

Bendisyonan a Nonot
Kakabatan Paisios na Palandey Athos
Saray Salita

Tomo I
Kaibay Ermen tan Aro
Nipaakar ed Modernon Too
Inalig ed Griego

Saray Karga:

Tandaan ed Bilay.....	4
Introduksyon.....	5
Introduksyon (manlapud saray salita na Matatken).....	9
<i>No Panon so Panirap na Saray Totoo.....</i>	<i>10</i>
<i>Seguridad tan Kakapuyan.....</i>	<i>11</i>
<i>Saray Pananap na Totoo.....</i>	<i>11</i>
<i>Diad panaon tayo, kulang so mabilay ya alimbawa.....</i>	<i>12</i>
<i>Mainomay so mananap na 'slippery slope' tan onselek ed satan.....</i>	<i>14</i>
<i>Agto itayo itanem na Dios ed kapalaran tayo.....</i>	<i>15</i>
<i>Wala ni saray mairap a panaon ya onsabi.....</i>	<i>16</i>
Parte 1. Nipaakar ed Kasalanan tan say Demonyo.....	17
Kapitulo 1. Nipaakar ed no panon ya nagmaliw ya uso so kasalanan.....	17
Kokonsensien na saray totoo so sarili da.....	18
No say sakey a too et onlingo ed Dios, nararanasan to so impierno a panirap.....	19
Say sakey a too et husgaan na amo ya pan-oobraan to.....	20
Kapitulo 2. Nipaakar ed no panon ya talagan nanggulo so Demonyo ed panaon tayo.....	20
Diad panamegley na kasalanan tayo, itdan tayo so demonyo na pakayari ed sikatayo.....	21
Say kumpisal so mangekal ed pakayari na demonyo ed sakey a too.....	22
Say demonyo et ag onasingger ed puro a pinalsa na Dios.....	22
Ag tayo mitongtong ed demonyo.....	23
Anggapoy pakayari na demonyo.....	24
Makapaeleng so demonyo.....	26
Akin ya papayagan na Dios so demonyo ya tuksuen itayo?.....	27
Ag labay nen demonyo so manbabawi.....	28
Say kababaan so mangigiling ed demonyo anggad dapol.....	29
Kapitulo 3. Nipaakar ed makapanyarin-lupa a espiritu.....	30
Say Demonyo so mankokontrol ed kayabangan.....	30
Nepeg ya unan-unaen so karakep na kamarerwa.....	31
Saray pilalek ed mundo.....	31
Saray kaliketan ed mundo et materyal a kaliketan.....	33
Say mundan espiritu ed espirtual a bilay.....	34
Say makapamundo a espiritu ed monastikon bilay.....	35
Say makapanglien ya espiritu et sakey a sakit.....	38
Kapitulo 4. Nipaakar ed baleg a kasalanan na ag-inkahustisya.....	38
Say ag-inkahustisya et mangitagar na pasnok na Dios.....	38

Say ag-matunong a too et manirap.....	39
Say ag-inkahustisya et mangiter na irap anggan ed saray ilalak to.....	41
Say mantratrato ed sikatayo na aliwan duga et mangigagawa na pabor ed sikatayo.....	42
"Ipawil ed sikato so kanepegan to".....	42
No panon ya nalingo so mundo.....	44
No matunong so sakey a too, say Dios so kaiba to.....	45
Say matunong a too et naawat to so gantimpala to anggan diad sayan bilay.....	46
Kapitulo 5. "Bendisyonan, tan ag mansumpa...".....	47
Saray sakit tan aksidente ya resulta na sumpa.....	49
Say sumpa na atateng et makapanyarin maong.....	49
'Sakey a marangal a sumpa'.....	51
Say masamit a mata.....	51
Say bendisyon ya manlalapu ed puso et bendisyon ya nanlapud Dios.....	52
Kapitulo 6. Nipaakar ed no panon ya mangitdan na irap so kasalanan.....	54
Amin a papayagan na Dios et para ed pankaabigan na katooan.....	55
Natan, say Dios so itatapon ed sampot a pasen.....	56
Komon ta maasian so Dios ed mundo tan mangibaki na uran ed sikatayo.....	58
Manpikasi tayo ed Dios ya itdan to so mundo na panagbabawi.....	60
Parte 2. Nipaakar ed Modernon Kultura.....	61
Kapitulo 1. Nipaakar ed Kakabatan na Dios tan say Kapaligiran.....	61
"Diad amin a kakabatan et pinalsam...".....	61
Antoy nagawaan na totoo natan?.....	63
Akapérdi la ray totoo na pasensya da.....	64
Inpolusyonan da so interon atmospera – satan ni sakey, balet say pukel da so naging makasbel.....	65
Polusyon tan panagderal na kaliberliber.....	67
Kapitulo 2. Nipaakar ed no panon ya say panaon na dakel a kaginawaan et katumbas na panaon na dakel a problema.....	69
Saray puso na totoo et nagmaliw met lan balatyang.....	70
Saray totoo et abaliw la lapud saray kotse.....	70
Say telebisyon et baleg so ginawa ton kaugsan ed saray totoo.....	71
Sakey a monghe tan saray modernon teknolohikal ya in-uswag.....	72
Say kairapan et baleg so itutulong to ed totoo.....	74
Say karakel na kinaligen et mamapagmaliw ed too ya anggapoy silbi.....	75
Kapitulo 3. Nipaakar ed pankaukolan ya pasimplien so bilay pian naekal so mental ya kapaga.....	78
Say tagumpay ed mundo et mangitdan na kapagaan ed mundo ed kamarerwa.....	78
Say modernon bilay, a kaiba toy agnontotondan panag-unahan, et sakey a panirap.....	79
Say kapaga-an et nanlapud demonyo.....	80
Say kinasimpli et baleg so itulong to ed bilay na sakey a monghe.....	81
Say marangyan a panagbilay ed mundo et maneral ed saray monghe.....	84
Paliknaen so bilay mo.....	85
Kapitulo 4. Nipaakar ed ingal ed paway tan kareenan ed loob.....	88
Inuman na totoo so mareen a naturalesa na mundo.....	88
Dinineran ni ingen na totoo so saray sagradon lugar ed kalawakan.....	89
Say kareenan et sakey a misteryoson pikakasi.....	91
No narengel na sakey so ingal o andi et depende ed mismon too.....	91
Respetuen tayo so kareenan na arum.....	92
Say tambal ed ingal et saray maabig a kanonotan.....	93
Nepeg tayon patuboen so kareenan na linawa.....	95
Kapitulo 5. Nipaakar ed no panon ya say sobran pampapaga et manpaarawi ed sakey a too manlapud Dios.....	96
Ag tayo mankapet ed dakel a bengatla.....	96
Ag tayo nepeg ya iyawat iray puso tayo ed saray materyal a bengatla.....	96
Say trabahon ginawa a walaan na kareenan na kanonotan tan pikakasi et nasantuan.....	97
Say sobran pampapaga so mamapalingo ed sakey a too ed Dios.....	98
Sobran trabaho tan kapaga ed mundo na sakey a monghe.....	99
No iner so dakel a gulo, diman et dakel so espirtual a panabala.....	100
Nepeg tayon patuboen so espiritu na maaron panangasikaso.....	102
Parte 3. Nipaakar ed Espiritu na Dios tan say espiritu na sayan mundo.....	103

Kapitulo 1. Nipaakar ed edukasyon tan kakabatan ed mundo.....	103
Say makabat a too et samay anlinis ed inkasikato.....	103
Say kakabatan ya anggapoy ilalo manlapud Dios et sakey a kalamidad.....	105
Say siensia et nepeg ya iyaplika ed espirtual a bilay.....	106
Say Espiritu Santo et ag onleksab diad panamegley na teknolohiya.....	107
Nepeg tayon santipikaen so kakabatan.....	108
"Manpasirayew so kanonotan".....	110
Usaren tayo na duga so kanonotan tayo.....	111
Kapitulo 2. Nipaakar ed Rasyonalismo na Panon Tayo.....	114
Karunungan ed espirtual a bilay.....	114
Say rasyonalidad na mundo et manpapairap ed too.....	116
Say karunungan na mundo et baluktoten to so pakalikna ed espirtual a bengatla.....	117
" <i>Agkayo manhusga ed itsura</i> ".....	119
Kapitulo 3. Sakey a Balon Henerasyon.....	120
Say Panagbawas na Espiritu na Panag-isakripisyo ed Sarili.....	121
Say ag-mablin panangaro na atateng et mamapagmaliw ed ananak ya anggapoy silbi.....	124
Saray madilim a pwera et itutulak da ray kalangweran ed karuksan.....	125
"Ag mo iisipen ya kamayen iray ananak!".....	127
Nepeg ya lampasan na saray kalangweran so subok na inkakasil.....	129
Say tuan aro et ipapatnag to'y sarili to ed saray kalangweran.....	133
Kapitulo 4. Nipaakar ed kaandiy baing tan kaandiy respeto.....	134
Say basta-bastan panag-ugali et mamapaandi na respeto.....	134
Respeto ed saray mas matatken.....	135
Saray totoo et sinmabi la natan ed punto ya huhusgaan da so Dios.....	139
Say kaandian na baing et mangipapaandi na Grasya na Dios.....	140
" <i>Igalang mo so ama tan ina mo</i> ".....	141
Say pilatan na henerasyon.....	142
Kapitulo 5. Nipaakar ed panloob a gulo na totoo tan say panag-itsura da.....	142
Saray makalikas a totoo ed mundo et mankawes unong ed kipapasen na puso da.....	142
Natan, ag la nibiig so laki ed bii.....	145
Manpipirawat iray totoo ed kinasimpli.....	146
"Say laki et ag nepeg ya mansuot na kawes na bibii, tan say bii et ag nepeg ya mansuot na kawes na laki".....	148
Saray pampabango — mantsa ed imahen na Dios.....	149
Parte Kapat. Nipaakar ed Simbaan ed panaon tayo.....	150
Kapitulo 1. Nipaakar ed Edukasyon.....	151
Say Salitan Griego.....	151
Saray Isyu ed Edukasyon.....	152
Say Teorya na Ebolusyon.....	154
Saray ugugaw et iyayarawi ed Simbaan.....	155
Saray ugugaw et sobran papabayaten.....	155
Say pananawag na sakey a maestro et sagrado.....	157
Kapitulo 2. Nipaakar ed Saray Pari tan say Simbaan.....	159
Say sakey a pari et walay baleg a responsibilidad to.....	161
Say sekularisasyon na klerigo.....	162
" <i>Siopa so man-aakusa ed siak ya nansakit na linawa?</i> ".....	164
Say Duga ya Pan-asikaso ed Saray Problema na Simbaan.....	166
Nipaakar ed Atagey ya Puesto tan Kagalangan na Too.....	168
No Panon ya Pangangasiwaan so Simbaan.....	170
Say Banal a Liturhiya.....	171
Kapitulo 3. Nipaakar ed Saray Pista tan Piyesta na Publiko.....	173
" <i>Sikami, saray matoor, et isilebra tayo so espirtual a ponsia</i> ".....	174
"Mas maong so daiset para ed matunong...".....	175
Saray totoo et mantratabaho ed saray Simba tan pista, tan walay ondateng a kairapan ed sikara.....	178
Kapitulo 4. Nipaakar ed Ortodoksan Tradisyon.....	179
" <i>Si Jesu-Cristo et pareho labat nensaman, natan, tan anggad angga</i> ".....	179
Respeto ed Tradisyon.....	180
I-preserba tayo ed bilay na monastiko so an-subok la na eksperiensya.....	182

Manpawil iray totoo ed saray daan a kagagawa.....	184
No anggapoy pananisia, ag makatalindeg so mundo.....	186
Nepeg tayan itilak so sakey a malet a Tradisyon.....	186

Tandaan ed Biograpiya

Say Banal ya Masiken Paisios (inayak ya si Arsenios Eznipedis) et inyanak nen Hulyo 25, 1924 (unong ed daan ya istilo) diad baryo na Farasy, diad Cappadocia (Asia Minor). Legan na Population Exchange¹, sikatoy inyakar ed Greece ya sakey nin ugaw ni. Saray atateng to et nanayam ed melag a baley na Konitsa, no iner bimmabaleg so arapen ya Elder tan inawat to so primaryan edukasyon to.

Manlapud inkaugaw to, si Arsenius et nambilay bilang sakey ya ascetic. Nagayagaan ton basaen iray Biyag na saray Santo, ya tinmuyag a maong a walaan na alay abig a pilalek, alay agkapanpaniwalaan a sigasig, tan makapakelaw a dedikasyon ya alilingoan to ray gawa ra. Inikdan toy inkasikato ed andi-tonda a pikakasi tan, diad parehon panaon, tinmuyag ya itubo so panangaro tan kababaan ed inkasikato. Nen kalangweran to, inaral na arapen ya Ama so trabaho na karpintero, lapud pilalek ton magmaliw a singa si Kristo anggan ed saya. Nen ginmapo so Gyeran Sibil ed Greece (1944–1948), si², si Arsenios Eznepidis et apilit ya linmoob ed aktibon armada, sinanay bilang radio operator tan nanserbi ed bansa to ed loob na talo tan kapalduan taon. Diad armada, intuloy to so mairap a panagbilay to, tan nibiig so inkasikato lapud kasil na linawa to, panag-isakripisyo, atagey a Kristianon moralidad tan nanduruman talento.

Kayari ton tinungpal so katungkulan to ed bansa to, si Arsenius et ginmapo ed bilay na panagmonko—say bilay ya pinangarap to la nanlapud inkaugaw to. Anggano sakey ni ya layperson, masuklok nen maminsan ya akapan-eksperiensya na saray makadios a pakikabat ed si Kristo. Balet nen sikatoy nagmaliw ya monko, say espesyal a pabor ya impanengneng ed sikato na saray Santo, say Sankasantosan ya Inan na Dios tan say Katawan a Mismo et lalon nagmaliw ya malinew. Si Ama Paissius et nanserbi ed Banal a Palandey na Athos, ed Monasteryo na Stomion ed Konitsa, tan ed Banal a Palandey na Sinai. Inbilay to so bilay to ed inkainkalimot, ya interon inmatol so inkasikato ed Dios, ya Sikato met so angipatnag tan angiter ed sikato ed saray totoo. Dakerakel a totoo so linma ed si Ama tan akaromog na giya tan ligliwa, pakaabig tan kareenan para ed saray nairapan a kamarerwa da. Say diad-diad a panangaro so nanalmod manlapud nansagripiká a kamarerwa na Ama, tan say liwawa na Banal a Grasya so nanlapud monastikon lupa to. Aldo-aldó, ya ag napapakesaw, inekal nen Amá Paisios na Palandey Athos so sakit na saray totoo, ya impalapad to so diadnon konsolasyon ed kaliber-liber to.

Nen Hulyo 12, 1994, si³, kayari na saray peteg a panirap a singa martir ya, unong ed mismon salita na Matatken, angiter ed sikato na mas baleg a benepisyo nen say saray panag-asceta ed interon apalabas a bilay to, et inmeyag ed Katawan. Say lugar na bendisyonan impatey to et say Monasteryo nen San Juan a Teologo, ya walad asingger ed baryo na Suroti, ya aliwan arawi ed Thessaloniki. Diman, diad kawigi na altar ed simbaan na monasteryo ya idedika ed si San Arsenius na Cappadocia, inyan so laman nen Kapatad Paisios na Svyatogor.

Komon ta say bendisyon tan pikakasi to et walad sikatayo.

Amen.

¹ Say panagsinublayan na populasyon nen 1924, ya saray Griyego ya nanlapud Asia Minor et nanayam ed Gresya, legan a saray Turko ya manaayam ed Gresya et nanayam ed Turkey. – *Tandaan na manag-salin*

² Say Gyeran Sibil na Griyego nen 1944–1948 ed baetan na armada na gobyerno tan saray komunistan rebelde. – *Nota na manag-salin*.

³ Unong ed sibil a kalendaryo. – *Nota na manag-salin*.

Introduksion

Kayari na impatey to nen Hulyo 1994, say Banal ya Ama Paisios na Palandey Athos et tinilak toy mundo na espirtual a tawir—sarayangat to. Sakey ya simplin monghe ya angala labat na simplin edukasyon ed primarya, balet napnoy Dios a kakabatan, talagan inupot toy inkasikato para ed kapwa to. Say panagbangat to et aliwan sermon o katesismo. Bimibilay ya unong ed Ebanghelyo, tan sarayangat to et nanlapud mismon bilay to, a say manunan katangian to et say aro. 'Inaralan toy sarili to' unong ed Ebanghelyo tan sirin, imbangat to kami nin unona ed mismon panag-ugali to, tan insan la diad panamegley na aro ton nanlapud Ebanghelyo tan saray salitan impalinew na Dios. No mikabat ed saray totoo—ya nanduruma-duma so amin—ag labat mapangasin ya ondengel so Elder ed saray isasalita ra ed sikato. Diad katangian ton banal ya inkapasimpli tan panag-usisa, sinerok to so kaaraleman na saray puso ra. Ginawa ton dili to so sakit, kapaga, tan saray kairapan da. Insan, diad paraan ya ag mapansin, walay nagawa a milagro—say pananguman na too. "Say Dios," kuan na Kapatua, "et manggagawa na milagro no intero so puso tayon mibibiang ed sakit na sakey a too."

Baleg so liket mi nen anengneng mi so baleg ya interes ya impanbasa na saray unonan libro ya impasal ed bilay tan sarayangat nen Elder Paissios. Dakerakel a totoo so nansalita ya napnapkel nipaakar ed no panon ya diad sarayan libro et aromog da ray ebat ed saray tepet ya mamapairap ed sikara, solusyon ed saray problema da, tan ligliwa ed saray ermen da. Lalon nanggayagaan mi ya nanengneng no panon iray totoon arawi ed Simbaan, kayari dan abasa so nipaakar ed say Eldero, et nagmaliw ya tuan mampapaga tan binaliw da so bilay da. Nipaakar ed saya, mabetbet kamin napanonotan ed saray salita na sakey a man-kansion na simbaan ya in-alay to ed si San Basilio a Baleg: 'Mabilay ed Katawan tan inmalis la; mabilay tan kaiba tayo, legan ton mansasalita ed sikatayo manlapud saray libro.'⁴ Diad parehon panaon, bilang ebat ed ag-ontotondan kerew na saray agagi mi ed Kristo, alikna mi so pankaukolan ya ipaamta ed sikara so saray salita na Kapatol—saray salita ya reverente min inrekord manlapud saray sankauaan ya agew na impan-eksisti na monasteryo mi tan angiter met na baleg a benepisyo ed sikami.

Diad panangasikaso na Maong a Dios, say mismon inkabibilay na komunidad min monastiko et utang ed si Kapatad Paissios na Svyatogorsk. Si Padre Paissios so angawat na bendisyon na obispo pian itatag so monasteryo, tan sikato met so nansagpot pian naseguro ya walay naromog a lugar para ed panagpaalagey to. Nen 1966, kayari min akabat si Padre Paissius ed ospital kayari na operasyon to ed bala, tinmulong kami ed sikato. Manlapud saman ya panaon, lapud baleg a pisasalamat to ed sikami ed interon marangal tan maaron puso to, tinuring toy sarili to ya pangulo min agi tan inkuan to ya katungkulan to so 'mananap na abung para ed saray agi ton bibii'—say labay ton ibaga et say pangiletne na kumbento.

Nen Oktubre 1967, sanen nanayam la ray unonan madre ed monasteryo, sinmabi si Elder Paisios pian bisitaen kami tan nanayam ed komunidad ed loob na duaran bulan, ya tinmulong ya mangorganisa ed komunal a panagbilay na monasteryo. Diad saray tinmumbok ya taon, legan ya manaayam ed Masanton Palandey na Athos, say Elder et kaslahan ya bibisita ed sikami na mamidua ed sakey taon, ya mangiiter na saray simbawa ton nanlapud Dios tan mangiiter na personal ya alimbawa pian ontulong ed espirtual ya pan-aliguas na monasteryo ya intero tan balang sakey ya madre. Niarum ni, manlapud Palandey na Athos—a tinawag to ya 'espirtual ya Amerika'—sinmoportaan kami na Amatol

⁴ Manlapud saray stichera ya onaan ed Synaxarion para ed koma-6 ya ode na canon ed Matins, Enero 1. – *Nota na manag-salin.*

panamegley na saray pikakasi to tan saray sulat ya imbaki to, personal man ed balang sakey ya madre odino ed interon komunidad.

Kanian, nen 1967, ginapoan nen Ama Paisios so impangipaalagey na pundasyon para ed komunal a bilay na monasteryo mi. Inaral ton maong so balang aspeto na bilay na monghe — manlapud saray sankasimplian ya inagew-agew ya bengatla anggad saray sankaseryosoan tan espirtual ya isyu. 43 años to la ed saman a panaon, balet sikatoy sakey lan too na kaperpektoan 'unong ed sukat na katagey na kalnasan nen Kristo' (Efe. 4:13). Anggan ed saman, si Ama Paissius et walaan na kakabatan na sakey a tuan elder. Manlapud saray unonan agew na impansumpal na monasteryo, sikami r , et tinuring mi so saray salita to bilang 'saray salita na bilay ya andi-anggaan' (Juan 6:68) tan naimano mi ya sikara so saray pundamental tan ag-naayegyeg a katuaan ya nepeg ya ipaalagey na inagew-agew a panagbilay mi. Kanian, lapud takot mi ya ompan nalingwanan mi so imbaga na Ama, nampaspas kamin insulat iray salita to, pian diad arapen et magmaliw iratan ya napanmataalkan a giya para ed bilay min monastiko.

Nen napno la ray unonan exercise book na saray nota mi, mapaga-pagan min inter iratan ed Kapatua para ed pananghusga to. Akin et mapaga-paga? Lapud naynay ya in-emphasize na Kapatua so importansya na pangiyaplika ed sarayangat; lapud agto labay ya basta labat kami mantipon na 'raw material' o 'ammunition' ya agmi iyaplika ed gawa so saray nadngel mi. Inmando to ya manggawa kami na espirtual ya kimey ed saray nadngel o abasa mi. Inkuan na Ama ya, no andi, say karaklan na nota tan sulsulat et anggapoy silbi to ed sikami, singa met ed karaklan na armas tan bala ya anggapoy silbi to ed sakey a estado no say armada to et ag-asanay tan agda nausar itan ya arsenal.

Lapud impan-pilit mi, in-onor nen Ama Paissius so kerew mi ya repasuen to ray nota mi tan, no kaukolan (no walay aliwa so pakatalos mi ed saray salita to), manguman tan mangarum.

Say Ama et angiter na espirtual a panangigiya ed monasteryo mi ed loob na duamplo tan waloy taon. Diad interon satan a panaon, inrekord mi ray salita to: legan na saray pantitipon na interon komunidad na saray madre, ontan met ed saray miting na Espirtual a Konseho na monasteryo, ya sikatoy kaiba. Diad gapo, saray madre et nansulat na nota, balet diad saray agano nin taon et nanggamit la ra na tape recorder. Niarum ni, balang madre et isusulat to so laman na personal ya pantotongtong to ed si Ama-ama kayari ton tampol. Nen naamtaan to so amin ya saya, si Ama Paisios et pinasyaw to kami ni ingen na daiset: "Akin kasi ya isusulat yo so amin ya saya? Ititipon yo kasi para ed mairap ya agew, odino akin? Say punto et mankimey kayo tan iyaplikar yo so nadngel yo. Tan siopay makaamta no anto ray insulat mo diman! Halina, iyakar mo ra ed siak pian nanengneng ko!" Balet nen impanengneng mi ed sikato so sakey ed saray nota na madre, nan-uman so itsura to; sikatoy nankalma tan inyeyag to ya maliket: "Ontan so nepeg ya gawaen, agi ko! Sayan madre et singa labat tape recorder! Sinulat to ya eksakto so inbagak!.."

Say istoryaan mi et kaslahan ya sikatoy on-eebat ed saray tepet mi. Say manunan topic na saray pribadon istoryaan mi ed saray madre et naynay ya personal ya espirtual a pansagpot. Saray topic para ed saray miting na Spiritual Council et inparaan ya masakbay. Ipasa mi ed si Ama Paissios pian konsideraen to iray tepet ya atipon legan na kaandi to — saray administratibo tan inagew-agew ya bengatla, espirtual tan sosyal ya isyu, bengatla nipaakar ed simbaan tan bansa, pati dake-dake ni ran arum ya bengatla. Diad kaunoran, legan na saray pangkabilugan ya pantitipon na monasteryo, maliban ed saray tepet ya inter na saray madre, anggan antoy bengatla et nayaran magmaliw ya pan-umpisaan na panagsalita na Ama nipaakar ed sakey ya partikular ya topic: say ingal na manlalabas ya eroplano, say tanol na makina, say kanta na manok, say kaletket na pinto, sakey a salita ya basta labat imbaga na sakey a too — amta na Kuma no panon so mangala na espirtual a benepisyo manlapud amin a bengatla. Anggan anton melag a bengatla et nayaran magmaliw a rason para ed pitotongtong nipaakar ed seryoson topic. Ibaga to: "Gagamiten ko so amin a bengatla pian mikonekta ed tawen a panarian, ed Tawen. Anta

yo no antoy espirtual a naganansia tan espirtual ya eksperiensya so naala na sakey a too no espirtual so panag-obra to ed amin a bengatlan onsasabi ed sikato?"

'Say Maong a Dios et unonan-unaan To so arapen a bilay tayo tan insan la say bilay tayo ed dalin,' kuan na Amatua. Sikato met, ed panag-asikaso to ed saray totoo, et parehas met so gagala to: diad panulong ed sakey a too ya natalosan to so linawa na Dios tan mikasakey ed Amamalsa ed sikato, si Ama Paisius et inparaan to para ed Panarian na Tawen. Diad pangibaga na saray alimbawa manlapud kalikasan odino siensia, sining odino inagew-agew a panagbilay na too, ag-ira inisip na Ama bilang abstract, ya akasiyan ed espirtual a katuaan. Ginagala ton pasnuken so kamarerwa na saray ka-istorya to manlapud pan-ugip da; diad panamegley na saray parabola, tinulongan to ra ya natalosan so sankaralem a kabaliksan na bilay tan 'manpiket ed Dios.'

Say panagsalita nen Ama Paissios et kabat ed inkasimpli, kakalikas, tan mabilay tan tuan panagpakalek. Nagawaan ton ipasabi iray angkakabaleg a katuaan ed simpli tan maliket a paraan. 'Papetangen ta kayo a singa say agew,' so kuan na Kuma, a say labay ton ibaga et no panon a say petang na agew et kaukolan pian onselek iray usbong na sabong, ontan met so maanos a panangasikaso na pastol ed kamarerwa pian onlukas itan tan naabig ed irap to. Saya et talagan ministryon impan-inspiran na Dios. Mabebet ton inparaan so dalin na kamarerwa pian awaten so istrikton salita na katuaan na Ebanghelyo, ya ag mangikokompromiso. Kanian, anggan saray sankastrikton salita nen Elder Paissios et inawat na puso bilang ambrosia ya mangiter na bilay. Tan kayari to, saray puso ya pinalima na saray bangat na Elder et nambungang na espirtual a bunga.

Saray nota ya atipon ed loob na duamplo tan waloy taon, pati saray sulat na Kapatol manlapud Banal a Palandey, et inurnos kayari na impatey to. Inurnos mi so materyal unong ed saray topic pian mas mainomay ya iyaplika ed inagew-agew a panagbilay mi. Diad parehon panaon, inurnos mi met iray salaysay ya inrekord mi nipaakar ed bilay na Kapatol, pati saray makapakelaw ya agawa ya aswertean ton naeksperiensya. Impabidbir nen Kapatol Paissios so amin ya saya ed sikami aliwan para ed panangidayew ed sarili to. Diad panamegley na saray istorya to nipaakar ed sarili to, talagan angiter ed sikami na espirtual a limos. "Ibaga ko ed sikayo so amin ya," kuan to, "aliwan pian mangikabit kayo na medalya ed siak tan ibagan sikayo et maong ak. No mansalita ak nipaakar ed guerra, say armada o antokaman—anggan makapaliket—agko gagawaen ya anggapoy rason. Labay kon ituro so atensyon yo ed sakey a bengatla; labay kon natalosan yo so kabaliksan to. Agak balot mansasalita na andi-kakanaan odino anggapoy silbi." Diad onian paraan, say Elder et nagmaliw a sakey a 'espirtual a donor.' Inikdan to na dilin dala to pian pabiskegen so makapoy tan anemiko ya pananisia tayo. Bilang tuan anak na Tsar—sakey ya anak na Dios—ginagalan na Kapatol ya 'pukawen' so panangaro tayo ed Dios tan patuboen so espirtual ya inkakabulas ed loob tayo, pian 'magmaliw itayon sakey ed Dios.' 'Ibubuyagyag ko so inkasik, ibubuyagyag ko,' kuan to, 'balet anto so resulta? Ta pian labat makatulong ed sikayo, napipilitan ak ya mansalita nipaakar ed saray personal a bengatla. Ipapasasaak so sarilik ed sankabaleg ya karibok—ibubuyak ko ray espirtual a reserbak! Wala ta kasi so antokaman a pakinabang ed saya? Say labay kon ibaga et nababalang so balang sakey ya agawa ya istoryak pian natulongan ka—balanglan istoryak so panangipatnag na Panangasikaso na Dios ed bilay ko odino arum a milagron agawa. Wala ta kasi anggan antoy pakinabang ya naala manlapud saya?"

Lapud isipen tayo ya saray taon ya panbibilayan tayo natan et mairap a maong, nandesisyon kami ya ibingay-bingay so amin ya materyal ya walad sikami unong ed saray topic tan igapo so publikasyon ed saramay topic ya mas malaknab so interes. Dakerakel ed sarayan tepet et simpli tan ordinaryo; balet, no agtayo ra arapen unong ed kakaukolanen na Ebanghelyo, say resulta et magmaliw a makapaermen (no ag man makaderal) parad sayan bilay tan say bilay ya onsabi. Diad panpili na materyales unong ed tema tan panparaan ed satan para ed publikasyon, nainspirasyon kami ed pirmin pilalek nen Elder Paissios ed interon bilay to ya mansulat na libro 'nipaakar ed amin: saray ordinaryon totoo, monghe, tan

klero.' Ag nagawaan nen Elder ya ituloy so plano to, lapud inter to so amin ya oras to ed saray totoon linma ed kaliva to. Anggano onkakapuy lay pisikal a biskeg to, inter to so interon inkasikato ed arum. Diad sakey ed saray sulat to manlapud Banal a Palandey, nabasa tayo: 'Tan saya so balita ko: dakel so totoo, legan a siak et bannog tan apupus lay biskeg ko. Lalon ondarakel so totoo a walaan na saray problema da, tan nipaakar ed pisikal a biskeg ko—mas maong ya ipikasi ya ag onkapuy. Kailangan ko met so man-asikaso ed sarilik—ta anggapoy kanepegan kon mangibaga na 'Agko kaya.' Kaya mo man o andi—kailangan mon gawaen."

Unong ya abitla ed tagey, si Elder Paisios so kaslakan ya onebat ed saray tepet mi. Kanian, say porma na pantotongtong so pinansiansia ed panagtipon na sayan libro. Saray ebat na Kapatol et pinarakep na saray angkop ya kabiangan manlapud saray sulat to ed monasteryo tan ed nanduruman totoo, manlapud saray libro ya sikatoy mismo so nansulat, tan manlapud saray personal ya nota na saray madre tan arum ni, ya ginawa legan odino kayari na pibitla ed sikato. Saray an-irum a saya ed saray ebat na Kapatol ed partikular iran tepet et ginawa pian mas malukasan ya natalakay iray topic. Ginawa met so amin a nayarian pian naseguro ya say mabilay tan maliket a tono na saray salita na Kapatol et ag nabalang legan na panagsulat ed papel. Agmi in pinakikey so arum a paulit-ulit ya inusar na Kapatad pian ipasirayew so sakey a partikular a punto. Pinansiansia mi met so arum a panagsalita tan panag-eyag ya mabetbet a narerengel ed saray salita na Kapatad tan parehon mangipapabitar na baleg a panangaro to ed Dios tan ed katooan.

Mabetbet ya mansalita si Ama Paisios nipaakar ed bilay na saray monghe. Say rason ed saya et aliwan lapud say panagsalita to et para labat ed saray madre. Labay na Kapatol ya balang sakey a too — monko man o layperson — ya anapen iyan 'liket na panag-monko', a nanlapud interon panangiter na sarili na sakey a too ed Dios. Diad onian paraan, say sakey a too et naliktawan ed liknaan na kakulangan a nanlapud pananisia ed dilin 'sarili', tan natamisan to so liket na paraiso anggan diad sayan bilay.

Say libro ya **With Pain and Love: On Modern Man** so unonan tomo ed serye ya **The Words** nen Elder Paissios na Palandey Athos. Pian mainomay ed managbasa, say tomo et apankabanga ed apatiran seksyon ya unong ed tema. Balang seksyon, et apankabagi met ed saray kapitulo, tan balang kapitulo et apankabagi ed saray mas angkekelag a seksyon a walaan na saray katumbas a subheading. Saray footnote et inter lalo la parad saramay ag pamilyar ed saray terminolohiya na simbaan tan patristik.

Unong ya abitla ed tagey, say Kapatol et mabetbet ya mangala na saray alimbawa manlapud siensia, sining tan arum niran espesyalistan larangan. Pian naiwasan so lingo ed saray espesyalistan termino tan balikas, kinonsulta mi ray agagi mi ed Kristo ya eksperto ed saray kaukolan a larangan. Ipapayakay mi so manlapud puson piasalamat mi ed sikara para ed saray apiger da, lapud espisyal a respeto da ed si Elder Paissios. Misalsalamat kami met ed saray managbasa mi para ed antokaman a simbawa o suhestiyon.

Matalek kami ya manpipikasi ya say 'espiritual ya impan-usar' ya ginawa nen Elder Paisios lapud baleg ya panangaro to et magmaliw ya pakagunggonaan na saray simpli tan maong so puso ya kamarerwa na saray managbasa mi, tan pian napayamanan ira na diadios ya kakabatan, 'ya inyamot ed saray makabat tan marunong, balet impaamtad saray ugugaw' (ikonpará ed Lucas 10:21). Amen.

14 Hunyo 1998

Simba na Amin a Santo

Say Abadesa na Konbento nen San Juan ya Apostol tan Ebanghelista, say Teologo, si Sister Philothea, kaiba iray agi to ed Kristo.

— Ibagam ed sikami so sakey a bengatla, Geronda.

— Antoy ibagak ed sikayo?
— Anto man so ibaga na pusom ed sika.
— Ibabaga na pusok so onia: 'Mangala ka na kutsilyo, gilingen mo ak, iter mo ed saray totoo, insan ompatey ka.'

Introduksyon (manlapud saray salita na Matatken)

'Saray taon ya panbibilayan tayo et mairap tan delikado, balet diad kaunoran et manalo si Kristo.'

— Diad panaon tayo, karaklan ed totoo et edukado ed paraan na mundo tan manmamadali ed makapakebbiew a belas na mundo. Balet lapud anggapoy takot da ed Dios (tan 'say takot ed Katawan so gapo na kakabatan'⁵), anggapo met so preno da; tan ed ontan a belas, ya anggapoy preno, natapos da so karera da ed abismo. Saray totoo et grabe so kanonotan da ed saray kairapan da tan, diad maslak, et naitulak la ra anggad punto na pankalilito. Abalang la so direksyon da tan kalkalna ran ondateng ed estado ya agda la nakontrol so sarili da. No anggan saramay onsasabi ed Banal a Palandey et ontan so kalaleman na kairapan tan kalilitoan da, tan ontan so kalakal na kapagaan da, kania isipen mo la labat no antoy kipapasen na arum—saraman ya arawi ed Dios tan ed Simbaan!

Diad balang bansa et nanenengneng mo so bagyo, baleg a gulo! Say makapoy a mundo — komon ta iyunat na Dios so lima To! — et manbubukal a singa pressure cooker. Tan nengneng yo no antoy gagawaen na saray walad pakayari! Man-aadua-dua ra, ibabalang da so amin ed loob na pressure cooker, tan man-si-sitsit la! Say taklob to et ombetak la ed anggan anton oras! Inbagak ed sakey a too ya walad atagey a posisyon: 'Akin et agmo iikdan na pansin so arum a bengatla? Iner so pansumpalan na saya?' Inmebat to: 'Ama, diad gapo, say kaugsan et singa makapoy a niyebe, balet natan et nagmaliw lan avalanche. Sakey labat a milagro so makatulong.' Balet arum, ya labay dan itama so situasyon, et lalon papabalegen da so avalanche na kaugsan. Imbes ya manggawa na espisipikon gawaen nipaakar ed edukasyon tan panagpadakep, odino itama so bengatla, lalon papalalaen da ni. Agda iisipen no panon ya patundaen so avalanche, noag ingen lalon papabalegen da. Ta diad gapo, melag labat ya snowball. No onkulikot ed bakilid, magmaliw ya snowball. Legan ton mantitipon na niyebe, kakiewan, bato tan basura, ombaleg ya ombaleg tan magmaliw ya avalanche. Ontan met so kaugsan: dagdag-dagdag, nagmaliw la yan avalanche na niyebe tan manrorolol la paonlad leksab. Natan, pian deralen iyan avalanche na kaugsan, kaukolan so panamekpek na bomba.

— Geronda, manasagyat ka ta ed sarayan amin?

— Ah, tan akin ni ya say balbas ko et nagmaliw ya abuhin antis na panaon to? Manirap ak na mamidua. Unona, no nanenengneng ko so sakey a bengatla tan man-eyag ak para ed sikatayo pian abisoan tayo kontra ed mauges ya nagagawa. Tan insan, no anggapoy man-asikaso ed saya (aliwan lapud ag-pangimano), onsabid so mauges tan onggapo la ray totoo ya onkerew na tulong ed siak. Natan et natatalosan ko la no panon iran nanirap iray propeta. Saray propeta so sankabalgan a martir! Mas baleg ira a martir nen say amin a arum a martir, anggano aliwan amin ed sikara so inatey a patey na martir. Ta saray martir et nanirap labat ed antikey a panaon, balet saray propeta et nanenengneng da so panggagawa na kaugsan tan mantultuloy so panirap da. Mantatawag ira na mantatawag, legan a say arum et itutuloy da labat so gawaen da. Tan sanen sinmabi so pasnok na Dios lapud sarayan arum, nanirap met iray propeta a kaiba ra. Balet nen saman, limitado ni so kanonotan na totoo, tan lapud saya et tinmalikid ira ed Dios tan nambulos ira na saray dios-diosan. Natan, no say totoo et tinmalikid ed Dios a walaan na amta, say sankabalgan ya idolatria so nagagawa.

⁵ Salmo 110:10.

Ag tayo ni naimano ya say demonyo et ginmapo lan maneral ed saray pinalsa na Dios. Inorganisa to so sakey a 'punk party',⁶ pian deralen so mundo; sikatoy binmangal lapud ginmapo lan ompaway so sakey a marakep a panagbaliw ed mundo. Sikatoy binmangal lapud amta to ya daiset la so oras to pian onkiwas.⁷ Natan et singa sikatoy sakey a kriminal ya, no napaliberan la, ibaga to: 'Anggapo lay takasan ko, dakelen da ak!' — insan to deralen so amin ya walad kawigi, kawanan, tan arapan to. O singa met legan na guerra, no naopot lay bala, saray sundalo et alaen da ray bayoneta o espada da, onlusob ira ed bakal tan — antoy nagawa! 'Matey kami met la,' kuan da. 'Kanian, pateyen tayo so amin ya kalaban ya nayarian tayo!' Manliliyab so mundo! Naipapatey yo ya? Walay makapakebbiew ya tukso ya sinmabi ed sikatayo. Say Demonyo so nansindi na ontan a apoy ya anggano manitipon ni so amin ya bombero, agda met la napatey. Apoy na espirtual — anggapoy nansiansian ag-aderal. Say nabibilin la labat et say manpikasi ya isalba itayo na Dios. Ta no walay baleg ya apoy ya onlames tan anggapo lay nagawaan na saray bombero, napilitan iray totoo ya onarap ed Dios tan onkerew ed Sikato na maksil ya uran pian napatey so dalang. Ontan met ed sayan espirtual ya apoy ya impasiklab nen demonyo—say kaukolan tayo labat et say pikakasi para ed tulong na Dios.

Say interon mundo et paonla ed saksakey a bengatla: say sigpot a panagbagsak. Agmo nayaran ibaga, 'Wala'y medyo aderal a bintana odino arum niran bengatla ed abung; ayusen ko pa.' Say interon abung so aderal la. Say mundo et nagmaliw a ruinas a baryo. Say situasyon et agla nakontrol. Natan et walad Dios la no antoy gawaen To. Natan et walad Dios la so manggawa: no maminsan et panamegley na screwdriver, no maminsan et carrot, no maminsan et baston, pian itama so amin ya. Say mundo et walay sugat to; nagmaliw ya duyaw tan akaparaan lan mabetak, balet agni aluto. Say kaugsan et manlaluto, singa ginawa nen saman ed Jerico,⁸ ya kaukolan ya linisan, ya isailalim ed 'disinfection.'

No panon so panirap na totoo

Anggapoy anggaan na irap na totoo. Malaknab so panagkada—interon pamilya, matatken, ugugaw... Kada agew, man-dala so pusok. Karaklan ed saray abung et napno na gulo, ag-inkakakalma tan kapaga. Diad saramay abung labat ya manaayam iray totoo unong ed linawa na Dios so walaan na kareenan. Diad arum balet — wala ray diborsyo dia, pankabankarote diman, sakit ed arum a lugar, aksidente ed arum; arum et oniinom na tambal para ed isip, say arum et oniinom na ilegal a droga... Saray mairap a kamarerwa: wala ray mas grabe so irap da, wala ray mas mainomay, balet amin et wala so sakit da. Lalo la natan — anggapoy trabaho, wala ray utang, irap; pipiliten na saray bangko so amin ya kuarta na totoo, pampapaalis ed saray abung — grabe so irap! Tan aliwa labat ya sakey o duaran agew ya bengatla! Anggano wala ni sakey o duaran makpel ya ananak ed ontan ya pamilya, sikara met et narerengel lapud sarayan kipapasen. No saray totoo ed dakel ya ontan ya pamilya et makalmo, anggano sakey labat ya agew, na kaligenan ya inkaindayew na saray monghe, satan so magmaliw ya sankamaungan ya Paskua na Kinaoli para ed sikara.

Kasin trahedya so mundo! No manirap ka tan manpaga ka para ed arum imbes ya para ed sarilim, say interon mundo et magmaliw ya malinew a singa X-ray, a naliwawan na saray espirtual a sinag. No manpikasi ak, mabetbet kon nanenengneng iray angkekelag ya ugugaw — saray mairap-bilay ya ugugaw — ya manlalabas ed arapan ko ya napno na ermen tan onkekerew na tulong ed Dios. Saray pamilya da et aarapen da ray problema tan irap, kanian ipapapikasi ira na saray ina da — pian onkerew na tulong ed Dios. 'Onkakaton-tono ra ed parehon frequency', tan ontan so paraan na pakitongtong tayo ed sikara.

⁶ Pankinia (Griyego: πάντες ἀπὸ κοινού – amin a mankakasakey, para ed amin) – sakey a kimey ya kabiangan so amin ya manaayam ed sakey a monasteryo odino skete. (Manlapu natan, saray nota na saray Griyegon manag-imprenta et itdan ya anggapoy reperensya.)

⁷ Nengnengen so Apocalipsis 12:12.

⁸ Nengnengen Josue 6:23.

Seguridad tan Kakapuyan

Say mundo natan et protektado na amin a klase na 'panagsalimbeng', balet, lapud kaarawi to ed si Kristo, talagan anggapoy salimbeng to. Anggapo ni'y arum a panaon ya akalikna na onian kakeraan a singa say nalilikna na totoo natan. Tan, lapud ag ira natulongan na saray pananggalang a gawa na too, manbabatik ira ed baloto na Simbaan pian makalikna na espirtual a seguridad, ta nanenengneng da ya say baloto na mundo et abalinsuwak la. Balet, no nanenengneng da ya onlelepes met so danum ed barko na Simbaan, tan saray akalugan et akapokus ed espiritu na sayan mundo, legan ya anggapo so Espiritu Santo, sirin nabalang so amin ya ilalo na totoo, ta kayari to et anggapo lay niterak ya pangapit da.

Manirap so mundo, manlalaso, tan, makapaermen, amin a totoo et napipilitan a manbilay ed pegley na sayan irap na mundo. Karaklan et nalilikna da so aralem a pakalikna na inkibayaan tan ag-pangasikaso — lalo la natan — tan nalilikna da itan ed amin a pasen. Anggapo lay pangkapitan na totoo. Singa ibabaga na salta: 'Say nalulumog et anggan dayami et kapkapen to,' ania so kabaliksan to, say nalulumog et manaanap na bengatlan kapkapen to, singa pian isalba so sarili to. Nalulugpa so barko, tan walay sakey a too, a labay ton isalba so sarili to, et sasalien ton kapkapen so mast. Agda iisipen a say mast et onselek a kaiba na barko. Onkapet ed mastil tan mas maples ni so panlener to. Say labay kon ibaga et manaanap iray totoo na pansandalan, na kapitan. Tan no anggapoy pananisia dan pansandalan, no agda nin siansia tinmatalek a maong ed Dios pian sigpot ya man-asa ed Sikato, et agda naliklikan so irap. Baleg a bengatla so panmatalek ed Dios.

Saray taon ya lalabasan tayo et mairap tan delikado, balet ed sampot et manalo si Kristo. Nengnengen yo no panon karakel so respeto ya ipanengneng na totoo ed Simbaan — basta sikatayon Kristiano et manbilay na duga. Narealisar na totoo ya anggapoy maong ya resulta to no andi. Narealisar la na saray politiko ya no walay siopaman ya makatulong ed totoo ed mundon nagmaliw ya singa panagkabaliw, et sikara so totoo na Simbaan. On, ag kayo nabigla! Inako na saray lider tayo ed politika so pakayari da ya anggapoy kakanaan () tan inmekes la ra. Aminsang, walay pigaran politiko ya linma ed selda ko tan inkuan da: "Saray monghe et nepeg ya ompaway ed mundo pian manpulong tan mangiter na liwawa ed saray totoo. Anggapoy arum ya paraan." An-irap ya taon iraya!... No amta yo labat no panon kami la karayew tan no antoy walad arapan mi!...

Saray Panag-anap na Totoo

— Sakey ya panaon na ambetel, walay walomplo a totoo ya sinmabi ed kaliva ko — [amin a klase na totoo] manlapud estudyante anggad saray direktor na teatro. Aka-luwa iray mata ra, tinepetan ak na sarayan totoo no sarag da... manaral na teolohiya! Say kipapasen na mundo et kabalag. Amin et manaanap na sakey a bengatla, balet maslak ed sikara et agda amta no anto. Saray arum et aanapen da so katuaan ed saray sentro na panag-aliwan, legan a say arum balet et labay dan naromog si Kristo diad panagdengel na makalokoy a musika...

— Tua itan, Geronda, baleg so aanapen na totoo! Dakerakel so totoon onla ed sika, tan man-aantabay ira na pigaran oras, a manaalagar na turno da pian makapitongtong ed sika.

— Satan met, sakey ed saray tanda na panaon — saray totoo et manaanap na tulong [anggan] ed inkakainawaan ko. Anggapoy nanenengneng kon maong ed sarilik tan man-iisip ak: anto kasi so narerengel na saray totoo ed siak ya sengegay panagbatik da ya onasingger ed siak ya ontan? Ta no antoy tua, siopa ak kasi: sakey a kalabasa ya akalukoban na ukis na pakwan. Tan ed sarayan agew, mangan ni ingen iray totoo na kalabasa imbes ya pakwan, lapud say itsura na ukis to et singa ukis na pakwan. Manbiabiahe iray totoo pian makanengneng ed siak manlapud sananey ya dapag na mundo tan agda ni ingen asegurado no naromog da ak diman odino andi. Tan antoy naliliknak? Diad sakey a dapag, busol ko so sarilik, balet diad sananey—masakit met ed liknaan ko para ed sarayan totoo. Antoy nagawa la!

Panon la kababa so mundo! Imbaga nen propeta Isaias ya onsabi so panaon ya saray totoo et makalmo na sakey a laki ya akasulot na balabal tan ibaga da ed sikato: 'Ula ka, gawaen mi kan ari.'⁹ Kasiwaan kami komon na Dios!

Si Santo Arsenius na Cappadocia et binasa to so koma-28 a salmo nipaakar ed saramay manaanap na peligro ed dayat. Tan legan kon babasaen itan, ibagak: 'O Dios ko, seguradon anggan say amaga a dalin—say intiron mundo—et nagmaliw ya mas peligroso nen say dayat! Saray totoo et nalulunod ed espirtual a paraan ed mundo.' No walay totoo onla ed siak ya aderal so pananisia ra ed bilay, babasaen ko ed sikara so kasyam a lasus tan kumatlon lasus a Salmo: *'Say Dios so Katawan na panagbales, say Dios so Katawan na panagbales; ag Siya manag-apiger. Manbangon ka, O Ukom na dalin; ipagamor mo so dusa ed saray mapangta... 'Saray totoo Mo, O Katawan, so apakumbaba, tan say tawir Mo so pinagyaw... Tan say Katawan so nansilbing pasen na panag-anapan ko, tan say Dios ko so tulong na ilalo ko...'*" Sarayai a sagradon salita et baleg a ligliwa ed kamarerwa. No labat saray mairap-irap et mangibantak na sakey a pasikyap ed Tawen, dakel so manaliwa. Balet natan, ag iisipen na totoo so Dios. Kanian, say espirtual a tulong et anggapoy naawat a ebat manlapud saray totoo; agka makapankasundo ed sikara.

Lawas kon ipipikasi ed Dios ya mangipabangon na saray matunong a totoo, Kristiano, diad mundo, pian natulongan da ray arum. Komon ta iter na Dios ed sarayan Kristiano so andukey a bilay. Manpikasi tayo pian liwawan na Dios so mundo tan pian walay omparungtal a arum a totoo — aliwan singa saramay manederal ed mundo natan, noag ingen saray balo tan malinis. Manpikasi tayo ed Dios ya mangiter na saray balon Maccabees.¹⁰ Saray kalangweran et nayaran kulang ed eksperiensya, balet malinis ira ed panag-ilili tan panag-kalamor.

Manpikasi tayo ed Dios ya liwawan to aliwa labat saray kabiangan na Simbaan, noag ingen pati saray wala ed posisyon na autoridad, pian walay takot da ed Dios tan makapansalita ra na salita na kakabatan. Saray wala ed pakayari et nayaran umanen da so kipapasen na mundo diad sakey a pitik na mata panamegley labat na sakey a salitan naliwawan, legan a diad sakey a makulaw a salita et nayari dan deralen so interon estado. Say maong a desisyon et bendisyon ed mundo, balet say aliwan maong a desisyon et sakey a kalamidad para ed saya. Say kairapan na totoo et aliwan diad materyal a pankaukolan da labat, odino diad katuaan ya anggapoy kakanen da tan manirap ira. Say espirtual a kairapan da et mas makapataktakot ni. Say pikakasi et baleg so nitulong to pian naseguro ya mangiter si Kristo na daiset a liwawa ed totoo. Ta onia so gagawaen nen Kristo: Mangala na screwdriver, pipigelen to so tornilyo no kaukolan, luluwagan to no kaukolan met — tan naayos la so amin; makapaliket ya nengnengen — amin et onabobon ed lugar to. No liwawaan na Dios so arum a totoo, say mauges a mismo et kalkalna ya nababalang so biskeg to tan anggapo lay mangawat ed satan. Ta aliwan say Dios so manederal na karuksan—andí, say karuksan a mismo so manederal ed sarili to. Wala ni panaon ya onsabi ya amin et magmaliw ya duga so ayan to. Nanenengneng ko ya dakel ed saray walad atagey ya posisyon et natatalosan da no antoy nagagawa; manpasakit ed sikara, tan lalabanan da so karuksan. Amin ya saya et mangiter ed siak na nikaduman liket.

Diad panaon tayo, kulang so mabilay ya alimbawa

— Geronda, akin ya imbaga nen San Cirilo na Jerusalem ya saray martir na sampot ya *agew et 'mas baleg nen say amin a martir'*?¹¹

⁹ Nengnengen so Isa. 3:6.

¹⁰ Say epiteto ya 'Maccabeus' (posiblin kabaliksan to et 'say manpatey na kalaban') et inter ed lider na panag-alsa na Judio (166 BC), si Judas, tan saray sinmalat ed sikato. Say panag-alsa et kontra ed si Antiochus IV Epiphanes, say lider na dinastiya na Seleucid. Saray Maccabees et akilaban ya anggapoy pansibaan para ed pananisia na saray inmuunan atateng da tan say politikal ya kawayangan na Israel (nengnengen so saray Libro na Maccabees).

— Lapud nensaman et dakel so bayani [na espiritu]. Balet ed panaon tayo et kulang so mabilay ya alimbawa; natan et pangkalahatan so ibabaga ko nipaakar ed Simbaan tan monastisismo. Diad panaon tayo, dinmakel so salita tan libro, balet kinmepes so saray tuan eksperiensya ed bilay. Pangguguniratan tayo labat so saray sagradon asketiko na Simbaan tayo, ya agtayo natatalosan no panon kabaleg so sagpot da. Pian natalosan iya, nepeg tayon manpursigi ed sarili tayo; nepeg tayon aroen iray santo tan, lapud panangaro ed sikara¹², manseet ya magmaliw a singa sikara. Siempre, ikonsidera na Maong a Dios so saray partikularidad na panaon tayo tan saray sirkumstansya na panagbilay tayo, tan unong ed satan so panangibilang To ed sikatayo. Tan no manggawa tayo anggan melag labat a gawa, naputoran tayo na mas baleg a gloria nen say saray Kristiano na kadaanan.

Nen saman ya panaon, walay espiritu na panagsakripisyo. Amin et nansagpot ya aligen so maong. Kanian, ag akapangabig so kaugsan tan katamaran. Walay kasaganaan na kamaongan, walay espiritu na panagsakripisyo, kanian say sakey a matamlay et ag to nayaran ituloy so katamaran to. Sira et abaybayat na pangkabilugan a agus na kamaongan. Nanonotan ko nen sakey a beses ed Thessaloniki ya aalagaren mi so pansalat na ilaw pian makabaliw kami na karsada. Sinmindi so berde ya ilaw, nampisa la ray karaklan, tan aliknak so inyarap ak met a kaiba ray amin. Say kaukolan ko labat ya gawaen et ituloy so pan-akar tan onla ed sumangid na karsada. Say labay kon ibaga et no amin et mankakapareho so laen da, mairap para ed sakey a too ya ag onabay ed karaklan — anggano agto labay. Iyakar da met la na arum, ya kaiba da. Natan, no say sakey a too et labay ton manbilay na matua tan espirtual, anggapoy lugar to ed mundo; mairap so bilay to. Tan no ag-ira maingat, onggapo iran onagus ed palos; say agus na mundo so mangibuyak ed sikara.

Nen saman ya panaon, wala so karaklan na kamaongan, karaklan na birtud; dakel so maong ya alimbawa, tan say kaugsan et nalner na karaklan na kamaongan. Saray daiset ya alimbawa na aliwan gawa ya walad mundo odino ed saray monasteryo et ag-apansin tan ag-akaperwisyo ed totoo. Balet antoy nagagawa natan? Dakerakel so mauges ya alimbawa, legan a say daiset ya kamaongan ya atilak et ag balot papablien. Diad arum ya salita, say eksakton kasumlang so nagagawa natan: say daiset ya kamaongan et nalelenem ed karakel na kaugsan, tan say kaugsan so mankokontrol.

No say sakey a too odino pigaran totoo et walaan na espiritu na debosyon, baleg so itulong to ed arum. Ta no say sakey a too et onaligwas ed espirtual, say benepisyo to et aliwa labat para ed sikato, noagta pati met ed saramay makakanengneng ed satan. Ontan met ed sakey a maletey a too— maimpluwensyaan da ray arum. Tan no say sakey a too, insan say sakey ni, et magmaliw a maletey, insan kalkalna, ed paraan ya ag napapansin, anggapo lay maong a nateba ed kaliber-liber da. Kanian, diad pegley na onlalanter a kinaletey, importante so espiritu na panag-isakripisyo. Nepeg ya magmaliw itayon maingat a maong ed saya, ta saray totoo natan, makapaermen, et sinmabi la ed punto ya mangipapasa ni ra na saray ley ya mangitatandoro na inkamababaw tan inkamalandi. Anggan saramay manbibilay na maseet ya panag-disiplina et napipilitan ya ontulok ed sarayan ganggan. Kanian, saramay manbibilay na maseet ya panag-disiplina et ag labat nepeg ya labanan so impluensya na ispiritu na mundo, noag ingen et nepeg da met ya ag ikompara so sarili da ed saray totoo na sayan mundo.¹³ Lapud panangikumpara da ed sarili da ed saray totoon mundo, saray Kristiano et onggapo lan manbilang ed

¹¹ "Saray martir na saray unor ya agew et mas baleg nen saray inmuhan martir." *San Cirilio na Jerusalem*. Homilies, Ika-15 ya Homily. Moscow, 1855. p. 261.

¹² Philotimo (Griyego: φιλότιμο) — anggapoy kapada na sayan salita ed modernon Ruso. Diad pangkalahatan, nayaran isalin bilang kabaleg na linawa, sakey a disposisyon parad panag-isakripisyo ed sarili, odino agpanggep ed saray materyal a bengatla diad pananap na sakey ya espirtual odino moral ya ideal. Sayan salita et mabetbet a nababasa ed saray insulat nen Elder Paissios, ya mangibibelyaw ed importansya na philotimo diad espirtual a bilay. — *Nota na Managsalin*.

¹³ Say salitan "κοσμικός" ed saray insulat nen Elder Paissios, tan ed Griegon linguahe ed pangkalahatan, et kaslahan ya mankabaliksan na 'sakey a too ya aliwan kabiangan na Simbaan, odino kabiangan labat ed ngaran'. Diad sayan teksto, sayan salita et kaslahan ya isasalin bilang 'taon ya makosmiko' odino 'taon na sayan mundo', legan a say salitan 'layperson' et katumbas na Griegon λαϊκός, ya mankabaliksan na sakey ya Kristianon walaan na malay ya manbibilay ed mundo. — *Nota na Managsalin*.

sarili da bilang santo tan magmaliw ya kampante; diad kaunoran, mas onggalaw ni ra nen saramay kinumpara da ed sarili da. Saray santo, aliwan saray totoo na sayan mundo, so nepeg ya aligen tayo diad espirtual a bilay. Maong no gawaen so onggendan ya ehersisyo para ed balang birtud: mananap na santo odino santa ya kabkabat ed satan a birtud, tan basaen a maong so istorya na bilay to. Insan nanengneng na sakey a too ya anggapo ni so agawaan to, tan ituloy to so espirtual a bilay to a walaan na kapaabeaan. Saray managbatik ed istadyum et ag ira ontanaw ed beneg pian nengnengen no iner so kawalaan na saray naiwan. Ta no mantengteng ira ed saramay walad beneg, sikara met so magmaliw ya unor. No piliten kon aligen iramay manuna, napapasileng so konsensya ko. Balet no nengnengen ko ray natitilak, makalmo ak na rason para ed sarilik, ya ibabangat ko ya no ikumpara ed saray kakapuyan da, saray kakapuyan ko et melag labat. Kokombinsien ko so sarilik ed kanonotan ya walay arum ya mas mairap ni so kipapasen da nen siak. Diad onyan paraan, papatelen ko so konsensya ko, odino mas maong ni, gagawaen kon matgas so pusok, singa walay apal ed satan ya semento.

Mainomay so mananap na 'makaliskis a dalan' tan onliskis ed satan

— 'Balet akin, Geronda, ya mairap a maong so manggawa na maong, balet mainomay so onselek ed mauges?'

— Lapud, no nipaakar ed panggawa na maong, kaukolan na too so manseet tan manggawa na sagpot ya bukor to, unona ed amin, balet no nipaakar ed mauges, say demonyo so ontutulong ed too. Niarum ni, ag-aaligen na totoo so kamaongan, tan anggapo met so maong ya isip da ya bukor da. Mabebet kon itdan so saray laiko na onggendan ya alimbawa. Isipen tayo komon ya walay kotse ko. Man-isip ak: 'Antoy kailangan ko ed saya? Say sakey ya kaarok, ya walay kotse to met, so makapansakay ed siak no kaukolan kon man-asikaso na saray gawaen ko. No kaukolan, makasakey ak na taxi. Mas maong no iter ko la iyan kotse ed kaaro ko, sakey ya ama na dakel ya ananak, pian naitdan to ray mairap ya ananak to na paway na baley paonla ed saray monasteryo, pian man-inawa ra tan onbiskeg lamet so biskeg da.' Kanian, no iter ko may kotse ed arum ya too, anggapo'y ontumbok ed alimbawa ko. Balet, no isalat ko so kotse ko—pareho na marka ed sika—para ed mas maong, insan, nanengneng mo, agka makaugip ed satan a labi, legan mon manaanap na paraan pian isalat so kotse mo para ed sananey, a mas maong, a singa say kien ko. Agmo ni ingen isipen ya say kotse mo natan et maong met la. Diad ontan a kaso, ibagam so singa onia: 'Manlako ak na antokaman, man-utang ak, balet isalat ko so kotse ko.' Balet diad inmuhan kaso, diad baliklad, anggapoy ontumbok ed alimbawa ko; anggapoy mangibaga na: 'Akin et kaukolan ko ni iyan kotse? Mas maong ni itdan ko na arum a talagan mankaukolan!' Nayari ni ingen ya ibaga da ya abaliw ak la.

Mainomay ya naiimpluwensyaan na totoo na karuksan. Diad kaaraleman na puso da, kabat da so kamaongan; igagalang da itan. Balet, mainomay iran napasagyat na mauges tan naliliwa ra ed satan, lapud say mauges et papaganaan na¹⁴ tangalashka.¹⁵ Mainomay ya naromog so 'masamit ya liket'—ta say managtukso et anggapoy arum ya gagawaen to noag say itulak to ray pinalsa na Dios paonla ed sayan liket. Balet si Kristo et onkikimey a walaan na sankatageyan ya a kagalangan. 'Maong iya,' kuan To, *"no walay siopaman a malabay a ontumbok ed Siak..."*¹⁶ Ag To pipiliten so siopaman a onla ed Sikato; ag To ibabaga: 'Halina, onla ka la ed Siak!' Say Demonyo et ag matua. Gagabelen to so too ed lima tan sali pian itonton to ed no iner so labay to. Balet, igagalang na Dios so kawayangan na too. Pinalsa to ray totoo aliwan bilang aripen, noagta bilang ananak. Amta to ya nagawa so Panag-alog, balet anggano ontan, agto ginawa iray totoo ya aripen to. Imbes, pinili to so onabea, so magmaliw ya too, so man-tiis ed

¹⁴ 'Kanonarch', atan so, sakey a mangisusuheri no antoy gawaen. Manlapud salitan 'kanonarch' – sakey a managbasa ya, legan na sagradon serbisyo, mangipapabitar no antoy kansionen na koro.

¹⁵ Tangalashka (Griyego: ταγκαλάκι) – saya so bansag ya inter na Kuma ed demonyo.

¹⁶ Mat. 16:24.

Krusipisyon pian isalba so katooan. Inikdan na Dios so too na kawayangan. Tan anggano usaren itan na demonyo para ed dakel a kaugsan, say kawayangan ya inter ed too et mangiiter na maong ya pankanawnawa pian nasubok iray totoo. Nagmaliw ya malinew no anto so gagawaen na sakey a too manlapud puso [tan no anto so agda gagawaen]. Tan no say sakey a too et napno na panangaro ed sarili, talagan mapansin itan.

Agto itayo ibabali ed kapalaran tayo

Saray totoo, ya narerengel day sarili da ed ontan ya makapataktakot a kipapasen natan, et gagawaen da so amin ya labay da. Saray arum et manbibilay ed pills, say arum et ed droga. No maminsan, talo o apatiran nalilingo a kamarerwa so mangipapaalagey na balon relihyon. Balet, daiset labat so krimen, aksidente, o karuksan. Tutulongan na Dios so totoo. Nanonotan ko nen sakey a beses ya walay sakey a kalangweran a laki ya linmoob ed abong ko tan tinepet to: 'Uy, walay gitara yo?' Aliwa labat ya on-iinis na hashish, aliwa labat ya mantatarya ya agto itetepet no walay arum ya labay ya ondengel ed sikato, noag ingen — labay to ni met so gitara! Saray arum et abalang la ed bilay tan labay da lay manpatey, odino, lapud akagawa la ra na mauges a bengatla, et manggawa na gulo. Aliwan saramay totoo ya no iner so ontan a pilalek et ompaway bilang makapasibeg a kanonotan, tan ibuburi da iratan. Say tutukoyen tayo natan et saramay totoo ya abalang la ed bilay tan agda la amta so gawaen da. Sakey a too a singa sikatoy inkuan to ed siak: 'Labay ko ya isulat na saray diyaryo ya bayani ak.' Sikatoy mismon sarayan klase na totoo so gagamiten na arum pian nagawaan da ray mauges a gagala ra. Balet — misalamat ed Dios! — daiset labat so talagan mauges a nagagawa.

Anggano sikatayo so angitagar ed sarili tayo ed onyan a kipapasen, ag itayo itanem na Dios ed kapalaran tayo. Proprotektaan na Dios so mundo natan ed panamegley na duaran lima To, legan a nensaman et saksakey labat. Natan, no say sakey a too et aliberan na amayamay a peligro, proprotektaan na Dios so sikato, singa panprotekta na ina ed anak ton unonan manakar. Natan, si Kristo, say Pinakasanto a Inan na Dios tan saray santo et mas ontutulong ed sikatayo nen say dati, balet agtayo itan napapansin. Tan antoy kipapasen na mundo no ag lapud sayan tulong!...

Karaklan ed totoo et walad ontan ya kipapasen ya makapataktakot ya isipen. Say sakey et lasing, say sakey balet et adismaya la ed bilay, say kanayon balet et makulimlim so kanonotan, tan say komapat et papairapen na sakit tan kairapan lapud ag-pakaugip. Balet nanenengneng mo irayan amin a totoo ya manmamaneho na kotse, manlulugan na motorsiklo, manggagawa na peligrosan trabaho, tan manguusar na peligrosan makinarya. Talaga kasin walad dugan kondisyon so amin da pian gawaen irayan bengatla? Amayamay la komon so totoon apilay nensaman! Panon to itayon poprotektaan na Dios, balet agtayo natatalosan...

Natan-tandaan ko ni no panon, nen saman ya apalabas, ya saray atateng mi et ompapaway ya mantrabaho ed uma tan itatilik da kami ed panangasikaso na sakey a kaabay. Mankikialagey kami ed saray ananak to. Nen saman ya panaon, saray ugugaw et maong so panag-asikaso da ed sarili da. Say kaabay et maminpinsan to kami labat ya titingen legan ton itutuloy so gagawaen ton kimey ed abung, tan mankikialagey kami ya mareen. Ontan met, si Kristo, say Ina na Dios tan saray santo et simpli labat ya babantayan da so mundo. Balet natan, si Kristo, say Ina na Dios tan saray santo et naynay ya mangaakmon na sakey a too ed iner man odino mangapeget na sakey manlapud sakey a bengatla, lapud saray totoo natan et aliwan balanse. Saray bengatlan nagagawa natan—Ag komon itulot na Dios!... Singa labat met na ina ya walaan na pigaran mairap ya ananak: say sakey et medyo atiris, say komadua et medyo masilib, tan say komatlo et agmankatunong... Kanian, manbantay ed sikara: saray dili ton ananak, pati saray kaabay. Say sakey et sinmegep ya maong tan magano lan nabagsak, say sakey balet et mangakop na kutsilyo tan labay ton gilitan so dili ton beklew, tan say komatlo et manpaparaan ya pasakitan so komapat. Say ina et ag makainawa, ag balot onugip, babantayan to ra, balet ag natalusan na

saray ananak so kapaga-pagalan to. Diad parehon paraan, ag natalosan na mundo ya tutulongan na Dios so mundo. No ag tutulongan na Dios, lapud amin ya makapeligron modernon teknolohiya, say mundo et abayag la komon ya interon aderal. Balet [maong la] walay saray manananggil ed sikatayo: say Ama tayo—Dios, say Ina tayo—say Pinakasanto ya Ina na Dios, tan saray agagi tayo—saray santo tan saray Anghel.

Pigara la baleg so busol na demonyo ed katooan! Pigara la so biskeg na pilalek na kalaban ya deralen itayo! Balet nalilingwanan tayo no siopa so kalabanen tayo. No amta yo labat no pigaran beses ya binalkot la na demonyo so dalin ed ikol to, pian deralen itan! Balet ag-itayo papayagan na Dios ya nagawa to; Siya so manlaban ed saray plano to. Say Dios et mangiiter na maong anggan manlapud kaugsan ya labay ya ipaarap na demonyo; mangiiter Siya na baleg a kamaongan manlapud kaugsan. Say demonyo so manbubungkal ed dalin natan, balet si Kristo so diad kaunoran a manbini ed satan.

Nonoten yo ya: ta say Maong a Dios et ag balot mangipalubos a say baleg a subok et manbayag na masukok ed taloran henerasyon. Manggagaway sikatoy bini na ilalo. Antis na inkadakep da ed Babilonia, inyamot na saray Israelita so apoy manlapud sampot a sakripisyo da ed sakey a maawang a bubon, pian makapansindi ra na apoy manlapud satan para ed saray balon sakripisyo. Tan diad katuaan — kayari na pitomploy taon, sanen pinmawil ira manlapud inkadakep, say apoy para ed unonan sakripisyo et pinalbeng manlapud samay aromog da ed bubon.¹⁷ Diad antokaman a mairap a panaon, aliwan amin et naagda ed mauges. Iingetan na Dios so lebadura para ed saray ontumbok a henerasyon. Saray Komunista et sinmupak na pitomplo tan liman taon, tan tinmalindeg na pitomplo tan liman taon — eksakton taloran henerasyon. Balet saray Sionista, anggano sinmupak ira na dakel a taon, et ag ira manbayag anggan pitoran taon.

Wala ni saray mairap a panaon ya onsabi

Papanayagan na Dios natan so sakey a graben kaguluan. Wala ray mairap a panaon ya onsabi. Wala ray angkakabaleg a subok ya manatalaran ed sikatayo. Seryoswen tayo ya tan igapo tayoy manbilay ya espirtual. Pipiliten itayo na saray sirkumstansya, tan ituloy to nin piliten itayo, ya mankimey ed espirtual. Balet, sayan espirtual a kimey et magmaliw ya makabaliksan labat no gawaen tayo itan ya maliket, ed boluntaryon linawa tayo, tan aliwan lapud pipiliten itayo na ermen. Dakerakel ya santo so kinmerew ya mabilay ed panaon tayo pian makagawa ra na saray gawa na kabaleg a birtud.

Manliliket ak no walay manbabantak ed siak lapud agko pan-elek tan lapud panamegpot ed saray plano da. No, diad labi, nadngel ko so sakey a too ya ontatalon ed bakor paonlad sular na kaliva, say pusok et onggapo ya ondampog ed masamit a liket. Balet no itepet na saray bisita ed labi, 'Walay sinmabi a telegram; pikasi yo si-on-on a mansasakit!' — insan ibagak ed sarilik: 'Ah, onia manaya! Singa adismaya ak lamet!..' Ibagak iya aliwan lapud apakesawan ak lan manbilay, noag ingen lapud manliliket ak ed pankanawnawan ompatey para ed si Kristo. Kanian, manliket itayo ta say ontan a maong a pankanawnawa et sinmabi natan ya agew. Sakey a baleg a gungguna so manatalaran ed saramay manpipirawat na martiryo.

Nen saman, no walay guerra, say sakey a laki et onla ya milaban ed kalaban, ya idepensa to so Baley tan saray kabaleyan to. Natan et onloob tayo ed laban aliwan pian idepensa so Baley. Onloob tayo ed bakal aliwan pian ag napoolan na saray barbaro so saray abung tayo, abusuen iray agi tayon bibii tan pasakitan tayo. Ag tayo milalaban para ed interes na bansa o para ed antokaman ya ideolohiya. Natan et milalaban tayo ed dapag nen Kristo o ed dapag na demonyo. Siopa so walad dinan a dapag — malinew a maong so balanse na pakayari. Nen panaon na okupasyon, sika et bayani no agmo binatikan iray Aleman. Natan, sika et bayani no agmo binatikan so demonyo.

¹⁷ Nengnengen so 2 Maccabees 1:19–22.

Diad antokaman a paraan, akaparaan itayon manaksi na saray makapataktakot ya agawa. Wala ray espiritual a pibakal ya nagawa. Saray santo et lalon napasantos, legan a saray marutak et lalon onkapot.¹⁸ Walay bagyo ya manatalaran ed sikatayo, tan say laban tayo et walay presyo to, ta natan say kalaban tayo et aliwan si Ali Pasha, aliwan si Hitler, aliwan si Mussolini, noag ingen say mismon demonyo. Kanian say gunggona tayo et manlapud tawen.

Komon ta say Dios, bilang Maong a Dios, et gawaen ton maong so mauges. Amen.

Parte 1.

Nipaakar ed kasalanan tan say demonyo

No manayam ka ya arawi ed Mabait a Jesus, oninum ka ed mapait a baso.

Kapitulo 1.

Nipaakar ed no panon ya nagmaliw ya uso so kasalanan

- Geronda, nadngelan mi ya imbaga mo ed sakey a too ya walay guerra. Kasin tua itan?
- Anggapoy ibabagak, balet saray totoo et ibabaga da so antokaman ya labay da. Tan anggano walay amtak — siopa ni ey ibaga ko?..
- Say guerra, Geronda, et sakey a barbarismo!...
- No ag in'apiger na totoo so kasalanan, agda komon naabot iyan lebel na kabarbaruan. Balet say mas grabe nin kabarbaruan et say moral a katalwasan. Mandederal iray totoo ed espiritu tan laman. Inkuan na sakey a laki ed siak: 'Tinawag na totoo so Athens a kakiewan, balet nengneng mo—anggapoy siopaman a ompapaway ed sayan kakiewan. Kuan na amin, 'Say katakelan!' — tan amin et mantitipon ed sayan katakelan." Anto la so nagawa na totoo! Diad kipapasen na ayayep. Amta yo no panon so ayayep: unona, onloob ira ed kural, man-ebak, man-iingas; insan say takki et onggapo lan nabubulok tan on-aalab-alab, tan nalilikna na saray ayayep so petang. Labay da so kural tan agda labay ya taynan. Say labay kon ibaga et, saray totoo met et nalilikna da so 'kalemlem' na kasalanan tan agda labay so ompaway. Naangob da so baik, balet agda labay ya taynanan so kalemlem. No walay balon onsobob ed kamalir, agto nasungdoan so baik. Balet say sakey ya sanay la ed satan; manayam la ed kamalir lawas, tan agla sikatoy nababagaan na baik.
- Tan arum, Geronda, et ipapabor so sarili da diad panamegley na panangibaga ya say ontan a makasalanan a bilay et ag nanlapud panaon tayo. 'Nengneng yo,' kuan da, 'so agawa ed kadaan a Roma!..'
- On, balet diad Roma et nambabaktiy iray totoo ed saray dios-diosan; sikara so pagano. Tan say Apostol Pablo [diad Epistola to ed saray taga-Roma] et kinatongtong to ray pagano ya akaawat na Bawtismo ya Santo balet agda ni tinaynan iray mauges a kagagawa ra.¹⁹ Ag tayo nepeg ya alaen bilang aligen iray alimbawa na sankagrabian ya panag-irap na moralidad manlapud amin ya panaon. Natan, say kasalanan et ginawa lan uso. Isipen yo pa — tayo met, diad kaunoran, et sakey ya Orthodox a totoo, balet nengnengen yo no iner tayo la asabi! Tan nipaakar ed arum a bansa, anggapo la'y punto ya abitlaen ni ra... Balet say sankagrabian ed amin et saray totoo natan, lapud paborito da la so kasalanan tan no

¹⁸ Nengnengen so Apoc. 22:11.

¹⁹ Nengnengen so Roma 1:24–32.

makanengneng ira na sakey a too ya ag ontutumbok ed karaklan, ag mankakasalahan, tan wala ni daiset a debosyon, tatawagen da itan a too ya atrasado odino reaksyunaryo. Makapaburido ed sarayan totoo so ag mankakasalahan na arum a too. Itatalingay da so kasalahan bilang progreso. Tan satan so sankagrabea ed amin. No saray totoon moderno, ya manbibilay ed kasalahan, et aminen da man labat ya [manbibilay ira ed kasalahan], sirin et maasian so Dios ed sikara. Balet itatapat da so ag nayaran itapat tan idadayew da so kasalahan. Tan say pangibilang ed kasalahan bilang progreso tan say pangibaga ya say moralidad et agla napapanahon, et, kaiba ed arum niran bengatla, say sankakaskasian a panaminsal kontra ed Espiritu Santo. Kanian, no walay sakey a too, legan a manbibilay ed mundo, a manisikipap a mamapalini ed bilay to, saya et baleg so kakanaan to. Walay baleg a gungguna ya manatalaran ed saray ontan a totoo.

Nen saman ya panaon, say sakey a malandi odino lasengero et makapabaing ya onla ni ingen ed palengke, lapud babalawen de ray totoo. Tan no say sakey a bii et malandi, natatakot ni ingen ya ompaway ed abung da. Tan, nayaran ibaga, saya so nansilbi bilang sakey a pwersa ya angampat ed kasalahan. Balet natan, no say sakey a too et manbibilay na matunong—no bilang say sakey a kalangweran a bii et matoor ed pananampalataya—ibaga na totoo nipaakar ed sikato: "Tinmulak kasi manlapud bulan o anto?" Tan kaslahan, nensaman, no saray totoon makasarili et nankasalahan, sikara—kaasi ran kamarerwa—et nalikna da so belat na kasalahan da tan magmaliw iran mas mapaabeba. Agda inyal-alew iramay mabilay ya espirtual; diad balangbang, hinangaan da ra ni ingen. Balet diad panaon tayo, saramay makasalahan et anggapoy nalilikna dan kasalahan. Anggapo met so respeto da ed arum. Amin a bengatla et aderal la. No say sakey a too et aliwan mabilay ed mundo, iyayal-alew na saray makasalahan.

Kokondenayen ira na konsensya da

Say France et aliwan basta-bastan developing a bansa; mas abanse ya nen say dakel ya arum. Anggaman ontan, diad saray agano nin taon, wal²⁰ ya walumapulon libon Pranses so nankonbertin Islam. Akin? Lapud say kasalahan et nagmaliw ya uso ed sikara, balet say konsensya ra et aakusaan to ra tan labay dan pakalmaen itan. Saray daan a Griego, lapud pilalek dan pasimbaloen so saray pilalek na puso da, et nanggawa ra na labinduan dios para ed sarili da. Ontan met, ananap na saray Pranses na relihyon ya mangipasimbalo ed saray pilalek na puso da, pian sayan isyu et agla manirap ed sikara. Say Islam, nayaran ibaga, et bagay ya maong ed sikara: nayari kan mangala na dakel a asawa no antoy labay mo, tan diad bilay ya onsabi et ipromisa na sayan pananisia so agnampot a suplay na pilaf, maslak a sour cream, tan sakey a peteg a dayat na diro. Tan no say inatey et inurasan na ampetang ya danum kayari na ipatey to, sikatoy [imbaga ra] nalinis ed saray kasalahan to—anggan pigara ni so karakel da. Onla ra ed si Allah ya malinis! Anto ni so labay na sakey a too? Talagan mainomay so amin! Balet saray Pranses et ag makalmo na kareenan. Manpipirawat ira na kareenan na linawa, balet agda itan nalmo, lapud anggapoy rason para ed saray pilalek da.

Anto man so gawaen na totoo, anto man so kalupigan ya itabon da — anggapo ni ingen so kareenan ya naromog da. Diad panagpursigi dan ipetek so ag napetek, say kamarerwa ra et napapairap. Napipisag ira ed loob. Kanian sarayan makapasin kamarerwa et manaanap na pansibokan, manbabatik ed saray bar tan nightclub, oniinom na makaderal, manbubuya na telebisyon... Diad arum a salita, say konsensya ra so manakusasyon ed sikara, tan pian nalingo so isip da, manggagawa ira na saray kaugsan. Tan anggan no natuturog la ra—isipen yo ta makapainawa ra? Say sakey a too et walay konsensya to. Say konsensya so sankaan ya Banal a Kasulatan ya inter na Dios ed saray sankaan a totoo. 'Napan-awit' tayo so konsensya tayo manlapud saray atateng tayo, singa sakey a photocopy. Anggan panon ya sipaen na too so konsensya to, ituloy to nin siansia so pangikondena ed sikato manlapud dalem. Kanian ibabaga da,

²⁰ Impabangat nen Nobyembre 1988.

'Walay ulad ya manngetket ed sikato.' Ta talagan anggapoy mas masamit nen say mareen tan kalmadon konsensya. Say ontan a too et nalilikna ton napapainawa so linawa to, insan sikatoy ontikyab.

No say sakey a too et onlingo ed Dios, nararanasan to so impierno a panirap

Agko natandaan anggan sakey ya agew ya agko alikna so konsolasyon na Dios. Wala met iray panaon ya makareen, tan ed saratan ya panaon et aliwa so liknaan ko. Kanian, natatalosan ko no panon kabaleg so irap na bilay na karaklan ya totoo. Tinmalimukor ira ed Dios kanian agda nalilikna so konsolasyon na Dios. No mas onarawi so sakey a too ed Dios, mas onirap so bilay to. Balet no walay Dios ed sakey a too, agto la kaukolan so arum ni tan anggapo lay arum ya pilalek to. Satan so interon punto. No diad sananey a dapag, walay amin a bengatla ed sakey a too balet kulang ed Dios, nararanasan to so panirap ed loob. Kanian, anggad nayari, nepeg tayon onapit ed Dios. Diad arapan labat na Dios ya makalmo so too na liket—say tuan, andi-anggaan a liket. No manayam ka ya arawi ed Mabait a Jesus, oninum ka ed mapait a baso. No say daan a too et magmaliw a too—sakey a anak na Ari—mankakain ed panliliket a nanlapud Dios, kalingwanan a taga-tawen, tan nararanasan to so liket na paraiso; anggan diad sayan bilay, nalilikna to la, ed arum a paraan, so liket na paraiso. Manlapud mas melag a liket a taga-tawen, say sakey a too et onprogreso ed inagew-agew paonla ed lalon baleg a liket. Tepeten to so sarili to: 'Seguradon wal , wala ni kasi ed Paraiso so mas baleg nen say naliliknak natan?' Nalikna to so ontan a kipapasen ya agto la nayarian so manggawa na antokaman a kimey. Manlapud sayan Banal a petang tan samit, onkakapoy iray pueg to a singa la kandila. Say puso to et aliketan maong, mankikigtel ed liket; pilalek ton pasabogen so maimpis a padir na taway to tan man-tikyab—ta say dalin tan amin a bengatlan manlapud dalin et singa anggapoy kakanaan ed puso to.

Diad gapo, say too et akapiulop ed Dios. Balet, diad saginonor et tinmaynan ed Dios tan ginmapo ya alikna to a singa datin nanayam ed sakey a palasyo, balet nen aromog toy inkasikato ya anggad angga ed paway na puerta na palasyo, tinmangwa ed palasyo manlapud arawi tan inmakis. No panon a say sakey ya ugaw et mansakit no isian ed ina to, ontan met so sakey a too ya tinmaynan ed Dios et mansakit tan manirap. Lapud impan-arawi ed Dios, nararanasan na too so impierno a panirap. Agan-gana so Demonyo ya iyarawi so too ed Dios ya anggad say totoo et sinmamba la ed saray dios-diosan tan isasakripisyo da ray ananak da ed sikara. Agaylay kakakigtot na saya! Tan walaray demonyo ni: iner ed mundo so panagkotkot da na sarayan karaklan a 'dios'? 'Dios' a Khamos!..²¹ Say pandengel labat ed sakey ed saraman ya ngaran et sapat la! Balet si Demonyo mismo so sankagrabian ya maniirap — ta sikatoy sankayarawian ed amin ya nankalayo ed Dios tan ed aro. Balet no naandi so aro, onggapo so impierno ya irap. Anto so kasumlang na aro? So kaugsan. Tan say kaugsan tan say irap et saksakey labat.

Say nalingo ed Dios et napapailalim ed impluwensya na demonyo, balet say mabilay a kaiba so Dios et makaawat na Banal a Grasya. Say Grasya na Dios et niiter ed samay walaan na satan. Tan no say sakey a too et walaan na daiset a Grasya balet agto itan tratatoen a walaay manepeg a respeto, anggan samay daiset a walad sikato et naala met la.²² Kulang iray totoo natan ed Grasya na Dios lapud, diad panagkasalanan da, ibuburi da ni ingen saramay daiset a Grasya ya walad sikara. Tan no ompaway la so Banal a Grasya, amin a demonyo et biglan onloob ed sakey a too. No panon so inkarawi na totoo ed Dios, ontan met so inkadismaya ya nararanasan da ed sayan bilay. Diad bilay ya onsabi, nararanasan da so andi-anggaan a ermen. No panon so panagbilay na sakey a too unong ed linawa na Dios, ed ontan met a kabaleg — anggan diad sayan bilay — nararanasan da, ed pigaran paraan, so sakey a parte na samit na Paraiso. O naeksperiensya tayo so arum a liket na Paraiso diad sayan mismon bilay tan manlapud dia et onla tayo ed Paraiso, o naeksperiensya tayo so arum a pasakit na Impierno tan — ag komon itulot na

²¹ Χαμός – 'diyos' na saray lahi nen Moab, say pangulo ya anak nen Lot (nengnengen 3 Ari 11:7); χαμός (Modernon Griego) – pakaandi, inkadernal, pinsala. – *Tandaan na Managsalin*.

²² Ikompara ed Lucas 19:26.

Dios — et diad Impierno so pansumpalan tayo. Say Paraiso so mismon kabaliksan na kamaongan; say saray pasakit na Impierno so mismon kabaliksan na karuksan. Diad panggagawa na maong, say sakey a too et makalikna na liket. No manggawa na kasalanan, manirap ira. No mas dakel so gawaen a maong na sakey a too, mas baleg so liket to; no mas dakel so gawaen ton mauges, mas manirap so kamarerwa to. Makalikna kasi na liket so sakey a matakew? Antoy liket ed satan? Ta saray manggagawa na maong a gawa so makalikna na liket. Anggan dia, no makalmo ka na bengatla ed dalan tan alaen mo, ya ibagam ed sarilim ya kien mo, tampol ya naandi so kareenan na nonot mo. Ag amta na akalmo no siopa so abalang na satan; anggapoy niloko odino tinakew da, balet naandi ni so kareenan na nonot da. Tan anto ni so nibaga ed sakey a matakew! Anggan no say sakey a too et basta labat mangawat na bengatla manlapud arum, agda nalikna so liket a nalilikna da no sikara so mangiter na bengatla. Tan antoy liket so walad panagtakew tan panag-agaw ed arum a too! Kanian, nengneng yo ray totoon manag-agaw tan manloloko ed arum: antoy karuksa na lupa ra, panon so karuksa na panangngisi ra!

Say sakey a too et bayaran na amo ton pantratrabahoan.

Saray totoon tinmalikid ed Dios et ag balot makalmo na ligliwa tan mas lalo nin manirap. Siopaman ya ag mananisia ed Dios tan say bilay kayari na patey et aliwa labat ya ag makalmo na ligliwa, noagta kokonden na da met so sarili da ed andi-anggaan a panirap. Say sakey a too et gunggonaan na say amo ya pantratrabahoan to. No manlingkor ka ed mauges ya amo, gawaen to so bilay mo ya mairap anggan diad sayan mundo. No manlingkor ka ed kasalanan, singiren ka na demonyo so katumbas to. No papalagaren mo so maong a ugali, gunggonaan ka nen Kristo. Tan no mas m ya manlingkor ka ed si Kristo, mas magmaliw kan masaliw tan maliket. Balet ibaga tayo: 'Man-trabaho para ed si Kristo? Aburido tayo la?' Panon ya makapataktakot! Say ag-pan-kabirbir ed Sakripisyo nen Kristo para ed katooan! Tineles nen Kristo so Impakabitin ed Krus pian itubos itayo manlapud kasalanan, pian say interon katooan et nalinisan. Antoy ginawa nen Kristo para ed sikatayo, tan antoy gagawaen tayo para ed Sikato?..

Labay na totoo so man-sumpa tan walay Dios ya maabig so linawa. Dios ya man-pasensya ed sikatayo, legan ya itutuloy tayo so man-sumpa. Diad arum ya salita, pian nagawaen tayo so amin ya labay tayo, tan pasensyaan to tayo; pian pasensyaan to tayo ya anggapoy anggaan, legan ya itutuloy tayo so gagawaen tayo ya labay tayo. Ag manisia iray totoo, tan lapud saya et masimoon iran onleletneg ed kasalanan. Manlapud saya—say labay ton ibaga, manlapud agpanisia—ya onggapo so amin a kaugsan. Ag manisia iray totoo ed sakey nin bilay kanian anggapoy pibabali da ed antokaman. Manpapasakit tan manlilimbongan ira, itataynan da ray ananak da... Wala ray nagagawa a bengatla ya mairap ya ibalikas. Sarayaya et graben kasalanan. Kasalanan ya ontan ka-grabe ya anggan saray Banal ya Ama et agda anengneng so anggan anton singa saraya diad saray Banal ya Canon. Unong ed imbaga na Dios nipaakar ed Sodom tan Gomora: 'Agko panisiaan; talagan gagawaen kasi iray ontan a kasalanan? Onla ak pian nengnengen ko met lanlamang.'²³

No ag manbabawi iray totoo tan ag ompawil ed Dios, nabalang da so bilay ya andi-anggaan. Kailangan ya tulongan na sakey a too so sarili to pian nadiskubre so sankaralem ya kabaliksan na bilay. Kailangan dan man-isip na maong pian narasanan da so banal a ligliwa. Say gagala et say espirtual a pan-aligwas na sakey a too, aliwan basta labat so ag panggawa na kasalanan.

Kapitulo 2.

Nipaakar ed panon ya manraraw-raw so demonyo ed sarayan agew

²³ Nengnengen so Gen. 18:21.

Diad panamegley na kasalanan tayo, itdan tayo so demonyo na pakayari ed sikatayo

— Dakerakel so panag-sapian na demonyo ed mundo natan. Talagan nanggulo so demonyo, lapud saray totoo natan et inikdan da na dakel a pakayari. Saray totoo et napapailarum ed makapataktakot iran impluensya na demonyo. Sakey a laki so angipaliwawa ed saya na duga-duga: 'Nen saman, say demonyo et mansasalot ed saray totoo, balet natan et andi la. Itonton to ra ed dalan to tan paulyan to la ra, ya ibabaga ton, "Sige, good luck!" Tan saray totoo et manbabatik ed satan a dalan ya sikara labat.' Makapataktakot iya. Isipen yo ya: saray demonyo ed bansa na Gadara²⁴ et kinerew da ed Kristo so permiso ya onloob ed saray baboy, lapud saray baboy et agda inter ed demonyo so antokaman ya autoridad ed sikara tan anggapoy kanepegan ton onloob ed sikara no anggapoy permiso. Inter nen Kristo so onian permiso pian dusaen so saray Israelita, lapud say ganggan et isesebel to ed sikara so pakan na karne na baboy.

— Tan arum a totoo, Geronda, so mangibabaga ya anggapoy demonyo.

— On, walay sakey a too met ya angibaga ed siak ya ekalen ed French a patalos na libro *The Venerable Arsenius of Cappadocia*²⁵ iramay parte ya mansasalita nipaakar ed saray apasukatan. 'Saray taga-Europa,' kuan to, 'et agda iya natalusan. Ag ira manisia ya walay demonyo.' Naynay, onia so nagagawa: ipapaliwawa da so amin panamegley na psychology. No saray totoon apasukaan ed saray Ebanghelyo et naitdan komon ed saray psychiatrist, seguradon in-electroconvulsive therapy da ra! Inekal nen Kristo ed demonyo so kanepegan ya manggawa na mauges. Makagawa labat na mauges no say sakey a too mismo so mangiter ed sikato na satan a kanepegan. Lapud ag-pibibiang ed saray Sakramento na Simbaan, itdan na too so mauges na sarayan kanepegan tan nagmaliw ya mainomay ya apektuan na demonyo.

— Geronda, panon ni ray arum a paraan ya nayaran mangiter so too na ontan a kanepegan ed demonyo?

— Lojika,²⁶ , panaglaban, panagmatgas, panag-gapo ed sarili, panag-suway, kaandian na baing — amin ya saraya et saray kabat a ugali na demonyo. Say sakey a too et nagmaliw a mainomay ya naimpluwensyaan na demonyo unong ed karakel na saray kalidad ya abitla ed tagey ya walad sikato. Balet, no say kamarerwa na sakey a too et napasimbalo, say Espiritu Santo et manaayam ed loob to tan napno ira na Grasya. No say sakey a too et pinadumtan toy inkasikato ed saray makapatey a kasalanan, sakey a maringot a espiritu so manayam ed loob to. Balet, no saray kasalanan a pinanpadumtan na too ed inkasikato et aliwan makapatey, sirin sikara et walad silong na impluensya na mauges ya espiritu manlapud paway.

Makapaermen, ed panaon tayo, ag labay na totoo ya puteren iray pilalek tan dilin kaburyan da. Ag ira mangaawat na simbawa manlapud arum. Kayari to man, onggapo la ran mansalita ya anggapoy bain tan itaboy da so Grasya na Dios ed sarili da. Tan insan, iner man so laen da, ag ira makaligliwa, lapud nagmaliw iran mainomay ya apektuan na demonyo. Say sakey a too et agto la nakokontrol so sarili to, lapud say demonyo so mangikokomando ed sikato manlapud paway. Say demonyo et aliwan walad dalem to—ag komon! Balet anggan manlapud paway, sarag ton ikomando so sakey a too.

Say toon tinaynan na Grasya et nagmaliw ya mas mauges ni nen say demonyo. Ta say demonyo et agto gagawaen so amin a bukor to, noagta uudyoken to ray totoo ed kaugsan. Alimbawa, agto gagawaen a bukor to so krimen, noagta kumbinsien to ray totoo ya gawaen itan. Tan lapud saya, napapansalian iray totoo.

²⁴ Nengnengen so Lucas 8:26–33.

²⁵ Say patalos ya Russian et impalapag na Holy Trinity St Sergius Lavra nen 1997. – *Tandaan na Manatalos*.

²⁶ Diad 'lohika', say labay ya ibaga na Elder et rasyonalismo, rasyonalidad.

Say Kumpisal so mangekal ed pakayari na demonyo ed sakey a too

No komon ta onla ni ingen iray totoo ed sakey ya espirtual ya ama tan mankumpisal, naandi so impluensya na demonyo tan makapan-isip lamet iran malinew. Ta diad natan, lapud sayan impluensya na demonyo, agda la ingen nayarian so man-isip para ed sarili da. Say panbabawi tan kumpisal so mangekal ed pakayari na demonyo ed sakey a too. Kanian labat, walay sakey²⁷ ya mambabarang ya sinmabi ed Banal a Palandey. Gamit so arum a klase na mahikon estaka tan lambat, sinaraan to so interon dalan ya paonla ed kaliva ko ed sakey a pasen. No walay too ya agni akikumpisal na kasalanan to so ondalan diman, sikatoy manirap, ya agto ni ingen amta so rason no akin. Nen anengneng ko irayan mahikon lambat ed dalan, tampol ak ya nanggawa na senyas na krus tan linmabas ak ya diretso ed tapew da — ya pinispis ko ran amin. Insan, say mismon mambabarang so linma ed kaliva. Inistorya to ed siak so amin ya plano to tan apoolan to ray libro to.

Anggapoy pakayari odino autoridad na Demonyo ed sakey a mananisia ya onloloob ed simbaan, mankokumpisal, tan mangaawat na Banal a Komunyon. Say Demonyo et mantatayag labat ed ontan a too, singa sakey a ason anggapoy ngipen. Balet, walay baleg a pakayari to ed sakey a mana-iman ya inikdan toy pakayari ed sarili to. Nayari ni ingen na Demonyo ya gisi-gisihen so ontan a too — diad sayan kaso, walay ngipen to tan uusaren to iraya pian pasakitan so makapasin-asin a kamarerwa. Say Demonyo et walay pakayari to ed kamarerwa unong ed saray kanepegan ya inter ed sikato.

No ompatey so sakey a toon maayos so espirtual a kipapasen to, say itagey na kamarerwa to paonlad Tawen et singa sakey a mabilis a tren. Saray aso ya onngangad et ongagagalaw ya onaral ed tren, napepeket ira ed sarili dan ingal, pilit dan onuna, legan a say tren et tuloy-tuloy labat so panagbatik to—nayari to ni ingen a kabegen so sakey ya ason anggapoy amo to. Balet no ompatey so sakey a too ya ag maong so espirtual a kipapasen to, say kaluluwa to et singa walad tren ya ambagal a maong so galaw to. Ag onaliston makapanbiahe ta aderal iray gulong to. Onlukso iray aso ed akalukas a puerta na karwahe tan ketketen da ray pasahero.

No say demonyo et akala na baleg a pakayari ed sakey a too tan sikatoy analo, say sengegan na agawa et nepeg ya naamtaan pian say demonyo et naekalan na sarayan pakayari. No andi, anggano panon la karakel so panagdasal na arum para ed satan a too, ag onalis so kalaban. Papataken to may too. Paulit-ulit ya babalawen na saray pari,²⁸ balet diad kaunoran et say mairap-palad a kamarerwa et mas lalo ni ya onirap, lapud mas babalawen ni na demonyo nen say dati. Kailangan ya manbabawi so too, onkonpesi, tan ekalen ed demonyo so saray kanepegan ya sikatoy mismo so angiter ed sikato. Ditan labat ompaway so demonyo; no andi, mantultuloy ya onirap so too. Nayaran pasibayagen mo sikato ed interon agew, odino duaran agew, odino anggan pigaran simba, bulan tan taon — wala ni nin siansia so pakayari na demonyo ed say mairap-palad a kamarerwa tan ag onalis.

Say demonyo et ag onasingger ed malinis a pinalsa na Dios.

— Geronda, panon to la sirin ya naiikabat ko so inkasik ya aripen na saray pilalek ko?

— Say sakey a too et nagmaliw ya aripen na saray pilalek to lapud pangiter to ed demonyo na pakayari ed sarili to. Ibuntok mo so amin a pilalek mo ed lupa na demonyo. Saya so labay na Dios, tan para met ed pankaabigan mo. Diad arum a salita, usaren mo so sanok, katangkenan tan arum niran kaparehon pilalek kontra ed kalaban. Odino, mas maong ni, ilako iray pasyon mo ed demonyo, tan diad

²⁷ Imbelyaw nen Hunyo 1985, sanen say Matatken et manaayam ed selda na 'Panaguda'.

²⁸ Say pangipaway na marutak ya espiritu (exorcismo odino seremonya na exorcismo) et sakey a seremonya ya impaalagey na Simbaan, ya diad satan et say sakey a pari, legan ton babasaen iray espisyal ya dasal ya singa-anting, et ipapaway to ray marutak ya espiritu manlapud saray totoon pinan-ayaman da. Ipapaganuna na Kuma na no sakey a too so tinmatan na demonyo ya mananap na tulong ed panamegley na exorcismo, nepeg ton manbabawi, ikumpisal iray kasalanan to ed sakey ya espirtual a ama, tan determinado ya manbilay na bilay a Kristiyano. Say mas detalyadon impormasyon nipaakar ed panagtan na demonyo tan exorcismo et walad Volume III na 'Saray Salita' nen Kuma Paissios. – *Tandaan na Managsalin*.

kuartan naala mo, manaliw ka na saray bato tan ibato mo ed demonyo pian agto ka la manasinggeran. Kaslakan, sikatayon totoo, lapud kapabayaan odino mapangtaon kanonotan, papayagan tayoy kalaban ya maneral ed sikatayo. Say demonyo et nayaran samantalaen to so anggan sakey a kanonotan odino salita. Natandaan ko so sakey a pamilya — a talagan maapit so pankakasakey da. Aminsang, say asawan laki et nan-birò ed asawa to: 'Ay, idiborsyo ta ka!' — tan say asawan bii et inmebat met a manbibirò: 'Andi, siak so mangitunda ed sayan panamaley!' Ontan labat so pantotongtong da, ya anggapoy arum a labay dan ibaga, balet inyatagey da so birò ya anggad inaprovechaan na demonyo. Pinagmaliw to ran makapoy, tan seryoso la ran manplaparaan ya man-divorce — agda la inisip so ananak da odino arum nin bengatla. Maong la labat ta walay sinmabi ya espirtual ya ama tan akitongtong ed sikara. 'Anto kasi,' kuan to, 'so rason na pan-divorce yo ed ontan labat ya ka-esel a bengatla?'

No say sakey a too et onarawi ed saray ganggan na Dios, sikatoy nalampasan na saray pilalek to. Tan no abuloyan na too ya saray pilalek to so mankontrol, agla kaukolan ni ingen so demonyo. Ta saray demonyo et wala met so 'espesyalidad' da. Susuboken da so sakey a too, aanapen da no iner so 'makapoy' a parte to, pipiliten dan ipaway so kakapuyan to pian nalampasan da. Nepeg tayon magmaliw a mapagmatyag, ya isara iray bintana tan pinto—say labay ton ibaga, saray emosyon tayo. Ag tayo nepeg ya mangiter na anggan antikey ya lamat para ed samay mauges, odino abuloyan ya onkalab ed saratan pian makaloob. Saray ania ya lamat tan espasyo so makapoy ya parte tayo. No mangiter tayo na anggan sankamelagan ya lamat para ed kalaban, nayari ton isiksik so inloob to tan manggawa na mauges. Say demonyo et onloob ed sakey a too ya say puso to et napno na karutakan. Ag onasingger so demonyo ed sakey a malinis a pinalsa na Dios. No say puso na sakey a too et nalinisan ed karutakan, ombatik so kalaban tan ompawil si Kristo. Singa say baboy, no agmakalmo na karutakan, onngalngal tan onalis, ontan met, ag onasingger so demonyo ed puso ya anggapoy karutakan. Tan antoy pansiansiaan to ed sakey a malinis tan mapaabehan puso? Kanian, no nanenengneng tayo ya say abung tayo—say puso tayo—et nagmaliw ya panag-ayaman na kalaban—sakey a kubo ya makapoy so sali to—dapat itayon deralen a tampol, pian say tangalashka—say mauges ya kaiba tayo—et makapangalis la. Ta no say kasalanan et manayam ed loob na sakey a too ed abayag a panaon, sirin, natural labat ya say demonyo et nagmaliw a mas walay autoridad to ed satan a too.

— Geronda, panon to no say sakey a too et datin manbibilay ya anggapoy pibabali tan lapud satan et inter toy pakayari ed managtukso, balet natan et labay ton man-uman tan man-umpisa ya manbilay ya walaan na pan-iisip—kalabanen kasi na tangalashka?

No say sakey a too et onbalik ed Dios, makaawat ed Sikato na biskeg, liwawa, tan ligliwa ya kaukolan ed gapo na biahe. Balet no ginmapo la so too ed espirtual a pakilaban, say kalaban et mangigapo na maksil a laban kontra ed sikato. Ditan mismo so nepeg ya mangipatnag na daiset a pasensya. Ta no andi, panon ya naekal iray makapoy a pilalek? Panon ya naekal so daan a pagkatao? Panon ya naitabi so inkapangta? Diad onian paraan, natatalosan na sakey a too ya no sikatoy bukor, anggapoy nagawaan to. Mapakumbaba iran onkerew na panangasi na Dios, tan onsabi ed sikara so inkamapakumbaba. Ontan met so nagagawa no labay na sakey a too ya itunda so mauges ya ugali, singa say panagsigarilyo, panag-droga, odino panagbuanges. Diad gapo, nalilikna day liket tan ititunda da imay ugali. Insan da nanengneng iray arum ya man-sigsigarilyo, man-droga o oniinum, tan onarap ira ed mabiskeg ya panlalaban ed loob da. No nalampasan na sakey a too iyan panlalaban, et aliwa la ya mairap para ed sikato so itakwil iyan pilalek tan talikuran itan. Kailangan na sakey a too so man-sagpot na daiset tan milaban. Gagawaen na 'tangalashka' so trabaho to — kanian akin ya ag tayo gawaen so sikatayo?

Ag tayo la makilimog ed saray tongtongan na tangalashka

Amin tayo et walaan na saray apan-awit ya hilig, balet diad sarili da et agda itayo papairapen. Singa labat sakey a too ya inyanak, alimbawa, ya walaan na balat-balat ed lupa to, ya mangiiter ed sikato na

nikaduman legas. Balet no kiskisen itan a balat-balat, nayaran onlesa so kanser. Ag tayo nepeg ya abuloyan so demonyo ya ukisan iray pilalek tayo. No abuloyan tayon ukisan to ray kakapuyan tayo, magmaliw ya kanser [espiritual] tayo.

Kailangan tayon walaan na espirtual a kasil na linawa, iburi so demonyo tan amin ya makalakal ya kanonotan to—saray 'telegramo' to. Ag tayo makilimog ed manag-tukso. Anggano man-tipon ni amin ya abogado ed mundo, ag da ni nayaran ya daegen ed panag-rason so sakey labat ya melag a demonyo. Agka mitongtong ed managtukso; diad onian paraan et naputot mo so koneksyon mo ed sikato tan naiwasan mo so tukso. Alimbawa, walay agawa ed sikatayo: agawaen itayo na aliwan duga, odino atawayan itayo. Usisaen tayo no kasin sikatayo so makasalanan ed saya. No aliwa itayo so makasalanan, sirin walay gunggona ya manatalaran ed sikatayo. Dapat itunda tayo la diman: agla nakaukolan ya usisaen ni na mas aralem. No ituloy na sakey a too so mitongtong ed managtukso, diad saginonor et manggawa na saray tila-tila na tila,²⁹ tan manggawa na sakey a komedya... Itutulak na managtukso so sakey a too ya usisaen to so agawa unong ed sarili ton ganggan na 'katuaan' tan itulak to so too ed kapaitan.

Natandaan ko nen inmaalis iray sundalon Italyano ed Greece, nansiansia iray tolda ya napno na tambak na saray granada. Tan wala met iray sankatambakan ya pulbora ya nansiansia. Inala na totoo irayan tolda para ed sarili da, pati no antoy walad dalem. Nanggagalaw iray ugugaw ed saray granada, tan amta yo no pigara ed saraman ya kalangweran so inatey!

Panon ya nayaran manggalaw ka na granada! Ontan met ed sikatayo — talagan manggalaw tayo kasi ed demonyo?

Anggapoy pakayari na demonyo

— Geronda, walay sinmabi ed isip ko ya si demonyo et walay baleg a pakayari to, lalo la ed panaon tayo natan.

— Say demonyo et anggapoy pakayari to, noag ingen say kaugsan tan pasnok. Say aro na Dios so makapanyarin-amin. Manpapasen si Satanas ya makapanyarin-amin, balet agto kagalaw iyan papel to. Singa mabiskeg, balet diad katuaan et talagan anggapoy pakayari to. Dakerakel ed saray makaderal a plano to so nabubuwag antis ni ingen ya igapo ran gawaen. Seguradon say sakey ya ama—sakey ya maong tan mabait—et ag balot abuloyan so anggan siopa ya salbahis ya manbubo ed ananak to?

— Balet siak, Geronda, et natatakot ak ed saray tangalashki.

— Akin et natatakot ka ed sikara? Anggapoy pakayari na saray tangalashki. Si Kristo so makapanyarin amin, legan a say demonyo et puron bulok labat. Agka ta mankikawes na krus? Anggapoy pakayari na saray armas na demonyo. Armasan itayo nen Kristo panamegley na Krus To. Say kalaban et walaan labat na pakayari no itayo met lanlamang so mangibabà na espirtual ya armas tayo. Wala'y sakey a kaso ya say sakey ya pari ya Orthodox et impanengneng to ed sakey ya mambabarang so melag a krus tan lapud satan et tinaktakot to so demonyo ya tinawag na mambabarang panamegley na pambabarang to.

— 'Tan akin ya ontan so takot to ed Krus?'

'Ta nen in-tiis nen Kristo so pan-tuktok, say panag-insulto tan saray panagbabalaw, say panarian tan pakayari na demonyo et aderal. Mankelaw a paraan na impanalo nen Kristo ed sikato! 'Say panarian na demonyo et aderal ed panamegley na sakey a kiew,' kuan na sakey a santo. Kabaliksian to, say pakayari na demonyo et aderal sanen inawat nen Kristo so unor a palo ed Ulo To panamegley na sakey a kiew. Kanian, unong ed , say dependibon espirtual a tambal kontra ed demonyo et say pasensya, tan say

²⁹ Diad arum a salita, say tangalashka et mamapansiansia ed sakey a too ya abala ed saray 'bengatlan andi-kakanaan' – mangiiter iya na kanonotan ed sikara pian sikara et naynay ya 'abala', mansiansia ed kipapasen na kairapan, tan ag makapanggawa na espirtual a kimey. Diad onian paraan, papakapuyan na demonyo so sakey a too.

sankamakapanyarin armas kontra ed sikato et say kababaan. Say pangapiger ed demonyo so sankapampapigeran a balsamo, ya imbulos nen Kristo legan na Sakripisyo To ed Krus. Kayari na impangipapaku ed Kristo, say demonyo et singa sakey ya uleg ya inekalan na samal to, singa sakey ya aso ya inekalan na ngipen to. Say demonyo et inekalan na makasamal a pakayari to; saray aso—say labay ton ibaga, saray demonyo—et inekalan na ngipen da. Sikara natan et andi-armas, legan a sikatayo et aka-armas na Krus. Anggapo so nagawaan na saray demonyo ed saray pinalsa na Dios no ag tayo mismo mangiter ed sikara na kanepegan a gawaen itan. Say saksakey a nagawaan da et man-gulo—ta anggapo so autoridad da.

Aminsan, legan kon manaayam ed hermitage na Holy Cross, akilaok ak ed sakey a makapakelaw a Banal a Panagbantay ed Labi! Legan na labi, nantitipon so amayamay a demonyo ed loft. Diad gapo, pipitpiten da so sakey a bengatla na saray martilyo ed amin a biskeg da, insan ginmapo iran nanggawa na ingal, singa mangigugulong ira na angkakabaleg a troso tan kiew ed loft. Ginawa koy tanda na *krus* paonla ed atep tan nankansion ak: "*Onlukob kami ed arapan na Krus Mo, O Katawan...*"³⁰ Nen asumpal koy nankansion, ginapoan da lamet so nangguyod na saray troso. "Sige," kuan ko ed sikara, "manbanga tayo ed duaran koro. Sikayo so mangiguyor na saray troso ed tagey a koro, legan a siak so mankansion dia ed leksab a koro." Nen ginmapo ak a nankansion, ontunda ra. *Mansasalitan* ak a nankansion na "*Mandukol kami ed Krus Mo, O Katawan...*" tan "*O Katawan, inter Mo ed sikami so Krus Mo bilang armas kontra ed demonyo...*"³¹ Makapaliket a maong so labi ya kinansionan ko ray salmo. No akapansiansia ak la, ituloy da so panag-aliw ed siak. Tan antoy karakel na kanta ya amta da! Wala'y naynay ya bago dan ipapresenta!..

— Tan nen ginapoan mon kansionen so troparion ed unonan pankanawnawa, agta ira tinmaynan?

— Andi. Kasumpal ko labat et akila ra la. Singa, dapat komon et kinansion mi so vigil a kaiba so duaran koro. Sakey a marakep a vigil. Kinansion ko a manlapud puso! Saray man so mararakep ya agew...

— Geronda, anto so itsura nen demonyo?

— Amta mo no panon so 'karakep' to? Ag nayaran isalaysay, anggan diad pabasa o diad panagsulat! No labat nanengneng mo!... Panon ya diad kakabatan et sesegpeten na panangaro na Dios so too ya agto nanengneng so demonyo! No nanengneng da, maslak ed sikara et ompatey ed takot. Isipen mo pa, no nanenengneng na totoo no panon so gawa to, no nanenengneng da labat no panon ka-'gwapo' so peteg ya itsura to!.. Tua, arum et gawaen da labat ya panagligliwa para ed sarili da. Nalingwanan ko la no antoy tawag ed satan... 'Cinema', siguro?... Balet, sarayan 'pamipanood na pelikula' et mabli so bayar, tan anggano mabli, aliwa nin siansia ya mainomay ya nanengneng so ontan a bengatla.

— Wala tay sungay tan ikol so demonyo?

— On, wala. Saray sungay, ikol, tan amin ya kaiba to!

— Geronda, nagmaliw ya ontan iran makapataktakot a pinalsa iray demonyo kayari na inkabagsak da, kayari dan nanbalin manlapud anghel ya nagmaliw ya demonyo?

— Siempre, on. Ontan la ra natan, singa ra apaltogan na kirmat. No napaltogan na kirmat so kiew, agta magmaliw ya apugpogan ya troso ed sakey a pitik na mata? Bueno, ontan la ra talaga natan—singa ra apaltogan na kirmat. Wala'y panaon ya ibagak ed demonyo: 'Ula ka dia, pian nanengneng ka tan agka napepelag ed saray lima mo! Natan et titingtignen ka labat, tan nanenengneng ko la no panon ka kabangis! Tan no nabuyak ak ed saray lima mo—ay, nai-imagine ko la no antoy nagawa ed siak!'

³⁰ '*Onlukob kami ed Krus Mo, O Katawan, tan idadayew mi so Banal a Kainawaan Mo*' – stichera para ed Banal a Krus.

³¹ Domingo a stichera na komawalon tono para ed Saray Dayew.

Makuli so Demonyo

— Geronda, amta kasi nen demonyo so walad puso tayo?

— Anggapoy tsansa! Singa ta amta to ni so walad puso na totoo. Say Dios labat so makapikabat ed saray puso. Tan diad saray totoo na Dios labat so no maminsan et ipapatnag to, parad pankaabigan tayo, no antoy walad puso tayo. Say melag ya demonyo et say panag-limbong tan kaugsan labat so amta to, ya sikato met so mangiiter ed saramay manseserbi ed sikato. Anggapoy amta to nipaakar ed saray maong ya kanonotan tayo . Manlapud eksperiensya to labat no maminsan et natatantya to ra, balet anggan ontan, diad maslak ya pankanawnawa, aliwa so ibabaga to!

Tan no ag ipagamor na Dios ed si demonyo so antokaman, sirin si demonyo et naynay ya mankamali nipaakar ed amin a bengatla. Ta si demonyo et kaskasian a karunungan! "Visibility — zero!" Ipagpalagey tayo ya walay maong ya kanunotan ko. Anggapoy amta na demonyo nipaakar ed satan. No walay mauges ya kanunotan ko, amta na demonyo itan, lapud sikatoy mismon angitan ed siak. No labay ko natan so onla ed sakey a lugar tan manggawa na maong a gawa, singa bilang so mangisalba na sakey a too, ag itan amta na demonyo. Balet, no say mismon demonyo so mangisugiri ed sakey a too: 'Onla ka tan isalba mo si-pik-tan'—say labay ton ibaga, itanem to so ontan a kanonotan ed isip da—insan, sikato met so mangigapo ed kayabangan da tan sirin, naamtaan to no anto so walad puso na satan a too.

Talagan maamot so amin. Natatandaan mo ni so istorya nen Abba Macarius?³² Sakey a beses et asabat to so demonyo, ya manpapawil manlapud asingger a desierto. Linma diman pian tuksoen iray monghe ya manaayam diman. Inkuan na demonyo ed si Abba Macarius: "Amin ya agagi et grabe so inkamasakit da ed siak, maliban ed sakey ya kaaro ko ya ontutumbok ed siak tan, no nanenengneng to ak, et onliliktar a singa panliktar." — "Siopa iyan agi?" — so intepet nen Abba Macarius. "Say ngaran to et Theopemptus," — so inyeбат na demonyo. Linma so reverendo ed desierto tan aromog to iyan agi. Diad maong a paraan, inyarap to ed panagkumpisal na kanonotan to tan tinulongan to na espirtual. Nen aromog to lamet so demonyo, tinepetan nen Abba Macarius so nipaakar ed saray agagi ya manaayam ed desierto. "Sikaran amin et grabe so inkamaslak da ed siak," so inyeбат na demonyo. "Tan say sankagrabean ed amin, samay datin kaaro ko—agko amta no akin—et nan-uman la, tan natan et sikatoy sankamaslak ed sikaran amin." Ag amta na demonyo ya linma si Abba Macarius ed samay agi tan tinulongan ton nipaabig, lapud say marangal ya ama et nankimey na mapaabeba, lapud panangaro. Anggapoy pakayari na demonyo ed maong ya intensyon na abá. Balet no say reverendo et nampagalang, inuyá to komon so Grasya na Dios manlapud sikato, tan naala komon na demonyo itan a pakayari. Diad ontan, naamtaan to komon so intensyon na reverendo, ta diad satan a kaso et say mismon demonyo so angigapo na pagmamagalang to.

— Tan no say sakey a too et angibelyaw na maong a kanonotan ed sakey a lugar, nayari kasin dumerengel so demonyo tan temtemen to imay too?

— Panon ton dengelen no anggapoy nipaakar ed demonyo ed ibabaga? Balet, no say sakey a too et impabitar to so kanonotan to pian manpasirayew, sirin et onloob so demonyo. Kabaliksán to, no say sakey a too et walay tendensiya to ed inkapangas tan mapangas ya ibaga, 'Onla ak tan isalba ko si-onman!' — sirin et milimog so demonyo. Diad onyan a kaso, naamtaan na demonyo so intension to, balet no say sakey a too et ginaganaan na panangaro tan man-aakto na mapaabeba, agto naamtaan na demonyo. Kaukolan so pan-ingat. Sakey iyan sensitibon maong a bengatla. Ag makapakelaw ya tatawagan na saray Santo a Ama so espirtual a bilay a 'say syensya na saray syensya.'

— Geronda, balet, wala ray panaon ya say sakey a mambabarang et man-predik, alimbawa, ed taloran kalangweran a bibii ya say sakey et makiasawa, say sakey met balet et ag maliket, tan say komatlo et ag makiasawa—tan nagagawa itan. Akin et ontan?

³² Nengnengen so The Ancient Paterikon, Moscow, 1899. pp. 343–344.

— Wala met so eksperiensya nen demonyo. Alimbawa, say sakey ya inhinyero, no nanengneng to so abung ya aderal-dederal la, nibaga to no panon kabayag ni ya ontalindeg itan. Ontan met, nanenengneng nen demonyo no panon so panagbilay na sakey a too tan, manlapud eksperiensya to, natantiya to no panon so pansumpalan da.

Say demonyo et anggapoy talas na kanonotan to; sikatoy maatiw. Sikatoy sakey a baleg a gulo; anggapoy anggaan to. Tan no maminsan et onkiwas a singa marunong a too, no maminsan a singa maatiw. Saray panag-trik to et makapansin. In-areglo na Dios ya onia pian nanengneng tayo so panag-trik to. Nepeg ya talagan alikubkob na inkapangta so sakey a too pian agto nanengneng so panag-trik na demonyo. Diad panamegley na kababaan, natukoy tayo ray patit na demonyo, ta diad panamegley na kababaan et naliwawaan so sakey a too tan magmaliw ya sakey ed Dios. Say kababaan so manpaparalisa ed demonyo.

Akin ya papayagan na Dios so demonyo ya suboken itayo?

— Kapatol, ibagam ed siak, akin ya papayagan na Dios so demonyo ya tuksuen itayo?

— Pian nabawi to ray ananak To. 'Gawaen mo so amin a labay mo, demonyo,' kuan na Dios. Ta anto man so gawaen na demonyo, diad sampot et nabunggo ni met so ngipen to ed batong-sulok—si Kristo. Tan no manisia tayo ya si Kristo so batong-sulok, sirin anggapoy nepeg tayon itakot.

Ag mangipalubos so Dios na subok no ag walay maong ya resulta to. Lapud nanenengneng To ya say kamaongan ya resulta et mas ambelat nen say kaugsan, ipapalubos na Dios so demonyo ya gawaen to so trabaho to. Natan-tandaan yo si Herodes? Pinatey to so labin-apat a libon ugugaw tan inyarum to so labin-apat a libon anghel a martir ed saray tawon-tawon ed tawen. Akakita kayo la kasi na anghel a martir? Apasoot so demonyo! Si Diocletian, diad maoges a panag-persekuto to ed saray Kristiano, et sakey ya akibiang na demonyo. Balet, anggano agto ninonot, et ginawaan toy pabor so Simbaan nen Kristo diad impanparakel to na saray santo. Inisip to ya napunas to so amin a Kristiano, balet anggapoy asabi to—tinilak to labat ed sikatayo so amayamay a sagradon relikyang ya igalang tan pinayaman to so Simbaan nen Kristo.

Nayari la komon ya asolbar na Dios so demonyo nensaman ni, ta Sikatoy Dios. Tan anggan natan, no labay To, nayari To ya baluktoten so sungay na demonyo tan ipawit ed sikato ed impierno ya panirap [ed ando lan ando]. Balet ag gagawaen na Dios iya para ed pankaabigan tayo. Talaga kasin abuloyan To so demonyo ya pasakiten tan pasaglawen so pinalsa To? Balet, diad sakey a punto, diad sakey a panaon, inabuloyan To iya, pian say demonyo et makatulong ed sikatayo diad panamegley na kaugsan to, pian suboken to itayo tan onpawil itayo ed Dios. Aabuloyan labat na Dios so demonyo ya suboken itayo no saya et mangitonton ed kamaongan. No ag itan mangitonton ed kamaongan, agto itan papayagan. Papayagan na Dios so amin para ed pankaabigan tayo. Nepeg tayon paniwalaan iya. Papayagan na Dios so demonyo ya manggawa na mauges pian makilaban so too. Ta no agmo kuskusan so masa, agka makagawa na tinapay. No ag itayo tinukso na demonyo, nayaran magmaliw itayon mayabang, ya iisipen tayon santo itayo. Tan satan so rason no akin ya papayagan na Dios ya sugatan to itayo ed kaugsan to. Ta, diad panamekpek to ed sikatayo, uukisan na demonyo so amin ya dayami ed saray maalikabok ya kamarerwa tayo, tan magmaliw iran mas malinis. O no andi, papayagan na Dios ya onataki tan kagaten to itayo, pian onarap itayo ed Sikato para ed tulong. Lawas itayon aawagan na Dios ed Sikato, balet kaslahan et ontatalikdan tayo ed Sikato tan ompawil labat tayo no walad peligro tayo. No say sakey a too et akapikasakey ed Dios, anggapoy laen ya pakaselselan na mauges. Balet, maliban ed saya, anggapoy rason na Dios ya abuloyan so demonyo ya tuksuen so ontan a too; diad tua, papayagan To itan pian say natutuksuen et napilitan ya onarap ed Sikato. Anggaman ontan, diad antokaman a paraan, say mauges et mangagawa na maong ed sikatayo—tontolongan to itayon magmaliw a sagrado. Lapud saya, papayagan na Dios so kiwawala to.

Pinaulyan na Dios ya libre aliwa labat so totoo noag ingen pati saray demonyo, lapud agda manggagaway mauges, tan agda met nayaran pasakitan so kamarerwa na sakey a too, maliban labat ed saray pankanawnawa ya say too mismo so manlabay a manugsong ed dilin kamarerwa to. Diad baliklad, saray mauges odino ag-maingat a totoo — ya anggano agda labay et makapasakit ed sikatayo — so manprepara na gungguna tayo. 'No ag lapud saray tukso, anggapoy maligtas,' kuan na sakey ya Abba ed ¹³³. Akin et kuan to ya? Lapud baleg so maong ya nagagawa manlapud saray tukso. Aliwan lapud say demonyo et nayari ton manggawa na maong—andi, mauges ya. Labay to kamin durugayen tan manbabato ed sikami, balet say Maong a Dios... aalapen to itan a bato tan ikakarga to ed lima mi. Tan diad dakulap na sananey a lima mi, mangibubuhos Siya na niyog para ed sikami, pian nabuksa mi iratan ed satan a bato tan kanen mi! Diad arum a salita, papayagan na Dios so saray tukso aliwan pian pagmaliwen itayo na tirano na demonyo. Andi, papayagan To ya tuksuen to itayo pian, ed onyan paraan, makalabas tayo ed saray subok para makaloob ed onsublay a bilay tan anggapo lay rason tayo ya manreklamo ed Komaduan Isabi nen Kristo. Nepeg tayon talusan a maong ya walad guerra tayo ed mismon demonyo tan ituloy tayoy milaban ed sikato anggad agtayo la manayam ed sayan bilay. Legan a mabilay so sakey a too, dakel so gawaen to pian paaligwasen so kamarerwa to. Legan a mabilay ira, walay kanepegan dan onloob ed espirtual ya eksaminasyon. Balet, no say sakey a too et ompatey tan ag makapasa, naekal ira ed listaan na saray man-eeksamin. Anggapoy komaduan pankanawnawa.

Ag onbabawi si Demonyo

Say Maong a Dios so nanggawa na saray Anghel. Balet, lapud inkapangta, say arum ed sikara et atumba tan nagmaliw ya demonyo. Nanggawa so Dios na perpekton pinalsa — say too — pian salatan to so atumban orden na saray anghel. Kanian, say Demonyo et mainggit a maong ed too — say pinalsa na Dios. Man-eyag iray demonyo: 'Sakey labat so kasalanan mi, balet papairapen Mo kami, balet perdonaen Mo ray totoo dakel so kasalanan da.' On, perdonaen To, balet manbabawi iray totoo, legan a saray datin anghel et ababa la ra ya maong kanian nagmaliw iran demonyo, tan imbes ya manbabawi ra, lalo ni ran nagmaliw a makalakal tan mauges. Diad pasnok, ginapoan dan deralen iray pinalsa na Dios. Si Lucifer so sankasileng ed saray rangko na anghel! Tan nengneng yo no antoy nagawa ed sikato... Lapud inkasiklor, saray demonyo et tinmalikid ed Dios nilibon taon lay apalabas, tan lapud inkasiklor et itutuloy da so panatalikid ed Sikato tan ag ira manbabawi. No labat inkuan da so sakey a bengatla: '*Katawan, kaasi ka*,' komon et akananap si Dios na paraan [pian isalba ra]. No labat inkuan da so '*Akasalanan ak*,' balet agda itan inkuan. No inkuan to komon so '*Akasalanan ak*,' say demonyo et magmaliw lamet komon ya anghel. Anggapoy anggaan so panangaro na Dios. Balet si demonyo et napno na masebeg a linawa, katangkenan tan inkakasarili. Agto labay so onabobon; agto labay so nasalba. Makapataktakot iya. Ta datin anghel met labat!

— Geronda, ibagam ed siak, natatandaan ni kasi nen demonyo so datin kipapasen to?

— Man-i-istoria ka ni! Sikato et puro labi tan pasnok, lapud agto labay ya saray arum—saray onsalat ed datin pwesto to—et magmaliw ya anghel. Tan legan ya onlalabas so panaon, lalon onlalo so inkakolkol to. Sikato et kinan na kaugsan tan inggit. Ay, no labat naamtaan na sakey a too so kipapasen na demonyo! Manakisawa tan man-eyak la komon ed agew tan labi. Anggano say sakey a maong a too et onuman ya magmaliw a kriminal, makapangasi ka nin siansia ed sikato. Anto la sirin so nibaga no makanengneng ka na itatapon na sakey ya Anghel!

Nensaman, sakey a monghe a si³⁴ et alikna toy baleg a panermen para ed saray demonyo. Linmukob tan nampasirom, nampikasi ed Dios na onia: "Sika so Dios, tan no labay Mo, makalmo Ka na

³³ Abba Evagrius. Saray Giya ed Aktibon Panagbilay. Diad: Say Aro na Kaabigan (panalitan ed Ruso). Bol. I. Holy Trinity St Sergius Lavra, 1992. p. 637.

³⁴ Unong ed naamtaan ed saginonor, sayan monghe et si Elder Paisius a mismo.

paraan ya mangisalba anggan sarayan makapasin-asin a demonyo, ya datin walaan na baleg a gloria, balet natan et napno ira na amin a kaugsan tan kalistoan na mundo; tan no aliwa lapud panamegley Mo, aderal da la komon so amin a katooan." Nampikasi so monghe a walaan na baleg a ermen. Legan ton ibabaga irayan salita, anengneng to ed abay to so sangi na aso, ya akalaway dila ed sikato tan aaligen to. Singa inabuloyan na Dios ya nagawa iya, pian ipaamta ed monghe ya Sikato et akaparaan lan mangawat ed saray demonyo, no ompanunaw ira. Balet agda labay so sarili dan kaligtasan. Isipen yo ya: Say inkabagsak nen Adan et inabig na isabi na Dios ed dalin, diad Inkarnasyon. Balet say inkabagsak nen demonyo et ag naabig na antokaman noag say dilin kababaan to. Ag manbabago so demonyo lapud agto labay so manbago. Amta yo no panon so liket nen Kristo no labay na demonyo so manbago! Tan say sakey a too et ag manbabago no sikatoy mismo so agto labay.

— Geronda, anto sirin? Amta kasi na demonyo ya say Dios et Panangaro, amta to ya inaro to, balet anggano ontan, ituloy to nin siansia so dati?

— Siempre ya amta to! Balet, abuloyan kasi na inkasikato to ya manpaabebe? Niarum ni, mapanlinlang met. Natan, sasalien ton sakopen so interon mundo. "No mas dakel so ontutumbok ed siak," kuan to, "et diad kaunoran et napilitan so Dios ya agto la dusaen so amin ya pinalsa To, tan kaiba ak met ed satan a plano!" Atan so papanisiaan to. Kanian labay ton paonuren so amin ya totoo ya posib le ed dapag to. Naimano yo no iner so laen to? 'Dakerakel so totoo,' kuan to, 'ed dapag ko! Napilitan met so Dios ya maasi ed siak!' [Labay ton nilaban] ya anggapoy panbabawi! Tan aliwa ta parehas met so ginawa nen Judas? Amta to ya iliktar nen Kristo iray inatey manlapud impierno. "Mas maong ni ak la'y onla'd impierno nen say si Kristo," kuan nen Judas, "pian iliktar to ak met!" Naimano yo no panon ya karuksa itan ya plano? Imbes ya onkerew na dispensa ed si Kristo, sikatoy inmakol ed gansilyo. Tan nengneng yo, say panangasi na Dios so amakurong ed kiew na igos ya pinangibit to ed sarili to, balet si Judas [ta agto labay so manbilay] et inyatop to ray sali to ed dalem to pian agda nasagid so dalin. Tan amin ya saya et pian labat agto ibaga so anggan sakey ya 'pirdonaen mo ak.' Makapakebbiew! Anggan si demonyo, a sikatoy mismon laman na inkakasarili, et agto ibabaga so 'Akasalanan ak,' noagta tuloy-tuloy ya mankikimey pian makayagayag na dakel a totoo ed dapag to.

Say kababaan so mangipapapudpod ed demonyo

Say kababaan et walaan na baleg a pakayari. Say kababaan et mamapagmaliw ed demonyo ya singa dabok. Sikato so sankamakapanyarin a panama ed demonyo. No iner so kababaan, anggapoy lugar para ed demonyo. Tan no anggapoy lugar para ed demonyo, et anggapo met iray tukso. Aminsang, pinilit na sakey ya ascetic so sakey a tangalashka ya mangibaga na, '*Banal a Dios...*' '*Banal a Dios, Banal a Makapanyarin Sakey, Banal ya Ag-mamatay a Sakey!*' — imbirin na tangalashka, tan diman tinmunda; agto inyarum so 'kaasian yo kami'. 'Ibagam: "*Kaasian mo kami!*"' Anggapoy tsansa! No inbaga to komon iratan a salita, nagmaliw komon ya Anghel. Say sakey a tangalashka et nayaran mangibaga na antokaman a labay to, maliban ed '*kaasian mo kami,*' lapud kaukolan so kapaabebe pian nibalikas iratan a salita. Wala so kapaabebe ed panagpakikasi a '*kaasian mo kami*' — tan say kamarerwa a mankikasi ed baleg a kaasian na Dios et naawat to so ikikasi to.

Anto man so gawaen tayo, importante so kababaan na linawa, panangaro, tan kagalangan. Ta diad katuaan, simpli labat — sikatayo met so mangikokomplika ed [bilay tayon espirtual]. Gawaen tayo, anggad nayaran tayo, ya mairap so bilay para ed demonyo tan mas mainomay para ed too. Say panangaro tan kaabebe et mairap para ed demonyo tan mainomay para ed too. Anggan say makapoy tan mansasakit a too, ya anggapoy biskeg para ed asceticism, et nayaran tabaen so demonyo diad panamegley na kaabebe. Say sakey a too et nayaran, diad sakey a bekta, magmaliw ya anghel odino demonyo. Panon? Diad panamegley na kababaan odino inkasikato. Anbayag kasi ed si Lucifer so impanguman to manlapud anghel ya nagmaliw a demonyo? Say inkabagsak to et agawa ed loob na

pigaran bekta. Say sankamainomayan a paraan pian makaliktar et diad panamegley na panangaro tan kababaan. Kanian, nepeg tayon igapo ed panangaro tan kababaan, tan insan la ituloy ed arum ni.

Manpikasi ed si Kristo pian naynay tayon mangiter na liket ed Sikato tan pasakitan so demonyo, lapud labalabay to so impierno tan agto labay so manbabawi.

Kapitulo 3.

Nipaakar ed Makapanyarin Espiritu

Say demonyo so mankokontrol ed kayabangan

— Geronda, akin ya say demonyo et tatawagen ya 'manag-ari na sayan mundo'? Talaga kasin sikatoy manag-ari na mundo?

— Satan so sankaudi ya kailangan tayo—say demonyo so man-uley ed mundo! Nen tinawag nen Kristo so demonyo ya 'prinsipe na sayan mundo' (³⁵), aliwan labay ton ibaga ya sikato so man-uley ed mundo, noag ingen ya man-uley ed panamegley na kataktakot tan tila. Balet panon ya ontan! Pabayaren kasi na Dios so demonyo ya man-ari ed mundo? Balet, saramay saray puso ra et nidedika ed ka-uswan tan makapamundo et manbibilay ed silong na autoridad na 'ari na sayan panaon'.³⁶ Diad arum a salita, say demonyo so man-aari ed ka-uswan tan saramay aripen na ka-uswan tan say mundo. Diad kaunoran, anto so kabaliksan na salitan 'mundo'? Pangadekorasyon, saray andi-kakanaan a gamit, aliwa ta?³⁷ Kanian, siopaman ya aripen na kayangaan et walad silong na pananguley nen demonyo. Say puso ya abihag na mautek a mundo et mamapansiansia ed kaluluwa ed kipapasen na ag-onggalaw tan say kanonotan ed kabilungetan. Tan insan, say sakey a too et singa labat totoo; balet diad katuaan, sikara et sakey ya espirtual a kinkian.

Unong ed kanonotan ko, say sankabaleg ya kalaban na kamarerwa tayo, sakey a kalaban ya mas baleg ni nen say demonyo, et say mundan espiritu. Aagayagen to tayo ed panamegley na masamit iran tukso tan itilak to tayo ed kapaitan ed ando lan ando. Balet no nanengneng tayo so mismon demonyo, napano tayo na makapataktakot a takot; napilitan tayon onarap ed Dios tan anggapoy duaruwa ya onla tayo ed Paraiso. Diad panaon tayo, dakel so bengatlan manlapud mundo so linmoob ed mundo, dakel so espiritu na sayan mundo. Sayan pagkamundo so maneral ed mundo. Diad pangawat da ed sayan mundo ed sarili da [magmaliw ya makapamundo manlapud dalem], inekal na totoo si Kristo ed sarili da.

— Geronda, akin ya agtayo natatalosan no panon karakel so kaugsan ya itdan na ispirito na mundo, balet naliliket tayo nin siansia ed saya?

— Lapud say espiritu na mundo et onleletaw ed bilay tayo dagdaiset. Singa say atatol ya linmoob ed melag ya abung na kuneho: unona, kinerew to so permiso na kuneho ya iselsel to so ulo to ed loob pian ag nabasa ed uran. Insan inyan to so sakey a sali to ed loob, insan say sakey ni, tan diad kaunoran et inipisil to so interon laman to ya onloob, ya inusar to ray matdem ton bago pian paandien so kuneho manlapud abung to. Diad parehon paraan, say kakabatan na mundo et lolokoen to tayo ed saray angkekelag ya panangabuloy tan, dagdaiset, et kontrolen to tayo. Say kaugsan et mainay ya onleletneg. No bigla-bigla so panleletneg to, ag itayo nalansi. No pasu-pasuen na saray [mapanloko ya ugugaw] so sakey ya tukak, patak-patak so panag-ibong da na manbubukal ya danum ed tapew to. No ibong da ya amin a manbubukal ya danum ed tukak ya aminsan labat, ontikyab itan tan ombatik ya arawi ed peligro. Balet no mangibongbong ka labat na daiset ya ombebetang ya danum ed sikato, diad gapo et ipaspas to

³⁵ Juan 16:11.

³⁶ Nengnengen so Efeso 6:12.

³⁷ Saray kabaliksan na salitan 'κόσμος' ed Antigo ya Griego: 1. pampabli, marakep ya kawes; 2. ayos; 3. mundo, uniberso; 4. amin ya makapamundo tan makapanglupa. Nengnengen so A.D. Weisman. Greek-Russian Dictionary. St Petersburg, 1899. p. 725.

ni, insan onkalma. No ituloy mon ibongbong ya daiset-daiset, diad gapo et ipaspas to lamet so arum, balet kalkalna et napaso ya agto ni naamtaan. "Halina la, melag ya tukak! No nabuhasan ka na ombual a danum, lompag ka tan ombatik ka!" Andi, ag-onbatik. Manpaspas itan, manpaspas, insan napaso. Ontan met so gagawaen na demonyo — babuhasan to itayo na ombual a danum a tuloy-tuloy, tan diad kaunoran, ya agtayo ni naamtaan, naromog tayoy sarili tayon 'napaso.'³⁸

Nepeg ya unan-unaen so karakep na kamarerwa

Say kaluluwan a ginagalaw na saray deen na materyal a mundo et manpapatunay ya walay mapangta a mundo a manaayam ed loob to. Kanian, ag-iya napapansin ed Manamalsa — noag ingen ed pinalsa, ag-iya napapansin ed Dios — noag ingen ed pitek. Anggano sayan pitek et puro tan anggapoy kasalanan a karutakan to, anggapoy kabaliksan to. Lapud paka-engganyo ed saray legas na mundo, ya anggano aliwan makasalanan, et mansiansia nin siansia ya maangin, say puso et makalikna na maganggano a liket—sakey a liket ya anggapoy konsolasyon na Dios tan say inspirasyon ed loob ya ibabangat na espirtual a panliliket. Balet, no say sakey a too et inaro to so espirtual a legas, say kaluluwa to et napno tan napalegas.

No say sakey a too—lalo la say sakey a monghe—et amta to so karuksa na loob to, agto la anapen so legas na paway. Say kamarerwa et marutak a maong, maalikabok, balet say pibabaliyan tayo ni et, singa bilang, say kawes tayo? Uurasan tan plantsaan tayo ray kawes tayo, kanian ed paway et malinis tayo, balet no nipaakar ed no antoy itsura tayo ed loob—mas maong ya agla itan itepet. Kanian, diad pangitutumbok na atensyon na sakey a too ed espirtual a karutakan ed loob to, ag man-aksaya na oras so sakey a too ed maseseg a panlinis ed kawes to anggad unor a kurakot — ta sarayan kawes et libon beses ya mas malinis nen say kamarerwa ra. Balet, diad agto iikana so espirtual a basura ya atipon ed loob to, maseseg ya pansasagpotan na sakey a too ya ekalen anggan say sankamelagan a kurakot ed kawes to. Say amin a pansin tayo et nepeg ya itutok ed espirtual a kalinisan, ed espirtual a deen imbes ya ed paway a itsura. Nepeg ya unan-unaen aliwan say maangin a deen, noag ingen say deen na kamarerwa, say espirtual a deen. Ta say Katawan a mismo so nansalita ya say interon mundo et aliwan kapara na sakey a kamarerwa.³⁹

Saray pilalek ed mundo

Saray agda kokontrolen so puso da, ya manpipirawat ed saray materyal ya bengatla ya ag met kaukolan (ag la isali iray laman-laman a pilalek), tan saray agda titiponen so kanonotan da ed puso da pian iyawat iratan ed Dios a kaiba na kamarerwa da — et manalagar na sankagrabian a kamalasan.

— Geronda, kasin lawas ya aliwa so manpilalek na sakey a bengatla?

— Andi, say pananabir ya nanlapud puso et aliwan mauges. Balet saray bengatla, anggano aliwan makasalanan, diad pangala ra na parte na pusok, et babawasan da so panangarok ed si Kristo. Tan say ontan a pilalek ya aliwan kasalanan et nagmaliw met ya mauges, lapud diad panamegley to et sasagpaan na kalaban so panangarok ed si Kristo. No labay kon makala na bengatlan makagunggona, singa bilang sakey a libro, tan sayan makagunggonan bengatla et akakua na parte na pusok, sirin say ontan a pilalek et aliwan maong. Akin et kaukolan ya say libro so mangakua na parte na pusok? Anto so mas maong — say panpilalek na libro o say pananabik ed si Kristo? Antokaman a pilalek na too — anggano panon kaabig so pakanengneng ed sikato — et mas mababa ni ed si Kristo odino say Sankasantosan ya Inan na Dios.

³⁸ Inyopresi na Kumaey so sayan alimbawa pian ipanengneng no panon kabaleg so panangawat tayo ed karuksan odino kasalanan no onloob iraya ed bilay tayo ya mareen, ya kalkalna. No biglan onloob so kaugsan odino kasalanan ed bilay tayo, labanan tayo ra; balet, diad kalkalnan pan-abuloy ed kaugsan, nasabay itayo ed satan tan diad kaunoran et magmaliw itayon sigpot ya aripen to. — *Nota na Managsalin.*

³⁹ Nengnengen so Mateo 16:26.

Kasin ag iter na Dios so interon Inkasikato no iter ko so pusok ed Sikato? Anapen na Dios so puso na too. *"Iter mo ed Siak, anak ko, so pusom."*⁴⁰ Tan no iter na sakey a too so puso to ed Sikato, iter met na Dios so labay na puso to, basta ag makapairap ed sikato. Say puso et nasasayang labat ed andi-kakanaan no ag inter ed si Kristo. Tan diad si Kristo labat ya naromog na sakey a too, diad sayan bilay, so katuparan na Diosnong a panangaro, tan diad bilay ya onsabi, say andi-anggaan a bilay—say Diosnong a liket.

Nepeg tayon paliisan iray bengatlan mundo, pian agda napasagyat iray puso tayo. Usaren tayo ray simplin bengatla, pian basta labat makapangiter na pankaukolan tayo. Balet, seguraduen tayo ya saray bengatlan uusaren tayo et napanmatalkan. No labay kon usaren so sakey a marakep a bengatla, iter ko so interon pusok ed satan a karakep. Sirin, anggapo lay espasyo ed puso para ed Dios. Alimbawa, legan kan manlalabas ed abung, nanenengneng mo ray magaran dekorasyon, marmol tan marakep ya finishing; mankelaw ka ed saray bato tan ladrilyo tan itilak moy pusom ed pegley na saraya. O nanenengneng mo so marakep ya pares na frame na salamin ed tindaan, tan labay mo ran saliwen. No agmo sirewen, itilak moy pusom ed satan a tindaan. Balet no sirewen mo tan isulong mo, say pusom et niyan ed saratan a frame tan akadikit la diman. Saray bibii, lalo la, et mainomay ya nabibitag ed sayan panag-trik. Dagdaiset labat so bibii ya agda isasayang so puso da ed saray andi-kakanaan tan mapangta a bengatla. Say labay kon ibaga et tatakawen na demonyo so mayaman ya puso da diad tulong na amin ya makalupad-lupa, makolor, tan mankirlap. No kaukolan na sakey a bii so plato, mananap na walaan na rosas. Isipen mo pa, singa ag la mananam so luto to no aliwan ontan so plato! Tan say arum a espirtual a bibii et naloloko ed saray seryoson disenyo — singa saray duaray-ulo a lawin [Byzantine] tan arum niran kapara to. Insan et itetepet da: 'Akin ya agtayo manlilikna ed espirtual?' Balet panon kan makatalos no say pusom et akawarasan ed saray aparador tan plato? Anggapoy pusom, sakey labat a laman—say masel na puso ya ontiktik ed pagew mo a singa relo. Tan say ontan a mekanikal a kimey na puso et magenap labat pian ongalaw iray bikking mo. Lapud daiset a parte na puso et para ed sakey a bengatla, daiset ed sananey, tan anggapo lay niterak para ed si Kristo.

— Geronda, labay ton ibaga, makasalanan ni ingen iray ontan ya simplin pilalek?

— Saray an-anayan a pilalek, anggan panon la'y inkalini da, et mas makapoy ni nen saray makasalanan a pilalek. Ta say makasalanan a laman et diad kaunoran et nabidbir na sakey a too bilang kasalanan — diad ilabas na panaon, onggapo iran makalikna na sakit na konsensya tan manseet iran umanen so dalan da. Manbabawi, ya ibabaga to: 'Akasalanan ak, O Dios ko.' Balet sarayan 'maong' a pilalek, diad baliktad, et agda sikatoy papairapen; iisipen na too ya amin et ayos labat. 'Siak,' kuan to, 'inaro ko so amin a maong, amin a marakep. Ta say Dios met so nanggawa na amin a mararakep.' On, tua itan, balet say panangaro na ontan a too et aliwan diad Manamalsa, noag ingen diad pinalsa. Kanian, maong no ekalen tayo so amin a ontan a pilalek. No say sakey a too et manggawa na sagpot para ed si Kristo, isakripisyo to so inaro to — anggan anto ni so kamaongan to — tan gawaen to so agto inaro, say Dios et iteran to na mas baleg a kareenan.

Antis ya napasimbalo so puso, mangiingungunan na saray pilalek na mundo, tan saraya so mangiter na liket ed sikato. Balet, no napasimbalo la, say puso et manermen ed saray pilalek na mundo tan makapuyaw ed saraya. Insan say puso et manliket ed saray espirtual a bengatla. Diad onyan paraan, diad pamuyaw ed saray pilalek na mundo, say puso et magmaliw a malinis. No say puso et ag makalikna na panagbusol ed sarayan pilalek, naawit itan na saraya. Balet nengneng mo no antoy pansumpalan to: ag tayo ni ingen labay ya pigilan anggan daiset so daan a personalidad tayo, noag ingen labay tayon gawaen so amin ya labay to. Kanian, panon tayon magmaliw ya aligen nen Kristo?

— Kapatol, no mairapan ak ya itunda so sakey a pilalek, nepeg ko kasin ituloy so pibakal?

⁴⁰ Uliran 23:26.

— On. Anggano say pusom et manpasnok ta agmo itan uunoren tan gagawaen so labay to, agmo nepeg ya unoren; ta no gawaen mo, unonan naeksperiensyam so liket ed mundo, insan say kapaga na mundo. Balet no agmo unoren so pusom tan manermen itan lapud agmo inunor ed saray pilalek to, legan a sika et maliket ed saya, sirin onsabi so Banal a Grasya. Tan say pakaala na Banal a Grasya so kimey tayo. Kabaliksna to, pian naala so Banal a Grasya, saray pilalek et nepeg ya ekalen—anggan saray maong—tan say dilin kaburyan et nepeg ya ekalen. Insan say sakey a too et magmaliw a mapaabeba. Tan no sikatoy magmaliw a mapaabeba, onsabi so Banal a Grasya. Lapud agto la panliliketan iray bengatlan mundo, say puso et manliket ed espirtual a paraan. Kailangan tayo, anggad nayarian, ya aralen so paliisan iray liket na mundo tan gawaen so espirtual a kimey ed loob na puso pian nagamoran so Banal a ligliwa.

Saray liket ed mundo et materyal a liket.

— Geronda, mabetbet ya ibabaga na saray totoon mundano ya anggano wala ed sikara so amin a kaginawaan ed bilay, walay nalilikna dan kakulangan.

— Tua, say puron liket et naromog ed si Kristo. Diad panamegley na pikakapiulop mo ed Sikato diad pikakasi, naromog mon napno so kamarerwam. Saray totoo na sayan mundo et manaanap na liket ed saray ligliwa. Saray arum a espirtual a totoo et manaanap na liket ed saray teolohikal a debate, diskusyon tan arum niran kapara to. Balet no nasumpal la ray teolohikal ya pantotongtong da, natilak ed sikara so liknaan na kaandiy kakanaan tan itetepet da ed sarili da no antoy onsublay ya gawaen da. Anto man so gagawaen da—kasalanan man o andi—pareho labat so resulta. Mas maong ni no onugip la ra pian makapan-trabaho ira nabuas ya malinew so isip da.

Say espirtual a liket et ag onsabi ed saramay manpapasirayew ed saray materyal a pilalek na puso da. Saray ontan a totoo et aderal na ag-inkapainawa. Saray espirtual a totoo et agda nalilikna so inawa ed materyal a liket. Say materyal a liket et ag manbayag tan aliwan tua. Sikato et sakey a temporaryo, maples a liket—sakey a materyal, aliwan espirtual a liket. Saray liket na mundo et agda 'papasibegen' so kamarerwa na too, noag ingen et dadagdagan da labat so kalirawan. No naeksperiensya tayo la so espirtual a liket, agtayo la pilaleken so materyal a liket. *'Napaknek ak no nanengneng ko so gloria Mo.'*⁴¹ Say liket na mundo et agto ipapawil so biskeg, noag ingen et uubosen to so biskeg na espirtual a too. Ikarga so sakey ya espirtual a too ed sakey ya makapamundoan ya apartment — ag-ira makainawa diman. Tan nipaakar ed sakey ya makapamundoan a too: iisipen da labat ya mana-inawa ira, balet diad katuaan et napapairap ira. Diad paway et maliket ira, balet ag-iya mangiter ed sikara na panagkontento ed loob, tan manirap ira.

— Geronda, mairap so onengas ed pegley na saray mundoan a kagagawa!

— Naiirapan iray totoo, balet sikara met so manpipilalek ed sayan inkakulong! Singa labat sakey a palakol — ta boluntaryo ton lumbak ed sangi na uleg. Say uleg et man-aabang ed gilig na danaw tan matdem ton titigan so palakol. Leleg ton titigan so uleg tan naandiy kontrol ed sarili to, say tukak, singa binaril, et ompatpat ya mankukurkurok paonla ed sangi na uleg. Pinasmokan na uleg pian ag la makalaban. Man-iyaw so tukak, balet anggano walay ondateng ya ontulong tan paandian so uleg, ompatey ni met so tukak, lapud apasmokan la.

— Geronda, akin ya naliliketan na totoo ed saray bengatlan mundo?

— Saray totoo natan et agda iisipen so andi-anggaan. Say panangaro ed sarili so ontutulong ed sikaran nalingwanan ya naandi so amin da. Agda ni atalosan so sankalalaman ya kabaliksna na bilay, tan agda ni naeksperiensya so arum ya kaliketan ed tawen. Saray puso na sarayan totoo et ag maliket ya manpipirawat ed antokaman ya mas atagey. Alimbawa, iteran mo so sakey a laki na kalabasa. 'An-

⁴¹ Salmo 16:15.

gagalang a kalabasa!' kuan to. Ikdan mo na pinya. 'Ay, nengneng mo pa ray balat na sarayan pinya!' kuan to, tan ibantak to so pinya, ta agto ni anganman nanamtaan. O singa met no ibagam ed sakey a bulag, 'An-gagalang na agew!' — tan ompawil ya onkotkot ed dalin. Saray kontento ed materyal a mundo et singa ra saray makulangkulang ya sisiw ya akayurong ya anggapoy galo ed loob na iknol da, ya agda gagalaen ya paspeteken so kabal, ompaway tan manliket ed sinag na agew—satan a makatawen a panag-akar ed bilay na paraiso—balet, lapud akayurong ya anggapoy galo, ompatey ira ed loob na kabal na iknol.

Say Makamundo ya Espiritu ed Espiritual a Bilay

— Geronda, no maminsan et ibagam ya say sakey a too et man-nengneng panamegley na lente na Europeo imbes ya panamegley na lente na espiritu na Sidlangan. Antoy labay mon ibaga ed satan?

— Say labay kon ibaga, tinitingey da ed panamegley na mata na Europeo, ya uusaren so lohika na Europeo, ya anggapoy pananisia, ed pantaon a paraan.

— Tan anto so espiritu na Sidlangan?

— '*...Say Sidlangan na Saray Sidlangan, tan saray manaayam ed kabilungetan tan anino...*'⁴²

— Antoy labay mon ibaga ed satan?

— No ibagak ya walay sakey a too ya inakmon to so espiritu na Sidlangan tan tinaynan to so espiritu na Europa, say labay kon ibaga, diad impangitabi to ed lohika tan rasyonalismo, inakmon na satan a too so kinasimple tan respeto. Ta say kinasimple tan respeto so mismon kabaliksan na espiritu na Ortodokso, ya panayaman nen Kristo. Natan, saray espiritual a totoo et mabetbet ya kulang ed kinasimple — satan a sagradon kinasimple ya mamapawil ed biskeg na kamarerwa. No ag isuko na sakey so ispirito na mundo tan ag onggapo ya manbilay na simpli—say labay ton ibaga, ya ag manpapanunot no panon ka nengnengen na arum odino no antoy ibaga ra nipaakar ed sika—et ag makaloob ed pankakasakey ed Dios odino ed saray santo. Pian makaloob ed ontan a pankakasakey, nepeg ya onggapo so sakey ya manbilay ed espiritual a mundo. No mas simpli so panagbilay na sakey a too—lalo la ed komunidad na saray monghe—mas magmaliw iran malinis tan mas 'kinis', lapud saray magasal a pasyon da et naekal. No aliwa, et piliten dan imolde so sarili da pian magmaliw ya palson too. Kanian, pian magmaliw a singa saray Anghel, piliten tayon ekalen iray kawes na karnabal na mundo.

Anta yo no panon ya nandidumaan so saray makapang-mundo tan saray espiritual a totoo? Say seguraduen na saray makapang-mundo et malinis so patyo da. Anggapoy pibabalik da no makalat so loob na abung da. Lilinisan da so patyo tan , balet say basura et isisiruk da ed loob na abung. 'Saray totoo,' kuan da, 'nanenengneng da so patyo; agda nanenengneng so loob na abung.' Diad arum a salita, "Balet ak so magulo ed loob, balet aliwan ed paway." Labay da ya idayew ira na arum. Balet, saray espiritual a totoo et siseguroen da ya malinis so loob na abung. Anggapoy pibabalik da ed ibaga na totoo nipaakar ed sikara, lapud si Kristo et manaayam ed loob na abung—diad puso, aliwan diad patyo.

Balet, nagagawa met ya anggan saray espiritual a totoo et manpapakit-galing, ed paraan na mundo tan, pian mas prangka, ed paraan na saray Pariseo. Saray ontan a totoo et agda iisipen no panon so onloob ed Tawen, ed Dios, noag ingen no panon so manpatingin a maong ed sayan bilay. Iikaren da so sarili da ed amin ya espiritual a liket, balet nayari komon ya nararanasan da la so tawen a kipapasen diad saya met lanlamang. Kanian mansiansia iran makapanglilimog. Pansasagpotan dan manbilay na espiritual unong ed saray ugali na mundo. Balet ed loob da et anggapoy karga—say Dios et aliwan walad loob da.

⁴² "Sikato so nambisita ed sikatayo manlapud katageyan, say Manangiliktar tayo, say Amianan na saray Aminianan, tan sikatayo ran walad kabilungetan tan anino et aromog tayo so Katuaan, ta say Katawan et nianak ed Birhen" – himno para ed koma-9 ya ode ed Matins nipaakar ed Inkianak nen Kristo.

Makapaermen, balet say mundo-non-nonot ya espiritu et baleg so impluwensya to anggan ed saray espirtual a totoo. Tan no saray espirtual a totoo et onkiwas tan man-isip na singa mundo-non-nonot, antoy niterak la para ed saray mundo-non-nonot a totoo a gawaen tan isipen da? Nen tinepetan ko ray arum a totoo ya ontulong ed saray kalangweran ya adik ed droga, innebat ira: 'No mangipaalagey kami na pasilungan para ed saray adik ed droga, anggapoy malabay a mandonasyon ed sayan gawa. Kanyan mas maong ni no mangipaalagey tayo na panayaman para ed saray maedad.' Agko ibabaga ya ag nakaukolan iray panayaman para ed saray maedad—talagan nakaukolan ira. Balet no ituloy tayo so ontan ya panagnonot, say gawa tayon panagkasi et manampot ed pakapaltot. Ag natalosan na totoo ya say tagumpay ed mundo et pakapaltot ed espirtual.

Say mundan a espiritu ed bilay na saray monghe

— Geronda, dakel so totoon mangibabaga ed sikami: 'Manbibilay kayo dia a singa kayo walad Paraiso.'

— Manpikasi kayo ya agkayo napaplag ed sananey a Paraiso. Maliket ak no say espirtual ya panag-uswag yo et maka-impluwensya ed saray totoon makalupad, balet sikayo met lanlamang — lapud mismo ed sayan panag-uswag — et agyo nanonotan so impluwensya ya ipapawala yo ed arum, tan agyo met anapen so mangiwan na antokaman ya impresyon; paulyan ya magmaliw ya panloob tan natural, ya onlesa ed dili ton paraan. Pansagpotan yon ag naperdi so inkasikayo ed kaandian na kakanaan—no andi, naperdi yo si Kristo. Pansagpotan yon gawaen ya monastiko so konsensya yo anggad nayarian. Manbilay kayo na espirtual, a singa saray madre. Ag yo nalingwanan si Kristo, pian natandaan to met kayo. Say gagala ko et aliwan pian pakapagonigonan ka, noag ingen pian tulongan tan pabiskegen ka. Say espiritu na mundo, no onloob ed bilay na sakey a monghe, et pakapasakitan to si Kristo. Pansagpotan mon naamtaan iyan dayon espiritu tan paandien mo.

Makapaermen, say makalaman a espiritu et akaloob manlapud paway a mundo ed dakel a monasteryo. Say rason na saya et, ed panaon tayo, arum a espirtual a managturo so mangidadaulo ed bilay na saray monghe ed makalaman a dalan, tan saray kamarerwa na saray monghe et ag onagos paonla ed espiritu na saray Santo Ran Ama a napno na grasya. Nanenengneng ko ya natan et walay espiritu ya kontra ed espiritu na Saray Banal ya Ama so mananaig ed saray monasteryo. Ag aawaten na saray monghe so maong, Banal-Ama a espiritu. Kabaliksian to, ag ira manbibilay na espirtual. Diad pangagawa ed ngaran na panagtulok tan say panagpasakop ed dilin linawa ra, ibababa da so espirtual a katagey ed lebel na dalin tan mibibiang ira ed makalinaon a panag-gawa na dilin linawa. No mabilay ira ed onyan a paraan, ag ira onaliguas, lapud say managtukso, say espirtual na mundo, et 'mankikimey' a kaiba da ed monasteryo. Anggapoy kanepegan tayo ya isaysay so bilay na panagmonasteryo unong ed labay tayo. Say pangako ed saray kakapuyan tayo tan say mapaabeban panag-kerew na panangasi na Dios et sananey a bengatla. Anggapoy kanepegan tayon ilarawan so panag-monasteryo unong ed labay tayo. Say pangakuen ed saray kakapuyan tayo tan mapaabeban onkerew na panangasi na Dios et sananey lan bengatla. Say sankabaleg ya kaugsan, ed pakanengneng ko, et say pangikonsidera na arum ed sayan mundoan ya espiritu bilang progreso. Nepeg tayon kabaten iyan espiritu bilang sakey a panagbagsak tan itaboy ed sarili tayo, pian napasimbalo tayo ed espirtual. Tan insan onsabi a tampol so Espiritu Santo, ya mansasantos, mangipalinawa, tan mamapabiskeg ed saray kamarerwa.

Tan wala met iray monghe ya mangibabaga: 'Nepeg min ipanengneng so kultura mi.' Anto ya kultura? Say pankamundoan? Natural labat no sikatayo, bilang monghe, et ipanengneng tayo so espirtual a kultura tayo, say espirtual a panag-uswag tayo. Anto a klase na espirtual a panag-uswag? Onia a klase: ag pansagpotan ya lampasan ir ya layperson ed panag-uswag ed mundo, ta sayan panag-uswag ed mundo et mamapairap ni ingen ed sikara, lalo la ed saray monghe. Say espirtual a takbo tayo et nepeg ya ontan kaatagey ya anggan saray totoo ed mundo et naagagyat iran ontumbok ed saray bakat

tayo. No sikatayon monghe et gawaen tayo so pareho ed arum ya masespiritual a layperson, saya, lamet, et anggapoy kakanaan to ed saray layperson, ta wala la ed sikara so alimbawa na sakey a masespiritual a layperson anggano anggapo kami. Say bilay tayo et nepeg a mas atagey a klase nen say saray masespiritual a layperson. Say sakey a monghe et ag nepeg a gawaen ton kalat so panangipatnag na antokaman a klase na panag-usdong ed mundo ed arum. Saya et panag-insulto ed monastisismo. Say sakey a monghe ya man-iisip na pangmundo et ipapanengneng to ya sikatoy akalingo ed dalan—sinmublay ed dalan para ed Kristo, balet say kamarerwa to et manpipirawat ed mundo. Diad panamegley na pangmundon panag-uswag, ya ituturing ya progreso, say monastisismo et onlepes ed espirtual ya panagkada.

Dakerakel so naandi ed bilay na saray monghe, singa met ed kagalangan tan respeto ya naandi ed mundo tan tatawagen la ran bengatla na apalabas. Kanian masakit ed liknaan ko ya singa ak makapangiwat. Manpipirawat ak ya onla ed arawi [pian agko la nanengneng iraya ya amin]. Siopaman ya agni akan-eksperiensya na mas atagey et agmasyadon manpapanunot nipaakar ed espirtual a bilay to, ya ditan et i-aareglo da so amin unong ed sarili dan totontonen. Balet, amta yo no panon so irap para ed sakey a too ya akatamisan la na mas atagey ya mabilay unong ed ontan a totontonen? No komon iter nen Kristo ed siak so bilay ya unong ed pilalek ko, bilang sakey a monghe, tan ompatey ya singa bayani, ituring ko itan ya impatey ed bakal, diad arapan na labanan. Onia so panaon ya manepag so ompatey, magmaliw a martir, tan man-alay sakripisyo, anggano labat pian naseguro ya ag napansin-sinian iray sagradon ama.

Manbabasa tayo na manbabasa nipaakar ed saray sagradon ama, balet agtayo man-isip anggan daiset no iner tan panon so panagbilay da. Inkuan na Katawan: *'Saray sika et walay abung da, tan saray billit ed tawen et walay salian da, balet say Anak na Too et anggapoy pansirongan na ulo to.'*⁴³ Makapakigtel iya. Saray Banal ya Ama et nansagpot ya manayam ed saray kueba tan magmaliw a singa si Kristo. Naeksperiensya da so liket nen Kristo lapud inalig da Siya ed amin a bengatla. Satan so saksakey a pakabalang da. Binaliw na saray Banal ya Ama so desierto ya magmaliw a espirtual a syudad, balet natan et babaliwen tayo itan ya magmaliw a syudad na mundo. Say Simbaan nen Kristo et ombabatik ed desierto pian makaliktar,⁴⁴ , legan a sikatayo et gagawaen tayon mundoan a syudad so desierto. Tan say totoo et nalansi ed saya, napapaulyan ya anggapoy tulong, tan kayari to et anggapo lay pangapit da. Sayan baleg a peligro so nanenengneng ko ed saray mairap a taon ya aarapen tayo natan. Anggano nepeg ya manbilay itayo natan ed mas monastikon paraan pian nagamoran so pakayari na Dios, balet, makapaermen, napapailalam itayo ed impluwensya na mundanon espirtu; babalewen to itayo para ed kaugsan, tan nagmaliw itayon andi-pakayari. Kabaliksian to, itayo met lanlamang so mangipapaway ed espirtu tayo manlapud sarili tayo tan nagmaliw itayon inatey a laman.

Wala ray monghe natan ya say panagbilay da et singa monghe diad itsura labat. Ag ira manyoyosi, ag ira manggagawa na makasalamanan ya relasyon, manbabasa ra na **The Love of Goodness**, tan lanang dan babangiten iray Salita na Saray Banal ya Ama. Diad mundo, saray ugugaw ya ag nankatila, nanggawa na senyas na krus, linma ed simbaan, tan, legan ya ombabaleg ira, medyo maingat ed maong ya ugali, et inisip da ya magenap la itan. Saray totoo ed arum ya monasteryo et ontan met so klase na bilay da, tan saya so manga-akit ed saray laiko ya onla diman. Balet, no mas maapit dan nakabat iray ontan a monghe, nanenengneng na saray layko ya anggapoy pakaiba ra ed saray totoo na sayan mundo, lapud itatago da so interon espirtu na mundo. Tan no man-sigarilyo ra, manbasa na diyaryo, odino mitongtong nipaakar ed pulitika, sirin, anggan panon et iwasan ira na saray layko bilang totoo na sayan mundo, tan say monastisismo et ag nadumtan.

⁴³ Mateo 8:20 tan Lucas 9:58.

⁴⁴ Ikompara ed Apocalipsis 12:6.

Panon ya makapantok ed puso na sakey a taon ed mundo so sakey a monghe ya makapuy so espiritu to? No itilak moy espiritu ed akalukas a bote, onsingaw itan, naandi so amin a biskeg to, tan agto la nayarian a pateyen iray mikrobyo o onsilab. Tan no napanoan moy lampara na ontan a daan a espiritu, naderal to ni ingen so pabilo to. Ontan met so sakey a monghe: lapud agto pan-iingat, itataboy to ed inkasikato so Banal a Grasya na Dios tan kayari to et say itsura labat na monghe so walad sikato — say paway a itsura na sakey a monghe. Sikato et singa daan ya espiritu tan agto nayaran 'aputan' so demonyo. Ta 'say liwawa na saray monghe et saray Anghel, tan say liwawa na saray totoo et saray monghe!'⁴⁵ Balet saray 'napelag' a monghe et ag la magmaliw a liwawa. Naipapatey yo ta no panon a makaderal so kakabatan na mundo! No say espirtual a pakayari et ompaway ed bilay na monghe, et anggapo lay nateba ed satan. Ta 'no say asin et naandi so asin to,'⁴⁶ ag la ni ingen manepeg ya pangabono. Say duka tan basura et nagmaliw ya humus, balet aliwan say asin. No 'pabunagen' moy tanaman na asin, apólen to. Diad panaon ya panbibilayan tayo natan, say monastisismo et nepeg ya masneng ya onsilew. Amin ya sayan panag-abulok tan panagkada et mankaukolan na asin. No anggapoy kakabatan na mundo ed saray monasteryo, no say kipapasen da et espirtual, sirin saya so magmaliw ya sankabalgan ya kontribusyon da ed sosyedad. Agda la kaukolan so mansalita o manggawa ni na arum, ta say bilay da mismo so mansalita. Saya so mismon kaukolan na mundo natan.

Tan nengneng yo ray Katoliko — nengneng yo no antoy nagawa ra la! Natatandaan ko nen dakel ya taon lay apalabas, nen wadia ak ed Monasteryo na Stomion ed Konitsa, walay sakey ya angitdan ed siak na sakey ya piraso na dyaryo ya akasulat: "Talon lasus a Katolikon madre so namprotesta — unona, lapud ag ira pinayagan a manbantay na pelikula ed sinehan, tan insan sakey nin protesta — lapud say kawes da et anggad bukol imbes ya anggad pueg." Nen abasak iya, aburido ak a maong kanian inbagak ni ingen: "Ay, Dios ko, akin et nagmaliw kayon madre nen unaan?" Tan diad sampot na artikulo, inbaga ya inekal da ray habito da tan pinmawil la ra ed mundo. Balet ed ontan a panagnonot, mas mauna ni ran pinmawil diman. Diad sananey a pankanawnawa, akabantag ak na sakey a madre a Katoliko ya ibabaga ran manmimisyon tan—panon kon ibaga?—basta, singa labat iray arum a kalangweran a bibii ya masyadon makapamundo. Anggapoy anggan antoy pandumaan da! Kanian ag tayo abuloyan iyan espiritun Europeo a man-ugat ed sikatayo, ta no andi et nayari met ya onsaew itayo ed parehon kipapasen.

— Geronda, say panag-ibaliwala ed saray panagnonot na mundo et singa mairap a gawa para siak.

— Aliwan mairap, balet mankaukolan na alerto. Lawas ya nonoten so imbaga nen Arsenius a Baleg: 'Akin et tinaynan mo so mundo?..⁴⁷ Nalilingwanan tayo no akin ya sinmabi tayo ed monasteryo. Diad maong man o mauges, amin et maong so gapo, balet aliwan amin so maong so pansumpalan, lapud nalilingwanan da no akin ya linmoob ira ed monasteryo.

— Geronda, inbagam ya say espiritu na sayan mundo et onlelepes ed bilay na saray monasto tan saray espirtual ya estandarte to et nadederal. Mabibiskeg kasi so tuan espiritu na monastisismo?

— Sinmabi iyan bagyo, balet ag itayo pabayaan na Dios.

— Geronda, walay linmoob ed isip ko: 'Wala ni kasi ray monastikon brotherhood ya espirtual so kaliknaan da?'

— Singa agni magenap so karakel da! No andi komon, say Ina na Dios et ipawit to so interon 'kapatagan' tayo ya walay eskorta ed saray lugar ya aliwan arawi!.. Wala ray monghe ya mabilay ya

⁴⁵ "Say liwawa na saray monghe et saray Anghel, tan say liwawa para ed amin a totoo et say bilay-monghe; kanian, nepeg a manseet iray monghe a magmaliw a maong ya alimbawa ed amin a bengatla, ya ag mangiduma ed siopaman ed antokaman, diad gawa man o diad salita (2 Cor. 6:3). Balet no sayan liwawa et magmaliw a karunungan, sirin satan a karunungan—satan, saray walad mundo—et nalner ed mas lalon karunungan." Say Kagalang-galang ya Ama Abba Juan, Abad na Palandey Sinai, *Say Alaran* (bersyon ya Ruso). Holy Trinity St Sergius Lavra, 1898. p. 181.

⁴⁶ Mat. 5:13.

⁴⁷ Nengnengen so Memorable Tales of the Ascetic Life of the Holy and Blessed Fathers. Holy Trinity St Sergius Lavra, 1993. p. 27.

espiritual, ya anggapoy pasikat. Saray ontan ya kamarerwa et naromog ed balang monasteryo, ed balang diyosesis. Saray ontan ya espisyal a kamarerwa so mamapairap ed Dios, tan atan so rason no akin ya pasensyaan to tayo.

Say ispirito na mundo et sakey a sakit

Say sankaimportantian natan et say ag-itumbok ed sayan espiritualidad na mundo. Sayan ag-panumbok et sakey a testimonya para ed Kristo. Pansagpotan tayo, anggad nayarian tayo, ya ag tayo abuloyan so na sayan agos ya mangibawit ed sikatayo tan mangitagar ed sikatayo ed ilog na mundo. Say marunong a sira et ag nadakep ed kawit. Nenengneng to so pain, ataloson to no anto itan, tinmayak ya arawi ed satan a pasen tan ag-asaklang. Balet say sakey nin sira et nanengneng to so pain, biglan sinmubok ya almon itan tan tampol ya asaklang ed kawit. Ontan met so mundo—wala met so pain to, tan uusaren to itan pian makasaklang na totoo. Say totoo et naagda na espiritual na mundo insan nasasaklang ed lambat to.

Say kakabatan na mundo et sakey a sakit. No panon ya pansasagpotan na sakey a too ya ag naderalan na antokaman a sakit, ontan met so nepeg ton gawaen ya ag naderalan na kakabatan na mundo—anggan antoy porma to. Pian onaligwas ed espiritual tan mansiansian maksil, pian manliket a singa liket na anghel, nepeg ya anggapoy koneksion na sakey a too ed espiritu na mundo.

Kapitulo 4.

Nipaakar ed Baleg a Kasalanan na Ag-Kapanangatan

Say ag-inkahustisya et mangipapaway na pasnok na Dios

No say sakey a too et walay bendisyon na Dios, satan et baleg a bengatla. Satan so tuan kayamanan! Say bendisyonan et manbayag tan ag naderal. Say anggapoy bendisyon et ag manbayag. Say ag-inkahustisya et baleg a kasalanan. Wala ray makapabawas na kasalanan para ed amin a kasalanan, balet aliwan para ed ag-inkahustisya—papasnoken to so pasnok na Dios. Makapataktakot ya maong! Saray manag-ag-inkahustisya ed arum et mangiiter na apoy ed sarili dan ulo. Saray totoo et manggagawa na ag-inkahustisya, insan ompatey iray inad-aro da, balet agda natalosan so rason no akin. Balet panon ya onaliguas iray totoon manggagawa na dakel a gawan aliwan duga? Diad panggagawa da ed saraya, iiter da ed demonyo so pakayari ed sikara, insan onsabi ed sikara so irap na bilay, sakit, tan arum niran kalamidad... Tan [no agda natatalosan so espiritual a sengegan na sarayan irap na bilay] ipipikasi da ka ya onabig ira.

Karaklan ed saray kairapan et nanlapud ag-inkahustisya. Alimbawa, no saray totoo et man-ipon na kayamanan diad panamegley na ag-inkahustisya, nayaran manbilay ira na marakep ed pigaran taon, balet insan da gastosen so amin ya impan-ala dan aliwan duga ed saray doktor. Ta, unong ya akasulat ed Salmo: 'Mas maong so daiset para ed matunong nen say baleg a kayamanan na saray mauges.'⁴⁸ 'Say pinanlikom ya aliwan duga et singa dagem,' kuan na salaysay. Amin ya atipon panamegley na panag-ilili et nababalang, natitibay ed dagem. Say sakit, pankalugi tan arum niran kairapan, ya onsasabi bilang subok manlapud Dios, et mansasakit ya onsasabi tan diad daiset labat a totoo. Saray ontan a totoo et makaawat na malinis a gungguna manlapud Dios, tan kaslakan et lalon onyaman ira kayari to, singa si Job.⁴⁹ Niarum ni, saray bangkay na dakel a inatey et ag-nankabulok ed dalin lapud saya — legan na bilay da, nanggawa irayan totoo na ag-inkahustisya.⁵⁰

⁴⁸ Salmo 36:16.

⁴⁹ Nengnengen so Libro nen Job.

Manirap iray aliwan matunong

Say sakey a toon aliwan matunong — diad katuaan, siopaman a nankamali ed kapwa to ed antokaman a paraan tan ag nankerew na pasensya — et napapairap na saray sakit na konsensya to, tan ontan met, na pasnok na samay toon apankamalian to. Ta no say samay agawaay aliwan duga et agto perdonaen so nankasalahan ed sikato tan ituloy ton isinop so sanok ed sikato, say samay nankasalahan et onggapo lan makalikna na graben sakit na konsensya tan kairapan. Ag la makaugip; singa ra la ibabalang na maksil ya daluyon. Ag napikaso no panon kabaleg so nalilikna ton pasnok na samay aderal to! No say sakey a too et inaro to so sakey tan iisipen to, nalilikna na samay sakey so satan ya aro. Walay miparan nagagawa ed kaso na samay nankasalahan. Ay, sirin, say pasnok na samay toon apakasalahan to so mangibakbak ed kamarerwa to! Anggano sikatoy arawi—balanglan diad Australia o Johannesburg—no say kamarerwa na sakey a too et mapasnok lapud sikato, ag sikatoy makalinawa.

— Balet panon to no sikatoy matgas so puso?

— Diad kanunotan mo, agga ra manirap iray totoon anggapoy liknaan? Manirap ira met, balet ididisturbo day sarili da ed panamegley na panag-ligliwa pian agda la isipen itan. Nayari met ya say sakey a toon ag-makatonongan a pinasyan et pinirdona to la so akasalahan, balet walay daiset nin pasnok ya mansiansia ed puso to. Sirin, manirap ira met ed arum a paraan, balet say too a sengegan na pasnok da et mas grabe so irap a nalilikna to. Balet, no say akasalahan et onkerew na pasensya tan say apirdian et agto perdonaen, sirin say apirdian so onggapo lan manirap. Anggapoy apoy ya mas mapetang nen say panagpool ed loob na kamarerwa ya iter na panagkonsensya. Say konsensya na ontan a too et napepeselen la ed sayan bilay; ag-ontotondan kakanen na sakey a bulati ed loob. Balet anggapoy duwa-duwa ya diad onsublay ya andi-anggaan a bilay, *say 'ulad ya ag balot onugip'* et lalon mamaksiel ed konsensya to, no diad sayan bilay et ag manbabawi so too tan agto isusubli ed kapara ton too so inala ton aliwan duga ed sikara — anggan labat diad panamegley na maong a linawa to, no ag la nayaran gawaen ed arum a paraan.

Nanonotan ko so sakey ya abogado ya nanggawa na dakel ya aliwan hustisya ed saray totoo. Panon so inirap to ed sampot na bilay to! Diad distrito ya kawalaan na opisina to, dakel so manag-alaga na ayayep, kanian saray kaso na panagderal na ayayep ed saray tanem tan karika et aliwan makapakelaw. Saray pastol ya responsable ed aderal et onla ed sayan abogado pian onkerew na tulong, tan sikato, diad panamegley na kaliknaan to, et baluktoten to so kaso diad paraan ya pakombinsien to so agronomist tan say magistrado ed inosente ra, legan a saray mairap-irap a managtalon et aliwa labat ya ag-ira akabiruk na hustisya noag ingen et niteran da ni na problema so sarili da. Amta na amin a totoo ya sayan abogado et sakey a talagan salbahis, tan anggapoy matuan too ya onasingger ed sikato. Natan, dengelen yo so payo ya inter na sakey a kumbinsador ed sakey a pastol ya sensitibo ed espirtualidad ya manaayam ed saraman a pasen.

Sayan pastol et walay melag a pulok na karnero tan sakey a aso. Sakey ya agew, nanganak so aso, tan inter na pastol so amin ya okel. Diad parehon panaon, nawawala so sakey a melag a karneron bii, ya atilakan na sakey a man-sosoy a kordero. Lapud agto naromog so ina to, tinumbok na kordero so aso tan naasan ya oninum na gatas to. Aligwasan so liknaan na aso. Nasanay la ran maong so duaran ayep ed saya kanian anapen da so sakey tan sakey. Anggano antoy pansasagpotan na mairap a pastol ya isian ira, makapawil ni ran siansia ed balang sakey. Say pastol, lapud sikatoy sakey a sensitibo ed espirtual a too, agto amta no kasin nayari so mangan na karne na sayan kordero, tan nandesisyon ya itepet to ed say confessor to nipaakar ed saya. Say confessor, lapud amta ton mairap so pastol, nannonot na magano

⁵⁰ Diad Palandey na Athos tan diad Greece ed kagalapan, say bangkay na inatey et ikakaltak manlapud lubok kayari na talo anggad apat a taon, uurasan tan iyan ed saray espisyal a panag-iyaponan. No say laman na inatey et ag-aderal, itan et itabon lamet ed panteyon tan lalon papasesegen so pikakasi para ed kapainawan na inatey. – *Tandaan na Managsalin*.

insan inkuan to: 'Andi, anak ko, agmo nepeg kan kanen so karne na sayan kordero, ta pinasuso ed gatas na aso. Imbes, gawaen mo ya: awit mo yan kordero bilang regalo ed abogado tayo, ta saray arum a pastol et mangiiter met ed sikato na saray kordero tan kesu. Pakanen mo la komon iya, ta sikatoy bukor so walay bendisyon ya manggawa ed satan: amta na amin no panon ya ag-matoor."

Natan ya matatken tan ag makabangon, say ag-matoor a abogado et tinortyur na saray makapataktakot a kugip tan ag makaugip. Nansiansia iya ed loob na pigaran taon. Lalo nin pinmairap so kipapasen to, sikatoy tinamaan na paralisis tan ag makapansalita. Sinubok na kumbinsien na confessor to ya isulat to man labat ed papel iray kasalanan to, balet say mairap-palad a laki et interon abalang so kontrol to ed sarili to. Apilitan so pari ya ibalikas ed sikato so dasal ya 'na Pitoran Kinaaro para ed saray mansasakit tan ag makaugip',⁵¹ pian sikatoy makaugip anggan daiset labat, pati saray dasal ya pan-incantasyon pian nabawasan so sakit to ed antokaman ya paraan. Ontan so impatey na abogado, tan natan so atilak la labat et say manpikasi ed Dios ya iter To ed kaluluwa to so tuan pan-inawa.

— Geronda, dakel a totoo so kombinsido ya sikara et binalsan na kulto. Makapansakit kasi so sumpa ed sakey a too?

— No say sakey a too et manbabawi tan onloob ed kumpisal, sirin andi, ag nayari. Pian makapairap so sumpa ed sakey a too, sikatoy mismo so nepeg a mangiter ed si [demonyo] na pakayari ed sikato diad antokaman a paraan. Alimbawa, say sakey a too et manggawa na aliwan duga ed arum, manlinlang ed sakey a dalaga, odino manggawa na arum niran kaparan gawa. Diad onyan a kaso, nepeg dan manbabawi ed ginawa ra, onkerew na pasensya ed samay apakasalanan da, onkonpisyón, tan itama so ginawa ra. No andi — anggano man-tipon ni so amin a pari pian basbasolen ira — say sumpa na mambabarang et ag naekal. Diad katuaan, anggano anggapo ni aniaman a sumpa ya impaarap ed sikato, say mismon sanok na kamarerwa na samay apakasalanan to et magenap la pian sikatoy napairapan.

Wala'y duaran klase na ag-inkahustisya: materyal tan moral. Say materyal ya ag-inkahustisya et no say sakey a too et aliwan patas so panagtrato to ed arum a too ed materyal, odino nabirbir a paraan. Say moral ya ag-inkahustisya et no say sakey a too, singa bilang, et pangayaten to so ulo na sakey a dalaga tan itonton to ed aliwan dalan. Tan no say nalimbong a bii et ulila met, sirin say nambalbal ed sikato et manpapasakbay na limaran beses ed kamarerwa to. Amta yo no panon kabrat ya naromog na bala iray ontan ya totoon aliwan marakep so ugali da diad guerra? Diad guerra, say hustisya na Dios tan say panangasikaso na Dios ed saray totoo et mas lalon nanengneng. Ag man-tolera so guerra na kababaingan — maples ya naromog na bala so imoral a laki. Aminsang, say duaran kompanya mi so nepeg ya mansalat ed sakey a batalyon diad arapan na labanan ya onuurong pian man-inawa. Legan na panagsalat, in-ataki kami na saray Komunista, tan aligliwa so labanan. Sakey ya sundalo manlapud batalyon ya ompapaway so nanggawa na makapabain ya maruksan gawa nen kalman — ginahasa to so sakey ya makapasinagan ya buntis a bii. Tan antoy agawa? Diad satan a bakal, sikatoy saksakey ya inatey! Aliwa ta makapataktakot? Inkuan na amin kayari to: 'Ontan so narapat ed satan ya ayep — asabi to so para ed sikato.'

Tan ontan met so nagagawa ed saray matila, ya manpupuslit ya ombatik o onkalab — ed sampot, sikara met so napapatey. Saray walaan na mabiskeg a pananisia, natural labat, et mabilay na matuan tan Kristiano. Tan saya so naobserbaan: sarayan totoo et inggagagalang da so dangal na laman da, tan saya so manproprotekta ed sikara manlapud bala na kalaban tan shrapnel mas maong ni nen say akasulong ira na kapiras na Santo Krus na Katawan.

⁵¹ Nengnengen so The Great Service Book. Pikakasi para ed Saray Mansasakit tan Saray Agmakaugip. Moscow: Synodal Printing House, 1884. Fol. 165 ob.

Say ag-inkahustisya et mangiter na irap anggan ed saray ilalak to

— Geronda, nen nagmaliw ak ya madre, aliwan duga so impantrato na pamilyak ed siak. Nayari ko la kasi natan ya alaen ed sikara so kanepegan ko unong ed ley?

— Andi, aliwan duga itan.

— On, balet natatakot ak ya ompan walay mauges ya nagawa ed sikara lapud say ag-inkahustisya ya ginawa ra.

— Nengneng mo pa labat no panon karakel so puron panangaro ed sarili ya walad sika! No siak so walad lugar mo, ibagak ya ed sikara: 'Anggapoy kaukolan ko para ed sarili ko. Balet, labay ko ya ipamigay yo, ed sarili yon lima, imay parte na tawir ya para ed siak ed saray mairap. Tan mas importante ed amin, tulongan yo ray mairap ya kapamilya tayo. Ibabaga ko ya pian say pasnok na Dios et ag onabig ed ananak mo.' Ta no maminsan, mangiiter so ama na limos ed saray dayo para ed kapainawan na kamarerwa to — singa bilang, mangidonar na kuarta ed pigaran institusyon na kawanggawa — balet anggapo so itilak to para ed sarili ton ananak.

Nayarin nagawa ya diad sakey a pamilya et walay lolo odino lola ya nanggawa na aliwan duga, balet anggapoy epekto to ed sikara a mismo. Balet, say dusa et ondateng ed saray ananak odino apoko da, ya onkasakit tan napipilitan dan ipan-gastos ed saray doktor so kuartan aliwan duga ya naala, pian bayaran so saray utang na saray apon da. Nanonotan ko so sakey a pamilya ya dakel so sinmublay ya irap ed sikara. Unona, say pangulo na pamilya et asakitan na grabe: sikatoy nanirap na pigaran taon, ya akakera labat ed kama to, insan inatey. Insan inatey so asawa tan ananak to — sunod-sunod. Diad agano ni, say unor ed sikara—say komaliman anak—et inatey met. Sayan pamilya et datin mayaman a maong, balet nagmaliw iran mairap lapud, pian bayaran iray doktor tan saray arum nin gastos, inlako da so amin ya kayarian da ed mababan presyo. 'Akin, sirin, et dakel a sakit tan irap so onsasabi ed sikara?' so intepet ko ed sarilik. Akakabat ko so arum a miyembro na sayan pamilya. Malinew a nanlapud sikara ya saray irap na bilay da et anggapoy koneksion to ed saramay bendisyon a subok ya ibabangat na Dios ed saray pinili To. "Seguro," kuan ko ed isip ko, "saray espirtual a ganggan na Dios so nanggawa la ed kaso da." Pian naandi so panduaruwa ko, tinepetan ko ray pigaran maasikaso ya matatken—saray kabaryo da—nipaakar ed pamilya da, tan inistorya da ed siak so onggendan. Say pangulo na sayan pamilya et akaawat na mana manlapud ama to tan lalon pinabaleg to iya diad panamegley na panggagawa na nanduruman aliwan duga ya gawa. Alimbawa, sakey a balo so nankerew ed sikato na utang pian napa-asawa toy anak ton bii. Bayaran to komon so utang kayari na panag-ani tan panag-igib na bukel. Balet, interan to na kuarta ya say kundisyon et iyalis to ed sikato so panag-ari na lote na dalin to pian ipaalagey na abung. Lapud mairap so kipapasen to, inter na makisirap a bii ed sikato so amin ya kinerew to. Sakey nin laki so nankerew na pautang pian bayaran so utang to ed bangko. Bayaran to komon so kuarta kayari na panag-ani na kapas, balet ag inawat na ag-matoor ya pangulo na sankaabungan tan nankerew na interon uma bilang kasalat. Lapud takot ed panag-usisa na bangko, inter na mairap-palad a laki so uma to. Say komatlon laki et nankerew na daiset a kuarta pian bayaran iray doktor, tan say mauges a managpautang et nandemanda na baka ed sikato. Inikdan na mairap a laki so kinerew to. Diad onian paraan, akatipon na baleg a kayamanan iyan laki. Balet, amin a pakakdismaya na saray nanirap et aliwa labat ya sinmabi ed sikato tan say asawa to, noag ingen pati ed saray ananak da. Kanian, nampepekto iray espirtual a ganggan, tan saray mismon miyembro na pamilya na ag-matunong a mayaman a laki et adalan da met so kipapasen na saramay apirdian da. Kanian, pian bayaran iray doktor tan arum niran gastos ya akonekta ed sakit, aksidente, tan arum niran irap, inlako da so amin ya kayarian da ed melag a presyo. Manlapud pagmaliw dan mayaman, nagmaliw iran manlelembong, tan inatey iran amin—sunod-sunod. Siempre, husgaan ira na Dios unong ed baleg a panangaro tan hustisya To. Nipaakar ed saramay, diad panaon na pankaukolan da, apilitan ya ilako so anggan unor dan kayarian pian bayaran iray doktor odino arum, tan lapud satan et nagmaliw iran mairap, makaawat ira na bayar unong ed ag-inkahustisya ya adalan da.

Balet, saray totoon ag-matoor, diad panag-irap da ed sarayan kairapan, et diad ontan et babayaran da so utang da ed Dios.

'Say manag-injustisya ed sikatayo et mangagawa na pabor ed sikatayo'

— Geronda, panon tayon nepeg ya tratuen so sakey a toon agtusto so panagtrato to ed sikatayo?

— Panon tayo ran nepeg ya ikonsidera? Bilang baleg a manangitulong tayo, ya mangidedeposito ed savings account na Dios para ed sikatayo. Say ontan a too et papayamanan to tayo para ed ando lan ando. Agta kasin magenap? Agta kasin aroen tayo ray mangagawa na pabor ed sikatayo, agta kasin ipanengneng so pisasalamat tayo ed sikara? Diad parehon paraan, nepeg tayon aroen tan manpasalamat ed saramay mantrato ed sikatayo na aliwan duga, lapud mangagawa ira na pabor ed sikatayo para ed ando. No panon ya saray aliwan matunong et anggad-angga ya anggapoy hustisya da, ontan met, saramay maliket ya mangaawat na aliwan hustisya et makaawat na ando ya hustisya.

Sakey a deboto a laki, say pangulo na ayaman to, so tinmuyag ed dakel ya ag-inkahustisya ed trabaho to. Balet sikatoy sakey a too na baleg a kaabigan, tan tinibayan to so amin ya sarayan ag-inkahustisya ya anggapoy reklamo. Sakey ya agew, sinmabi ed Palandey Athos, binisita to ak ed selda ko tan, kayari ton impaliwawa ed siak so saray subok to, nitepet: 'Antoy payo mo ed siak ya gawaen?' 'Ituloy mo labat so gagawaen mo la,' so inyebat ko. '— Manmatalek ka ed hustisya na Dios tan say ganti To, tan man-anos ka. [Ed Dios] anggapoy nababalang. Diad panggagawa mod saya, ititipon mo ray kayamanan mo ed savings account na Dios. Anggapoy duwa-duwa ya diad , say bilay ya onsabi, et makaawat ka na ganti parad saray subok ya sinmabi ed sika. Balet, maliban ed saya, amtaen mo met ya say Maong a Dios et mangiiter na bayar ed sakey a too ya ag-dustoy pinatepetan anggano diad sayan bilay; no aliwan lawas ed mismon too, sirin seguradon diad ananak to. Say Dios so man-asikaso ed saray pinalsa To; Amta To [no panon iran gunggonaan]."

No say sakey a too et maanos, amin a bengatla et onabig. I-areglo na Dios so amin. Balet kaukolan so panaganos—sakey a panaganos ya anggapoy rason. Lapud nanenengneng na Dios so amin tan babantayan To so amin a bengatla, nepeg ya itepel na too so inkasikato ed Sikato ya intero. Nengnengen si Jose ed⁵² — ta angan, nansiansia ya ampetang nen ilako na saray agagi to bilang aripen. Sarag to komon ya inkuan: "Siak so agi da," balet anggapoy anggan sakey a salita to — balet diad saginonor, nansalita so Dios na Salita To tan ginawa ton gobernador. Balet, no say sakey a too et anggapoy pasensya to, say bilay to et magmaliw a pasakit — labay da ya amin et nagawa unong ed labay da, pian komportable ira. Balet, natural labat, ag ira makalmo na kareenan, tan saray bengatla et ag nagawa unong ed pilalek da.

No say sakey a too et aka-eksperiensya na ag-inkahustisya ed sayan bilay ed lima na totoo odino demonyo, ag naproblema so Dios ed saya, lapud say kaluluwa na ontan a too et nagunggonaan ed saya. Balet, mabetbet tayon ibabaga ya walay mantratrato ed sikatayo na aliwan hustisya, legan a diad katuaan et sikatayo met lanlamang so aliwan hustisya ed arum. Diad ontan iran kaso, kaukolan tayon magmaliw a maingat tan natalosan a sikatayo met lanlamang so makasalanan.

"Ipasubli ed si Cesar so para ed si Cesar"⁵³

— Geronda, no mansaliw kami na bengatla para ed monasteryo, arum ya managlako et agda itdan na resibo.⁵⁴ Antoy nepeg min gawaen ed sarayan situasyon?

⁵² Nengnengen so Gen. 37:20 ff.

⁵³ Roma 13:7.

⁵⁴ Diad agpangiter na resibo, itatago na saray managlako so transaksyon ed saray autoridad na buis, tan say managsaliw et agto babayaran so kaukolan a buis, ya diad Greece et atagey a maong (angga ed 25 porsyento na balor na saray lako). – *Nota na manag-translate.*

— Nepeg dan lawas ikdan ka na resibo, balet, maliban ed satan, sikayo met so nepeg ya manglimita ed saray kerew yo. Limitaan yo ray pankaukolan yo ed saray importante labat; agkayo manggawa na agkaukolan ya panagpaalagey o panag-apiger. No siak so walad kipapasen yo, satan so eksakton gawaen ko. Tan antokaman so kaukolan, say Dios so mangitarya. Diad agpampapabilla, sikatayo—bilang saray monghe—et tatemptaen tayo ray arum ya makasalanan, ya nayaran mangibaga: 'No anggan saray monasteryo et ontan so gawa ra...' Naimano yo ta no panon sikatayo—saray totoon mansasagpot ya unoren iray ganggan na Dios—et tatemptaen tayo ray arum no ontan so pan-ugali tayo? *'Ipasubli ed si Cesar so bengatlan kien to,'* kuan na Masanton Kasulatan. No mangibaki ak na sulat ya aliwan diad post office noag ingen diad panamegley na mensahero, mangikakabit ak nin siansia na selyo ed sobre. Saray totoon mundo et manaanap na rason para ed sarili da ed saray bengatlan onia, balet no ontan met so gawaen na saray monasteryo, ipapanengneng to so inkadua-duwa da tan say Ebanghelyo et agda la inuuna. Diad agpangiter na materyal tan natebek a kayarian (singa ingganggan na Ebanghelyo: 'No walay mangala na kamisetam, iter mo met so amerikana mo'⁵⁵), mangiiter itayo na aliwan maong ya alimbawa, tan kayari to et papan-katunayan na saray totoon mundano so saray lingo da, ya manaanap na saray rason pian pakalmaen so konsensya da. Nepeg tayon man-ingat, ta diad Agew na Panangukom et anggapoy depensa tayo. Say kimey tayo et say makaala, mas lalo nen say amin, na espirtual imbes ya materyal labat a benepisyoy. Tan no, lapud antokaman a rason, agka naikdan na resibo, nepeg mon isipen ya naderal ka na espirtual.

— Tan no maminsan, Geronda, nagagawa ya: walay too ya mandonasyon na daiset a kuarta ed monasteryo tan onkerew na resibo ya ibabaga ton mas baleg so indonasyon to. Antoy nepeg ya gawaen ed saray ontan a kaso?

— Ibagam ed sikato: 'Ag kami mangiiter na resibo para ed angkakabaleg a kantidad. No ag itan para ed sika, ipawil mi la so kuartam; nayaran nasumpal so labay mo ed arum a lugar.' Man-ingat ka ya agka napektuan na onyan a klase na sakit.

— Sakey ya artesano, Geronda, so nankerew ed sikami ya paekalen mi ed monasteryo pian makala na benepisyoy para ed saray andi-kimey, insan ompawil ya mankimey ed sikami.

— Andi, agi ko, aliwan duga itan! No say sakey a too et wala ni anggan daiset a konsensya to, agto itan gawaen. Aliwan manepag so manggawa na saray ontan a bengatla diad monasteryo. Mas maong ni so bayaran na doble—anggan anggapoy sobra a kuarta na monasteryo—basta agto la gawaen so ontan a panloloko. Ta sakey itan a graben kasalanan! Say bendisyon et mangitdan na bendisyon, balet say tila et mangitdan na kadederalan. Man-ingat ka a maong ed saya. Tan agka makisagyat ed saray mantrabaho ed monasteryo, ta saya et nayaran pansengegan na pool tan kadederalan ed saray monasteryo.

Say sakey a civil servant et mansusumpa ya gawaen to ray kimey to ed matunong a paraan.⁵⁶ Sikami ran monghe et ag kami onaan na ontan a sumpa, noag ingen say sumpa ya mamidua ya mas baleg: onaan kami na espirtual a sumpa, tan no labagen mi itan, say kasalanan mi et mamidua met a mas baleg. Pansagpotan yon itanduro so balanse, pian nipreserba ed bilay monastiko so sakey a nanduruman [aliwan-mundo] a kaayusan. Nanenengneng ko so nana a manlala. Mabuntok itan tan nalinisan. Parad saramay wala ed aliwan duga a espirtual a kipapasen, ag mangiiter so Dios na Grasya To — no andi, singa to la tuloy tutulongan so demonyo. Pansagpotan so katapatan tan inkaprangka. Say nagagawa natan et singa kipapasen na sakey a lasing ya apigpigsalabat ya makatalindag. Nayari kasin manbayag so ontan a kipapasen? Onlobo so pasnok na Dios. Manarap tayo la ed sakey a subok. Diad unonan round, say dros et naisiyan ed balitok; diad komadua, magmaliw a malinew no pigaran karas na balitok so walad balang sakey ed sikatayo.

⁵⁵ Ikompara ed Mateo 5:40.

⁵⁶ Saray empleyado na gobyerno ed Gresia et man-sumpa ya gawaen da so kimey da na matuan. — *Nota na Managsalin.*

Say mundo et nagmaliw lan saput na kabalawan. Saray totoo et nagmaliw lan managbulaan; nanggawa ra na sananey nin konsensya para ed sarili da. Balet agko nayaran magmaliw a managbulaan; agko nayaran traydoen so tuan inkasik ta labat lapud ipapagawa na sosyedad. Mas pilien ko ni so manirap. Kailangan ya man-ingat pian ag napelag ed sayan ugali na mundo. Balet say natan ya sistema na ekonomya et anggapoy gagawaen to ya mamaseseg ed saray totoo ya magmaliw ya matua. Napipilitan iran mangibabaw ed impormasyon na kita ra ed saray awtoridad na buis tan manggawa na arum niran ontan ya panag-daya. Pinasibaan ko ni ingen so arum ya tax inspector ya kabat ko—ya totoon walaan na pananisia. 'Antoy gagawaen yo?' so inbagak ed sikara. 'Pansiansiaen yo man so anggan daiset labat ya konsensia yo!' Anta yo no pigara so totoon manrereklamo ed sikayo? Wala'y too ya onla ed opisina na buis tan ibaga to, 'Say kita ko et sakey milyon,' balet isulat na tax inspector ya taloy milyon so kita to. Saray arum a totoo et idideklara da labat so katlo na kita da, kanian ipapasen na saray tax inspector so arum ya managlimbong tan pare-pareho da la so tratratoen da. Balet no say sakey a too a walaan na konsensya et onla ed sikayo, diad impangisuldong yo na buis a mamitlo ed sikato, pipiliten yo ya magmaliw a matakew. Diad arum a salita, imbes ya mangiter kayo na anggan melag a positibon epekto ed kabilugan a situasyon, say gagawaen yo et say eksakton kabaliktaran." Bilang ebat ed saya, imbaga da ed siak ya agda la nibiig no kapigan ira ibabaga-an na katuaan tan no kapigan ira ibabaga-an na tila. "Nibiig mo so pandumaan," kuan ko, "no manbilay ka na espirtual a bilay. Sirin, nibiig mo so katuaan manlapud tila. Ipabidbir na Dios iya ed sika, tan magmaliw ya malinew ed sika."

Panon ya nagmaliw ya makapanlinlang so mundo

Say kaugsan na totoo et alabas la ed amin a anggan. Manpapansisikapan iray totoo ya manlinlang ed balang sakey tan ituring da so panaglinlang bilang sakey a tagumpay. Tua ya, say mundo et nagmaliw la a pasen na saray tila! Amin a bengatla et gagawaen a mapanlinlang tan basta-basta, balet mas atagey ni so singil da nen say dati. Tan diad kagalapan, antokaman so nengnengen mo, amin et nagmaliw a saput na tila tan aliwan dekalidad a gawa. Aminsang, walay angiter ed siak na pigaran punla na kamatis. Balang sakey a tanaman et impanmula ed melanting a cellophane a supot, a napno na bugkol-bugkol a dalin a laok na andeket a dalin tan magras a buer, pian ag makapaway so basa ed supot. Diad arum a salita, talagan mairap a maong so panagpatikey ed saray punla! Say laok et anggapoy abono — daiset labat so inwaras ed tapew — balet singa la met lakap! Kanian, nen inekal ko ray punla ed saray supot, naamtaan ko ya aderal ya amin so lamot da. Kailangan kon takloban na dalin ya maong iray punla ed pigaran panaon pian makapansibkel ira na balon lamot.

⁵⁷Ay, antoy panag-uyaw da ed totoo! Wala'y sakey ya angiter ed siak na baleg a kahon na kendi. Agko inlukasan tan inalagar ko so isabi na baleg a grupo na saray peregrino. 'Ta no andi,' kuan ko ed isip ko, 'ag naakan iray kendi tan deralen ira na saray anay ed akalukasan a kahon.' Sakey ya agew, nen nantitipon so dakel a totoo, inisip ko ya magenap so kendi ed loob na kahon para ed amin, tan wala ni sobra. Nen inlukasan ko so kahon, anengneng ko ya halos interon napno na polystyrene, tan melag labat so espasyo ed pegley para ed saray kendi — diad arum a salita, halos anggapo manaya so karga na kahon! Diad sananey a pankanawnawa, interan ak na marakep a kahon a regalo na Turkish delight, a akabitan na ribbon. "Itipon ko ya para ed saray ugugaw ed Afonia," so desisyon ko. Balet nen inlukasan ko, naamtaan ko ya say Turkish delight et daan la tan anawet la. Agko iiter ed arum so anawet a Turkish delight — mas pipilien ko ray malambut.

— Geronda, agta amta na saray manggagawa na onia ya aliwa itan ya katuaan?

⁵⁷ Afoniada (Akademya na Simbaan na Palandey Athos) – sakey a boarding school para ed saray lalaki ya walad Palandey Athos. Niletneg nen 1753. Likud ed saray subject ya kabiangan ed kurikulum na sekondarya, saray estudyante ed Athoniada et manaaral met na saray teolohikal tan eklesiastikal ya disiplin (Banal a Kasulatan, bilay na saray santo, liturhiya, Daan a Griego, kanta na simbaan na Byzantine, iconography, tan arum ni). – *Tandaan na manag-salin*.

— Itatalingay da itan bilang agawaan, ta diad panaon tayo natan, say kasalanan et nagmaliw lan uso tan say katilaan et ituring ya katalinoan. Makapaermen, ta say espirtualidad na mundo et mamapatalim ed isip ed katilaan, tan siopaman ya mantrato na aliwan duga ed kapwa to et ituring to itan bilang agawaan. Pian lalon onirap so situasyon, ibabaga na totoo ed sikato: 'Nengneng mo may mapanlinlang ya, singa la mismon demonyo!' — legan ya diad loob et pipirawetan na konsensya to, ya nararanasan to so melag a panamegmeg na impyernon pirawat.

No say sakey a too et matunong, sirin say Dios so kaiba to

Natan, anggapo la'y magenap a lugar ed sayan mundo para ed amin. No say sakey a too et labay ton manbilay na matua tan espirtual, anggapo'y lugar to ed mundo.

— Balet akin, Geronda, ya anggapoy lugar para ed sikara?

— No say sakey a sensitibo tan marangal a too et naromog toy sarili to ed pegley na kalupigan tan kaandiay panangasi, tan say bilay to et ginawan anggapoy ilalo, panon ton itepel itan? O nepeg to met, a singa arum, a magmaliw a bastos, milad arum ed amin a bengatla, o no andi et nepeg ton taynan? Balet ag met la nayaran taynan, ta kaukolan ton manbilay. Alimbawa, say sakey a managlako na dayami et inkuan to ed trabahador to: 'Manisia ak ed sika ta agka mantatakew. Balet kaukolan mon ilakop so pigaran abulok a dayami ed saray maong a dayami. No mangakak na clover, nepeg mon mangiyan na pigaran pasak ya aluto la ed limog na saray maong.' Pian mansiansia so matuan ya trabahador ed serbisyo to, gagawaen na amo so sakey a klase na foreman, balet say naudi et napipilitan ya unoren so ibabaga na amo — no andi, naekal ed trabaho. Insan say mairap-bilay ya laki et ag la makaugip tan onggapo lan oninum na tambal. Amta yo no panon so irap ya dadalanan na sarayan mairap-palad a totoo! Amta yo no antoy kairapan, tan panag-abuso ya itetepel na dakel ed trabaho da manlapud saray amo da? Say bilay da et ginawa ya anggapoy ilalo. Tan antoy nagawaan da? Man-tunda la ed trabaho da? Wala met so pamilya da. Man-staka? Satan et parehon tortyur. Anggapo lay ilabas, anggapo lay napuntan. Singa ka bukel na trigo ed pegley na duaran gilingan — mas maong ni et mankikis ka la. Kailangan mon itepel, labanan mo.

No maminsan, onia so nagagawa: amin ya trabaho et ipapaloob ed saksakey a too, legan a say katrabaho to et onla labat pian onala na sweldo to. Wala ak ya kabat a ontan a too; sikato so manager na sakey ya organisasyon. Kayari na eleksyon, inekal ed pwesto to tan sinalatan na arum a too – sakey a miyembro na partido ya akagamor na pakayari. Sayan balon manager et anggapo ni ingen so ayarin to ed sekondarya. Ginawa da syan manager, balet agto amta so trabaho, kanian agda nayaran iyalis so datin manager ed sananey a posisyon. Kanyan, antoy solusyon ya naisip da? Onia so ginawa da: nampasen ira na sananey a lamesaan ed opisina na manager! Say datin manager so nanggawa na amin a trabaho, legan a say balo et akayurong labat ya anggapoy gagawen to: man-sigarilyo, man-kape, mantotongtong labat... Anggapoy bain, anggapoy konsensya! Tan say lalo ni, aliwa met ya henyoy — puro kabalaw so ibabaga to, legan ya amin ya responsibilidad et say daan ya manager so aakuen. Sinmabi ed punto ya say mairap-irap ya laki et napilitan ya onalis. "Dengel ka," kuan to ed balo, "isip ko et onalis ak la. Medyo makipet so opisina tayo—ngalngali labat makapangiyan na duaran lamesaan. Mas maong ni no sika la labat so bukor." Tan tinmaynan la, ta ginawa na samay sakey ya singa impierno so bilay to. Tan aliwa labat ya sakey o duaran agew, noag ingen inagew-agew, so paka-irap na sakey ya too ya singa ontan ya manpapasakit ed sika—sakey ya puron panag-torture!

Say sakey a matunong a too et kaslakan ya itutulak na arum ya anggad sampot na pila, odino ag la ingen ikikibang. Saray ontan a totoo et aliwan duga so panagtrato ed sikara; gagawaen da ran singa sapin na sarming, tan saray arum, unong ed kasabian, et tatapakan da ra. Balet no mas lalon pipiliten na totoo so ontan a matunong a too, mas lalo da met ya ipepelag, mas lalo met ya itatagey tan papabiskegen na Dios — singa say danum ya mangititagey ed lulmutot. Balet, kaukolan so baleg a pasensya. Diad

panamegley na pasensya, dakel a bengatla so nagmaliw a duga. Siopaman a manipirawat a mabilay a marakep tan magmaliw a matua ed kimey to — balang no sikatoy managkimey, managlakuan, odino siopaman — nepeg ya akaparaan ed katuaan ya, lapud ginmapo lan nankimey na matua, nayaran makasabi ed punto ya, singa bilang, agda la nayaran a bayaran so abang da — no, singa bilang, walay tindaan da. Balet ed onian paraan, say bendisyon na Dios et onsabi ed sikara. Balet, ag nepeg ya anapen [diad panamegley na katapatan tan mababan presyo] so pang-akit na dakel a posiblin kustomer tan kliyente. Ag nepeg ya satan so gagala [na katapatan]—no ontan, anggapoy iter na Dios. Ag so itan taynanan na Dios a too ya mangibagan: 'Manbilay ak unong ed linawa na Dios. Ag ak man-api ed siopaman. Ibaga ko so tuan presyo na balang sakey a bengatla: singa bilang, sayan sakey et limamplo a drachma so presyo to, tan samay sakey et duaran lasus.' Onia so gawaen to, legan a diad parehon panaon et walay sananey a komersyante a mangilako na parehon bengatla, a say balor to et limamplo a drachmas, ed liman lasus — tan onyaman. Balet, ed sampot, nadiskubre so manloloko, tan onsabi ed punto ya kaukolan ton isara so tindaan to, lapud agto la ni ingen nabayaran so abang. Say matuan komersyante balet, kalkalna ya ondateng ed punto ya napno na customer, tan, pian nasarag to so karakel da, napilitan ya naynay ya mangala na mas dakel nin katulungan ed panaglako! Balet unona, kaukolan ton dalanen iray subok. Say maong a too et nasusubok no ompasa ed lima na saray mauges — singa say balhibo na karnero ed makina a panagkardar.

No ondengel so sakey a too ed demonyo tan manbilay ed panamegley na kalistoan tan panaglinlang, ag bendisyonan na Dios so saray gawa to. Antokaman ya gawaen na totoo ed panamegley na panaglinlang et ag onaligwas. Nayaran singa onaaligwas so saray gawa na saray mapanlinlang a totoo, balet ed sampot et naderal ni met lanlamang. Diad antokaman a gawaen, say sankaimportantian et say panumpisa ya aanapen so bendisyon na Dios. No say sakey a too et manbilay na matunong, say Dios et walad dapag to. Tan no, mas lalo ni, walay anggan daiset a kasil na linawa da ed arapan na Dios, nagagawa iray milagro. Diad panagbilay unong ed Ebanghelyo, say sakey a too et mabilay a kaiba si Kristo tan walay kanepegan to ed tulong a manlalapu ed Dios. Panon ya aliwa? Ta walay kanepegan da ed satan. Saya so mismon pundasyon na amin. No walad man iya, anggapoy nepeg a takutan. Say importante et balang sakey ya gawa tayo et nepeg ya makapaliket ed si Kristo, say Ina na Dios, tan saray santo. Sirin, say bendisyon nen Kristo, say Ina na Dios, tan saray santo et manayam ed sikatayo, tan say Espiritu Santo et manayam ed loob tayo. Say inkapeteg na sakey a too so sankamaungan ya 'Kiew na Inkapeteg'. No say sakey a too et matila tan awit to so sakey a piraso na Kiew na Katapatan, singa met la anggapoy awit to. Balet anggano say matapat a too et anggapoy piraso na Kiew na Katapatan, makaawat ni met na tulong a manlalapu ed Dios. Isipen mo pa, no, maliban ed katapatan da, wala ni met so piraso na Kiew na Katapatan ya kien da!...

Say matunong a too et naawat to so gunggona to anggan diad sayan bilay

Anengneng ko ray kamarerwa ya, anggano ag-ustoy pinatepet ed sikara, inanosan da so ag-inkahustisya ya walaan na maong a intensyon, tan say Grasya et sinmabid sikara ed sayan bilay. Nen dakel ya taon lay apalabas, binisita ak na sake y ya deboto a Kristiano—sakey ya simpli tan mabait a laki. Kinerew to ed siak ya ipikasi ko ray ananak to, pian naliwawan ira nen Kristo tan, no magmaturay la ra, agda ra napungetan iray kakanayon da lapud baleg ya ag-inkahustisya ya ginawa ra ed sikara. Insan to imbaga ed siak so rason, tan naimanoan ko ya sikatoy talagan too na Dios. Sikato so pangulo ed limaran anak na ama to, tan kayari na biglan impatey na ama to, sikato so sinmalat ed ama to para ed saray agagi to. Singa sakey ya maaron ama, nansagpot ya maong, nansaliw na saray kayarian tan dalin, tan inasikaso to so pamilya. Inasikaso to so panangasawa na duara ed saray agi ton bibii. Nangasawa met iray agi ton lalaki, tan inala da para ed sarili da so amin a maabig a dalin a panagsakayan, taniman na oliba, tan arum ni, legan a tinaynan da sikato na saray andeket, ag-mabunga, tan mabalin a dalin. Diad kaunoran,

nankasawa met tan nanganak na talo. Ag la sikato kalangweran tan nampaga ya no ombaleg la ray ananak to, ompan naamtan da ya aliwan duga so impantrato ed sikara tan onggapo iran onreklamo. 'Ag ak nababagbag ed sayan aliwan duga,' kuan to ed siak, 'ta babasaen ko so Salmo. Sakey a kathisma no labi tan duara antis na palbangon. Halos kabat ko la ed ulo so Salmo, tan anggapo ni sakey a salmo so mangibabaga ya onaliguas iray mauges, balet ibabaga to ya say Dios et man-aasikaso ed saray matunong. Ama, ag ak manlalamlaman ed saray lote na dalin ya abalang ko—manlalamlaman ak ed saray agik ya dadederalen da so kamarerwa ra." Linma imay bendisyonan a laki. Tinmulong lamet ed siak kayari na manga samploran taon. Sinmabi ya maliket a maong tan tinepet to, 'Natan-tandaan yo ak ni, Ama, natan-tandaan yo ak?' — 'On,' so inyeat ko, tan tinepetan ko no kumusta la. "Natan," kuan to, "mayaman ak la!" — "Panon balet, agi, so inkayaman mo?" — "Onia so agawa: saramay andi-kakanaan a mabasan lote na dalin ya dati et kien ko et tinaon so balor to, lapud walad gilig na dayat. Dakerakel lay kuartak natan, tan linma ak ed sika pian itepet no antoy gawaen ko ed saya." — "Mangipaalagey ka," kuan ko, "na melag ya abung para ed ananak mo tan mangitabi ka na kuarta para ed panagaral da — anggad makapanbilay la ran bukor." — "Anggapon ak la na in-reserba para ed ananak," kuan to, "balet dakel ni so atilak." — "No ontan, tulongan mo ray mairap — unona ray kapamilyam, insan saray arum." — "Tinulongan ko la ra, Ama, balet dakel ni so atilak!" — "I-donasyon mo may kuarta ed panagpaalagey na simbaan tan saray kapilya ed baryo yo." — "Aminpiga ak la met ed satan, balet dakel ni so atilak!" Kanian imbaga ko ed sikato ya ipikasi ko ya ilawayan na Kristo pian makagawa na maong ed no iner so sankakaukolan. Insan ko tinepet: "Panon la ray agagi mo? Iner ira?" Bigla ya inmakis tan inkuan to ed pegley na pan-akis to: "Agko amta, Ama; anggapo la ni ingen so bakat da. Inlako da ray lote da ed baryo, saray taneman dan oliba tan kaaruman. No iner la ra natan — anggapoy ideyak. Unona et linma ra ed Germany, insan ed Australia, tan natan et anggapo lay balitan nanlapud sikara." Agko apansin ya ontan so panermen to ed saray agagi to, tan kinerew ko'y pasensya ed impantepet ko ed sikato. Kayari to, kinompiyaan ko, tan tinmaynan ya mareen. Inkuan ko ed sikato, "Manpikasi itayo a saniiba pian makaawat itayo met na maong a balita nipaakar ed sikara." Insan, say onsublay a salmo so linmoob ed isip ko: *"Anengneng ko ray mauges ya manpasirayew tan manbabantog a singa saray sedro na Lebanon; balet linmabas ak, tan anggapo la; inanap ko, balet anggapoy aromog kon pasen to."*⁵⁸ Sikato ya mismo so agawa ed saray mairap-palad ya agagi to.

Kanian, anggapoy mas makapakesaw nen say ag-inkahustisya. Kanian, gawaen so anggaay nayarian yo pian nabendisyonan kayo na Dios ed antokaman ya gagawaen yo.

Kapitulo 5.

***"Bendisyonan, tan ag manmura..."*⁵⁹**

Tinepetan ak na sakey a laki: "Akin et kakantaen tayo legan na Kuarem na Kuarem: 'Ipaabot mo so kaugsan ed sikara, O Katawan, ipaabot mo so kaugsan ed saray mararangal ed dalin.'⁶⁰ Seguradon satan et sakey a sumpa." Inmebat ak ed sikato: "No saray barbaro, ya anggapoy maong a rason, et milaban ed sakey a bansa, a labay dan deralen ira, tan manpipikasi iray totoo ya ondateng so mauges ed sikara — a say labay ton ibaga, ya onderal iray karwahe da, onmasakit iray kabayo da, ya walay makasbel ed sikara — maong kasi itan o mauges? Sikato ya mismo so labay ya ibaga na Sagradon Kasulatan — ya narumog da so balatbat ed dalan da. Aliwa itan a sumpa."

— Geronda, kapigan on-epekto so sumpa?

⁵⁸ Salmo 36:35–36.

⁵⁹ Nengnengen so Roma 12:14.

⁶⁰ Isa. 26:15.

— Say sumpa et magmaliw ya epektibo no saya et reaksiyon ed ag-inkahustisya. Alimbawa, no say sakey a bii et alimwanan to so sakey a kapara ton bii — ya manirap — odino gawaan to na mauges, tan say biktima et sumpaon to, sirin say lahi na samay nanggawa na aliwan hustisya et naputot. Diad arum a salita, no saksakitan ko so sakey a too tan sikatoy manmura ed siak, sirin et onggagana so muran to. Papayagan na Dios so panga-gana na muran, singa met ed pangi-papayaga To, alimbawa, ya say sakey a too et mamatey na kapara ton too. Balet, no anggapoy ag-inkahustisya, sirin et ompawil so mura ed samay nanlapuan to.

— Tan panon so makapaliis ed sumpa?

— Diad panamegley na panagbabawi tan panagkumpisal. Amta ko so dakel a singa onyan a kaso. Saray totoon nanirap ed sumpa, nen abalang da ya nisumpa ira lapud walay kasalanan da, nambawi ira, nankumpisal, tan amin a malas da et tinmunda. No say akasalanan et mangibaga: 'O Dios ko, nankasalanan ak na onia tan ontan. Pasensyaan mo ak!' — tan ibaga to ray kasalanan to ed pari diad kumpisal a walaan na panbabawi tan katapatan, sirin pasensyaan na Dios, ta Sikato so Dios.

— Say dusa et onsabi labat kasi ed samay too ya pinatukoyan na sumpa, odino pati met ed samay nanlapuan na satan?

— Say toon pibabantayan na sumpa et manirap ed sayan bilay. Balet, say toon nanlapuan na sumpa et manirap ed sayan bilay tan manirap met ed onsublay, ta no ag ira manbabawi tan mankumpisal, sikara et dusaen diman na Dios bilang sakey a kriminal. Sige, nayaran talagan walay nankasalanan ed sika ed arum a paraan. Balet diad panmales mo ed samay nankasalanan ed sika, singa ka la mangala na paltog tan mamatey ed sikato. Diad antoy kanepegan mo ya manggawa ka na onia? Antokaman so ginawa na samay nankasalanan ed sika, anggapoy kanepegan mon pateyen sikato. No say sakey a too et manmura na arum, kabaliksan to et wala so mauges a linawa ed loob to. Say sakey a too et manmura ed kapara to no, lapud pasnok tan sanok, ipipikasito to so mauges ed satan a too.

Say sumpa ya ibalikas na sakey a too ya walad katunongan et walay baleg a pakayari to. Say sumpa na sakey a balo et lalon mabiskeg. Natatandaan ko so sakey a matandang bii ya walay melag a kabayo to; ibabati to itan pian man-ot ed gilig na kakiewan, tan lapud ag makatepel so kabayo, babalinen to itan na mabiskeg a lubir. Sakey ya agew, taloran kakaabay ya taga-ditan met lanlamang so linma ed kakiewan pian manputer na pulot. Say sakey et mayaman, say sakey et balo, tan say komatlo et ulila, tan mairap-irap. Nen anengneng da may akatali ya kabayo, inkuan da, 'Alaen tayo may lubir tan usaren tayo ya pangigal ed saray pulot.' Pinutot da so lubir ed taloran parte, tan balang sakey et angala na parte to pian igapos so saray buntan dan puling. Legan na satan, say kabayo et akapanday-dayo. Pinmawil so matandang bii, agto anengneng so kabayo, tan ginmapo lan manpasnok. Anap to ed amin a pasen—nen anengneng to la, sikatoy alenleneg lan apagal. Diad kaunoran, nen aromog to la, inyeyag to ya mansasakit na linawa: 'Komon ta say angala ed saya et nabitbit ed satan met a lubir!' Linmabas so pigaran panaon, tan sakey ya agew say agi na sakey a mayaman a kaabay et man-gagalaw-galaw ya uusaren toy paltog (ya tinaynan na saray Italiano) — ya iisipen ton ag akakargay bala. Balet akakarga manaya; pinaltog da, tan p tinamaan na bala so mayaman a bii ed beklew to. Kailangan ya iyakar ed ospital. Nandesidi iran awiten da ed dalan na kiew a singa walad stretcher, tan pian ag napelag so asugatan a bii, kailangan dan itali ed balitang. Anengneng da imay tinakew a lubir, balet ag-itan magenap so karukey. Linma ra ed saray kaabay, angala ra lamet na duara nin tinakew, tinali da imay mairap a bii ed balitang tan inawit da ed ospital. Kanian, tinmuwa so sumpa na matandang bii: sikato met et 'ginuyor a kaiba ed satan met lanlamang a lubir'. Diad kaunoran, inatey imay mairap a bii—komon ta ipainawa na Dios so kamarerwa to. Nia, say sumpa et tinmakder ed may mayaman a bii, ya ag met mankaukolan na antokaman a materyal. Saray duaran bii et mairap so bilay da kanian wala ray rason ya makapabawas ed kasalanan da.

Saray sakit tan irap a nanlapud sumpa

Dakerakel ya sakit, ya ag narumog na saray doktor so sengegan to, nayaran nanlapud sumpa. Tan panon balet saray doktor—talaga kasin nadiditekta da so sumpa? Aminsan, walay paralisis ya laki ya inyakar ed abong ko. Sikatoy baleg tan masebeg ya laki, balet agto ni ingen nayaran onyurong! Ag makakurong so awak to; singa kiew so inkakatetey to. Sakey a laki so angawit ed sikato ed beneg to, legan a say sakey balet so mangsusukung ed sikato manlapud beneg. Nangiyan ak na duaran troso para ed say mairap a laki, tan nagawaan ton onyurong ed saratan ed anggaay nayaran to. Imbaga na saray kaiba to ed siak ya ontan la so kipapasen to manlapu la nen labinliman taon to tan manirap-irap la ed loob na labinwalon taon. "Balet, nayari kasin ya biglan-bigla labat ya nagawa so onia?" so kanonot ko. "Ag nayari; seguradon walay akamot a rason." Ginapoan kon man-usisa tan naamtaan ko ya walay nankurson ed sayan kalangweran a laki. Antoy agawa? Onia so agawa: sakey ya agew, legan ton paonla ed eskwelaan, linmoob ed bus tan biglan tinmakder ed yurongan. Diad sakey ya pwestuan, linmoob ed bus so sakey ya matatken ya pari tan sakey ya matatken a laki tan inmalagey ed abay to. "Tumindeg ka," kuan na sakey ed sikato, "iter mo so yurongan mo ed saray mas matatken nen sika." Balet sikato, ya agto imbilin so siopaman, lalon nankabemben ed yurongan to. Insan, kuan na matatken a laki ya akaalagey ed abay to: 'Naynay kan akayunat ya ontan — agka la makayurong.' Tan nansumpa itan a sumpa. Anta mo, masebeg imay ugaw a laki. 'Akin,' kuan to, 'so bangon ak? Binayaran ko met iyan yurongan ko.' On, balet binayaran met imay sakey a laki so kien to. Wala met so sakey a maedad tan respetadon laki ya akaalagey diman, tan sika — sakey a labinliman taon a laki — et akalapad ka. 'Atan mismo so rason no akin ya agawa ya amin,' kuan ko ed sikato. 'Pian onabig ka, piliten mon manbabawi. Kailangan mon manbabawi.' Tan sanen abalang tan atalosan na mairap a laki so kasalanan to, sikatoy tampol ya inmaabig.

Tan no panon karakel ed saray kairapan natan so nanlapud sumpa tan sanok! Tandaan yo ya: no dakel so ompapatey ed sakey a pamilya, odino no say interon pamilya so napaperdi, say sengegan to et nayaran diad ag-inkahustisya, odino diad anting-anting, odino diad sumpa. Wala'y sakey ya ama a say anak ton laki et naynay ya ombabatik manlapud abung tan manbabatik ed ag-amta no iner. Sakey ya agew, lapud pasnok, inkuan na ama to ed sikato: 'Papasuklayan mo ak la — pauli ka la na permanentin!' Tan diad satan met lanlamang a labi, legan a pauli la may kalangweran, sikatoy abangga tan pinatey na kotse diad mismon arapan na puerta ra. Atumba tan inatey ya akadapa diman; kayari to, tinipon na saray kakaaro to so bangkay to tan inawit da ed abung. Kayari na satan, linma so ama to ed Banal a Palandey tan linma ya anengneng ed siak ed kaliva ko. Nangiyak tan inkuan to, 'Say anak ko et pinatey mismo ed arapan na abung ko.' Ginapoan ton istoryaen so agawa, tan insan inkuan to: 'Wala ak met imbagak ed sikato artis na satan.' — 'Anto met so imbagam ed sikato?' — 'Mansasalaysay ya manbabatik ed labi, si Dios labat so makaamta no iner; abuyagan ak tan inbagak ed sikato: "Maminsan ka lan onsempet ed siak ya anggapoy duwa-duwa!" Nayaran satan so sengegan na sayan trahedya?' — 'Bueno, anto ni ey arum?' so inyeбат ko. — 'Pansagpotan mon manbabawi tan mankumpisal ka.' Anta mo no panon: ibaga to, 'Natan et unla ka la ya anggad kapiganman' — insan say anak et ipawil ya inatey la. Insan say ama et mangigapo lan manbuak-buak tan man-akis...

Mabiskeg so sumpa na ateng

Tandaan yo ya say sumpa, tan anggan say pasnok labat na saray atateng, et walay makapanyarin epekto to. Tan anggan ag sinumpa na saray atateng so ananak da, balet pasnok labat ira lapud sikara, sirin , say ananak et anggapo la'y anggan sakey ya maliket ya agew da kayari to: say interon bilay da et sakey ya tuloy-tuloy ya panirap. Saray ontan ya ananak et grabe so irap ya nararanasan da diad interon bilay da ed dalin. Siempre, mas mainomay so bilay da ed bilay ya onsabi, lapud diad panamegley na saray irap da et babayaran da so arum ed saray utang da ed dalin. Say nagagawa et samay ibabaga nen Santo Isaac:

'Natitilak to so dilin Gehenna to,'⁶¹ salanti, diad panamegley na irap dia, ed sayan bilay, nababawasan na too so panirap to ed impierno, lapud say irap ed sayan bilay et sakey a panangirapan ed panirap na impierno. Diad sananey a salita, no onggagalaw la ray espirtual a ganggan, say sakey a too et medyo naliktar ed Gehenna, manlapud panirap.

Balet anggan saray atateng ya, diad panamegley na saray salita ra, et 'ibabaliw' da ray ananak da ed demonyo, 'ikokonsagra' da ra ed sikato. Kayari to man, walay karapatan na demonyo ed saray ontan ya ananak; ibabaga to: 'Inikonsagra yo ra ed siak.' Diad Faras⁶², walay nanayam ya sanasawa. Say anak da et mairap so ugali to, tan naynay ya ibabaga na ama: 'Kuan na marutak, awit ka la!' Tan ontan so agawa: nansalita so ama ed ugaw, tan diad permiso na Dios, ginmapo ya naandi so ugaw manlapud kuna to. Insan say apasnok a ina et onla ed si Hajjefendi.⁶³ "Bendisyonan mo kami, Hajjefendi! Inagaw na saray demonyo so anak ko." Onla si Hajj Efendi ed abung da, manpikasi ed tapew na kuna, tan ompawil so ugaw. Tan ontan so ituloy-tuloy ya ag-anggaan. "Hajj Efendi, bendisyonan yo!" so ibabaga na mairap-irap a bii ya aminpiga, tan itepet to: "Panon ya manampot iyan amin?" — "Para siak," so inyeбат na santo, "aliwan problema so manbisita ed sikayo. Tan talagan mairap kasi ed sikayo so onla tan tawagan ak? Kanian, sakey ya agew napakesawan la na demonyo iya, tan paburen to la so anak yo." Manlapud saman ya agew, ag la naandi so ugaw. Balet nen dinmakel la, tinawag da ya 'anak na demonyo'. Nanggawa na gulo ed interon baryo — anggapoy tinantanan ton kareenan. Agaylay irap na adalan na ama ko lapud satan!⁶⁴ Unona, onla so ugaw ed sakey a taga-baryo tan ibaga to, 'Imbaga kuno nen siopaman so ontan-ontan nipaakar ed sika,' insan onla ed sananey tan ibaga to met so parehon bengatla. Nankakasoan iray totoo ed balang sakey; anggan sinmabi ed pambubuno. Insan, nen abirbir da ya pinarungtal so balang sakey ed saray palson akusasyon, nankasakey ira ya erelen so managpanirang tan usilan. Balet, apaneknek to so situasyon pian, ed sampot, parehon onkekerew na pasensya ed sikato! Ontan so inkagaling to ed panaglimbok! Tuan 'anak na demonyo!' Pinayagan na Dios ya nagawa iya pian, diad pakanengneng da no panon ya linmusar so istorya na inkabating na ugaw, makatalos iray totoo, pigilan da so sarili da tan magmaliw ya maingat. Agtayo pag-usapan dia no panon ya husgaan na Dios iyan laki. Malinew ya dakel so makapabawas na kasalanan to.

Say sankabalegan a kayamanan para ed saray totoon manbibilay ed mundo et say bendisyon na saray atateng da. Singa met, ed bilay na saray monghe, say sankabalegan a bendisyon et samay iter ed sika na espirtual a ama mo. Kanian ibabaga da: 'Ag mo papalampasen so bendisyon na saray atateng mo.' Natatandaan ko so sakey ya ina a walaan na apatiran anak. Anggapo ni ed sikara so akiasawa. Nangakis so ina: 'Matey ak,' kuan to, 'ed ermen: anggapo ni ed ananak ko so akiasawa. Pikasi yo ra.' Sikatoy balo; saray ananak to et ulila. Nankasi ak a maong para ed sikara. Nampikasi ak na nampikasi, balet anggapoy epekto. 'Walan ag duga dia,' so kanonot ko. 'Walay sakey,' kuan na saray ananak to, 'so nansumpa ed sikami.' 'Andi,' kuan ko, 'aliwan sumpa; say sumpa et malinew... Siguro say ina yo so nansumpa ed sikayo?' — "Duga itan, Ama," so inyeбат da, "mabagal kami ya ugaw, tan naynay to kamin ibabaga manlapud kabuasan anggad labi: 'Napa-putot ka komon!'" — "La kayo," kuan ko, "ed ina yo tan ibaga yo ed sikato so tuan rason na irap na bilay yo, pian sikatoy makatalos. Ibagam ed sikato ya manbabawi, onla ed kumpisal, tan manlapud natan ya agew, ya ag ontotonda, bendisyonan to kayo." Tan diad loob na sakey tan kapalduan taon, amin ya apatira et nampamilya la! Singa sayan mairap a bii et aliwa labat ya balo, noagta sake, mainomay met ya napupuno na sanok tan kairapan na linawa. Saray mapanagsibeg ya ananak so amabaliw ed sikato, kanian tinawag to ra.

⁶¹ "Say naparusan dia lapud kababaingan to et natitilak to so dilin Gehenna to." *Manlapud Saray Banal a Kasulatan nen Ama tayon Isaac a taga-Syria*. Salita na Pagsesek. Moscow, 1993. p. 365.

⁶² Say sentro na anemiran baryo na Griyego diad Caesarea na Cappadocia. Say nianakan na Kagalang-galang Arsenius na Cappadocia tan say Banal ya Matatken Paissius.

⁶³ Saya so ngaran ya inter ed si Kagalang-galang Arsenius na Cappadocia na saray manaayam ed Faras.

⁶⁴ Say ama nen Elder Paisios so kapitan na baryo.

— Tan no say atateng et manmura ed ananak da insan ompatey, panon ya naekal na saray anak so sumpa na atateng da?

'No nengnengen dan maong so sarili da, seguradon aminon da ya diad panaon da et nanggawa ra na problema tan pinasyan da ray atateng da, tan satan so rason no akin ya binasolan ira na atateng da. No nabirbir da so kasalanan da, matuan manbabawi tan ikumpisal da ray kasalanan da, sirin et maayos so amin para ed sikara. Diad panamegley na espirtual ya panag-uswag da, natulongan da met so inmalis ya atateng da.'

— Geronda, nen linmoob ak ed kumbento, sinumpa da ak met na atateng ko...

— Saray ontan a sumpa — tan saraya labat — so magmaliw a bendisyon.

'Say Marangal a Sumpa'

— Geronda, duga kasi, no walay nankamali ed sikatayo, ya ibaga tayo nipaakar ed samay nankamali: 'Balesan na Dios so inkamali to'?

— Siopaman a mansasalita na ontan et gagawaen to so sarili to a pampalek na Mauges. Ag naeeleng na ontan a too ya, diad pansalita to na ontan, et 'marangal' ton sisisian so arum. Ibabaga na arum a totoo ed sarili da ya sikara et sensitibo, maaro, tan maingat ed panagsalita, tan ibabaga dan seseguroen da ray ag-inkahustisya ya gagawaen na arum ed sikara. Balet diad parehon panaon, ibabaga da met nipaakar ed saramay nankasalahan ed sikara: 'Bawian ira na Dios ed kaugsan da.' Diad sayan bilay, amin a totoo et man-eeksamen pian makalabas ed sananey a andi-anggaan a bilay — diad Paraiso. Ibabaga na konsensya ko ya say ontan a 'marangal a panamaba' et ag makapasar ed espirtual a marka tan ag napermite ed sakey a Kristiano. Ta ag met itan so klase na aro ya imbangat nen Kristo ed sikatayo. *'Ama, perdonaen mo ra, ta agda amta so gagawaen da'* ⁽⁶⁵⁾ — atan so klase na aro ya ibabangat To. Niarum ni, say sankabalgan ya bendisyon ed amin et no sikatayo et bastosen ya andi-katunongan, tan awaten tayo itan ya mareen tan maanos.

No saray totoon mapanlabas odino matila — saramay walaan na mauges a linawa tan baluktoten da so katuaan — et man-insulto ed sikatayo odino man-trato ed sikatayo na aliwan duga, piliten tayo, no nayari, ya ag mananap na pansusungdoan para ed sarili tayo no say satan ya aliwan duga et nipaakar ed sikatayo mismo. Tan ag tayo ibaga, 'Balesan ira na Dios', ta satan met et sakey a sumpa. Maong no perdonaen tayo manlapud puso iray nankasalahan ed sikatayo, onkerew ed Dios ya pabiskegen to tayo pian nasungdoan so kabegat na panag-insulto, tan ituloy so espirtual a bilay tayo ed paraan ya ag masyadon manpapansin. Tan paulyan tayo iramay ugali dan manhusga tan man-kondena ed arum ya man-trato ed sikatayo na aliwan duga—ta diad onyan a paraan et ag-ira napapakesaw ya mangipeparaan na saray koronan balitok para ed sikatayo para ed tuan bilay. Siempre, saray totoon mibibilay a kaiba so Dios et ag balot manmumusek ed arum, ta anggapoy karuksan ed sikara, noag ingen so kabaitan. Say kaugsan ya ibabalikas na arum ed sarayan inkasanto a totoo et inkasanto met—anggano antoy porma to. Legan na satan, saray mibibilay a kaiba so Dios et nararanasan da so baleg a liket, ya ag nanenengneng na arum.

Say Mauges a Mata

Say inggit, ya walaan na mauges a nonot, et makapairap ed arum. Saya so mauges a mata—sakey ya gawan demonyo.

— Geronda, kikilalaen kasi na Simbaan so masam-it a mata?

— On, wala ni ingen espisyal a pikakasi, 'Laban ed mauges a mata'.⁶⁶ Say 'mauges a mata' et makapairap ed arum no say sakey a too et mansalita a walaan na inggit.

⁶⁵ Lucas 23:34.

— Geronda, dakel so totoon mankikerew ed sikami na amulet pian protektaan iray ugugaw manlapud masamit a mata. Kasin pwede so mansuot na ontan iran amulet?

— Andi, ag da nepeg. Ibagam ed saray ina ya mangikabil ira na krus ed saray ananak da.

— Geronda, panon to no say sakey a too et nanggawa na marakep a bengatla, insan pinuri na sananey a too, inawat na samay unaan a too so puri a kaiba so mapangtawen a kanonotan, insan samay bengatla et aderal ed antokaman a paraan—kasin satan so masamit a mata?

— Andi, aliwan say mata na mauges. Diad onyan a kaso, onggagana iray espirtual a ganggan. Iekal na Dios so Grasya To ed samay too, tan satan so rason no akin ya walay nagawan perwisyo. Say mata na mauges et nagagawa labat ed saray bibihiran a kaso. Partikularmente, saray totoon walaan na mauges a panangibeg — tan daiset iray ontan a totoo — so makapangiter na mata ed arum. Alimbawa, say sakey a mainggit a bii et makanengneng na ina a walay magandan melag ya ugaw tan mansasalita na mainggit, 'Akin et anggapoy anak kon singa sikato? Akin et inter na Dios ed sikato?' Diad onyan a kaso, nayaran manirap so ugaw: ag makaugip, ongalaw, tan manirap, lapud imbaga to itan a walaan na mainggit a linawa. Tan no say satan ya ugaw et onyakit tan ompatey, say ontan ya mainggit tan masebeg a bii et manliket. Sakey ni, alimbawa, makanengneng na bikking na arum, pirmi ton labay ya sikatoy nagmaliw ya kien to, tan ag-abayag et ompatey imay ayep.

Balet, mabetbet ya say ina mismo so makasalahan ed irap na anak to. Alimbawa, say sakey ya ina et makanengneng na maimpis ya melag ya ugaw na arum tan ibaga to: 'Kasan impis to! Kutis tan pukel labat!' Nankelaw to ed dilin anak to, balet inmen-men to so anak na arum. Balet saray salitan imbelyaw a mauges nipaakar ed anak na arum et ontatama ed dilin anak to. Tan say ugaw, ya anggapoy kasalahan to, et manirap lapud ina to. Say mairap-irap ya ugaw et onkakapoy ed arapan na saray mata tayo — bilang dusa ed ina, pian natalosan to so kasalahan to. Balet, siyempre, say ugaw mismo so nibilang a martir ed sayan kaso. Saray panangukom na Dios et ag natalosan.

Say bendisyon ya manlalapu ed puso et bendisyon ya nanlapud Dios.

...Bueno, tan natan et siak met et 'itakda ta ka ed sumpa!' Aya la: 'Komon ta napano na Dios so saray puso yo na kamaungan To tan say masagana a panangaro To anggad magmaliw kayon atiris, pian say kanonotan yo et naekal ed dalin tan manayam la manlapu natan a maasinger ed Sikato, diad Tawen. Kanian, magmaliw kayon atiris ed diwus a karirikna na panangaro na Dios! Komon ta pasabien na Dios so saray puso yo na panangaro To!..' Onia so klase na "sumpa" ya ipapasal yo, tan agyo ak piliten ya uliten itan — ta say maabig a "sumpa" ko et nanlapud puso ko kanian walaan na pakayari. Anggan nen wadia ak ni ed sanatorium,⁶⁶, nankasi ak ed sikayo. Saray arum ed sikayo et waloy taon lan manaalagar, ya ibabaga yo, 'Mangipaalagey kami na monasteryo,' balet anggapo ni anggan iner so monasteryo. Saray mairap ya kamarerwa yo et talagan apakesawan la! Insan inbagak ed sikayo: 'No makapaway ak la ed ospital, ontubo so monasteryo, singa karakel na oong kayari na uran. 'Wala kayo la ed monasteryo diad loob na sakey taon!' Tan talagan: diad loob na sakey taon, nipaalagey so monasteryo. Nen saman, diad sanatorium, nan-istorya ak manlapud puso, tan maong so panagnonot yo, kanian agkayo tinaynan na Dios. Anggapoy arum ya paknaan ko para ed saya.

No makalikna ka na panangasi ed sakey a toon mapaabeba tan manpipikasi ed sika manlapud puso, alimbawa, pian makaliktar ira ed sakey a pilalek ya manpapasakit ed sikara, tan ibagam ed sikara, 'Agka natatakot, onabig ka,' sirin [ed panggawam ed satan] et iteran mo ra na bendisyon a manlapud Dios. Dakel so aro tan sakit so walad sayan maong a pilalek, tan satan so rason no akin ya walay pakayari to.

⁶⁶ Nengnengen so Euchologion A'. Agiasmatarion. Palandey Athos. 2001. p. 161. Paulit-ulit ya in-emphasize na Kapatol so ya say pikakasi ya 'Manlapud karuksa na mata' et nayari labat ya ibalikas na sakey a pari.

⁶⁷ Nen 1966

Makapaliket iya ed Dios, tan itutupos To so bendisyon. Kanian, say mismon sakit ya nalilikna na sakey a too para ed kapara to et, diad sarili to, katumbas la na bendisyon.

⁶⁸Aminsan, nen sakey ak ya sundalo, imbaak ak na komander mi pian tuparen so sakey a sipan ya ginawa mi ed San Juan a Maminyag kayari ton tinmulong ed sikami diad guerra. Nansipan kami ya manaliw na duaran angkakabaleg ya kandelabro para ed melag ya simbaan ya idedika ed si San Juan Bautista. Kanian, kaukolan kon manaliw na saray kandelabro, tan diad parehon panaon et i-eskort so sakey ed saray kaiba mi paonla ed baley na Nafpaktos⁶⁹ pian iyawat ed militar ya tribunal. Natatandaan ko ya imbaga na arum ya opisyal ed komander: "Ay, antoy maong ya eskor so adiskobre mo para ed sikato!" Say mairap ya laki ya i-eskort ko et taga-Epirus, sakey ya musikero ed propesyon, mairap, akasawa tan wala ray ananak to. Sikatoy inakusaan na panagsugat ed sarili, odino, panagsugat ed sarili to pian ipawit ed beneg. "Mas maong," kuan to, "so manbilay ya sakey so sali nen say napatey." Unona, nambiahe kami paonlad Agrinio,⁷⁰ no iner et wala ray kabat to. "Ola tayo," kuan to, "tan bisitaen ta ra." "Sige sirin," imbatikok, "ola tayo." 'Mila tayo dia, mila tayo diman'—an-toy nagawaan ko? Kaukolan kon mila ed sikato ed amin a laen to. Ay, an-toy irap! Niarum ni, agto labay ya ipasa ak ed court-martial. Balet nankasiwa ak met ed sayan mairap-palad; talagan nankasiwa ak ed sikato, tan inbagak ed sikato: "Nengneng mo — amin et magmaliw ya maong para ed sika tan mas maong ni so pansumpalan mo nen say arum! Say komander tayo et mangibaki na sulat na paliwawa nipaakar ed kasom, tan ituro da ka ed sakey a mareen a lugar — pian natulongan mo ray ananak mo, tan magmaliw ya ligtas so bilay mo." Nen sinmabi kami la ed Nafpaktos, naamtaan mi ya say sulat manlapud komander et akasabi la ed tribunal tan say kaso kontra ed aksidentin nampaltog ed sikami et insara la. Balet sikatoy akaarap ed patekday — panaon na guerra iman, mairap iran panaon. Ananabaan na komander, lapud sikatoy pangulo na pamilya, tan inaprobaran to bilang kusinero ed Recruit Distribution Centre. Say pamilya to et inmalis ya mas asingger ed sayan Sentro, tan aliknaan to so guerra ya mas maong nen say arum; tan lapud no maminsan et ag onla iray sundalo ed kantina para manugto, walay nakebelan a kakanen to, ya inusar ton pakanen ed ananak to. Kayari na guerra, imbaga na amin a totoo ed sikato: 'Mas maong ni ed sika nen say arum!' Lapud akakulong kami ed saray palandey, ed yelo. Say inpipikasi ko para ed sikato et makapaliket ed Dios, lapud imbaga ko itan a walaay sakit na linawa, manlapud puso. Kanian inikdan na Dios na sayan bendisyon.

Natandaan ko so sakey nin kaparan agawa — nen panaon ko ed Konitsa, diad Monasteryo na Stomion. Nen Setyembre 8, sinilebra na monasteryo so pista na patron to — say Inkianak na Pinakasanto ya Ina na Dios. Kayari na pista, tinaynan na saray peregrino so lugar ya magulo tan maringot. Inmalagey ak ya maong-ong ya manlinis. Anengneng ko ya say agik a bii tan sakey nin kalangweran a bii so nansiansia pian ontulong ed siak. Sayan komaduan kalangweran a bii et walay duaran agi ton bibii – say sakey et mas matatken, say komadua et mas ugaw. Parehon akasawa la ray duaran agi to, balet sikatoy agni akasawa. Kaskasian so inkamaseet na linawa to! Nansiansia pian ontulong, tan nen asimlo tan naayos mi la so amin, inkuan to: "Ama, no walay arum nin kimey ya gawaen, mansiansia kami tan gawaen mi so amin ya kaukolan." — "Agay la'y kabait na linawa to!" — so inisip ko ed sarilik. Linmoob ak ed simbaan tan inbagak manlapud kaaralman na pusok: "Sankasantosan ya Inan na Dios, sika la'y manasikaso ed sikato. Anggapo'y niiter ko ed sikato." Balet anggano walay niiter ko, ag met la komon inala na antokaman. Kanian, antoy agawa? Pinmawil la ed abung da, tan diad man et aalagaren to la so sakey ya datin katrabaho ko — aliwan basta lakin ugaw, noag ingen sakey a peteg a hiyas, sakey a maong a laki a nanlapud maong a pamilya. Nankasal ira tan maliket iran nanbilay anggad angga. Nengneng yo no panon ya ginantimpalaan na Pinakasanto ya Ina na Dios so bii!

⁶⁸ Epirus – sakey a rehiyon ed sagur na Gresya – *Nota na Managsalin*.

⁶⁹ Sakey a syudad tan pantalan ed abagatan-laud na Greece – *Nota na Managsalin*.

⁷⁰ Sakey a baley ed abagatan-laud na Gresya – *Nota na Managsalin*.

Kapitulo 6.

Nipaakar ed no panon ya mangitdan na irap so kasalanan

— Inispray mo ray kiew na insecticide pian naekal iray ulop?

— Ginawa ko, Geronda.

— Dakerakel kayo ran madre, balet agyo ni ingen napatey so pigaran ulad! Nen dinmakel iray tipak ed saray uma legan na okupasyon, dia ed Chalkidiki,⁷¹ inawit da so sagradon belay na Sankasantosan ya Inan na Dios manlapud Monasteryo na Vatopedi⁷² — tan saray tipak et tinmakday ed dayat ya intero ran grupo. Tan diad Epirus, natandaan ko, tinakloban da ray uma a singa yelo. Linma kami ya amin ed saray uma nen saman — tinipon mi ray tipak ed saray ules tan inawit mi ra. Tan agaylay biskeg na eras nen saman! Mas maong no agmo la itepet... Akabawi so trigo kayari na saray tipak, balet makapoy la ya maong.

Saray salot na urom, guerra, kelang, sakit — saraya so dusa. Tan aliwan lapud labay nen Dios ya dusaen so katooan ed onian paraan; andi, sarayan kairapan so resulta na impanarawi na katooan ed Dios. Nansesengeg ya amin ya nagagawa lapud saray totoo et ontatalikod ed Dios. Tan onsabi so pasnok na Dios — pian natandaan na totoo so Dios tan onkerew na tulong To. Aliwan singa gagawaen na Dios so amin ya saya tan mangikakabil na ganggan pian walay sakey a kairapan odino sakey nin kairapan ya onsabi ed saray totoo. Andi, balet say Dios, ed pakanengneng To ed kalaknab na kaugsan na totoo tan amta To ya ag ira manbaliw, et papayagan To ya walay kairapan ya nagawa — pian napaonla so kanonotan da. Ag labay ya ibaga na saya ya say Dios so mismon mangigigiya ed amin ya saya.

Inmando so Dios ed si Josue (⁷³) ya agto laglagen so sakey a tribon pagano—saray Filisteo—pian, no nalingwanan na saray Judio so Dios, magmaliw iray Filisteo a dusa ed sikara. Kanian, nen tinmuyaw iray Judio ed Dios, inusar nen demonyo so autoridad to, tinagyat to ray 'agi' to—saray Filisteo—tan nilabanan da ray Judio. Inala da ray ugugaw a Judio tan binunggo ra ed saray bato pian deralen [ira ya amin]. Balet no saray kalaban so nansalak ed Israel ya anggapoy kasalanan na saray Judio, say Dios a Mismo so nilaban ed dapag na saray Judio. Pinaltog na Dios iray pagano na uran na bato⁷⁴ tan dineral to ra, lapud ed satan ya pankanawnawa et walay kanepegan na saray Israelita ed interbensyon na Dios.

Pigan la so insipan na Dios nipaakar ed Templo nen Solomon! Balet, pigan la so inkapasoot tan inkaderal na satan a Templo! Nen nalingo iray totoo na Israel ed Dios, ginmapo iray propeta ya man-eyag ed saray totoo tan mamaseseg ed sikara ya manpasimbalo, balet anggapoy silbi so sagpot da: singa labat manbabato na gisantes ed padir. Saray totoo so pinaseseg da so sarili da ed onian kanonotan: 'Nen impaalagey nen Solomon so Templo, say Dios so angiter na dakel a bendisyon tan inkuan to ya manlapud sayan lugar so amin a totoo et nabendisyonan tan nasantifikaan.⁷⁵ Kanian sayan amin et ag naderal — parehon saray padir tayo tan say Templo tayo. Say Dios so nanggawa na ontan a sipan.' On, nanggawa so Dios na ontan a sipan, balet walay kondisyon ya saray Israelita mismo so manbilay na duga. Inikdan na Dios na grasya so Templo nen Solomon, balet nen tinondaan na saray Israelita so panumpal ed saray ganggan, diad permiso To et apoolan odino aderal so Templo. Balet nen nanbabawi la ra, impaalagey lamet na saray Israelita so Templo. Alimbawa, nen tinmalikid ira ed Dios diad panaon

⁷¹ Chalkidiki – sakey a peninsula tan administratibon yunit ed amianen-bokig a Gresya. Sakey ed saray sampot na Chalkidiki et say Palandey Athos. – *Nota na Managsalin*.

⁷² Say Awet na Sankasantosan a Theotokos – sakey ed saray sankabalegan a reliquia na Kristianismo, ya iingetan ed Monasteryo na Vatopedi diad Palandey Athos. – *Nota na Managsalin*.

⁷³ Nengnengen so Josue 13:1–2 tan Ukom 3:1–4.

⁷⁴ Nengnengen so Josue 10:11.

⁷⁵ Nengnengen so 3 Ari 9:1–9.

nen Ari Zedekiah, sinmabi si Nebucadnezer, pinoolan to so Templo, giniba to ray padir na Jerusalem, tan inyakar to ray Judio ya akagapos paonlad Babilonia.⁷⁶ Siempre, saray inosente et inyakar da met ed kapitan, balet sarayan totoo et akaawat na duga a bayar. Saray baleg so kasalanan da et binayaran da itan. Tan saray nanirap, ya aliwan ontan kabaleg so kasalanan da, et akaawat na mas melag a bayar. No walay mangpasnok ed Dios tan manirap met iray inosente, sirin, anggano walay gantimpala ya manatalaran ed saray inosenten manirap, say responsable ed irap da et kriminal nin siansia; ta saray [inosente] a totoo et nayari komon ya tawir da so Panarian na Tawen ya ag manirap, balet natan et manirap ira.

Nepeg tayon natalosan ya saray mananisia ya ontutumbok ed saray ganggan na Dios et makaawat na grasya na Dios, tan say Dios — panon kon maibaga — 'ya anggapoy panduaruwa' et ontutulong ed sikara diad sarayan mairap a panaon. Nadngel ko ya walay balon sakit ya pinmaway ed Amerika.⁷⁷ Dakel ed saray manbibilay na aliwan natural tan makasalanan so nakesawan tan ompapatey. Tan natan et naamtaan ko ya sayan sakit et pinmaway met dia. Nengneng mo, aliwan say Dios so manederal na totoo — saray totoo mismo so manederal na kapara ran katooan, manederal ed sarili da. Diad arum a salita, aliwan say Dios so manadusa ed sikara, noag ingen diad panamegley na makasalanan a bilay da et sikara met lanlamang so mangiiter na dusa ed sarili da. Tan malinew a saramay totoo a say bilay da et anggapoy kabaliksan et naaalis la.

— Geronda, akin ya agda naromog so tambal na kanser? Agga itan papayagan na Dios, odino saray totoo mismo so agda manpapakasi para ed tulong na Dios?

— Say problema et anggano makalmo na tambal parad kanser, walay arum ya sakit ya ompaway. Unona et say tuberculosis — akalmo na tambal parad tuberculosis — insan sinmublay so kanser. Tan no tulongan itayo na Dios ya daegen so kanser, walay arum ya sakit ya ompaway. Saray totoo mismo so magmaliw ya sengegan na pampaway na saray balon sakit, tan anggapoy anggaan to.

Amin a papayagan na Dios et para ed pankaabigan na katooan

— Geronda, akin ya papayagan na Dios so arum ya kairapan ya nagawa?

— Wala so dakel a rason ed saya. Diad arum a kaso, papayagan na Dios so ag-inkamainawa pian walay mas maong a resulta to; diad arum balet, para ed 'panagbangat'. Wala ray mangawat na duga a gungguna da, legan a say arum et babayaran da ray kasalanan da — anggapoy nasayang. Tandaan yo ya amin ya papayagan na Dios et lapud panangaro to ed katooan, anggan, bilang alimbawa, say ipapatey na totoo. Ta say Dios et 'maasi'. Natandaan yo kasi no pigara so pinatey na propeta Elias?⁷⁸ Talomploy a saserdote nen Baal! Inkuan to ed sikara: 'Mikasikayo, tan siak met manikasi ak. 'Siopay apoy ya man-sindi ed dili to, sikato so tuan Dios.' Insan nampag-eyag iray papari nen Baal: *'Dengelen mo kami, dios mi ya si Baal, dengelen mo kami!'* Anggapoy anggan sakey a salita ya inmebat. 'Say dios yo,' kuan nen propeta Elias ed sikara, 'et abala ed arum a bengatla tan agto kayo nadengel. 'Tuloy, mas pakasil yo so iyawag yo!' Intuloy dan inyawag tan, unong ed ugali da, sinugatan day laman da na kotsilyo pian say sakit et mamapaseseg ed panag-eyag da tan narengel ira nen Baal. Diad kaunoran, nen anggapoy nagawaan da, inkuan na propeta Elias, 'Basain yo so saray kiew ko,' insan to inkuan ed sikara, *'Gawaen yo na mamitlo.'* Inwarasan da na danum so kiew tan say sakripisyo—maminsan, insan lamet, tan lamet! Sobra so inwaras da ya say kiew et abasa ya maong tan say danum et akakayat ed liber na altar. Sanen akapikasi la si propeta Elias, walay apoy ya linmabuas manlapud tawen tan pinoolan to so amin ya inyan ed altar para sakripisyo—kaiba lay mismon altar! 'Dakepen yo ray pari,' kuan na propeta ed saray totoo, 'ta ititonton da ray totoo ed panagdayew ed dios-diosan.' Insan pinatey to so amin a saraman a palson propeta.

⁷⁶ Nengnengen so 4 Arari 24 tan onsublay.

⁷⁷ Say tinutukoy na Matatken et say AIDS (insalita nen Nobyembre 1984)

⁷⁸ Nengnengen so 3 Hari 18:17–40.

Dakerakel so mangibabaga: 'Pasensyaan yo ak, balet panon ya apatey nen propeta Elias so ontan karakel a totoo?' Anggapoy kalupitan ed Dios, nitan say propeta. Balet, ed saman a panaon, say interon nasyon et adalan la na saray paring idolatra. Sinmabi la ed punto ya say propeta et napilitan ya ibaga ya sikatoy saksakey la labat! Isipen yo pa! Balet, nilikud ed satan, mas sinagmak na saray paring idolatra so sakit manlapud sarili ran sugat nen say manlapud espada nen propeta Elias, ya anampot ed panirap da. Mas baleg so sakit ya nanlapud panirap ya ginawa ra ed sarili ra. Naimano yo: amin ya papayagan na Dios et lapud panangaro to ed katooan, balet saray sugat ya ginawa ra ed sarili ra et makapakesaw na laman para ed sikara.

— Tan akin, Geronda, ya say dusa na Dios et maples ya sinmabi ed Daan a Tipan?

— Ataloson na saray totoo na Daan a Tipan iman a lenguahe, iman a ganggan. Say Dios et pareho met nensaman tan natan, balet say ganggan na Daan a Tipan et para ed saray totoo na saman a panaon, lapud agda itan natalosan no aliwan ontan. Agmo nepeg ya isipen a maoges odino naiiba ed Ebanghelyo so ganggan na Daan a Tipan. Para ed saman a panaon, satan a ganggan et makagunggona. Aliwan say ganggan so mairap; noag ingen satan a henerasyon so mairap. Saray totoo natan et, siyempre, makagawa na mas grabe nin karuksan, balet anggan panon et natatalosan da la natan iya. Natan, no mankirem labat so sakey a lampara, napno la na panamabli iray totoo! Balet nen saman ya agew, nanggawa so Dios na amin a klase na bengatla! Isipen yo ya: Tinamaan To si Paraon na samploran salot pian ipaway iray Israelita ed Ehipto; Pinag-iglis To so Dayat ya Ambalanga pian makalabas ira. No agew, inter To ed sikara so lurem pian protektaan ira manlapud makapasunog ya agew, tan no labi, sakey a poste na apoy pian giyaen ira ed dalan da. Tan kayari na amin irayan milagro, sinmabi ra ni ingen ed panag-kerew na gawaen so balitok a baka para ed sikara tan ginapoan dan in-idolo itan bilang Dios!⁷⁹ Saray totoo natan et agda balot ibaga anggan kapigan ya say anggan anton baka et makapangitonton ed sikara ed Promised Land.

Natan, say Dios et itatapon ed unor a pasen

Say Maabig a Dios et mangiiter na saray masagana a bendisyon to ed sikatayo. Ag tayo magmaliw a maingungot tan ag tayo pasibayagen so pasnok to, ta '*say pasnok na Dios et onsabi ed saray ananak na ag-panunor*.'⁸⁰ Ag tayo magmaliw a singa ontan iran ananak. Saray totoo ed panaon tayo et ag ni an-eksperiensya na guerra o na eras. 'Tan agmi met kaukolan so Dios,' kuan da. Wala ed sikara so amin tan sirin anggapo'y papablien da. Balet, no onsabi so mairap a panaon—kelang o arum a kapara to—tan anggapo'y kakanen da, diad satan da la talagan natalosan so kabaloran na sakey a simplin tinapay, na simplin jam, tan na amin a bengatlan naekalan da. No agtayo idadayew so Dios, mangipalubos Sya na subok ya onsabi ed sikatayo—pian napapablien tayo so walad sikatayo. Balet no papablien tayo so walad sikatayo, ag mangipalubos so Dios na antokaman ya mauges ya onsabi ed sikatayo.

Nen saman ya panaon, san agni wala irayan dakel a kagamitan, san agni baleg so inaligwas na siensia, kaukolan na totoo so onarap ed Dios ed amin ya kairapan da, tan tinulongan ira na Dios. Balet natan ya nagamoran la na siensia so dakel a tagumpay, say Dios et naiitapew la ed gilig. Natan, saray totoo et mambilay ya anggapoy Dios, manggagawa na plano para ed saya tan satan, iikdan day ilalo da ed bombero, ed saray bubon, ed amin a klase na bengatla... Balet antoy nagawaan na totoo no anggapoy Dios? Say nagawa labat et say pasnok na Dios so onla ed sikara. Naynayan yo no panon: no anggapoy uran, ag ibabaga na totoo, 'Manpikasi tayo ed Dios,' noag ingen ibabaga da, 'Mangkalot tayo na bubon.' Say problema et, lapud sarayan amin ya teknikal ya inaligwas, aliwa labat ya saray ag mananisia so on-iisip na onia, noag ingen pati saray mananisia — tan kalkalna dan nalilingwanan so pakayari na Dios.

⁷⁹ Nengnengen so Exodo 32:1–6.

⁸⁰ Efeso 5:6.

Maong la labat ta mapasyensya so Dios ed sikatayo. Balet agda ni ingen napapansin ya aalagaan ira na Dios.

Aminsan, walay pigaran totoo ya linma ed siak tan nansalita ra: 'Agmi la kaukolan so Dios: walay artesian wells mi.' Tan saya et diad panaon ya, mas lalo nen kapiganman, kaukolan tayon onkerew ed Dios ya manggawa na tuan milagro — lapud say kalikasan et aderal la na totoo diad panamegley na saray gawa na saray lima ra. Aminsan, babantayan ko ray lurem—ititlak na dagem ed onia tan diman; mantitipon ira ed sakey a lugar, insan onalis ed sananey, insan onatagey, insan onabeba... Onseet so dagem tan igapo ton isalat-salat iray lurem na uran, balet imbes ya ibaga da, 'Natan et kaukolan ya manggawa so Dios na peteg a milagro pian ag ira onuran,' ibabaga na totoo, 'Ag mi kaukolan so Dios.' Maong la labat ta ag seryosoen na Dios iray salita tayo; no andi, grabe so kairapan tayo.

Diad pananap da na danum, manbuburol iray totoo na saray artesian a bubon anggad kaaralem na 100–150 a metro, balet anggapo so nararakep dan danum. Diad Nafplio⁸¹, binurol so sakey a bubon anggad kaaralem na 180 a metro — tan imbes ya preskon danum, asabian da so danum-dayat. Saray arum et nandesisyon ya iyalis so Ilog Elenos⁸² paonla ed Athens. Balet pian iyalis itan paonla ed Athens et mankaukolan na samploran taon ya trabaho tan baleg a gastos, tan anggano ontan, sayan danum et naubos met lambengat. Ag ibabaga na totoo, '*Nankasalanan* kami.' Kanian labat, legan na kaleldo, si⁸³, sakey a politiko, et sinmabi ed sakey a arawin baryo tan imbaga to ed saray manaayam diman ya mangikabit ira na sistema ya panlinis na marutak a danum ed baryo da — pian walay danum dan iinum. Tan talagan inisip da iyan plano bilang sakey a makapakelaw a bengatla! Balet makapabaing ni ingen ya isipen so ontan a bengatla — ! Nengneng yo labat no iner la so asabi na totoo—mangiinum, pasensya la ed salita ko, na sarili dan isbo! No say onyan a bengatla et nagawa ed arum a baleg a syudad, no iner ya saray totoo et nalingo la manlapud [tuan] dalan, sirin, ayos labat, walay anggan anton rason para ed satan, ta diad syudad et abalot la ra na saray kagagawa na mundo. Balet no saray manaayam ed sakey a arawin baryo et inikdan na solusyon ya linisan tan iinum so sarili dan isbo, tan sikara (imbes ya iturok da so pananaw da ed Dios, ya mangibaga na saksakey a salita – '*Akasalanan ak*' – tan mangawat na danum manlapud Sikato) et tinuring da so suhestiyon bilang seryoson gawaen – satan et makapataktakot.

Tan diad sakey a monasteryo diad Masanton Palandey, akanonot ira na ideya ya manmula na saray kiew a pino insan ilako ed industriya na papel. Tan pinarusan ira na Dios — amin a kiew ya imula ra et aderal. Anto kasi, agik, so nagawa ed Banal a Palandey, magmaliw ya manggagawa na panyo tan papel de banyo? Narealisar mo kasi no antoy nagagawa? Kanian nansagpot ira, nantanem na kakiewan, tan amin ya intanem da et aderal. Say pasnok na Dios!...

— Geronda, naimano da kasi so lingo da?

— Ah, atan so punto—agda atalosan! Kayari na satan, angala ra na saray drilling rig manlapud Germany pian man-pump na danum manlapud aralem na dalin. Kanian, anggan say danum ya dati et wala diman et naandi met. Naynengneng mo no iner so pansumpalan na sakey ya paraan ya para labat ed kuarta no naandi so espirtual ya sensitibidad! Kanyan say respeto et kalkalna ya naandi ed bilay na saray monghe. Agda natatalosan ya no anggapoy uran, anggapoy makatulong — anggan say danum ya atilak ed saray reservoir et naandi met. Saray totoo et say lohika labat so papanisiaan da, legan dan itutulak so Dios ed sankauoran ya pasen.

Say Daan a Tipan et isalaysay to so ontan ya agawa.⁸⁴ Legan na panalipor na saray taga-Siria ed Samaria, anggad naandian na danum so syudad. Walay sinmublay ya makapataktakot a kalamidad:

⁸¹ Nafplion – sakey a baley tan puerto ed Peloponnese (abagatan na Greece). – *Tandaan na manag-salin*.

⁸² Elenos – sakey a ilog ed Sentral a Gresya. – *Nota na Managsalin*.

⁸³ Imbelyaw nen Nobyembre 1990.

⁸⁴ Nengnengen so 1 Rayan 7.

sinmabi so eras, inatey iray ayayep, tan saray ina et anggad ed punto ya kanen da la ray mismon anak da. Linma so propeta Eliseo ed katiwala nen Ari Joram tan inkuan to ed sikato, 'Ateray ayayep, ompapatey iray totoo ed eras, balet say Dios so mangibaki na tulong To ed sikatayo.' Say katiwala et inusisa to so amin manlapud lohikal a pananaw. 'Panon to kamin tulongan?' so intepet to ed propeta. 'Ipawit to kasi manlapud tawen?' 'Nabuas,' so inyeat na propeta, 'mampawit so Dios na tulong ed sikatayo, balet aliwa ka so manliket ed satan.' Tan diad katuaan, diad mismon sinmublay ya agew, angiter so Dios na makapataktakot a takot ed kampo na kalaban. Nadngel na saray Siryano so kalampag na sali na kabayo tan say kalating na saray karwahe; nanringing so layag da, tan inisip da ya sinmabi iray Ehipsio pian ontulong ed saray Israelita. Tinmakas ira, ya tinaynan da so amin ya kayarian da—saray tolda, naakan, tan armas—diad kampo. Tan sanen sinmabi ra ed dalin da, say managtukso et angiter na makapataktakot a kalirongan ed sikara kania nansisibaan so sanlasus walom a libon lalaki. Legan na satan, saray apatiran mamasagisig a akayurong ed puerta na Samaria et nansalitaan da: 'Agata tayo onloob ed kampo na kalaban—nayaran makalmo tayo na kakanen? Ta ompatey kami met la ed antokaman a paraan.' Linma ra ed sakey a tolda – anggapoy too diman. Linma ra ed sakey nin tolda – anggapo met so too diman! Anggapoy anggan sakey a kalaban ya anengneng! Nantipon ira na naakan tan suplay – pinano day interon sako. Insan pinmawil ira ed syudad tan imbaga ra ed saray Israelita ya inekal la na kalaban so panlikob da. Balet inisip na saray Israelita ya sakey itan a panag-ilalo na militar. "Nansalot iray kalaban," kuan da, "pian piliten da kamin lukasan iray puerta pian makaloob ira ed syudad." Insan, sakey ed saray komander so angisugiri: "Walan limaran kabayo tayo ya atilak. Ompan nepeg tayon mangibaki na pigaran sundalo para man-reconnaissance pian naamtaan no antoy nagagawa?" Linma iray sundalo ed nanduruman direksyon tan, nen akapawil la ra, nireport da: 'Tinmakas ya akapaspas iray kalaban, tinaynan da so amin ya karga ra.' Insan, amin ya Israelita et biglan linma ed saray puerta na syudad pian taynanan so syudad tan man-ala na naakan tan nanduruman bengatla manlapud kampo na kalaban. Legan na satan, say gobernador mismo et akaalagey ed saray puerta na syudad, ya pangagalaen ton ipawil so kaayoson diman. Kania, say karaklan na totoo ya manbabatik ya onloob ed saray puerta so amatey ed sikato. Nagawa so amin unong ed impropesiya nen propeta Eliseo: anengneng na gobernador so tulong na Dios, balet anggapoy pankanawnawa ton manliket ed saya. Naynengneng yo no panon ya inurnos na Dios so amin?

Komon ta maasian so Dios ed mundo tan mangibaki na uran ed sikatayo

Pian-pianon imparaan na Dios so amin a bengatla! Natutunaw so yelo — napupunno iray subol. Balet natan⁸⁵ — anggapoy yelo tan uran. Antoy pansumpalan na saya ya amin? Antoy iinummen na totoo? Komon ta maasi so Dios ed mundo, komon ta napakalma so linawa To ed sikatayo tan mangibaki na uran. Ta no mantutuloy so kalangweran, anggan saray bulong ed kakiewan et kalkalna iran omkalet. Ed saray kiew na oliba, aliwa labat ya anggapoy nanengneng ya berden bunga, noag ingen anggan sakey ya berden bulong. Anto man so itanem na too, no ag mangibulos so Dios na sagradon danum manlapud tagey—atan et, uran—sirin amin ya intanem et omkalet. Say uran et sagradon danum.

Saray mairap-bilay – antoy nagawaan da no magkulang lay danum, ya akasanay ira ed karakel to? Ag isesebel na Dios so danum lapud saray kasalanan, balet nayari met ya isipen labat ed pananaw na too: panon ya magenap so danum no sobra-sobra so panag-aksaya na totoo? Nai-imagine ko labat no antoy nagawa ed saray syudad! Ta say sakey labat a cistern na kubeta et mankaukolan na sakey a kabuuan a lata na danum. Napno na mikrobyo iray syudad; onkalat so kolera. Matey iray totoo, ya ag naikim, legan ya isisibok so bangkay da na sakey a klase na pulbos ya pan-disinfect. Maong labat ta para sikatayo, ag ni interon tinaynan na Dios so mundo tan aalwaren to ni.

⁸⁵ Imbelyaw nen Nobyembre 1990 legan na graben kalangweran.

Manbibilay tayo ed saray panaon na apokalipsis. Antoy isipen yo ya saray kalangweran tan kakulangan na uran ya dadalanen tayo taon-taon? Wala la kasi'y kalangweran ya singa say natan? Dia met ed Chalkidiki, apagan so ilog, inatey iray sira, tan kinmayat so maangsel a balingit ed interon lugar. Tan diad Thessaloniki, nagmaliw a grabe so problema ed danum. Diad Danaw na Marathon⁸⁶, binmaba na maong so lebel na danum, tan nanenengneng la ray pasen na amagan dalin. Diad Peneus⁸⁷, binmaba met so lebel na danum. Diad Evros⁸⁸, dati et walay anggan daiset ya danum, balet diad tagey et in-dam na saray Bulgarian, tan pinmairap ya tuloy. No walay onggapoy gulo, mainomay ya makabaliw iray tangke ed ilog. Tan diad Cyprus — no ag lamet onuran ed sayan taon, say problema ed danum et magmaliw ya grabe. Tan satan labat? Dakerakel ni... Saray kiew — arum et mankakapuy, say arum et walay sakit da... Saray totoo et mansasakit tan ompapatey. No ag manbabawi iray totoo, antoy klase na uran so ilaloan tayo? Iter ni kasi na Dios? Balet amta yo ta no panon so pananguman na amin no say panagtiwala yo et walad Dios? Say pakaala ed Dios bilang kaalyado mo — kasin bengatla itan ya basta-bastan ibaliwala? Para ed Dios, anggapoy imposible ya situasyon; aliwan mairap para ed Sikato so mananap na paraan pian makapaway ed antokaman ya situasyon. Para ed Dios, simpli so amin. Ag-Sikato manguusar na mas baleg a pakayari para ed supernatural tan mas melag a pakayari para ed natural; i-aplika to so parehon pakayari ed amin a bengatla. Basta say sakey a too et akapankepet ed Sikato — atan so sankaimportantian.

Manpipikasi ka ta para ed uran, odino anggapoy pibabalik ed sika iya? Natan so mismon panaon ya mangaral iray totoo na dalin tan mangigapo lan manbini. Nepeg la komon ya abini iray uma, balet agni ra ni ingen saray totoo so makapangaral.⁸⁹ Sayan kelang et sakey a subok manlapud Dios. Tan say manpikasi ed arapan na sarayan subok et katungkulan na sakey a monghe. Agko itabon so katuaan ya agak kontento ed sika. Nen imbeneg a kalangweran, nen napilitan iray totoo a gupiten so trigo para gawing dayami lapud kaandiay uran, agka man ni anggan ginmilit a manpikasi. Akin? Kasin lapud sikayo met so manpapainum na hose ed saray hardin yo na pising? Komon ta saya la so unor a beses ya agawa ya — nepeg yon nalikna so irap na totoo. No nadngel yo so nagagawa, manpikasi kayo para ed satan. Tan mansulat ka ed siak nipaakar ed no antoy nagagawa. Wala ni eksam mo ya onsabi. No makapasa ka ed saratan — atan, no onuran — sirin et gawaen ta ka ya kaiba ko ed panagdasal. Tan antokaman so iter na Panangasikaso na Dios ed sikatayo, et pag-ibunogan tayo.

No, legan kon manpipikasi para'd uran, makanengneng ak na anggan sakey labat a lurem ya onleletaw ed tawen, idadayew ko so Dios ed impangibaki to ed satan — anggan ag onuran. Tan say konsensya ko et manbabaga ed siak, , ya diad loob ko et wala so dakel ya espirtual a lurem ya mangibabali ed saray lurem na Dios. No mapaabeban onkerew tayo na panangasi na Dios, ontan et ontulong so Dios. Diad panaon na kaleldo, say pikakasi na sakey a mapaabeba a too et mantitipon na saray lurem ya mangitdan na uran. Manpikasi tayo met lawas, pian say uran ya imbaki na Dios et walay espirtual ya epekto to, pian napatey to itan ya espirtual a apoy ya, lapud kaugsan na demonyo, et manlalabong ed mundo tan papasilien to ray kamarerwa na totoo.

Akaligliwa so linawa ko nen nadngel ko ray arum a totoo ya nansalita: 'Ag kami manepag, balet nankasi lamet so Dios ed sikami: Angiter na daiset a uran tan snow.' No wala ed sikatayo so ontan a mapaabeban kanonotan, mangiter ni so Dios na mas dakel. Anggan labat, say panangawat ed inkapagepeg na sakey a too et panbabawi la. Maong labat ta walay nakebel nin daiset a lebadura. Manpikasi tayo ed Dios ya mangala na screwdriver tan pasiketen to ray tornilyo ed isip na totoo. Nanenengneng ko ya arum ed saray walad atagey a posisyon et maong so intension da. Naintindian da no iner so laen tayo.

⁸⁶ Sakey a danaw ed abagatan-laud na Greece — say panlalapuan na danum na Athens. — *Tandaan na manag-translate*.

⁸⁷ Sakey a ilog ed Thessaly. — *Nota na manag-salin*.

⁸⁸ Say Evros et sakey a ilog ed amianen na Greece (kabkabat bilang Maritsa ed Bulgaria). — *Nota na Managsalin*.

⁸⁹ Lapud say dalin et ampetang a maong. — *Nota na Managsalin*.

Manpikasi tayo ed Dios ya itdan to so mundo na panagbabawi

Ay, no labat naamtaan tayo so andukey a pasensya na Dios! Inmabot na sanlasus a taon so impangipaalagey na baloto nen Noe.⁹⁰ Diad kanonotan yo, agta nayari ed Dios so manggawa na baloto ya mas maples? Siempre, nayari komon, balet pinairap To si Noe na sanlasus a taon pian naamtaan met na saray arum so manatalaran ed sikara tan manbabawi. "Nengneng yo," kuan nen Noah ed saray totoo, "walay delap ya onsabi! Manbabawi kayo!" Balet inelekan da labat. "Anto kasin klase na kaban so gagawaen to?" kuan na saray kapara nen Noah ya man-iirap, tan intuloy da labat so dati ran gagawaen. Tan anggan natan, nayaran yegyegen na Dios so interon mundo ed loob na duaran minuto tan piliten ton umanen — pian amin a totoo et magmaliw ya mananisia, odino anggan 'super-mapanisia'." Panon? Onia: no I-on To so switch para 'yegyeg' tan ginmapo ya mainay-inay ya ikurong so knob na amplifier: unona ed '5 ed Richter scale,' insan ed '6,' insan ed '7'... Diad 'walo', saray atatagey ya biling et onggapo lan onkikiwas a singa saray lasing tan manbabanggaan. Diad 'sampulo', amin ya totoo et mangibaga: 'Akasalanan kami! Ipangasi yo, isalba yo kami!' Tan nayaran man-ipanunot ni ingen iray totoo ya magmaliw ya monghe — balang sakey ed sikara! Balet no asumpal la so yegyeg—anggan mantitil ni ray totoo, makapansalimbeng ira ni—manbatik iran ompawil ed saray bar tan disco! Ta ed ontan a panagpawil ed Dios, anggapoy tuan panagbabawi; ibalikas da labat iray salita na panagbabawi ed tapew, pian labat isalba so sarili da ed mauges.

— Geronda, panon to no bilang, no walay natural a kalamidad ya onsabi bilang pasnok na Dios tan saray matunong a totoo et manpikasi ed Dios para ed panangasi—narengel kasi na Dios so pikakasi ra?

— Anta yo no anto so problema dia? Anggapoy panbabawi na saray totoo, tan satan so rason no akin ya agdengel so Dios ed saray pikakasi na saray matunong. No, kayari tayon apainsulto so Dios, inako tayo so kasalanan tayo, sananey la itan a bengatla — insan say Dios et napakalma la ed sikatayo tan tutulongan to tayo. Balet no ag-aminin na sakey a too ya apainsisiya to so Dios tan ituloy to labat so bilay to ya singa anggapoy agawa, panon ya nadngel na Dios so pikakasi na saray matunong? Pian napirdona na Dios so sakey a too ya nankasalan, nepeg ya naamtaan na satan a too ya nankasalan na talaga. Niarum ni, no saray espirtual a totoo et nankasalan, anggapoy pakapabawas na kasalanan da. *'Para ed saray kasalanan tayo tan para ed ag-inkabidbir na too'*⁹¹ — unong ya nibaga ed sakey a pikakasi. No saray kasalanan na saray ordinaryon totoo et 'ag-inkabidbir', sirin saray kasalanan na saray espirtual a totoo et 'kasalanan' la. Kanian, no saray espirtual a totoo et manggawa na kasalanan, aliwan bengatlan pampayagaan. Saray ordinaryon totoo et walay makapabawas na kasalanan da.

Natan a taon,⁹² , nen nansabog so apoy ed Banal a Palandey legan na Panag-ayuno na Dormition, walay makapataktakot a nagagawa. Amin ya sankamaongan ya bombero so nantitipon ed Athos, balet anggapo ed sikara so akagawa na antokaman; say saksakey ya nagawaan da labat et say manbantay legan ya manleleksab so apoy. Say eroplano na fire service ya et singa lalon mamapaletaw tan mamapaway ed apoy. Sakey a monasteryo so aliberan na saray espesyal a firebreaks pian ag onkalat so apoy ed panamegley da, balet say apoy — ya agto inmatol iray amin a firebreaks — et tinmakbo ya linmoob ed monasteryo — diad archondariki — ya anggapoy akan-ilaloan. Sinmubok so Banal a Palandey ed loob na labinliman agew — tan nen Agosto 15,⁹³ , inmekes so apoy a bukor to. Wala ray nansalita: 'Akin et ag-erep na Ina na Dios so apoy?' Kabaliksian to, sinmabi tayo la ed punto ya ginapoan tayon man-insulto ed ngaran na Dios. Balet nen, kayari na anemiran agew, sinmabog lamet so apoy—natan et diad sananey

⁹⁰ Nengnengen so Genesis 5:32 tan onsublay.

⁹¹ Say Pikakasi na Saray Iyapay diad Baleg ya Panag-loob legan na Banal a Liturgiya nen San Juan Crisostomo.

⁹² Impabangat nen Nobyembre 1990.

⁹³ Unong ed kalendaryon Old Style, salanti, diad mismon agew na Inkaturon na Pinakasanto ya Inan na Dios. — *Nota na manag-translate.*

a parte na Masanton Palandey—tinmuloy-tuloy ya nanuran tan apatey so amin. Sakey ya apoy so apatey, balet say sakey et andi. Talaga kasin ag malinew no akin?

Saray arum a totoo, ya agda amta iray espirtual a ganggan ya mantratrabaho, et manpipikasi iran mairap-irap balet ag ira nadngel, lapud say mauges ya agawa ed sikara et say pasnok na Dios. Saray arum balet, no nasagmak da so kalamidad, et ag ira balot manpipikasi—anggan sakey a rosaryo—lapud kabaten da so hustisya na pasnok na Dios, ya say gagala to et pian napaisip iray totoo. Komon ta iter na Dios ed sikami, saray monghe, so mas baleg a liwawa, ta maslak ed sikami et 'bastos a matunong' ⁽⁹⁴⁾, tan saray lamparaan mi et napno na danum—say pabilo labat so medyo abasan na larak. Balet saray totoon manangibibigbig ed mundo et iilaloan da ya sikami so manliwawa ed dalan da pian ag ira nadapa!

Kanian, manpikasi tayo ed Dios ya iter To ed mundo so panbabawi, tan pian makatakas tayo ed matunong a pasnok To. Say onsabin pasnok na Dios et ag napaliisan noag ingen diad panbabawi tan panumpal ed saray ganggan na Dios.

Parte 2. Nipaakar ed Kultura Natan

Maong so kultura, balet pian walay nagawaan ton maong, nepeg met ya 'pasimbaloen' so kamarerwa.

Kapitulo 1. Nipaakar ed Kakabatan na Dios tan say Kapaligiran

"Diad amin a kakabatan et pinalsam..."⁹⁵

— Geronda, nayari mi kasin deralen iray salag na lawin? Manwaras na dutak iray lawin, tan mantitipon diman iray kuto.

— Sarag mo kasin manggawa anggan sakey labat a melag a salag na salampati? Ay, antoy karakep a pinalsa na Dios ed panamegley labat na sakey a salita! Antoy pankakasakey, antoy pandurumaan! Anggan iner so nengneng mo, say kakabatan tan kagalangan na Dios et malinew ed amin a bengatla. Nengneng mo ray biek ed tawen, saray bitewen — panon ya simpli so impangiyalat na Maringal a lima To! Ag-inmausar na plumb line odino spirit level ya uusaren na saray managgawa. Tan no panon ya napapresko so espiritu na sakey a too legan ya mantatanaw ed kalawakan ya napno na bitewen! Balet say too et napapagal a maong ed saray ilaw na mundo ya inurnos ed malinis iran dasig. Diad antoy inkasalun-at so impangurnos na Dios ed amin a bengatla! Nengneng mo labat iray kakiewan ya intanem na too: saray kiew et akaurnos ya singa sundalo—singa saray kumpanya na sundalo. Tan no panon ya say tuan kakiewan—aliwan samay ginawa na too —so mamapawil na biskeg na sakey a too! Saray arum ya ogaw a kiew et mas melag, say arum et mas baleg; balang kiew et naiiba ed samay kaabay to, anggan ed kolor. Sakey labat a melanting a rosas na grasya na Dios et mas dakel so grasya to nen say sakey a taklay a napno na saray ginawan rosas a papel. Naiiba ira ed balang sakey a singa no panon ya naiiba so Espiritu ed saray espiritu.⁹⁶

⁹⁴ Nengnengen so Mateo 25:1–13.

⁹⁵ Kansion na Saray Salita nen Dios 103:24.

⁹⁶ Say Griyegon teksto et walay makapakelaw ya panag-galaw na salita: διαφέρουν ὅσο διαφέρει καὶ τὸ αὔλον ἀπὸ τὸ νάυλον (literal: 'manian-ni ra ed balang sakey a singa say pandumaan na imaterial manlapud polyethylene'). – *Nota na Managsalin*.

Amin a pinalsa na Dios et makapakelaw. Alimbawa, say laman na too – sakey ya interon gawa-gawa ed dili to. Matalino ya inyan na Dios so lugar na balang sakey – say puso, say altey, say bala. Tan saray tanaman – antoy karunong na impangiparaan To ed sikara! Nen panaon na okupasyon⁹⁷, nantanem kami na limaran strems⁹⁸ na melon tan pinainom mi ra. Sakey ya agew, lapud iisipen kon duga so gagawaen ko pian onaligwas iray melon, pinutot ko ray angkakabaleg ya bulong ya asingger ed lamot. Balet, naamtaan ko ya sarayan angkakabaleg ya bulong et singa 'filter' o 'bato' para ed saray tanaman, ya sesepsepen da so amin ya kapait. Ay, aniaman iran melon nen saman! Singa da papalton so dila mo!..

— Talagan napapansin mo so amin, Geronda!...

— Bueno, naromog ko so Dios ed amin a bengatla! Ed saray tanaman, ed saray ayayep — ed amin a bengatla. Tan panon kasi ya agka mankelaw! Sakey a melanting ya manok so manbiahe, makasabi ed Africa, insan — ya anggapoy Kompas — ompawil tan naromog to so melanting ya abong to! Balet saray totoo — anggano wala ni saray mapa tan karatula — et nababalang ira. Tan diad tua, saray manok et manbiabiahe ed tawen, aliwan diad dalin — kanyan anggapoy itataynan dan bakat. Manleletaw ira na atagey, ed tapew na dayat! Sige, ibagam pa ed siak, panon ya diad dalin et mangitilak ka na marka? Tan wala ni ingen ray angkekelag ya manok ya onyurong ed beneg na stork—singa met ed eroplano! Tuan pasahero ed dagem! Saray manok ya ontitikyab ed tapew na dayat et onlepes ed sakey ya isla odino arum ni tan man-inawa. Aminsang, legang kon manaayam ed baryo na Holy Cross, anengneng ko ray manok ya ontitikyab ya manlalapu ed bukig, ya singa balatok, balet mas baleg tan mas marakep. Sakey ya interon pulok da. Balet say apat o lima ed sikara et, seguradon, naandian la na biskeg tan agda la sarag so ontikyab ni. Insang, walay manga labinliman arum nin manok so sinmian ed grupo — say arum et intuloy day biahe da — tan nan-upong ira ed sakey a kiew diad abay na saray apakes a manok. Nan-upong ira diman na pigaran bekta, nan-inawa ira na daiset, insan nansabay iran tinmayak lamet ed tawen tan intuloy day panagtikyab da. Tan say sankauanan ya ginawa ra et say tinmayak ya atagey a maong pian napanonot da so dalan da tan nasabayang da ray arum. Akinan-aw ak ed agawa ya ag-inbiw na pulok iray apakesan manok, noagta inikdan da ra ni na labinlimanang kaiba — sakey ya 'support group'.

Kasang-kasang so impangawa na Dios ed amin a bengatla! Nengneng yo pa ray kuting: an-kolor-kolor da! Tan an-gagalang so bago ra! Sikatayon totoo et walaan na amin a rason ya inggit ed bago na saray ayayep! Anggan si reyna et ag-akawes na ontan a fur coat! Anggan iner so nengneng mo, nanenengneng mo so kakabatan na Dios ed amin a bengatla. Tan antoy karakep nensaman, nen say amin et natural! Nengneng mo may melag ya tori—mantitila ya anggano antoy panaon. Manatalindeg ed sakey a sali, tan no manmaman la met itan, ontitila ya, 'Kok-a-kukur-kuku!'—'Dakerakel lan oras so linmabas,' kuan to. Insang ontalindeg ed sananey a sali to, tan no man-nermener met la may satan—lamet: 'Kukurung-kung!' Tan nengneng mo, mankukurung ya pegley na labi, alas tres tan alas sais na kabuasan. Pirmi kada taloy oras. Balet say tori et anggapoy alarm clock to odino baterya. Tan ag met kaukolan ya i-winden...

Usaren so amin ya nanenengneng tan nadngel bilang paraan na komunikasyon ed Kalinlanaan. Amin et nepeg ya mangitonton ed sika paonlad Tawen. Diad onyan paraan, manlapud pinalsa, say too et kalkalna ya onatagey paonlad Manamalsa. Saray Amerikano, nen akalagey la ra ed Bulan, angiter ira manaya na sakey a plake ya akasulat so sarayan salita: *'Say tawen et ipapahayag to so gloria na Dios.'*⁹⁹ Saray Ruso et akasabi met la ed kalawakan, balet imbaga nen Gagarin ya agto anengneng so Dios. On, duga met—pano mo met ya anengneng Sya? Ta agka met manleletaw ya akataas so limang ed tawen, noag ingen ya akataas so bikking mo ... Insang, manlapud amin ya saya, say pansumpalan na ibabaga ra et: 'Say kalikasan so nanggawa ed uniberso.' Say interon uniberso... Antoy masasabi yo ed satan? Bueno,

⁹⁷ Say panakop ed Gresya nen 1941–44 na Alemanya, Italya tan Bulgaria. — *Nota na manag-salin.*

⁹⁸ Say stremma et sakey a yunit na lawak ya katumbas na 1,000 m². — *Tandaan na manag-salin.*

⁹⁹ Salmo 18:2.

dia, no walay daan ya kotse ya naderal, manlilimog so amayamay ya mekaniko tan espesyalista pian ayosen da. Man-iisip ira, gagawaen day anggaay nayarian da — tan satan et para labat ed sakey ya daan a kotse. Balet si Dios, ya anggapoy anggan antoy kuryente, ipepelag to so interon mundo, tan ag nauubos so baterya to odino ontunda so motor to. Ed antoy kapeles na ipapabatik To—tan ag-itan balot napapansin na totoo! Ag-itan kapani-paniwala! No mas onbuntal ni so panag-ikot na Dalin, nabubuwisit la komon iray totoo. Say Dalin et man-iikot ed ontan a kapeles, balet say danum ed dayat et ag onkalat, anggano amayamay so karakel to. Tan saray bitewen, a sankabaleg-baleg, et onggagalaw ed makapalingo a kapeles, balet ag ira manbabanggaan; diad katuaan, manlapud arawi et ag da papayagan so arum a bitewen ya onapit ed sikara. Tan say too, lapud inimbento toy sakey a klase na eroplano, et napno na panangidayew tan panagpasirayew. Balet no say kanonotan to et magmaliw ya makulimlim anggan daiset labat, onggapo la ya mansalita na amin a klase na andi-kakanaan ya agto ni ingen naimano.

Anto so asabi na totoo natan?

Say kultura et maong a bengatla, balet pian makagunggona, say kamarerwa et nepeg met ya 'pabulaslasen'. No andi, say kultura et mangangga ed kalamidad. 'Say kaugsan,' kuan nen San Cosmas na Aetolia, 'et manlapud saray edukadon totoo.'¹⁰⁰ Anggano say siensia et abaleg so inaligwas to tan akagamor na saray baleg a tagumpay, saray totoo, diad pilalek dan ontulong ed mundo, et gagawaen da itan diad paraan a manederal ed satan, ya agda met natatalosan. Pinayagan na Dios so too a manggawa na amin unong ed dilin pakatalos to, balet, lapud agda pan-dengel ed Dios, dedederalen na too so sarili to. Dedederalen na too so sarili to diad panamegley na saray gagawaen to.

Saray totoo na koma-20 a siglo — antoy agawaan da ed kultura tan sibilisasyon da! Pinabaliw da so mundo, dinumaan da so kaliberliber, dineral da so amin a walad dalem na agew. No say sakey a gulong et naekal ed aksis to, mantultuloy ya onkikerew ya anggapoy direksyon. Ontan met ed saray totoo — lapud inkibalang da ed aksis na pankakasakey na Dios, manirap ira. Nen saman, saray totoo et manirap lapud guerra; natan et manirap ira lapud sibilisasyon. Nen saman, lapud guerra, saray totoo et nanakar manlapud saray syudad paonlad saray baryo tan nanbilay ira ed melag a mulan pising. Balet natan, agla makapanbilay iray totoo ed saray syudad tan taynanan da la iraya lapud panag-ataki na sibilisasyon. Nen saman, say guerra so angiter na patey ed saray totoo; natan et say sibilisasyon so mangiiter ed sikara na sakit.

— Geronda, akin ya nagmaliw ya malaknab so kanser?

— Say Chernobyl tan amin ya ontan a bengatla—isip mo ta ya linmabas la iratan ya anggapoy tinagan marka? Ditan manlalapu so amin. Nengneng mo ray totoo—amin ya saya et bunga na saray mismon ginawa ra... Saray totoo et makapakebbiew so itsura ra lapud sakit. Diad anton panaon so nansumpalan na dakel a mansasakit a totoo? Nen saman, aliwan ontan iray totoo. Balet natan, anggan anton sulat so lukasan ko ed saray impawit ed siak, seguradon nabasak so nipaakar ed kanser, odino sakit ed isip, odino stroke, odino saray pamilyan nansian. Say kanser et mansasakit ya narengel nensaman. Ta say bilay et natural nensaman. Aliwa so tutukoyen tayo dia so pinayagan na Dios. Saray totoo et mangan na natural a naakan tan maong so laman da. Amin et puro: prutas, sibuyas, kamatis. Balet natan, anggan say natural a naakan et makapairap la ed totoo. Saray manbibilay labat ed prutas tan pising et mas grabe ni so peligro ya nasasagmak da, ta amin et kontaminado la. No onia la komon so kipapasen nensaman, inatey ak la komon ed malangwer ya edad, ta legan na panag-monkiko et kakanen ko labat so iter na hardin: leeks, letsugas,¹⁰¹ ordinaryon sibuyas, repolyu tan arum niran kapara da — tan maong so liknaan ko. Balet natan—mangusar ira na abono, man-iispray ira na pamatay-pestes... Isipen mo pa—no antoy

¹⁰⁰ Say propesiya nen San Cosmas et ontutukoy ed saray edukadon totoo ya anggapoy takot da ed Dios. Nengnengen: Say Bilay tan Saray Propesiya nen Cosmas na Aetolia. – Moscow, Holy Mountain, 2007.

¹⁰¹ Lettuce – sakey a klase na kakanen a salad. – *Tandaan na Managsalin*.

kakanen na totoo ed sarayan panaon!... Kairapan na kanonotan, saray artipisyal ya isalat ed kakanen—amin ya saya et mangitdan na sakit ed sakey a too. Diad pangiyaplika na siensia ya anggapoy panag-usisa, dadederalen na totoo so sarili da.

— Geronda, akin ya saray totoo nensaman et mas matibay so panagkalkalna da ed sarili tan mas maong so bunigas da nen say sikatayo? Wala tay epekto na kakanen da?

— On, ta nen saman ya panaon et puro so kakanen. Diad pakanengneng ko, ag la itan kaukolan ya ibaga. Amin ya kakanen na totoo et aluto ya maong. Balet natan, pian ag naderal so prutas tan pising, popoolan iratan ya agni aluto tan isiserep ed ref. Kukuanen da so ampetang, berden prutas ed kiew tan papaburen dan manpetang ed loob na kahon. Nen saman, no ampetang la so prutas, otomatik ya onbetag manlapud kiew odino nabuasag ed sanga no labat nasagid na lima. Saray ugugaw et dati ran mangan na tinapay ya walay mantikilya odino gatas, tan saya so mamapabiskeg ed sikara. Balet saray totoo, maliban ed pakan na maong tan masustansyan naakan, et uusaren da met so kanonotan da; tan no sikara et nansakit, amta da no lapud naakan da odino andi. Natan balet, say naakan et aliwan natural tan ag la uusaren na totoo so kanonotan da.

Isipen yo pa labat so amin ya aliwan dekalidad ya produkto ya gagawaen na totoo natan! Say balahibo na kordero et kalkalna ya aagwanten la. Say pananap na vest ya gawa ed balahibo na kordero ya mabisay man-ekal na linget et talagan mairap. No isulong ko la so vest, amta ko la tampol no walay laok ton synthetic fibres. No onman, agko makapangisnawa na maong; man-aalbor ak tan grabe so irap ya naliliknak! Balet, ibabaga da ya sarayan bado et mas matibay tan mas maong nen say natural. Ituturing da ya saya et progreso! Balet, maong kasi iraya para ed kalusugan mo? Andi, diad baliktad, diad panggagawa na sarayan bengatla, dadederalen na totoo so dilin kalusugan da. Tan ikakabit da so etiketa: 'Gawa ed virgin wool!' On, seguro et makalmo ra met na arum ya magaran salita para ed saray anunsyo da — mas magara ni! Natan ya panaon, tatanawen tayo la ray karnero para ed karne da labat, ta gagawaen tayo lay lana manlapud langis. Tan ibabaga na saray ulad na seda: 'Bueno, no labay yo so sedan mas maong nen say kien mi, sikayo la so manggawa!..'

Naandi lay pasensya na totoo

— Geronda, akin ya anggapo lay pasensya tayo natan?

— Amin ya nagagawa natan et aliwan para ed pankaabigan na totoo. Nen saman, mareen so bilay tan saray totoo et mareen met, mabiskeg so linawa da — makapansungdo. Natan, sayan amin a pagmamadali ya angunor ed mundo so amagmaliw ed saray totoo ya andiay pasensya. Nen saman, amta na saray totoo ya onggapo la ran mangan na kamatis ed sampot na Hunyo. Ag balot sinmabi ed isip da so mangan na kamatis antis na panaon to. Manalagar iray totoo anggad Agosto pian mangan na pakwan; amta da no kapigan so panaon na panangan na igos, tan no kapigan para ed saray melon. Balet antoy nagagawa natan? Manbiabiahe iray komersyante paonla ed Ehipto tan manaliw na kamatis diman antis ni na panaon da, anggano legan ya manleleley ni ray kamatis, wala met iray dalandan ed Gresya — ya pare-pareho met so karga ton bitamina. Andi, antoy, ag labay na totoo so dalandan! Halina, kaaro ko, manpasensya ka pa ed antikey a panaon tan mangan ka la na arum ed saman ya bekta! Andi—balang antoy nagawa, onla ra ed Ehipto tan mangawit ira na kamatis. Diad Crete, inusisa dan maong iyan situasyon tan nampisa iran nampaalagey na saray greenhouse pian mas masakbay met ya onbunga iray kamatis da. Tan diad sampot, nampalapag iray greenhouse ed interon Greece pian makapangan ira na kamatis anggano panaon na ambetel. Pansasagpotan da so sarili da anggad buto ed panagpaalagey na saray greenhouse para ed amin a klase na pising, pian ed antokaman a panaon na taon et walad lamisaan da so antokaman a labay na puso da, ya agla manalagar na natural a panaon.

Maong la komon itan, no isipen so amin. Balet lalo ni so gagawaen da. Saray kamatis et berde ni ed labi, tan no kabuasan et ideliber la ed saray tindaan—ambalanga tan mabilbil! Akapansalita ak ni ingen

na maong ed sakey a ministro nipaakar ed saya. "Saray greenhouse," kuan ko, "et sakey a bengatla, tan maong met itan. Balet saray prutas, kamatis, tan arum niran produkto et papabalegen ya uusaren so hormones! Manbunga so prutas ed sakey labi, balet agda la kasi iisipen iraman ya mairap a totoo ya sensitibo ed saray preparasyon na hormone? Pabayaon yo ran man-sakit, eh...?" Dina-dama da met iray ayayep. Singa bilang, manok o bisiro. Saray sisiw ya apataplo agew so idad da et pinapanoan na hormone anggad makasabi ed belat na manok ya anem bulan so idad to. Kakanen na totoo so karne da, balet antoy nagunggonaan da ed satan? Pian mas dakel so gatas ya nagawa na baka, napno met ira na hormones. Talagan mas dakel so gatas ya nagagawa na baka, balet ag la nailako na saray manag-gawa! Wala ray welga, biglan onbaba so presyo na gatas, ibubuhos ed karsada, tan say iinumen na totoo et gatas—ya napno na hormones! Balet no inbuloyan da labat so amin unong ed plano na Dios, amin et onggagalaw ed dili ton dalan tan saray totoo et oniinom na puron, preskon gatas! Tan nilikud ed satan, sarayan iniksyon et mamapaandap ed amin. Andap a panangan, andap a totoo — amin et nagmaliw lan andap. Anggan say bilay mismo et naandi lay samit to ed saray totoo. Tepetan mo ray kalangweran a lalaki, 'Antoy labay yo?' — 'Anggapo,' so ebat da. Tan saraya et makakayankay a kalangweran! 'Nia la, ibagam labat ed siak no antoy labay yon gawaen?' — 'Anggapo.' Ontan la so nagawa ed saray totoo! Diad panamegley na kimey na saray lima ra, iisipen da ya sarag dan 'itama iray lingo na Dios'. Pian man-itlog iray manok, gagawaen dan agew so labi. Anengneng yo la so itlog ya in-itlog na saray ontan a manok? Ta no ginawa na Dios ya man-silew so bulan a singa say agew, nambabali la komon iray totoo. Pinalsa na Dios so labi pian makapainawa iray totoo, balet nengneng yo no antoy nagawa ra natan!

Akapérdi la na totoo so kareenan na linawa da. Saray amin ya greenhouse, suplemento na pising tan arum niran kapara da so nampapainip met ed saray totoo. Nen saman, amta na totoo ya mangala na pigaran oras so panakar manlapud sakey a lugar paonlad sananey. No walay mas mabiskeg a sali, mas maples ya makasabi diman. Insan inimbento da ray kariton, insan kotse, insan eroplano, tan arum ni. Lawas iran manaanap na mas balo tan mas maples ya paraan na transportasyon. Akagawa la ray eroplano ya makapanyurong manlapud France anggad America ed loob na taloy oras.¹⁰² Balet no say sakey a too et onyurong manlapud sakey a klima paonlad sananey ed ontan a kaples a tuloy, say biglan pananguman na klima et makaapekto ed sikato. Amin et sakey a panag-apura, panag-apura... Diad agmanbayag, nasabi tayo so punto ya onkalab so too ed sakey a manleletaw a bala, insan — sakey a putok, sakey a panaglayag, sakey a banggaan, sakey a panag-erupso — tan sakey a manlalakbay ya alilingo so ompaway ed arapan na publiko. Antoy iilaloan mo? Onia so pansumpalan to. Talagan panagkabaliw!

Inpolusyonan da so interon kaliber-liber – satan ni, balet say pukel da so makasbel

— Geronda, nadngel ko ya manplaplano iran pasooten iray inatey — unong ed kuan da, 'para ed kalinisan tan pian makatipid na lugar.'

— Lapud rason na kalinisan? Dengel mo man! Agta ra ba nababaingan ya mangibaga na saray ontan a bengatla? Sakey a bengatla so impangeral da ed interon atmósfera, balet saray pukel, anengneng mo, so akasbel ed sikara! Balet saray bangkay, antoy arum ni, et uusaran, aliwa ta? Tan nipaakar ed 'pan-tipid na dalin'—talaga kasin imposible so mananap na lugar para ed saray sementeryo ed interon Greece, a wala ni saray kakiewan to? Nansalita ak na pigaran maong a salita ed sakey a propesor na unibersidad nipaakar ed saya ya amin. Panon kasin makalmo ira na ontan karakel a lugar para ed basura, balet anggapo para ed saray sagradon bangkay? Kulang kasi so dalin, odino anto? Tan pigara kasi so relikyang na saray santo so nayaran walad saray sementeryo? Agda kasi ninonot iman?

Diad Europa, papoolan da ray inatey aliwan lapud anggapo lay panikbongan, noag ingen lapud say panagpool et ipapasen ya progresibon gawa. Imbes ya manputot na melag a kakiewan pian mangiter na

¹⁰² Say tinutukoy na The Elder et saray long-range ya supersonic ya eroplano para pasahero a singa say 'Concorde'.

espasyo para ed saray inatey, mas labay da nin ekalen so saray inatey mismo ed lugar, diad panagpool tan panagpaso ed sikara. Insan da ikarga iyan abo ed melanting a kahon tan ikonsidera dan progresibon gawa so interon bengatla. Papasooten iray inatey lapud labay na saray nihilista ya deralen so amin—kaiba la ray totoo. Labay dan seguraduen ya anggapo lay nateba ya makapanonot ed sakey a too nipaakar ed saray atateng to, saray laki tan baki to, odino say bilay na saray inmuunan henerasyon da. Labay dan puteren so koneksyon na totoo ed Tradisyon; labay dan piliten iran nalingwanan so bilay ya onsabi tan ikalmo ira ed sayan bilay.

— Balet, Geronda, ibabaga da ya diad arum a munisipalidad ed Athens et talagan linma so ontan a problema—anggapoy laen a panikbongan na saray inatey.

— Balet, amayamay so bakantin lugar! Seguradon makalmo ira na daiset a dalin? Amayamay so bakantin lote diad liber na Athens ya kayarian na syudad. Tan walay kabat ko ed gobyerno ya walaan na dakel a dalin diad saray suburbio na Athens. Anto, agda nayarian ya mangipaalagey na sementeryo diman? Niarum ni, karaklan ed saray manaayam ed Athens et nanlapu met ed saray probinsya. Akin et ag ira iyakar pabalik ed saray baley tan baryo da pian ikotkot? Pabawien ya say balang sakey et iyakar ed lugar ya nanlapuan da tan diman ikotkot. Diman, ed saray probinsya, ag magastos so ponpon; say kailangan mo labat ya bayaran et say transportasyon na bangkay. Ipabidbir ya saramay nambalew ed Athens ed saray agano nin taon, no ompatey la ra, nepeg ya itabon ira ed nanlapuan dan lugar. Satan so sankaabigan a gawaen. Nipaakar ed saramay pamilya ya nanayam ed kabesera ed loob na anggan taloy henerasyon, nepeg ya anapan na lugar para ed sikara diad loob na syudad. No, kayari na taloy taon manlapud ponpon, ekalen so saray labi, ipasen iratan ed mas aralem ya komunal a panteyon.¹⁰³ Talaga kasin mairap itan? Nengneng yo no panon karalem so panagkotkot na totoo ed dalin pian makala na karbon. Mampaalagey ira komon na sakey a baleg a panag-iyaponan para ed saray labi tan iponpon dan amin diman.

Agewala la so respeto. Nengneng yo pa no antoy nagagawa natan! Ipapasok la na saray ananak so sarili ran atateng ed saray care home! Balet nensaman, inasikaso da ni ingen iray mantatken lan baka; agda ira pipetegen, noag ingen ibaga da: 'Ta sikara met so manpapanbilay ed sikatayo.' Tan panon dan idadayew iray inatey!... Natandaan ko so guerra: saray peligro ya inarap mi pian ikutkot iray pinatey! Say pari, siyempre, et obligadon onla. Balet tinmulong met iray sundalo ed sikato — pian awiten iray bangkay na saray pinatey ya kaiba da — diad tapew na saray nandurukey ya yelo, diad makapaterter ya betel, diad silong na uran na bala. Nen Gyeran Sibil nen 1945, antis ak ya tinawag ed serbisyo militar, tinmulong ak ed caretaker na simbaan mi ya manipon tan mangikumpol ed saray pinatey. Say pari so anuna ya awit toy censer. No nadngel mi la so siwit na bala, onselek kami ed dalin. Insan kami ombangon. Walay sananey ya shell ya nankisil – pinmawil kami lamet ed dalin. Kayari na satan, nen sakey ak lan sundalo tan akayurong kami ya akasapak ed yelo, imbaga ed sikami ya siopaman ya labay to et nayaran onla tan ekalen so sapatos na saray inatey. Anggan sakey a too et ag-inmalis manlapud ayan da. Ay, saramay so maong ya apalabas ya agew!

Say problema et saray wala ed pakayari et man-iimik labat tan mipapababa ed nagagawa. Manlapud ginmapo iyan problema nipaakar ed saray inatey, dapat la komon ya nanggawa tan angipatnag na malinew ya talindog so Simbaan pian nasolusyonan so problema, ta [lapud inkamapaet to] iteter na Simbaan ed saray totoo na sayan mundo so pankanawnawa ya mangilames ed saray espirtual a bengatla tan mangibaga na antokaman ya labay da. Balet saya et inkakawalay Dios. Tan panon ya naawat na mundo natan so bendisyon na Dios? Anto la so nagawa! Dagdag-dagdag, labay da ya ekalen

¹⁰³ Diad Palandey Athos tan diad Greece ed kagalapan, say bangkay na inatey et ikukudkos manlapud lubok kayari na talo anggad apatiran taon, uurasan tan iyan ed saray espisyal a panag-iyanan. No ag-aderal so laman na inatey, itabon lamet ed panteyon tan lalon papasesegen so pikakasi para ed kapainawan na inatey. – *Tandaan na Managsalin*.

so dignidad na sakey a too. Ah, kanian natan et dakel la ray lugar para ed saray inatey, masuklok ni ingen...

Polusyon tan panagderal na kaliberliber

Mapetang so agew a singa ed Palandey Sinai — anggan no panaon na ambetel, lapud saray abot na ozone ed atmosphere. No ag walay dagem a manlalapud norte, imposible so manalagey ed silong na agew.

— Geronda, panon ya manampot iyan problema na ozone?

— Kaukolan tayon mananosia ni labat ed pigaran panaon, anggad mangala iray sientista na limaran kilo na pampaltek tan tapeken da may abot! On, on, paonlaen yo ra tan iselyo da ray abot na ozone ed atmosphere. Nengnengen da ya say Dios so nanggawa ed amin a bengatla a walaan na baleg a kakabatan tan diad perpekton pankakasakey, tan ibaga ra: 'Onkerew kami dispensa ed impangirap mi ed bengatla.' Nipaakar ed sayan abot ed atmosphere — manpikasi ka ya onselek. Naynengneng mo, sakey ed saray 'bowl'¹⁰⁴ so nilukasan diman met. Saray kiew tan tanaman et mankakapuy. Balet, sarag na Dios ya ipetek lamet so amin.

Tan nengneng yo labat no panon so inkakarmado na arum ed sarayan manloloko, ya lilikwatan da ray mayaman ya anggapo lay arum a pasen ya panggagastusan na kuarta da. 'Walay abot ed ozone,' kuan da, 'ya linmukás ed atmosphere. Naderal so mundo. Panon tayon isalba so mundo? Oniay paraan — say siensia et manggagaway plano para ed saray aralem a mina tan say pan-akar na totoo ed dalem na dalin pian protektaan so sarili da manlapud agew." Diad kaunoran, nen nagmaliw ya malinew ed si ya imposible so 'pan-akar ed dalem na dalin', ginapoan da lay mangibaga na arum a bengatla: 'Mangipaalagey ira na saray panayaman ed Bulan, a wala ray restawran, hotel, tan abung ya ipaalagey, tan onakar diman iray totoo. Saray labay dan onla ed Bulan ya walay garantiya et kekerewen ya man-ambag!" Balet diad amin ya saya, no imanoen, anggapoy anggan melag ya katuaan! Anto ran klase na "panagpaalagey na abung" ya, no saray totoo et agda ni ingen sarag so manayam diman! Bueno, pigaran totoo so linmoob ed "tin cans", tinmayak diman tan pinmawil. Tan wala ray totoon manisias ed sarayan amin ya istorya-istorya tan iyawat da so kuarta da.

— Geronda, dakel so totoon manasikaso nipaakar ed asewek na tambutso tan emisyon na industriya.

— Kailangan tayon seguraduen ya saray arum a direktor na pabrika et mangikabit na saray puripikasyon a filter ed saray simbora, pian saray totoon napepesekan ed asewek na industriya et makasinga ni na mas mainawa. Imbes ya man-suplis ed saray MP tan asikasoen so dilin interes da, komon ta balang direktor na pabrika et manggastos na daiset ya mas dakel a kuarta tan manaliw na sistema na puripikasyon. Nen saman ya panaon, anggapo iray ontan a mikrobyo, anggapo iray ontan a asewek. Balet natan, dineral da lay amin tan tatawagan da nin siansia ya progreso. Tan iner so pansumpalan na ontan a 'progreso'? Dederalen to ray totoo. Ombetag ka ed karsada, tan makasangit so asewek na asep. Onayam ka ed abung, tan no lukasan mo labat na daiset so bintana, say uling ya nanlapud karsada et onloob ya mainay. Tan no manuras ka na lima, ag nabubulag so sayan uling; diad arum a salita, aliwan andi-peligro. Say uling a nanlapud kalan et anggapoy karga ton mantika, kanian no man-ubo ka labat, diretson ompaway ed bala mo. Balet sayan uling a pang-industriya et ag ompaway ed bala mo—manpeket ed satan.

Diad saray atagey ya bilding, saray totoo et siksikan a singa saray isda ed bariles — sakey ed tapew na sakey. Walay mangibubukbok na alpombra to ed balkonahe, tan amin ya dabok et onkalab ed balkonahe na kaabay to ed leksab. Panon la kaseguron mansasakit iraman ya mairap-irap a totoo ed

¹⁰⁴ Nengnengen so Apoc. 15:7.

saray leksab ya pisu! Amin ya dabok tan basura manlapud saray atagey ya palapag et onleksab ya onla ed sikara. No walay too ya mangibitin na labada to ed balkonahe to odino mangilukas na bintana, tan manlapud tagey et onggapo la ran mangikalkal na saray alpombra da ya anggapoy isip ed sikara. Nen saman ya apalabas a panaon, nampasen ira na saray prisoan ed saray ontan ya atagey a bilding — Iendi-Kule.¹⁰⁵ Talagan makapakebbiew! Ta diad saraman a panaon, saray abung et walay patyo ya panpastolan na ayayep, tan diad asingger et walay melag a hardin a walay kakiewan ya pantitiponan na saray dakel a bunggoy na manok...

— Balet natan, Geronda, ag la ra manengneng iray totoo na saray lawin.

— Paburen la ray lawin—baliw la kasi ra, ya onleletaw ed saray atagey ya bilding? Magano la ya onsabi ed punto ya ag la naamtaan na totoo no anto so lawin. Diad Amerika, diad sakey ya unibersidad, walay departamento ya say Banal ya Kasulatan na Daan tan Balon Tipan et aaralen manlapud historikal ya pananaw. Kanian, pian natulongan iray estudyante ya natalosan da no anto so 'trigo', walay uma dan intaneman na trigo. Tan pian natulongan ira ya natalosan da no anto so 'pastol' tan no anto iray 'karnero', walay melag ya pulok na karnero tan sakey a pastel ya walay baston to. Tan saya et nagagawa ed sakey ya unibersidad!

Nakarutan la na totoo so interon kaliber-liber. Panaon na ambetel ed paway, balet say dagem et mabangsit na saray tambakan na basura. Isipen yo pa labat no antoy nagawa no ag napapano na sayan bango na sabong so dagem? Maong laingen para sikatayo, nanggawa so Dios na saray mabanglon rosas. Amin ya sarayan rosas, baleg tan melag, amin ya sayan karakel na klase na rosas, so man-neutralisa ed angob na basura. Antoy nagawa no sayan banglo na rosas et ag naikalat ed interon atmospera? Alimbawa, no walay inatey ya ayep ya akabating ed iner man—say angob to et onkalat ya arawi tan maawang. Kasan-kasan so panangasikaso na Dios ed sikatayo! Tan panon komon so kairapan na bilay tayo no agto itayo inasikaso! Isipen yo pa: no anggapo ray sabong, anggapo ray tanaman... Ta say bango da so manataklob tan manekal ed angob tayo.

Aminsan, walay sakey a layman ya linma ed eremiteryo ko tan tinepet to: 'Dengelen mo, antoy gagawaen mo dia? Antoy gagawaen mo ed interon agew tan labi?' Tan diad satan met a bekta, saray angkekelag a kiew et manbubusnag ed kaliber-liber, tan say bakilid ya asingger ed eremiteryo et napno na saray sabsabong na katakelan. Mabango so amin. "Bueno," konia, "Anggapo ni ingen panaon kon man-unat! Sanagew ya man-didilig tan aalagaan ko irayan amin a rosas tan tanaman ya nanenengneng mo. Tan no labi— —anengneng mo la no pigaran melag ya sulo so manliliwawa ed tawen? Padasen mo ya pasnuken iran amin!" Nampan-asingger so panag-nengneng to ed siak, balet intuloy koy impaliwawa: "Antoy labay mon ibaga? Agmo ni anengneng no panon so panliliwawa na saray melag ya sulo ed tawen no labi? "Bueno, siak so manpapanliwawa ed sikara! Sige, subukan mon gawaen! Isipen mo kasi ya mainomay so pan-adjust ed saray float tan pabil ed dakel a lamparaan, tan say pan-refill ed sikara na larak...?" Nen nadngel to ya, say mairap-palad ya laki et talagan abigla tan alilingo.

Tan say pan-ispreya et lason met. Aliwa labat ya saray peste so ompapatey ed saray isprey, noagta pati saray mairap-irap ya manok. Pian naagapan iray sakit na kakiewan, ispreyan ira na saray makasamal ya kemikal, tan kayari to et onkakasakit iray totoo. Amin et nate-tekanan na lason. Agta mas makabat so mangusar na daiset a kemikal tan itabon iray aderal a tanaman ed dalin — imbes ya itabon iray maong a bunga, a singa gagawaen da natan [pian ag onbaba so balor to]? Sakey ya interon lurem na makasamal ya kemikal—anggapoy epekto to ed totoo? Lalo la ed saray angkekelag ya ugugaw—parad sikara, amin ya sarayan makasamal ya kemikal et peteg ya makapatey. Kanian saray ugugaw et nianak lan mansasakit la. Inbagak ed sakey ya agronomista: 'Anto kasi so nagagawa la ed mundo! Inpatey yo ray insekto, tan natan et ompapatey la ray totoo.' Pian pateyen iray insekto, isispray da ray sabong, tan kayari to et

¹⁰⁵ Saray prisoan ya datin walad loob na padir na kuta na syudad na Thessaloniki.

onpapasakit iray totoo. Insan mangimbento ra lamet na arum ya mas makasamal ya kemikal—mas mabiskeg nen say saray wadia natan—balet antoy naganansia tayo ed satan?

Napatunayan la ya say arum ed saray insekto ya pinatey na panagsirom et manngangangayam na arum ya insekto. Natan, pian naekal iray akera, kaukolan tayon artipisyal ya paaligen iray mismon pinatey tayo nensaman. Makan-ononon so impangiasikaso nen Dios ed amin a bengatla! No iner so walay kuriyet, anggapoy kulig. Aminsan, walay lakin linma ed abong ko tan impanengneng to'd siak so melag a gamit a mamapaarawi ed saray kuto panamegley na tanol a singa kikirket na kuriyet, balet mas magrasa. Papateyen na totoo iray kuriyet a mangipapaliket ed sikatayo ed musika ra, insan labay dan aligen panamegley na baterya imay mismon pinalsay Dios. Aterak mi la ran amin—parehas ya kuriyet tan salampati... Mairap la natan so makanengneng na uwak. Ag-abayag, mangalap tayo la na saray uwak tan ikulong ed kulongan.

Tan sikayo, no man-ispray kayo ed saray kiew, mangitilak kayo met para ed Dios, pian ontulong met ed sikayo. Tan no napaltan na kemikal so sakey o duaran bulong, anggapoy problema ed satan. Amin ya modernon teknikal a paraan et ag makatulong ed sakey a too ed pananisia to. Nen binmisita ak ed sakey a lugar, nadngel ko ray totoo ya mansasalita: 'Wala ta'y balon kemikal ya ginawa para ed ontan tan ontan a peste? Tan iner? Diad abroad?' Tan tampol ya nan-telepono la ra pian man-order. Diad kalkalna, parehon saray ordinaryon totoo tan monghe so mangipapaudi la ed Dios. Ag mangiiter na manunaan ya importansya iray totoo ed espirtual ya panag-uswag—pian amin a bengatla et nasantuan. Say problema et anggan sikami, saray monghe, et ag mangunguna ed espirtual ya panag-uswag ya unaan nen saray ordinaryon totoo.

— Geronda, balet talagan naderal iray kiew na oliba lapud dakos — say peste na oliba.

— Manpikasi ka ed rosaryo mo ya ompanaw so dakos. Agmo lalabanan iray peste ed panamegley labat na pan-isprey; onkerew ka met na tulong ed Kristo. Niarum ni, labay tayon gawaen so amin a singa kaabig na panggagawa na saray layko. Nalilingwanan tayo ya saray monghe et para ed nanduman klase na bilay. Ag kaukolan so manseet ya gawaen so parehon-pareho ed saray layko, odino mas ni nen sikara. Panon balet si Kristo—nalipatan ta la kasi Siya? Agko ibabaga ya ag tayo la dapat ispreyan iray kiew, balet wala ray arum a totoo ya singa mangigagawa na tuan eksperimento ed sarayan makasamal a kemikal. Tan no talagan kaukolan ya ispreyan iray kiew, mangusar kayoy respirator.

Mas maong ni so mangan na prutas ya kinatkat na melag ya ayep nen say prutas ya marakep ya nispreyan na samal. Agkayo masyadon man-ispre—bawasan yo la. Manpikasi kayo na matoor—basaen yo so unonan salmo¹⁰⁶ tan ispreyan yo ray kiew na banal ya danum. No manbilay kayo na matunong, sirin onbuhos so uran, tan saray ulop¹⁰⁷ et ompatey. Say Dios so man-asikaso ed sika — nepeg ya walaan ka na respeto tan talek ed Sikato.

Kabanata 2.

Nipaakar ed sakey a panaon na dakel a kaginawaan et katumbas na panaon na dakel a problema¹⁰⁸

¹⁰⁶ Si Kagalang-galang Arsenius na taga-Capadocia et babasaen to so unonan salmo legan ton manpapatubo na saray kiew tan tanaman — pian say intanem et makapamunga na maong.

¹⁰⁷ Imbaga legan na maksil a kaleldo nen Nobyembre 1990. Nen Hunyo ed satan met a taon, dakel so ulad ed Gresya.

¹⁰⁸ Say panagbasa ed sayan kapitulo et mangiter na pakalikna ed sankas-ascetic a espiritu ya angibaga ed mismon si Elder Paisios, tan say pakakaburido to ya say ascetic a espiritu na interon komunidad na saray monghe et nayaran nabalo. Say Matatken et ag mankontra ed kultura, balet labay ton ipasirayew ya aliwan say kultura so dapat a manguley ed too, noag ingen say too so dapat a manguley ed kultura.

Saray puso na totoo, natan et nagmaliw met lan balatyang

Saray kaginawan na too et linmabas la ed amin a angganan kania nagmaliw la ran irap. Legan ya ondarakel iray makina, ontan met so ondarakel iray problema tayo. Saray makina tan saray piraso na metal so mankokontrol la natan ed totoo, ya gagawaen to ran makina met lanlamang. Kania saray puso na totoo et nagmaliw lan singa balatyang. Anggano wala so amin a teknikal a paraan ya walad sikatayo, say konsensya na too et mansiansian ag-inabono. Nen saman, saray totoo et mantratabaho ya tinulongan na saray ayayep tan kabiangan na inkagawa ra so panangasi. No ikargam so mairap ya ayep na mabegat ya sobra ed nayarian ton awiten, onlukob iray pueg to, tan kaasi mo. No narasan tan man-imot ed sika na makapangasi, singa onget ed sakit so puso mo. Natandaan ko no panon kami nanirap nen nansakit so baka mi — inisip mi ya sikatoy kabiangan na pamilya mi. Balet natan, saray totoo et saray piraso na metal so kaliknaan da, tan saray puso da et singa met lanlamang kalet na balatyang. Walay aputer ya metal? Ipa-welding. Aderal so kotse? Diad garahe. Ag la naapiger? Iyarap la ed scrapyard—anggapoy sama na loob. 'Bakal,' kuan da, 'bakal labat.' Say puso na totoo et ag balot mankikibeg, balet onia so paraan no panon ya onrurukel so inkapangmata tan inkakasarili ed sakey a too.

Natan, ag la man-iisip so totoo ed balang sakey. Nen saman ya panaon, [no anggapo ni ray refrigerator], no walay nakebel ya naakan para ed onsublay ya agew, nabubulok la. Kania iisipen na totoo iray mairap tan ibabaga da, 'Mabubulok met la labat, kania mas maong ni itdan ko la ray mairap.' Tan saramay walaan na espirtual a panag-asenso et ibabaga da: 'Pakanen nin unona so mairap, insan ak la mangan.' Natan, saray natekel a naakan et ikakabil ed ref, tan ag la iisipen na totoo so kapara dan mankaukolan. Natandaan ko no panon, nen saman ya panaon, no walaan kami na maong ya anien na pising tan arum niran produkto, mangiiter kami na pising ed saray kakaabay mi — ibibingay mi ra. Antoy gawaen mi ed ontan karakel? Say sobra et naderal met la komon. Natan, wala lay refrigerator na saray totoo, tan ibabaga da: "Akin et iter ni so sobra ed arum? Iyan mi la labat ed refrigerator tan sikami lay mangan ed saginonor." Agko la ni isalita so katuaan ya tonelada na naakan so ibubuntok odino ikakotkot ed dalin — legan ya minilyon a totoo so narasan ed arum a pasen.

Saray totoo et abaliw la lapud saray makina

Say modernon teknolohiya et tuloy-tuloy labat so pan-usdong to — anggapoy anggaan. Mas maples so pan-usdong to nen say kanonotan na too, lapud tutulongan na demonyo. Nen saman ya panaon, ya anggapo irayan amin a gamit, irayan amin a telepono, fax machine tan amin ya karaklan na kagawaan, saray totoo et walaan na kareenan tan kinasimple.

— Geronda, maliket ira ed bilay!

— On, balet natan, lapud saray luganan, naginggulo la ray totoo. Dakel ed sarayan kaginhawaan so mangiiter na kairapan ed sikara; napepeselen ira na kapaga. Natatandaan ko ray Bedouin ya akabat ko nen panaon ko ed Sinai,¹⁰⁹ — panon iran liket! Sakey labat so tolda da, tan simpli so panagbilay da. Agda nayaran nanayam ed Alexandria odino Cairo — say panagbilay ed saray tolda ed desierto so talagan para ed sikara. No wala labat so daiset ya tsa da, napnoy liket da tan dinayew da so Dios. Balet natan, sinmabi met la ed sikara so sibilisasyon, tan sikara met et ginmapo lan nalingwanan so Dios. Anggan saray Bedouin et naimpluwensyaan la na espiritu na Europeo! Unona, nanggawa iray Hudyo na saray kubo para ed saray Bedouin, insan inlakoan da ra na saray daan ya kotse manlapud amin ya Israel.¹¹⁰ Ay, saraman ya Hudyo... Natan balang Bedouin et walay kubo to, sakey ya aderal ya kotse ed sular na satan ya kubo, tan sakey ya puso ya napno na kapaga tan kapagaan. Nadederal iray luganan, tan

Inkuan na Matatken ya saray monghe, lalo la, et nepeg dan liknaan so man-depende ed modernon teknolohiya tan nepeg dan usaren itan na matalino, pian niyalis da so enerhiya da ed espirtual a pakilaban.

¹⁰⁹ Nen 1962–1964

¹¹⁰ Say Palandey Sinai, ya natan et kabiangan na Ehipto ed administrasyon, et diad saman a panaon et walad silong na kontrol na Israel.

mairap-irap iray Bedouin ya ipa-paseg. Tan no nonoten mon maong, antoy naala ra ed amin ya saya? Sakit na ulo tan anggapo lay arum.

Nen saman, saray bengatla et, anggan panon, matibay; manbayag ira. Balet natan — manbayar ka na baleg tan manaliw ka na saray bengatla ya tampol ya naderal. Tan ayos labat iya ed saray kumpanya — ondadakel so nagagawa da tan makakakita ira na baleg ya tubo manlapud satan. Insan naepelan na kuarta so totoo, tan, diad pananap da na paraan pian ondakel so nala da, pinapagal da so sarili da anggad makatepel. Saray amin ya makina tan mekanismo et para labat ed saray taga-Europa, ya akayurong labat ed interon agew ya awit-awit day screwdriver ed lima ra. Unona, manggawa ra, alimbawa, na sakey a klase na taklob. Insan da itan ikdan na tornilyo, insan man-arum na buton – lalon pinapino so mairap-irap a taklob... Diad arum a salita, naynay ya walay ompapaway a balon makina tan gamit, tan sarayan mairap a totoo et naynay ya labay da so mas sopistikado. Antis da ni abayaran so daan, mansaliw la ra na bago, kanian sikara et walay utang da tan napapagal. Alimbawa, say sakey a mairap a laki: labay to met so kotse, kanian onla tan onsaliw na sakey ed saray sankamuraan a modelo. Tan pian nasaliw to, ilako to ray baka tan kabayo to — ilako to ray sankauroran ya kayarian to. Mangaarap ya amin ed sakey a situasyon ya ag-abayag et mangiyan la ra na asno ed bintana na tindaan tan manpabayad la ed saray totoo ya nengnengen da labat iraya! Kanian, onia so nagagawa: say mairap a laki et mansaliw na melag tan mura ya kotse. Naderal so kotse. 'Tan para ed saray luganan a singa satan,' kuan da ed sikato, 'anggapoy piyesa to.' Napipilitan so mairap a laki ya onsalew na sananey a luganan. Balet, say sankabaloan a modelo et agto la kaya, kanian onsalew na mas maong na daiset nen say datin luganan to, tan itabi to may daan. Insan aderal met may bago, tan ontan lan tuloy... Nepeg tayon man-ingat ya ag nataynan ed sayan uso ya pananap na lalon perpekto.

Say telebisyon et baleg so ginawa ton kaugsan ed saray totoo

— Geronda, wala la natan iray ontan a paraan na komunikasyon ed telebisyon ya sarag na sakey a too ya nengnengen no antoy nagagawa ed sananey a dapag na mundo ed parehon bekta.

— Nanenengneng na totoo so interon mundo, balet agda nanenengneng so sarili da. Aliwan say Dios so manederal na totoo; andi, ed sarayan panaon et say totoo a mismo so manederal ed sarili da panamegley na sarili dan kanonotan.

— Geronda, say telebisyon et mangiiter na dakel a kaugsan.

— "Dakerakel ya kaugsan!.." Anto met so ibabagam diman!.. Walay sakey a laki ya nansalita ed siak: "Say telebisyon, Ama, et maong a bengatla." — "Saray iknol," so inyeat ko, "et maong met a bengatla, balet no ilalaok mo ra ed takki na manok, ag la ra nagawaan." Ontan mismo so nagagawa ed telebisyon tan radyo. Natan, no isindi moy radyo pian ondengel na balita, kaukolan mon awaten ya, kaiba na balita, kaukolan mo met ya ondengel na arum ya kansion. Say balita et onggapo no asumpal la itan ya kansion. Dati, aliwa. Nen saman, amta na totoo no kapigan eksakto ya ipapalabas so balita ed radyo. Saray totoo et ilukas da so radyo ed espisipikon oras tan ondengel ed sankabaloan ya balita. Balet natan et napipilitan ka met ya ondengel na kansion, ta no patayen mo so radyo ya agmo labay ya dengelen, agmo met nadengel so balita.

Baleg so inkaderal na telebisyon ed saray totoo. Lalo la ed saray ugugaw so makapaderal na epekto to. Aminsan, walay pitoran taon ya laki ya linma ed kaliva ko a kaiba toy ama to. Anengneng ko so demonyo na telebisyon ya mansasalita ed sangi na ugaw, singa met no panon ya mansasalita so demonyo ed sangi na saray apasukaan. Singa labat inyanak so ugaw ya wala lay ngipen to. Diad sarayan agew, mairap lan makanengneng na normal ya ugugaw — saray ugugaw et nagmaliw lan monster. Saray ugugaw et ag ira man-iisip para ed sarili da; uuliten da labat so anengneng tan nadngel da. Diad onyan paraan, panamegley na telebisyon, labay na arum a totoo ya im-brainwash so mundo. Kabaliksian to,

[unong ed saray plano da] nepeg ya manisia so amin a totoo ed saray nadngel da [ed telebisyon] tan onkiwas unong ed satan.

— Geronda, itetepet na saray ina ed sikami: panon mi ya paekalen so ugugaw ed panag-nengneng na telebisyon?

— Pabayaan dan ipaliwawa ed saray ananak da ya say panag-nengneng na telebisyon et makapabagal na kanonotan da tan mangala na abilidad dan man-isip. Agko ni ingen abitlaen so katuaan ya say telebisyon et makaderal na panag-nengneng da. Say telebisyon ya tutukoyen tayo natan et gawa na too. Balet walay sananey a klase — say espirtual a telebisyon. No say mata na kamarerwa na sakey a Kristiano et nalinisan diad pangitaynan na daan a panagbilay, makakakita ira na arawi anggano anggapoy teknikal a pantulong. Agta inistorya na saray ina ed ananak da so nipaakar ed sayan klase na telebisyon? Sikato ya mismo so kaukolan ya natalosan na saray ugugaw—iya ya espirtual a telebisyon. Balet, no akayurong ed arapan na 'kahon', saray ugugaw et magmaliw labat ya makapoy so isip da. Saray unonan totoo et walaan na regalo na panag-isip, ya abalang da kayari na Panag-alog. Balet, no napansiansia na saray ugugaw so Grasya ya inawat da ed Bawtismo, sikara met et nawalaan na regalo na panag-usisa—espirtual a telebisyon. Kailangan ya magmaliw a maasikaso tan mankimey ed espirtual a paraan. Saray ina natan et dadederalen day sarili da ed kaandian na kakanaan, insan onggapo iran onngalngal: 'Antoy gawaen ko, Ama? Nababalang ko lay anak ko!..'

Say Monghe tan Saray Modernon Abanse ed Teknolohiya

— Geronda, panon so nepeg ya panggamit na sakey a monghe ed modernon teknolohiya?

— Nepeg ya gawaen na sakey a monghe so anggaay nayarian to pian naseguro ya saray paraan ya uusaren to et naynay ya mas simpli nen saray uusaren na saray layko. Siak, alimbawa, et labay ko so pansilab: pian paapeten so kalan, manluto na naakan tan pansindi ed apoy ya nakaukolan para ed saray gawan-lima. Balet, no sayan interon komersyo na kiew na Athos et mantultuloy ed ontan ya paraan ed loob na pigaran panaon, tan naopot o magmaliw ya mairap ya anapen so panggatong, sirin et mangusar ak na mas simplin paraan nen say uusaren na saray laiko. Para ed pampapetang — sakey a kalan na parafina odino arum niran mas mura tan mas mapakumbaba; para ed saray gawan-lima — sakey a primus a kalan, tan arum ni.

— Tan panon ya naamtaan no anggad iner so kaukulan na sakey a bengatla diad sakey a komunal a monasteryo?

— No say sakey et man-isip na pan-monasteryo, sirin, naamtaan iya. Balet, no say sakey et ag man-isip na pan-monasteryo, sirin, antokaman so alaen to et magmaliw ya pankaukolan, tan say monghe mismo et magmaliw ya layperson, odino mas grabe ni. Sikami ran monghe et nepeg ya manbilay na mas simpli ni, anggan daiset, nen say saray laiko, odino — no antoy sankainomayan — singa met ed panagbilay mi antis ya linmoob ed monasteryo. Ag tayo nepeg ya walaan na saray kayarian ya mas maong nen saramay datin walad sikatayo ed abung. Say monasteryo et nepeg ya mas mairap nen say abung na saray laiko ya nanlapuan ko. Makatulong iya ed loob na sakey ya monghe tan ed mundo.

Inayus na Dios so amin pian saray totoo et ag makalikas na panag-inawa ed saray bengatlan naderal. No sayan progreso ed mundo et mamapairap ni ingen ed saray ordinaryon totoo, anto ni kasi ed saray monghe! No bilang walad sakey ya mayaman ya abung ak tan itepet na amo: 'Iner so pangiparaan ko na pasen mo pian mansiplog ka? 'Nayarian kon mangigana na dukolan para ed sika diad marakep ya sala odino diad kulongan na kanding, no iner ko ikukulong iray kanding ed labi. Dinan ed sarayan duaran so labay mo?' — Ipaneknek ko ed sika, mas makapainawa so kamarerwak diad kulongan na kanding. Ta nen nansipan ak ed bilay na monasteo, agko tinaynan so mundo pian makalmo ak na mas maong ya abung odino palasyo. Nagmaliw ak ya monghe pian makalmo na mas simpli nen say wala ed siak legan ya manbibilay ak ed mundo. Ta no andi, anggapoy nagagawaan ko para ed si Kristo. Balet

saray totoo manbibilay unong ed saray ganggan na modernon lohika et ibaga da ed siak: 'Dengel mo pa, antoy mauges ya nagawaan na bilay ed palasyo ed kamarerwam? Ta maangseg met diman ed kamalir, balet diad palasyo et masamit so angob, tan wala ni ray mangidayew ed sika.' Kailangan tayon walaan na pakayari na espirtual a panagnonot. Singa say kompas—parehon magnetisado iray dagemet to, tan satan so rason no akin ya say sakey et manituturo ed norte. Si Kristo et 'magnetisado', balet pian makalinguy ed Sikato, kailangan met ya magmaliw itayon daiset a 'magnetisado'.

Tan antoy irap ni nensaman ed saray komunal a monasteryo! Natatandaan ko so walay baleg a kaldero ed kusina, ya i-aangat panamegley na espesyal a lever. Say apoy para panluto et sinilab na pulbos na kiew. Say apoy et onliliyab insan onkapuy, tan napoolan so naakan. No napoolan so sira, kikiskisan mi ray baking tray na metal a brush. Insan, aalaen mi so dapol manlapud pugon, papanoen mi na satan so baleg a banga a walay abot ed leksab, tan ibubuhos mi so danum ed tapew na dapol. Say lye et onagus manlapud abot ed leksab, ya uusaren mi ya pan-uras na saray gamit ed panag-kan. Say lye et mankakayat ed saray lima mi. Tan man-aagay kami na danum paonlad arkhondarik gamit so lubir tan pulley.

Saray arum a nagagawa ed saray monasteryo natan et ag nayaran ipaliwawa. Anengneng ko no panon, ed sakey a monasteryo, ya say tinapay et gineret ed panamegley na de-kuryentin panag-giret na tinapay. Anto met ya klase na kalokuan itan? No say managluto na tinapay et mansasakit o makapoy tan agto la nayaran ya geteren so tinapay ed kutsilyo, tan anggapoy makasalat ed sikato, sirin, ayos labat — nayaran naitunong so pampan-usar na electric bread slicer. Balet natan, nanenengneng mo la so sakey ya malet ya laki ya mangigegeteg na tinapay ya uusaren to so circular saw! Mas maong ni komon ya sikato la so nankompresor, balet mangusar ni na makina ya man-slice na tinapay tan ipapasen to ni ya agawaan to!...

Pansagpotan so onaligwas ed espirtual. Ag manliket ed sarayan amin a makina, kaginhawaan tan arum ni ran kapara da. No say espiritu na panagkikras et ompaway ed bilay na sakey a monghe, sirin say bilay na saray monghe et anggapoy kabaliksan to. Ag itayo onaligwas no ipra-prioridad tayo so kaginhawaan nen say bilay na sakey a monghe. Iiwasan na sakey a monghe so kaginhawaan ta, no espirtual so pibabaga, ag ira makatulong ed sikato. Anggan ed bilay na karaklan, nabebegat iray totoo ed karakel na saray kaginawan. Parad sakey a monghe—anggan no say kamarerwa to et makalmo na kareenan ed saray bengatlan pankamundoan—say kaginawan et lalon ag manepeg. Kanian, ag tayo la anapen. Nen panaon nen Kagalang-galang Arsenius a Baleg, anggapo ni ray 'luxury' a lamparan a kerosene,¹¹¹ , odino arum niran gamit a panliwawa. Diad saray palasyo, saray lamparan ya de-langis ya puro so uusaren da. Agta nayaran inawit nen Arsenius a Baleg so ontan a lamparan diad desierto? Nayari komon, balet agto ginawa. Diad desierto, nanggमित na pabilo odino sakey a piraso na bulak ya binabad ed ordinaryon lanan-dilo, tan satan la so magenap parad panliwawa to.¹¹²

Lapud wala ed sikatayo so nanduruman kagawaan, teknikal ya tulong tan arum niran kaginhawaan legan tayon gagawaen so kimey tayo, mabetbet ya ipapaliwawa tayo ed sarili tayo ya amin ya saya et kaukolan pian maples ya nasumpal so kimey, tan kuno et usaren tayo so oras ya nawalaan pian gawaen iray espirtual ya aktibidad. Balet, ed sampot, manbibilay itayo ed kabyangan na kapagaan tan kaguluan na isip, aliwan singa saray monghe, noag ingen bilang totoo na sayan mundo. Nen sinmabi so sakey a balon komunidad na saray kalangweran a monghe ed sakey a monasteryo, say unonan ginawa ra et nansaliw na saray pressure cooker — pian mas dakel so oras da ya ontumbok ed totontonen na panag-monghe. Kayari to, sarayan monghe et manayam-ayam la labat na pigaran oras ya anggapoy gagawaen

¹¹¹ Sakey ya espisyal ya ginawan lampara na kerosina ya mangiiter na masileng a liwawa. – *Nota na Managsalin*.

¹¹² Si Kagalang-galang Arsenius a Baleg et nianak ed Roma nen manga taon 354. Sikatoy bantog ed kakabatan tan birtud to. Tinawag ya 'ama na saray ari' lapud impanmatalek nen Emperador Theodosius ed sikato ed panag-alaga na duaran anak ton lalaki. Nen 394, lapud tawag na Dios, sikatoy linma ed desierto na Ehipto. Anggano datin manbibilay ed saray palasyo, bilang sakey a monghe, sikatoy nibiig lapud agnaparaan a kinaseryoso tan panagkikipkep.

da, ya mansasalita na amin a klase na tongtongan. Kanian, naamtaan ya say panggamit na nanduruman kaginhawaan pian makatipid na oras tan iyapay ed espirtual a bengatla et ag onggagana. Natan, diad tulong na sarayan kaginhawaan, saray monghe et makakatipid na oras, balet anggapo lay oras da parad pikakasi.

— Geronda, nadngel ko ya anggan si Kagalang-galang Athanasius na Palandey Athos et¹¹³ et deskribien bilang sakey a too ya progresibo so pananaw to!

— On, progresibo ya talaga! Singa la ka-progresibo na saray 'progresibo' natan!... No labat abasa da anggan daiset labat so nipaakar ed bilay nen Venerable Athanasius! Say bilang na saray monghe ed monasteryo to et sinmabi ed waloy rason, anggan sanlibo, tan pigara ni so arum a totoo so linma ed sikato pian onkerew na tulong! Piga ray pulubi, piga ray narasan a totoo so linma ed Lavra pian onkerew na tinapay tan mananap na pansilungan! Kanian say Reverendo Ama, lapud pilalek ton ontulong ed amin, et sinmaliw na duaran baka para ed gilingan na monasteryo. Saray 'pioneers' natan et manaliw met komon na baka! Pian makapamangan na tinapay iray totoo, apilitan si San Athanasius ya mangipaalagey na panaderia diad Lavra — sakey ya moderno unong ed estandarte na saman ya panaon. Saray emperador na Byzantine et angiter na kayarian tan dalin ed saray monasteryo, lapud nen saman a panaon, saray monasteryo et manseserbi met bilang saray institusyon na panangasi. Saray monasteryo et impaalagey pian ontulong ed saray totoo diad espirtual tan materyal a paraan. Kanian saray emperador et angiter na saray regalo ed sikara.

Kailangan tayon natalosan ya amin et manlabas, tan manalagey itayo ed arapan na Dios bilang saray walaan na utang. Duga para ed sikatayon monghe ya usaren aliwan saray bengatlan ibabantak na totoo natan, noag ingen saramay, nen saman ya panaon, et ibabantak na saray mayaman ed saray tapunan na basura bilang agda la labay. Tandaan so duaran bengatla: unona, ya ompatey tayo; tan komadua, ya nayaran ag natural so pansumpalan na ipatey tayo. Nepeg ya akaparaan ka ed mabangis ya ipatey. No itanem mo ed isip mo irayan duaran bengatla, sirin, maong so pansumpalan na amin ya arum a bengatla—diad espirtual a bengatla tan diad antokaman a paraan—tan amin a bengatla et onaligwas la ed natural a dalan to.

Say kairapan et baleg so itutulong to ed totoo

— Geronda, akin ya grabe so irap na totoo natan?

— Lapud iiwasan da so mairap a trabaho. Say kaginawan—atan so mangiiter na sakit tan irap ed saray totoo. Diad sayan panaon na kaginawan, saray totoo et nagmaliw lan makapoy so kanonotan da. Tan say kalemew tan say sobran panang-asikaso et angitdan na dakel a sakit. Nensaman, panon so panag-irap na totoo, man-aagay na trigo! Pian labat ya mairap ya trabaho — balet panon kasamit so tinapay nen saman! Wala ta la'y akanengneng na tinapay ya imbantak ed anggan iner? No makanengneng iray totoo na tinapay ya atumba, sasalaton da tan uungwan da. Saray akaliktar ed satan ya okupasyon et no makanengneng na sobra ya hiwa na tinapay, maingat dan itabi. Balet, saray arum et ibantak da so sobra ran tinapay—agda amta no panon so balor na impansagpot pian naala itan. Agda papablien so tinapay—ibabantak da so interon tinapay ed basurahan. Mangiter so Dios na bendisyon to ed saray totoo, balet maslak ed sikara et agda man ingen ibaga, 'Gloria ed Sika, O Dios,' bilang ebat. Natan, amin a bengatla et mainomay lan naala na saray totoo, ya anggapoy sagpot.

Say kairapan et baleg so nitulong to ed saray totoo. Diad paka-eksperiensya na kakulangan na sakey a bengatla, diad paka-ag na sakey a bengatla, nagmaliw ya makapibiig iray totoo ed kabaloran na samay abalang ed sikara. Tan saramay ya sanko-konsensya, sanko-isip tan mapa-abeban mang-ag ed sarili da na

¹¹³ Say Kagalang-galang ya Athanasius na Palandey Athos (†1000) — say nampundar na Great Lavra diad Masanton Palandey na Athos, ama na komunal ya monastisismo diad Masanton Palandey, sakey ya ascetic a napno na grasya ya interan na regalo ya manggawa na saray milagro legan na bilay to tan kayari na impatey to. — *Nota na Managsalin.*

sakey a bengatla para ed panangaro nen Kristo et maka-eksperiensya na espiritual a liket. No bilang, walay sakey a too a mangibaga: 'Mansasakit si-ak, kanian natan et ag ak oninum na danum. Dios ko, anggapo lay nayarian kon gawaen ya masukok ni ed saya.' Tan no gawaen na sakey a too so saya, sirin et paerewen na Dios so panag-erew to aliwan danum, noag ingen masamit tan makapapreskon iinum — say konsolasyon a nanlapud Dios.

Saray totoo maniirap et nalilikna day aralem a pisasalamat anggan ed sankamelagan ya tulong ya inter ed sikara. Balet say pasaway ya anak na mayaman ya atateng et ag balot napupenek ed antokaman — anggan no iter na ina tan ama to so amin ya labay to. Say ontan ya anak et nayarin walaan na amin tan balet sikatoy mairap-irap, mairap so liknaan to, mainomay ya mainit so ulo to, tan singa la man-gagalaw ed dingding. Balet saray arum ya mairap-irap a ugugaw et nalilikna day baleg a pisasalamat anggan ed sankamelagan ya tulong ya inter ed sikara. No walay maabig a too ya manbayar ed biahe da paonla ed Palandey Athos, panon dan pisolamatan so samay too tan si Kristo! Balet manlapud dakel ya anak na mayaman et nadngel mo: 'Wala'y amin ed sikami; akin et wala'y amin ed sikami?' Anggano anggapoy kulang da, manrereklamo ira imbes ya misalamat ed Dios tan ontulong ed saray mairap. Saya so sankabaleg ya inkamapaat. Anggapoy kulang da ed materyal a bengatla, tan satan so rason no akin ya nalilikna da so kawalaan ed loob da. Iikdan na atateng so ananak da na amin a walad plato, tan lapud saya, onrebelde iray ananak ed sikara, taynanan day abung ya say awit da labat et sakey a backpack tan manliber-liber ed mundo. Iikdan ni ingen ira na kuarta na saray atateng da pian makatawag ed abung tan ibaga ran ayos labat ira, balet anggapoy pibabalik da ed saray kerew na atateng da. Insan, mananap la ray atateng da ed sikara. Sakey ya laki so walaan na amin, balet anggapo so makapaliket ed sikato. Kanian, pian labat suboken, tinmaynan ed abung tan nan-ugip ed saray tren, anggano nanlapud maong a pamilya. Balet no walay trabaho to tan nanbilay ed panagpupusay to, walay kabaliksan na panag-trabaho to, tan sikatoy makalmo komon na kareenan tan manpasalamat ed Dios.

Natan, karaklan ed totoo et agda nararanasan so kairapan. Satan so mismon rason no akin ya anggapoy panangaro da. No say sakey a too et agto gagawaen so para ed sikato, agto nabilang so panag-trabaho na arum. Mainomay labat so mananap na melag a trabaho, man-anap na kuarta insan mananap na kairapan — antoy punto to? Alimbawa, saray taga-Sweden, ya makaawat na tulong manlapud gobyerno para ed amin ya kaukolan da ed panagbilay kanian ag ira mantratrabaho—[lapud kaingal] et manlilibot-libot labat ira ed karsada. Amin ya panag-irap da et nasasayang labat; ag ira makapainawa ed loob ta nalingo ira ed espiritual a dalan. Manbabagting-bagting labat ira ed bilay, singa say sakey a gulong ya akabalkot ed dalan manlapud aksis to — anggad nabantak ira ed abot.

Say karakel na kinaligen et mamapagmaliw ed too ya anggapoy silbi

Natan, mananap iray totoo na legas tan nalilingo ira ed saya. Saya et pabor ed saray taga-Europa¹¹⁴ — tuloy-tuloy so panag-tinker da ed saray screwdriver da, manggagaway bago — marakep tan kuno mas praktikal — pian agla kaukolan na totoo so anggan man-galaw na sakey a game-game. Nen saman ya panaon, diad panag-usar na saray tradisyonal ya gamit, talagan onseet so laman na totoo. Balet kayari na panag-usar na saray makina tan gamit natan, kaukolan mo lay onla ed physiotherapy tan masahe. Isipen mo pa — saray doktor natan et mangi-masahe la! Natan ya panaon, nanenengneng mo ray an-karpintero ya akabitin so eges da ya ontan labat! Balet, anengneng mo kasi so akabitin-eges ya an-karpintero nen saman ya apalabas a panaon? Panon ya say sakey ya an-karpintero ya interon agew ya manpapa-pana na kiew et magmaliw ya akabitin so eges to?

No say kaginawaan et magmaliw ya sobra, gagawaen to so too ya anggapoy silbi. Say too et magmaliw ya tambay. Nayarin nayarian ton baliktaren so sakey a bengatla ed lima to, balet ibaga to:

¹¹⁴ No mansalita nipaakar ed saray taga-Europa tan say Sagur, agto bababaan so saray totoo na Amerika tan Sagur a Europa, noag ingen aanapen ton kundenan so makapanyari tan rasyonalistan espiritu ya mankokontrol ed saraman a bansa.

'Andi, mas maong ni pinduten ko la labat so buton tan abaliktad to la!' No say too et nasanay ed kaginawaan, labay to la ya amin et mainomay. Saray totoo natan et labay da so daiset labat so trabaho da, balet makakolekta na dakel a kuarta. Tan no nayari ni ya ag ira mantrabaho, mas maong ni! Sayan panagnonot et sinmalo met la ed espirtual a bilay tayo — labay tayon magmaliw a santo ya anggapoy sagpot.

Tan saya so mismon rason no akin ya say karaklan ed totoo et nagmaliw ya makapoy—lapud mainomay a bilay da. No walay onggapon guerra, panon ya makapansungdo iray totoo, ya masiadon alalawit? Nen saman, saray totoo et, anggan panon, matibay so linawa da tan makapansungdo ed kairapan—anggan saray ugugaw. Balet natan—bitamina B, C tan D labat, tan saray 'Mercedes' a limusina—ag la makapambilay iray totoo no anggapo iratan. Alaen so anggan siopan makapoy a ugaw, bilang alimbawa—ta no man-trabaho ira, onbiskeg so laman da. Dakerakel ya atateng so onla tan onkerew ed siak ya ipikasi ko ray ananak da, ya ibabaga dan ' ' ya paralitiko ira. Balet diad katuaan, ag ira paralitiko; wala labat so kaluyanan na bikking da. Say ginagawa labat na atateng et say mantultuloy ya pakan ed ontan ya ugaw, legan ya akayurong labat. Balet no mas mantultuloy ya akayurong, mas lalon onkapoy so bikking to. Insan, ipa-wheelchair na atateng so ugaw tan ibaga da ed siak: 'Ipikasi mo kami, paralitiko so anak mi.' Balet siopa so talagan paralitiko — say ugaw o saray atateng? Ipapayo ko ed saray ontan ya atateng ya pakanen day anak da na magaang ya ag makapabebelat, tan itulak da ran manakar na daiset-daiset. Diad in-inot, nabebelangan irayan ugugaw, say galaw da et nagmaliw ya mas natural, tan insan, diad agmo iilaloan, man-umpisa la ran man-football! Nipaakar ed saray ugugaw ya talagan paralisa, tan agmi la natulongan ed paraan na too, say Dios so ontulong ed sikara. Walan sakey ya melag a laki ed Konitsa ya ag makapainawa tan asugatan na landmine. Say bikking to et sobra so liko to kanian agto la naitid. Balet, sayan kapansanan to et ag to pinakalma. Lapud inkamabirbirbiraw to, naynay ton gagalaweyen so aputot a sali to; nanalat iray litid to, tan nagmaliw a maksil so sali to. Tan diad saginonor et akila ni ingen ed saray partisans diad unit nen Zervas.¹¹⁵

Tan nen pinilipit na sciatica so bikking ko,¹¹⁶ nampikasi ak ed rosaryo ko, ya manbabatik-batik ak na mainay, tan linmeseg so bikking ko. Say panaggalaw et mabetbet ya maong. No naromogan ak tan kayari duara o taloy agew et agni naandi so sakit, kanian agko la ni ingen makagalaw, insan ko kerewen ed Dios: "O Dios ko, tulongan mo ak labat ya makabangon na daiset tan makagalaw manlapud kawalaan ko, insan ak la makapansarili. Onla ak tan manputot ak na kiew." No mansiansia ak ya akadapa, lalo ni so paka-irap ko. Kanian pipigsaen ko so sarilik tan, anggano nalmo ak, pipiliten ko so sarilik ya ombangon tan onla ya manputot na kiew. Manbabalot ak na maong, manpaspas ak, tan say interon sipon et ompaway. Isipen mo siguro ya agko amta ya mas komportable so man-akar ed kama! Balet pipiliten ko so sarilik ya ombangon tan—siopay makaamta no iner so laen to ya amin! No walay bibisita ed siak, amtak la ya no akayurong ak ed tapew na kiew et manmamanhid so interon laman ko. Siempre, nayari ak met ya mankalat na banig ed tapew na yero, balet kaukolan ko met ya mankalat para ed arum, tan iner ko met laeng makala na ontan karakel a banig? Kanian, no labi, manakar-akar ak na sakey oras tan manpipikasi ak ya uusaren koy rosaryo ko. Insan ko iyunat iray sali ko na pigaran bekta pian ag manipon so dala ed saratan — walay problema ko met ed satan. No ipaon ko labat so sarilik ed sarilikon gawa, kaukolan ak ya asikasoen. Balet natan, siak so manlilingkor ed arum. Naintindihan mo so labay kon ibaga? Kanian, ag komon manliket so siopaman ed panakar ed kama; anggapoy maong ya resulta to.

— Geronda, makapairap kasi ed sakey a too so saray kaginawan tan pisikal a kaginawan ed amin a sirkumstansya?

¹¹⁵ Napoleon Zervas (1891–1957) – lider na anti-fascist a kilusan a 'National Greek Democratic Union', a nilaban kontra ed saray Nazi diad Epirus tan arum niran rehiyon na Greece. – *Nota na Managsalin*.

¹¹⁶ Pamamalbag na sciatic nerve. – *Nota na Managsalin*.

— No maminsan et kaukolan iratan. Alimbawa, no nasasaktan ka — sirin, agka onyurong ed tabla, noag ingen ed bengatlan malemew. Balet say 'malemew' et aliwan velvet so kabaliksan to. Mangiyan ka labat na simplin pidaso na abel ed leksab. Balet no walay kasil na linawa mo, sirin, agka la mangiyan na antokaman ed leksab.

— Geronda, wala ray totoon ibabaga na arum a totoo: 'Sikatoy mairap ya matatken.'

— On, wala ray ontan a totoo. Diad Palandey Athos, ya aliwan arawi ed kaliva ko, wala'y manaayam a monghe a taga-Cyprus — si Kapatol Joseph, a nanlapud Karpasia.¹¹⁷ Say Kapatol et sanlasus tan anem taon to la,¹¹⁸ tan sikatoy man-asikaso ed sarili to. Naimano mo kasi so ontan a bengatla diad mundo natan? Saray arum a pensionado natan et agda la ni ingen makakar; onkakapoy la ray sali ra, tan lapud naynay a pan-yurong et onkakapoy la ray laman da tan anggapo lay silbi ra. Balet no napansibok ira ed antokaman a kimey, baleg so nagunggonaan da ed satan. Aminsang, si Kapatua Joseph et inawit ed Monasteryo na Vatopedi. Inurasan da so amin a kawes to, binangatan da, tan inasikasoen dan maong. Balet inkuan to ed sikara: 'Nen sinmabi ak dia, nansakit ak. Tan lapud sikayo ya amin. Ipawil yo ak ed hermitage ko pian ompatey ak.' Anggapo lay arum a nagawaan da; kaukolan dan ipawil. Sakey ya agew, binisita ko. 'Bueno,' kuan ko, 'nadngel ko ya inmalis ka ed monasteryo.' 'On,' inyebat to, 'duga itan. Sinmabi ra ed kotse, inawit da ak ed Vatopedi, inurasan da ak, nilinis da ak, inasikaso da ak, balet nansakit ak tan inbagak ed sikara: "Ipawil yo ak." "Agko ni ingen akasabi ed abung et abalik la so liknaan ko!" Agto la nanenengneng so sarili to, balet manlalaga na rosaryo. Aminsang, impadalaan ko na vermicelli, tan asingeran ni ingen: "Talagakasin iisipen nen Elder Paisios ya tuberkoloso ak, ya ipapadalaan to ak na vermicelli?" Isipen mo pa — mansasalew ya sitaw, gisantes, tan gisantis — mabiskeg so laman to ya singa ka la man isipen ya ugaw ni. Manakar ya uusaren toy duaran baston to, balet makakapanipon ni na saray dika, ya iluluok to tan kakanen to. Manatanem na sibuyas ed hardin to na pising! Sikatoy mismo so mangawit na danum pian manuras na kawes to tan manuras na buek to! Tan insan, mangidaulo met na Banal a Liturgiya, sikatoy mismo so manbabasa na Salmo, ontutumbok ed patakaran na panag-monastey to, tan manpipikasi na Pikasi nen Hesus. Nangala na duaran manbuburda na atep pian isalat so atep tan, a awit to ray baston to, inmatagey ed eran pian nengnengen no antoy nagagawaan da. "Onleksab ka," kuan na saray manbuburda na atep ed sikato. 'Andi,' so inyebat to, 'onkalab ak tan nengnengen ko no panon yon babalotan so atep.' Siempre, grabe so irap ya dadalanen to. Balet amta yo no antoy liket ya nalilikna to? Say puso to et ontatagey a singa manok! Say arum ya monghe et lihim dan aalaen so kawes to tan uurasan da. Aminsang et tinepetan ko, "Antoy gagawaen mo ed saray kawes mo?" "Bueno," kuan to, "mabetbet dan aalaen iratan pian uban— ya agko amta. Balet ubanen ko met iratan: ikakargak iratan ed panag-obatan, bubuhusan ko na danum, insan ko maong a babalinsayen ed tapew na sakey a 'wedge'!"¹¹⁹ Kayari pigaran agew, ompaway iratan ya singa balo!" Nengneng yo so talek to ed Dios! Saray arum et wala ed sikara so amin ya pirawat na puso ra, balet diad parehon panaon et babalawen ira na takot tan arum ni ran singa satan. Sikato balet, nansakit lapud kapaga, balet sanen sikatoy atilak ya mareen, inmabig.

Say mainomay a bilay et anggapoy maong ya itdan to ed sakey a too. Say komportable a panagbilay et anggapoy lugar to ed sakey a monghe; say inkalimgas et mangitdan na kadedederal ed desierto. Nayaran apalambing ka na datin bilay mo, balet no mabiskeg ka, nepeg mon patibayen so inkasika. No andi, aliwa kan monghe.

¹¹⁷ Sakey a baley ed Cyprus. — *Nota na manag-salin.*

¹¹⁸ Nen Nobyembre 1990

¹¹⁹ Si Elder Joseph et tinukoy to so sabon a panlaba ya 'CLEAN'.

Kapitulo 3.

Nipaakar ed pankaukolan ya pasimplien so bilay, pian naekal so mental a kapagaan

Say tagumpay ed mundo et mangiiter na kapagaan ed mundo ed kamarerwa

No mas onarawi so totoo ed natural tan simplin panagbilay tan onaliguas ed karangyaan, mas onlalon ombaleg so panaburido ed loob da.

Tan lapud lalon-lalo iran onarawi ed Dios, ag-ira makalmo na kareenan anggan iner. Kanian saray totoo et ag-ira ontetelek — singa drive belt na makina ya onleletelek ed 'mad wheel'.¹²⁰ Onleletelek la ra ed liber na Bulan, lapud ag-la nasakopan na interon Dalin so grabe iran ag-inkakareen da.

Say maliket a bilay ed mundo tan say tagumpay ed mundo so mangiiter na mundon kapaga ed kamarerwa. Say panagaral ed paway, a kaiba so kapaga ed loob, so mangitonton ed nilasus a totoo kada agew (anggad saray angkekelag ya ugugaw ya abalang so kareenan na isip da) ed psychoanalysis tan saray psychiatrist. Lalon ondadakel so ipapaalagey ya ospital na psychiatric, tan lalon dakel so i-oorganisa ya training course para ed saray psychiatrist, legan a dakel ed sarayan psychiatrist so ag mananisia ed Dios tan ag da met aakuen so kiwawala na kaluluwa. Kanian, panon ya makatulong irayan totoo—ya sikara met lan mismo et napno na panaburido ed loob—ed arum a kaluluwa? Panon ya say sakey a too ya ag manisia ed Dios tan ed tuan, andi-anggaan a bilay kayari na ipatey et magmaliw a tuan naligliwa? No natatalosan na sakey a too so sankaralem a kabaliksan na tuan bilay, amin ya kapaga et naandi ed kamarerwa to, say makapanyarin ligliwa et onsabi ed sikato, tan sikatoy a naabig. No saray insulat nen Abba Isaac a taga-Syria et basaen ya maksil ed saray pasyente ed ospital na saray mansasakit so kanonotan, saramay pasyente ya manisia ed Dios et onabig, lapud say sankalaleman a kabaliksan na bilay et nipanengneng ed sikara.

Anggano antoy kapalit—diad tulong na saray panagkalma tan nanduruman gawa a singa say yoga—saray totoo et manpupursigi ran makalmo na kareenan, balet agda aanapen so tuan kareenan ya onsasabi ed saramay nanpaabeba ed sarili da tan mangitdan ed sikara na makapanyarin ligliwa. Isipen yo pa labat no panon ya sarayan amin a turista, ya nanlapud arum a bansa, et napapairap—diad silong na mapetang a agew, diad petang tan dabok, diad pegley na ingal tan karibok, ya manbabayagbayag ed saray karsada! Antoy belat, antoy kapaga ed loob so manpepesak tan manpapasakit ed kamarerwa ra, no iisipen da ya say amin ya sasalien da et panag-inawa! Panon kasi ya manpepesak so 'ego' da ed kamarerwa na sarayan totoo, ta iisipen da ya man-iinawa ira legan dan nararanasan so ontan a pasakit!

No makanengneng tayo na toon maniirap ed graben sakit na kanonotan, kairapan, tan ermen, anggano wala ed sikara so amin a pililiketan na puso da, nepeg tayon isipen a anggapoy Dios ed bilay da. Ta say katuaan, maniirap met iray totoo lapud kayamanan da. Ta saray materyal a bengatla et mamapaeleng ed sikara ed loob, tan mas lalo ni so irap a nalilikna da. Wala ak ya kabat ya ontan a totoo — saramay walaan na amin, balet anggapoy anak da tan napapansakit so linawa da. Pabigat ed sikara so onugip, pabigat so manakar; antokaman ya gawaen da et sakey a panirap para ed sikara. "No ontan," kuan ko ed sakey a totoo ontan, "lapud walaan ka na bakantin oras, iyukol moy bilay mo ed espirtual a bilay mo. Mananalangin ka,¹²¹ basaen mo so Ebanghelyo." — "Agko nayari." — "No ontan, manggawa ka na maong — onla ka ed ospital, bisitaen mo so mansasakit." — "Akin et onla ak diman," kuan to, "tan antoy maong ya nagawaan ko?" — "No ontan, onla ka tan tulongan moy sakey ya mairap a too ed

¹²⁰ Nen saman, ed panag-gawa, say 'mad wheel' et terminon uusaren para ed sakey a nanderan a rueda ya ikakabit so drive belt pian patundaen so makina ya ag-i-erel so motor.

¹²¹ Saray Oras (Unona, Komatlo, Komanem, Kasyam) – sakey ya bukor a melag a liturhikal a serbisyo ya kabiangan na inagew-agew a liturhikal a siklo. – *Nota na Managsalin*.

kaliber-liber yo." — "Andi — aliwa met itan so labay ko." Say paka-awit na libre iran oras, pigaran abung, amin a kinaligen na bilay, balet manpapasakit ni! Tan amtam no pigara so totoon singa sikato? Wadia ra, papairapen day sarili da—angga ed magmaliw iran buang. Makapataktakot itan! Tan saramay sankapairapan tan sankakairapan ed amin et saramay ag mantratrabaho, noagta manbibilay ed kita na kayarian da. Saramay, anggan panon, et mantratrabaho, et mas mainomay ni so bilay da.

Say bilay natan, a kaiba so agnontotondan panagkarera, et singa manbilay ed impierno

Saray totoo et lawas ya manmamadali tan manbabatik ya paonla ed iner man. Diad sakey ya oras et kaukolan dan wala ed sakey a lugar, diad sananey ya oras et diad sananey, insan diad komatlo... Pian naseguro dan agda nalingwanan so kaukolan dan gawaen, napipilitan iray totoo ya isulat da ya amin. Maong la labat ta, diad pegley na sayan amin ya kariribok tan kagulogulo, agda nalingwanan so sarili dan ngaran! Agda ni ingen kabat so sarili da. Tan panon da met kasi ya nakabat so sarili da—naynay mo kasi ya nanengneng so anino mo ed malabir a danum a singa walad ispil? Patawaran ak komon na Dios, balet say mundo et nagmaliw lan peteg a panagkabaliw. Saray totoo et agda iisipen so arum a klase na bilay—say aanapen da labat et mas dakel nin materyal a kayarian. Kanian agda naromog so kareenan tan naynay iran manmamadali ya onla ed iner man.

Maong la, wala ni sananey a klase na bilay. Ginawa na totoo so bilay da ed dalin a no bilang manbilay ira dia na ando-ando, anggapo lay mas baleg a pasakit nen say saya. No, a kaiba iyan kapaga-pagalan ed puso da, manbilay ira na waloy rason o siam a rason a taon — singa nen panaon nen Noah,¹²² — sirin say bilay da et magmaliw a sakey ya andukey, impierno a pasakit. Nen saman iran agew, simpli so panagbilay na totoo. Tan andukey so bilay da pian napansiansia so Tradisyon. Balet natan, say nagagawa et deskribido ed Salmo: *'Say taon na bilay tayo et pitomplo, odino walomplo no mabiskeg tayo; balet say kimey tan sakit da et sakey labat a pabigat.'*¹²³ Tan say pitomplo taon et saktosakto labat a panaon pian ipabaleg so ananak ya makapanbilay ed sarili da — eksakto ya maong.

Aminsan, walay sakey a doktor a taga-Amerika ya biglan linmoob ed abong ko. Inistorya to ed siak so nipaakar ed bilay diman. Saray totoo diman et nagmaliw lan singa makina—idededika da so interon agew da ed trabaho. Balang sakey ed pamilya et nepeg ya walay sarili ton kotse. Niarum ni ed satan, pian naseguro ya komportable so amin ed abong, nepeg ya walay apatiran telebisyon. Kanian ituloy mo la, pagtrabahoen moy anggad pukel mo, man-anap na amayamay a kuarta, pian labat ibaga ed saginonor ya mayaman ka tan maliket. Balet antoy koneksion na saya ed liket? Say ontan a bilay, a napno na kapaga tan agnampot a panagkarera, et aliwan liket noagta singa impierno a panirap. Akin et labay mo so bilay a napno na ontan a kapaga? Agko labay so ontan a bilay, anggano say interon mundo so adestino ya manbilay na ontan. No ibaga na Dios ed sarayan totoo: *'Agta kayo dusaen ed panagbilay yo, balet paulyan ta kayon manbilay na onia ed ando-ando,'* satan so magmaliw a baleg a panirap para ed siak.

Kanyan dakel, lapud agda la nakayanan so bilay ed ontan iran kondisyon, et taynanan da ray syudad tan onalis ya anggapoy direksyon o gagala — pian labat makatakas. Man-tipon-tipon ira tan manbibilay ed katakelan — arum et manpopokus ed pisikal ya panag-ehersisyo, say arum balet et ed arum nin bengatla. Nibaga ed siak ya arum ed sikara et manbatik, legan ya say arum et paonla ed saray palandey tan onkalab ed katagey ya 6,000 metros. Unona, itatagey da so engas da, insan normal so pan-ingas da ed pigaran bekta, insan man-engas lamet na aralem... Gagawaen da iray ontan ya kabalaw! Papanengneng na saya ya walay ambelat a pasen na kapaga ed saray puso da, tan saray puso da et manaanap na paraan ya pakaibantakan. Inkuan ko ed sakey a toon ontan: *'Mankakotkot ka na abot, papalemek tan papalemelem mo, insan ka manngangalas ed sayan abot tan say kaaralem to, insan... sika so onselek ed satan tan onbagsak ya onabeba. Balet sikatayo [et aliwa labat ya mankotkot na abot,*

¹²² Nengnengen so Genesis 5.

¹²³ Sikato so makapanyari, O Dios, ed amin a mundo.

noagta] manmimina tayo na mina tan makakakita na saray mineral. Walay kabaliksan ed panag-asceta tayo, ta gagawaen tayo iya para ed sakey a bengatlan mas atagey."

Say kapaga na kamarerwa et manlalapu ed demonyo

— Geronda, saray ordinaryon totoo ya mansasagpot ed espirtual a bilay et napapagal ed trabaho tan, no ompawil la ra ed abung da ed labi, anggapo lay biskeg da ya manggawa na Vespers. Tan saya so mangiter na kairapan ed sikara.

— No makapawil ira na labi la tan bannog la ra, ag da nepeg ya piliten so sarili da ed panamegley na panag-alborido na isip. Nepeg ya lanang ya ibaga na sakey ed sarili to ya walaan na panangaro: 'No ag mo nabasa ya intero so Pikakasi na Labi, sirin basaen mo so kapaldua o katlo.' Tan ed ontumbok, nepeg ya piliten ya ag masyadon manpabannog ed agew. Nepeg ya pansagpotan na too so anggaay nayarian to a walaan na panangaro tan manmatalek ed Dios ed amin a bengatla. Tan gawaen na Dios so Kapan-gawaan To. Say kanonotan et nepeg ya lawas a asingger ed Dios. Saya so sankamaungan ya gawa ed amin.

— Geronda, antoy balor na sobran panagkorte ed saray mata na Dios?

— No saya et gagawaen lapud panangaro, sirin parehon manliliket so too tan say Dios — say Dios ed maaron Anak To. No say sakey a too et papairapen toy sarili to lapud panangaro, saya et mangibubuga na diro ed puso to. Balet no papairapen toy sarili to lapud inkakasarili, mangitdan itan ed sikato na pasakit. Sakey a laki, a nansagpot ed panagkalkalna lapud inkakasarili tan pinagmisaol to so inkasikato legan a nalilito so espiritu to, so nansalita na maminsan: 'O Kristo ko! Say puerta a ginawam et masyadon mainget! Agak makalabas ed saratan.' Balet no inobserbaan to so panagkalkalna to ed inkasikato a kaiba so kapaabebaan, ag komon nagmaliw a masyadon mainget irayan puerta para ed sikato. Saray mangagawa na panag-ayuno, panagpuyat tan arum niran gawan panagkalkalna ed inkasikato lapud inkakasarili et pipirawaten da so inkasikara ya anggapoy espirtual a benepisyo, lapud say kalaban da et say dagem imbes ya saray demonyo. Imbes ya ilayo da ray tukso na demonyo, aawaten da ni ingen iraya ya mas dakel tan—lapud satan—makasagmak ira na dakel ya irap ed panag-asceta da, ya singa ra napapatey ed kairapan na kanunutan da. Balet para ed saramay matoor ya manggagaway asceticism, a walaan na baleg a kababaan na linawa tan baleg a panagtiwala ed Dios, manliliket so puso ra tan napapainawa so kamarerwa ra.

Say espirtual a bilay et mankaukolan na atensyon. No saray espirtual a totoo et manggawa na antokaman lapud kayabangan, nababalang so kamarerwa ra. Ag napno so puso ra, tan ag met napapabiskeg. No mas lalon paburen da so kayabangan da, mas lalon onbaleg so ka-kalawaan ed loob da, tan mas lalon mansakit ira. No iner so walay kapaga na isip tan kaandian na ilalo, diman so walay bilay ya espirtual a singa demonyo. Agmo abuloyan ya nabelat so kamarerwam ed antokaman. Say kapaga na isip et nanlapud demonyo. No makanengneng ka na kapaga na isip, amtaen mo ya say demonyo so angigulo ed satan panamegley na ikol to. Say demonyo et agto sikatayo pipigilan. No say sakey a too et interesado ed sakey a bengatla, itutulak met na demonyo ed satan a direksyon, pian napakesawan tan nalansi to ra. Alimbawa, gagawaen to so sensitibon too ya sobra-sobra so inkasensitibo to. No say sakey ya ascetic et interesado ya onduko, itutulak met na demonyo ed panagduko ya lampas ed biskeg to. Tan no limitado so biskeg mo, walay onseet ya nerbyosidad ed gapo, lapud nanenengneng mon ag magenap so biskeg mo. Insan, iyakar ka na demonyo ed estado na kairapan na isip, a walaan na daiset—ed gapo—ya liknaan na kaandian na ilalo, insan to lalon papalaleten iyan estado... Natatandaan ko so gapo na bilay kon monghe. Diad pigaran panaon, no akainana ak la pian onugip, ibaga na managtukso ed siak: 'Anto, onugip ka la? Bangon ka! Dakerakel so totoon manirap, dakerakel so mankaukolan na tulong!..' Onbangon ak tan onduko—diad anggaay nayarian ko. No akainana ak lamet, ontan labat et igapo to lamet: 'Manirap iray totoo, tan onugip ka? "Bangun ka!" — tan ombangon ak

lamet. Sinmabi ed punto ya inkuan ko: "Ay, maong komon no ekalen da la ray bikking ko! Diman et walay balidon rason ko ya ag onkurkurbong." Sakey a Kuaresma, legan kon aarapen so ontan a tukso, halos agko la naanosan, lapud labay kon ipasoot ed sarilik so mas mairap a kairapan nen say kaya ko.

No, legan tayon manggagaway asceticism, nalilikna tayo so panirap ed loob, nepeg tayon isipen ya aliwan unong ed paraan na Dios so panggagawa tayo. Aliwan tirano so Dios ya mangipepelag ed sikatayo. Nepeg ya gawaen na balang sakey so asceticism a walaan na aro, unong ed sarilin biskeg da. Kailangan tayon patuboen so aro ed loob tayo pian ombaleg so aro tayo ed Dios. Sirin, say sakey a too et napaseseg ed panag-disiplina na sarili lapud satan ya aro, tan say mismon panag-disiplina to—singa saray panag-ororok, panag-ayuno tan arum niran kapara to—et aliwan arum noag ingen say sobran aro to. Tan insan sikatoy onabante a walaan na espirtual a kasil na linawa.

Kanian, ag nakaukolan so manirap ed makapakesaw a pedanteria, pian diad saginonor et nalmo so sakey a too, legan a lalabanan to ray kanonotan, ya onkikipot lapud espirtual a kapaga. Nepeg ya pasimplien na sakey a too so irap to tan iyapay to so ilalo to ed si Kristo, aliwan ed sarili to. Si Kristo so amin a panangaro, amin a kaabigan, amin a ligliwa. Agto balot papateyen so sakey a too. Wala'y maslak a espirtual ya oxygeno ed sikato—say Banal a ligliwa. Say maimpis ya espirtual a panag-irap et sakey a bengatla, balet say makapasakit ya iskolastisismo, a diad panamegley na agmakabat a panipilit ed sarili a manggawa na saray panangipapanengneng ed paway, a mamapatey ed too diad panamegley na sakit na kanonotan tan mankikibkel ed ulo da ed sakit, et sakey nin bengatla.

— Geronda, panon to no say sakey a too et natural ya masebeg a man-isip tan say ulo to et napno na kanonotan? Panon ton arapen so sakey a problema pian ag-onkapoy?

— No simpli so panag-ugali na sakey a too, ag-ira napakesaw. Balet no anggan daiset labat a pansarili so onloob, insan, lapud takot dan makagawa na lingo, piliten da so sarili da tan napakesaw ira. Anggan no makagawa ira na lingo — ay, pasibayagen da ra labat na daiset; anggapoy makapakebbiew diman. Say kipapasen na kanonotan ya itetepet mo et nayaran walay rason to, alimbawa, ed kaso na sakey ya hues ya naynay ya aarapen to ray komplikadon kaso, natatakot ya nayaran mangiter na aliwan duga ya desisyon tan magmaliw ya rason na panagparusa ed saray inosente. Balet, diad espirtual a bilay, onlelesa so ulo no say sakey a too, a walaan na responsibilidad, et agto amta no panon so gawaen to, lapud kaukolan ton manggawa na desisyon a makapairap ed arum ed antokaman a paraan, balet no agto gawaen itan a desisyon, ag magmaliw a patas ed arum a totoo. Say konsensya na ontan a too et naynay ya walad tensyon. Ontan so kipapasen, agi. Balet sika, mag-ingat ka ed panag-obra ed espirtual—aliwan ed kanunutan mo, noag ingen ed puso mo. Tan agka manggawa na antokaman ya espirtual a gawa no anggapoy mapaabeban panagtiwala ed Dios. No andi, manpaga ka, napakesawan ka ed kanunutan, tan naliknam so ag-inkayap ed kamarerwam. Say kaguluan ed loob et kaslahan ya manlalapu ed agpanisia, balet nayari met ya nalikna na sakey a too so ontan a kipapasen lapud inkapangas.

Say kinasimple et baleg so itulong to ed bilay na sakey a monghe

— ...Naynengneng mo no panon so inkasalun-at na salas yo lapud saraman ya simplin abuhin ph-0000@deepl.internal? Natan et singa la monasteryo so itsura to.

— Geronda, panon ya naamtaan na sakey a monghe no anto so manepeg ed monasteryo tan anto so andi?

— Nepeg ya igapo ed pan-tepet ed sarilim na onian tepet: 'Siopa ak, tan anto ray betang ko ed bilay ya aagewen ko?' Say kaki et pang-kredito na armada. Say andeket et pang-kredito na monasteryo. No say armada et mansulong na andeket, tan saray monasteryo et mansulong na camouflage, ag itan manepeg ed armada o ed bilay na sakey a monghe. Nai-imagine yo kasi no mansalat kayo na amputin coat natan, singa saray nurse? Nurse ni kasi kayo odino andi la? Ayan la... Tan panon to la no saray nurse et mansulong na andeket a kawes, pian labat pa-desperadoen iray pasyente ed itsura da! 'Singa,' so ibaga na

saray pasyente, 'akabibilang la ray agew mi, balet agda labat ibabaga ed sikami ya diretso.' Anta yo, say ontan a pananguman na kawes et aliwan manepeg. Gawaen tayo kasi so ontan a bengatla? Walay sakey a bengatla ya talagan marakep, balet ag-itan manepeg ed bilay na monghe. Alimbawa, say velvet et marakep a tela, balet no isulong ko so kasok ya gawa ed velvet, satan et magmaliw ya insulto imbes ya dayew. Agkayo mangusar na antokaman ya ambalanga odino makolor diad monasteryo. Ag-itan manepeg.

— Sirin, Geronda, singa nepeg ya amin et andi-kolor tan andi-lasa.

— Ditan mismo so paka-ipanengneng na espirtual a panlasa! Balet, kaukolan ya natalosan iya. Agni akaaral na saray totoo so liket ya iter na kinasimple. Diad kaliva ko, babasaen koy walis ed danum tan papalagpusen ko ray pinitok ya anengneng ya pinitom na asep manlapud saray sulok. Tan gagawaen ko ya maminsan labat ed sakey taon. Agmo panisiaan no panon karakep iray guhit ya andeket tan amputi ya itilak na mabasay walis ed kisame! Tuan disenyo! No nanenengneng na totoo so kisame ko, iisipen da ya sinadya kon pininturaan na ontan! Tan amtam no panon so liket ya iter to ed siak!

Wala ak ya amta iran monghe ya say liket da et aliwan diad espirtual a bilay, noag ingen diad saray bengatlan mundano. Agda nin balot alikna so liket ya iter na kinasimple. Say kinasimple et baleg a tulong diad bilay na sakey a monghe. Say sakey a monghe et nepeg ya walaan labat na saray bengatlan kaukolan to tan manepeg ed sikato. Pigilan to so sarili to ed saray bengatlan makapalmoy labat ed bilay to, tan ag manseet para ed arum ni — para ed saray bengatlan materyal. Alimbawa, say ules na sundalo et magenap la pian ag makapetang — anggapoy balot so pankaukolan na ules ya de-laces o makolor. Diad onian paraan, ompaway so kinasimple tan espirtual a kasil na linawa.

No mangiter ka na dakel a kayarian ed sakey a monghe, naderal mo so sikato. Balet no say sakey a too et iliktar to so sarili to manlapud saray [aliwan kaukulan] a kayarian, ipawil to so biskeg to. Tan no say sakey a monghe et mantipon na kayarian para ed sarili to, naderal to so sarili to. No walay mangibabaki na bengatla ed siak, nalelenep ak tan labay ko la ran ekalen. Say paka-awit na antokaman ya sobra-sobra ed selda ko et singa ak akasulot na kamiseta ya melag la ed siak. Tan no anggapoy niiteran ko na sarayan bengatla, ed opinyon ko, mas maong ya ibantak la. Balet no niiter ko la ra, naliknak so aligwas tan kalayaan. Aminsan, walay akabat ko ya linma ed siak tan inkuan to: 'Geronda, inter na si-pila-pila irayan bengatla pian ipasa ed sika. Tan kinerew to met ya ipikasi mo ya naandi so kapaga-pagalan to.' — "Pian naandi ed sikato tan onla ed siak?" so inyebat ko. "Mas maong no awiten mo la irayan bengatla tan ompanaw ka la. Matakken ak la natan: say panliber ed saray abung na totoo tan man-iter na regalo et agko la kaya."¹²⁴

Amin ya kaginawan ya panliliketan na totoo et anggapoy kakanaan to ed sakey a monghe; diad kabaliktaran, ipipriso da. Nepeg ya piliten na sakey a monghe ya bawasan so pankaukolan to tan pasimplien so bilay to; no andi, ag balot sikato makaliktar. Say kalinisan et sakey a bengatla, balet say sobran pampapalaknab et sananey a tuloy. No sakey a bengatla labat so usaren ed dakel a gamit, baleg so nitulong to ed pan-kontrol na saray pilalek na sakey a too. Diad Palandey Sinai, saksakey labat so lata ko — inusar ko itan a panluto na tsa tan lugaw. Tan anto, diad kanonotan mo, so talagan kaukolan na sakey a too pian mabilay? Nen saman a panaon, saray totoo ed desierto et datiles labat so kakanen da. Ag ira manpapalanga odino mankaukolan na pulotan. Kanian labat et inala ko so sakey a lata na gatas a kondensada, pinutot ko so toktok to tan inikabit ko so singa-sungko. Mas maong so panaggawa na kape o tsa ed ontan a lata nen say ed saraman ya amin a takuri! Ikargam labat ed spirit burner tan tampol ya onbukal so danum. Ta no ampetang la so coffee pot, naubos mo lay dakel a spirit. Balet no mangikarga ka na bulaklak na bulak ya abasan na spirit ed silong na lata, ayan la: akaparaan la so kape. Anggapo met so lampara ko. Say panag-rabii ko et diad liwawa na kandila.

¹²⁴ Ibabagi nen Elder Paisios iray gamit ya inter ed sikato ed arum ya monghe ya mankaukolan na saratan.

Diad kagalapan, baleg so itutulong na kasimpleyan. Gawaen ya simpli tan matibay so saray kayarian yo. Anggan saray ordinaryon totoo et rerespetoen da so amin a mapakumbaba tan simpli. Tan amin ya saya et baleg so itutulong to ed sakey a monghe. Saray ania et ontutulong ed sikatayo pian natandaan tayo so kairapan, kairapan, tan say bilay na monghe. Nen binisita nen Ari George so Great Lavra ed Palandey Athos,¹²⁵ , saray ama et akaromog na pilak a bandeha tan inserbi da ed sikato so pampainum. Balet say ari, nen anegneng to labat so bandeha, inkuan to: 'Say iilaloan ko ed sikayo et arum a bengatla—singa bandehan kiew. Asasagyat la ak ed saray ontan a mablin bandeha.'

Agmo ni natikman so sayan samit na kinasimple. Say kinasimple et ipapawil to so biskeg na sakey a too. Nengneng mo no antoy kamaungan a kawit na amerikana so nagawam manlapud sakey a bobina na sinulid. Mablin-mabli itan. Balet mairap-irapan ka nin siansia ya isabit so kasok mo ed satan ya makapoy ya pako. No onggapo lay nabubokbok ya plaster, kada ekalen mo so kasok ed pako, kaukolan mo nin iyugyog tan linisan. Akin et agka manpako na pigaran angkakabaleg ya pako ed dingding? Mas magmaliw ya kombenyente itan para ed sika.

Sakey a padir ya ontan — anggapo ni ingen anggan sakey a pako! O no andi et nayaran mangikabit ka na sakey a coat rack a kiew. Balet kaukolan mo nin kiskisan tan hipan so dabok to. Kaukolan mon pasimplien iray bengatla tan makatipid na oras, balet imbes et sasayang mo ni. Pansasagpotan moy perpekasyon tan papairapen moy bilay mo. Pansagpotan so kaperpektoan ed espirtual a bilay. Ipaakop so interon potensyal mo aliwan ed saray panlabas ya arte, noag ingen ed arte na panag-asikaso ed kamarerwa. Ipaakop so agew tan labi mo ed panagperpekto na kamarerwa. Diad pangiyalis na panangarom ed karakep ed trabaho na kamarerwa, manliket ka ed karakep na dilin melag ya espirtual a santuaryo mo.

— Geronda, ibabaga na arum a totoo ya saray sankasantingan a bengatla et in-idulin ed saray monasteryo tan lapud sikara et nansiansia so kultura ed mundo.

— Ompan say tutukoyen da et saray mablin sisiduran, alahas tan arum niran kapara da. Balet amta yo no kapigan so karaklan na sarayan mablin bengatla et nantipon ed saray monasteryo? Kayari na inkaderal na Constantinople.¹²⁶ Nen saman, amin irayan kayamanan et sininop ed saray palasyo, balet insan inrugi iran iyawat ed saray monasteryo pian isinop. Alimbawa, si Reyna Maro¹²⁷ , et kalkalna ton inala so nanduruman kayamanan manlapud sultan tan indonasyon to iratan ed saray monasteryo. O saray totoo, legan dan manpapatey tan agda labay ya nabalang so kayamanan da, et i-donasyon da iratan ed saray monasteryo. Aliwan saray monasteryo so nanggagabay ya makala na saray kayamanan, noag ingen saray mismon akankayarian, ya an-isip ya masalimbeng irayan gamit ed monasteryo, so angiter ed saratan diman. Tan saray mayaman et nanggawa na nanduruman donasyon ed saray monasteryo na Masanto a Palandey pian magenap so pakan ed saray totoo. Ta ed saraman ya agew, anggapo ni ray panayaman para ed saray maedad, anggapo ray ampunan, anggapo ray ospital para ed saray mansasakit na isip, odino arum nin institusyon a pangkawanggawa. Dakerakel met a dalin so indonasyon ed saray monasteryo pian natulongan da ray ordinaryon totoo ya mankaukolan. Diad arum a salita, legan na saraman a mairap a taon, saray totoo et akapannonot ed arapen: angiter ira na materyal a tulong ed saray mairap-palad pian diad arapen et natulongan da ra met ed espirtual. No saray mairap et linma ed saray monasteryo, sikara et inikdan na pinansyal a tulong bilang bendisyon, tan saray kaluluwa et akapangipangasawa la ed anak dan laki o bii. Diad arum a salita, say kayamanan na saray monasteryo et naala da pian ontulong ed saray mairap-bilay. Tan nampaalagey ira na angkakabaleg a bilding para ed

¹²⁵ George II (1890–1947) – Ari na Gresya manlapud 1922 anggad 1929 tan manlapud 1935 anggad 1947.

¹²⁶ Nen 1453

¹²⁷ Reyna Maro (1418–1487) – anak a bii na Serbian despot George Branković (1375–1456), ya sikatoy komaduan ktitor na Monasteryo nen San Pablo diad Palandey Athos. Si Maro et akiasawa ed si Sultan Murat – say ama nen Sultan Mehmed, say ananalo ed Constantinople. Kayari na inkaderal na Constantinople, si Reyna Maro et angidonar ed Monasteryo nen San Pablo na saray mablin regalo na saray Magi, dakel a sagradon relikyo tan saray labi na saray santo na Dios.

satan met a gagala. Anta yo no pigaran totoo so tinulongan na saray monasteryo legan na okupasyon? Dakerakel. Dakerakel ya ordinaryon totoo so wala ni ingen angaran ya 'Caracalla' nen saman, ta no say abung na sakey a too et maabig so panangasikaso, ibabaga na totoo ya singa la iman so Monasteryo na Caracalla.¹²⁸ Tan saray solemnen pista na patron ya pangigalang ed saray santo et inorganisa ed saray monasteryo pian saray mairap et makapangan na sira, manliket, tan diad parehon panaon et makaawat na espirtual a suporta. Tan akin ya gagawaen so saray selebrasyon ed saray pista na patron natan? Saray totoon walaan na amin a pankaukolan so mantitipon tan mangan na sira. Tan para antoy gagala?

Say marangyan panagbilay ed mundo et maneral ed saray monghe

— Geronda, anggad iner so kaukolan ya pangadekorasyon ed simbaan?

— Diad panaon tayo, no mas simpli so amin — anggan diad simbaan — mas dakel so nagunggonaan tayo, ta aliwa la so panagbilay tayo ed Byzantium.

— Bueno, alaen tayo so iconostasis, bilang alimbawa — antoy klase na dekorasyon so nepeg tayon pilien para ed satan?

— Monastiko, siyempre! Anto ni? Gawaen ya amin a singa simpli tan ordinaryo anggad posible. Inyuko nen Kagalang-galang a Pachomius¹²⁹ so sakey a kolumna ed simbaan pian ag-nagustuan na totoo so gawa na saray lima to. Natatandaan mo iman ya istorya? Diad monasteryo to, nampaalagey so Kagalang-galang na sakey a simbaan a walaan na saray kolumnan ladrilyo a maingat a maong. Nen anengneng na Reverendo so inkagayak na simbaan, sikatoy aliketan a maong, balet insan to ninonot ya say panliket ed marakep a gawa na saray mismon lima to et aliwan unong ed linawa na Dios. Kanian binalkot to ray kordon ed saray kolumna tan, kayari ton nampikasi, in-utosan to ray agagi ya isandig da iratan tan guyoren — pian onkewet iray kolumna.

Diad selda ko ed Palandey Athos, kada taon et mangagayat ak na sheet metal tan manpapa-patch ak ed atep tan bintana. Pareho iran atelagan, tan onloob so dagem ed saray siat. Kanian tuloy-tuloy ak ya manlalagay na mas dakel nin patch—gawa ed sheet metal, tabla, tan polythene. Nayaran itepet yo ed siak, 'Kanian, akin et agka mangikabit na double-glazed ya bintana?' Isipen yo kasi ya agko amta ya posible ya? Anta karen, panday ak, tan no labay ko, makagawa ak ni ingen na bintana ya taloy kuadro. Balet no ontan, nabalang so espiritu na panagmonko. Say padir na selda ko et aderal. Nayari ak ya onkerew na tulong ed arum para ed saray panag-ayos, balet maliket ak la ed kipapasen to. Panon kon nasumpal so man-gasto na ontan ya kantidad na kuarta ed panag-ayos na padir legan ya wala ni ray arum ya totoo ya grabe so pankaukolan da? Anggapoy maong ya nagawaan to ed siak. No bilang walay liman lasus a drachma ya sobra, mas labay kon usaren itan ya manaliw na saray krus tan icon tan iter iratan ed siopaman ya manirap, pian makalmo ira na ligliwa ed saratan. Maliket ak ed panangiter. Tan anggano kaukolan ko itan a kuarta para ed sarilik, agko usaren para ed sarilik.

¹³⁰No say sakey a too et onggapo lan manbilay na espirtual a bilay, ag balot nasisiyaan. Ontan met, say sakey a too et ag balot nasisiyaan no onggapo ya onalig ed karakep. Anta yo no panon so nepeg tayon panbilay natan? Nepeg tayon isantabi so panag-alima tayo ed saray mararakep ya bilding, magpepetang labat ed saray manunaan ya pankaukolan, tan iyukol so sarili tayo ed kairapan na arum —tulongaan ira

¹²⁸ Sakey ed saray duamplo a komunal a monasteryo na Palandey Athos.

¹²⁹ Si Kagalang-galang Pachomius a Baleg so nianak nen manga 280 AD diad Thebaid (Atagey ya Ehipto). Kayari ton asumpal so serbisyo to ed militar, sikatoy nanayam ed sakey ya abaybayanan a templo na pagano tan ginapoan toy manbilay na panagkalkalna. Lapud alikna to so pankaukolan na espirtual a giya, sikatoy linma ed eremita na Thebaean, say Kagalang-galang a Palamon, tan inawat to bilang disipulo. Nen manga 320 AD, kayari na sakey a banal a pakanengneng, say Kagalang-galang a Pachomius so angipaalagey na unonan monasteryo na saray Tavennotes diad Upper Thebaid. Diad kabilugan, say Reverendo et angipaalagey na siam a monasteryo para ed saray lalaki tan duara para ed saray bibii, a walay kabilangan a manga 7,000 a monghe. Sikatoy binindol na saray espirtual a regalo. Sikatoy inmaway ed sayan mundo pian mila ed Katawan nen taon 346.

¹³⁰ Impa-dengel nen 1986.

panamegley na pikakasi no anggapoy arum ya niiter mo, tan panamegley na limos no sarag mo iran tulongan na materyal. Kanian, manpikasi ka, tan nipaakar ed trabaho, gawaen mo labat so talagan kaukolan. Amin ya gagawaen tayo dia et maganggano labat. Tan kasin sulit ya iyukol so interon bilay ed saraya ya amin, no amta ya saray arum et mairap-irap ya manbilay tan ompapatey ed eras? Saray simplin bilding tan mapakumbaban kayarian et singa mangiyakar ed isip na saray monghe paonla ed saray abot tan simplin panag-eremitoan¹³¹ na saray sagradon ama, ya manlalapud saraya et makakagamor ira na espirtual a benepisyoy. Balet say amin a bengatlan pan-mundo et mamapanonot ed saray monghe nipaakar ed mundo tan mamapagmundo ed sikara ed puso. Ag-abayag, diad Nitria¹³², ginawa so panagkotkot tan adiskubre so saray sankadaan a selda na monghe — a talagan ascetic so itsura. Kayari to, adiskubre met so saray selda na monghe manlapud mas naulian a panaon — say itsura da et medyo mas pan-mundo la. Diad kaunoran, aromog met iray sankabaloan a panayaman na saray monghe, a singa saray sala na saray mayaman ed saman a panaon — saray padir et adornoan na nanduruman framed a painting, saray pattern tan arum ni. Lapud saya, say pasnok na Dios et sinmabi ed saray monghe, tan saray panayaman da et tinakew tan dineral na saray managgawa na mauges.

Nianak si Kristo ed sabungan. No saray bengatlan mundo so mangiter na ligliwa ed sikatayo, sirin si Kristo, ya agto itatapew so anggan siopa, et mainomay to itayon itapew. Ibaga to: 'Anggapo ak. Wala tay ibabaga so Ebanghelyo nipaakar ed amin ya sarayan [bengatlan makapangmundo]? Wala tay anengneng yo ya ontan a bengatla ed siak? Sika so aliwan makapangmundo tan aliwa met a monghe. Antoy gawaen ko ed sikayo, iner ko kayo ikarga?.."

Saray bengatlan marakep tan perpekto et kabiangan na mundo. Anggapoy itdan dan espirtual a ligliwa ed totoo. Ta amin a padir et maneral tan magmaliw a dabok. Balet say kamarerwa... Say sakey a kamarerwa et mas mabli ni nen say interon mundo. Tan antoy gagawaen tayo para ed kamarerwa? Igapo tayo la so espirtual a kimey tayo; ipanengneng tayo so tuan interes. Pataniran itayo nen Kristo no panon itayon tinmulong ed saray totoo ed espirtual tan no antoy espirtual a gawa ya ginawa tayo. Agto ni ingen itepet no antoy klase na padir so impaalagey tayo. Pataniran itayo para ed espirtual a panag-uswag tayo.

Labay kon natalosan yo so punto ko: Agko ibabaga ya agtayo nepeg ya mibiang ed panagpaalagey tan saray kaparehas ya aktibidad, odino saray bilding et nepeg ya ipaalagey ya basta-basta. Andi. Balet say espirtual so nepeg ya unona, insan, ya igigiya na espirtual ya panag-isip, so amin ya arum ni.

Pasimplien so bilay yo.

"Pian makapalar iramay manaayam ed saray palasyo tan manliliket ed amin a maong a bengatla ed bilay," kuan na saray totoo na sayan mundo. Balet, mapalar iramay akapansimpli na bilay da, pian iliktat so sarili da ed makapiger a panagkontrol na sayan mundan 'progreso' — manlapud karakel na saray kaginawan a kapareho na karakel na saray kairapan — tan pian ekalen so makapataktakot a sakit na kanonotan na sayan panaon. No ag pasimplien na sakey a too so bilay to, manirap so bilay to. Balet, diad pampasimpli ed satan, naekal da met so makapagonigon ya sakit na kanonotan.

Aminsan, diad Palandey na Sinai, inkuan na sakey a bisitan Aleman ed sakey a marunong a ugaw a Bedouin: 'Sikayo et marunong ya ugaw tan sarag yon manaral.' — 'Insan anto?' — intepet na ugaw ed sikato. 'Insan magmaliw kan engineer.' — 'Insan?' — 'Insan manlukas ka na talyer na panag-ayos na kotse.' — 'Insan?' — 'Insan palaknaben mo.' — "Tan antoy onsublay?" — "Insan mangala ka na arum ya mekaniko — manggawa ka na baleg ya workforce." — "Kanian, antoy onsublay," kuan na ugaw, "unona

¹³¹ Asketirion (Griego: Ασκητήριον) – sakey a maamot a panayaman na saray monghe, sakey a lugar na saray gawa na panagkalkalna. – *Tandaan na manag-salin.*

¹³² Nitria – sakey a palandey tan say asingger a desierto ed amianan-laud na Ehipto. Manlapu la nen panaon nen San Macario a Baleg (ika-4 a siglo), nagmaliw ya paboriton lugar para ed monastikon panag-asceta. – *Tandaan na Managsalin.*

et sakey so sakit na ulo ko, insan idagdag ko so sakey ni, insan sakey ni?" Aliwa ta mas maong la natan — ya malinew so kanunotan?" Say sakit na ulo, maslak, et manlalapu mismo ed sarayan klase na kanunotan: 'Gawaen tayo so sakey a bengatla, insan say sakey ni.' Balet no say kanunotan na sakey a too et espirtual, makalikna na espirtual a ligliwa tan ag napairapan na sakit na ulo.

Natan, diad saray tongtongan ed saray totoon makalupad, ipapaganet ko met so importansya na kinasimple. Lapud maslak ed saray gagawaen da et ag nakaukolan, tan napupuno ira na panaburido ed loob. Mansasalita ak ed saray totoo nipaakar ed pagka-simple tan pagka-matalima; ag-ak ontotondá ya manpapaseseg: 'Pasimplien yo so bilay yo pian nabalang so panagkalkalda na linawa yo.' Tan maslak ya diborsyo et onggapo mismo ed saya. Dakerakel so kimey na saray totoo; dakerakel so gawaen da kanian manliliyaw la ray ulo da. Mantratrabaho so ama tan ina, legan ya saray ananak et abayaan ya anggapoy manbantay. Kapakesawan, panagkasot na ugot — anggan say sankamelagan ya bengatla et magmaliw ya sengegan na baleg ya kolkolan, tan say diborsyo et otomatik ya ontumbok. Asabi la na totoo so ontan ya punto. Balet, diad panagpasimpli na bilay da, napno ira na enerhiya tan liket. On, say kapaga ed isip et puron kadederal.

Aminsan, akasabian kon walad sakey a sankamarakep a abung. Legan na pantotongtong mi, imbaga na saray akankayarian ed siak: 'Singa kami manbibilay ed paraiso, balet wala met iray arum a totoo a grabe so kakailangan da.' 'Manbibilay kayo ed impierno,' so inyebat ko. ' *Tua, ed sayan labi mismo et naala la so kamarerwam,*'¹³³ — kuan na Katawan ed samay makulnet a mayaman. No itepet nen Kristo ed siak, 'Iner ta ka ikarga — ed sakey a kulongan o ed abung a singa saya?' — ebatan ko, 'Ed sakey a maerel a kulongan.' Ta say sakey a kulongan et makapangiter na maong ed siak. Ipapanonot to ed siak si Kristo, saray sagradon martir, saray ascetic ya nansalimpot ed *'karaleman na dalin'*,¹³⁴ ipapanonot to met ed siak so bilay na monastiko. Say kulongan et singa la met ed dilin selda ko, tan manliket ak ed satan. Balet anto so ipanonot ed siak na abung yo, tan antoy nagawaan kon pankaabigan manlapud satan? Kanian mas makapainawa ed siak iray dungeon nen say aliwa labat ya ordinaryon sala ed mundo, anggan say marakep ya kagamitan ya sel na monastiryo. Libon beses ya mas maong so manayam ed prisoan nen say diad abung ya singa saya."

Diad sananey a pankanawnawa, nanayam ak ed sakey a kaaro ko diad Athens, tan kinerew to ya mitongtong ak ed sakey ya ama ya dakel so ananak to, balet anggad kabuasan labat, ta anggapoy oras to ed arum ya oras. Sinmabi iyan laki—maliket tan ag-ontotondan manpapasalamat ed Dios. Napno na kababaan na linawa tan kinasimple, tan kinerew to ed siak ya ipikasi so pamilya to. Sayan agi et walay kwarenta tan waloy taon to tan walay pitoran anak to. Saray ananak to, say asawa to, pati saray atateng to — labin-sakey ya amin. Nankakasikip iran amin ed saksakey ya kuarto. Diad simplin panangipaliwawa to, imbaga to: 'Nayari kamin amin ya makalugar ed kuarto ya akaalagey, balet no ondurog kami, kulang lay espasyo — medyo makipkep. Balet natan, salamat ed Dios, akapangipaalagey kami la na pasen-pasen para ed kusina tan nagmaliw ya mas mainomay so bilay. Ta no antoy amin, Ama, walay atep mi — legan a say arum et manaayam ed paway." Sikatoy nankimey bilang manpaplantsa ed Piraeus,¹³⁵ , balet manaayam ed Athens, tan pian makasabi ed trabaho ed dugan oras, ompapaway ed abung antis ya manbayag. Lapud mabayag ya panag-alagey tan panag-overtime to, nankaroon na varicose veins, ya sengegan na sakit na saray bicking to. Balet lapud baleg ya panangaro to ed pamilya to, alingwanan na sayan laki so saray sakit tan pasakit to. Niarum ni, naynay ton babalawen so sarili to, ya ibabaga ton kulang ed panangaro, ya agto gagawaen iray maong a gawa ya bagay ed sakey a Kristiano, tan agto naynay a nadayew so asawa to ed saray maong a gawa to: inasikaso to aliwa labat iray ananak, noag ingen pati say katulangan tan katulangan ton bii, in-asikaso to ray maedad ya kaabay da, inayos to ray

¹³³ Lucas 12:20.

¹³⁴ Hebreos 11:38.

¹³⁵ Manunan puerto na Gresya. – *Tandaan na manag-salin*.

abung da tan anggan 'nangluto ni na sopas para ed sikara!' Say lupa na sayan maong ya laki ed pamilya et nanalnawa lapud Grasya na Dios. Wala si Kristo ed loob to tan napno na liket. Tan say melag ya kuarto ya panayaman da et napno met na liket ya manlapud tawen. Saray ag walaan na Kristo ed loob da et napno na kaguluan ed loob. Ag ira makalugan ed labin-sakey a kuarto anggan duara labat, balet dia, labin-sakey a kamarerwa a walaan na Kristo et akalugan labat ed saksakey.

Anggano antoy karakel na espasyo ya walad saray totoo — anggan saray espiritual a totoo — kulang ni so espasyo da, lapud kulang so lugar ed loob da para ed si Cristo; lapud ag-Sikato laen a sigpot ed loob da. No nanengneng na saray bibii ya nanayam ed Faras so karangyaan ya walad natan anggan ed dakel a monasteryo, sikara et ontanog: 'Say Dios et mangibaki na apoy manlapud tawen tan poolan to tayo! Tinaynan itayo na Dios!' Ag-abayag, asumpal la na saray bibii na Faras so kimey da. Nen kabuasan, ipaway da ray kanding da, insan da ayusen so abung, insan onla ra ed kapilya odino mantitipon ira ed saray abot, tan say sakey ya makabasa na daiset et mambasa na bilay na santo na agew. Insan da igapo so onduko ed pikakasi, ya ibabaga da so Pikakasi nen Jesus. Balet maliban ed satan, nankimey met ira tan nansesempet. Kailangan ya marunong ya mandait so sakey a bii para ed amin ya gamit na interon abung. Tan mandadait ira na lima. Saray makinilya ya de-lima et mairap ya naromog anggan diad syudad, lalo la ed baryo. Maswerte la no walay anggan sakey a makinilya para ed interon Farasy. Mandadait met ira na kawes para ed saray lalaki — saray komportable a maong — tan manggagansilyo na medyas. Gagawaen da so amin a walaan na panag-asikaso tan panangaro, balet wala ni met so sobraan a panaon da, lapud simpli so bilay da. Saray totoo ed Farasy et ag ira manpapanunot ed saray bengatlan anggapoy kakanaan. Naeksperiensya da so liket na saray monghe. Tan no, bilang, naimano mo ya say ules et akakiling ed kama tan imbaga mod sikara, 'Itedem so ules,' nadngel mo ya ebat, 'Kasin makapagonigon ed sika no manpipikasi ka?'

Natan, ag la kabat na totoo iyan liket na saray monghe. Manisia iray totoo ya ag da nepeg ya itepel so kairapan odino manirap. Balet no mas man-isip iray totoo a singa saray monghe, no mas simpli so panagbilay da, magmaliw iran malinew. Natan et napapairap ira. Saray kamarerwa ra et napno na kapaga tan kaandian na ilalo: 'Si-pigan et akapangipaalagey na duaran atagey ya bilding!' — odino 'Si-pigan et akapan-aral na limaran dayo ya lenguahe!' — odino arum ya kapara to. 'Tan siak,' kuan da, 'anggapoy sarili kon apartment, tan anggapo ni ingen so amtak ya dayo ya lenguahe! 'Ayan la, tapos la ak!' O say sakey a too a walay luganan to et onggapo lan papasakiten so sarili to: 'Mas maong so luganan na arum nen say kien ko. Kailangan kon manaliw na parehon-pareho.' Manaliw ira na balon luganan, balet anggan satan et ag mangiter na liket ed sikara — ta walay arum a mas maong ni. Mansaliw met na kaparehas to para ed sarili to, balet naamtaan to ya saray arum et wala met so sarili dan eroplano, tan manirap lamet so linawa to. Anggapoy anggaan to. Legan na satan, say sakey a too, ya anggapo met so luganan to, et idadayew to so Dios tan manliliket. 'Salamat ed Dios!' kuan to. 'Antoy problema no anggapoy luganan ko? Wala met so mabiskeg ya bikking ko tan makakar ak. Tan pigara so totoon aputotan so sali da, ya agda la naasikaso so sarili da, agda makapanakar, kaukolan day mangasikaso ed sikara!... Balet walay sarili kon sali!' Diad dapag to, say sakey a pilay et ibaga to: 'Panon balet so arum ya naandian na duaran sali da?' — tan maliket met.

Say ag-pankibales tan ag-pakapenek et baleg a karuksan. Say toon alipan na materyal a bengatla et lawas ya alipan na kapaga-paga tan gulo ed loob, lapud mankikigtel ira ed takot ya nayaran naala ed sikara so kayamanan da, odino natatakot ira para ed mismon bilay da. Aminsang, walay sakey a mayaman a laki a taga-Athens a linma ed siak tan inkuan to: 'Ama, agko la nakakasakey iray ananak ko. Abalang ko la ray ananak ko.' — 'Piga so ananak mo?' so intepet ko. 'Duwa,' so inyebat to. 'Pinalaki ko ra ed sankamaungan ed amin a bengatla. Wala ed sikara so amin a labay da. Anggan say balang sakey ed sikara et sinaliwan ko na kotse.' Insan nagmaliw a malinew ed pantotongtong mi ya sikatoy wala'y dilin kotse to, say asawa to et wala met, tan say balang sakey ed ananak to et wala met. 'Kakatwa ka,' kuan ko

ed sikato, 'imbes ya resolbien mo ray problema mo, lalon pinagrabe mo ni ra.' Natan et kaukolan mo lay baleg a garahe para ed amin ya saratan a luganan, tan kaukolan mon manbayar na mamipat a mas baleg pian ipa-ayos iratan, agni isali so katuaan ya sika, say asawam, tan saray ananak mo et walad peligro ya naaksidente ed anggan anton oras. Balet no pinasimpli mo komon so bilay mo, say familyam et mas mankakasakey, nankakasabot kayon amin, tan anggapo komon irayan problema yo. Say kasalanan ed no antoy nagagawa ed sika et aliwan ed ananak mo, noag ingen ed sika met lanlamang. Kasalanan mo ta aliwan ontan so impanpadakep mo ed sikara." Sakey a familya – apatiran luganan, sakey a garahe, say dilin mekaniko mo tan amin ya arum ni! Seguradon nayaran say sakey ed sikayo et makapanggalaw na mas maaga, tan say sakey et mas naudi? Amin ya sayan kaginawan et mangiiter na irap.

Diad sananey a pankanawnawa, sakey nin pangulo na familya—natan et familyan limara—so linma ed siak ed abong ko tan inkuan to: "Ama, walay sakey ya kotse mi, balet iisipen kon manaliw ni na duara. Mas magmaliw ya mainomay so amin para ed sikami." "Naisip mo la kasi no panon ka-irap so nagmaliw na saray bengatla para ed sika?" so intepet ko ed sikato. 'Naiwan mo so sakey a kotse ed anggan dinan ya eskinita, balet iner so pan-parkingan mo na talo? Kaukolan mo so garahe tan panagin na gasolina. Imbes ya sakey so peligro, talo la so aarapen mo. Mas maong ni no saksakey labat ya kotse so usaren mo tan bawasan mo ray gastos mo. Diad ontan, walay oras mon man-asikaso ed saray ananak mo, tan magmaliw ya mareen so kanunotan mo. Say kinasimple so susi." — "On," kuan to, "balet agko ni ingen an-isip ed satan."

— Geronda, walay sakey a laki ya angisalaysay ed sikami no panon ya agto apatikey so anti-theft alarm na kotse to ed duaran pankanawnawa. Sakey et lapud walay lango ya linmoob ed kotse, tan say sakey lamet et lapud sikatoy mismo so agto tinumbok iray instruksyon ed pan-usar na anti-theft system nen onloob ed dilin kotse to.

— Saray totoon aya et mabilay a singa martir lapud agda papasimpleen so bilay da. Karaklan ed saray kaginhawaan et walay kaibay irap. Saray totoon mundo et napepelag ed dakel a bengatla. Pinano da so bilay da na amayamay a kaginhawaan kanian nagmaliw ya mairap. No agmo pasimpleen so bilay mo, anggan sakey a kaginhawaan et nayaran pansengengan na amayamay a problema.

Nen ugugaw kami, sankaugalian mi so man-tapyas na gilid na bobona na sinulid, isalpak so kiew ya pansit ed pegley to, tan manggawa na makapaliket ya galaw ya angiter ed sikami na tuan liket. Mas naliliketan iray ugugaw ed sakey a galaw-galaw a kotse nen say ama ra ed sakey a balon-balo a 'Mercedes'. Tepetan mo so anggan siopan melag a bii: 'Antoy labay mo a regalo — manika o sakey a baleg a abung a dakel so palapag to?' Nengneng mo, say ebat to: 'Manika.' Anggan saray ugugaw et diad kaunoran et natalosan da met so kabalang na mundo.

— Geronda, anto so sankatulongan pian natalosan so liket ya iter na kinasimple tan inkamaplag?

— Say pakatalos ed sankalaleman a kabaliksan na bilay. "*Anapen yo nin unona so Panarian na Dios...*"¹³⁶ Say kinasimpli tan say duga ya ugali ed amin a bengatla et manlapud saya.

Kapitulo 4.

Nipaakar ed ingal ed paway tan kareenan ed loob

Ginulo na totoo so kareenan na kalikasan

Karaklan ed saray teknikal ya kagawaan ya uusaren na totoo natan para ed dilin inkakomportable da et mangagawa na ingal. Kasi, ed ingal da, pinalingo na totoo so mareen ya kalikasan; ed amin ya sayan teknolohiya, binago tan dineral da itan. Tan antoy kareenan na datin kareen! Panon so

¹³⁶ Mat. 6:33.

pananguman na too, tan panon ton umanen so amin a walad kaliber-liber to — ya agto ni ingen napapansin.

Natan, amin la so aka-adapta ya manbilay a walay ingal. Dakel a modernon ugugaw so labay dan manbasa legan dan ondengel na rock music. Diad arum a salita, mas labay da so manbasa ya walay musika nen say diad kareenan. Papakalmaen to so agda panag-inawa, lapud satan a agpanag-inawa et walad loob da. Narengel so ingal ed anggan iner. Dengelen mo pa!... Narengel mo may ag-ontotondan 'woo-oo... woo-oo!?' Man-sawsaw ira na tabla — 'woo-oo...', man-sasanday met — 'woo-oo...', man-iispray ira na puno — 'woo-oo' lamet. Insan manggawa ra na arum niran sprayers — singa saray eroplano, pian mas makapaway ni na ingal — tan ibaga ra: 'Mas maong irayan sprayers ta man-spray ira ed saray kiew manlapud tagey imbes ya manlapud leksab, tan anggapo ni sakey a saksak so ag na-sprayan.' Man-anap ira na ontan iran sprayers tan maliket iran maong ed saratan . Say sakey a too et labay toy manbut na saksakey a butor para ed pako tan lamet ya in-on to so sakey a klase na 'woo-woo machine'. Akin? Pian mangapkap na danum ed pandik? Balet maliket ya maong ed satan tan, makapakelaw, ipapasirayew to ni! Pian makasingot na preskon dagem, mansaliw ira na electric fan tan dedengelen da so tanol to. Nen saman, no mapetang, manpampawet-pawet ira na lima da, balet natan et didederalen da la so dili ran layag para labat ed sakey a singot na preskon dagem. Tan diad dayat met, maingal ira met natan. Nensaman, saray barkon de-layag et mareen ya onlalabas ed dayat, balet natan anggan say sankamelagan ya motorboat et makmaknol ya onkukurong. Diad agano, maslak ya totoo et manliber la ed mundo ya akalugan ed eroplano! Tan amta yo no antoy pansumpalan na saya? Say dalin et anggan panon et nasisipsip to so arum ya ingal, balet diad dagem, ag komon itulot na Dios, say amin ya kaguluan et onrampa la!...

Dininerál ni ingen na totoo so saray sagradon lugar ed desierto

Say ag-makainawa, makalaman ya espiritu na panaon tayo, kaiba so tatawagen dan sibilisasyon, et dineral to ni ingen saray sagradon lugar ed desierto ya mangiteter na kareenan tan mamapasantos na saray kamarerwa. Say ag-makainawa ya too et ag balot makalmo na kareenan. Anggapoy tinaynan dan mareen ya lugar ed anggan iner. Anggan say Banal a Dalin—anto la so ginawa ra ed satan natan! Tan diad bilay nen Photini a Mankokola¹³⁷, abitla ya diad desierto ya datin panayaman to, dakel ya kiosk so niletneg tan nankalukas iray snack bar. Diad saray abot tan selda ya datin panayaman na dakel a monghe tan santo, nampiseg iray Ingles ya manlako na soft drinks. Onia la, anggapo lay desierto! Napno la na saray abung, radyo, tindaan, hotel, airport!... Abiyag itayo pian nanengneng so panaon ya imbalita nen Santo Cosmas na Aetolia:¹³⁸ "Wala ni panaon ya onsabi, ya diad mismon lugar ya pangisusungan na saray kalangweran na paltog da natan, isabit na saray Hipsy so saray instrumento da na musika." Say labay kon ibaga et, sikatayo met, akaliktar tayo pian nanengneng iya: ed pasen ya datin panag-gagawa na saray monghe, ed pasen ya datin isasabit na rosaryo da — natan et maknol so tanol na radyo tan manbubula so soft drinks!... On, singa diad pigaran taon ni, ag la nakaukolan so anggan anto ed saraya.

¹³⁷ Si Fotini ya eremita et nianak nen 1860 diad Damascus (Syria) ed sakey a pamilyan Griego. Nen manga 1884, sikatoy linma ed Desyerto na Transjordan. Nen 1915, lapud Unonan Guerra Mundial, apilitan ya onalis ed Jerusalem, ya diton so nanayam anggad apawil so kareenan. Kayari to, nanayam ed desierto ed sagur na Dayat a Patay, ya diton so nanbilay bilang sakey ya eremita anggad inatey. Say bilay na eremita so adeskribe ed libro: Archimandrite Ioakeim Spetsieris. Say Eremita Photini. Banal a Balay nen San Anargyroi, Balon Skete, Palandey Athos, 1994.

¹³⁸ Say Banal a Martir tan Kapara na saray Apostol a si Cosmas na Aetolia (1779; komemorasyon na impamartir ed sikato nen Agosto 24). Sikatoy nansagpot na andukey a panaon ed Banal a Palandey na Athos. Kayari na banal a panatawag ed sikato, linma ed mundo tan nambiahe ed saray syudad tan baryo na Greece, ya walad pananguley na Turko, ya mangibabangat na Ebanghelyo. Inbangat to so Ebanghelyo, nampatindeg na saray eskwelaan, tan kinontra to so Islamisasyon na saray Griego. Nanggawa na dakel a milagro tan nansiansia na dakel a propesiya nipaakar ed arapen na interon katooan. Sikatoy duga ya ituturing a baleg a propeta na modernon panaon. Pinarungalan na saray Hudyo ed arapan na pasha na Turko tan inatey bilang martir. Nengnengen: Say Bilay tan Saray Propesiya nen Cosmas na Aetolia. – Moscow: Holy Mountain, 2007. – *Nota na Managsalin*.

Diad katuaan, manlapud saray nagagawa, nayaran isipen ya say bilay et manasingger la ed kasumpalan to. Say kasumpalan na bilay tan say kasumpalan na sayan mundo et manasingger la.

— Geronda, wala ni kasi lugar ed Masanton Palandey ya mareen ni?

— Antoy mareen a lugar so wala natan, anggan diad Masanton Palandey! Ta naynay iran mangipapatikey na dakel nin dalan diad katakelan na Athos. Man-ugong iray luganan ed amin a pasen. Anggan saramay manaayam ed saray sankasulatan tan sankakareenan a lugar et nansaliw la met na luganan para ed sarili da. Agko natalusan—anto kasi so anapen na sarayan totoo diad desierto? Si Arsenius a Baleg, nen nadngel to so kaliktik na saray iknol ed desierto ed mainay a dagem, et tinepet to: 'Anto itan a tanol? Linok kasi?'¹³⁹ No labat nanengneng na saray Banal ya Ama so nagagawa natan! Nen saman, ed saray komunal a monasteryo, saray monghe et naynay iran napapagal ed saray kimey da. Lalo la so katulongan ed pananganan tan say manangasikaso na bisita. Kailangan dan manuras na plato tan mankinit na saray tanso ya gamit ed lamesaan. Balet natan, mainomay la itan ya amin, ta saray monghe et walaan la natan na amin a klase na modernon kagawaan — ya karaklan ed saraya et maingal. Natatandaan ko no panon, diad monasteryo, et mangakak kami na danum manlapud subol tan, diad panamegley na winch, main-inayen min i-angat ed komapat ya palapag diad saray espesyal ya panagkargaan. Natan balet, say danum et ipapampump la , tan naynay mon narengel so kaletket to. Onkalkal so dingding, onkeketket so bintana. Anggan labat komon nankabit ira na silencer. Nen walad army ak legan na Civil War, nanggamit ak na silencer no i-cha-charge ko so baterya na radyo ko pian anggapoy narengel na kalaban ed sumlang a dapag.

Aminsan, walaray monghe ya nanlapud monasteryo ya nambisita ed siak ed selda ko. Mabiskeg so panagsalita ra. 'Tumigil kayo,' kuan ko ed sakey ed sikara, 'narengel kayo angga ed arawi.' Intuloy to nin nansigaw. 'Paki-istoria yo na mas mainay,' kinerew ko lamet ed sikato. 'Pasensyaan yo ak, Geronda,' so inyebat to, 'asanay kami ya onyawit na onia ed monasteryo mi. Walay manpapaandar ya generator mi, kanian kaukolan min onyawit — ta no andi, agmi narengel so balang sakey.' Naintindihan yo so labay kon ibaga? Imbes ya man-recite na Jesus Prayer tan man-istorya na malna, i-on da ni imay generator tan say pansumpalan da et onyawit la! Saray arum a tinedyer et ekalen da so silencer na motor da pian makapangawa na ingal ya narengel ed arawin lugar... Makapaermen ta say parehon espiritu et onlelepes ed bilay na saray monghe natan. On, ditan so papan-laen tayo – say ingal so mangiter na liket ed saray monghe.

Natan a kabuasan, babantayan ko so sakey a madre. Itsura ton astronaut. Akasulung na malapar a kalo a dayami ed ulo to, sakey a respirator ed lupa to, tan sakey a hay cutter a de-petrol ed lima to, manakar ed bakilid legan ton papanliketan so sarili to. Anggan saray astronaut et aliwan ontan so inkapangibantog da nen pinmawil ira manlapud Bulan! Kayari na pigaran bekta, bigla ak ya akadngel: 'Tra-ta-ta-ta!.. Tinmingin ak tan anengneng ko ya ginapoan to lay man-anik na dika gamit iman ya mower – tan maksil a maong so tanol to kanian anggapo lay pasen ya pan-amot ed ingal. Agto ni apasiray so gawa to nen sinmabi so sakey a trabahador na monasteryo ya awit toy makina ya mas makmaknol ni so kaletket to — pian mangararo na dalin. Linma-laman ya mankeketket, paonla tan paonla! Insan tinaynan toy arado ton de-petrol tan inala toy sananey a makina — pian mangigana na dalin. Anto kasi so agmi la inanos ed sayan mairap a kapalaran mi!..

— Balet, Geronda, ta amin ya sarayan makina et walad man pian napalekan so gawa...

— Ay, amtam met no panon karakel so makinarya ya mamapalmó ed bilay!... Paliisan, anggad nayaran, so antokaman ya onkukurong, antokaman ya mankikiring; paliisan so ingal. Amin ya ingal ya aya so mamapaalis ed sikami ed monasteryo. Akin, sirin, et walay karatula ya akasabit ed puerta ed leksab ya akasulat so 'Hesychasterium'?¹⁴⁰ Mas maong ni no mansulat ka na singa 'Noisasterium' odino

¹³⁹ Nengnengen so The Ancient Paterikon. Moscow, 1899. p. 21.

'Restlessnesssterium'! Antoy kakanaan na sakey a monasteryo no anggapoy kareenan diman? Nengneng mo, piliten mon limitan anggad nayarian so amin ya bengatlan pantotongtongan tayo natan. Agmo ni naekspierensya no panon kasamit so kareenan. No natalosan mo ya, mas mainomay mon natalosan so ibabagak tan arum niran bengatla. No natilak mo la komon so masamit ya espirtual a bunga na kareenan, seguradon maasikaso ka tan mas mansagpot ka para ed sagradon kareenan na espirtual a bilay.

Say kareenan et sakey a misteryoson pikakasi

Lapud sarayan amin a maingal a teknolohiya, iyarawi na monghe ed sarili to iray kaukulan para ed pikakasi tan say bilay na panagmonte. Kanian, nepeg a gawaen na sakey a monghe, anggad nayarian to, so ag panggamit na maingal a teknolohiya. Amin ya ipapasen na totoo ya kombenyente, diad kabaliksan, et ag makatulong ed monghe pian nagamoran to so kalat to. Diad ontan ya kipapasen, ag nagamoran na monghe so rason no akin ya nampanlakbay.

Say kareenan et baleg a bengatla. Diad panag-inawa ed kareenan, say sakey a too et manpipikasi la — anggano agto met talagan pikakasikasi. Say kareenan et sakey a misteryoson pikakasi, tan baleg so itutulong to ed pikakasi, singa met ed balang anges ya makapainumay ed too.¹⁴¹ Siopaman ya akapokus ed espirtual ya kimey legan ya akalinaew et onsublay ya nalemlem ed pikakasi. Anta yo no antoy kabaliksan na paka-lublob? Say sakey ya ugaw ya an-ereng ed taklay na ina to et anggapoy ibabaga to. Sakey la ra, mankakasakey la ra. Kanian, no say monasteryo et walad arawi ed saray lugar na arkeolohiya, ed ingal na mundo tan karaklan na totoo, baleg so benepisyo to.

Say paway a kareenan, ya arawi ed mundo tan nikasakey ed maingat ya panagkumbinsi tan ag-ontotondan pikakasi, et maples ya mangiter met ed monghe na kareenan ed loob — kareenan na kanonotan. Sayan kareenan ed loob et sakey ya kaukulan a panangigapo para ed masimpit ya espirtual a kimey. Insan, saray panaburido ed paway et ag la makapaburido ed sakey a too, lapud, diad kabaliksan, say laman to labat so walad dalin, legan a say kanonotan to et manaayam ed Tawen.

No nadngel na sakey so ingal o andi et depende ed mismon too

— Geronda, antoy nepeg ya gawaen na sakey no maingal legan ya mantratrabaho, odino no kaukolan so sakey a maingal a makina para ed saray gawaen ed lima?

— No maingal so gagawaen ya handicraft, baleg so itulong na kalmadon panagkansion na salmo. No agmo nibalikas so Panalangin nen Jesus, mankansion ka na taga-simbaan. Kaukolan so pasensya. Diad barko, no manbiahe ak manlapud Palandey Athos o ompawil, nayaran maingal a maong. Onyurong ak ed sakey a sulok pian ag-ak naabala, manpapasen ya onugip, ikekep ko ray matak — insan ak onggapo ya mankansion. Saray kansion ko! Dakerakel ya nanduruman bersion na 'It is truly meet,' dakerakel ya 'Holy God.' Tan say tanol na makina na barko et eksakto ya bagay ed panagkansion na salmo. Say makina et 'napeget so tono'¹⁴² — eksakton mitunoson ed 'It is truly meet' nen Papanikolaou

¹⁴⁰ Hesychasterion (Griego: ἡσυχαστήριον) – sakey a monasteryo na espesyal a klase. Say ngaran et nanlapud salitan 'ἡσυχία' – kareenan. – *Tandaan na Managsalin*.

¹⁴¹ Say kaukulan na alimbawa ya inter nen Banal ya Ama Paisios so pinaneknekan na saray datos na pisyolohiya. Say ag-napapansin, tuloy-tuloy ya panag-pawet tan panag-anges na baog so saray mekanismo ya pangontrol ed temperatura na laman na too. No say interon balat na laman na sakey a too et takloban na materyal ya man-insulate, kanian naekalan na pan-anges na balat, say resulta et ag tampol a nanengneng; balet, kayari na pigaran panaon, say pankabalang na balanse na temperatura na laman et mangitonton ed seryoson problema ed saray importantin gawa na laman. Say paka-alig ed pikakasi tan kareenan et direkta. Misteryoso, ag-nabibitla a pikakasi – kareenan – et ag-nabirbir balet tuloy-tuloy ya ontutulong ed sakey a too pian mansiansia ed maabig ya espirtual a kipapasen. Say kakulangan na kareenan et mangitonton ed sakey a Kristiano – tan lalo la ed sakey a monghe – ed saray espirtual a resulta ya ag-nabirbir ed unonan nengneng, balet makaderal met. – *Nota na Managsalin*.

¹⁴² Isos (nanlapud Griegon ἴσος – pareho, kapara, miparad) – say sankabebaan, 'basic' ya boses ed kanta na simbaan na Byzantine. – *Tandaan na Managsalin*.

tan say 'Holy God' nen Nilevs.¹⁴³ Maong so ungol to ya bagay ed anggan antoy! Man-kansion ak ed isip ko, balet say puso ko et mibibiang met ed panagkansion.

Balet iisipen ko ya say manpapabalang ed sikatayo et aliwan maslak so ingal ed paway noagta say [pan-isip] ed sakey a bengatla. No narengel mo so ingal ed paway et walad sika, balet say [pan-isip] et aliwan mainomay ya paliisan. Say pundasyon et say isip. Saray mata et makapantengneng balet agda nanenengneng. No manpipikasi ak, nayaran makanengneng ak ed sakey a bengatla balet agko nanenengneng. Nayaran manakar ak ed sakey a pasen balet anggapoy naimanoan ko. No say sakey a too et naiirapan a manggawa ed Pikakasi nen Jesus¹⁴⁴ diad pegley na ingal, kabaliksan to et agni akainsubo so kanonotan to ed Dios. Kailangan na sakey a too ya nagamoran so estado na panag-arawi ed mundo ya para ed Dios, pian sikatoy makapanbilay ed loob a kareenan, tan pian say ingal legan na pikakasi et ag makadisturbo ed sikato. [Insan] naabot na sakey a too so satan a estado na panag-arawi ed Dios, ya agto la nadngel so ingal, odino nadngel to labat no labay to—odino, mas eksakto, no say kanonotan to et onleksab manlapud Tawen. No say sakey a too et manggagawa na espirtual a kimey tan mansasagpot a maong, sirin, diad panamegley na panag-asikaso ed sarili, naabot to iyan estado. Sirin, makadengel o ag makadengel na bengatla, kapiganman ya labay to.

Aminsan, legan kon manlilingkor ed armada, nankasundoan mi na sakey a kaibak a sundalo—a matoor a too—ed sakey a lugar. "Balet," so inyebat to, "walay maknol a loudspeaker ya man-gaga ed abay na layag ko." "No narengel na sakey so loudspeaker odino andi," so inyebat ko, "depende itan ed mismon too." Talaga kasin narengel tayo so nagagawa ed kaliber-liber tayo no say isip tayo et akapuno la ed arum a bengatla? Nanonotan ko nen walad Palandey Athos, diad arapan na kaliva ko, mangititir ira na kiew panamegley na chainsaw—tinangtang da so interon palandey. Kanian, no manbabasa ak o manpipikasi tan talagan akapokus ak, anggapoy nadngel ko. Balet nen inmekerew ak ed saray espirtual ya gagawaen ko, ginmapo ak lamet ya nadngel so amin.

Respetuen tayo so kareenan na arum.

No aliwa itayo so sengegan na ingal, anggapoy nagawan dusa — nanenengneng na Dios so amin. Balet, sananey la no sikatayo so nanggawa na ingal. Kanian, nepeg ya lawas itayon man-ingat ya ag mangistorbo ed arum. No walay toon ag labay toy manpikasi, ag la komon mangistorbo ni ed arum. No natalosan mo labat no panon karakel so perwisyo ya iteter na ingal mo ed sakey a manpipikasi, magmaliw kan maingat a maong. Ta no agmo natalosan ya say kareenan et kaukolan para ed sika mismo, tan makatulong ed amin a too — tan nepeg ya unoren manlapud puso, lapud panangaro, aliwan lapud pilitan odino walay baston ya akatangay ed tapew na ulom — sirin say kareenan et ag mangiter na maong a resulta. No say sakey a too et man-iistoria legan a masisiglat so liknaan to, ya unong labat ed saray totontonen na disiplina, ya ibabaga ed sarili to: 'Natan et nepeg kon manakar ed saya pian agko naabala so siopaman, tan natan et nepeg kon man-tiptoe ya omlabas...', sirin saya et puron panirap. Say gagala et onkiwas manlapud puso, a walaan na liket, tan mansiansian man-erel lapud walay manpipikasi, walay mikakasakey ed Dios. Anian so pandumaan na panag-erel ed unonan kaso tan ed komadua! Say

¹⁴³ Charalampos Papanikolaou – sakey a kumakanta tan kompositor na musika na Byzantine manlapud sampot na ika-19 anggad gapo na ika-20 a siglo, a taga syudad na Kavala ed Gresya. Nilevs Kamarados – sakey a kumakanta a taga Constantinople nen pegley na ika-19 a siglo, kompositor tan teorista na musika na Byzantine. – *Nota na manag-salita*.

¹⁴⁴ Diad terminolohiya na saray monghe, say salitan 'εὐχῆ' et ontutukoy ed antikey a pikakasi ya pigaran salita labat, ya paulit-ulit ya ibabaga legan na manpipikasi ed rosaryo. Kaslakan et saya so Panalangin nen Jesus: 'Katawan a Jesu-Cristo, Anak na Dios, kaasian mo ak,' balet maliban ed saya, say 'εὐχῆ' et nayari met ya ontukoy ed sakey a panalangin ed Sankasantosan ya Ina na Dios: 'Sankasantosan ya Inan na Dios, iliktar mo ak, sakey a makasalanan,' ed saray Santo: 'San (ngaran), ipikasi mo ak ed Dios,' ed Banal a Krus, ed saray Anghel, odino pikakasi ya iiter ed parehon paraan para ed kapainawa na saray inmalis la, para ed pakaabig na saray mansasakit, tan arum ni. Sayan salita et nayaran isalin bilang 'Pikakasian nen Jesus', 'pikakasi ya uusaren so rosaryo', 'pikakasi', 'litanya' tan arum ni – depende ed konteksto. Say 'Manpikasi' ed sayan teksto et mankabaliksan na panggawa na pikakasi ya onia so klase to. – *Tandaan na Managsalin*.

gagawaen na sakey a too manlapud puso et mangiter na liket ed sikato tan ontutulong ed sikato. No nabirbir na sakey a too so ka-importantean na kareenan tan igalang to ray manpipikasi ed satan a bekta, ontumbok so sakey a liknaan na reverence. Tan diad panggagalang ed arum, igagalang na too so sarili to, tan agto la iuna so sarili to, lapud anggapoy panangaro to ed sarili to, noag ingen panangaro ed arum. Kailangan ya ilagay so sarili ed sapatos na sananey; kailangan ya man-isip na onia: 'No siak so walad lugar na sayan too, panon so labay kon panagtrato ed siak? Ta no siak so bannog o manpipikasi, labay ko kasi no say pinto et biglan isara na onia?' No ilagay na too so sarili to ed sapatos na sananey, dakel so manuman.

Tan antoy kamaungan na dati ed saray komunal a monasteryo!... Kareenan! Tinmigtig so orasan kada labinliman minuto pian natanidan na amin a monghe so pankaukolan a mangibaga na Panalangin nen Hesus. No walay siopaman a nadisturbo manlapud pikakasi, say pandengel ed orasan a tinmigtig kada labinliman minuto so mangipawil ed sikara ed satan. Baleg so nitulong na panag-tik tik na relo. Manpikasi iray ama, tan say kareenan—sakey a malarem a kalinewan—so man-ari ed monasteryo. Diad saman a Svyatogorsk a komunal a monasteryo ya panaayaman ko ed loob na pigaran panaon, walay anem a pulon miyembro na brotherhood. Balet singa say pakalikna et saksakey labat ya Hesychast so manaayam ed monasteryo. Amin et manpapraktis na Panagdasal nen Jesus. Diad simbaan, karaklan et manpapraktis na dasal ed isip—pigara labat so mankakansion. Tan ontan met legan na saray kimey da. Kinalinew so man-ari ed amin a pasen. Anggapoy makmaknol a mansasalita, anggapoy man-ey-ey; balang sakey et gagawaen to so kimey to. Balang sakey et onkikimpo ya anggapoy tanol—singa saray melag ya okel. Antokaman so gagawaen ed monasteryo et lawas ya gagawaen ya anggapoy tanol. Anggapoy singa saray gagawaen da ed saray monasteryo natan: 'oras na gawa', 'oras na kareenan'... Ompan mangipasok da met so 'oras na katalnaan'! Nen saman, in-organisa na balang sakey so oras to unong ed gawa ya inter ed sikato.

No labay tayon ontulong ed sikatayo so bendisyonan desierto—diad sagradon kaandian na karga tan masamit a kareenan to—pian makalmo met tayo na kareenan, nalinisan ed saray pasyon tayo, tan onapit ed Dios a , sirin nepeg met tayon inaro tan igalang itan. Nepeg tayon mag-ingat ya ag-i-adaptar so sagradon desierto ed sarili tayon mapasion. Sakey iyan baleg a kapangabastosan—pareho labat na onla ed sagradon Golgota pian mandayew legan a mankakansion na pop.

Say tambal ed ingal et saray maong a kanonotan

Makapaermen, saray totoo natan et mangusar na maingal a makinarya anggan parad saray angkekelag a gawaen. Kanian, no sika et walad maingal a lugar ed pigaran panaon, nepeg mon patuboen so maong a kanonotan ed loob mo. Agmo napipilitan iray totoo ya agda paandaren iyan o iman a maingal a makina. Imbes, tampol mon gawaen so maong a kanonotan. Alimbawa, nadngel mo so mantratrabaho ya sprayer, tan napapanonotan mo so tanol na helicopter ya ontitikyab ed tagey. Isipen mo ed sarilim: 'Nayarin walay sakey ed saray madre ya grabe so sakit to tan sinmabi so helicopter pian iyakar ed ospital. Isipen mo no panon ka lan mairap no ontan! Balet natan, salamat ed Dios, maong so laman tayo ya amin." Saya et mankaukolan na kakabatan tan dunong—say arte na pangilakip na positibon kanonotan. Alimbawa, nadngel mo so manngungotngot ya concrete mixer, say mantratrabaho ya hoist, odino arum niran tanol. Ibaga mo: "Purian Ka, Dios, ta anggapoy pambobomba, ta ag-onaral so saray bilding! Diad baliklad — manbibilay iray totoo ed kareenan tan manpapatikey ira na saray abung da."

— Balet Geronda, panon to no say ugot na sakey a too et apaga? Antoy gawaen to ed ontan?

— 'Napuyat so ugat'? Anto kasi so kabaliksan to? Nayarin napuyat so kanonotan mo? Anggapoy mas maong ni nen say maong a kanonotan. Say sakey a too ed mundo et nampaalagey na abung ed mareen a pasen. Linmabas so panaon, tan diad sakey a dapag na abung to et nanggawa ra na garahe, diad sananey et nanggawa ra na motorway, tan diad komatlo et nanggawa ra na bar a walay disco. Dengel mo

ray tambol ya onkukurong anggad pegley na labi. Say mairap a laki et naandi so ugip to; onugip ya akasaksak na earplugs, tan anggan nampan-tablet la. No mas abayag ni, nalingo la komon so kanonotan to. Linma ed Banal a Palandey, inanap to ak tan ginapoan ton ibaga ed siak: 'Onia so situasyon, Geronda, anggapo so kareenan mi. Antoy gawaen ko? Nononoten ko so manpaalagey na sananey a abung.' 'Mangisip ka na maong,' kuan ko ed sikato. 'Isipen mo pa: no walay guerra tan saray tangke et aayosen ed garahe, tan saray ambulansya et mangiyakar na saray asugatan ed asingger ya ospital, tan nibaga ed sika: "Agka onalis ed kawalaan mo. Igagarantiya mi so bilay mo; agmi ka galawen. Nayarian mon taynanan so abung mo ya anggapoy peligro, balet nepeg kan labat onggalaw ed kaliber-liber na sarayan bilding, ta ag makasabi dia iray bala.' O nayaran ibaga ra: 'Agmo ilual so ulom ed abung mo, tan anggapoy mangugsot ed sika.' Agta kasin magenap itan para ed sika? Agta kasin ikonsidera mo ya say ontan a kipapasen et sakey a peteg a bendisyon? Kanian natan, ibagam ed sarilim: 'Purian Ka, Dios, ta anggapoy guerra, ta mabilay tan maong so kipapasen na totoo tan itutuloy da so gawaen da. Anggapoy tangke ed garahe; manpapa-ayos iray totoo na luganan da diman. Purian Ka, Dios, ta anggapoy ospital, anggapoy asugatan, tan anggapo met so arum ya irap ya itdan na guerra. Anggapoy saray kolona na tangke ya mankakayat ed dalan, noag ingen say agos na saray luganan ya manpapaspas—saray totoon manpapaspas ya onloob ed trabaho." No gawaen mo so maong ya kanonotan ed onian paraan, ontumbok so dayew ed Dios." Naamtaan na mairap-bilay a laki ya say sankaimportantian et say dugan pananaw ed kipapasen to, tan tinmaynan ya malinew so linawa to. Diad in-inot, ginapoan ton labanan iray tukso ed kaliber-liber to panamegley na maabig iran kanonotan; insan to imbantak iray tableta to tan naugip ya anggapoy problema. Naynengneng yo no panon ya say sakey labat a maabig a kanonotan et makapamaabig ed sakey a too?

Tan aminsan et manbibiahe ak ed bus. Say konduktor et pinabiskeg toy radio. Kaiba mi ed biahe et pigaran kalangweran a mananisia. Inbagada ed konduktor ya walay monghe ed bus, tan paulit-ulit dan sinenyasan ya patundan to may radio. Nankerew ira na maminsan, nankerew ira na mamidua — balet anggapoy pibabaleg to; diad baliktad, lalon pinatagey to ni so boses. "Bayaan yo la," kuan ko ed saray kalangweran, "agto ak babalawen. Mankakansion ak na saray himno na simbaan, tan say radyo et mibibitla ed siak — pareho so tono."¹⁴⁵ Balet diad isip ko, inkuan ko ed sarilik: "No, ag komon itulot na Dios, walay aksidente ed motorway tan saray asugatan et naikarga ed bus mi — say sakey et abariy a sali, say sakey balet et asugatan so ulo — panon kon nasungdoan so ontan a pakanengneng? Gloria ed Sika, Dios, ta mabilay tan maong so amin a totoo! Nengneng mo, mankakansion ni ra ingen na saray himno!" Kanian intuloy koy biahe ko, ya mangi-humming na saray espirtual a himno ed sarilik. Sakey itan a makapaliket a biahe!

Iter ko kayoy sananey ya alimbawa pian nanengneng yo no panon ya say sakey a maong a kanonotan et makapangipetek ed sakey a too — anggano antoy nagagawa. Wala ak ed Jerusalem a kaiba so sakey a kabat ko. Say panagbisita mi et nansabay ed sakey a klase na lokal a pista. Saray totoo et manseselebra tan ag-ontotondan man-iiyaw: 'Alala... ah!' Talagan magulo so kipapasen — ag komon itan mangyari! Ingal, gulo, saray pan-eyag! Manseselebra ira na duga ya istilo — 'diad pan-eyag na liket!'¹⁴⁶ Balet, ag natatalosan iray salita. Intuloy-tuloy itan sanlabi. Say kaaro ko et abalang ya maong, yinmurong ed pasimano na bintana, tan ag-akaugip anggan saglit ed interon labi. Nipaakar ed siak, lapud ginawak so maong a kanonotan, akaugip ak a singa ugaw: napanonotan ko so Eksodo na saray Hudyo manlapud Ehipto,¹⁴⁷ tan saya et amano ni na sakey a liknaan na panangasi ed siak.

Kanian sika met et nepeg mon labanan so antokaman ya tukso panamegley na maong iran kanonotan. Alimbawa, no walay mangisaklot na pinto. Ibagam ed sarilim: 'Panon to la no, ag komon

¹⁴⁵ Nengnengen so nota 142.

¹⁴⁶ Nengnengen so Salmo 150:5.

¹⁴⁷ Nengnengen so Exodo 13–15.

abuloyan na Dios, walay agawa ed sakey ed saray madre—panon to la no sikatoy atumba tan abariy so bikking to—makaugip ak ni kasi? Balet natan et sinampay so pinto – bueno, seguro et walay gagawaen na say sister." Balet, no say sakey a madre et man-umpisa lan manhusga tan mangibaga: "Nengneng mo pa no panon so ka-absent-minded to! Mansampay-sampay ni na pinto, antoy! Ka-berbeng to!" – talagan makapainawa kasi so linawa to kayari to? Diad saman a bekta ya walay ontan ya isip to, say tangalashka to et agnabayag ya mangigulo ed kanonotan to. O, bilang alimbawa, nayaran nadngel na sakey a madre so alarm clock na arum ya man-ring na abayag legan na labi. Man-ring — insan onekal; man-ring — insan onekal lamet. No say sakey a madre, ya abangon na alarm clock na arum, et isipen to ed sarili to: 'Seguro et talagan apeksa iyan madre; agto la ingen makabangon. Mas maong no ombangon la tan igapo to lay gawaen to ed kuarto to kayari na kapalduan oras,' et agto nalikna so sanok o kairapan lapud ag-iilaloan ya impabangon ed sikato. Balet, no nipaakar ed sarili to so isipen to, ya man-iisip, 'Nia ak, napapabangon na nanduruman alarm clock na arum a totoo!' — nayaran ibaga to: 'Anto kasi ya?! Agda ak balot itdan na anggan sakey minuto ya kareenan!' Kanian, say sakey a maong ya kanonotan et mas makatulong ed sakey a too nen say antokaman ya arum a gawa.

Kailangan tayon patuboen so kareenan na linawa.

Say gagala et makaala na pankaabigan so too manlapud amin a bengatla para ed espirtual a pakilaban. Nepeg tayon pansagpotan ya nagamoran so kareenan na linawa. Diad pangilakip na matunong ya kanonotan ed saray sagpot tayo, nepeg tayon makagamor na pankaabigan anggan manlapud ingal. Say sankaimportantian et say duga ya pananaw ed no antoy nagagawa. Nepeg tayon kontran amin na maong iran kanonotan. No nagawaan tayon makagamor na kareenan na linawa diad pegley na ingal, saya et baleg so kabaloran to. Tan no say sakey a too et agto naala so kalinewan na linawa legan a walad pegley na gulo ed kaliber-liber, agto naromog so kareenan anggano walad kalinewan a lugar. No say kalinewan na linawa et onsabi ed sakey a too, amin a bengatla ed loob to et onkalinew tan anggapo lay makaburido ed sikato. Balet, no say sakey a too et manaanap na mareen a lugar pian makalay kareenan ed paway, no wadia la diman, mangala na baston tan paandien to ray tipaklong ed agew tan saray soro ed labi, pian agda sikatoy guluen. Diad arum a salita, paaandien to so tinipon na demonyo para ed sikato. Antoy iilaloan mo? Antoy isipen mon gagawaen na demonyo?

Susuboken to itayon sabatan ed amin a paraan — anggad napasakto to itayo.

Diad sakey a hermitage et nanayam so duaran maedad lan monghe. Nansaliw ira na sakey a asno ya walay kampanilya ed beklew to. Balet sakey a kalangweran a monghe ya manaayam ed asingger et labalabay toy bilay ya mareen. Apairitan ed tanol na kampanilya, ya ibabaga ton isesebel ed saray monghe ed skete so man-alaga na asno, tan pian napatunayan so punto to et inusar to so amin a kanonikal a totontonen ya anapan to! Imbaga na saray arum a monghe ed eremiteryo ya agda nariribaan ed kampana. "Dengelen mo," kuan ko ed kalangweran a Hesychast, "tan-awen mo, sarayan matatken a monghe et agda ka nariribaan tan siak ed nanduruman kerew; asikasoen da so sarili da ed tulong na asno. Ali ta kasin magenap la itan para sikatayo? Naisip mo la kasi no say asno et anggapoy kampanilla to tan nabalang? Ta sikatayo met so kaukolan ya onla tan anapen sikato! Balet manrereklamo tayo ni?" No anggapoy maong ya intension, no ag makala na espirtual ya benepisyo ed amin a bengatla, ag tayo onaliguas, anggano manayam tayo ed abay na saray santo. Alimbawa, akila ak ed sakey a yunit militar. Kanian sirin—say tanol na bugle na saray sundalo so magmaliw ya kampana na monasteryo ko, tan say automatic rifle so mamapaimano ed siak na espirtual ya armas kontra ed demonyo. Balet, no ag tayo makala na espirtual ya benepisyo manlapud amin a bengatla, sirin anggan say kampana et makapairap ed sikatayo. O makala tayo na benepisyo manlapud amin, o say demonyo so manggagamor ed satan. Say ag makainawa a too et awit-awit to so ag makainawa a 'bungto' to anggan diad desierto. Unona, nepeg a makagamor so kamarerwa na kalinewan ed loob legan a walad pegley na kagulo ed paway. No

agamoran la itan, makapansiansia ya kalinew anggan no taynanan to la so mundo pian anapen so kalinewan.

Kapitulo 5.

Nipaakar ed no panon ya say sobran pampapaga et manpaarawi ed sakey a too manlapud Dios

Ag tayo mankapet ed dakel a bengatla

Saray totoo natan et aliwan simpli so panagbilay da. Kanian mainomay iran nadisturbo. Sobra so aakuen da tan nalelem ed karaklan na kapagaan. No siak balet, unona kon tataposen so sakey o duaran gawaen — insan ko la isipen so arum. Agko balot aakuen so dakel a gawaen ya mankakasabay. Diad natan, saksakey labat so iisipen ko. No asumpal ko la so una, insan ko la isipen so komadua. Ta anggapoy kareenan ko no gapuan ko lay komadua antis ya asumpal so una. No mangala na amayamay ya gawaen so sakey a too, nalilito so ulo to. Anggan say simplin pan-isip labat ed amin ya sarayan gawaen [ya mankasabay] et magenap la pian magmaliw ya schizophrenia.

Aminsan, walay sakey a kalangweran a laki ya mansasakit ed isip ya sinmabi ed panag-eremitan ko. Inseguro to ed siak ya sikatoy papairapen na sakey a klase na sensitibidad ya tawir to ed saray atateng to. 'Anto met so ibabagam ya tawir-tawir ya onia?' so kuan ko ed sikato. 'Unona ed amin, kaukolan moy man-inawa. Insan, ituloy moy panagaral mo. Kayari to, gawaen moy serbisyo militar mo, insan ka mananap na trabaho.' Dinengel na mairap ya ugaw so imbaga ko tan akalmo na dalan to. Diad ontan met a paraan, naromog na totoo so sarili da.

— Geronda, siak met et maples ak ya napapagal ed trabaho. Agko natalusan no anto so rason.

'Say kulang ed sika et pasensya. Tan say rason na agmo panag-anos et lapud dakel so aakuen mon gawaen. Papansin-sinien mo ray gawaen mo kanian napapagal ka. Tan saya so mangitonton ed kaba, lapud ambisyoso ka tan seryoso ka ed trabahom.'

Nen manaayam ak ed sakey a komunal a monasteryo, ginawak iray kimey ko ed gawaan na anlong. Say senior ya anlong ya akankargado et sakey met ya anlong—sakey ya matatken a monghe, si Padre Isidor. Say mairap a laki et anggapoy pasensya to. Manggawa ya na bintana, insan man-panic, itaynan to may bintana tan man-apura ya manggawa na puerta; insan man-panic lamet, itaynan to may puerta tan igapo to lay man-atep – kanian amin et nababayaanan ton ag-asumpal, anggapo ni ingen so nasumpal to. Naandi so arum a tabla to, say arum et aliwan duga so pangigupit to... Ontan so paraan na sakey a too ya paguguluen toy laman to balet anggapoy nagawaan to.

Insan wala met iramay limitado so biskeg da; agda la kaya so masukok nen sakey o duaran gawaen. Balet sobra so aakuen da, mibibiang ira ed amayamay a problema, tan diad sampot et anggapo so duga ya nagagawaan da, tan igiguyor da ni ray arum ed sarili dan gawaen tan kapagaan. Nepeg ya piliten, anggad posible, ya ag mangala na masukok ed sakey o duaran gawaen, ituloy iratan na duga anggad kasumpalan, tan insan la, no malinis tan presko lay isip, mangala lamet na arum. Ta no nikalat so isip mo, panon mon mangidaulo na espirtual a bilay? Panon mon natandaan si Kristo?

Agmo itdan na pusom so saray materyal a bengatla.

— Geronda, antoy labay mon ibaga ed kuan mo, 'Ipaarap mo ray limam tan salim ed trabahom, balet agmo itdan na pusom'?

— Say labay kon ibaga et agyo nepeg ya iyawat so puso yo ed saray materyal a bengatla. Wala ray totoo ya interon inlala da et iyapay ed saray materyal a bengatla. Aagew-agew dan manpapanunot no

panon dan gawaen so arum a kimey, balet agda balot nononoten so Dios. Ag tayo komon napelag ed sayan patit. Man-obra ka ed panamegley na saray limam, man-obra ka ed panamegley na saray salim, balet agmo abuloyan ya say kanonotan mo et onarawi ed Dios; agmo itarya so interon pagkatao mo, amin ya pakayari na loob mo tan say pusom ed saray materyal a bengatla. Ta no andi, say sakey a too et magmaliw a managdayew na dios-diosan. Anggad posible, agmo itarya so pusom ed trabahom. Iyarap mo ray limam; iyarap mo so kanonotan mo. Agmo itdan na pusom so saray andi-kakanaan tan anggapoy silbi. Ta no andi, panon to la sirin a manliket ed si Cristo? No say puso et walad si Cristo, sirin say kimey et nasantos. Tan say too mismo et napansiansia to so espirtual a kabataan na biskeg ed loob tan nararanasan to so tuan liket. Usaren moy pusom ed dugan paraan; agmo itan aaksayaen ed andi-kakanaan.

No say puso et nausar ed amayamay ya angkekelag a bengatla, diad saginonor et anggapo lay biskeg to ya manermen ed saray talagan manepag ya panermenan. Iter ko so pusok ed saray maniirap ed kanser, ed saray manasakit; manpaga ak ed saray ugugaw ya walad peligro. Mangagawa ak na senyas na krus tan ipipikasi ko ed Dios ya liwawaen to ra. Tan no walay bisitak, say atensyon ko et akapokus ed sakit na samay sakey a too, tan ed panangarok ed sikara. Agko narerengel so dilin sakit ko. Diad onyan paraan, amin ya aliwan importante et nalilingwanan la; say labay ton ibaga, say isip et onla ed sananey a direksyon.

— Geronda, posible kasi, ed antokaman a klase na trabaho, ya ag itarya so isip tan puso ed satan?

— No simpli so trabaho, makatulong ya ag masyadon nala na isip. No komplikado so trabaho, atan, dakel so aspeto to, sirin, duga labat so pangiter na sankaabigan ya pansin. Balet, ag nepeg ya sakopen na trabaho so puso.

— Tan panon ya nasasakopan na trabaho so puso?

— Panon? Diad panamegley na sakey a droga. Say Managtukso et papanlemen to so puso pian onugip tan sasalapen to iya diad panamegley na inkakasarili. Balet no say puso et inter ed Dios, say kanonotan et manayam ed Dios, legan a say utek et akapansiansia ed trabaho.

— Tan anto so eksakton labay ya ibaga na salitan 'anggapoy pakakabatan'?

— No mantrabaho ka, agmo lilingwanan si Kristo. Mantrabaho ka ed ligliwa, balet paulyan mon mansiansia so kanunutan tan puso mo ed Dios. Sirin, agka napakesaw, tan nagawaan mon gawaen iray espirtual a betang mo.

Say trabahon ginawa a walaan na kareenan na kanonotan tan pikakasi et nabulosoan

— Kapatad, aliwa kasin mas maong no say trabaho et gawaen ya mas main-inay — pian say sakey a too et mansiansia ed kalinewan?

— Mas maong. Ta no say sakey a too et mankikimey ed kareenan, napansiansia to itan a kareenan tan nasantifika to so interon agew. Makapaermen, agtayo ni naimano ya no mangagawa tayo na antokaman a kimey ya apura, man-nerbiyos tayo. Tan say kimey ya ginawa ed panag-nerbiyos et ag nasantuan. Ag nepeg ya gawaen ya kalat so makagawa na dakel, pian labat nasakitan na kapaga ed proseso. Satan et satan na demonyo.

Saray gawan-lima ya ginawa ed kalinewan tan pikakasi et nasantos la ed sarili da tan papasantoen da ray totoon mangusar ed saratan. Lapud saya, makatunongan ya no saray monghe, ed kerew na saray layko, et mangiter na pigaran gawan-lima bilang bendisyon. Diad baliktad, saray gawan-lima ya ginawa ed panag-apura tan kapaga et ipapasa da iyan estado na demonyo ed arum. Say panag-obra ed panag-apura tan kapaga et ugali na saray totoon masyadon makalupad. Say alibok a kamarerwa na saray monghe ya manggagawa na gawan-lima et aliwan bendisyon so ipapasa da, noagta say alibok, ed arum. Napakabaleg na epekto na kipapasen na isip na sakey a too ed saray gawan-lima ya gagawaen to! Anggan diad panggagawa na saray kiew. Makapataktakot a bengatla! Say resulta na gawa et

mandepende ed kipapasen na isip na too legan ton gagawaen itan. No say sakey a too et kinakabkaban, mansasalit, odino mansasalita na marutak, say resulta na kimey to et ag nabindisyonan. Balet, no legan a mankikimey et mankakansion na himno ed simbaan odino manpipikasi, say kimey to et nababanal. Say sakey a resulta et nagmaliw a demonyo, legan a say sakey balet et nagmaliw a banal.

Diad pan-gagalaw a walaan na respeto tan panag-trabaho a kaiba so pikakasi, lawas yon sesantifikuen so inkasikayo tan amin a gagawaen yo et nasasantifikuan. No say kanonotan na sakey a too et akapokus ed Dios, sesantifikuen to so trabaho to, say ginawa na lima to. Alimbawa, ibaga tayo, mankikabit ak na kahon tan babalikasek so Pikakasi nen Jesus — manpipikasi ak legan a mantratrabaho ak para ed gloria na Dios. Say gagala ko et aliwan say man-apura ed kimey ko, say manggawa na amayamay a kahon, insan pasakitan so sarilik na kapaga. Satan et satan so demonyon kipapasen. Agtayo linma ed monasteryo para ed satan, noag ingen pian nasantuan so sarili tayo tan nasantuan so gagawaen tayo. No maminsan, lapud nalilingwanan tayo ya, say pakaliknam et singa ka sakey ya masipor ya empleyado na sakey ya sekular ya institusyon — lapud, ed panag-apura mon mangitapos na saray gawaen, nalilingwanan mon iyiba si Kristo. Diad baliktad, no gawaen mo so kimey mo a kaiba so pikakasi, naliknam so inkasika a singa sakey ya aripen nen Kristo. Kanian, iyaplika moy Pikakasi nen Jesus ed kimey mo, pian sika tan say gagawaen mo et nasantuan. Anta mo no panon so panamendisyon na Dios ed sakey a too? Anta mo no pigara tan anto ran klase na bendisyon so itdan to ed sikatayo?

— Geronda, panon to no say sakey a too et manggagawa na kimey ya mankaukolan na kanonotan, singa say panag-translate? Panon so panagdasal pian say kimey ya gagawaen et nasantuan?

— No say kanonotan mo et walad Dios, sirin say trabahom et nasantos, anggano satan et intelektwal, lapud manbibilay ka ed sakey a banal a kaliberliber — anggano agka makapangidaulo na pikakasi legan kan mantratrabaho. No say sakey a too et walad espirtual a kipapasen, baleg so itulong to ed sikato. Agda aanapen so kabaliksan diad panamegley na rason, noag ingen, legan iran nai-liwawa, natatalosan da itan diad panamegley na Iluminasyon na Dios.

— Balet antoy gawaen ko no agko walad ontan ya espirtual a kipapasen, balet kaukolan kon gawaen so onyan klase na trabaho?

— Sirin, ituloy mo labat, balet kaabay to et manpikasi ka, ya onkekerew ed Dios ya liwawaen ka. No antoy nayarian, gawaen mon seguridad ya saray makadios a kabaliksan ed saray libro ya isasalin mo et makatulong ed sika mismo. Tan mantrabaho ka na matoor. Kada sakey o duaran oras, man-inana ka na pigaran minuto tan ibagam so Pikasi nen Jesus.

— Geronda, say trabaho na panag-translate et kaslahan ya makadisturbo. Kaukolan ya naynay ya man-usisa ed saray diksyonaryo, manbasa na saray komentaryo...

— Balet imbaga ko la ed sika nensaman: say sankabalegan a makatulong ed panag-translate et say personal a espirtual ya eksperiensya tan saray pinapurek a kanonotan, a manggagawan say sakey a too a panag-ingatan na Grasya. Sirin, say panangipaliwawa ed saray makatawan a kabaliksan et susto tan manlalapu ed makatawan a liwawa, imbes ya manlapud rason, diksyonaryo o pan-gansa. Say labay kon ibaga et nepeg ya ipasal so sarili ed say manunaan — atan, ed say Divino — imbes ya ed say ikadua — atan, ed say pantawo.

Lapud sobran panangasikaso ed arum, nalilingwanan na too so Dios

— Geronda, say panag-asikaso et naynay kasin mangitonton ed sakey a too ya arawi ed Dios?

— Dengelen yo so ibagak ed sikayo: no say sakey ya ama et onasingger ed anak ton alibang ed panag-galaw tan malemew ton apapegetan, say ugaw, ya akapokus ed saray galaw-galaw to, et agto ni ingen naimano. Naimano to labat so panangaro na ama to no ekalen to ed sakey a bekta so isip to ed panag-galaw to. Diad parehon paraan, no alibang tayo ed antokaman a klase na kapagaan, agtayo nalikna so panangaro na Dios. Ag tayo nalilikna so iteter na Dios ed sikatayo. Man-ingat ka: ag mo isayang so

mablin biskeg mo ed saray ag-kaukolan a problema tan andi-kakanaan a kapagaan, a sakey ya agew et magmaliw a dabok. Diad panamegmeg tan panaburido nipaakar ed saray bengatlan ag importante tan andi-kakanaan, aliwa labat ya napapagal so laman mo noagta nikalat met so kanonotan mo ya anggapoy direksyon; tan insan, legan na pikakasi, say iyapay mo ed Dios et say kapagal tan pan-u-ngaw—kapareho na sakripisyo ya inter nen Cain.¹⁴⁸ Kanian, say panag-inana na loob mo et magmaliw met ya 'singa si Cain', napno na kapaga tan panag-ingal, ya napapakiwas na saray tangalashka ya asingger ed sika.

Ag tayo isayang so mismon sentro na biskeg tayo ya anggapoy gagala, ta no andi, say niterak la labat para ed Dios et saray makapoy a balat tan kalub. Say panag-isip ed anggan antoy bengatla et mamapapoy ed puso ed amin ya biskeg to ed loob tan anggapo lay itilak para ed si Kristo. No nanenengneng mo ya say kanunotan mo et naynay ya nadidisturbo tan manlilibot ed saray kapagaan, problema tan arum niran kapara to, nepeg mon isipen ya akalingo ka manlapud dapat ya kawalaan mo, tan manpaga ka ya inyararawi moy inkasika ed Dios. Isipen mo ya mas asinger ka la ed saray gawaen mo nen say ed Dios, ed pinalsa nen say ed Manamalsa.

Makapaermen, balet aliwan makapakelaw ya say kaliktan na mundo a nanlapud maong a ginawa ed trabaho et makapalingo anggan ed sakey a monghe. Siempre, say too et pinalsa pian manggawa na maong, ta say Amalsa ed sikato et maong. Balet say sakey a monghe et manisisikap ya umanen so inkasikato manlapud pagkatao ya magmaliw ya anghel. Kanian, pian makapan-irap ed espirtual, nepeg ton limitan so trabaho to para ed materyal a bengatla ed saramay talagan kaukulan labat. Insan say liket to et manlapu ed saray espirtual a bunga ya inasikaso to; magmaliw iyan espirtual, tan say monghe et aliwa labat ya say inkasikato so napapabulas to noagta pati saray arum et napapabulas to met na masabaw.

Diad pegley na amayamay a kapagaan tan kapaga-isipan, nalilingwanan na totoo so Dios. Si Padre Tikhon¹⁴⁹ et dati ton ibabaga, diad mismon istilo to: "Si Faraon et angiter ed saray Israelita na amayamay a trabaho tan amayamay a naakan pian nalingwanan da so Dios."¹⁵⁰ Diad panaon tayo, say demonyo et sigpot ton abihag so totoo diad panamegley na materyal a bengatla tan saray kapaga-isipan ed mundo. [Ituturo to ed saray totoo] so makuli ya mantrabaho tan dakel so kanen da — pian nalingwanan da so Dios tan, ed onyan paraan, agda nayarian, odino mas maong ya agda labay, ya usaren so kawayangan ya inter ed sikara para ed panag-asanto na kamarerwa. Balet, maong la ta — kontra ed linawa na demonyo — walay maong met ya resulta na sayan [kabalangatan tan kairapan] — ag met makalmo iray totoo na magenap ya oras parad panagkasalanan ya singa labay da.

Say sobran trabaho tan saray pansasikep ed mundo so mamapagmundo ed sakey a monghe.

Maong para ed sakey a too ya manpipirawat a manbilay na espirtual, tan lalo la ed sakey a monghe, ya arawian to so sarili to ed arum a klase na aktibidad, trabaho, tan responsibilidad — atan, saray mangaliw ed sikato manlapud espirtual a gagala to. Ag nepeg ya mangako na amayamay ya agnasumpal ya kimey, ta sarayan kimey et ag balot nasumpal. Tan no say sakey ya monghe et ag to naaranan so manggawa na espirtual ya kimey ed sarili to, naynay ya onarap ed paway ya kimey. Saray totoon mansisigap ya sumpalen iray agnasumpal ya kimey et mansumpal so bilay da ya walaan na espirtual ya kakulangan. Diad sampot na bilay da et manbabawi ra, balet diad satan ya panaon et anggapo lay silbi to ed sikara, ta say 'passport' da et inter la ed sikara. Antokaman so nagawa, importante so anggan antikey ya painawa manlapud saray kimey.

¹⁴⁸ Nengnengen so Gen. 4:3–7.

¹⁴⁹ Nengnengen si *Elder Paisios*. The Holy Mountain Fathers and Stories from the Holy Mountain. Holy Trinity St Sergius Lavra, 2001. pp. 13–39.

¹⁵⁰ Ikompara ed Exodo 1:13–14.

No nabawasan la so dakel a kimey, natural ya ompaway so panag-balo na biskeg na laman tan say panag-usar ed panag-obra ed loob — sakey a kimey ya ag makapakesaw, noag ingen et mamapawil na biskeg na too. Insan, say kaluluwa met, et makasingot na espirtual ya oxygen ya masagana. Say bannog manlapud espirtual a panagsagpot et agto uubosen so biskeg na sakey a too, noag ingen isusubli to ni, ta sayan panagsagpot et itatagey to so sakey a too tan iyasingger to ed maaron Ama, pian say kaluluwa to et manliket met.

Say pisikal ya bannog, no anggapoy espirtual ya kabaliksan to odino, mas maong ni, no nagagawa ya anggapoy espirtual ya pankaukolan ya makatunongan ed satan, et mamapait ed sakey a too. Anggan say sankamablin melag ya kabayo, no sobran pasagpotan, et onggapo met ya onggalaw—say labay ton ibaga, makagawala na mauges ya ugali, anggano anggapo ni itan ed sikato nensaman tan nayaran nagmaliw ya mas makabat lapud katatken to.

Pian unanayen so espirtual, nayaran itabi so arum a gawaen. Say sobran trabaho tan sobran panag-asikaso ed mundo so mamapagmundo ed monko, tan say abilidad to parad espirtual a panagnonot et nagmaliw a mundano. Manbibilay la bilang too na sayan mundo—a kaiba so amin a kairapan na isip tan panag-ansiedad ed mundo a kaiba to. Diad antikey a salita, lapud naynay a kapagaan, kapaga-gan tan irap, sikatoy, diad sayan mismon bilay, et parte-parte lan nararanasan to so irap na impierno. Balet no say sakey a monghe et aliwan nipaakar ed materyal a bengatla so pibabali to, noag ingen ed dilin kaligtasan to tan say kaligtasan na amin a totoo, gagawaen to so Dios a manangidaulo to tan saray totoo so aripen to.

Natandaan mo ni kasi so istorya nen Venerable Gerontius tan say novice to?¹⁵¹ Kinerew nen Venerable Gerontius ed Sankasantosan ya Inan na Dios so daiset ya danum—suston para ed sikato tan say novice to ya iinumen. Say Ina na Dios, singa sakey ya maaron ina, nanggawa na lukas ed bato diad abay na panag-eremitan da tan angipaway na danum manlapud diman—sakey ya sagradon subol—pian walay nainum da. Linmabas so panaon, tan say novice na Venerable et ginmapo ya nampaalagey na saray terrace, insan nanganot na dalin, nantanem na saray prutasan tan hardin na pising, tan lapud inako to so dakel a responsibilidad ed mundo, et alingwanan to ray espirtual a kimey to. Tan lapud kulang so danum, inala toy pahilis tan ginapoan ton palaknaben so abot ed bato—pian mas dakel so ibungar na subol. Insan inekal nen Inan na Dios so danum, ya sengengan na panagus to ed sananey a lugar, ya mas abeba ni nen say kuarto, tan inkuan to ed sikato: 'No labay mon asikasoen iray hardin na pising tan manpabaliw-baliw ka, sirin manala ka na danum ed arawi.'

No iner so dakel a problema, walaray dakel a espirtual ya panagsabagal

— Geronda, agka ta kinmabli ya taynanan so selda, ya say impan-ayos to et nansagpotan mo na baleg, tan onalis ed sananey a lugar?

— Manlapud impan-akar ko diman, seguradon walay seryoson rason.

— Tan ed amin a laen mo, inlimitaan mo kasi so sarilim ed saray manunaan labat a pankaukolan?

— On, nilimitaan ko so sarilik ed saray manunaan a pankaukolan ed bilay dia, pian nagawaan ko so kaukolan para ed Espirtual a Realm, para ed Tawen. Ed paka-alibang ed saray bengatlan mundo, say sakey a too et naliliway ed dalan ya mangitonton ed sikato ed Tawen. Unona et sakey so gawaen mo, insan labay mo met so manggawa na arum... No nasabit ka ed sayan paulit-ulit a gawa, atan la — abalang ka la. No say sakey a too et nababalang ed saray bengatlan palsa, nababalang to met so manlapud tawen. Tan no panon ya anggapoy anggaan na saray bengatlan manlapud tawen, ontan met ya anggapoy anggaan na saray bengatlan palsa. Nababalang ka dia, odino 'nababalang' ka diman. Amta mo

¹⁵¹ Nengnengen si *Elder Paisios*. Saray Ama na Palandey Athos tan Saray Estorya manlapud Palandey Athos. Holy Trinity St Sergius Lavra, 2001. pp. 140–141.

no antoy kabaliksan na 'nababalang' diman, ed Panarian na Tawen! Ay, gagawaen ko so Panalangin nen Jesus tan ilelem ko so inkasik ed satan! Ag mo ni kasi sineretan so inkasika ed pikakasi?

Say pagka-abalang ed dakel a kimey, ed bannog tan kapagaan, tan lalo la ed apura, et ag makatulong ed sikatayo. Amin na saraya et itutulak to so katinuan ed gilig tan papaleten to so kamarerwa. Say sakey a too et ag to la labat nayarian so manpikasi, noag ingen pati say man-isip.

Agda makapan-isip na maong tan diad sampot et nagagawaan da ray aliwan duga.

Kanian, man-ingat ka: agmo aaksayaen so oras mo ya anggapoy direksyon, ya anggapoy maong ya resulta ed espirtual a bilay mo. No andi, makasabi ka ed punto ya magmaliw kan masakit a maong so liknaan mo tan agmo la nagawaan so espirtual a kimey mo. Labay mon mankimey o mitongtong — o, pian labat 'napansibokan' so sarili mo, manggawa ka na problema para ed sarilim. No itaynan tayo so Panagdasal nen Jesus tan saray espirtual a kimey tayo, aalapen na kalaban so espirtual a katageyan tayo tan, diad panamegley na laman tan saray kanonotan tayo, makilaban ed sikatayo. Gagawen to ya anggapoy silbi so amin a pakayari tayo—mental man o pisikal; puteren to so pikakapiulop tayo ed Dios, a say resulta to et say panag-aripen na kamarerwa tayo na saray pilalek.

Si Ama Tikhon et naynay ton ibabaga ed saray monghe ya nepeg ya manbilay na simplin bilay pian makaliktar ed saray problema na mundo, imbes ya mantrabaho a singa saray trabahador tan mangan a singa saray totoon na mundo. Ta say tawag ed sakey a monghe et say panag-orok, panag-ayuno, tan pikakasi—aliwa labat para ed sarili to, noagta para ed interon mundo—parad saray mabilay tan saray inmalis la. Nipaakar ed trabaho, nepeg ya daiset labat tan gawaen labat pian nasuportaan so sarili ya pankaukolan, pian ag magmaliw ya pabigat ed siopaman.

— Geronda, naynay kasin makasbel iray pansasikep ed mundo ed espirtual a bilay?

— No gagawaen mo so kaukolan lapud panagtulok,¹⁵² et agka napirdian. No say sagpot mo ed panumpal na panagtulok ya inter ed sika, odino ed panulong ed sakey a kapara, et ag onlabas ed saray ketegan na [panagtulok], sirin et maseseg mon pananabangan so pikakasi, tan say tulong mo ed arum et magbunga na maong. Balet no say sakey a too et lampasan to so angganan [na panagtulok] na sarili ton linawa, mangarum na kaaruman a pasen ed kimey ya inter ed sikato, tan manasikaso ed saray bengatlan ag nakaaukolan, sirin say kanonotan to et nadisturbo tan onarawi ed Dios. Tan no say kanonotan na sakey a too et aliwan walad Dios, panon ton naeksperiensya so diadlikan a liket? Say puso et mainomay ya onbetel. No say interon agew ko et uunaten ko ray totoo, sirin, anggano sayan gawa et espirtual, no labi, no ombangon ak ya ondasal, say puso ko et walad sananey ya kipapasen — talagan naiiba nen say no mandasal ak ya interon agew. Napnoy-napno so kanunutan ko ed dakel a bengatlan nadngel ko ed saray totoo, tan aliwan mainomay ya ibaliwala iratan ya amin. No posible, ibagam so Panalangin nen Jesus ed sanagew tan main-ayep ya ikansion mo so sakey a himno na simbaan.

Makatulong met so antikey a panaon na espirtual a panagbasa—lalo la no antis manpikasi. Papetangen to so kamarerwa ed kaaraleman tan papalagpesen to ray kapagaan ya angunor ed isip ed loob na agew. Tan no say kamarerwa et nawalaan na kawayangan tan naitagar ed espirtual, maringgas a kaliberliber, say isip et ag napa-distract ed kimey to. Kayari mon manbasa na sakey a parte manlapud Ebanghelyo odino manlapud Libro na Ama (say Libro na Ama et walaan na antikey balet mabiskeg iran kapitulo), say isip et naitagar ed espirtual a mundo tan agla onkalaw manlapud ditan. Ta say isip et singa sakey ya ugaw ya ag makapainawa ya ag makapanyurong ed saksakey a lugar—onbatik-batik ed nanduruman pasen. Balet no iteran mo na masamit a toffee, ag la onalis.

Say kawayangan ed saray kapagaan tan pakakaburido et mangitdan na kareenan na linawa tan espirtual ya pan-uswag. Say kapagaan et manamayo ed monghe manlapud Dios. No iner so dakel so

¹⁵² Diad modernon terminolohiya na monastiko ed Russia, say salitan 'obedience', maliban ed 'panagpasakop na dilin linawa' (Griyego: ὑπακοή), et nayari met ya mangibaga na partikular a serbisyo ya inter ed sakey a monastiko (Griyego: διακόνημα). Diad sayan pankanawnawa, say termino et uusaren ed inmunan kabaliksan. — *Nota na Managsalin*.

kapagaan, dakel met so espirtual ya pakasabagal ya maneral ed saray sinyales na saray espirtual ya istasyon na radyo. Anggapoy rason na sakey a monghe no agto itagar so espirtual a panagbilay. Nengneng yo ray makapoy ya layperson, ya akabembenan na amayamay ya kapagaan, balet gagawaen da nin siansia so anggaay nayarian da. Say sakey ya monghe et anggapoy ontan ya kapagaan. Agto la kaukolan ya isipen so bayaran na abong, saray utang, odino no walay trabaho to o andi. Say espirtual ya ama to et asingger labat, tan say simbaan et wadia met ed monasteryo: pikakasi, pamahid na lanaan, serbisyo, liturhiya... Sikato et malaya ed saray kapagaan tan say saksakey ya gagala to et say magmaliw ya anghel — anggapoy arum ya kalat to. Balet say sakey ya layko et dakel so kapagaan to! Say kapagaan to et say panag-alaga ed ananak to, ed arum niran bengatla — tan diad parehon panaon et milalaban para ed kaligtasan na kamarerwa to. Unong ed dati ya ibabaga nen Elder Trifon:¹⁵³ "Kasin labay na sakey ya monghe so man-ayuno? Nagawaan to itan. Labay to so man-ayuno? Nagawaan to met itan. Anggapoy asawa tan ananak to. Balet say sakey a layperson et agto nagawaan so amin ya sarayan bengatla. Ta walay ananak to. Say sakey et mankaukolan na sapatos, say sakey et mankaukolan na kawes, tan say komatlo et mankaukolan na arum nin bengatla."

Nepeg tayon anapen so Panarian na Tawen

Manuna ed amin, nepeg tayon anapen so Panarian na Tawen. Nepeg ya saya so manunaan ya isipen tayo, tan amin ya arum et niiter met la ed sikatayo.¹⁵⁴ No say sakey a too et abalang so inkasikato ed sayan bilay, aaksayaen to so panaon ya inter ed sikato. No agda abalang so inkasikada tan manparaan para ed bilay ya onsabi, sirin walay kabaliksan na bilay da ed dalin. No isipen na sakey a too so bilay ya onsabi, dakel so manbaliw. Balet no say isipen labat na sakey a too et no panon so magmaliw a komportable dia ed mundo, sikatoy napakesawan, napapagal, tan paonla ed andi-anggaan a dusa.

Man-ingat ka ya agka napektuan na agmakapaindan a panag-irap tan maseseg a panag-asikaso ed saray bengatlan diad dalin: 'Natan et nepeg tayon gawaen so sakey a bengatla, insan say sakey...', ta diad ontan a kipapasen et say Armageddon so onabut ed sika.¹⁵⁵ Say agmakapaindan a panag-irap labat, nipaakar ed saray proyekto na panagpaalagey, panag-renovate tan arum niran ontan a bengatla, et trabaho la na saray demonyo. Ituro so atensyon mo ed si Kristo, ta no andi et say paway labat so itsura na bilay a kaiba si Kristo so walad sika, legan a diad loob mo et mansiansia so amin a pakana na mundo — tan natatakot ak ya say parehon kapirdian so onsabi ed sika a singa sinmabi ed saray masanto a birhen.

Saray makabat a birhen¹⁵⁶ et aliwa labat ya nanggawa na maong a gawa, noagta anengneng da met so tuan panangasikaso — agda inmekes so mata da; ag ira andi-interes. Saray makulangkulang a birhen et andi-interes tan ag ira nansagpot ya mansiansian akabante. Kanian inkuan na Katawan: '*Manbantay ka.*'¹⁵⁷ Sikara et birhen — balet makulangkulang, anggapoy pakatalos. No say sakey a dalaga et anggapoy rason to nanlapud inkianak, sirin para ed sikato et sakey iyan bendisyon manlapud Dios. Sikato et onla ed onsublay a bilay ya agto la kaukolan ya arapen so antokaman a subok. Balet, no walay rason to balet manbilay na andi-kakabatan, sirin diad Agew na Panangukom et anggapoy depensa to.

Tan panon balet so istorya nen Marta tan Maria, unong ed salaysay ed Ebanghelyo? Naynengneng yo ta no panon ya lapud inkabaliw na isip to et naging, ed sakey a paraan, anggapoy ba-ba nen Marta? Singa ontan, tinmulong met si Maria ed sikato ed gapo, balet nen anengneng to ya anggapoy intensyon nen Marta ya ituloy so panagprepara to, tinaynan to la tan linma la. 'Panon,' so kanonot nen Maria, 'ya napaulyan ko so Kristo ko lapud saray ensalada tan keyk?' Nayaran isipen na sakey a too ya linma si

¹⁵³ Para ed arum ni nipaakar ed si Kapatol Trifon, nengnengen so: *Kapatol Paisius*. The Fathers of Mount Athos and Stories from Mount Athos. Holy Trinity St Sergius Lavra, 2001. pp. 120–125.

¹⁵⁴ Nengnengen so Mateo 6:33 tan Lucas 12:13.

¹⁵⁵ Nengnengen so Apocalipsis 16:16.

¹⁵⁶ Nengnengen so Mateo 25:1–13.

¹⁵⁷ Mateo 25:13.

Kristo ed sikara pian labat mangan na saray masamit a luto nen Marta! Tan satan so talagan amalsakit ed si Marta, tan inkuan to: "*Katawan, ag mo ba pinansin ya say saksakey ya agi kon bii et tinaynan to ak ya bukor ya manlilingkor?*"¹⁵⁸

Kanian, mag-ingat tayo pian ag-ontan met so nagawa ed sikatayo a singa ed agawa ed si Marta. Manpikasi tayo pian magmaliw itayon maong a Maria.

Parte 3.

Nipaakar ed Espiritu na Dios tan say espiritu na sayan mundo

Say kalinisan na puso na sakey a matua a too so manpapasanting ed itsura to

Kabanata 1.

Nipaakar ed edukasyon tan kakabatan ed mundo

Say makabat a too et samay nampalinis ed inkasikato

Diad panagpasanting na kanonotan da aliwan diad saray bengatlan manlapud Dios noag ingen diad kataktak, say sakey a too et iyawat toy inkasikato ed demonyo. Balet no ontan, mas maong ni ed sikara ya naandi la ingen so rason da, pian diad Agew na Panangukom et nawalaan ira na pakapabawas na dusa.

— Geronda, nansian kasi so inkasimpli ed inkapalito?

— On, singa say kaibaan na saring tan jackal. Say jackal, no labay ton manakew na bengatla, matpel ya onla tan alaen to so labay to. Say saring balet, piliten ton naala so labay to diad panamegley na kataktakot.

— Tan nayari kasin mankamali so sakey a too, Geronda, ya isipen ton kalistoan na kanonotan so kataktakot?

— On, nayaran on, balet — no nengnengen da so sarili da — naimano da no anto so katusuan tan no anto so talinon na isip. Ta walay giya da para ed panag-isip. Anto so saray regalo na Espiritu Santo? Panangaro, liket, kareenan tan arum niran kapara da.¹⁵⁹ Wala ta'y anggan anto ed sarayan regalo ed loob to? No anggapoy sarayan ugali, say sakey a too et mangiyurong na bengatlan sataniko ed loob to—say kabat a tanda na sakey a tangalashka.

Say marunong a too et samay anlinis ed sarili to, samay ankaliktar ed sarili to manlapud saray pilalek. Tuan marunong et samay anlinis met ed kanonotan to. No say kanonotan et aliwan sagrado, sirin say karunong to et anggapoy silbi to. Alimbawa, alaen iray peryodista tan politiko—ira met, no aralen, et marunong iran totoo, balet dakel ed sikara, lapud anggapoy sagradon kanonotan da, et mangibabalikas na andi-kakanaan a bengatla kaiba na saray marunong a salita da. Mansasalita ra na makapataktakot ya kabalaw lapud mismo ed inkamatalino da! No ag maong ya usaren na sakey a too so dilin kanonotan to, usaren itan na demonyo. No ag usaren na sakey a too so inkatalino na kanonotan to para ed kamaongan, usaren itan na demonyo para ed kaugsan.

¹⁵⁸ Lucas 10:40.

¹⁵⁹ Nengnengen so Galacia 5:22–23.

— Kaniyan, lapud agda panggagamit ed talinon kanonotan da para ed kamaongan, iter kasi na totoo ed demonyo so kanepegan ya onkiwas?

— No say sakey a too et agto inusar so marakep ya isip to para ed maong a gawa, sirin say pakayari et otomatik ya iter ed demonyo. Lapud agto panggagawa na espirtual, baluktoten na too so kamaongan. Tan aliwan say demonyo so manggagawa na mauges, noagta say too mismo. Alimbawa, nayaran marunong so sakey a too, balet agto uusaren so isip to, imbes et pilien toy magmaliw a matamale. Balet lapud agda uusaren so ulo da, antoy kakanaan na pagmaliw a marunong?

— Sarag kasi na sakey a marunong a too a napnoy pilalek so makagawa na duga a panaghusga?

— Unona ed amin, nepeg dan mag-ingat ya ag manmatalek ed sarili dan rason. Lapud panmatalek ed sarili dan rason, say sakey ya espirtual a too et napapalingo, legan a say sakey ya makalaman a too et nababaliw. Ag nepeg ya manmatalek ed sarili ya kanonotan. Nepeg ya mantepet tan mananap na simbawa; nepeg ya santipikaen so kanonotan. Diad katuaan, nepeg ya santipikaen na too so amin ya kayarian to. Say santipikado tan matalas ya kanonotan et makatulong ed pakaala na duga ya panaghusga. Say marunong ya too ya ag nansantipika ed sarili to et kulang ed espirtual ya panag-awat. Tan say sakey a too ya natural ya mainomay ya manisya et nayaran isipen ton santo so sakey a nalilingo, odino isipen ton panagrespeto so ma-babaing ya panagsalita na sakey a too. Balet say sakey a napurido tan marunong a too et nagmaliw ya maingat a maong ed panag-isip.

— Geronda, panon ya napapalini so matalino ya isip?

— Pian napasimbalo, ag nepeg ya awaten na too so 'mensahe' na mauges tan ag nepeg ya itago so mauges a kanonotan, noag ingen nepeg ya onkiwas na maong tan simpli ed amin a bengatla. Diad onian paraan, onsabi so espirtual a linawa tan say ilaw na Dios. Insan nanenengneng na too so puso na arum a totoo tan ag mankokonklusyon base ed panagnonot na too.

— Geronda, say panag-usisa et akasuldong kasi ed kakabatan?

— Say pakatalos et manlalapu ed Diadibon liwawa. Nayaran manbasa ka na saray Banal ya Ama, walaan na duga ya kakabatan ed arum a bengatla, man-asceticism tan manpikasi; balet say pakatalos et manlalapu ed Diadibon liwawa. Sakey itan a penomenon na sananey a klase.

— Geronda, mas maong kasi iray totoo nensaman?

— Aliwan mas maong ira; noag ingen saray totoo nensaman et walaan na inkasimple tan maong a linawa. Natan, amin a bengatla et tinitingey na totoo a walaan na kataktakot, lapud say rason so panusukol da ed amin. Say espiritu na Europeo et nanggawa na baleg a deral. Sayan mismon espiritu so amalsay totoo. No ag lapud saya, say espirtual a kipapasen na totoo natan et magmaliw a marakep, ta, maong man o aliwa, amin la natan et edukado tan posible komon so mankakasundoan ed sikara. Balet saray modernon totoo et tinuroan na inkamaliwawa ed Dios tan amin ya sarayan teorya na demonyo, tan diad onyan paraan et ag la ra nagmaliw a manepag, kaniyan imposible la so mankakasundoan ed sikara. Nen saman ya panaon, agmo nayaran makasumpalan na pakatalos so sakey a too no sikatoy anggapoy debosyon tan edukasyon. Natandaan ko no panon, ed sakey a pankanawnawa, sakey a monghe, nen nadngel to ray salitan *'Tan ed Santo, say Ama tayon Gregory, Papa na Roma'*¹⁶⁰ legan na Liturhiya na Presanctified Gifts, nandesisyon ya say Papa na Roma so kokomemoraren tan alingo. "'Agko inilaloan,' kuan to, 'talagan agko inilaloan ya magmaliw kayon papista!' Kayari ton imbaga ya, tinmaynan ed simbaan. Nengneng yo no antoy pansumpalan na ag-inkabidbir! Say ag-inkabidbir et makapataktakot a bengatla. Tan say sankabaleglan a kaugsan et gagawaen na saramay say panrespeto et akasakey ed kalirongan na isip. No agda natalusan so kabaliksan na bengatla, manggagaway problema.

¹⁶⁰ San Gregorio say Dialogista, Papa na Roma (540–604) – sakey a santo na Simbaan ya Orthodox. Say piesta to et seselebraan kada Marso 12.

Say kakabatan ya anggapoy ilalo na Dios et sakey a kalamidad

No 'pabagalen' na totoo so panagnonot da, aliwa labat ya malinew so kanonotan da, noag ingen say Banal a Grasya et mainomay ya onapit ed sikara. Say kakabatan ya anggapoy liwawa et sakey a kalamidad. Say sakey a too et napapaliwawa na Dios diad panamegley na espirtual a panag-disiplina ed sarili tan espirtual a panagsagpot. Wala ed sikara so espirtual a liwawa tan say eksperiensya na panagbilay ed Dios, imbes ya diad sarili ran kanonotan. Kanian, nanenengneng da so arawi. Say toon kulang so panag-nengneng to et malinew so nanenengneng to ed asingger, balet agto nanenengneng iray bengatlan arawi. Tan anggan ed sakey ya aliwan kulang so panag-nengneng to—anggan nanenengneng to ni iray bengatlan medyo arawi—aya, diad kaunoran, et aliwan baleg ya agawaan. Say too et duara labat so pisikal ya mata to, balet dakel so espirtual ya mata to.

Saray manbabali ed si Kristo et ipapaliis da so sarili da ed Diosn a liwawa, ta singa saray toloy, manbabali ira ed sinag na agew tan onla ed lugar ya ag nasasabian na sinag na agew. Lapud satan, napapapetang tan mansasakit so espiritu da. No ag nilinisan na too so sarili to, no ag onsabi ed sikato so Banal a liwawa, sirin say [tawuran] kakabatan to, anggano antoy inkatunong to, et rasyonalismo labat tan anggapo lay arum ni. Aya so konklusyon ya asabi ko. Tan no naandi so Banal a liwawa, sirin anggapo lay antokaman a benepisyo ed amin a ibabaga tan isusulat na totoo. Say Salmo et insulat diad panamegley na inspirasyon na Dios, tan nengneng yo labat no panon kalarem so kabaliksan to! Tiponen yo so amin ya [natan a panaon] a teologo tan philologo, no labay yo, tan nanengneng yo: agda ni ingen makapanggawa na anggan sakey a salmo ya ontan so kaaralem. Si Ari David et aliwan marunong a too, balet malinew a nanengneng no panon ya giniya na Espiritu na Dios so sikato.

Tan say Simbaan natan et magulo lapud anggapo lay inspirasyon a nanlapud Dios, tan balang sakey et manhusga tan manggagawa na labay da. Insan onloob so 'human factor', onalagey so saray pilalek, tan dia so pakakanapan nen demonyo na espasyo pian onkiwas. Kanian saramay walad silong na pananguley na sarili ran pilalek et ag nepeg a mananap na pakayari.

— Sirin, Geronda, nepeg kasin masimoon ya anapen na totoo so ilaw na Dios?

— On, ta no andi, saray solusyon ya ipapropo ni da et nanlapud sarili ran rason. Tan insan onlalapuay kalirongan. Saray komperensya, miting... Tan makapaermen ta saramay mibibiang ed sarayan bengatla et agda nin unona ya akabat so sarili da. Ta say kabat ed sarili labat et mas mabli ni nen say amin ya kakabatan ed mundo. Say toon mapaabeban makabat ed sarili to et nabibigbig met na arum. No saramay [mapangibabagay] et akabat da komon so sarili da, sirin, no nanengneng da so makapakesaw ya kipapasen da, agda la komon abuloyan so sarili dan mansalita.

Aminsan, walay sakey a laki ya manrereklamo ya, unong ed kuan to, anggapo ni ingen anggan sakey ya Orthodox a Kristiano ya mangirepresenta ed Orthodoxy ed arum ya bansa diad nanduruman komperensya tan arum nin okasyon. Anggoy-anggoy so panagsalita to—sobra-sobra so panagpasobra to ya talagan agla napanisiaan. "Nen say Dios," kuan ko ed sikato, "et tinepetan to so propeta Elias: 'Antoy gagawaen mo dia, Elijah, ed Palandey na Horeb?'"¹⁶¹ — inmebat so propeta ya sikatoy saksakey labat so atilak. Insan inkuan na Dios ed sikato: 'Walay pitoy libon totoo ya ag-dinmuko ed si Baal.' Pitoy libon totoo so nansiansian matoor, balet inkuan na propeta Elijah: 'Sikak labat so atilak!' Tan natan et mangipapanengneng ka na makapaermen ya itsura ed panaon ya dakel so mananisia! Talaga kasin singa say Makapanyarin Dios tayo ed samay Makapanyarin Dios ya nipinta ed dome na simbaan, ya nayaran nabuong no walay yegyeg, insan tayo iisipen no antoy gawaen tayo pian ag onkalbo, tan tawagan iray manag-restore pian suporta itan?" — "Diman, ed Amerika," inyeat to, "no mangibaltog ka na bola, anggapoy too ya nanengneng." — "Balet panon ya ontan," inyunong ko, "ta amta ko so dakel a mananisia ya taga-Amerika!" — "On," kuan to, "tua itan. Balet saray Katoliko et talagan makalakal a

¹⁶¹ Nengnengen so 3 Ari 19:13–18.

demonyo! Lawas dan panggugunaetan ya lampasan itayo ed kalikuan!" — "Balet saray Katoliko," inebat ko, "et sikara met la so akalikna na panibabalaw ed Papacy tan natan et ompapawil la ra ed Orthodoxy. Nen binmisita si Patriarka Dimitri¹⁶² ed Amerika, aliwa ta saray mismon Katoliko so nankayaw: 'Say Patriarka et sakey a tuan Kristiano, balet say Papa et sakey a managganansya'? Aliwa ta imbaga na saray Katoliko iya a walaan na pasnok? Balet itultuloy yo nin isisiguro ed siak ya saray Katoliko et manaanap, diad panamegley na kalistoan, ya onloob ed Orthodoxy pian deralen itan, tan amin a klase na sarayan bengatla. Kanian iner, diad pakanengneng yo, so Dios? Talaga kasin nayarian na demonyo so manggawa na antokaman ya labay to?"

Makapaermen, say Western rationalism et aka-impluwensya met ed saray hierarkiya na Eastern Orthodox. Kanian, wala ra labat ed Eastern Orthodox a Simbaan nen Kristo ed laman, legan a say interon pagkatao da et mansiansia ed West, ya diad pakanengneng da et sankabiskegan ed mundo. Balet no nengnengen da komon so Sagur ed espirtual a paraan, diad liwawa na Banal a Danum, say liwawa nen Kristo, nanengneng da komon so espirtual a panleleley na Sagur, ya kalkalna ya nababalangay liwawa na Agew na Kakabatan—si Kristo—tan onlelelem ed aralem a karunungan. Balet, imbes, mantitipon ira ed saray komperensya tan anggapoy-angga so pantotongtong da ed saray topic ya agni ingen manepeng ya pantongtongan—saray topic ya agni ingen tinalakay na saray Banal ya Ama ed loob na dakel iran taon.¹⁶³ Amin ya sarayan gawa et nanlapud samay mauges. Say gagala ra et say pankalibew ed isip na saray mananisia tan say pangayayat ed sikara, ya itutulak so arum ed heresiya tan say arum ed iskisma. Diad onyan paraan, say demonyo et makakagawa na saray balon pasen ya panalayan to. Ay, ay, ay, sarayan totoo et papairapen da ray matoor tan sasalpen da ray ulo ra na saray andi-kakanaan.

Tan iner so pangigapoan na amin ya saya? Man-gapo iya no say sakey a too, ya ag manggagawa na espirtual a kimey, et iisipen to ya sikatoy espirtual a too, insan mantongtong na saray andi-kakanaan. Say sakey ya ugaw, ya walaan na natural ya kalinisan na isip tan daiset ya kakabatan, et mangibaga na makatunongan iran bengatla ed sika. Diad baliktad, say sakey a too ya atagey so inadalan to balet say isip to et apalibungaw na impluwensya na demonyo ya inawat to, et mangibaga na sankagrabian iran panagmura ed Dios.

Siopaman ya naynay ya papatalin-egen so kanonotan to ed panamegley na kakabatan legan ya manbibilay ya akapisara ed Dios et diad kaunoran et gagawaen ton espada ya duaray tarom so kanonotan to. Insan, ed sakey a tarom, tatampalen da so sarili da, legan ya diad samay sakey—diad panamegley na saray rasonable tan ag napagdudahan ya panaghusga na too—et sasalaken da ray arum. Say kakabatan na too et makagunggona no satan et nasantos tan nagmaliw ya Divino. No andi, satan et basta labat katurungan na too, rasyonismo, tan lohika na mundo. Say isip ya anggapoy grasya et singa sakey a bakal ya baston ya anggapoy magneto ya manbabakol na saray metal, ya iilaloan ton onketket iratan ed sikato. Balet ag ira onketket; nababaluktot labat ira ed saray bakol to.

Ontan iray totoo natan. Nia-nengneng da so amin manlapud pananaw na amagan rason. Sayan rason et sakey a peteg a kalamidad, ta ibabaga ya '*manpasirayew so kanonotan*'.¹⁶⁴ No say sakey a too et anggapoy Diwinin liwawa to, sirin say kakabatan et anggapoy serbi to; mangitdan na kadederalan.

Say siensia et nepeg ya iyaplika ed espirtual a bilay

Amin a kaugsan et manlapud kanonotan no say saya et nipaakar labat ed siensia tan interon akapikewas ed Dios. Kanian saray ontan a totoo et agda naromog so kareenan tan balanse ed loob da. Balet, no say kanonotan na totoo et nipaakar ed Dios, usaren da so siensia parad panag-uswag na

¹⁶² Dimitrios – Ekumenikal a Patriarka manlapud 1972 anggad 1991 – *Nota na Managsalin*.

¹⁶³ Si Elder Paisios et itutukoy to ray saraman a teolohikal a komperensya ya ditan et pipitongtongan iray isyu ya say Simbaan et walay seguradon patristikon posisyon to, ontan met ed saray isyu ya ag balot kaukolan ya pitongtongan.

¹⁶⁴ 1 Cor. 8:1.

inkasikara ed loob tan parad kamaongan na mundo, lapud ed ontan a kipapasen et napasanto so kanonotan da.

— Sirin, Geronda, nayari kasin ibaga ya say siensia et anggapoy gunggona to ed totoo?

— Say siensia et baleg so benepisyo to, balet mangiiter met na baleg a kalibuan. Wala ak ya kabat a totoo ya, anggano aliwan masiadon edukado, et mas malinew so kanonotan da nen saray iskolar. Saray totoon, diad Grasya na Dios, et linisan da so kanonotan da manlapud kalibuan ya inter na siensia ed sikara, et mas dakel so kagawaan da. Tan no sarayan kagawaan—say kakabatan—et ag nansakripisyo, nausar la labat iraya parad saray bengatlan mundano, aliwan espirtual. Say kakabatan et maples ya nansakripisyo no say sakey a too et mangiparungtal na sinseron panangasikaso parad kamaongan. Saray totoon mangiuna ed espirtual ya edukasyon da—say edukasyon na kamarerwa—tan uusaren da met so edukasyon da ed paway pian lalon onaligwas so espirtual ya inkatoo da, et maples ya nababalo ed espirtual. Tan no aliwa labat iran manag-teorya noag ingen et praktisante met—diad saray espirtual a bengatla—sirin baleg so itulong da ed mundo, ta iturong da ray totoo manlapud panirap na impierno paonlad liket na paraiso. Saray ontan a totoo na Dios et nayaran mas daiset so kualipikasyon da nen say arum a marunong a totoo, balet say itulong da ed mundo et mas baleg a maong. Say ontan a too et abindisyonan na dakel a espirtual a regalo, aliwan bunton na andi-kakanaan a papel (say labay ton ibaga, saray degree). Say mundo et napno na kasalanan, tan kaukolan so dakel a pikakasi tan personal a espirtual a eksperiensya. Dakel a klase na panagsulat et singa papel a kuarta, a say balor to et mandepende ed no antoy suporta ed satan. Kanian, balang sakey et nepeg a mantrabaho ed minas na dilin kamarerwa to.

Natatandaan ko no panon, diad Monasteryo na Esfigmen, walay sakey ya matatken ya monghe ya simplin-simple so panagbilay to ya anggan say Ascension et tinuring to ya santo. Manpipikasi ed Ascension ya uusaren toy rosaryo to tan ibabaga to: 'Banal ya Kinen Dios, pikasi ka ed Dios para ed sikami!' Diad sakey a pankanawnawa, nansakit so sakey ed saray monghe diad pananginan na monasteryo, tan say simplin monghe et anggapoy pakanen to ed sikato. Kanian, maples ya linmabás ed balitang paonlad leksab, inlukasan toy bintana ya akatangay ed dayat, inyunat toy taklay to ed paway tan nankerew: 'Sancton Analipsia,¹⁶⁵, ikerew mo ed Dios so sakey a sira para ed agik!' Tan nia! Bigla, sakey a baleg a sira a singa saya so linmogsaw a diretso manlapud dayat paonlad saray lima to! Amin a akanengneng ed satan et atalaw a maong. Balet say simplin laki et inmimis labat ed sikara, singa ibabaga to, 'Antoy kakatwa ed satan?' Anggaman ontan, amta tayo no kapigan so komemorasyon na sakey a santo, no kapigan so nansakit so sakey, no kapigan, iner, tan panon so agawa so Inkatagey, tan diad amin ya kakabatan tayo et agtayo ni ingen makapikasi para ed sakey a melanting a sira! Ontan iray 'kakatwaan' na espirtual a bilay, tan sarayan 'kakatwaan' et ag nasasakop na lohika na satan a grupo na saray intelihente ya say sankar-kargaan da et aliwan say Dios noag ingen say dili ran 'inkamismo'. Ag da iraya natatalosan lapud sarayan intelihente et walaan labat na ag-mamablin kakabatan ed mundo, lapud apektado ira na espirtual a sakit na mundo tan anggapoy Espiritu Santo ed sikara.

Say Espiritu Santo et ag onleksab diad panamegley na teknolohiya

Say salitan nanlapud kanonotan et agto babalewen so kamarerwa, ta nanlapud laman. Say kamarerwa et nababalo na Salita na Dios, ya inyanak na Espiritu Santo, ya walaan na diadidosan a biskeg. Say Espiritu Santo et ag onleksab panamegley na teknolohiya; sirin, say teolohiya et anggapoy pibabagayan to ed sakey ya ag-mamablin siyentipikon espiritu. Say Espiritu Santo et onleksab ed dilin kabubut to — no labat naromog To ed sakey a too so saray kaukolan ya espirtual a rekisitos. Tan say espirtual a rekisitos et nepeg ya linisan na sakey a too so espirtual a sirkito to manlapud kalat tan magmaliw a maong a konduktor — pian naawat so espirtual a kuryente na Diosnon panangipalinew.

¹⁶⁵ Diad Griego, say salitan 'Ascension' (Ἀνάληψη) et pambabae. — *Tanda na manag-salin.*

Diad onian paraan, say sakey a too et magmaliw ya espirtual a iskolar, sakey a teologo. Diad panamegley na 'teologo', say labay kon ibaga et saramay say teolohiya da et akabase ed malet a pundasyon na kakabatan ed teolohiya tan say degree da ed teolohiya et walaan na tuan balor, aliwan singa saramay walaan na papel ya anggapoy serbi—sakey a degree ed teolohiya a singa say mura a papel a kuarta nen panaon na okupasyon ya anggapoy serbi ed siopaman.

Mabetbet ya mangusar iray totoo na pigaran taon ed panag-usar na isip da pian makaaral na sakey o duaran dayon salita. Diad panaon tayo, halos amin la na totoo so makapansalita na dayon salita, balet lapud anggapoy pibabagay na sarayan salita ed saray salita na Banal a Pentekostes, nararanasan tayo so sankabaleglan ed amin a kalibugan na Babilonia. Say sankabalgan a kaugsan et walad katuaan ya, diad pan-aaral na amagan, rasyonal a teolohiya, nalilingo tayo ya say sarili tayon rason et say Espiritu Santo. Saya so tatawagen ya 'brainology', a nanlapuan na Torre na Babel. Balet diad teolohiya et dakel so dila tan amayamay a regalo ya napno na grasya, balet amin ya sarayan dila et mankakasakey, ta saksakey so Katawan da—say Espiritu Santo na Pentekoste—tan sarayan dila et mapetang.

— Geronda, sakey ed saray stichera para ed Pentekostes so mangibabaga: *'Say Espiritu Santo so mangiiter na amin a bengatla...'*

— On, mangiiter Sya, balet diad saramay makapangawat labat. Panon To ya iter ed sakey ya ag makapangawat? Saray salita na sakey ya mapaabeban too, ya nibase ed personal ya eksperiensya to tan nianak ed sakit manlapud kaaraleman na puso to, et mas baleg so balor to nen say bunton na mararakep a salita ya mainomay ya ibabalikas na sakey ya edukadon too, ya sunod-sunod, manlapud dila ya pinapino na panagaral. Say ontan a panagsalita et agto tatagken so kamarerwa na totoo, lapud nanlapud laman, aliwan say mapaling dila na Espiritu Santo nen Pentekoste.

Nepeg tayon santipikaen so kakabatan.

Say kakabatan et maong a bengatla, ontan met so edukasyon. Balet no say kakabatan tan edukasyon et ag nansagrado, magmaliw irayan anggapoy silbi tan mangitonton ed kapahamakan. Aminsang, pigaran estudyante ya akakarga na libro so sinmabi ed kaliva ko tan inkuan da: 'Geronda, sinmabi kami pian mitongtong nipaakar ed Daan a Tipan. Agta ipapermite na Dios so kakabatan?' "Anto a klase na kakabatan?" so intepet ko. "Say klase ya naala ed panamegley na rason?" "On," so inyeбат da. "Balet sayan kakabatan," so inbagak, "et anggad labat ed bulan so nasabi to ed sikayo. Agto kayo itagey paonla ed Dios." Saray pakayari na kanonotan, ya anggan biliyon so gastos, so mangititagey ed too paonla ed Bulan, et maong a bengatla, balet mas maong ni nen saraya et saray espirtual a pakayari ya, diad daiset labat a 'panaon'—sakey a piraso na amagan tinapay—so mangititagey ed too paonla ed Dios—say kalat na pananawag da. Aminsang et tinepetan ko so sakey ya Amerikano ya linma ya nambisita ed siak diad panag-erem ko: 'Antoy agawaan yo, bilang sakey ya baleg a nasyon?' — 'Sikami,' inyeбат to, 'et tinmayak kami ed Bulan.' — 'Tan arawi ta man,' tinepet ko, 'man?' — 'On, ibaga ta la, kapalduan milyon a kilometro,' inyeбат to. 'Tan pigara,' kuan ko, 'milyon so ginastos yo pian makasabi diman?' — 'Manlapud 1950 anggad natan ya agew, baleg so ginastos mi ed satan ya singa la ilog iray dolyar ya inmalir,' inyeбат na Amerikano. "Balet panon to met so Dios," so intepet ko, "agta ka ni sinmublay ya anggad Sikato? Arawi kasi so Dios odino andi?" — "Say Dios," kuan to, "et arawin-arawi!" — "On, nanenengneng mo," so inyeбат ko, "tan nasabi tayo Sikatayo ed sakey labat a piraso na amagan tinapay!.."

Say natural a kakabatan so ontutulong ed sikatayo pian makala na espirtual a kakabatan. Balet, no ag onlabas ed natural a kakabatan, say sakey a too et ag to nalampasan so natural a kipapasan to tan ag onkalab ed Tawen. Kanyan, agto taynanan so paraiso ed dalin, satan a hardin a napapainum na danum na Eufrates tan Tigris; manliliket ed karakep na kalikasan tan saray ayayep, balet ag onkalab ed tawen a Paraiso pian manliliket a kaiba ray Anghel tan saray santo. Pian makaloob ed tawenan a Hardin na Eden,

nepeg a manisia so sakey a too ed Katawan na satan a Hardin; pian aroen Sya, nepeg a kiknaen na sakey a too so kasalanan to tan paabebea toy inkasikato; pian nakabat Sya, nepeg a mitongtong ed Sikato diad pikakasi tan idayew Sya — pareho no ontutulong Sya ed sikatayo tan no susuboken to tayo.

— Geronda, kaukolan kasi para ed sakey a too ya naliliketan ed panag-ororok, panag-ayuno, panagkalkalna ed laman tan saray kapara to ya manaral na saray libro na dogmatiko tan teolohiya?

— No say sakey a too et walay batikan ya edukasyon to, sirin say kakabatan ed dogma et sakey a kagawaan ya makatulong ed sikato. Balet, ag nepeg ya anapen na sakey a too so kakabatan pian makatulong ed arum o pian makapansalita na marunong. Andi, say kakabatan [diad lawak na teolohiya] et nepeg ya naala pian natulongan so sarili. No say sakey a too et manseet ya santifikaren iray talento ya inter na Dios, onsabi so Grasya, ya sikato met so mansantipika ed mismon too. Tan diman, ed Grasya, narumog so dogmatika tan teolohiya, lapud diad onyan a kaso, nararanasan na too iray Sakramento na Dios diad panamegley na personal ya eksperiensya. Tan say sakey a too et nayaran simpli labat a too ya, kontento ed inter na Dios ed sikato, anggapoy pilalek ton manaral ni na arum.

— Tan no, legan ya manbibilay ed monasteryo, labay tayo ni so kakabatan na mundo, anto so kabaliksan to?

— Kabaliksan to et kulang tayo ed pakatalos. *'Niarum yo so katuaan, tan say katuaan so mangipaliktar ed sikayo.'*¹⁶⁶ No say sakey a too et manpaabebe tan naliwawan, sirin say pakayari na kanonotan tan say mismon pakayari na rason to et nasantos. Say biskeg na rason, antis ya nasantos, et makarunongan. No, bilang ag-nambasa, say sakey a too et gunggonaen to ray dogma ed makasarili a paraan tan basaen to so Apocalipsis, saray Santo a Ama, tan arum niran kaparan libro, sikatoy nalilito tan diad kaunoran et nababalang ed ag-panisia. Gagawaen da iya ed makasarilin pananaw, kanian say Grasya na Dios et ontaynan ed sikara. Naimano yo: say kababaan na linawa et makatulong ed amin a bengatla; say kababaan na linawa so mangiiter na biskeg. Say sankamatalinon plano ko odino say sankamatalinon solusyon ya aromog ko et nagmaliw ya sankabaleg ya kaengengan no walay inkakasarili ed satan. Balet say kababaan na linawa et say tuan kakabatan. Kanian, say sagpot na sakey a too et nepeg ya akilaan na panangaro ed Dios tan baleg a kababaan na linawa. No andi, imbes ya makagunggona, mangitonton iraya ed kasumlang a resulta. Magmaliw a malabir so kanonotan na sakey a too, tan kayari to et mangibaga ira na saray panagmura, lapud ginawa da so trabaho ed makasarilin paraan. Say ginawa da et lampas ed pakayari da. Anggan say sakey ya edukadon too, no labay ton isaysay so saray dogma, walay peligro ya naliliwa. Panon la balet so inkabaleg na sayan peligro para ed sakey a taon ya andi-aral ya labay ton talosan so espiritu na saray Banal ya Ama ya anggapoy dugan espirtual a kipapasen! Ta no sikatoy walad ontan ya estado anggan daiset labat, agto ilekseb so inkasikato ed sayan peligro; ibaga to: 'No walay kaukolan ko, liwawaan ak na Dios. Gawaen ko labat so natatalosan ko. Anggan ontan, sobra la!'

— Sirin, Geronda, no walay sakey a nankamali na panangawat ed Ebanghelyo, labay ton ibaga et anggapoy kapaabebea tan respeto to?

— On. Ta no anggapoy kapaabebea, sirin saray interpretasyon ya itatalaga ra et interpretasyon ya nanlapud kanonotan, na rason. Anggapoy diadibon liwawa ed saratan ya interpretasyon.

— No say sakey a too et agto natalusan so sakey a partikular a dogma odino bersikulo manlapud Banal a Kasulatan, mas maong kasi ya itilak to nin unona?

— On, kailangan mon ibaga ed sarilim: 'Wala'y mas aralem a kabaliksan ya akasalimukok dia, balet agko natalusan.' Satan so mismon gagawaen ko ed saray ontan a situasyon. Nen ugaw ak ni tan manbabasa ak na Ebanghelyo, tan walay parte ya agko natalusan, agko tinubak ya interpetaren itan. Isipen ko: 'Walay mas aralem ya kabaliksan ya akaamot dia, balet agko natatalusan.' Insan, sanen

¹⁶⁶ Juan 8:32.

sinmabi lay dugan panaon, naamtaan ko ya say interpretasyon et natural ya sinmabi. Balet ibagak ni met: 'Man-tepet ak la ed arum no panon ya in-interpret so sayan parte.' Tan naamtaan ko ya eksakton naintindihan ko iman a parte unong ed saray karaniwan ya aawaten ya interpretasyon na saray Banal a Ama. Ta no walay sakey ya man-interpret na Ebanghelyo [ya bukor to], lalo la no agto naintindihan, satan et kaandian na baing. Kanian, no manbabasa kayo na Sagradon Kasulatan tan saray Banal a Ama, ag yo ipaliwawa so abasa yo diad panamegley labat na rason, noagta mangiyakar kayo na maong iran kanonotan ed proseso — anggad onsabi so panagnonot na banal a liwawa, tan insan say mairap a parte et magmaliw a malinew a bukor to.

— Tan nayari ta kasi na sakey a too, no asabi to la so mas atagey ya espirtual a kipapasen, ya natalosan to na mas aralem so sakey a parte?

— Aliwan 'mas aralem'. Diad loob na saksakey a makadios a kabaliksan, dakel so akasalimukok a makadios a kabaliksan. Saray arum ed saratan et nayaran natalosan to ya tampol, legan a say arum et diad saginonor. Say sakey a too et nayaran dakel so basaen to tan dakel so naaralan to, balet agto balot natalosan so kabaliksan na Ebanghelyo. Say sakey balet, nayaran daiset labat so babasaen to, balet walaan na kababaingan tan espiritu na panagkareen; kanian say Dios so mangipalinawa ed sikato, tan natalosan to so kabaliksan na Ebanghelyo. Say sakey a labay toy manbasa ni na mas dakel et nayaran gawaen to lapud kayabangan odino para labat ed panliliket. Singa met labat sakey a laki ya manbabantay na labanan na wrestling tan, agto iikdan na pansin no panon so panlalaban na saray wrestler—pian makatulong ed sikato ya magmaliw a wrestler met—mantultultong labat ed relo to, pian ag-onlate ed onsublay ya tournament na wrestling. Kanian, ag-onmagmaliw a wrestler, noag ingen mansiansia ya manbabantay labat.

— Geronda, mabetbet ya ibabaga na totoo nipaakar ed sakey ya edukadon too: 'Sikato so sakey ya naliwawaan a too.' Kasin talagan ontan lawas?

— No ibaga tayon 'sakey a naliwawaan a too', say labay tayon ibaga et sakey a too a naliwawaan ed espirtual, a espirtual a matakken. Naobserbaan ko a no panon a say sakey a kulang ed edukasyon et nayaran magmaliw a mapagalang tan mapakumbaba, ontan met a say sakey a maong ed edukasyon et nayaran magmaliw a mapagalang tan mapakumbaba. Diad arum a salita, say interon pundasyon et walad espirtual a kaliwawaan. Saya so ibabaga nen Basil the Great: 'Say sankaimportantian et say pangikana na atagey a posisyon tan paka-awit na mapaabeban kanonotan.' Say sakey a too ya walay posisyon ya importante tan wala met so daiset a pagmamalaki to et, diad sakey a paraan, makatunongan. Balet anggapoy anggan antoy katunongan para ed sakey a too ya mapagmataas ya ag mankikana na atagey a posisyon. Say interon pundasyon et walad panagsinag ed sarili, ed panagsinag ed loob. No say sakey a too et masinag, edukado tan, diad parehon panaon, walaan na mapaabeban kakabatan, satan so sankaabigan. Balet, anggapoy anggan melag ya rason para ed sakey a too ya, anggan daiset so naaralan to, et napno na panag-isip ya importante.

'Manpasirayew so kanonotan'

Diad maslak a kaso, say panag-aral ed paway et mas makapairap nen say makapangiter na kamaongan — lapud papabalegen to so baleg a kayabangan ed sakey a too, sakey a 'matalonggaring ya ideya' nipaakar ed sarili da. Tan insan, sayan ideya et magmaliw ya balatbat ya mamapaliis ed Kinaabigan na Dios ya onapit ed sikato. Balet no ibantak na sakey a too so inkamatalker to—satan a palson ideya nipaakar ed sarili to—insan say Maong tan Maabig a Ama tayo et papayamanan to na saray maliwawa a Banal a ideya To. Balet, no say sakey a makapasinag a too et mangiingungunot na baleg ya ideya nipaakar ed sarili to tan mankapet ed sayan ideya ed isip to, mansiansia iran singa tugak, laman labat, tan agda naamtaan so Grasya na Dios—say Espiritu Santo. Diad arum a salita, walay peligro ya say baleg a kakabatan et 'pampaluknab' ed ulo da, ya manggawa ed satan a singa lobo. Insan, lapud k ,

say too et onarap ed peligro ya ombetak, singa lobo ed dagem (lapud schizophrenia), odino onbagsak ed dalin (lapud inkasikaso) — tan nabuyak ya anggad pirpiraso. Kanian, say kakabatan et nepeg ya ontumbok ed takot ed Dios tan mibansag ed gawa — pian mansiansia so balanse. Say kakabatan labat et makapairap.

No, lapud inkakasarili, mansalita ak na bengatla pian labat napagalangan, lapud akanonot ak na mas maong nen say arum, onggagalaw iray espirtual a ganggan — pian ipasimbalo ak. Balet, say ontan ya inkakasarilin panangipabantog ed sarili et makapairap ed sakey a too. Say pilok ya onloob ed mata et makapangirita na daiset. Balet, no naynay ya onloob ed mata, manresulta iya ed graben panlaga. Ontan met so nagagawa dia—onlalapu so espirtual a panlaga. No say sakey a too et agkulang ed kakabatan tan mainomay ton nagawaan so sakey a kimey, sirin nepeg ton onduko ed arapan na Dios, agew tan labi, ya pisasalamatan To lapud inter To ed sikato so kanonotan, tan sirin et nagawaan ton gawaen so kimey to ya agnapapakesaw. Say agpisasalamat ed Dios—papanon itan nayari?!

— Geronda, panon to no say sakey a too et nalilikna to ya agto la kaya so anggan antoy gawaen?

— Sirin, tatapewen na demonyo so too manlapud kasumlang a 'disisyon'. Aminsan, tinepetan so sakey a kamelyo: 'Anto so mas labay mon dalan — say onsasaka o say onsasadsad?' 'Ay, iner la kasi so patar a dalin?' so inyebat na kamelyo.

Saray anggapoy rason da et mas maong so kipapasen da. Sikatayo balet, inikdan na rason pian sikatayo, saray rasonable, et magmaliw ya mas maong so kipapasen tayo, balet aya so tepet: panon tayon usaren itan? Man-ebat tayo nipaakar ed saya. Kasan-kasanay impangiparaan na Dios ed amin a bengatla! Saray anggapoy rason et maliket tan mas maong so kipapasen da ed bilay ya onsabi, legan a saray masiadon marunong et manirap.

— Geronda, saray totoon walaan na kakulangan ed isip et magmaliw ya dehado kasi ed bilay ya onsabi?

— Diad kaunoran, parehon magmaliw ya dabok so 'sankatalinuan' tan say 'aliwan masyadon matalino'. Diad Tawen so panayaman na kanonotan. Diad Tawen, saray masanto a teologo et ag ira walad mas paborablen posisyon nipaakar ed pikakabat ed Dios nen say saramay walaan na kakapuyan na isip diad sayan bilay. Posible met ya say Matuon Dios et mangiter na mas ni ed saray komadua, lapud diad sayan bilay et dakel so aderal ed sikara.

Usaren tayo na duga so kanonotan tayo

— Geronda, akin et mabetbet mon ibabaga ya say edukasyon et maong ya panangigapo para ed bilay na monghe?

— Nengneng mo: say sakey a maalam a too et makabasa na bengatla manlapud saray Santo a Ama tan, diad daiset a sagpot labat — lapud atalosan da so abasa da — et maples so pan-uswag da. Balet parad sakey a andi-kabat, no anggapoy respeto to, mairap so on-uswag. Say sakey a taon ya andi-aral et kaukolan ton naeksperiensyaan a mismo iray makapanyarin agawa tan milagro, tan diad ontan labat et natalosan to so babasaen to base ed sarili ton eksperiensya. Balet para ed sakey a maaral a too, magenap la so daiset ya sagpot pian makapansulong na maples—no usaren to so kanonotan to tan ag labat manpokus ed teorya, ta no andi et natekan so espirtual ya panlames to. Siyempre, aliwan ibabaga ko ya nepeg dan piliten ya talosan iray Misteryo na Dios panamegley na kanunutan da.

— Sirin, Geronda, kaukolan kasi na too so mangusar na kanonotan to diad pakilaban kontra ed saray pilalek na laman?

— Aliwa labat ed satan, noag ingen pati ed mas abaleg ni. Naynengneng na too so bendisyon na Dios, nanengneng to so interon uniberso, tan idadayew tan piasalamatan to so Dios. Isipen yo ya: diad kaunoran, si Abraham a mismo so inmuunan nananap ed Dios. Insan, say Dios so nananap ed si Abraham.

— Antoy labay mon ibaga?

— Say ama nen Abraham et managdayew na dios-diosan — sikatoy nandayew na saray dios-diosan. Balet inobserbaan nen Abraham so uniberso, tan say katuaan ya saray totoo et mandadayew ed saray dios-diosan ya anggapoy bilay so amapaisip ed sikato. Ginapoan ton isipen a maong tan inkuan to: 'Ag nayaran sarayan dios-diosan, sarayan pidaso na kiew, so saray dios tan pinalsa da iyan mundo. Kanian siopa so amalsa ed saya? Siopa so amalsa ed tawen, saray bitewen, say agew tan amin ya arum ni? Kailangan kon anapen so tuan Dios. Diad Sikato ak manisia, tan Sikato so siansiawen ko.' Diad saman, nampanengneng so Dios ed sikato tan inkuan To, '*Paway ka ed dalin mo tan ed saray kakanayon mo.*'¹⁶⁷ Initonton na Dios si Abraham ed Hebron, tan si Abraham so nagmaliw ya inad-aron anak na Dios.

Say sakey a maalam a too et nayaran kulang ed respeto, balet, lapud mainomay dan natatalosan iray bengatla, diad daiset a panagpa-abeba tan daiset ya sagpot, makagamor ira na tagumpay. Alimbawa, nen ginmapo kami ya man-training bilang radio operator diad signals company no iner ak manlilingkor ed militar, arum ed saray call sign et walad English. Saray edukado tan makapantatalos na Ingles et tampol dan naaralan iratan. Balet para ed sikami ya arum, aliwan mainomay. Tan anggan ed saray leksyon na teorya, ya aliwan ontan kairap, saramay walaan na anggan daiset ya amta la nensaman et mas mainomay para ed sikara nen say para ed sikami.

Nepeg ya kabaten na too so bendisyon na Dios tan natalosan to no anto so inter ed sikato. Akin ya inter na Dios ed sikatayo so kanonotan? Pian sarag tayon usisaen, aralen, tan nonoten so nipaakar ed sarili tayo. Ag inikdan na Dios so totoo na kanonotan pian naynay dan pasakiten so ulo da no panon so makalmo na mas maples ya paraan na panbiahe manlapud sakey a bansa paonlad sananey. Inikdan to tayo na kanonotan pian usaren tayo itan a maasikaso ed saray sankaimportantian — ed no panon ya nagawaan so kalat na pananawag tayo: say Dios, say tuan tawen a panayaman.

Anto ran bendisyon so inter na Dios ed saray totoo na Israel! Anto ran tanda, anto ran milagrus! Balet, nen si Moises, ya awit to ray tapew ya akasulatan na Samploran Ganggan na Dios, et naatraso ed Palandey Sinai tan ag tampol ya linma, inter na saray totoo ed si [Aaron] so balitok dan alahas pian gawaen to itan ya balitok a baka tan sikara so mandayew ed satan.¹⁶⁸ Balet ed panaon tayo natan, say kanonotan na saray totoo... aliwan singa say kanonotan na baka! Kanian, say sakey a maalam a too et anggapoy palusot to no agto natalusan no anto so duga tan no anto so aliwa. Inter na Dios so rason ed sikatayo pian naromog tayo so Manamalsa tayo. Balet, saray taga-Europa et sobraan da la so impangusar da ed rason da. Lapud inekal da so Dios ed bilay da, sikara et nalilito la tan paonla la ra ed abismo.

Tan arum, anggano walaan na kakabatan, maples ya isip tan arum ni — amin ya kaukulan para ed tagumpay — et agda iikdan na pansin so ibabagam ed sikara.

No ginapoan mo labat ya ibaga ed sikara so sakey a bengatla, bigla la ran onyaw, 'Atalosan mi la, atalosan mi la!' — tan, ya puteren da so salita mo, man-apura iran mangitapos ed kanonotan mo. Saray marunong a kalangweran so onla ed Banal a Palandey. No walay ibagam ed sikara, say pakaliknam et natatalosan da la bigla so nadngel da. Balet, lapud ag ira makatunong, babaliwalaen da, tan say 'biglan naawatan' da et basta labat... ontikyab manlapud sikara. Saray arum balet, anggano ag ontan ka-talino, et matoor iran ondengel ed ibabaga ed sikara; ag ira man-istorbo, ondengel ira anggad sampot, tan say nadngel da et mansiansia ed sikara. Saray una et dakel so natatalosan da, manlalapuan ira na kakabatan manlapud amin a dapag, papanoen da so sarili da na satan — balet anggapoy gagawaen da. Gagawen dan anggapoy silbi so kakabatan ya inter na Dios ed sikara; say ulo da et singa la pinano na dayami. Lapud mapangta ra, agda papayagan so Grasya na Dios ya mangiter na liwawa ed sikara. Balet say komadua, anggano aliwan masyadon marunong, et mapakumbaba iran maong. 'Anta yo,' kuan na ontan a too, 'Masyado ak a makulnet!' — tan itepet to lamet: 'Antoy inbagam?' Tan saray ontan a totoo et

¹⁶⁷ Gen. 12:1.

¹⁶⁸ Nengnengen so Exod. 32:1–6.

pansasagpotan dan iyaplika ed bilay da so nadngel da. Diad onian paraan, napno ira na Grasya tan onaliguas ira. Say mapaabeban too et kaslakan ya dakel so amta to, legan a say mapangta et anggapoy amta to — lapud agto papaabebeaen so inkasikato tan ag manepet. Say Kagalang-galang ya Arsenius a Baleg so sankamaalam a too ed Impiryo na Byzantine. Impaturo nen Emperador Theodosius a Baleg bilang managbangat ed duaran anak ton lalaki ya — si Arcadius tan Honorius. Balet, kayari ton nansipan na saray panata na monastiko tan nanayam ed desierto, sikatoy onyurong ed sika na saray sali na ag-nambabasa ya si Abba Macarius tan inkuan to: 'Agko ni ingen amta so alpabeto na sayan [karaniwan a too].'¹⁶⁹

— Geronda, panon ya naiwasan na sakey a too so pan-usisa ed saray bengatla diad panamegley labat na rason?

— Nepeg ya usaren na sakey a too so kanonotan to ed dugan paraan. Diad tulong na kanonotan, nepeg dan sagpotan ya anapen so inkamabaleg na Dios pian naromog da so Dios, imbes ya gawaen dan dios so dilin kanonotan da. Saray marunong a totoo et nepeg ya abansado so espirtual da. Sapat la ed sikara so sakey a pasirip ed sakey a bengatla pian natalosan da la no antoy nagagawa. Diad panamegley na kanonotan da, makatulong so sakey a too ed kapara to — no andi, nayaran pasakitan da ra. Amta ko ray ontan a kaso manlapud bilay na saray ordinaryon totoo. Wala'y kabat kon sakey a kalangweran a laki. Nen inatey so ama to, apatira so atilak a anak. Nankasalan lamet so ina to, tan saray anak et anggapoy inaro ya inawat da manlapud siopaman ed sikara, balanggi man ed ina da o ed amaygog da. Nen binmaleg la iyan mairap-palad a laki, nampalukas na general store tan nampan-trabaho. Sakey ya agew, nadngel to ya walay sakey a laki ya inatey, ya tinilakan na taloran anak ya ulila. Nankalunor so puso to parad sarayan ugugaw, tan in-propose to ed balo na inatey: 'No labay mo, man-asawa tayo; manbilay tayo ya singa agi a laki tan agi a bii tan pabalegen tayo irayan ugugaw.' Inmabobon. Natan et mansaspirtual so panagbilay da, mambabasa ra na saray Biyag na saray Santo tan *Dobrotolyubie*, ombibisita ra ed saray monasteryo, tan walay espirtual ya ama da. Sayan laki et duga so impan-isip to, duga so ginawa to, tan inawat to so Grasya na Dios. No andi, say tangalashka et kinisngit komon ed sikato: 'Pinarusan ka nen ugaw ka ni, kanian natan et nepeg mon parusan irayan ugugaw.' Balet, sayan laki et 'angibales' para ed sarili to aliwan diad kaugsan, noag ingen diad kaabigan. Wala ray mangusar na kanonotan da parad kaabigan tan manggagawa na maong a bengatla. Saray arum balet et uusaren da iya parad panagderal, tan say tangalashka et ontutulong met ed sikara ed saya.

Diad kaso nen Abel tan Cain, nanenengneng tayo so parehon bengatla.¹⁷⁰ Ginawa kasi na Dios si Abel manlapud sakey a klase na pitek tan si Cain manlapud sananey? Andi. Balet si Abel et maong so impangusar to ed isip ya inter na Dios ed sikato. 'Say Dios,' kuan na isip to, 'et angiter ed siak na interon pulok na karnero — sirin, seguradon sarag kon iyopresiyay Sikatay sakey a kordero?' Pinili to so sankamaongan a kordero, pinatey to tan inyopresiyay satan bilang sakripisyo ed Dios. Si Cain balet, angiter ed Dios na trigo a kaiba so dayami tan balat. Say sakey et angiter na pinilin kordero bilang sakripisyo, legan a say sakey balet et angiter na saray anggapoy-kakanaan a natebaan na mais, saray tangke tan arum niran natebaan ed panag-ayam. Sige, no agmo labay so mangiyopresi na kordero—dapat et mangala ka man labat na daiset ya malinis a trigo! Balet, makapaermen, inala nen Cain so trigo ya nilamut ed amin a klase na basura tan inumpisaan ton pasnoken ed altar. Anian so pandumaan na saray iyopresi na saksakey tan say sakey! Say sakripisyo nen Abel et akapaliket ed Dios, tan kayari to et nan-inggit si Cain ed si Abel tan pinatey to. Kanian, ginantimpalaan na Dios si Abel lapud saray tiniisan to, legan a say pangulo ton agi et manbabatik-batik ed katakelan a singa atap ya ayep. Malinew a inter na Dios so kawayangan ed balang sakey a too, balet si Abel so nanggamit ed satan a kawayangan para ed kamaongan.

¹⁶⁹ Nengnengen so Memorable Tales of the Asceticism of the Holy and Blessed Fathers. Holy Trinity St Sergius Lavra, 1993. p. 18.

¹⁷⁰ Nengnengen so Gen. 4:2–15.

Kapitulo 2.

Nipaakar ed Rasyonalismo na Panaw na Panaw

Komon a Panagnonot ed Espiritual a Bilay

— Geronda, antoy lugar na common sense ed espiritual a bilay?

— Anto klase na common sense? Worldly common sense? Satanan klase na common sense et anggapoy lugar to ed espiritual a bilay.¹⁷¹ Diad espiritual a bilay, saray anghel tan santo et onloob ira ed bintana mo; nanenengneng mo ra, mitotongtong ka ed sikara, insan ira onalis ed sika. Balet no analisisien mo iratan ya agawa panamegley na common sense, anggapoy nasabim. Makapaermen, diad panaon tayo na tuloy-tuloy ya idarakel na kakabatan, say panag-asa labat ed common sense so angigagalaw ed pananisia anggad saray pundasyon to tan pinano toy kamarerwa na totoo na panduaruwa tan saray tandaan-panot. Kanian, inekalan tayo so sarili tayo na saray milagro—ta say sakey a milagro et nararanasan, aliwan ipapaliwawa na common sense. Diad baliklad, say pananisia ed Dios so mangiguyor na pakayari na Dios paonla ed dalin tan mangibabaliklad ed amin a panagnonot na too. Say pananisia so manggagawa na saray milagro, mamapabangon na inaatey tan mangiiwan ed siensia ya akabanga ed pankelaw. No nengnengen manlapud paway, amin a nagagawa ed espiritual a bilay so singa anggapoy katunongan. No ag isinop na sakey a too so panagnonot to ed mundo tan ag magmaliw a espiritual a too, imposible ya natalosan to so Saray Misteryo na Dios, ya singa kakaiba tan ag makatunongan. Siopaman a manisia ya natatalosan to so Saray Misteryo na Dios diad panamegley na saray panlabas a teorya na siensia et singa sakey a maatiw a labay ton nengnengen so Paraiso diad panamegley na teleskopyo.

Say ordinaryon kanonotan et makapangiter na baleg a perwisyo no usaren ed pan-usisa ed saray bengatlan nipaakar ed binalang—saray Misteryo tan milagro. Saray Katoliko, diad 'common sense' da, et sinmabi ra ni ingen ed impangipasubok ed Banal ya Eukaristiya ed pan-analisa ed chemical laboratory—pian nengnengen no talagan laman tan dala nen Kristo, balet saray santo, diad pananisia labat, et mabetbet dan anengneng so laman tan dala ed sagradon hostiya. Ag-abayag et onabot ira ni ed punton ipa-X-ray iray santo pian patunayan so inkasantos da! Inyalis na saray Katoliko so Espiritu Santo, ya sinalatan da na sarili dan 'common sense', tan anggan say white magic et ginawa da la. Diad sakey a Katoliko ya maong so linawa to ed siak (say mairap a laki et man-iyey-ey), inkuan ko ya: "Diad saray pandumaan tayo, say onsublay et importantin maong: sika et manmamatalek ed rason — legan a sikami et manmamatalek ed pananisia. Pinaaligwas yo so rasyonalismo tan, diad pangkalahatan, say 'human factor.' Diad panamegley na ordinaryon kanonotan yo, lilimitaan yo so pakayari na Dios, lapud ipepetek yo so Grasya na Dios diad sankautian ya lugar. Mangidadagdag kayo na chemical preservatives ed banal a danum pian ag-onbati. Mangidadagdag kami na banal a danum ed binating a danum, tan say binating a danum et nagmaliw a maong. Manisia kami ed Grasia a manasantos, tan say banal a danum et nayaran isinop na duan lasus o liman lasus a taon; agbalot onbati."

— Sirin, Geronda, mas pipilien kasi na too so lohika tan common sense nen say Dios?

— Siguro mas maong ya ibaga ya aliwan lohika, noag ingen say kapalastog? Ta diad katuaan, say common sense ya tutukoyen tayo natan et diad katuaan sakey ya aliwan maong tan aderal a panagnonot. Say kapalastog et aderal a lohika; sikato so 'kabat a kanonotan' ya akasalimukok so inkamakasikaso tan

¹⁷¹ No mansasalita nipaakar ed 'common sense' tan kritikaen to itan, aliwan say labay ya ibaga nen Elder Paisios et say grasya-a-napno a regalo ya impan-galang na Dios ed katooan, noag ingen say rasyonalismo, odino, unong ed mismon imbaga na Elder, 'aliwan makapagalang a panagnonot', odino, 'panagnonot' ya anggapoy pananisia ed Dios, ya agto aawaten so Divino a Panangasikaso tan ibabaliwala to so posibilidad na milagro. — *Nota na Managsalin.*

ginawa na kalaban—say demonyo—so pugad to. No say onyan a klase na 'kabat a kanonotan' et nalakop ed saray gawa tayo, itdan tayo na pakayari so demonyo [ed sarili tayo].

— Geronda, no say sakey a espirtual a too et kaukolan ton daegen so sakey a tukso, anggapo la kasi so lugar para ed common sense?

— Diad onyan a kaso, nepeg a gawaen na too so amin a nayarian to, tan ipaakseb ed Dios so ag nayarian na too. Wala ray totoo a naynay a manipilit a 'sakopen' so amin gamit so kanonotan da. Singa saramay labay dan manggawa na sakey a 'matalino' a pikakasi ed kanonotan da. Pian makapokus, pipiliten da so kanonotan da, insan onggapo lan manpasakit so ulo da. No siak so onarap ed saray problema ya aarapen ko ed inagew-agew ed onian paraan, panon ko ran nasolusyonan? Balet gagawaen ko so amin ya nayarian na too, tan say nakekera et manmamatalek ak ed Dios. "Diyos," kuan ko, "so mangipanengneng na dalan ya paway tan mangiter na liwawa ed siak no anto so kaukolan ya gawaen." Dakerakel ya t o so onggapo ya onngerunger: "Pano ya asikasoen iyan bengatla, antoy gawaen ed satan, antoy gawaen ed say komatlo?" — tan anggan say sankamelagan ya bengatla et makapangiter na sakit na ulo ed sikara. Diad pansubok ya ayosen iray bengatla diad panamegley labat na rason, say sakey a too et mas lalon manpapalito ed sarili to. Antis na balang gawa, nepeg ya abuloyan so Dios ya onkiwas. Ag nepeg ya manggawa na antokaman no anggapoy panmatalek ed Dios, ta no ontan et say sakey a too et manpaga, napapakesaw so kanonotan to tan aliwa so liknaan na kamarerwa to.

— Geronda, imbaga yo nensaman ya agyo papayagan so sarili yon sobran napapagal. Panon yon nagagawaan itan?

— On, agko sobran pagugunaan so sarili ko, ta agko uusaren so rason ko ed saray bengatlan kaukolan kon asikasoen. No masakit so ulo ko, manlapud sipon o manlapud mababan presyon na dala. Tan isipen mo pa labat no pigaran problema so kaukolan kon asikasoen! Kada agew, wala ray totoo onasingger ed siak a wala ray tepet tan irap da, insan say isip ko et ompawil ed saramay linma ed siak a wala ray nanduruman problema, ed saramay mansasakit, ed saramay mankaukolan. Balet: no say sakey a mansasakit a linma ed siak et inmabig, ed agko amta no akin et agda ibabaga ed siak pian makalikna ak na daiset a liket. Tan ituloy ko met ya isipen ira.

— Geronda, panon ya i-organisa na sakey a monghe so kanonotan to pian ag napakesaw ed panagrason?

— Nepeg ya ayusen na sakey so kanonotan to diad tulong na espirtual a common sense, aliwan say pangmundon rasyonalidad. Nepeg ya itunong so isip ed espirtual a frequency. Nepeg ya espirtual so panagnonot na sakey a monghe tan itoon to so isip to ed saray espirtual a bengatla. Anggan ed sakey a layperson—no sikatoy espirtual a too—anggapoy lugar so karunungan na mundo. Say karunungan na mundo et manepeg ed maong balet agmananisia a too.

— Geronda, antoy labay mon ibaga ed saray salitan 'say panangipokus na isip ed saray espirtual a bengatla'?

— Say pangipokus na isip ed saray espirtual a bengatla et mankabaliksan na panliket aliwan ed saray bengatlan panliliketan na saray totoo mundo, noag ingen ed kasumlang to. Alimbawa, say panliket ta agka ipapasen ya walay bili mo. Onaligwas tayo labat ed espirtual a mundo no saray gagala tayo et kasumlang na saray para ed mundo. Labay mo so kuarta? Iter mo met la so pitakam. Labay mo so pwesto na obispo? Ipasen moy sarilim ed bangkilan.

— Tan pigaran porsyento so common sense tayo, Geronda?

— Kailangan mon paluyaan so pigaran 'cogs'. Manipikasi ak ya naragpat mo itan ya makapabalingo ya estado na panangaro ya sakey a diosan kabalag. No andi, saramay iyakar ed Lembeti,¹⁷² et mas maong so kipapasen da nen saray Kristiano ya walaan na rasyonalismo—sakey ya, mapangta ya common sense.

Say rasyonalidad na mundo et manpapasakit ed sakey a too

— Geronda, naliliknak ya say pusok et singa katatasan na bato. Antoy gawaen ko ed sayan inkakatasan na pusok?

— Aliwan matalker so pusom, noag ingen sakey a 'ulo-puso'. Say interon pusom et tinipon ed ulom, tan natan et say ulom labat so mankikimey. Balet walay pankanawnawam nin siansia ya ipetek so amin — say pusom et makapawil ed dugan pasen to.

— Panon?

— Manbasa ka na sakey a canon manlapud Theotokarion kada agew.¹⁷² Sikato ya so sankamaungan a tambal pian onkiwas lamet so pusom. Wala met so pusom, balet asakbongan na rason. Inakop mo so sakey a European typikon, sakey a panagnonot a European. Diad amin a bengatla, pansasagpotan mon magmaliw a perpekto ed porma. No sika et empleyado ed sakey ya sekular ya institusyon ed Europa, amin a totoo et gawaen da kan alimbawa. Dumateng ka ed trabaho ed eksakton oras tan gawaen mo so amin ya inikdan ed sika ya trabaho ya anggapoy kamalian. Sika so magmaliw ya alimbawa na amin. No iyaplika mo itan ya parehon inkamataliman ed espirtual ya bilay mo, makagawa ka na angkakabaleg ya espirtual ya akbang tan maples kan makasabi ed Paraiso. Balet, nanenengneng mo, say espiritu na Europa, a kaiba so rasyonalidad to, et agto itutonton so too paonla ed Dios, noag ingen paonla ed iner man ya anggapoy anggaan. Diad natan, say panag-ugali mo et singa ka walad sekular ya institusyon. Balet, diad espirtual a bilay, amin et naiiba. Importante so kinasimple. Man-ugali na simpli tan manmatalek ed Dios.

— Geronda, panon ya naala so sayan kinasimple?

— Kailangan mon linisan so melag ya kanonotan mo tan punuen itan na kakabatan na saray apalabas a panaon! Iyelem so inkasika ed kinasimpli na saray Ama tan say Paterika, pian naamtaan mo imay espirtual a bangat a mangitatagey ed kamarerwa tan mangipapawil ed biskeg to. Sirin, ag la manirap so too. Say rasyonalidad et manpapairap ed too. Alimbawa, ibagak: 'Saya so nepeg a gawaen' — tan gawaen ko, lapud nepeg a gawaen. Kabaliksian to, agko gagawaen manlapud puso, noagta lapud ibabaga na rason ko. Tan aliwa labat ya rason, noagta pati say maong ya impangibangat ya mangibabaga: 'Nepeg ya onabuloy ka ed arum.' Balet, agya ibabaga na puso. Balet no nabilay so pusok tan onabuloy ak lapud aro, sananey la itan ya bengatla. Sirin, naliknak so liket.

Ag dapat walay 'baling' tayo ed saray gawa tayo. Ag tayo dapat anapen so kareenan para ed sarili tayo. Saya so makasbel ed isabi nen Kristo. Nepeg tayon gawaen so anggaay nayarian tayo para ed samay mangiter na kareenan ed arum a too. Say tuan kareenan et nanlapud pangiter na kareenan ed arum. Insan, say Dios et manaayam ed loob na sakey a too, tan say too et ag la labat magmaliw a mortal, noagta nagmaliw a dios-diosan. No andi, rason labat so mankikimey, tan amin et mansiansian laman tan pantao.

Say karunungan na mundo et mamapakesaw ed isip tan mamapakesaw ed pisikal a biskeg: pipipetelen tan lilimitaan to so puso, balet say espirtual a karunungan et papalawak to so puso. No say kanonotan et nausar na marunong, nayari ton salatan so puso tan tulongan itan. No say kanonotan et onloob ed puso tan magmaliw ya kapareha to, sirin balang gawa tayo et ag la basta labat rasyonal. Say common sense et regalo manlapud Dios. Balet, kaukolan tayon santipikaen iyan common sense.

— Balet siak, Geronda, anggapoy pusok...

— Wala met so pusom! Balet no labay la na pusom so manggawa na bengatla, papatelen mo. Pansagpotan mon naala so common sense ya manlalapu ed puso, pian naala so pananisia tan aro.

— Balet panon kon nagawaan itan?

¹⁷² Say Theotokarion (Griyego: Θεοτοκάριον) et sakey a koleksiyon na saray liturgical a canon bilang pandayew ed Sankasantosan ya Inan na Dios, a tinipon nen Kagalang-galang a Nicodemus na Palandey Athos tan inmunan impalapag nen 1796. Walaan itan na anemapulo tan duaran canon, a ginawa na duamplo tan duaran himnogrupo manlapud nanduruman panaon. — *Nota na Managsalin.*

— Pian naandi so rason mo, igapo mo ed saya: manmartsa kan akasapak ed Thessaloniki diad sakey a protesta! Pabayaan mo ray totoo ya ibaga dan abaliw ka la! Sika, inad-arok, labay mon kalkulaen so amin a singa perpekton matematika. Astronomer ka ta? Pian nauman ka, itunda moy pan-isip ya rasyonal.

— Geronda, anto ran libro so makatulong ed siak ya makaliktar manlapud rason na mundo?

— Unona ed amin, basaen mo ray Ama, say *The History of the God-Lovers*, say *The Evergetinos*, say ¹⁷³ *—aliwan teoretikal noagta praktikal iran libro—pian say rason na mundo et naekal na simpli, ama-ama a espiritu na kinasanto. Tan kayari to labat, nepeg mo lan igapo so manbasa ed si Abba Isaac — pian agmo lingo ya isipen iyan nansulat, ya pinalingwanan na Dios, bilang sakey a pilosopo.

Say karunungan na mundo et baluktoten to so pakayari na espirtual a panagnonot

Saray Santo Ran Ama et in-nengneng da so amin panamegley na espirtual tan makadios a mata. Saray gawa na Saray Santo Ran Ama et insulat na Espiritu na Dios, tan diad satan met a Espiritu na Dios ya in-interpretan na Saray Santo Ran Ama so Sagradon Kasulatan. Natan, mairap lan naromog iyan Espiritu na Dios, tan atan so rason no akin ya ag natalusan na totoo so saray gawa na saray Banal a Ama. Nengnengen da so amin ed panamegley na makalinaon a mata; agda lalawen so mas aralem; kulang ira ed kalaknab na pakanengneng ya iter na pananisia tan panangaro. Si Kagalang-galang Arsenius a Baleg et ag balot sinukatan so danum ya inyan to ray sanga na palma, tan mabangit itan a maong.¹⁷⁴ Balet panon tayon natalosan so sakey a makapakelaw a subol ya ombabales manlapud satan a laber na mabangsit a danum! 'Ay, satan so sakey a bengatla ya agko talagan natalosan!' — nayaran ibaga na sakey a too. Say too a mansasalita na onia et ag labay so mananos tan nengnengen a maong iyan danum pian nanengneng no wala ni arum ed satan, noagta ibabaliwala to lapud agto natalosan.

No onloob so rason, ag natalosan na sakey a too so Ebanghelyo odino saray Amay ya Santo. Say pakayari na espirtual a pananaw et nadederal, tan say too, diad impangibababa to ed balor na Ebanghelyo tan saray Amay ya Santo lapud rason to, et anggad ibaga to: 'Pigaran taon la so impansakit na saray totoo ed sarili da ya anggapoy kakanaan diad panamegley na asceticism, panag-ayuno tan arum niran panagkukulang!' Balet say panagsalita na ontan et panagmura ed Dios. Aminsan, walay sakey a monghe a taga-Keliot a sinmabi ed kaliva ko ya akasakey na kotse. 'Anak ko,' kuan ko, 'akin kasi et kaukolan moy kotse? Seguradon aliwan manepag ed panagbilay yo!' 'Akin aliwa, Geronda?' so intepet to ya abigla. 'Aliwa ta kuan na Ebanghelyo: "*Makaawat na sanlasus a beses tan tawir to so bilay ya andi-anggaan?*"'¹⁷⁵ 'No ibaga ton "*makaawat na sanlasus a beses,*" inyebat ko, 'say tutukoyen na Ebanghelyo et say kaukolan na sakey a too. Balet para ed sakey a monghe, likud ed saya, manepag ya manbilay unong ed kuan na Apostol Pablo: '*Singa anggapoy anapen, balet walaan na amin.*'¹⁷⁶ Kabaliksian to, anggapoy kinen monghe, balet lapud inkagayak to, ititiwala na totoo so kayamanan da ed sikato, tan nayari ton asikasoan. Aliwan labay ya ibaga na Kasulatan ya sikatayon monghe et dapat manipon na kayamanan para ed sarili tayo!" Naynay yon tandaan ya no say sakey a too et agto linisan so

¹⁷³ 'Say Awaran na Saray Manangaro ed Dios' – sakey a libro na saray biograpiya na saray ascetic a taga-Syria, a tinipon nen Bendisyonadon Theodoret na Cyrillus. "Evergetinos" – sakey ya sistematikon koleksyon na saray patristikon bangat ed apatiran tomo, ya tinipon legan na panaon na Byzantine nen monghe Paul Evergetis na Monasteryo na Constantinople tan unonan impalapag ed sampot na koma-18 a siglo nen Venerable Nicodemus na Palandey na Athos. – *Tandaan na Managsalin*.

¹⁷⁴ "Tinepetan na saray maedad si Abba Arsenius, ya inkuan da: 'Akin et agmo babalowan so danum a kaiba na saray sanga – mabangsit?' Inmebat to: 'Lapud insenso tan saray pahid ya anliketan ko ed mundo, nepeg kon tiisen iyan bangsit.' Say Daan a Paterikon, Moscow, 1899. p. 45.

¹⁷⁵ Mat. 19:29.

¹⁷⁶ 2 Cor. 6:10.

sarili to, no say ilaw na Dios et ag onsabi ed sikato, sirin saray interpretasyon ya itatalaga to et magmaliw labat ya talagan kalirongan.

Tinmepet ed siak nensaman: "Akin ya ag nanggawa na milagro so Ina na Dios diad isla na Tinos, tan akin ya pinatiktik na saray Italiano so cruiser ya 'Ellie' diad Pista na Panag-ugip?¹⁷⁷ Balet, diad impangabuloy to ya nagawa iyan kaugsan, so Ina na Dios et nanggawa na mas baleg a milagro. Say panag-putok na 'Ellie' et pinano to ray Griyego na pasnok. Naamtaan na saray Griyego ya anggapoy sagrado ed saray Italyano, kania, legan dan man-iiyaw na 'Hurrah!', pinaalis da ra ed dalin da. Tan no ag ginawa na saray Italyano iyan karuksan, sirin, lapud agda natalusan so inkamapalsa na saray Italyano, nayaran inkuan na saray Griyego: 'Anggan ontan, matankey met iran totoo; kakaaro mi ra.' Natan balet, saray totoon walaan na matunong a panagnonot so onsesebat tan mangibaga: 'Akin kasi et ag nanggawa na milagro so Ina na Dios, nen saman?' Bueno, antoy nibaga ed satan? Saray arum et mantetepet: 'Akin et ibabaga na Biblia ya say apoy na pugon na Babilonia, ya pinangibantakan ed saray taloran kalangweran, et sinmabid katagey na apataplo tan siam a cubit? Sinukat da kasi itan na ruler odino arum niran bengatla?' Balet diad gapo, say katagey na apoy et sinmabi ed pitoran cubit. Insan, ya ag-ontotonda, nanduruman materyales ya napoolan so imbantak ed dalikan pian mamapool na makapitor. Say pitoran beses na pito et apataplo tan siam, aliwa ta? Balet panon to no saramay mantetepet na ontan iran tepet et sikara met so imbantak ed satan a dalikan? Diad sarayan totoo, nanenengneng so rasyonalismo, sakey a rasyonalidad ya anggapoy kabaliksan, ya talagan walad paway na katuaan. Saray arum a teologo natan et ipapasen da ray 'problema' ya kapara na samay adeskribe ed tagey. Alimbawa, itetepet da: 'Antoy agawa ed saray demonyo ya linmoob ed pulok na baboy tan nalner ed dayat?¹⁷⁸ Akaliktar ira kasi odino nalner ira?' Balet say importante et pinmaway irayan demonyo ed samay laki. Akin et kailangam nin amtaen no antoy agawa ed sikara kayari to! Mas maong no iseguro mo ya agka met nasakupan, tan agmo la pasakitan so ulom no iner la natan irayan demonyo.

— Tan wala ray arum, Geronda, ya pansasagpotan dan ipasanto so Ebanghelyo ed karunungan na too. Diad panamegley na sayan karunungan, susurihen da so Ebanghelyo tan agda la talaga natalusan.

— Imposible ya ipasakey so Ebanghelyo ed kaisipan na too. Say panangaro so puso na Ebanghelyo. Say pansarili so puso na kaisipan na too. Kuan na Ebanghelyo: 'No walay mangipilit ed sika ya onla na sakey a stadia, onla ka na duara.'¹⁷⁹ Wala tay katunongan ya natan ed satan? Imbes, ipapanengneng to so kaandi na rason. Kania saramay labay dan iparis so Ebanghelyo ed katunongan et anggapoy pansumpalan da. Alimbawa, wala ray nanduruman organisasyon ya manggagawa na gawan-kawanggawa. No nadngel da ya walay sakey ya abangkarote, nagmaliw ya mairap-bilay tan mankaukolan na kuarta, ibaga ra: 'Tulongaan mi iyan too, balet unona et seguraduen mi ya talagan mankaukolan ira.' Kania duara o taloran representante manlapud sayan organisasyon so onla ed abung na samay abangkarote pian nengnengen no kasin tua ya mankaukolan ira. Sasabi da tan nanenengneng da, singa bilang, say marakep tan kumpletoy gamit ya sala. Insan da kuan: 'Ay, ay, aniamay karakep na saray yurongan, aniamay karakep na saray gamit! No walay ontan ya gamit to, ag balot mankaukolan.' Tan tinaynan da imay too ya anggapoy anggan anton tulong. Balet, agda amta ya imay makisirap ya too et anggapo lay kakanen to. Agda amta ya lapud labat ta say sakey a too et nairapan, agto labay ya ibaga ya nepeg ton isalat a tampol so kawes to na basag-basag na sakey a manlilimos. Tan panon tayon

¹⁷⁷ Nen Agosto 15, 1940 (say Pista na Pan-ugip na Pinakasanto ya Ina na Dios unong ed kalendaryon New Style), say barkon pandigma na Greek Navy ya 'Elli', ya akasadsar ed dalan na puerto ed islan Tinos na Greece, et binmangga na sakey ya submarinon Italyano. Torpedoan na saray Italyano so 'Elli' legan a saray marinon Griego et onleleksab pian mila ed saray selebrasyon ya idedika ed Sankasantosan ya Inan na Dios (say Tinos so kawalaan na sakey ed saray sankagalangan tan milagron icon na Inan na Dios ed Greece). Sayan traidor ya gawa et agawa duara tan kapalduan bulan antis ya indeklara na Italya so guerra ed Gresya. Kayari na impangkalunod na 'Elli', nen naamtaan da ya ag napaliisan so guerra ed Italya, nampepetek iran maong iray taga-Gresya pian idepensa so bansa ra. — *Nota na Managsalin*.

¹⁷⁸ Nengnengen so Mateo 8:32.

¹⁷⁹ Nengnengen so Mateo 5:41.

naamtaan—nayarin sayan muwebles et walad abung to la nanlapud abayag lan panaon tan anggapo ni so panaon to ya ilako itan? O ompan walay sakey a too, nen naamtaan to so pankaukolan na pamilya to, so angiter ed sikara na sarayan armchair tan yurongan bilang regalo? Saray totoo et manhusga tan mandesisyon base ed rason tan common sense, kaniaan sikara et nalilito, tan say Ebanghelyo et ag makaloob ed bilay da. Saray totoo et mababaw so pananengneng da ed saray bengatla kaniaan ibabaga da so amin base ed dilin paraan da.

"Agkayo manhusga base ed itsura"¹⁸⁰

— Geronda, naliliknak ya say pakayari kon manhusga, say rasonableng panagnonot ko, tan saray katooan na totoo nipaakar ed katuaan so manbabara ed espirtual a panag-asenso ko.

— On, siempre. Sankepegan da so espirtual a panag-uswag ta lapud [lapud sikara] et ompapaway so Grasya na Dios. Tan kayari to man, say sakey a too et nababayaang ya anggapoy Tulong a Divino, natumba, tan narasan toy sigpot a pakapaltot. Say pananghusga tan hustisya na too et, kaslahan, aliwan makatunongan. Say katuaan na Dios et panangaro, panag-anos, tan panag-sungdo. Balet amin ya bengatla et susuriem panamegley na rason na too. Manlapud sayan melag ya mikrobyo so gapoan na espirtual ya sakit mo. Say tambal ya mamapaabig ed sayan sakit et saray maong ya kanonotan. No say sakey a too et mannononot na maong—kabaliksan to, walaan na maong, 'matunong' ya kanonotan—say kapasidad na puso to et ondarakel. Masyado kan manguusar na rason, kaniaan kaukolan mon magmaliw a maingat ed saray kanunotan mo, ta saray konklusyon ya nasasabi mo panamegley na panagrason mo et simpli labat a konklusyon na too. Sikara et aliwan espirtual tan aliwan sagrado.

— Geronda, akin ya mabetbet ak ya manhusga?

— Say personal a rason mo et say legal ya edukasyon mo. Kaniaan ontan so panaghusga mo. Say arum a kakabatan odino propesyon et mabetbet ya mamapabaleg na amagan rason ed saray totoo. Say rason et sakey a sakit na saray intelihente. Akaapekto la iya ed sikara anggad sankalubanan na pukel da. Kaniaan, anggano wala met so puso mo, say rason mo so mas unona nen say puso mo.

Wala ray totooan rasyonal a maong, tan manhusga ira na makasarili—anggapoy nirekognisa dan mas atagey nen sikara. Man-eerep ira na perpekasyon—balet aliwan para ed sarili da, noag ingen para labat ed arum. Kontento ira ed sarili dan inkakapoy, balet kokondenain da ray arum. Makapakelaw! Saray ontan a totoo et ginawa da so sarili dan imahe ed publiko; salanti, angimolde ira na sakey a klase na panag-arte ed paway—a diad kabaliksan to, et talagan mapagkunwari. Anggan anino na inkasimple et anggapo ed sikara. Say pandumaan na saray Europeo tan Griyego (no ibagak ya 'Griyego,' say kabaliksan ko et say espiritun Orthodox) et diad saya mismo. Agmo balot naamtaan a maong so sakey ya Europeo—no kapigan o panon ya asinggeran. Lawas ya "Welcome!" — tan palson melag ya imis. Balet no nengnengen moy sakey a Griyego, amin et tampol ya malinew. No maliket, agto itan itatago. No walay pakainawaan to, malinew met itan. Tan diad pakanengneng no antoy nalilikna na sakey a too, mainomay kan makapangiletne na maong ya relasyon ed sikato.

— Geronda, akin ya say arum a totoo et huhusgaan da so arum, say gawa ra tan amin ya nagagawa ed mundo — tan gagawaen da itan ya maples-peles?

— Diad sarayan kaso, say too et say rason to labat so man-uuna; salanti, say utek to labat so man-gagana, tan say resulta na satan ya pan-gagana et pan-huhusga. Maong komon no say Dios et mangala na screwdriver tan 'palukayan' to na daiset so utek na saramay sobraan so pan-iisip da. No mas napaliktar so isip, mas napno so too na Grasya. Diad 'isip', say labay kon ibaga et say panaghusga na too, say inkakasarihan tan say kompiyansa ed sarili. Balet, no say sakey a too, ya anengneng to ya aliwa so panaghusga to, et onkiyansiya: 'Say pakayari kon manhusga ya walad siak et manlapud mundo; kulang

¹⁸⁰ Juan 7:24.

ed ilaw na Dios, kanian makapankamali ak; sirin, agko nepeg ya usaren iyan pakayari,' insan say Dios et tampol ya mangiter na liwawa ed sikara; makala ra na pakatalos tan nagmaliw ya makapangibangat ed ba-et no antoy katuaan tan no antoy aliwan katuaan.

Say managtukso et ililiwas to ray marunong a totoo ed dalan panamegley na panaghusga ed paway. No say sakey a too et walaan na inkatoo, sirin manhusga ira ed paraan na too tan makagawa ira na kasalanan. Pian say panaghusga et magmaliw a Divino, say inkatoo et nepeg a naandi. Say panaghusga ed mundo et aliwan duga a panaghusga. Amayamay so amin a klase na ag-inkahustisya so nagagawa! Pikakanyan so itataktak na too ed kasalanan! Kanian, pian naprotektaan so kamarerwa, naynay ya isingil iray maong a kanonotan ed saray gawa yo.

Balang sakey a too et misteryo, tan panon mon naamtaan no antoy klase na too ra! Aminsang, seselbraan mi so Marangal a Panag-oli nen Kristo diad sakey a kaliva diad Masanton Palandey. Kayari na Banal a Misa, yinmurong kami ed lamisaan pian mangan la na keso tan itlog na Paskua na Panag-oli. Walay sakey a monghe ya akayurong ed abay ko—sakey a manag-asno ya uusaren to ray asno to ed panag-awit na puling. Anengneng ko ya itutulak to so keso tan iknol ed sakey a gilig. "Sige, subok mo," kuan ko. "Sige, sige," inyebat to, "man-break fast ak la." Inimano ko – ag mankakakan. "Sige, kan ka," imbaga ko lamet, "Agew na Easter natan, antoy!" "Pasensyaan yo ak, Geronda," inyebat to, "ag ak mankakakan no agew ya mangawat ak na Banal a Komunyong. Man-break fast ak la ed alas dos na ngarem." Man-aayuno la man nanlapud niman-kabwasan, tan diad mismon agew na Komunyong et nangan ni ed ngarem! Naimano yo so ginawa to lapud respeto? Balet nayaran say isipen na arum et sikatoy sakey labat ya simplin manag-asno.

Misteryo so too! Tan no napipilitan kan manhusga ed arum, et itepet mo ed sarilim: 'Say panaghusga ko ta et nanlapud Dios, odino walaan na pampapanig?' Diad arum a salita, anggapoy pansarilin interes to, odino napno na satan? Agmo panmatalkan so 'sarilim' anggan diad dilin panaghusgam. No say sakey a too et manhusga, , dakel so pansarilin interes to. Napipilitan ak ya manghusga ed nanduruman bengatla, tan gagawaen ko itan anggano agko labay. Manghusga ak ya anggapoy pansarili o paboritismo, balet, anggano ontan, no ombangon ak kayari to pian manpikasi, agko nalilikna iman a—bale, ibaga ta la—samit ya naliliknak ed saray agew ya agko manghusga. Tan aliwa ya lapud kinasusumpa na konsensya ko ed siak — andi, [noag ingen] lapud nan-husga ak bilang sakey a too. Tan antoy nibaga na sakey no say desisyon et aliwa, odino no saray akusado et walay makapabawas na kasalanan da, odino no say hukom et inusar to so panusok na too ed pan-usisa to no antoy nagagawa? Say pananghusga et aliwan mainomay a bengatla. Say pananghusga et kien na Dios. Makapataktakot itan! Tan say katuaan ya say too ya akayurong ed yurongan na hues et maong so linawa to et anggapoy epekto to ed sayan kaso. Say importante et say resulta ya resulta na pananghusga to.

Kailangan so baleg a panagnonot. Siempre, balang sakey a too et walaan na anggan daiset a pakayari a mannonot, balet, makapaermen, maslak ed sikatayo et agmi i-aplika iyan panagnonot ed sarili tayo, noag ingen ed saray kapara tayo (pian ag ira, no bilang, mas magmaliw a maong ed pakanengneng na arum nen say sikatayo). Kanian nadudumitan tayo so panagnonot tayo—diad panamegley na pananghusga, panangakusa, tan saray kerew ed arum a nepeg dan man-improve. Nepeg ya say sarili tayo labat so pangikerewan tayo, a kulang ed determinasyon ya maseet ya onloob ed espirtual a gawa tan puteren iray pilalek to, pian say kaluluwa tayo et nawalaan na kawayangan tan onyurong ed Tawen.

Kapitulo 3.

Sakey a Balon Henerasyon

Say Panag-inmener na Espiritu na Panag-isakripisyo

Natan, karaklan ed totoo et agda amta so liket ya iter na panag-isakripisyo ed sarili. Agda labay so mairap a trabaho. Say katamaran, say pilalek ed komportablen bilay, tan say karakel na pampainawa et sinmalimok ed bilay da. Say espiritu na panag-isakripisyo ed sarili et kinmepes la. No saray totoo et makala na bengatla ya anggapoy sagpot, pian magmaliw ya komportable so bilay da, ituring da itan ya sakey a tagumpay. Nadidismaya ra no agda naala so mainomay a bilay. Balet no nengnengen da so amin manlapud espirtual a pananaw, manliket ira ed sayan mismon situasyon, ta diad ontan et naikdan ira na maong ya pankanawnawa para ed sakey a makpel a gawa.

Natan, amin a totoo — kalangweran tan matatken — et manaanap na mainomay a bilay. Saray espirtual a totoo et manisisikap ya nagamoran so kabanalan ed sankainomayan a paraan. Saray makalaman a totoo et manisisikap ya makakolekta na dakel a kuarta ya anggapoy trabaho. Saray kalangweran et manisisikap ya makapasa ed saray eksam da ya anggapoy pan-aaral, ya makala na degree ya agda balot taynanan so café. Tan no posible, legan ya akayurong ed café, ya tawagan so unibersidad tan naamtaan so resulta na eksam da, seguradon malikeliket ira. On, on, sinmabi la ed ontan! Dakerakel ya kalangweran so onla ed kaliva ko tan onkekerew: 'Ipikasi mo komon ya makaloob ak ed unibersidad.' Ag ira manpreprepara para ed saray eksam da, balet ibabaga da: 'Nayarian ak ya tulongan nen Dios.' 'Manparaan ka,' so payo ko ed sikara, 'tan onkerew ka na tulong ed Dios diad panamegley na pikakasi.' 'Balet akin?' so tepet da ya akakiglat. 'Agta ak tulongan na Dios anggano anggapoy preparasyon?' Kanian, labay ton ibaga et bendisyonan na Dios so katamaran mo? Aliwan ontan so nagagawa. Tulongay Dios no say sakey a kalangweran et manbasa tan gawaen toy anggaay nayarian to, balet agto natandaan so binasa to. Wala ray kalangweran ya agda natandaan odino agda natalusan so babasaen da, balet mansisikap ni tan mansasagpot ira. Tulongay Dios iray ontan a maseseg ya estudyante pian magmaliw iran maseseg a maong.

Maong laingen, wala ray eksepsyon. Sakey ya kalangweran a laki a taga Chalkidiki so nansubok ed entrance exam para ed taloran faculty ed parehon panaon tan naawat ed amin ya satan!¹⁸¹ Niarum ni, ed sakey a faculty, say resulta to ed entrance exam so sankatageyan, legan a diad sakey balet et sikatoy komadua. Balet, anggano ontan, nandesisyon so laki ya mas maong ni so ompaway ya man-trabaho pian nabawasan so kairapan na ama to, ya mantratrabaho ed minaan pian suportaan so pamilya. Kanian ag-insikad unibersidad; imbes, nankimey tan nampam-awit la na kuarta ed abung. Sayan laki et balsamo ed kamarerwak. Para ed saray kalangweran a singa sikato, akaparaan ak ya ompatey, ya magmaliw a dabok. Balet, maslak ed saray kalangweran et abuyog na impluwensya na sayan mundo tan aderal tan asugatan ira na saya. Naaralan da lay man-interes labat ed sarili da, ya isipen da labat so para ed sarili da — agda la iisipen ni so kapara ran totoo. Tan no mas tulongan mo ra, mas lalo ran magmaliw a matamale.

Nanenengneng ko ya saray kalangweran natan et aliwa so direksyon da. Huhusgaan da so sakey a bengatla, gagawaen da so sananey, tan napapakesawan la ra ed komatlo. Balet say puso na too et ag balot napapakesaw odino manlakay. Tan sikara... Say pagmaliw ya monghe et masyadon mairap para ed sikara. Say panangasawa et makapataktakot. Saray makakasil ya kalangweran so onla ed Banal a Palandey, ompaway, insan ompawil lamet. "Ay," kuan da, "balet mairap so pagmaliw a monghe. Panbangon kada labi antis na palbangon. Aliwan para labat ed sakey o duaran agew, noag ingen lawas!" Pawil ira ed mundo, balet agda met nalilikna so inka-ayam da diman. "Anto," kuan da, "so gawaen ko ed sayan sosyedad? Anto klase na too so pangasawaen ko no man-asawa ak? Anggapo no ag problema tan kapaga." Ompawil ira lamet ed Banal a Palandey, balet kayari na antikey a panaon ya impanayam da diman, kuan da lamet: "Mairap!"

¹⁸¹ Dati, ed saray unibersidad na Griyego, saray aplikante et nayaran onloob ed saray entrance examination para ed nanduruman fakultad ya mankasabay. Natan et sakey labat so nayaran da.

Saray kalangweran natan et singa ra balon luganan, a say larak ed makina ra et nankapal lapud betel. Pian onandar irayan luganan, nepeg a onpetang so larak — no andi, anggapoy onandar. Makisiray kalangweran! Ompepeteg ira ed siak ed kaliva ko — aliwan saksakey o duara labat, noag ingen dakel-dakel ira — tan itetepet da: 'Antoy nepeg kon gawaen, Ama? Panon kon napano so oras ko? Napnoy ermen so linawak.' — "Agik, mananap ka labat na trabaho," kuan ko, tan say ebat to: "Aliwan satan so punto. Wala met so kuartak. Akin et kaukolan ko ni so mantrabaho?" — "Balet si Apostol Pablo," kuan ko lamet, "et insulat to: '*No siopaman ag mantrabaho, ag met mangan.*'"¹⁸² Anggano anggapoy problema mo ed kuarta — pian makapangan ka, kaukolan mon mantrabaho. Say trabaho et makatulong ed sakey a too ya painiten so lana ed makina to. Say trabaho et panamalsa. Mangiter iya ed too na liket tan ekalen to so belat ed puso to, say ermen to. Onia la, maong kon kaaro! Mananap ka na trabaho ya panliketan mo anggano daiset labat, tan man-trabaho ka la. Subukan mo tan nanengneng mo [no panon ya man-uman so amin]!"

Saray arum ya kalangweran et napapagal, balet satan ya pagal et mamapabiskeg lamet ed sikara. Saray kalangweran ya lalaki et onla ed abong ko, onyurong ed sular tan napapagal labat ed pan-yurong da. Saray arum balet, ya maabig so linawa da, et naynay ya mantetepet: 'Panon ta ka naitulongan? Antoy nayari kon iyakar ed sika?' Agko balot onkerew na tulong. No labi la, kayari na saray bisita, isindi ko so flashlight tan siak lan bukor so manggawa na amin: mangala ak na pulot, manpasilab ak na duaran kalan no panaon na ambetel, tan manlinis ak na abung tan sular. Dakerakel a bisita so mangiiwan na kalat: mangiyakar ira na pitek tan iwan da ray maringot a medyas da ed sular. Wala ray totoon mangibabaki ed siak na anipis ya medyas, tan ibibigay ko iratan ed saray bisita — isusulot da, balet insan da ibantak so marutak ya medyas da anggan iner. Mangibibigay ak ni ingen na napkin pian ibalot da, balet mas labay da nin siansia ya itilak ya amin so amin.

Mamin-talo ak labat ya nankerew na pabor ed saray totoo ed bilay ko. Aminsan, imbaga ko ed sakey ya ugaw a laki: 'Kailangan ko so duaran kahon na posporo manlapud tindaan ed Karyes.'¹⁸³ Wala la'y apatiran lighter ko, balet imbaga ko labat iya ed sikato pian labat sikatoy maliket. Pinmawil ya ombabatik, maliket tan napelag so engas to, inyakar to'd siak iraman a posporo, tan say pagal to et sinmalat na balon biskeg, lapud natikman to so liket ya ontutumbok ed sakripisyo. Legan na satan, samay sakey et akayurong labat diman tan apagal ed pan-ayurong. Pansasagpotan na totoo ya narasanan so liket, balet pian onsabi so liket, kaukolan ya isakripisyo na sakey a too so sarili to. Say liket et nianak ed sakripisyo. Say tuan liket et manlalapu ed panangaro. Tan no say panangaro et napapabaleg, say sakey a too et man-selebrar tan manliliket. Say inkamapa-sarili tan panangaro ed sarili et sakey a panirap para ed sakey a too; saya mismo so manpapaatras ed sikara.

Aminsan, walay duaran kalangweran ya opisyal ya sinmabi ed Banal a Palandey tan inkuan da ed siak: "Labay mi so magmaliw ya monghe." — "Akin et labay yo itan?" so intepet ko. "Manlapu kapigan so walay onyan a pilalek yo?" — "Bueno," so inyeбат da, "agano ni labat ya sinmabi ed sikami. Linma kami ed Banal a Palandey pian man-tour tan natan et iisipen mi lay mansiansia dia ya anggad kapiganman. Diman ed mundo, siopay makaamta — nayaran walay onsublay a guerra!" — "Anggapoy bain yo!" kuan ko. "'Nayaran walay onsublay a guerra!' Tan panon yo met kasi so makapaway ed armada?" — "'Maka-anap kami,' so inyeбат da, 'na anggan anton rason.' Anto so anapen da diman? Manpankunwarin maoges so kanunutan da odino man-isip na arum niran paraan... Bueno, antoy nibagak, siguradon maka-anap ira na paraan... 'No,' so imbaga kod sikara, 'magmomo-monk kayo lapud sarayan rason ya para labat ed sarili yo, sirin, atalo kayo la manlapud gapo ni labat.'" Balet para ed arum a totoo, anggapoy anggan antoy nansbel ed panangasawa tan panag-pamilya ed andukey lan panaon. Balet

¹⁸² 2 Tesalonica 3:10.

¹⁸³ Karyes — say administratibon sentro na Palandey Athos, no iner so kawalaan na Holy Kinot, say opisina na gobernador, say istasyon na pulisya, say post office, saray tindaan, tan arum ni — *Nota na Managsalin.*

onla ra ed siak tan ibabaga da: 'Akin et man-asawa ak ni? Talaga kasin makapang-umpisa ka na pamilya tan man-alaga na ananak ed onian a mairap a panaon?' — 'Sige,' kuan ko, 'tinmunda kasi so bilay legan na panaon na panag-persekusyon? Anggapoy nankimey odino nankasal? Ompan et tamad ka labat ya manggaway pamilya?' — "Siak," kuan da, "et labay kon magmaliw ya monghe." — "Balet say rason et say katamad mo! Talaga kasin magmaliw kan maong ya monghe?" Naiintindihan mo ya? No say sakey a dalaga et labay toy magmaliw a madre, ya iisipen to: 'Akin et mansiansia ak ni ed mundo, man-asawa, man-anak? Pabigat labat, makapakesaw. Mas maong ni no onla ak ed konbento. Gawaen ko labat so ibaga da, ya anggapoy responsibilidad, tan no napagalitan ak, idukol ko labat so ulok. Subukan mo labat so mangipaalagey na dilin abung mo diad mundo! Balet diad kumbento, amin ya kaukolan mo et niiter la: pribadon selda, luto la ray naakan tan arum ni...' — kanian, no onia so panagnonot na sakey a dalaga, ipaamta ed sikato ya atalo la manlapud gapo ni labat. Kaskasian kasi ed sika? Agka nabigla; talagan wala ray ontan a totoo. Tandaan yo ya: say masipor a too et magmaliw a mauswag ed anggan iner. Say masipor a laki ya walay pamilya et mauswag ed bilay na monghe, tan say masipor a monghe — no pilien to so dalan na panag-asawa — et mauswag met.

Sakey a kalangweran a laki so linmoob ed monasteryo bilang sakey a nobis, balet agto inmalig ya ipagupit so ulo to. 'Akin, anak ko, ya iilaloan mo so bilay na monghe?' so intepet ko ed sikato. 'Ta,' so inyebat to, 'say kapa na monghe et mamapaimano ed siak na helmet na sundalo!' Dengelen yo pa! Agto labay so magmaliw a monghe pian agto la kaukolan so mansuot na kupya na monghe! Papanonotan to kuno na helmet! Balet, sinuot to la kasi iman a helmet? Anggano sinuot to, pigaran beses labat itan legan na panagsanay to ed army — tan anggan itan et panduaruwaan ni! Tan iner to met kasi naangob so pulbos na paltog ed guerra! Sakey a helmet, anengneng mo, atan so pakapanonotan to! Narengel mo no antoy nagagawa? Balet anto so alingwanan to nipaakar ed bilay na monghe? Ibagam ed siak, pakiusap, antoy klase na monghe so pansumpalan na sakey a laki no igapo toy bilay ton panmonghe ed onyan a paraan? Diad kaunoran, saman ya mairap-palad et ginupitan na buek ed iner man, balet agto balot sinulong iman ya makapal a kalo na monghe.

Diad sananey a pankanawnawa, walay duaran kalangweran a laki ya sinmabi ed panag-eremitan ko, parehon say buek da et ngalngali la ed awak da. Labay ko komon ya gupitan so buek da, balet agda ak pinayagan. Apura ak ya onla ed sakey a lugar, kanian agko la ra ataloson na andukey — inikdan ko la ra labat na pampainum. Tan walay pusa ya manbabaliw-baliw ed sular ko. Anengneng na sakey ed sarayan ugaw a andukey so buek to tan tinepet to, 'Nayari kon alaen so pusa?' 'On, alaen mo,' kuan ko. Inala to may pusa, tan nanlapud abung ko et tinmaynan la ra paonla ed Iversky Monastery — sakey oras ya akaren so distansya. Ginmapo so maksil ya uran, balet sinmabi ed monasteryo ya akakapet ed pusa, linma ed guesthouse tan nankerew ya makapan-overnight diman. 'Bawal so pusa,' kuan da ed sikato, kanian sikatoy atilak ya akayurong ed paway ed silong na uran! Sanlabi ya interon! No imbaon da komon ed sikatoy manbantay na sakey oras ed army, inkuan to komon, 'Ay andi, agko nayarian!' Balet say yurong ed paway sanlabi ya interon a kaiba so pusa — ay on, nayarian to itan!..

Tan say sakey et naala ed serbisyo militar, balet tinmakas tan linma ed Banal a Palandey. Linma ed kaliva ko tan inkuan to, 'Labay kon magmaliw a monghe.' — 'Pawil ka,' inkuan ko, 'ed serbisyo militar, tan ituloy mo so termino mo ed !' — 'Say serbisyo militar!' inebat to. 'Say army et aliwan singa say mismon abung mo!' 'Salamat ya baleg,' kuan ko, 'matenakan ka ya ugaw ya inbagam itan ed siak. Kanian ontan manaya! Agko ni ingen naimano itan nensaman! Natan et ibagak met la iya ed arum!' Legan na satan, say pamilya na ugaw et aanapen da la so sikato ed interon panaon. Kayari na pigaran agew, linma lamet ed abung ko pian nengnengen ak. Fomina Week iman, na kabuasan. "Kaukolan ka," kuan to. "Antoy labay mo?" so intepet ko. "Iner ka legan na Misa?" "Anggapo," so inyebat to. "Natan ya agew," kuan ko, "et Fomina Week; walay binyag ya sanlabi ed saray monasteryo, tan agka linma ed anggan iner? Tan labay mo nin magmaliw ya monghe! Iner ka laingen nansiansia ed labi?" "Siak," kuan to,

"nansiansia ak ed labi ed hotel. "Makapainawa tan mareen diman; diad saray monasteryo et maingal ya maong sanlabi!" — "No ontan," so intepet ko, "antoy plano mon gawaen natan?" — "Siak," kuan to, "isip ko et paonla ak ed Palandey Sinai, ta atagtag ak ed mabigat tan simplin bilay." — "Teka pa," kuan ko. Linmoob ak ed selda ko, inala ko may keyk na Paskua na Kinaoli ya inter na sakey a too ed siak, tan pinmaway ak lamet ya pinmaway ed sikato. "Aya," kuan ko, "alaen mo ya! Sayan keyk et anlemew a maong—susto para ed mairap tan istrikton bilay ya labalabay mo. Alaen mo tan la ka la!" Ontan so klase na kalangweran ya walad sikatayo natan. Agda amta no anto so talagan labay da. Agda natitiis anggan say sankamelagan ya abala. Kanian, panon da la sirin makapansakripisyo ed sarili da?

Natandaan ko, nen walad army ak, no kaukolan so onla ed delikadon misyon, say saksakey ya narengel mo et: 'Sir, siak lay onla ed lugar to! Ta sikatoy laki ya walay pamilya to — no sikatoy napatay, saray ananak to et napabayaan la ed karsada!' Saray sundalo et onkerew ed komander da ya salatan da so arum ed delikadon misyon, diad arapan na labanan. Maliket ira ta anggano nayaran napatay ira, walay sakey ya pangulo na pamilya ya makaliktar, tan saray ananak to et ag napaulilan. Tan natan? Wala ta'y naamam ya siopaman ya akaparaan ya manggawa na ontan ya sakripisyo? No walay naamam, talagan mairap-irap. Nanonotan ko so sakey a beses nen naandian kami na danum. Say komander et akanengneng na lugar ed mapa ya asingger ya walay danum. Balet walay saray rebelde ya akapuwesto diman. Kanian inkuan to: "Walay danum ya asingger, balet delikado ya onla diman tan ag tayo nepeg ya pansilewan. Siopa so boluntaryo ya onla tan man-ikargay pigaran kantina?" Sakey ya sundalo so biglan tinmakder: 'Siak so onla, Komandante!' Biglan tinmayak so sakey ni: 'Siak!' Sinmublay so komatlo. Diad arum a salita, amin ira so nanboluntaryo ya onla! Ambilunget ya maong ed paway; anggapoy liwawa, makapataktakot – makapakigtel. Anggan say komandante et abigla: 'Agkayo nayaran amin onla!' Say labay kon ibaga et anggapo'y siopaman ya nannonot para ed sarili to. Anggan siopa ed sikami et ag nanggawa na rason, singa bilang: 'Sir, masakit so bikking ko,' odino 'Man-sakit so ulo ko,' odino 'Napagal ak.' Amin kami et labay min onla tan mangala na danum, tan agmi inisip ya walad peligro so bilay mi.

Say espiritu na natan et say pagka-maligoy. Anggapo la so kasil na linawa tan panag-isakripisyo. Lapud say aliwan duga ya panagnonot na natan, inalis na totoo so amin ed sananey ya sistema na panagsukat. Tan nengneng yo ya: nensaman, saray totoo et manboluntaryo ed armada, balet natan, lapud agda labay so manlingkor, mangala ra na medical certificate ya ibabaga ton wala ray sakit ed isip da. Gagawaen da so amin pian ag makaloob ed army. Wala la kasi so onman nensaman? Walay sakey ya kalangweran a teniente ed army mi, duwamplo tan taloy taon to labat, balet antoy kamaongan na ugaw a laki! Sakey ya agew, tinawagan na ama to, ya sakey ya retiradon opisyal, tan inkuan to ya plano ton kerewen ed arum ya iyalis so kalangweran manlapud arapan na labanan paonlad beneg. Ay, antoy biskeg na inyeyag na teniente nen imbaga na ama to itan! "Panon mon nagawaan, Ama, ya mangibaga na ontan? Saray angkakain-gagaw so manyurong ed beneg!" Sayan laki et walaan na alay abig a katapatan, inkapeteg, tan kasil na linawa ya anggan nilampasan to ni so anggaan — onabante ya unona ed atake. Say overcoat to et apaltogan na bala ya linmusot, balet anggano ontan, akaliktar. Tan nen sikatoy na-discharge la ed reserves, inawit to imay overcoat to, bilang alala.

Say ag makabat a panangaro na atateng so manggagawan anggapoy silbi iray ananak.

Naobserbaan ko ya saray ugugaw natan, lalo la ray manaaral ed unibersidad, et onlilingo la legan ya manaayam ni ra ed abung. Anggano ginmapo ira bilang maong ya ananak, diad kaunoran et nagmaliw iran anggapoy silbi . Anggapoy isipen dan maong-maong; walay sakey a klase na inkamatgas na puso da. Naperdi tan napauges ira na saray mismon atateng da, ya sikara met et linmasan ed mairap a panaon tan natan et agda labay ya narasan na antokaman a kakulangan iray ananak da. Agda itatanem ed saray ananak da so panangaro ed Dios, pian makalmo ira na liket ed panagkukulang. Malinew ya gagawaen na

saray atateng so amin ya saya lapud maong a intensyon da. On, say pangipa-eksperiensya ed ugugaw na andi-kakanaan a kairapan et kabangis. Balet say panulong ed ugugaw ya man-develop na monastic a panagnonot—pian diad arapen et makalmo ira na liket ed pangeksperiensya na arum a klase na kairapan—et maong a maong a bengatla. Balet natan, lapud kaabigan da—say kaabigan dan andi-isip—saray atateng mismo so mangipapadalan ed saray melag dan ananak ed estado na katarantan. Iseserbi na saray atateng so amin ed ananak da ya akaplate, diretso ed saray lima ra; pati danum et iseserbi da ni. Ipapasalan da ra ed saya. Gagawen da ya pian makapanggawa iray ugugaw na homework da ya anggapoy makadisturbo ed sikara, balet ed panggagawa da ed saya et gagawaen da ran anggapoy silbi — parehon lalaki tan bibii. Ta kayari to, labay la na saray ugugaw ya iserbi ed sikara so amin ya walad plato lawas, aliwa labat no manggagawa ra na homework da. Tan sayan kaugsan et onggapo ed saray ina: 'Manaral ka, anak ko, manaral ka! Tan iter ko'd sika so medyas mo, urasan ko'y sali mo! Mangan ka na masamit, uminom ka na kape!' Saray ugugaw et anggapoy gagawaen dan trabaho kania agda natatalosan no panon so bannog na ina ra legan ton aalagaan ira. Tan ditan la onggapo so amin: saray disposable a plato, saray disposable a kawes, [saray pizza place, McDonald's] — agda ni ingen naipapetang so sakey a slice na pizza ed papel! Kania saray ugugaw et ombaleg ya magmaliw ya totoon anggapoy silbi. Insan say bilay mismo et magmaliw ya pabigat ed sikara. No nabukay so sintas na sapatos: "Ima, gapen moy sintas ko!" Tan anggad agni gapaen nen Ina so sintas to, say ugaw et manakar-akar ya buhay so sintas to tan natapakan to. Anto ran klase na tagumpay so nailaloan tayo ed saray ontan ya ugugaw? Ag ira bagay ed bilay na pamilya o ed bilay na monghe. Kania ipapaseseg ko ed saray ina: 'Ag yo paabayaen ya manbasa iray ananak yo ya sanagew. Ta say gagawaen da labat et manbasa tan manbasa tan sobra-sobran man-iisip ed saray bengatla. Pabayaren yo ran man-inana manlapud panagbasa na labinliman minuto o kapalduan oras — tan manggawa na gawaen ed abung. Diad ontan, malinis so kanonotan da, anggan daiset labat, tan ompawil ed normal ya kipapasen."

Sayan mauges a ugali na saray kalangweran natan et sinmepsep met la ed bilay na saray monghe. Tan natan et nanenengneng mo so anggad pitoran monghen-sekretario ya akayurong ed saray opisina na monasteryo — amin et kalangweran tan edukado — legan a say sakey a matatken a monghe ya datin walad sayan posisyon et akayurong met ed abay da. Nen saman, saray monasteryo et saksakey labat so sekretario da. Say edukasyon to et mabetbet ya anggad labat duaran taon ed sekondarya, balet nagawaan ton bukor so amin ya trabaho. Balet natan et pitoran ira, tan sikaran amin et napnoy-napno ed trabaho kania anggapo la ni ingen so oras dan unoren so totontonen na panagmonke! Balet agda met paekalen so matatken ya sekretario; kaukolan ton onyurong a kaiba ra tan tulongan ira!..

Saray makapoy a pwersa so mangitutonton ed saray kalangweran paonla ed karuksan

Natan, sarayan makapasinagan ya ugugaw et nadedederal na nanduruman teorya. Kania sikara et masiadon ag-onkalma tan nalilito. Say sakey ya ugaw et labay toy manggawa na sakey a bengatla, balet say nagawaan to et sananey. Labay toy onla ed sakey a direksyon, balet say espiritu na panaon tayo et iyakar to ed sananey. Saray makapanyarin pwersa so angilunsad na makapataktakot a kampanya na propaganda; sikara so mangidadaulo ed saraman ya kalangweran, ya anggapoy maong a panaghusga, paonla ed kaugsan. Wala ray arum ya maestro so mangibabaga ed saray ugugaw: 'Pian magmaliw kayon indibidual ya makasarili, agyo rerespetoen iray atateng yo; agkayo manunor ed sikara.' Diad onian paraan, dadagdagan da so kamarerwa na saray ugugaw. Kania, agda a-obeyen so atateng tan saray maestro da. Tan aliwan kasalanan da, lapud manisia ira ya onia so duga ya ugali da. Susuportaan ira na estado ed saya; itutulak ira ed onian direksyon. Tan saramay anggapoy pibabali ed bansa tan pamilya da—ya para ed sikara et anggapoy sagrado—et uusaren da irayan kalangweran pian gawaen so sarili dan plano. Amin ya saya et angiter na dakel a kaugsan ed saray kalangweran natan. Dakel a kaugsan! Sinmabi la natan ed punto ya saray kalangweran et ituring da so demonyo a walay sungay bilang lider da.

Say panagdayew ed si Satanas et nagmaliw lan malaknab. Diad arum a disco, mankakansion ira ed interon labi na : "Satanas, sika so idadayew mi! Agmi labay si Kristo, iter mo labat so amin ed sikami!" Panon itan a makapataktakot! Naimano yo ta no anto so iiter to ed sikayo, sikayo ran mairap a totoo, tan no anto so ekalen to ed sikayo!..

Anggan saray ugugaw et mapait la — lapud kape tan sigarilyo. Naynengneng yo ta so masnag a itsura ed lupa ra, say Grasya na Dios? Ay, antoy inkaduga na samay arkitekto nen imbaga to ed sakey a grupo na kalangweran a lalaki ya inyakar to ed Masanto a Palandey: 'Saray mata tayo et singa mata na inatey a sira.' Sayan arkitekto et sinmabi ed Athos a kaiba so sakey a grupo na kalangweran a lalaki ya man-edad na labinwalo anggad duwamplo tan lima — manga samplora ra. Sikato mismo et nampabalik la ed Dios nen abayag la, kanian ananabaan to ray kalangweran ya mansasalita ed karuksan. Inasingger to so arum ed sarayan makapoy a kamarerwa, kinombinse to ran onla ed Masanton Palandey, tan sikatoy mismo so nambayar ed biahe da. Papunta ra ed kaliva ko, tan nagkataon ya wala met ak ya onpapaway, kanian nansabat kami ed dalan. Imbaga ko ed sikara ya ompanaw ak la, balet insuhestiyak ya onyurong kami nin unona anggan magano diad mismon pasen ya nansabetan mi. Kasumpal mi labat ya inyurong, biglan linma so sananey a grupo na kalangweran, ya paonla ed kaliva ko. Sikara so estudyante na Afonia School.¹⁸⁴ "Yurong kayo," kuan ko, "tan mila kayo ed sikami." Yurong met ira. Diman la nansalita so arkitekto ed saray estudyante to: "Anggapo ta'y napapansin yo?" Abigla ira. "Tara," kuan to ed sikara, "unona, nengnengen yo so lupa na balang sakey, insan nengnengen yo so lupa na sarayan ugugaw. Nengneng yo no panon ya manliliwawa iray mata ra! Tan nengneng yo met iray mata tayo — singa labat iray mata na inatey a sira." Tan tua itan! Nen inasinggeran kon inusisa, naimano ko ya eksakto so imbaga to: saray mata ra et singa labat iray mata na inatey a sira. Malabir, aliwan natural... Balet saray mata na saray ugugaw a nanlapud Afoniada et manliliwawa! Ta diad Afoniada, saray estudyante et ondadapeg ed panangigalang tan mibibiang ed saray sagradon serbisyo. Say mata so salming na kamarerwa. Kanian inkuan nen Kristo, *'Say mata so sulo na laman.'*¹⁸⁵ Dakerakel ya kalangweran so onla ed Banal a Palandey odino ed arum ya monasteryo, magmaliw ya monghe, tan, anggano say bilay na monghe et, ibaga tayo la, aliwan mainomay, napno ira na liket kanian say lupa ra et manliliwawa. Balet diad mundo ya sekular, wala ed saray kalangweran so amin ya nayaran pilalek da, balet napapairap ira, maniiirap na singa impierno.

Nanduruman dagem so man-iipaway paonla ed sikatayo manlapud amin a direksyon. Manlapud Bista — Hinduismo tan arum niran makapanyarin relihyon; manlapud Norte — komunismo; manlapud Sagur — amayamay a nandurumanangat; tan manlapud Abalaten, manlapud saray Africano — pangkukulam, mahika tan amayamay niran arum nin makaderal a dagem. Aminsang, walay sakey a kalangweran a laki, a pinuyok na sarayan dagem, a linma ed kaliva ko. Naamtaan ko a saray pikakasi na ina to so angitonton ed sikato ed siak. Anbayag kami ya nansalitaan, tan diad sampot na pantotongtong mi, inkuan ko ed sikato: 'Dengel mo, laki, mananap ka na confessor tan mankumpisal ka. Insang, pa-oytan mo ya ikdan ka na banal a krisma. Saya so makatulong ed sika natan, legan mon gagawaen so unonan saray akbo ed espirtual a bilay mo. Kailangan kan pahiran na Banal a Krisma, lapud tinaynan mo si Kristo.' Legan kon ibabaga iya ed sikato, say mairap-palad a laki et onaakis. 'Ipikasi yo ak, Ama,' so kinerew to ed siak, 'lapud agko nailiktar so sarilik ed sayan mapitek a daluyon. Nibuhol so kanunutan ko. Naamtaan ko ya saray pikakasi nen nanay ko so angitarok dia.' Mangan-mangan so pikakasi na sakey ya ina! Makapangasi iran ugugaw! Naeelam irad amin ya sarayanangat tan agla ra magmaliw a maabig ed antokaman. Insang, napupunuan ira na takot tan kaguluan ed loob, tan manaanap ira na liknaan na inawa ed panamegley na droga tan arum niran kapara to. Manlapud sakey a kalaleman, paonlad sananey. Komon ta iyunat na Dios so Lima To [tan patundaen To iyan kausang].

¹⁸⁴ Nengnengen so footnote 57.

¹⁸⁵ Lucas 11:34.

— Geronda, wala tay maong ya pansumpalan no ibaga ed sarayan makisiray a kamarerwa ya sarayan banget et sataniko?

— Siempre walay! Seguradon walay. Balet nepeg tayon mitongtong ed sikara nipaakar ed saya ed malumanay a paraan.

— Tan panon ya saray kalangweran a singa sikara so makabat ed si Kristo?

— Panon dan nakabat si Kristo no, ya agda nin akabat so Ortodoksiya, manbiabiahe ra paonla ed India ed amin a klase na saray guru diman, manayam ira ed sikara na duara o taloy taon, napa-buang ira lapud nanduruman klase na salamangka, tan insan, legan dan manayan diman, naamtaan da ya say Orthodoxy et mangiiter na misteryoso, mistikal a bilay, tan say , unla ra dia, a manpipirawat a nanengneng so Ag-Ginawa a Liwawa, naeksperiensya so sankatageyan ya espirtual a estado tan arum ni? Tan no tepetan mo ra, 'Piga taon la so apalabas manlapud unor mon inmanap na Banal a Komunyon?'—ebat da, 'Agko eksakton natatandaan; nayaran inkomunyon ak nen inaak ni.'—'Nankumpisal ka la kasi?'—'Agak interesado ed satan a tepet.' Balet, wala ta kasi so maong ya resulta ya iilaloan ed saya? Anggapo so amta ra nipaakar ed Orthodoxy.

— Geronda, balet panon mi ran natulongan?

— Antoy makatulong ed sikara no inkuan da la ya 'apaso la so panaon na Simbaan'? No makadengel ka na ontan a salita manlapud sakey a too, tampol ya malinew no antoy klase na pakatalos so nagamoran mo ed sikara! Balet, saramay kalangweran ya maong so linawa da et mangaawat na tulong tan onapit ira ed Simbaan.

'Ag mo balot tatapakan iray ugugaw!'

— Geronda, antoy nagawa ed saraman ya ugugaw ya ombaleg ya anggapoy disiplinang?

— Wala met iray makapainawa ya sirkumstansya ed kipapasen da. Ag-inatalos na saray atateng da so gagala na disiplinang nen ugaw ira ni, kanian natan et ibibigay da la'd ananak da so amin a labay da, a mamapagmaliw ed sikara ya magmaliw a peteg ya ugugaw a marawak. No walay ibagam ed sikara na sakey a bengatla — limaran bengatla so isempet da ed sika, tan gagawaen da ni'tan ya anggapoy bain! Saray ontan ya ugugaw et nayaran magmaliw ya kriminal. Natan ya panaon, saray ugugaw et talagan pinalubosan la. "Kawayangan!" "Agmo iisipen ya pasakitan mo ray ugugaw!" Tan saray ugugaw et malikeliket: "Iner," kuan da, "ni so makalmo ka na sistema na politika ya singa saya?" Diad arum ya salita, wala ray totoon labay dan gawaen ya rebelde iray ugugaw ya agda labay so man-depende ed saray atateng da o saray maestro da, o ondengel ed siopaman. Saya et pabor ed arum a totoo; sarayan rebelden ugugaw so ontulong ed sikara ya gawaen iray plano da. Ta no ag naging rebelde iray ugugaw natan, panon mo ran piliten ed arapen ya deralen so amin? Tan natan et nanenengneng yo la no panon ya sarayan kalulon ugugaw et ngalngali la naging buang.

No say kawayangan et ag nausar na duga ed espirtual a bilay, panon ya nausar ed bilay ed mundo? Antoy gawaen mo ed ontan a kawayangan? Say ontan a kalayaan et sakey a kalamidad. Kanian say nanenengneng tayo et nagagawa ed estado natan. Kasin nagawaan na saray totoo natan ya usaren na duga so kalayaan ya inter ed sikara? Say kalayaan, no ag nagawaan na totoo ya usaren para ed positibon panag-uswag, et sakey a kalamidad. Say ebolusyon ed mundo, ya akasakey ed sayan makasalanan a kalayaan, et angiter na espirtual a panag-aripen ed katooan. Say espirtual a kawayangan et espirtual a pan-submitir ed linawa na Dios. Balet, nengneng yo: say panagtulok et kawayangan; balet say kalaban, diad inkamapait to, et ipapanengneng to itan bilang panag-aripen, tan saray ananak—lalo la ray aderal na makasumlang ya espiritu na panaon tayo—et onggapo lan man-rebelde. Natural labat, ta napakesawan met la ra ed nanduruman sistema na koma-duwamplo a siglo, ya, makapaermen, et lalon manpapairap ed kalikasan—say makapakelaw a mundo na Dios—tan ed totoo—saray pinalsa na Dios. Sarayayan

sistema et papanoen da so kamarerwa na totoo na kapaga tan itatagar da ra manlapud liket, ya manpaparawi ed sikara manlapud Dios.

Anta yo no antoy nilabasan mi nen inekal kami ed serbisyo militar pian magmaliw a reserba? No saray kalangweran natan so walad kipapasen mi, sigurado ya ginatin-gatin da la so amin! Nen 1950 itan. Kakatapos labat na Gyeran Sibil. Sikami, saray sundalo ya nanlapud nanduruman batch na conscription, et pinatonda kami ya amin ed reserves. Say sakey et akilaban na apat tan kapalduan taon, say sakey et apat a taon, tan say komatlo et talo tan kapalduan taon. Tan isipen yo pa: kayari na ontan a karakel a kairapan ed guerra, nen sinmabi kami ed Larisa¹⁸⁶, tan linma kami ed saray demobilisation centre, naamtaan mi ya napno la iratan na arum ya beterano ya nanlapud arapan na labanan. Sinubok mi so swerti mi ed saray hotel, balet pinaalis da kami met diman. 'Soldado,' kuan da, 'pano mi kayo ipaloob! Napasnok so amin ya ules.' Anggano ontan, inopresi mi komon so bayar mi para ed pansumpalan mi ed labi. Marso iman, tan ambetel. Maong laingen, walay sakey ya opisyal ya tinmulong ed sikami—komon ta iteran na Dios na maong a laman! Sikato et linma ed istasyon na tren, in-imbetiga to no kapigan onsasabi iray tren, no kapigan ira ompapaway, tan no kapigan ira manggagawa na maniobra, akitongtong ed saray autoridad na riles, tan pinayagan da kamin man-overnight ed saray bakantin bagon. "Diad labi," so impasakbay na opisyal ed sikami, "onggalaw-galaw na daiset iray karwahe, ongagalaw ya paonla tan paonor, balet agkayo manpaga—ag ira onalis anggad ontan ya oras nabuas na kabuasan." Kanian, interon labi kamin ginagalaw ya paonla tan paonor.

Diad kaunoran, sinmabi kami ed Thessaloniki. Saray manaayam ed asingger et pinmauli la. Nipaakar ed sikami, pinmawil kami ed saray distribution centre, balet napno iran maong. Pinmawil kami lamet ed saray hotel — balet anggapo lamet so resulta. Natandaan ko ya nitepet ak ed sakey ya hotel: 'Ikdan yo ak labat na yurongan ya pan-yurongan ko ed labi, tan bayaran ta kayo na doble na bayar ed kama!' — 'Andi,' so inyeбат da, 'agmi nayari.' Natatakot ira ya ompan walay makanengneng na sundalo ya akayurong ed yurongan ed hotel da no labi tan ireport ira. Kanian, manalagey kayo ed interon labi ed dalan tan akasandig ed padir! Tan ontan, saramay mairap ya sundalo et akaalagey ed saray dalan ya asingger ed saray hotel, ed saray bangketa, ya akasandig ed saray padir. Sundalo ed balang bangketa, singa ra walad parada. Naiintindihan mo? No saray kalangweran natan, inreport da la komon si Larisa—tan say Thessaly tan Macedonia ni!¹⁸⁷ Ta anggan natan, ya anggapoy nararanasan dan irap, nengneng mo no antoy gagawaen da! Manggagaway gulo ira, sasakopen da ray eskwelaan tan unibersidad. Balet ag balot sinmempet ed isip na saraman ya mairap ya kalangweran nen saman. Siempre, mapait ira, balet agda balot inisip so panagbales odino manggawa na mauges. Anggano ontan, legan na guerra, diman ed yelo, tinmuyag ira ed graben irap! Saray mairap a kamarerwa et aderal so laman da lapud guerra — antoy panag-isakripisyo! — tan diad sampot et 'binayaran' ira na sakey a labi ya akalner ed lalam na malawang a tawen. Atan so unor dan 'salamat!' Kanian ikokompara ko so inkagawa na saray kalangweran nensaman ed inkagawa da natan. Anggapo ni ingen so limamplan taon ya linmabas, balet baleg lay inmalis na saray totoo!..

Saray kalangweran natan et singa sakey a masebeg a kalangweran a baka a lalaki ya akatali legan a manngerang ed pastolan. Lawas ton gagantingen so tali, insan to bunuten so tansanan ya akatali ed sikato, onbatik, balet nadapa ed bengatla, naalibungot a maong, tan diad kaunoran et nakan na saray atap a ayayep. Kaukolan mon 'kontrolen' tan bantayan so ugaw legan ya melag ni. Alimbawa, nanenengneng moy melag ya ugaw ya onkakalab ed alar tan naisip mo ya nayaran natumba tan nasakitan so sarili to. Iyasingger mo ra: 'Ali, ali!' — tan itampaling mo ni so beneg na ulo da. Diad ontumbok, agto la isipen na ugaw so posiblin ipatey to ed sarili to, balet natandaan to ya posiblin naitampaling lamet so beneg na ulo to, tan mas mag-ingat la so gawaen to. Balet natan, anggapo lay panagbayo ed saray eskwelaan, tan saray

¹⁸⁶ Sakey a baley ed Sentral a Gresya. — *Tandaan na manag-salin.*

¹⁸⁷ Saray Rehyon na Gresya. — *Tandaan na Managsalin.*

sundalo et ag met babayoen na baston ed army. Kanian saray kalangweran et pibabaliwen da ray atateng da tan say publiko. Nen saman, no mas istriktu iray kumander legan na panagsanay, mas baleg so kasil na linawa ya impanengneng na saray sundalo ed bakal.

Kaukolan na sakey a kalangweran so espirtual a giya. Nepeg ton ikonsulta tan unoren iyan giya — pian sikatoy makapansulong a walaan na espirtual a kompiyansa, ya iiwasan to ray peligro, takot, tan saray dalan ya anggapoy pansumpalan. No mas onkukurang so sakey a too, mas abayag ya manbilay, mas napapabulaslas so karunungan to — say dili ton eksperiensya tan say eksperiensya na arum. Kulang so kalangweran ed sayan eksperiensya. Say sakey ya matatken et uusaren to so sarili ton eksperiensia tan samay inala to ed arum pian natulongan so sakey ya kalangweran ya ag makana ya makalikna ed pigaran lingo. No ag ondengel so kalangweran ed saray walaan na eksperiensia, sikatoy manggagawa na eksperimento ed sarili to; balet no ondengel ed saray mentor to, sikatoy onaligwas ed kakabatan.

Aminsan, walaray pigaran kalangweran a lalaki a nanlapud sakey a Kristyanon kapatagan so sinmabi ed panag-eremitan ko.¹⁸⁸ A walaan na baleg a kompiyansa ed sarili, nansigaw ira anggad nankarol so boses da: 'Agmi kaukolan so siopaman! Mananap kami na sarili min dalan!' Siopa kasi so makaamta no akin ya ontan ira? Singa walad silong ira na baleg a pressure, tan satan so rason no akin ya nansublay ira ed . Legan iran manpaparaan ya onalis, tinepet da ed siak no panon so dalan paonlad manunan karsada ya paonla ed Iversky Monasteryo. "Iner so laen mi?" so tinepet da. "Sige, agagi," so inyebat ko, "imbaga yo ya makalmo kayoy dili yon dalan, ya agyo kaukolan so siopaman. Aliwa ta satan so kuan yo ni labat? Bueno, maong iyan dalan: anggano nabalang kayo ed saya, kayari na daiset ya irap et walay naamamayo ed arum ya lugar, tan ibaga da ed sikayo no panon yon ompawil ed saya. Balet panon yo met lanlamang, ya anggapoy giya, ya makalmo na sananey a dalan—say mangitonton ed Tawen, ya onkalab ed Tawen?" Insan inkuan na sakey ed sikara: "Agagi, singa talagan duga so pari?"

Kaukolan ya lampasan na saray kalangweran so subok na inkakasil

Natan, walaray arum ya estudyanten bibii ya linma tan nitepet ed siak: 'Ipangasi yo, Geronda, ya ipikasi yo kami ya makapasa kami ed saray eksamen mi.' Tan inyebat ko: 'Ipikasi ko ya makapasa kayo ed eksamen na kinasantos. Satan so sankaimportantian. Kayari to man, amin ya arum et onabig la.' Duga kasi so inyebat ko ed sikara, odino andi? On, no say kabaetan tan kalinisan et nanenengneng ed lupa na saray kalangweran natan, satan et baleg a bengatla. Sakey a talagan baleg a bengatla!

Anto ran makapangis ya aderal a kalangweran a bibii so no maminsan ya onla ed siak! Manbibilay ira ed magulon kasalanan a kaiba ray kalangweran a lalaki, ya agda amta ya marutak so gagalaen na saraman a lalaki. Tan diad onian paraan, sarayan mairap-palad a bibii et nadederal. 'Antoy gawaen ko, Ama?' so itetepet da ed siak. 'Say akankayarian na sakey a taverna,' so ebat ko ed sikara, 'anggano mikakaiba ed sakey a managbuanges, agto ipangasawa so anak ton bii ed sikato. Tondaan yo la irayan makasalanan a relasyon. No saray kaibaan yon mankasalanan et tuan mangaaro ed sikayo, apresyaen da iya unong ed nepeg. Balet no taynanan da ka, kabaliksan to et agda ka aaroen, tan agmo asayang so oras mo."

Gagamiten na Mauges so kalangweran, no kapigan, niran laman et manrerebelde, tan aanapen ton siran langweran legan na sayan mairap a panaon ya dadalanen da. Say kanonotan da et agni balot aluto, agda ni amta so dakel tan anggapo so espirtual a reserba da. Kanian, say sakey a kalangweran ed sayan kritikal ya edad et nepeg ton natalosan ya naynay dan kaukolan so simbawa na saray mas matatken ed

¹⁸⁸ Diad komaduan parti na koma-20 a siglo, say Simbaan a Griego et dinominar na ideolohiya na saray tinawag ya organisasyon odino brotherhood ya extra-ecclesiastical. Unong ed sayan ideolohiya, ya say naturalesa to et Protestante, say monastisismo et tinuring ya sakey a penomenon ya aliwan kabiangan na Simbaan. Saray Banal ya Ama, lalo la ray nansulat nipaakar ed kaaraleman na espirtual a bilay, et nalingwanan la. Nen pegley na saray taon 1960 tan 1970, ginmapo lan naandi iyan ideolohiya tan ginmapo so panagpawil ed tradisyon na saray Ama na Simbaan. – *Tandaan na Managsalin*.

sikara. Kaukolan da iyan simbawa pian ag ira nadapa ed masamit a bakilid na panag-terter na mundo, ya man-aasang mamano ed kamarerwa da na kapaga tan iyarawi to ed Dios ya anggad angga.

Naiintindian ko ya aliwan mainomay para ed sakey ya kalangweran a laki o bii ya maksil so laman, diad inka-kalangweran da, ya walaan na ontan ya *espiritual a kipapasen* ya anggapoy pandumaan ed sikara *no nipaakar ed 'seks ya laki tan seks ya bii'*.¹⁸⁹ Kanian ipapaseseg na saray espiritual ya ama ya ag nepeg ya mikakaaro iray lalaki tan bibii, anggano panon la ka-mature so espiritualidad da, lapud say edad da mismo so mangiiter na irap, tan say managtukso et gagamiten to so inkaugaw da. Kanian mas maong para ed sakey a kalangweran a laki, para ed espiritual a karunungan tan inkalini to, ya isipen na saray bibii ya tonto (o, para ed sakey a bii, ya isipen na saray kalangweran a lalaki ya tonta), tan sirin et awiten to iyan ambelat a krus. Ta diad sayan ambelat a krus so kawalaan na amin a biskeg tan kakabatan na Dios, tan say kalangweran a laki et magmaliw a mas mabiskeg nen Samson¹⁹⁰ tan mas makabat nen say Sankamakabatan a Solomon.¹⁹¹ No manakar ed karsada, maong no manpikasi so sakey ya kalangweran tan ag manlingaw-lingaw, anggano wala ray arum ya kapamilya o kakabat ya agda saya natalusan tan manpasnok ira, ya iisipen da ya singa babalawen to ra tan kanyan agto la ra kinatongtong. Mas maong ni ya nen say man-usisa ya man-anap ed kaliber-liber tan naliwaan na pakatalos anggan na saray totoon makasarili, ya amin a bengatla et iisipen da ya walaan na kataktakan. Kayari na serbisyo ed simbaan, mas maong a libon beses para ed sakey a kalangweran a laki so ompataw ed saray totoo pian napansiansia so espiritual a katalinoan to tan say benepisyo ya naawat to ed simbaan, nen say onyurong tan anggapoy pibabali ya manngangalas ed saray fur collar na bibii (odino, , para ed sakey a kalangweran a bii, saray kurbata na lalaki), tan magmaliw ya mapait so linawa to ed espiritual legan a babalawen na kalaban so puso to.

Tua ya, makapaermen, say mundo et aderal la. Tan say sakey a too ya manpupursigi ya pansiansiaen so inkalini to et nadutakan, anggan iner so kawalaan to. Balet, say pandumaan et ag-igagalaw na Dios so modernon too ed parehon estandarte ya ginawa To nen saman a panaon ed sakey a Kristiano ya labay ton pansiansiaen so inkalini to. Importante so kalmadon ulo; nepeg ya gawaen na sakey a kalangweran so anggaay nayarian to: manseet, tan paltan iray pankanawnawa na kasalanan. Diad amin ya arum a bengatla, ontulong so Kristo tayo. Say makapanyarin sigasig na Dios ya onlalangab ed kamarerwa et napekder a maong kanian walay pakayari ton paspoen so amin ya arum a pilalek tan balang marutak ya imahen. No onlablab iyan apoy ed loob na sakey a too, narasanan to la iraman a di-mapan-paris a liket a divine ya ag napaparaan ed anggan anton ligliwa. Parad samay akasagap ed sayan manna a taga-táwen, say samit na saray prutas na karob a singa-sapin et anggapo lay pibabalik to. Kanian, nepeg ya talusan na kalangweran a maong so manibela, manggawa na tanda na krus, tan ag natatakot. Kayari na antikey a laban, makaawat met na makapaliket a ligaya a manlapud tawen. Diad oras na tukso, importante so kasil na linawa, tan tulongan na Dios so sikato ed paraan a milagroso.

Imbaga nen Elder Augustine¹⁹², ed siak no panon, nen sikatoy sakey nin balo, ya linmoob ed sakey ed saray monasteryo ed dilin bansa ton Russia. Halos amin ya monghe ed monasteryo et matatken la, kanian sikatoy imbaon pian ontulong ed managsigay na monasteryo ya mangalmo na sira, lapud say panagbilay na monasteryo et diad panagsigay. Sakey ya agew, sinmabi so anak a bii na managsigay ed gilig na ilog ya pan-gagawaan da tan imbaga to ed ama to ya nepeg ton ompawil la ed abung da lapud walay apurado ya gawaen to. Sikatoy nansiansia pian ontulong ed say balo ni labat ya monk. Balet, say mairap-palad ya ugaw a bii et atakihan na makapoy ya tukso, tan, ya agto amta so gagawaen to, inyarap toy sarili to ed saray taklay to ya walay makasalanan ya intension. Diad gapo, si Anthony — ta satan so

¹⁸⁹ Gal. 3:8.

¹⁹⁰ Nengnengen so Ukom 15:14 tan onsublay.

¹⁹¹ Nengnengen so 3 Ari 3:9–12.

¹⁹² Para ed arum ni nipaakar ed si Elder Augustine, nengnengen so: *Elder Paisios*. The Holy Mountain Fathers and Stories from the Holy Mountain. Holy Trinity St Sergius Lavra, 2001. pp. 76–83.

ngaran nen Augustine ed mundo — et abigla, lapud bigla labat ya agawa so amin. Balet, nanggawa na senyas na krus tan inyeyag to: 'Mas maong ni so nalner ak nen say mankasalanan!' — tan tinmulak ed tapew na pampang diad aralem a ilog. Balet say Maong a Katawan, nen anengneng to so baleg a sigasig na malinis a kalangweran a laki a, diad pilalek ton isalba so inkakastigo to, et inulit to so agawaan nen San Martiniano,¹⁹³, pinan-akar to ed tapew na danum pian ag balet na-basaan. "Inmebat ak ya akasulong ed danum," kuan na matatken ed siak, "balet, anggano ontan, agko ni ingen naimano no panon ak ya akatalindeg ya diretso ed tapew na danum! Anggan saray kawes ko et ag-abayag!" Diad satan a bekta, alikna to so kareenan ed loob tan sakey ya ag-nadeskribin samit, a sigpot a aneral ed amin a makasalanan a kanonotan tan laman a pananabog, a datin pinabangon ed sikato lapud aliwan marakep a kagagawa na dalaga. Say ugaw a bii, nen anengneng to si Anthony ya akaalagey ed tapew na danum tan abigla ed sayan baleg a milagro, et biglan nankansion, ya manbabawi ed kasalanan to.

Si Kristo et ag onkekerew na antokaman a baleg ed sikatayo pian ontulong ed espirtual a panagsagpot tayo. Say iilaloan to labat et say sankamelagan a bengatla manlapud sikatayo. Imbaga na sakey a kalangweran a laki ed siak ya legan na panag-pilgrimage to ed Patmos,¹⁹⁴, nankawit so demonyo para ed sikato. Legan ton manaakar ed isla, walay sakey a biin turista ya sinmubok ed sikato tan ginmapo ton akbayan. Insan to pinasyaw a mabiskeg imay bii tan inyeyag to: 'Kristok, linma ak dia pian mandayew ed sagradon lugar, aliwan pian mibibiang ed ontan a karutakan!' Kayari to man, tinmakas. Nen saman a labi, legan ton manpipikasi ed kuarto to ed hotel, anengneng to si Kristo ed Ag-Ginawa a Liwawa. Naynengneng mo no antoy inter ed sikato lapu labat ed impangitulak to ed samay managtukso? Saray arum a totoo et mantratrabaho na dakel a taon, manggagawa na saray baleg a gawa, balet agni amta no naikdan ira na ontan a bengatla. Balet sayan malinis a kalangweran a laki et anengneng to si Kristo lapu labat ed impansumpa to ed tukso. Siempre, sayan agawa et baleg so impangiter na biskeg to ed sikato ed espirtual a paraan. Kayari na satan, anengneng to lamet iray santo na duara o talora beses: si San Marcellus, San Raphael, tan San Jorge. Aminsang, linma ed siak so sakey a kalangweran a laki a kaiba toy laki to tan nankerew: 'Ipikasi yo ak, Ama, pian nanengneng ko lamet si San Jorge. Kaukolan ko so ligliwa — anggapo ed sayan mundo so makapangiter na ligliwa ed siak.'

Natan, nengneng yo ray arum ya kapara to — say anggaan na nagawaan da! Aminsang, walay sakey ya kalangweran ya laki ya linma ed selulako a kaiba toy laki to tan nankerew: "Manpipikasi ka para ed sakey a kalangweran a bii. Apiley so beneg to ed aksidente na luganan. Say ama to so manmamaneho; akakantok tan adisgrasya ed sakey a bengatla — inatey, tan sikatoy atilak ya pilay. "Sagyat, iter ko'd sika so litrato to." — "Andi la, ag nakaukolan," koniak. Balet talagan labay to ya ipanengneng ko. Kanian, lapud impipilit to, inawat ko so litrato tan anengneng ko so sakey a kalangweran a bii ya akalapad ed datal, ed pegley na duaran lalaki ya akapansalimbot ed sikato ed kada dapag to! 'Siopa ya ed sikato?' so intepet ko ed kalangweran a laki, legan kon ituturo so sakey ed sikara. 'Say girlfriend to,' so inyebat to. "Tan samay sakey? Manplaplano ya manasawa ed sikato?" "Andi," kuan to, "manlala-date labat ira." "Agka manpasnok ed saray ugugaw," kuan na laki to ed siak, "antoy nagawaan mo? Ontan la ray klase na kalangweran natan." — "Manpipikasi ak," kuan ko ed isip ko, "aliwan para onabig so beneg to, noag ingen para onabig so ulo to—tan pati say sika met, sika ya makapasinag a laki!" Iner la kasi so kaaligwasan? Dapat ya sinermonan a maong na laki to so apó to! 'Espirtual' iran kalangweran!... Walay espirtual ya ama to balet onia so pansumpalan to! Anggano sakey ed saraman ya lalaki ed litrato so manplaplanon mangasawa ed sayan mairap ya bii, agni ingen katanggap-tanggap ya say sakey ya bii et napipisil ed pegley na duaran lalaki! Tan akin to kasi et impanengneng to ya litrato ed siak? Ag balot ninonot na sayan kalangweran ya lalaki ya aliwa itan. Siempre, anggapoy epekto to ed siak, balet talagan

¹⁹³ Nengnengen so Kabibilay na saray Santo. Pebrero, agew 13. Say Kabibilay na Kagalang-galang Martinian tan saray Banal a Wives Zoe tan Photinia.

¹⁹⁴ Sakey ya isla ed Dayat na Aegean. — *Tandaan na manag-salin.*

aliwa ya duga! Anto kasin klase na pamilya so gawaen na sarayan kalangweran? Komon ta liwawaan ira na Dios pian makatalos ira.

Tan panon ya iningetan na saray kalangweran a bibii so inkabalinis da nensaman diad panamegley na baleg a panag-sakripisyo! Natatandaan ko no panon ya, legan na guerra, tinipon na komando mi so saray sibilyan a walaan na mules manlapud nanduruman baryo tan pinuersa ran mangawit na saray suplay para ed armada. Binmiskeg so niyebe, tan sarayan totoo et naipit ira ed atagey a lugar. Nantipon iray lalaki na saray sanga na fir tan, diad silong na saray sanga na fir ya napno na yelo, nanggawa ra na singa abong-abongan pian protektaan so sarili da ed betel ed anggaay nayarian da. Saray bibii ya wadman et apilit met ya man-abong ed silong na sarayan abong-abongan, ya manaanap na proteksyon manlapud saray kapara dan taga-baley, saramay kabat da. Wala'y sakey a kalangweran a bii tan sakey a matandang bii a nanlapud arawin baryo. Sikara met et kinailangan a man-shelter ed silong na sakey ed sarayan abong a gawa'd sanga na fir. Balet say problema et wala ray arum a totoo a sobran andi'y pananisia tan matatakot ya anggan say guerra et ag makapampaisip ed sikara. Anggapoy panangasi ra ed saray kaabay da ya napapinsala odino napapatey, balet diad unonan pankanawnawa et anapen da ni ingen so mankasalanan, lapud takot da ya napatey ira tan anggapo lay panaon dan man-aprovecha ed bilay, anggano diad kabaliktaran, nepeg ya manbabawi ira — anggan labat diad panaon na peligro. Kanian sakey ed sarayan man-aalangan a matatakot, ya ag man-iisip no panon so manbabawi noag ingen no panon so man-sali, so akasabian to ed parehon silong ya pinan-silongan na dalaga tan say matandang bii. Ginapoan ton ginulo so dalaga ed makapasukal a paraan kanian apilitan ya tinmakas. Mas labay to ni so manbetel ya ompatey odino ompatey ed yelo nen say nabalang so inkasalot to. Say makapasinagan ya matatken a bii, nen anengneng to ya tinmaynan la may kalangweran a bii tan agla ompapawil, tinumbok to so sinlak to tan aromog to ed silong na tolda na kapilya nen San Juan a Manangibabti, a manga kapalduan oras ya akaren ed sikato. Pinrotektaan nen San Juan Bautista so ugaw a bii, ya anagsalba ed dangal to, tan inyakar to ed melag a kapilya to, ya agto ni ingen amta. Tan antoy ginawa nen San Juan Bautista kayari na satan? Kayari na satan, pinmaway ed kugip na sakey a sundalo¹⁹⁵ tan ingganggan to ya magano ya onla ed kapilya to. Biglan tinmakder so sundalo tan nandaragup ya linma ed kapilya. Maliwawa so labi lapud niebe, tan walay kabat to no iner so laen to. Ay, antoy anengneng na saray mata to! Sakey ya matandang bii tan sakey ya ugaw a bii, ya anggad pueg da so kalaleman na niebe, et manlelelenget la tan manpepetang la ed betel. Akalukas na pinto na melag ya simbaan so sundalo; linmoob iramay mairap-palad a bibii tan kalkalna ran inmabig. Anggapoy mainit ya kawes na sundalo, maliban ed sakey ya scarf ya inter to ed matatken a bii, tan sakey a pares na guantes ya inter to ed sikaran dua, ya ingganggan to ran pansalatan so lima ra. Kayari na satan, imbalita na mairap-palad a duara ed sikato so nipaakar ed tukso ya angitonton ed sikara ed sayan kapilya. "Bueno," tinepet na sundalo ed ugaw a bii, "panon mon nadesisyonan so ontakas ed labi, diad tapew na saray nandurumban yelo, paonla ed ag amta no iner?" "Satan," inyebat to, "so saksakey ya nagawaan ko. Inmatalek ak ya tulongan ak nen Kristo ed saray nakera." Insan ag-ginagala ya inkuan na sundalo: 'Onia la, asumpal la so irap mo. Makasempet ka la nabuas.' Saray salitan ania et basta labat linmabas ed sangi to, lapud sakit na linawa to, tan aliwan basta labat pian pakalmaen so duaran mairap-irap a totoo. Ay, agaylay liket da nen nadngel da itan! Lapud saratan a salita, singa ni ingen alikna dan mas ampetang so liknaan da. Tan diad tua, nen kabuasan na onsublay ya agew, alinis la na kumpanya na transportasyon ed palandey so dalan tan sinmabi la ra ed lugar a kaiba ray mulo da. Insan, saray mairap-palad a bibii et impawil la ed abung da. Saray ontan a kalangweran a anak a bibii na Hellas—aliwan inekalan na Grasya na Dios, noag ingen akabado ed saya—et nepeg a paghangaan tan ipasen a alimbawa! Balet saman ya salbahis — perdonaen ak komon na Dios — linma ed komander tan inreporte to ya, unong ed kuan to, 'say siopaman ya sundalo

¹⁹⁵ Sayan sundalo et si Arsenios Eznipedis – say magmaliw a Bendisyonan Ama Paisios. Say insidente ya adeskribe et agawa legan na Gyeran Sibil nen 1944–1948. – *Nota na manag-translate*.

et linmoob ya anggapoy permiso ed kapilya tan angiyakar na saray luganan ed loob to,' say labay ton ibaga, saray mulo! 'Andi,' so inyeat na komander, 'agko anisiaan; agto nagawaan so ontan a bengatla!' Diad kaunoran, samay laki et naipriso met.

Say tuan aro et ipapatnag to so inkasikato ed saray kalangweran

— Geronda, saray labay dan deralen so sosyedad et tinarget da so pundasyon to, say lamot to — saray ugugaw. Dineral da ra.

— Anggapo ed saraya so manbayag. Say mauges et manederal ed sarili to. Diad Russia, dineral da so amin, balet nengneng mo no antoy nagagawa diman natan, kayari na taloy henerasyon! Say Dios et ag to ibabali iray totoo ed kapalaran da. Tan ag to husgaan iray kasalanan na saray kalangweran na natan a panaon ed parehon paraan a singa ed saray kasalanan na saray kalangweran na apalabas, na panaon tayo.

— Geronda, no maminsan et nagagawa ya saray kalangweran ya mabilay ed mundo et mangiiter na duga iran ebat no say tongtongan et nipaakar ed pananisia. Akin et ontan?

— Sarayayan kalangweran et maong so ugali da, balet agda nareen so sarili da; abuyagyag ira na bilay ed mundo. Lapud sayan maong ya ugali da, makapangiter ira na duga iran ebat nipaakar ed pananisia. Say labay kon ibaga et onia: alimbawa, walay sakey a too a labay ton tumboken so sakey a dalan balet agto nagawaan. Anggaman ontan, rerespetoen to ray totoon talagan manakar ed satan a dalan. Ag-abandonaen na Dios iray ontan a totoo, lapud anggapoy inkamundoan ed sikara. Wala ni panaon a naromog da so biskeg a man-abante.

— Geronda, panon ya makalmo na paraan pian nasabi iramay kalangweran ya akalingo ed dalan?

— Nepeg yon asaritan ira na panangaro. No walay tuan, marangal a panangaro, tampol itan a nabirbir na saray kalangweran tan napasuko to ra. Saray kalangweran et onla ed kaliva ko — singa saray bunga manlapud sanlibon nanduruman kaumaan, balang sakey et walay sarili ton problema. Sasalubongen ko ra na maabig a salita, iiteran ko ra na kakanen o iinumen, mitongtong ak ed sikara, tan magano kamin nagmaliw ya kakaaro. Ilulukas da so puso da tan, bilang kasandi, aawaten da so panangarok ed sikara. Saray arum ed sarayan mairap a kamarerwa et talagan kulang-kulang! Manpapasnok ira na panangaro. Nanengneng mo ya tampol ya anggapoy anengneng dan panangaro manlapud ina ra o ama ra. Ag ira nabubusogan na panangaro. Tan no makalikna ka na panangasi ed sikara, no aroen mo ra, nalingwanan da ray problema da, nalingwanan da ni ingen so droga, naabig iray sakit da tan tinmunda la ran manggawa na gulo; kayari to, unla ra ed Banal a Palandey bilang saray matoor a peregrino. Saya et lapud, ed arum a paraan, makaawat ira na rebelasyon na panangaro na Dios. Tan nanengneng mo ya walaan ira na kagalangan ya manlalanor ed saray padir na pusom. Kailangan da so materyal a tulong, balet anggano ontan, agda aawaten so tulong a pinansyal manlapud arum; mas labay da so mananap na trabaho, manbilay, tan man-aral no labi. Saray ontan a kalangweran et manepag ya tulongan. Diad Thessaloniki, asingger ed istasyon na tren, wala ray abung ya panayaman na dakel ya kalangweran ya wala ed kairapan—lalaki tan bibii. Labinlima ed sikara so manayam ed saksakey ya abung ya taloy kuarto. Manlapu iran amin ed saray abung ya aderal. Wala ray mantatakew, legan ya say arum et agda nayarian ya gawaen itan lapud wala ni kagalangan da. Pigaran taon la so panag-kerew ko ya naragpat irayan ugugaw, pian natulongan ira! Nankerew ak ya mangipaalagey na kapilya pian sarayan mairap-palad ya kamarerwa et makapantitipon diman. Natan, sakey ya melag a kapilya so nilukasan ed istasyon bilang pandayew ed si San Felipe a Diakono, say patron santo na saray trabahador ed riles.

¹⁹⁶Anggano ontan, naimano ko ya no say sakey a too et agto usaren iray maong ya pankanawnawa ya inter ed sikato manlapud kalangweran to, samantalaen iya na demonyo. Akin ya ibabaga na salitan

¹⁹⁶ Sodium borate. — *Nota na Managsalin.*

pantaken, 'Pukpoken legan a mapetang so balatyang'? Lapud nensaman, saray panday et agda tinitina so balatyang ed parehon paraan na gagawaen da natan: anggapo ni so tinatawag ya oxygen welding odino arum niran kapara to. Saray panday et ikakargada so balatyang ed apoy, isisibok da na ampetang ya danum ya laok na borax, tan tampol dan pipitpiten iray piraso na balatyang no naekal la rad apoy — ya ambalanga so petang tan mankikislap. Saray ontan a piraso na balatyang et tampol ya mankakadkad; balet no nawalaan ira na panaon ya ombetel, anggapoy pansumpalan to. Say labay kon ibaga et no say sakey a kalangweran et agto papansinen iray maong ya pankanawnawa ya inter ed sikato, tan onggapo lan manasikaso ed arum a bengatla, a manhusga tan man-kondenar — kanian say Grasya na Dios et onarawi ed sikato — sirin, say parehon bengatla so nagawa ed sikato a singa ed samay bakal ya linmabet. Legan a walay diwlin petang, sikato—no sikatoy maseet—et onaligwas. Kanian, nepeg a tulongan na saray atateng, anggad nayarian da, iray ananak da legan a malangwer ni ra. Saray ananak et singa blankon cassette tape. No si Kristo so nirekord ed sikara, sikara et kaiba To lawas. No andi, mas mainomay ed saray ugugaw so onalis ed karuksan legan iran ombaleg. No say sakey a too et akaawat na espirtual a panangigiya nen ugaw ni, naromog to so dalan ya ompawil, anggano onalis ni ed dalan diad arapen. No say kiew et pabalsan na lanan linasa, ag-itan nabubuluk. No saray ugugaw et 'napanoan' anggan daiset labat na respeto tan takot ed Dios, makatulong iya ed sikara ed interon bilay da.

Kapitulo 4. Nipaakar ed Kaandipat tan Kaandiay Respeto

Say impormal ya panagsalita et mamapaandi na respeto.

- Geronda, iner so nanlapuan na impangibaliwala?
- Manlapud Paris...¹⁹⁷ Say impormal ya panag-ugali et kaandipat. Itataboy to so takot ed Dios — singa say asewek ya uusaren tayo pian itaboy iray yukan manlapud abong da.
- Geronda, panon ya naiwasan so magmaliw ya kampanti ed panag-ugali?
- Isipen mo so sarilim ya sankabebean ed amin. Kaukolan so baleg a kababaan na linawa. Bilang sankayugtanan, mangipatnag ka na respeto tan reverence ed amin ya agi. Manpakababa ka no ipapahayag mo ray kanonotan mo, tan agka mankunwari ya amta mo lay amin. Insan, itdan ka na Dios na Grasya to tan sika et onaliguas. Say kayabangan so sankakolkolan ya kalaban na sakey ya balo, lapud itataboy to so panangigalang. Kaslakan, say kayabangan et tutumboken na agpanunor, insan say ag-inkamapansin—unona ed saray angkekelag ya kasalanan; legan ya kalkalna ya nasasanay ed saratan, say sakey a too et nagapoan to lan ituring iratan bilang natural. Balet ed kaaraleman, agda naromog so kareenan—noag ingen say kapaga. Agda met natalusan no antoy nagagawa ed sikara, lapud ed paway et nagmaliw ya 'matalker' so puso da tan agda la nalilikna ya akalayo la ra ed duga ya dalan.
- Geronda, antoy koneksyon na pamilyaridad tan kinasimple?
- Say kinasimple et sakey a bengatla, tan say magangganan panag-ugali et sananey. Diad kinasimple et walay panrespeto tan singa ugaw a kalidad. Diad magangganan panag-ugali et walay katarantaduan.

Mabetbet, say kaandian na ba-ba et nayari met ya nalamet ed prangka. No say sakey a too et ag-atsenyonado, sirin say kaandian na ba-ba et mabetbet ya nalamet ed loob na inkaprangka tan inkasimpli to. 'Prangka so ugali ko' odino 'simpli ak a too,' kuan da ya anggapoy ba-ba, ya agda met natatalosan. Balet, say inkasimpli et sakey a bengatla, tan say kaandian na ba-ba et sananey a tuloy.

¹⁹⁷ Say Kapatua et nanggawa na makapakelaw ya panag-galaw na salita: *παρησία* – prangka, kasil na linawa; *Παρίσι* – Paris ed transkripsyon na Griego. – *Tanda na Managsalin*.

— Geronda, anto so espirtual a kababaan na linawa?

— Say espirtual a kababaan et say takot ed Dios, diad sankamaongan a kabaliksan na satan a salita. Sayan takot, sayan panagtepel, et mangiter na liket ed sakey a too; singa mangibobok na diro ed puso to. Espirtual a diro! Nengneng mo so anggan siopan mabaing ya ugaw a laki — rerespetoen to so ama to, maong so ugali to tan, lapud baleg a kaabaingan, agto ni ingen labiay nengnengen. No labay ton tepetan na sakey a bengatla, mankulay rosas so lupa to. Say ontan a melag a laki et nayaran ipasen ed mismon iconostasis. Balet, say sakey a ugaw et man-iisip: 'Balet ama ko labat man' — tan onyurong ya basta-basta ed arapan to ya anggapoy bain. Tan no walay labay to, kerewen to — 'iter mo ya, iyans mo diman' — ya mantatapik na sali tan manbabantak.

¹⁹⁸Diad maong a pamilya, malaya so panag-ugali na saray ananak. Diad ontan a pamilya, wala so respeto ed saray atateng; anggapoy disiplin ya singa ed kampo o panagtumbok ed sakey a kumpas. Manliliket iray ananak no nengnengen da ray ama tan ina da, tan manliliket met iray atateng no nengnengen da ray ananak da. 'Say panangaro et anggapoy bain,' kuan nen Abba Isaac. Diad panangaro et walay kasil na linawa, diad sankamaungan ya kabaliksan na salita. Diad onian klase na panangaro et walay panangigalang tan respeto ed arum; diad sananey ya salita, tatalonaan to so takot. Wala ray totoo ya walaan na kaandipat tan ag-inkadesidi, balet diad parehon panaon et walaan ira met na takot, lapud say kaandipat da et aliwan peteg. Balet say sakey ya too, walaan na kaandipat balet anggapoy takot, lapud say kaandipat to et peteg tan espirtual. No say ka-modesto et espirtual, say sakey a too et nalilikna toy liket. Alimbawa, say melag ya ugaw et inaro toy ama tan ina to ya makpel; agto itatakot ya pambalawan da. Anggano say ama to et sakey ya opisyal, balet say ugaw et alaen toy kalo to, ibantak-bantak to tan manliliket. Wala'y klase na inkasimple ed sikato; anggapoy kaandian na baing. Mangigana tayo na linya ed baetan na inkasimple tan kaandipat. No naandi so respeto tan inka-modesto, say pansumpalan to et say ag-marespeton ugali, tan kaandipat. Insan nayaran nadngel mo so sakey a kalangweran a bii ya akadapa ed kama to ya mangiiter na ganggan: 'Ma, awit mo'y sakey baso na danum! Tan siguraduen mon ambetel! ... Ugh, ampetang... Imbagak la ed sika: mangiter ka na ambetel!' Manlapu ra ed saya insan ra onabante ya anggad itepet da: "Akin et nepeg ya natatakot so asawa a bii ed asawa ton laki?"¹⁹⁹ Balet walay respeto ed takot, tan ed respeto et walay aro. No rerespetoen ko so sakey a bengatla, et inaro ko la, tan say inarok, rerespetoen ko. Nepeg ya igalang na asawan bii so asawa ton laki. Nepeg ya aroen na asawan laki so asawa ton bii. Balet natan, say interpretasyon na totoo ed Ebanghelyo et baluktot tan itrato da ya pare-pareho so amin, kaniaan nadederal iray pamilya. 'Nepeg ya ontulok so asawan bii,' kuan na asawan laki. Balet no anggapoy aro mo, agmo ni ingen napatulok so pusa. No anggapoy panangaro, say sakey a too et agto papansinen, tan agmo ni ingen nayaran kerewen ya mangala na sakey baso na danum. Diad panrespeto ed kapwa, rerespetoen na too so sarili to, balet diad parehon panaon et agto inuuna so sarili to. Wala so panangaro ed sarili diad panrespeto ed arum; balet no say pampapansin na sakey a too et para labat ed sarili to, sirin anggapoy panangaro ed sarili diman.

Respeto ed saray maedad

— Geronda, no maminsan et magaspang ak ed saray mas matatken ed siak. Narepresentak ya aliwa so gagawaen ko tan ikokumpisal ko iyan kasalanan.

— Lapud naamtan mo ya tan ikokumpisal mo, kalkalna kan magmaliw ya mandiri ed sarilim—diad positibon kabaliksan na salita—tan paabebean moy sarilim. Insan onsabi so grasya na Dios, tan naekal ed sika iyan mauges ya ugali.

¹⁹⁸ Nengnengen so The Works of Our Holy Father Abba Isaac the Syrian. Words of Asceticism. Sergiev Posad, 1911. p. 528.

¹⁹⁹ Ikompara ed Efeso 5:33.

— Balet, Geronda, no maminsan et mangibabano ak ed saray agi kon bibii tan, lapud panangaro, et mabetbet ko iran babalawen. Balet, natatakot ak ya ombaliw tan magmaliw ya masyadon familiar.

— Aliwan duga itan, ta sika met so sankayugtanan! Diad sakey a pamilya, kaslakan et saray matatken so manbabansag ed saray ugugaw tan mikikialagey ed sikara, aliwan baliktaran. Satan so mangiter na liket ed saray matatken tan ugugaw. Balet aliwan manepag ya say sakey ya ugaw et manpabansag ed laki o bai to. Isipen mo pa, no biglan onlukso so melag ya ugaw ed ama to ya anggapoy rason, egnaan to na kwelyo tan igalaw to ya kuliten! Balet no say sakey ya matatken et mapanggalaw ya kinamut to so ugaw—sakey ya nanduma lan istorya itan. Diman, say ugaw et man-ugali na maong, ya anggapoy kapagaan; say matatken et magmaliw ya singa ugaw, tan parehas iran maliket.

— Geronda, no maminsan et walay ibabaga na konsensya ko ya walay lingo ya gagawaen; ibabaga ko so opinyon ko ed saray mas matatken, balet agda aawaten. Nepeg ko kasin onabobon ed sikara?

— Andi, agka mibibiang ed mauges. Mansalita ka na maong tan katuaan, balet gawaen mo itan na duga tan maabig: 'Nayarin mas maong no gawaen ta ya onia? Isusuheri ko labat iya ed sika bilang sakey ya kanonotan.' O ibagam: 'Wala ak'y onian kanonotan.' Diad onian paraan, magmaliw kan singa magnet tan mangawit ka na Grasya na Dios paonla ed sika. Wala ray totoo ya mansasalita labat lapud ugali da, aliwan lapud labay dan ipatnag so opinyon da. Anggano ontan, say mas ugaw et nepeg to nin siansia ya mangipatnag na respeto ed mas matatken. Balet say mas matatken met, no nayari kon ibaga, et kaukolan met ya respetoen. Tan anggano wala ray depekto da, wala ni nin siansia so kamaungan da — singa say eksperiensya tan arum ni. No sikato ka so tepetan, ipatnag mo so kanonotan mo ed mapaabeban tan marespeton paraan, balet ed parehon panaon et agmo isipen ya seguridad ka lan maong ya say katuaan et unong ed imahinasyon mo. Ta nayarin walay arum a toon makaamta na bengatlan agmo amta, odino bengatlan agmo nin apansin. No say sakey a too et makadengel na pantotongtongan tan, konektado ed saya, walay onloob a kanonotan ed sikato ya, ed opinyon to, et mas duga, nepeg ton ibaga: 'Walay kanonotan ya onloob ed siak,' no mitotongtong ed kapara to. Balet no mitotongtong ira ed mas matatken, nepeg dan ibaga: 'Walay isip ya makapasibkel ya sinmabi ed siak.' Ta bastos so man-usok-usok ed gawa na arum a totoo, anggano duga ni so opinyon ya imbaga.

— Tan no ibagam so 'respeto ed saray mas matatken', say labay mon ibaga et saramay mas matatken ed taon o ed espirtual a panag-mature?

— Manunaan ya base ed edad. Ta no isipen, konsideraen yo ya: say sakey a toon abansado ed espirtual et igagalang to ray mas matatken ed sikato.

— Geronda, natural kasi ya igalang so mas ugaw ya mas abansado ed espirtual nen say mas matatken ya kulang ed espirtual ya panag-uswag?

— Andi, aliwan duga ya paraan na pangibalikas na tepet. Antokaman so kipapasen na mas matatken a too, nepeg mon tratuen ira na marespeto lapud edad da. Tratuen iray totoo na marespeto: saray mas matatken, lapud taon da; saray mas ugaw, lapud debosyon da. No walay respeto, sirin say mas ugaw et rerespetoen to so mas matatken, tan say mas matatken et rerespetoen to met so mas ugaw. Walay aro ed loob na respeto. *'Iter yo ed balang sakey so kanepegan to: buis ed siopaman ya nepeg a manbayar na buis, respeto ed siopaman ya nepeg a rerespetoen'* (²⁰⁰), kuan nen Apostol Pablo

— Tan no saray ugaw et mangibaga na bengatla ed saray mas matatken, aliwa ta?

— Ontan so kaslakan ed balon henerasyon. Balet akasulat ed Banal a Kasulatan: *'Sawayen mo so agim.'*²⁰¹ Agto ibabaga diman, 'Sawayen mo so amam.' Saray kalangweran natan et mansusupak tan manrerebelde ya agda ni ingen natatalosan. Para ed sikara, natural labat so ugali da. Mansasalita iran anggapoy bain, insan da ibaga: 'Bigla ko labat ya imbaga iman.' Saray kalangweran et naimpluwensyaan

²⁰⁰ Roma 13:7.

²⁰¹ Mat. 18:15.

na espiritu na sayan mundo — sakey ya malandi tan marawal ya espiritu ya anggapoy rerespetoen to. Saray mas ugaw et ag ira marespeto ed saray mas matatken tan ag da amta no panon ka-aliwa iya. Antoy maong ya iilaloan no say sakey ya kalangweran, pian magmaliw ya 'nankakaiba', et ibaga ton say respeto ed saray matatken et bengatla la na apalabas? Kaukolan so baleg ya pan-ingat. Say modernon espiritu na mundo et itatanem to ed saray kalangweran so ideya: 'Ag yo ondengel ed saray atateng o maestro yo.' Kanyan saray ugugaw natan et lalon onlala manlapud melag ya edad da. Tan saray ugugaw ya lalon nalilingo et saramay atateng da, ya agda amta so kaugsan ya gagawaen da ed sikara, et idadayew da ray anak da tan ituring da irayan singa saray makapakelaw ya ugaw no mansalita iray anggapoy bayabay.

Aminsan, walay sakey ya ama ya linma ed abong ko a kaiba toy anak ton laki, ya waloy o siam so taon to, tan say anak na agi to ya parehoy edad. Pinayurong ko so sakey ya ugaw ed kamanan ko tan say sakey ed kawigi ko. Antis iran sinmabi, walay sakey ya kabat kon artista ya linma pian nengnengen ak—sakey ya maong a too tan eksperto ed trabaho to, ya makapangigulis na portrait manlapud mismon too diad loob na sakey minuto. 'Dionysius,' tinepet ko ed sikato, 'akin et agmo igulis iray ugugaw, unong ya akayurong tayo natan a kaiba ra?' 'Subukan ko,' inyeбат to, 'balet agko amta no nagawaan ko, ta mankikimot-kimot ira.' Agto ni ingen asagyat so papel tan ginmapo ya man-drawing nen biglan tinmakder so sakey ed saray ugugaw tan 'ginalang' to ya imbaga: 'Nengnengen ta la natan, sika ya gago, no antoy i-drawing mo diman!' Tan amayamay ni so totoon walad kaliber-liber! Balet say kalangweran ya laki et ag balot aburido. 'Ontan la ray ugugaw natan, Tatay,' kuan to ed siak tan intuloy to labat so panning to. Diad siak balet, tinmabla so dala ko! Tan say ama na ugaw et nankunwari ya anggapoy agawa! Saray ananak to et bastos iran maong ed sakey a laki ya talomploy taon to la ya anggan ginuguhitan to ra ni! Agaylay kaandipat tan kakulang na respeto! Tan dakel ni so arum! Panon kabaleg na takot so amin ya! Natan, isipen yo pa no say sakey ed sarayan ugugaw et labay ton magmaliw ya monghe. Mankaukolan na baleg a sagpot para ed ontan ya ugaw pian magmaliw ya tuan monghe. Saray ina, lapud agda panbantay ed ananak da, et dadederalen da ra. Amin et akasandagey ed saray ina. Diad Russia, no walay anguman, et lapu labat ta saray ina et sekreto dan sinungdoan so pananisia tan debosyon da tan tinulongan da ray ananak da. Maong laingen para sikatayo, walay daiset ya lebadura ya nansiansia ed saray pamilyan Kristiyano. No andi, naderal itayo la.

— Geronda, saray ugugaw ya pinalaki na onia, makapanguman kasi ra odino magmaliw ya monghe no labay da ni ed arapen?

— No natalosan da ya nankamali ira, et tulongan ira nen Kristo. Diad arum a salita, no say sakey a too et talagan manbabawi, sirin say bengatla et nayaran ibagan asolbar la. Balet panon ya manbago irayan ananak no, nagmaliw iran monghe, ipapasen da nin siansia ya sikara so duga tan ibaga ra nipaakar ed abbot odino abbess: 'Anto kasin klase na diktador so walad sikami dia? 'Iner man kasi so anengneng yo na ontan a bengatla ya nagagawa ed sarayan panaon?!' Wala ni ingen ray arum a monastiko ya anggad ibabaga da ed siak iray ontan a kabalawan.

Diad in-inot, say respeto et tuloy-tuloy ya naeekal. Saray kalangweran ya lalaki et onla ed selda ko, tan maslak ed sikara et onyurong ya akasuldong so sali da, legan ya anggapoy puyuan na saray maedad. Saray arum, no makanengneng na bakantin kiew ya ugat ed arawi-rawi, et tamad iran manakar na pigaran akbang, awiten iratan ed asingger tan onyurong. Kailangan ko nin mismo so mangawit ed sarayan ugat na kiew para ed sikara. Tan anggano nanenengneng da ak ya mangawit la, ag ira onasingger pian alaen ed siak. Labay da so oninum na danum, balet ag ira labay so manakar na pigaran metro pian kuan da met. Kailangan ko nin siansia so mangitarok ed sikara na komaduan tasa. Andi, talagan makapakelaw ed siak: onsasabi iray grupo na talomploy makakayari ya kalangweran a lalaki, manabantay legan kon mankakakolkol ya awit-awit ko so baleg a kahon na Turkish delight, sakey a canister na danum tan saray tasa pian naikdan ko ra na iinum, balet anggapo ni sakey ed sikara so anggan sakey a gamet so anggalaw pian ontulong ed siak. Balet say Major-General, ya mabanglo ed

pulbura, ya akayurong ed abay da, so tinmikyab tan sinmubeg ya tinmulong ed siak! Say isip na saray kalangweran ya lalaki et diad sakey ya Athos kaliva, onasingger met so sakey ya waiter tan manserbi ed sikara — singa met ed sakey ya restaurant o hotel. Manga limara o anemiran beses et nanggawa ak ni ingen na sakey a palabas: onla ak ya mangala na timba na danum, ya mankakaykay ed baleg a irap, itdan ko ra na danum insan ibubuhos ko ed dalin diad mismon arapan na sangi ra! "Nayarian ko kayon itdan na danum, kaka," kuan ko ed sikara, "balet anggapoy nagawaan to ed sikayo!"

Diad pampublikon transportasyon, nanenengneng mo ray ugugaw ya akayurong legan a saray maedad et akaalagey. Saray kalangweran et akayurong ya akasuldong so sali da, legan a saray matatken et akaalagey pian iyopresi da so yurongan da ed saray maedad. Ag isusuku na saray kalangweran so yurongan da. 'Sayan yurongan,' kuan da, 'binayaran ko.' Yurong ira diman ya anggapoy pansin da ed siopaman. Balet, antoy inkamaseet na ugali nen saman ya apalabas! Saray bibii et yurong ira ed duaran gilig na saray mainget a karsada, tan no walay kaparian odino maedad ya omlabas, ombangon ira. Tan imbangat da met iray ananak da ya gawaen so pareho.

Mabetbet ya naiirita ak! Kaukolan mon bantayan iray matatken, marangal, tan rerespetoen a totoo ya mantotongtong, legan a saray ugaw ya mapangta et anggapoy bain dan onsisingit ed tongtongan, tetepeten da, mangibabalikas na amin a klase na kalokuan, tan ituring da ni ya saya et sakey a klase na agawaan. I-signal ko ra ya ontunda la, balet agda balot pansinen. Pian ontunda itan, kaukolan ya pasibayagen ira — no andi, ituloy da labat so labay da. Anggapoy akasulat ed anggan dinan ya 'Otechnik' o 'Paterik' ya say ugaw et nepeg ya mitongtong ed mas matatken da ed onyan paraan. Diad 'Otechnik' et akasulat: '*Say mas matatken so nansalita,*' aliwan '*Say kalangweran so nansalita.*' Nen saman ya panaon, saray mas ugaw et man-iimik labat no walad arapan na saray mas matatken da tan maliket ira ni ingen ed satan. Ag ira ni ingen onyurong ed pasen ya yurongan na saray mas matatken. Saray kalangweran ed saman a panaon et kabat ed inkamabaing, inkamapagal, tan respeto; no mitongtong ira ed saray mas matatken da, manpipula so lupa ra. Tan no walay anggan siopaman ed saray ugugaw ed saman a panaon so magalang ed atateng da, agda la komon apigeran ya ipanengneng so lupa ra anggan diad palengke lapud graben bain! Tan diad Masanton Palandey, say sakey a monghe et ag oniba ed solemnen kanta na koro no say balbas to et agni amputi. Balet natan et nanenengneng mo ray nobis tan kandidato para nobis ya onkikibang ed saray koro... Bueno, antoy nagawaan? Balet komon ta manaral ira ya man-asal na marespeto tan mapan-galang ed saray mas matatken ed sikara.

Nayarin nadngel mo ni ingen so onia: sakey ya estudyante ed Athoniada so nansalita ed rektor, ya walay rangko ton obispo: 'Your Grace the Rector, mitongtong itayo bilang kapara.' On, on, sinmabi la ed ontan! Tan say sankakoloran et kayari to, ag naimano na sayan balo ya mapangta so lingo ed ginawa to, tan ituloy to ni: 'Kanian, anto so sinabi ko ya grabe so lingo? Agko natalusan.' Imbes ya itepet to ed Kagalang-galang a Rector: "Pasensyaan yo ak pa; ipangasi yo ak pa komon na bendisyon yo pian makapangibaga ak na kanonotan; balet nayarin say ibagak et makulangkulang," say tinedyer et inkuan to, a singa anggapoy problema: "Wala'y opinyon yo, tan wala met so opinyon ko." Naintindihan yo? Makapaermen, sayan espiritu et sinmalimok ed espirtual a bilay tan monastisismo met. Nadngel yo kasi no panon so panreklamo na saray nobis: 'Inistoria ko la iya ed Masiken, balet agto ak natatalusan. Anggano paulit-ulit ko la ya pinanunotan!' — "Dengel ka," kuan ko, "pano mon nagawaan ya ibaga so 'paulit-ulit'? Ta diad pangi-bagam ed satan, say labay mon ibaga et: 'Ag nan-uman so ugali na Matatken.' — "On, antoy problema," so ebat to, "agko ta nayarin ibalikas so opinyon ko?" No nadngel mo so ontan, bigla ka lan manpasabog. Tan say sankagrabeen ed amin, itepet to ed sika: "Anto, mansasakit ka? On, pasensya ka la." Kanian, nepeg kon perdonaen sikato aliwan lapud samay inbakag to, noag ingen lapud samay impangawit ko na pasensya!

Saray totoo et sinmabi la natan ed punto ya huhusgaan da so Dios

— Geronda, sayan ugali ya manghusga ed amin a too tan amin a bengatla, dati la kasi ya walad saray totoo, odino nansumpal labat ya linmaway ed saray kalangweran natan?

— Andi, agya agawa nensaman; saya so espiritu na natan a panaon. Natan, huhusgaan iray ordinaryon totoo, pati saray amin a politiko tan opisyal na simbaan, balet ag-itan magenap — huhusgaan da la ni ingen iray santo tan natan et anggad say Dios la so huhusgaan da. "Say Dios," kuan na sarayan totoo, "et ag komon ginawa so ontan tan ontan. Nepeg komon ya ginawa to so ontan tan ontan, balet aliwa so ginawa to." Narengel yo so ibabaga ra? 'Kakaaro ko, ibagam ed Sikato no antoy gawaen to?' — 'Akin ya andi? Ipapahayag ko labat so opinyon ko,' so ebat to, ya agto natatalosan no panon so kalangan na satan. Say espiritu na mundo so aneral na dakel a maong. Say kaugsan et ombaleg tan ondateng ed makapasinagem tan makapakebbiew a kipapasen; ondateng ed punto na panagmura ed Dios. Huhusgaan na totoo so Dios, tan ag man balot manasagyat ed kanonotan da ya saya et panagmura ed Sikato. Tan arum ed saray makakayankayankay a kalangweran a lalaki ed saramay ag pinakurang na Dios ed katagey—no wala ni ingen anggan daiset labat a maong a panagnonot da—et onggapo lan mansalita nipaakar ed arum: 'Anto kasin klase na pandak itan? Tan anto kasin klase na baluktot itan? Nengneng mo pa iman!'—tan anggapo so respeto da ed siopaman.

Aminsan, walay sakey a laki ya linma ed abong ko tan inkuan to: 'Nipaakar ed ontan a bengatla, ag komon dapat nanggawa so Dios na ontan.' 'Tan sarag mo,' tinepet ko ed sikato, 'ya ipatikey anggan sakey a melanting a bato ed dagem? Saray bitewen ya nanenengneng yo ed tawen et aliwa labat ya makintab ya bola-bola ya galaw-galaw, noag ingen. Sikara so saray celestial a laman ya agaylay baleg, ya manbabatik ed makapalingo ya kapeles, balet ag ira manbabangga ed balang sakey tan ag ira manlilingo na dalan.' — "On, diad opinyon ko," kuan to lamet ed siak, "dapat komon ya nanduma so impangigana to." Dengel yo man! Talaga kasin huhusgaan tayo so Dios? Sobra la so lohika, tan abalang la so talek ed Dios. Tan no ibagam ed saray ontan a totoo ya aliwa so gagawaen da, say ebat da: 'Pasensya ka la, balet impa-ekspres ko so opinyon ko. Anggapo ta'y karapatan kon gawaen itan?' Saray bengatlan itetepel na Dios manlapud sikatayo! Maong la labat ta agto itayo seryosoen.

Say Daan a Tipan so mangibabaga ed sikatayo ya ingganggan na Dios iray Israelita ya paandien da so amin ya Canaanita ed dalin ya anggapoy napa-iba.²⁰² No say Dios so angiter na ontan iran ganggan, labay ton ibaga ya anengneng To la so arapen. Balet inkuan na saray Israelita: 'Aliwan makatao itan. Paburen ta la ray Canaanita; ag tayo ra la pugeran.' Balet, legan ya linmabas so panaon, lapud inkadederal da ed saray Canaanita, inyarum la ra ed karuksan tan panagdayew ed dios-diosan, tan insakripisyo da ray mismon ananak da ed saray dios-diosan, unong ya adeskribe ed salmo.²⁰³ Amta na Dios so gagawaen To. Anggaman ontan, walay arum a totoo ya anggapoy bain ya mantepet: 'Akin ya pinalsa na Dios so saray dusa na impierno?' Say sakey a too et onggapo ya manhusga tan, manlapud satan a bekta, nababalang toy maong ya espiritual a kipapasen to. Anggapo ed sikara [anggaman] daiset a Grasya na Dios pian natalosan da so antokaman na mas aralem—salanti, pian natalosan da no akin ya pinalsa na Dios so saya o satan. Pananghusga, inkapangta, inkakasarili—atan so kabaliksan na amin ya sarayan tepet ya 'akin?' tan 'panon?'

— Geronda, wala ray arum ya kalangweran ya mantetepet: 'Akin et kaukolan ya nipa-krus si Kristo? Agto kasi nailiktar so mundo ed arum ya paraan, ya anggapoy impanpa-krus?'

— Balet inligtas To so mundo diad panamegley na Krusipisyon, tan ag-ira naapektoan iray totoo! Panon kasi no inligtas To so mundo ed arum a paraan? Tan walay arum a mangibabaga: 'Say Dios Ama et ag-nin balot nanirap ed antokaman a paraan. Say Anak so angiter na inkasikato bilang sakripisyo.' Balet, ed pakanengneng ko, mas pilien na anggan siopan ama so mangisakripisyo na inkasikato nen say

²⁰² Nengnengen so Deut. 7:2 ff.

²⁰³ Nengnengen so Salmo 105:37: "Tan kinan da ray mismon ananak dan lalaki tan bibii ed kabalang da."

anak to. Mas baleg so irap ya nalikna na sakey ya ama no nanenengneng ton isasakripisyo na anak to so inkasikato nen say sikatoy mismo so mansakripisyo. Balet antoy nibagam ed saray totoo no agda natatalusan no antoy kabaliksan na aro?

Tan sakey nin too so nansalita ed siak na onia: "Si Adan et walay duaran anak to — si Abel tan si Cain. Kanian, iner so nanlapuan na asawa nen Cain?" Balet, no basaen so Daan a Tipan, naamtaan ya kayari na inkianak nen Seth, si Adan *et 'nan-anak na saray lalaki tan bibii.*²⁰⁴ Tan si Cain, kayari ton pinatey so agi to, tinmakas ed saray palandey.²⁰⁵ Agto ni ingen amta ya say biin inala ton asawa et agi to. In-areglo na Dios ya saray totoo et saksakey so lahi tan tribo da, pian anggapoy mauges a linawa odino krimen ed limog da, pian nibaga da: 'Sikatayo so ananak na parehon atateng — si Adan tan si Eba,' tan saya so makapigil komon ed mauges a linawa na too. Balet, anggano ontan — nengneng yo so mauges a linawa ya walad saray totoo natan!

Agaylay irap na pakirasan ko ed arum a totoo no onsabi ra ed kaliva ko! Diad kaunoran [no nanenengneng kon anggapoy kakanaan so ituloy so tongtongan ed sikara], ibagak: 'Man-sakit so ulo ko, tan anggapoy aspirin ko.' Tan legan iran ompapaway, lalo ran manpasnok tan man-offend. 'Ania ni, adayo ni so nanlapuan mi, insan to labat ibaga ya masakit so ulo to,' so reklamo da, ya agda natatalusan no akin ya manrereklamo ak ya masakit so ulok. Tan walaray arum ya mangibaga: 'O sige, nayarin mangitdan kami ka na aspirin?'

Say kaandian na baing et mamapaarawi ed Banal a Grasya.

Kaukolan so baleg ya pan-ingat. Say marutak tan ag-makonsideradon ugali et sakey ya makasbel ed Banal ya Grasya. Say kakulangan na respeto ed arum et say sankabalgan ya makasbel pian say Banal ya Grasya et onapit ed sakey a too. No mas baleg so respeto ya ipapanengneng na saray ananak ed saray atateng da, saray maestro, tan, diad katuaan, saray mas matatken ed pangkalahatan, mas baleg so Banal ya Grasya ya aawaten da. No mas magulo tan mas subel ira, mas onarawi so Banal a Grasya ed sikara. Say kalibutan a kawayangan so amapaarawi aliwa labat na respeto, noag ingen pati say simplin maabig a panag-ugali ed mundo. Walan arum ya ugaw a lalaki ya anggapoy pakialam dan man-eyag ed ama ra: "Hoy, Tatay! Wala ka'y sigarilyo? Naupot ak la." Wala ta'y nadngel na ontan a bengatla nensaman? Anggano say sakey a tinedyer et on-iinom na sigarilyo, gagawaen to itan ya sekreto. Balet natan — singa anggapoy baleg a bengatla! Kanian, panon ya ag naekalan na amin so ugugaw na Grasya na Dios? Natan, saray ugugaw a bibii, diad arapan na ama tan ina da, et manguusar na sankabastosan a salita pian pasibaan iray agagi ran lalaki ta onla ed simbaan, legan a say ama da et man-iimik labat. Tinmindeh so buek ko nen nadngel ko ya. Kayari to, nen akabii ak la, nansalita ak ni ingen ed sarilik.

Say makalimon ya kaliberliber tan saray makalimon ya atateng so maneral ed saray ugugaw. Say kaliberliber et walay makapanyarin impluensya to ed saray ugugaw. Dagdaiset so ugugaw ya walaan na kabaetan tan kaabigan. Karaklan ed saray mapait tan matalker ya ugugaw et nagmaliw ya ontan lapud maanggana so panag-ugali da. Dakerakel ya atateng so mangiyakar ed ananak da ed siak tan ibaga da, 'Ama, wala'y demonyo ed anak ko.' Balet nanenengneng ko ya anggapoy demonyo ed sarayan ugugaw. Amay Dios! Aliwan dakel so ugugaw ya walay demonyo ed loob da. Amin ya arum et napapailok ed impluwensya na demonyo manlapud paway. Kabaliksan to, anggapoy demonyo ed loob na saray ugugaw; manmanipula itan ed sikara manlapud paway. Balet anggano manlalapud paway so gawa to, nagagawa to nin siansia so trabaho to. Tan iner so pangigapoan na saya ya amin? Diad kaandipat. Diad panagsalita da ed saray mas matatken da ya anggapoy ba-ba, ipapaarawi na saray ugugaw so Grasya na Dios manlapud sarili da. Tan no ompanaw so Grasya na Dios, onsasabi iray mauges ya espiritu, tan saray ugugaw et magmaliw ya masungit tan manggagaway gulo. Diad baliktad, saray ugugaw ya marespeto

²⁰⁴ Genesis 5:4.

²⁰⁵ Nengnengen so Genesis 4:14–15.

tan matakot ed Dios, ya ontutumbok ed saray atateng da, managbangat, tan mas matatken da, et tuloy-tuloy ya mangaawat na Grasya na Dios. Say bendisyon na Dios et walad sarayan ananak. Napaliberan ira na Grasya na Dios. Say baleg a panrespecto ed Dios, kaiba so aralem a respeto ed saray maedad da, so mangiguyor na masagan a Grasya na Dios ed kamarerwa na saray ananak tan mamapano ed sikara na Grasya anggad say diad kasil na liwawa na Grasya et nagmaliw iran nikaduma ed arum. Say grasya na Dios et ag onla ed saray angkekelag ya rebelde tan aliwan maong ya ugugaw; onla iya ed saray ugugaw ya maong so ugali, makabat, tan marespeto. Saray ugugaw ya marespeto tan matoor et mainomay ya nabirbir. Manliliwawa so mata ra. Tan no mas marespeto ira ed saray atateng da tan ed saray mas matatken ed sikara, mas baleg so Grasya na Dios ya aawaten da. No mas masibeg tan masusuway ira, mas onarawi so Grasya na Dios ed sikara.

Say ugaw ya walay reklamo to ed arum, say ugaw ya anggapoy makapaliket ed sikato — 'aliwan duga ya, aliwan duga ya' — et magmaliw ya rebelde, magmaliw ya demonyo. Ta anggan si Lucifer et labay ton iyatagey so trono to ed tapew na Trono na Dios. Nengneng yo pa: amin ya ugugaw ya papablien na atateng da so amin ya labay da et magmaliw ya angkekelag ya rebelde. Tan no ag manbabawi iray ugugaw, pian makaliktar ira ed sayan mauges ya agus ya manlulunod ed sikara, no ituloy da so mauges ya panag-ugali da, sirin—ag komon itulot na Dios! — say grasya na Dios et doble so itaynan to ed sikara. Tan onsabi ni ingen ed panagsalita na ag-marespeto anggan nipaakar ed Dios, kayari to et walad silong la ra na pakayari na saray mauges ya espiritu.

***"Galangen mo so ama tan say ina mo"*²⁰⁶**

Anto la so nagagawa ed saray ugugaw natan! Agda la nakayanan so anggan sakey a salita. Tan nipaakar ed pan-anos ed panag-uyab—baliwala la! Saray ugugaw et ag marespeto, makasarili tan maselan so liknaan da. Aabusos da so kawayangan da. Say sakey ya anak et ibaga to ed atateng to: 'Iyakar ta ka ed pulis.' Agni abayag, sakey ya labinliman taon ya laki so nanggawa na ontan ya kalokuan kanian pinapekpek na ama to. Insan linma imay laki ed pulis, nankerew na reklamo kontra ed dili ton ama, tan imay laki et adala ed korte! Legan na panaglitis, inkuan na ama: 'Mangibabangat kayo na aliwan duga a panaghusga ed siak. Ta no agko binakbak so anak ko, sikatoy na-priso la komon. Tan aliwa ka so makalikna na sakit para ed sikato, noag ingen siak.' Kayari ton imbaga iya, inegna to may kalangweran ya 'nankerew', pinakpakan to na mamidua ed lupa tan inkuan to: "Ikaso yo ak ed sarayan pakpak, aliwan ed saman. Ipriso yo ak la natan, ta pinakpakan ko ya anggapoy rason."

Say labay kon ibaga et no panon la karakel so agawaan na saray ugugaw. Ontan la so 'isip' da natan. Nen saman, babalawen kami na atateng mi, nayaran sampalen da kami na sinturon, balet ag kami man-iimot na mauges. Inawat mi ni ingen so sinturon bilang panangaro, ya anggapoy kontra, ya ag mi iisipen no walay seryoson lingo min agawa o andi. Pinanisiaan mi ya say sinturon et para met ed pankaabigan mi. Amta mi ya inaro kami na atateng mi tan no maminsan et dadapdapen da kami, no maminsan et uunguban da kami, no maminsan et itampaling da kami ed beneg, ta say tampaling na ateng, say dapdap na ateng tan say ungob na ateng — amin ya saraya, panon kon ibaga — amin ya saraya et nanlapud panangaro. No mamapasak so atateng ed ananak da, say dili dan puso na ateng so manirap, balet no say ananak so papasyaten na atateng da, say pisngi da labat so nasasakit. Kanian, say sakit na puso et mas mabiskeg nen say sakit na sampal. Antokaman so gawaen na ina ed ananak to—bastat pasibayagen to ra, sampalen to ra, odino akis-akisen to ra—gagawaen to iratan ya amin lapud panangaro; nanlapu iratan ya amin ed saksakey tan parehon maaron puso na ina. Balet, no saray ananak, lapud agda itan natatalusan, et mansasalita iran bastos, mansusumlang tan manrerebelde, itataboy da so Banal a Grasya manlapud loob da. Tan kayari to man, natural labat ya naipailarum ira ed katumbas ya impluwensya na demonyo.

— Geronda, balet anggapo met kasi iray makapasin-asin ya atateng?

²⁰⁶ Exodo 20:12.

— On, wala met. Balet, tutulongan na Dios iray ugugaw ya walaan na ontan iran atateng. Aliwan apan-apeg so Dios. Tan anggan iray atap a kiew na peras et mabetbet ya napnoy bunga. Diad Palandey na Athos, diad gilig na dalan ya paonla ed kaliva ko, walay sakey ya ilalak ya kiew na cherry. Sobray karakel na bunga to ya agmo la nanengneng iray bulong to. Onkukurong iray sanga to ed belat na saray bunga. Balet saray natanem ya kiew, anggano ispreyan, [mabetbet] ya anggapoy bungang-bunga da.

Say agpantatalosan na henerasyon

Say mundo et nagmaliw lan abalamban. Saray ugugaw et onugip ed pegley na labi, ya dapat et onugip la ra tampol kayari na pan-silew na agew. Akakulong ira ed saray atagey ya bilding, akasara ed loob na semento, manbibilay unong ed iskedyul na saray matatken. Antoy gawaen na saray ugugaw, tan antoy gawaen na saray matatken? Saray ananak so onla ed siak tan ibabaga da, 'Ag kami natatalosan na saray atateng mi.' Saray atateng so onla ed siak tan ibabaga da, 'Ag mi natatalosan iray ananak mi.' Walay abalbaleg ya ag-pankakasabian ed baetan na atateng tan ananak, tan pian naandi iya, nepeg ya isipen na saray atateng so liknaan na saray ananak da, tan nepeg ya isipen met na saray ananak so liknaan na saray atateng da. No agda pasakitayen iray atateng da natan iray ananak, et diad arapen, no sikara met la so magmaliw ya matatken, agda met pasakitayen iray ananak da. Tan baliktad: saramay masurong natan tan mamapasakit ed saray atateng da et diad arapen et sikara met so pasakitan na saray ananak da, lapud onggagalaw la ray espirtual a ganggan.

— Balet walaray arum ya ananak, Geronda, ya mangibabaga ya nalingo ira lapud sobran panangaro na atateng da ed sikara.

— Aliwa so ibabaga da. No say sakey ya ugaw et andiay kasibaan, ag sikato napapabagsak na panangaro na atateng to. Balet no usaren na ugaw so panangaro na atateng to para ed sarili ton pankaabigan, sikatoy magmaliw ya mapasirayew tan naderal. No say sakey ya anak et naderal lapud panangaro na atateng to, sirin, diad kabaliksan to, naderal la talaga. Nepeg dan misalamat ed Dios para ed saray atateng da tan say panangaro da, balet imbes et ag-ira kontento ed maong ya panagtrato ed sikara. Ta wala met iray arum ya ugugaw ya anggapoy atateng da! Tan antoy nibaga ed satan? No say sakey ya ugaw et agto kabat iray atateng to bilang manag-asikaso ed sikato tan agto ra inaro — anggano say atateng to et natatakot ed Dios — panon to ya inaro tan igalang so Dios, say Baleg a Manag-asikaso to tan Ama na amin a totoo? Ta talagan mairap a natalosan iray baleg a bendisyon na Dios diad kalangweran.

Kapitulo 5.

Nipaakar ed panagkibot na linawa na totoo tan say itsura da

Saray ag maliket a totoo ed mundo et mankawes unong ed kipapasen na puso da

— Geronda, itdan mo ak na sakey a pirawat.

— Komon ta magmaliw ka ya espiritwal a 'akamaskara', singa say masanto a maati Isidora,²⁰⁷ pian nagamoran mo so marakep a panagkunwari. Nengneng mo: saray makapoy a totoo ed mundo et

²⁰⁷ Si Bendisyon Isidora et nanbilay bilang madre ed Tavenisiot Convent, ya impatikey nen Kagalang-galang Pachomius a Baleg nen immunan parte na komapat a siglo ed saray gilig na Ilog Nilo ed Upper Thebaid. Diad impangipra-praktis to na asceticism na sagradon kabalbaleg para ed si Kristo, say Banal ya Isidora et nankunwari ya baliw tan apasukoban na demonyo, ya impanpaabebe tan impanpa-irap to so sarili to. Imbes ya monastic headdress, tinakloban to so ulo to na saray basahan, nandaral ya akasali, tan inawat to so panagpa-irap tan panagbabalaw ya nanlapud arum ya totoo ya anggapoy reklamo tan mapan-abebe. Say kabanalan na Banal a Bii et nipanengneng ed sakey a pakanengneng na anghel ed eremitanon Abba Pitirim, ya sikato met so angibaga ed amin a bibii ed kombento nipaakar ed sikato. Kayari na saya, lapud pilalek ton liknaan so kagalangan a manlapud too, say Banal a Bii et lihim a tinmaynan ed kombento tan

seselbraan da so panagkunwari da ed mundo tan manbibisti unong ed kipapasen na puso da. Nen saman, saray totoo et manbibisti na kostyum a masquerade maminsan labat ed sakey taon — legan na Shrovetide. Natan, karaklan ed totoo et lawas ya akasuot na fancy dress. Nen saman, makakakita ka labat na totoo ya akasuot na fancy dress ed loob na pitoran agew ed sakey taon—legan na Shrovetide—balet natan et nanenengneng mo ra ed inagew-agew. Amin et man-iistilo unong ed ibabaga na kanonotan da! Saray totoo et nagmaliw lan talagan kakaiba. Abaliw la ra! Dagdaiset la ray totoon makontrol tan mabaing—lalaki, bibii, o ugugaw. Lalo la ray bibii—talagan sobra la so gagawaen da. Natan, legan kon paonla ed baley, anengneng ko so sakey a biin ontan, abalkot na malapar a ribbon—singa talagan bendahe—akakawes na sapatos ya ag-ni ninonot so katagey to tan melanting a maong a palda. 'Moda kasi,' so inyebat da ed siak. Saray arum a bibii et manpepespes ya manakar ya akasulong na saray anipis ya anipis a takong. No natapakan da so anggan melag ya ag-patar a pasen, seguradon onla ra ed orthopaedic surgeon. Tan nipaakar ed saray ayos na buek, mas maong ya agla itan bangiten... Anengneng ko so sakey nin 'bela'—patawaran ak na Dios—antoy klase na too ya! Say lupa to et singa atap. Walay sigarilyo ya ibubuga to ed baetan na ngipen to!... Ambalanga iray mata to! Ibabaga da ya natan et ginawa la na totoo ya totontonen so ag man-sigarilyo ed abung no melag ni ray ananak. Balet saray mairap ya ugugaw et inyanak la ya singa asabong na asewek anggad inatey, singa herring! Tan makapauges met so kape; papabaliken to ray lupa da na paraan ya agko ni anengneng nensaman. Say grasya na Dios et tinmaynan la; interon tinaynan to la ray totoo.

Natandaan ko, nen panaon ko ed Palandey Sinai, walaray totoon onsasabi ya akasulot na ontan a paraan ya anggapo lay nibagak. Panon a nansakit ed puso ko so pakanengneng ed saray biin turista ya onla ed monasteryo! Agaylay karuksa na itsura da ! Singa labat nanenengneng iray mararakep ya Byzantine icon ya imbantak ed tapunan na basura, say saksakey ya pandumaan et saray totoo—saray icon na Dios—so nambantak ed sarili da ed satan a tapunan na basura. Aminsan, anengneng ko so sakey a bii ya akasulong na singa feloni,²⁰⁸ tan inkuan ko: "Ay, salamat ed Dios, anggan sakey et medyo disente so kawes to. Sige la, agko la pansinen, paulyan kon mansulong na feloni o melon no para siak; anggan ontan, sikatoy niyan-iyen ed arum." Balet nen tinmalimukor imay 'bii ya akasulong na feloni' pian arapen ak... Antoy anengneng ko! Kompleto ya akalukas so arapan to!

Anto la kasi so nagagawa ed saray totoo! Walay imbaetan ed siak ya litrato na sakey a nobya a kaiba so kerew ya ipikasi so panangasawa to pian magmaliw a maliket. Say kawes to ed kasal et kontra ed amin a kanonotan na maong a panagkawes. Say panagkawes a singa ontan et singa ag panrespeto ed Sakramento tan ed sagradon lugar na Simbaan. Anggan saray espirtual a totoo et agda la iisipen a maong, kanian anto ni so iilaloan tayo ed saray arum? Kanyan ibagak ya no anggan saray monasteryo et ag magmaliw a pwersan mankontrol, anggapo lay arum a preno ya naromog. Natan, saray totoo et anggapoy kontrol; anggapoy preno da.

Nen saman ya panaon, nen wala ray sagradon atiris para ed Kristo, daiset labat so atiris ed mundo. Kanian ompan nepeg tayon onkerew ed saray sagradon atiris para ed Kristo ya paabigen da ray atiris ed naturalesa tan ompaway lamet ed mundo bilang sagradon atiris para ed Kristo? Anto ni'y punto na mangibaga na arum ni: natan et nanenengneng tan nadngel mo ray sankai-isipan ya bengatla. Imbaga na sakey a laki ed siak ya saray uso ya tambay natan et aalaen da ray kawes da, sinasadyan dadalanan tan papaleten da ed nanduruman pasen, insan da gugupiten tan mandadaten na saray patch ed satan gamit so makapal a karayom. Nen nadngel ko itan, nankrus ak ni ingen. Bueno, natural labat ya ontan so kawes na sakey a trabahador. Balet para ed sakey a tambay!.. Insan, walay inkuan to met ed siak ya arum a bengatla. "Ikuan ko ed sika," kuan to, "Geronda, walay mas makapakigtel ni. Walay sakey a beses ya

nanbilay ed inkakalingoan anggad mismon agew na ipatey to. Say komemorasyon nen Kagalang-galang Isidora et seselbraan ed Mayo 10. Nengnengen so Lives of the Saints, Mayo, say koma-samplon agew.

²⁰⁸ Felon – kawes na pari. – *Tandaan na manag-salin*.

akabat na asawak so sakey a kalangweran a laki ya nanlapud pamilya na kakaaro mi ed Soglasia Square²⁰⁹. Anengneng to ya say pantalon na samay laki et apisak diad mismon gapoan na bikking to. 'Ay anak ko,' kuan na asawak, 'anggan labat takloban moy likod mo na limam...' 'Paburen yo ak!' inyebat na ugaw ya anggapoy silbi. 'Onia so uso natan!' Kaasian ya ananak!..

— Geronda, wala ray totoon mansusulot na blusa o kamiseta ya walay litrato na saray santo. Pwede kasi itan?

— No saray santo so nilalagay ed blusa o jacket, abuloyan la; anggapoy mauges ed satan. Mas maong ni so mansuot ira na litrato na saray santo nen say litrato na demonyo. Balet aliwan marakep ya ilagay iray santo ed pantalon. Satan et ag-marespeto. Wala ray arum a deboto a totoo a labay dan dekorasyonan so kawes da na nanduruman Kristianon disenyo. Alimbawa, nen say Patriarka Dimitrios et walad Amerika, nanggawa ra diman na saray blusa tan T-shirt a walaan na litrato na Patriarka tan say Simbaan nen Santa Sophia ed Constantinople.

— Ginawa da kasi iya lapud debosyon?

— Bueno, aliwan saray Hudyo so nanggawa ed satan, noagta saray Kristiyano. Ta walay totoon manggagawa na maong a bengatla, singa met ed paka-wala na saray maong a doktor a kaiba iray manloloko.

— Geronda, sayan kakulangan na disente ya panangawes et nanlapu met kasi ed saray impluwensya ya nanlapud abroad?

— Bueno, iner ni ey manlapuan? Kanian, nen kalangweran ko, ibabaga na totoo: 'Bueno, saray totoo ya et taga-Smyrna...' Say Smyrna et sakey a syudad ed gilig na dayat tan dakel a dayo so dinmalan diman. Si San Arsenio et istrikto ya maong nipaakar ed panangawes. Sakey a kalangweran a bii a taga-Faras so nankasal tan nansaloy na makolor a pañuelo ed ulo ya inawit to manlapud Smyrna. Paulit-ulit ya binabalaan nen San Arsenio, ya ibantak to iman ya pañuelo tan man-imalan na maayos, a singa saray amin a bibii na Faras. Ag-inunor na marikit a mapang-akit. Sakey ya agew, anengneng lamet nen San Arsenio ya akasulung na makolor a pañuelo tan inkuan to ya masebeg: 'Agko kaukolan so saray sakit a taga-Sagur diad Faras. Tandaan mo ya: no agka man-isip, saray ananak mo— —ya iyanak mo et ompatey kayari na binyag da. Onla ra ed Dios a singa saray anghel, balet anggapoy rason mon manliket ed anggan siopa ed sikara.' Balet anggan kayari na satan et agni sikatoy inmisip, tan inatey so duara ed saray ugugaw to. Diman la labat sikatoy nan-inana, imbantak toy makolor a pañuelo to, linma ed si Santo Arsenio tan nankerew na dispensa ed sikato.

— Geronda, makatulong kasi so panag-usar na andeket a kawes ed espirtual a bilay na sakey a labay ton magmaliw a monghe?

— On, baleg so itulong na andeket a kawes. Makatulong iya pian makatakas so sakey a too ed mundo, balet say makolor a kawes et mamapapegket ed mundo. No say sakey a manlaplanon magmaliw a monghe et mangibaga, 'No onla ak la ed monasteryo, diman ak la onggapo man-usar na andeket, tan diman ko la unoren so totontonen na pagmonghe,' et anggan diman, diad monasteryo, gawaen dan andeket so bilay da... Balet, no legan ya walad mundo ni, maliket ya gawaen na sakey a too so nepeg ya gawaen na saray monghe, tan maseseg ya aalagaren to itan, sirin makalmo ira na espirtual a liket anggan diad mundo, tan diad arapen, diad bilay na monghe, maples iran onaligwas, ya singa lulumbasan da so duwa o taloran akerang ed sakey a bekta.

— Geronda, no maminsan saray ugugaw ya onloob ed simbaan tan mankikimkim ya mankawes et nasasakitan na graben kritisismo manlapud saray mas matatken ed sikara.

— Diad panggagawa da ed saya a walaan na pananisia tan manlapud puso, ipapuesto da ni ingen iray mas matatken ed sikara. Wala ak ya amta a sakey a kalangweran a bii ya mansusulot na andeket a

²⁰⁹ Say sentral a plasa ed Athens. — *Nota na manag-salin.*

kawes a andukey so taklay. An-an-galang to! Aminsan, sakey a matatken a bii ya maong a man-uso so ginmapo a man-saway ed sikato: 'Agka ba na-berde, bilang sakey a kalangweran a bii, ya manbibistay andeket tan andukey so taklay?' — 'Lapud sikayo ran mas matatken et agkayo mangiiter na ontan ya alimbawa ed sikami,' so inyebat na kalangweran a bii, 'sirin, anggan labat kami ran kalangweran so manbibistay andeket.' Tan ontan, pina-onra to may matatken a fashionista.

Nengneng mo labat iya: sakey a bii ya inikban toy asawa to insan tampol ya nansulong na makolor a kawes. Antoy nibaga ed satan? Balet say agi kon bii, nen abalo ed edad ya duamplo tan talo, agto inekal so andeket a kawes to anggad mismon agew na impatey to. Para siak, aliwan saramay bibii ya makolor-kolor so kawes da legan ya manluluksa so bendisyonan, noagta saramay balo ya, diad sayan bilay, anggano akasulot ira na andeket ya kawes ya kontra ed linawa ra, et mambilay na malinis tan masnag a bilay tan idadayew da so Dios ya anggapoy reklamo.

Natan, imposible lan ibaan so laki ed bii.

Aminsan, pian suboken so kakabatan to, inyakar iray ugugaw ed arapan nen makabat a Solomon—lalaki tan bibii ya pare-pareho so kawes da—pian nibangat to so sakey ed sananey. Inyarpap nen Solomon iray ugugaw ed sakey a subol tan inkuan to ed sikara ya manuras ira na lupa da. Legan ton babantayan so pan-uras na saray ugugaw, inyarum to ra. Saray bibii et maingat tan marespeto ran angibuyok na danum ed saray mata ra, legan a saray lalaki et masiglat dan binuyok so danum ed saray lupa ra tan pinaspas da na saray dakulap da.

Natan, saray lalaki et nagmaliw lan masyadon pambabai kania mabetbet ya imposible la ran ibaan ed bibii. Nen saman, nanenengneng mo ni so laki manlapud bii anggano liman lasus a metro so kaarawi to. Natan balet, no maminsan et agmo la nanenengneng anggano asingger la. Agmo nabirbir: laki kasi so too ed arapan mo? O bii? Kania ibabaga na propesiya ya walay onsabin panaon ya imposible lan ibirbir so laki ed bii. Si Elder Arseny ya Manayam ed Kueba et tinepetan to so sakey ya kalangweran ya andukey so buek to: 'Kania siopa ka? Laki ka o bii?' Anggan si elder mismo et agto natalusan. Nen saman ed Banal a Palandey, gugupitan da so buek da. Natan, onsasabi la ray totoo no antoy itsura da... Balet siak a mismo so manggugupit ed buek da: gamit so gunting ya uusaren kon man-gupit na lana no manggagawa ak na rosaryo. Amta mo no pigara lay agupit ko! Gugupitan ko ra'y buek diad patyo ed beneg na padir na altar. No onsabi irayan andukey-buek, ibagak ed sikara: 'Sikato la yan! Nia, wala'y pigaran kalbo ya kabat ko tan insipan ko ya ikabit ko'y buek ed sikara. Pataniran yo ak, gupitan ko'y buek yo! Anto'y nagawaan ko? Nansipan ak la ed saray totoo.'

— Onabobon ira, Geronda?

— Depende no panon mon ibaga ed sikara. Agak biglan onasingger ed sikara ya man-eyag na: 'Kabalang! Anggapoy ba-ba yo! Dederalen yo iyan sagradon lugar!' — noag ingen ibagak: 'Dengelen yo, kaka, ed satan a buek et babastosen yo so inkilalaki yo. No makanengneng ka na sakey a guwardiya manlapud Honour Guard ya manmamartsa ed Harmony Square ya awit toy retikulo na bii, antoy naliknam ed satan? Bueno, ibagam ed siak, bagay kasi ed sakey a guwardiya so retikulo? Gupitan tayoy buek mo!' Tan gupitan ko. Amta yo no panon karakel so buek ya naala ko! No maminsan, no walay sakey ed sikara ya mangigulo tan onggapo lan mantepet na nanduruman 'akin' tan 'panon', ebatan ko: 'Anto yan istoryan "akin"? Aliwa ak ta sakey a monghe? Kania mangagawa ak na "tonsures." Ta trabahok met.' Wala labat ed no panon mon ipaliwawa. Man-elek iray kalangweran, tan satan so eksakton kailangan ko. Kayari to man, gugupitan ko ra. Andi, agko babalewen so ngaran da legan na 'tonsure'. Sakey labat ya melag a laki so interan ko na ngaran ya *'It Is Truly Meet'*, ta legan kon gagawaen so 'tonsure' to, walay procession ya awit-awit toy icon ya *'It Is Truly Meet'* ya manlalabas ed asingger. Tan panon so liket na saray atateng na saray 'in-initiate' ko! Amta yo no pigaran makapasalamat a sulat so aawaten ko manlapud saray ama tan ina? Wow! Patawaran ak la seguro na Dios ed saya labat!

Natan, nagmaliw lan uso so pan-gupit na buek ed toktok na ulo tan mangitilak na ponytail ed beneg. "Hoy, Eagles!" so tepet ko, "Antoy punto na sarayan ponytail yo?" "Sikami," so ebat na saray "Eagles", "et ititilak mi ray ponytail mi pian nengnengen kami na totoo." — "Sakey kayon grupo na saray kakaiba, sakey ya grupo na saray kakaiba," kuan ko ed sikara, "dakerakel so problema na totoo natan kanian agda kayo pansinen, anggano bayaran yo ra ni!" Tan saray arum, saraman ya maseseg ya lalaki, mankikabit na aritos. Dakerakel la so inekal ko ya aritos ed sikara!

— Tan arum, Geronda, sakey labat so aritos ya isusuot da.

— Saray Anarchist et sakey labat so aritos ya isusuot da. Say sakey ya aritos et simbolo na anarkiya. Agda isusuot pian manpabango, a singa gagawaen na bibii. Tuturoan da so layag da tan isusuot da so aritos bilang tanda na protesta. Aminsang, walay sakey ya ama ya linma ed kaliva ko a kaiba toy duwamplo tan duaran taon ya anak ton laki — sakey ya ugaw a laki ya andukey so buek tan balbas to tan akasulok na aritos ed layag to. 'Aliwan manepag ed saray kalangweran a lalaki so aritos,' kuan ko ed sikato. 'Dakerakel so totoon aliwan duga so pakatalos da ed sikayo. Agko la kaukolan ya ipaliwawa ya ed sika, balet agda amta ya sikayo et anarkista, kanian aliwa so naiisip da.' Kayari to, inekal to may aritos tan inter to ed siak. Gawa itan ed balitok. 'Alaen mo,' koniak, 'iyakar mo ed panday pian gawaen to ka na krus ya isulong mo ed beklew mo.'

'Wala ray totoo, Geronda, ya mangusar ni ingen na aritos ed eleng da.'

— Kabaliksang to, sinalsal na demonyo so eleng da. Ag labat nanenengneng imay singsing. Tan wala met iray mangisusulong na makapal ya balitok ya kadena ed beklew da — ya akalinya-linya. Sakey ed sikara so maong kon pinasyawan, inekal ko so amin ya sarayan alahas to tan inkuan ko: 'Iter mo yan balitok ed sakey ya ulila. O iter mo ed ina mo pian ipasa to ed sakey ya mairap a too.' Kayari kon impawil so itsura to ed mas matunong ya itsura na sakey a deboto, tinepet to ed siak, 'Antoy gawaen ko?' — 'Igapo mo,' kuan ko, 'ed panagsuot na krus ya akasabit ed simplin kadena.' Isipen mo pa—lalakin mangusar na alahas a balitok! Ayan sikato, akaalagey ed arapan mo, makintab ed balitok, a walaan na duara o taloran makakapal a kadena na balitok ed beklew to—anggan saray prinsesa et ag mangusar na ontan—tan ayan sikato, manrereklamo nipaakar ed saray problema to! Tan satan so mismon problema! Saray problema to so penansya ya aakuen to. Diad arum, siak a mismo so mangikakat ed sarayan alahas; diad arum balet, ibagak ya sikara lan mismo so manggawa. Abalang la ed saray totoo so suston panagnonot da. Nagmaliw la ran anggapoy silbi. Wala ray mangisusulot na zodiac sign ed beklew da. 'Anto itan?' so intepet ko ed sakey ed sikara. 'Unona kon anengneng so bengatlan singa saya.' 'Saya,' kuan to, 'melag ya ayep—say zodiac sign ko.' Diad gapo, say akala ko et sakey ya imahe na Inan na Dios. "No ontan," kuan ko, "sikayo met kasi et angkekelag ya ayayep ya nanlapud zoo, no susulongen yo irayan zodiac sign?" Ay, antoy kipapasen da... Say kagulan ed loob da et ombabales la. Manpikasi tayo komon ya ilawayan na Dios iray kalangweran tan mangiyopreserba na daiset ya lebadura.

Manpipirawat iray totoo ed kinasimple

Maong a bengatla ta manpipirawat iray totoo ed kinasimple. Ginawa ra ni ingen a uso so kinasimple, anggano anggapo ni ingen so anggan melag a bakas na saya ed loob da. Wala ray onsasabi ed Banal a Palandey a makasulot na aburido tan abayag lan kawes, tan itetepet ko ed sarilik: 'Akin et ontan so kawes da? Ta ag met ira man-oobra ed uma, aliwa?' Sakey so mansasalita ed simplin diyalekto na baryo ta natural labat ed sikato, tan naliliketan kan ondengel ed kaloglog na satan a panagsalita na probinsya. Balet say sakey, manpapankunwari, pilit ton gagawaen so boses ya 'singa sakey a taga-uma', balet say 'panagsalita ton singa taga-uma' et makapasuka ed sika. Tan wala ray onsasabi ed Banal a Palandey ya akasulong na kurbata... Manlapud panag-irap, lalo nin onirap... Sakey a ontan a 'manlalakbay' et angawit na anem o pitoran kurbata nen linma ed Athos. Kabuasan, legan ton manpaparaan ya onla tan manengneng ed siak, nansulong na kurbata tan amerikana — akabado ya singa

para ed parada. 'Antoy gagawaen mo diman?' so intepet na sakey ed sikato. 'Onla ak ya manengneng ed si Padre Paissios,' so inyebat to. 'Akin et akasulot ka na pormal ya onia?' 'Pian,' so inyebat to, 'naigalang ko sikato.' Ay, anto la so nagawa!

Talagan anggapo la'y kinasimple na totoo. Kanian saray kalangweran et ginmapon manliber-liber ya anggapoy direksyon, ya anggapoy pakapansumpalan da, ta agda naromog so lugar da ed mundo. Tan saray espirtual a totoo, ya ag makapanbilay na simpli, ya 'akabutones anggad beklew', et anggapoy nitulong da ed saray kalangweran. Saray kalangweran natan et anggapoy aligen da, kanian ginmapo la ran manbilay bilang managliber. Saya et lapud, no nanenengneng na saray kalangweran iray Kristiano bilang totoon 'akaboton anggad beklew', totoon akasikip so kurbata, mapangta tan mapangtaas, agda nanenengneng so pandumaan da ed saray totoo na sayan mundo, kanian onlaban ira ed sikara. No anengneng da komon so kinasimple ed saray espirtual a totoo, ag ira komon akasabi ed ontan a kipapasen. Balet saray kalangweran natan et say marka da et say espirtualidad na mundo, legan a saray Kristiano et say marka da et saray ugali na mundo. 'Sikami ran Kristiano et nepeg tayon manakar onia, gawaen itan ed ontan a paraan, tan saya et ed ontan a paraan...' Saray Kristiano et ag onia so ugali da manlapud puso, aliwan lapud respeto, noag ingen lapud 'ontan so nepeg ya ugali.' Tan saray kalangweran, ya nanenengneng da ya amin, et ibabaga da: 'Anto ya? Onla ed simbaan ya akakulong so beklew? Ay, taynanan ta la ya!' Itatabi da so amin tan manbabaliw-baliw ya maimpis so kawes da. Nalelepes ira ed sananey ya kasukdulan. Naiintindihan yo? Gagawen na saray kalangweran so amin ya saya bilang panangipatnag na protesta da. Wala met so ideal na saray kalangweran, balet anggapoy aligen da bilang ehemplo. Makapangasi ra. Kanian, kaukolan ya walay mangatapew ed liknaan na panangaro da, ya mangantok ed sikara panamegley na inkasimple to. Manpasnok iray kalangweran no nanenengneng da ya anggan saray espirtual a totoo, anggan saray pari, et panggugunaetan dan pigilan ira panamegley na saray makalaman a paraan. Balet, no nasabat da so kabaetan, pati say inkasimple tan inkasinsero, ontunda iray kalangweran pian mannonot. Ta no say sakey a too et sinsero tan agto inuuna so sarili to, sirin sikatoy simple tan mapaabeba. Amin ya saya et mangiter na kareenan ed mismon too, balet diad parehon panaon et malinew met ed arum. Nalikna na sakey a too no peteg ka ya manmamalasakit ed sikara odino no hipokrito ka. Mas maong ni so sakey a pulubi nen say sakey a hipokriton Kristiano. Kanian say kaukolan et aliwan say hipokriton 'elek na panangaro', noag ingen say natural ya ugali; aliwan say kaugsan tan panagkunwari, noag ingen say panangaro tan katapatan. Mas naantig ak ed sakey a too ya maayos so panag-isip to—sikato may walaan na respeto tan tuan panangaro ed arum, tan mankikimey na simpli imbes ya unong ed saray niletneg ya 'modelo na ugali'. Ta no andi, say too et nifokus labat ed paway ya itsura tan magmaliw ya 'paway a too'—diad arum a salita, samay mismon manag-maskara na Shrovetide.

Say kalinisan na loob na marakep a kamarerwa na sakey a matuan too so mamaparakep ed itsura to, legan a say diwinin samit na aro na Dios so mamapamis ni ingen ed lupa to. Say espirtual a karakep ed loob so espirtual a mamaparakep tan mamapasanto ed sakey a too anggan ed paway; diad panamegley na diwinin grasya, ipapabidbir to ra ed arum. Niarum ni, papabulaslasen tan papasantoen to ni ingen so simplin kawes ya isusulot na sakey a too na Dios ya napno na Grasya. Si Padre Tikhon²¹⁰ et sikatoy mismo so managdayat na saray skullcap ya uusaren toy makapal a dagum manlapud saray tira-tira na kasok to. Sarayayan skullcap et singa angkekelag ya bola, balet no isulot to ra et manliliwawa na masaganay Grasya. Anto man so kawes ya isulong na Ama—kadaanan man o o malapad—ag ira ompatnag ya aliwan marakep, lapud diad panamegley na espirtual a karakep to ed loob, pinarakep to met iratan. Aminsang, walay bisita ya angala na litrato na Kapatol diad mismon itsura to — ya walay melag ya bag ed ulo to imbes ya skufia tan akasulot na pyjama ya impasabid to ed abagatan to, lapud

²¹⁰ Para ed impormasyon nipaakar ed si Elder Tikhon, nengnengen so: *Elder Paisius. The Fathers of Mount Athos and Stories from Mount Athos. Holy Trinity St Sergius Lavra, 2001. pp. 13–39.*

anengneng ton manketerter so pari. Tan anggad natan, saray manenengneng ed sayan litrato et iisipen da ya say Kapatol et akasulot na kawes na obispo, balet diad katuaan et sakey labat ya daan tan mantsa-mantsan pyjama! Intrato na totoo na marangal anggan saray basuran nen Padre Tikhon tan inawat da iratan bilang bendisyon. Sakey a bendisyonan a laki, ya binaliw toy inkasikato ed loob tan nagmaliw a sagrado, et walaan ni ingen na mas atagey a dignidad ed paway nen say amin a saraman a totoo ya ag-ontotondan manpapalit na itsura da ed paway (salanti, say kawes da), legan a diad loob et itatago da so daan dan inkasikato a kaiba iray 'sina-sina nin kasalanan' da.

'Say laki et ag nepeg ya mansuot na kawes na bibii, tan say bii et ag nepeg ya mansuot na kawes na lalaki'²¹¹

— Geronda, panon mi komon a tratuen iray bibii ya onsasabi ed monasteryo ya akasulot na pantalon? Mabetbet dan ibabaga ya say pantalon et aliwa labat ya mas komportable noagta mas modest met nen say antikey ya palda.

— Saray bibii natan et mankakawes na miniskirt o pantalon! Manpipili ira na sakey ed satan! Balet say Daan a Tipan et malinew a maong ed sayan bengatla, tan detalyado ni! 'Say laki et ag nepeg ya mansuot na kawes na bii, ontan met so bii ya mansuot na kawes na laki.' Satan so ganggan. Balet anggano itabi tayo ni so ganggan, say panagsuot na kawes na kasumlang ya kasarian et aliwan marangal. Mas daiset so lalakin mansuot na palda nen say karakel na bibiin mansuot na pantalon.

— Balet, ibabaga na saray bibii ya mantratabaho ed uma ya makakagalaw iran maong legan ya mantratabaho no akasulot ira na pantalon.

— Amin na saraya et rason-rason labat.

— Geronda, ibabaga na saray ina ya say saray ugugaw a bibii et mansusulot na pantalon pian ag-ira man-utot.

— Anggapo la kasi'y arum ya naisip da? Anto, anggapo kasi'y mainit ya tights? Bueno, pa-isulong mo'd sikara may mainit ya tights pian ag-ira man-utot. Wala'y paraan ya makaliktar ed antokaman ya kairapan — basta labat walay pilalek.

— Geronda, antoy gawaen tayo no onsabi iray opisyal ed monasteryo ya kaiba da so sakey a biin akapantalon?

— Ipaliwawa mo ed sikara. Tepetan mo no labay da ya mangiter ka na konsesyon para ed sikara, ya mangibali ed saray niletneg ya kaugalian tan paulyan ya man-gulo so monasteryo?

— Aminsang, Geronda, walay talomploy bibiin maestra ya sinmabi ya akasulot na pantalon, tan pinasalob mi ra ed monasteryo.

— Kamalian itan; agyo komon ginawa itan. Dapat inbagam ed sikara: 'Pasensya la, balet walay totontonon mi dia ed monasteryo: ag napermitso iray bibii ya akasulot na pantalon.' Ta no andi, onla ra ed arum ya monasteryo tan ibaga ra ya say monasteryo ya ontan et inabuloyan ira ya onloob legan ya akasulot na pantalon. Sika, ya agmo labay ya ikompromiso ra, et impanengneng moy kaabebetang ed sikara, balet sikara met so mangikompromiso ed sika. Mangikabil kayoy karatula ed puerta a walaan na angkop a bersikulo manlapud Daan a Tipan. Man-daet kayoy limamplo a palda tan maanos tan mabait yon iyopresi ed saray bibii a akasulot na pantalon o antikey a kawes a, lapud agda amta iray totontonon na monasteryo, et unonan beses ya ombibisita ed sikayo.

— Geronda, antoy gawaen tayo no onsabi iray estudyante na sekondarya tan amin ya bibii et akasulot na pantalon?

²¹¹ Diad Ruso ya patalos: 'Say bii et ag nepeg ya mansuot na kawes na lalaki, tan say lalaki et ag nepeg ya mansuot na kawes na bii, ta siopaman ya manggawa ed sarayan bengatla et makapasukal ed Katawan a Dios yo' (Deut. 22:5) – *Tanda na Manatalos*.

— Iyawit yo so pampainum da ed puerta.²¹² Saya so mangiter ed sikara na pampaisip. O, no ipaamta da ed sikayo ya masakbay ni ya onsabi ra, pasakbayan yo ra ed telepono: 'Ipangasi yo, ag man-usar na pantalon so saray maestro tan estudyante.' Diad ontan, natalosan da ya nepeg dan igalang so monasteryo. Aliwa yan simbaan na parokya. Diad sakey a parokya, nepeg ya iturong na pari iray bibii pian natalosan da no akin ya ag nepeg ya mansulong ira na pantalon tan pian ipanengneng da so marakep a panag-ugali ya manka-Diyos. Tan no, no maminsan, walay bibii ya nanlapud sananey a parokya ya onsabi ed simbaan to ya akasulong na pantalon, nepeg ton anapen so paraan pian asikasoen itan. Say Simbaan et sakey ya ina, aliwan madrasta.

— Geronda, balet, dakel so totoon mangibabaga: 'Diad panag-istrikto yon maong, papalaguen yo ray totoo manlapud Simbaan.'

— Balet no walay ganggan manlapud Dios ed Daan a Tipan ya mangibawal ed saray bibii ya mansuot na kawes na lalaki, anto ni so kaukolan da? Balet sikara, anengneng mo, so mangirason: 'Akin et ag makapansuot na pantalon so bii? Akin et ag nayaran miyurong iray ateista ed saray konseho na parokya — ta say Simbaan tan saray totoo et saksakey labat?' Balet no ontan, say kapalaran na Simbaan et mandepende ed saray desisyon na saray totoon anggapoy Dios! Diad kaunoran, gawaen da ray simbaan ya magmaliw ya librarya, bodega tan arum niran kapara to, lapud amin ya bengatla et uunoren da so 'akin' da. Tan antoy nibagam ed satan?

Ag met kaukolan ya itepel na saray monasteryo so saray turista ya maimpis so kawes da. Anggapoy kakanaan ya ipaliwawa ya say kuarteran nalepot manlapud saray turista et usaren na monasteryo pian pakanawesan iray mairap—saya et panag-ilili na mauges, ya manaanap ya isian so monghe ed saray bendisyon na Dios tan gawaen ton sakey a taon-mundo. Diad baliktad, say tuan panagsian na sakey a monghe manlapud mundo, ya ginawa para ed si Kristo, so mamapabaknang ed sikato na saray birtud.

— Geronda, apilitan ka kasin mangikabit na saray angayan ya anunsyo para ed saray turista diad Monasteryo na Stomion?

— On, nampaskil ak na pigaran angkekelag ya paskilan. Say sakey, ya akasulat so salitan 'Welcome', et walad entrada na monasteryo. Say duara ni et akasabit ed mas arawi, manga duamplon minuto ya akaren manlapud monasteryo. Say sakey et akasulat: 'No aliwan duga so kawes mo, paonla ka ed ilog', ya walay pana ya manituturo ed ilog. Say sakey et nabasa: 'No modest so kawes mo, paonla ka ed sagradon monasteryo,' a walaan na pana ya manituturo ed monasteryo. Maong so impangikabit ko, aliwa ta?

— Geronda, antoy gawaen tayo no panaon na tiagew? Diad sayan panaon na taon, dakel so bibii ya onla ed monasteryo ya akalukás so beneg da.

— Ay, itayá kayo na saray shawl da pian takloban so beneg da. Pian natalosan da ya nepeg dan igalang so lugar ya pinanlapuan da.

Saray kosmetiko — mantsa ed larawan na Dios

Agay la'y inkababa na ugali na totoo natan ya panaon! Saray bibii natan et mangipapagawa na amin a klase na chemical perms, tan say buek da et ontatindeg — singa la'y pinastahan. Tan say angob da! Makapangiter la'y allergy. No makanengneng ak na sakey a makasanlib a bii, a nankawes na makasanlib tan angobay makasanlib a pabango, makalikna ak na aralem a panagkasibaan.

Aminsan, inbagad siak ya walay sakey a bii ya linma ed Germany pian manaral na cosmetology. 'Tan anto kasi so cosmetology?' so intepet ko. 'Saray cosmetologist,' so impaliwawa da ed siak, 'papakabaloen da ray matatken a bibii!' Ditan ko la aninonotan ya akanengneng ak na sakey a matatken

²¹² Unong ed tradisyon na maabig ya panangawat, diad saray monasteryo ed Gresya, balang dumarating a peregrino et aawaten da na pampainum – loukoum odino arum niran masamit tan sakey baso na ambetel a danum. – *Nota na Managsalin.*

ya 'kalangweran a bii' ya walay abetang a piglat ed nook to. 'Antoy problema to, kawawa met?' so tinetepet ko ed sakey ya kabat to. 'Anggapoy dapat ya ipaga,' so inyeбат to. 'Nampas-plastic surgery kuno pian ontegteg so baog na lupa to tan naandi iray kulinyas to.' Tan say isip ko ni ingen et say mairap ya matandang bii et naaksidente tan nampas-seryoson operasyon. Anggad iner la so nagagawaan na totoo natan ya panaon!

'Natan, Geronda, say cosmetic surgery et aliwa lan ikokonsidera ya kasalanan.'

— On, naimano ko la itan. Nambabano ni labat ya akabat ko so sakey a bii ya kabat ko nensaman. Singa anghel so itsura to nensaman, balet natan, ya akapang-make-up, agko la ingen akabat. "Si Dios," kuan ko ed sikato, "so nanggawa ed amin a bengatla a walaan na baleg a kakabatan, balet nankamali Siya na baleg ed sika." — "Akin, Ama?" so intepet to a nabigla. "Lapud," kuan ko, "agka to 'pinarakep' na andeket a linget ed silong na mata mo! Satan so lingo To! Pinalsa To ray arum a totoo a mararakep, balet nalingo so kalkulasyon To ed sika! Agmo ta naiisip ya bukor, kaasi ka? Ta diad katuaan, ed amin ya make-up ya satan, dadederalen mo so itsuram! Singa labat mangala na sakey a Byzantine icon tan manpahid na pinta ed amin a pasen to, pipihiten, dadederalen. Kanian, ipalna tayo kasi so pinta ed interon imahe na Dios [— say sarili tayo]? Isipen mo, walay sakey ya artist ya nampinta na marakep ya larawan, insan walay sakey ya toon anggapoy amta to ed panagpinta ya sinmabi, inala toy brotsa tan nampalna na nanduruman makapabalingit ya gulis ed satan ya pinta—diad arum ya salita, dinungisan to so obra maestra. Ontan met so gagawaen yo. Diad pangusar yo ed sayan make-up, singa yo la ibabaga ed Dios: 'Sika, Dios ko, et aliwan maong so impamalsa mo ed siak. Itamaen ko so lingo mo.'

Nanonotan ko so sakey nin bii. Linma ed siak a walaan na ambalanga a kuko — a singa karukey na kuko na lawin — tan ginmapo ya onkikerew: 'Masyadon mansasakit so anak ko. Ipikasi yo pa, Ama. Manpipikasi ak met, balet...' — 'Anto kasin klase na pikakasim a gagawaen mo!' tinatapok ko. 'Diad sarayan kuko mo, sasakitan mo si Kristo! No labay mon onabig so anak mo, puteren mo nin unona so kuko mo. Para ed maong ya laman na anak mo, gawaen mo man labat iya: puteren mo ray kuko mo tan uurasen mo so pinta ed saratan.' 'Pwede ko kasin pinturan na amputin pinta na kuko imbes, Ama?' — "Ibabaga ko ed sika: ekalen mo so polish ed kuko mo tan gupitan mo. Mangawa ka man labat na anggan anton sakripisyo para ed bunigas na anak mo. Anto met ya, ah? Ta no talagan kailangan itan, pinalsa ka komon na Dios ya ambalanga so kuko mo manlapu la..." — "Kanian, labay ton ibaga et ipintura ko ra na amputin nail varnish, Ama?" Hay, talagan kakaiba ya. "On," kuan ko ed isip ko, "naala mo so bunigas mo—sika tan say anak mo..." Mas nen say arum a bengatla, say ina so sengegan no akin ya 'napapansakit na espirtual' iray ananak to no sikatoy mismo et ag akasulot na kabaetan tan, diad tapew na satan, et piliten ton 'ekalen' odino agitan iray sarili ton ananak na kabaetan.

Nayarin say sakey a too et aliwan magana odino walay disabilidad to. Amta na Dios ya saya et talagan makatulong ed sikara ed espirtual.

Ta say Dios et aliwan masyadon nipaakar ed laman noag ingen ed kamarerwa. Amin tayo et walaan na saray birtud tayo, balet wala met iray angkekelag a depekto tan kakulangan tayo. Saraya et aliwa ni ingen a krus, noag ingen saray angkekelag a krus. Sarayayan angkekelag a krus so ontutulong ed sikatayo ed kilalaban na kamarerwa tayo.

Kapat a Parte.

Nipaakar ed Simbaan ed panaon tayo

"Say Simbaan et Simbaan nen Kristo, tan Sikato so mankokontrol ed saya. Say Simbaan et aliwan templo ya ipapaalagey na saray matunong a totoo ya gawa ed bato, buer, tan apug, tan deralen na saray barbaro ed panamegley na apoy. Say Simbaan et si Kristo a mismo"

Kapitulo 1. Nipaakar ed Edukasyon

Say Salitan Griego

— Geronda, akin ya inekal iray accent ed gramatika na Griyego?²¹³

— Singa met ed saray totoo natan ya agda la nakayanan so anggan anto tan manpasnok ira ed amin, ontan met ed saray letra ya agda la nakayanan so anggan anto — anggan say acute o circumflex accent! Saray letra et nagmaliw ya singa totoo: bigla iran onbatik ya mabilay tan agda man anggan itilak ya tuldok ed beneg da.

Anto ran klase na salita so isusulat na arum a totoo! Diad sakey a modernon patalos na Balon Tipan, abasak: 'Tinawagan ko so anak ko manlapud Ehipto.'²¹⁴ Inarok a agi, panon ya magmaliw a duga itan! Say sagrado et ag nepeg ya isian ed say profano. Isusulat da ya onia kuno pian 'i-standardize' so lenguahe, pian magmaliw ya pare-pareho. Balet siopa so too, anggan nanlapud sankayarawian ya baryo, so ag makatalos ed kabaliksan na '*Tinawagan ko so Anak ko manlapud Ehipto*'? Tan sakey a beses, diad Masanton Palandey, legan ya sakey a masanton ama so babasaen na maksil diad refectory diad Modernon Griegon patalos, nadngel ko ya saray salitan 'tinapay', 'bino', Say 'Banal a Komunyun' et sinalatan na saray modernon, ordinaryon melag a salita ya uusaren ed inagew-agew a pantotongtong. Balet sarayan salita et ag-akabagay [para mangiyawat na saray sagradon konsepto]! Panon ya ontan? Antoy Griego so ag makapikabat no antoy kabaliksan na 'artos' tan 'ino'?²¹⁵

— Geronda, ibabaga da ya plano da ya salatan so alpabeto na Griego na alpabeto na Latin.

— Agka manpaga, ag itan nagawa. Ag ira makalusot ed satan. Maong la, say Dios et mangagawa na maong anggan manlapud saray mapanliko tan mauges. No andi, nabalang itayo. Say tradisyon tan lenguahe et ag-inmewan anggano nen saman ya panaon ya amin ya akasulat ya rekord et sinulat-lima, nen anggapo ni ray photocopier odino arum nin teknikal ya kagawaan. Kanian akin balet ya omewan la natan, ya dakel so teknikal ya kagawaan ya magagamit? Andi, say tradisyon tan lenguahe et ag-natey — anggano panon so pansasagpot dan deralen iratan. Nengneng yo ray Griegon emigrante manlapud Russia — no panon dan in-preserve so saray ugali da! Amta da so Pontic a lenguahe, tan satan so akatulong ed sikara. Diad onyan a paraan, nipreserba da so saray tradisyon da. Balet tinaynan da so Russia pian mananap na kawayangan, anggano naikdan la ra met na pigaran kawayangan diman ed Russia. No ag ira tinmaynan, manbilay ira komon a singa sakey a manok ya pinalooban manlapud kulongan to tan pinabayaan ya mankalab ed loob na kwarto. Ag ta komon nalunasan imay manok ed loob na kwarto? Isipen yo pa no antoy kipapasen na saramay mairap-palad a Pontian nen saman ya apalabas!

Wala met iray arum a labay dan manggawa na balon lenguahe. Balet, say Griegon lenguahe et nanlapu so 'lenguahe' to ed saray dila na apoy nen Banal a Pentekostes.²¹⁶ Anggapoy arum a lenguahe a

²¹³ Diad salitan Griego, walay taloran klase na accent: acute, grave tan circumflex. Nen 1982, in-introduce iray balon patakaran ed panag-ispeletra diad Gresya, ya unong ed satan et saksakey labat a klase na accent so nansiansia diad Modernon Griego. Kaiba met na satan, walay pigaran arum ya artipisyal ya panagpasimpli so ginawa, ya baleg so impangibaba to ed estandarte na gramatika na modernon salitan Griego. Nengnengen met so footnote 221. – *Nota na Managsalin*.

²¹⁴ Ikompara ed Mateo 2:15.

²¹⁵ Ἀπτός (Ancient Greek) – turo, οἶφος (Ancient Greek) – alak a ubas – *Nota na Managsalin*.

makapangiyasal ed saray dogma na pananisia tayo. Kanian, diad Panangasikaso na Dios, say Daan a Tipan et insalin ed Griego na saray Pitomplo, tan say Ebanghelyo et insulat met ed Griego. No walay siopaman, ya ag makabat na Antigo a Griego, et man-aral na dogmatikon teolohiya, nayaran makasalan ed lingo. Balet inekal tayo so Antigo a Griego ed kurikulum na eskwelaan! Ag onbayag, onggapo la ray Aleman ya onla ed saray unibersidad tayo pian ibangat itayo na Ancient Greek. Insan, kayari na inmuhan impangibansag ed sikara, naapresya na saray intelektwal tayo so importansya na Ancient Greek tan ibaga ra: 'Nengneng yo man—kanian aliwan anggapoy pansumpalan na impansiansia na Simbaan ed Ancient Greek!'

Pansasagpotan dan deralen so saray Ortodoks ya totoo tayo. Naintindihan yo ta no anto so kabaliksan to? Say pagmaliw ya Ortodoks ya totoo ed sayan panaon et baleg a bengatla. Dati et walaan tayo na pilosopiya. Pinatelak nen Santa Catalina iray pilosopo diad impangusar to ed pilosopiya.²¹⁷ Saray pilosopo so angilukas na dalan para ed Kristianismo. Say Ebanghelyo et nisulat ed Griego tan nikalat ed interon mundo. Insan, diad panaon na si , saray Griego so angiter na liwawa ed saray Slav. Say mismon kiwawala na Hellas et baleg ya kasulatan ed arum a totoo. "Sikato," kuan na sarayan totoo, "et makapapirdi ed sikami. Nepeg ya deralen."

Saray Problema ed Edukasyon

— Geronda, mabetbet mon ibabaga ya natan ya panaon et labay na amin ya too ya piraten so amin a bengatla. Kaiba met kasi diman so sistema na edukasyon?

— On. Agmo ta nanenengneng no antoy nagagawa? Talaga kasin saraya et eskwelaan? Say ibabangat da ed saray ugugaw natan et lenguahe tayo kasi? Ayan historya tayo? Tan no nipaakar ed teolohiya, isipen kasi na sakey ya mas maong so kipapasen diman? Sakey ya ateista ya walay digri ed teolohiya et papayagan ya manbangat na Ganggan na Dios.

Balet anggapoy man-check no anto so ibabangat to ed saray ugugaw — say Linteg na Dios o say kaandiay Dios. 'Agmi sikatoy nayaran ekalen,' kuan na saray akankargado. Balet no walay sakey a philologist a labay toy manbangat na maths, itulot da kasi ya gawaen to?

Sakey nin nagradyar ed Faculty of Theology so agto aabuloyan so totoo ya makaawat na Banal a Komunyon, pian ag ira nalaan na AIDS. Sayan 'teologo' et sakey ed saramay nan-enroll ed Faculty of Theology aliwan lapud tawag, noag ingen 'lapud computer allocation'. Say ontan a kakabatan et aliwan kakabatan nipaakar ed Dios. 'Nianak so sakey ya anak na saray sagradon siensia,' — unong ed kuan da nensaman, lapud say panagaral et sagradon gawa nensaman. Balet natan et nanenengneng mo so sakey a propesor na teolohiya ya ag manisia ed Dios, ya manbablasphemya ed saray propeta diad arapan na saray estudyante to, balet ag sikatoy inekal ed panagbangat. Balet, say maong a laki, anto so alingwanan mo ed Fakultad na Teolohiya? Anto ran klase na teologo so ipaway yo?

Tan antoy impluensya na saray Protestante tan Katoliko ed sikatayo? Panon kalalemek so inloob na espiriton andi-Diyos ed Katolisismo! In-inay, aanapen na saray Katoliko ya pababaen so santan. 'Si Santa Catalina,' kuan da, 'aliwan baleg a santa: say ama to et, ay, sakey labat a melag a prinsipal.' Si San Nicolas et sakey ya andi-kakanaan a santo. Si San Jorge ya Baleg a Martir et sakey ya mitolohiya; si Arkanghel Michael et ag balot nambilay—sikato et sakey labat ya panagpakit na Dios. Ontan met ed si Arkanghel Gabriel." Sumunod, ibaga da ya si Kristo et aliwan Dios, ya Sikato et sakey labat ya baleg a Managbangat. Insan, onabante ni ra anggad tawagen da so Dios ya sakey a pwera, insan ideklara da ya say Dios et say kalikasan. Dakerakel so malinew ya ag-kabaliksan ya agawa, dakerakel ya propeta tan propesiya, dakerakel ya mabilay a milagro, balet anggano ontan, wala ray arum ya Kristyanon Ortodokso ya manisia ni ed saray ontan ya kabalawan.

²¹⁶ Ikompara ed Gawa 2:3.

²¹⁷ Nengnengen so Bilay tan Pagmamartir nen Santa Catalina a Baleg a Martir. Saray Bilay na Saray Santo, Nobyembre, 24.

Aminsán, walay sakey a kalangweran a laki ya linma ed siak pian onkerew na bendisyon para ed panag-aral to ed Italya. Manplaplano ton aralen diman so liturhiya tan mansulat na disertasyon. "Wala ka ta ed sika?" so intepet ko ed sikato. "Manplaplano kan onla ed saray Heswita pian isulat so thesis mo, balet linma ka ni ed siak pian onkerew na bendisyon? Agda ni ingen amta so nagagawa ed loob na sarili dan grupo! Ta ditan et ibabangat na saray Uniate, Jesuit tan amta na Dios no siopa ni ray arum!" No nipaakar ed saray kalangweran tayon man-aaral ed abroad, nepeg tayon magmaliw ya alerto ed amin a paraan. Ta onia so nagagawa: saray estudyante tayo et onla ran man-aral ed England, France tan arum niran Western a bansa, nainpeksionan na saray 'germ' na Europa, insan mansulat na sakey a klase na disertasyon. Alimbawa, aaralen da ray Greek Fathers diad saray patalos ed saray lenguahe na Western Europe. Balet saray managpatalos na Western—ta agda nayarian ya ipasabi na duga so kabaliksan na orihinal, odino lapud mauges a intension—et nandagdag ira na sarili dan aliwan duga ya opinyon ed saray insulat na Saray Banal a Ama. Kanian saray iskolar tayon Orthodox, kayari dan naaralan so saray dayon lenguahe, et naala da irayan dayon 'germs' ed West tan iyakar da ra dia. Insan et ipapasa da met ed arum irayan 'sakít'. Siempre, no say sakey a too et maasikaso, mainomay ton nibiig so balitok ed peke.

— Geronda, arum ya kalangweran ya mansasimba, lapud ag-ira akalugan ed unibersidad dia ed Greece, onla ra ed abroad pian manaral tan nababalang so pananisia ra.

— Bueno, mitongtong ak ed pigaran kakabat ko nipaakar ed saya. Kerewen ko ed sikara ya manglukas ni na pigaran unibersidad diad Greece, pian agla kaukolan ya onla ed abroad iray kalangweran tayo. Pabasaen la ra dia. Ta no andi, nababalang iray ananak, magmaliw ya pabigat ed pinansyal ed saray atateng da, tan dakel a kuarta so onla ed bulsa na saray dayo.

Ed saray kalangweran ya onla ed abroad pian manaral, naynay kon ibabaga ya: 'Onla kayo, no satan so labay yo. Balet mag-ingat kayo ya agyo nabalang so pananisia yo. Manala kayo labat na kakabatan legan ya wala kayo diman. Tan say sankaimportantian: agyo lilingwanan so ompawil ed bansa yo kayari to. Aalagaren to kayo na Hellas.

Kerew so katungkulan yo ya tulongan so sikato. Say lugar mo et dia — diad abay na saray kabaleyan mo, pian ag ira napilitan a manirap legan dan manaanap ed abroad na sakey a doktor o espesyalista ed anggan anton larangan na siensia. Ingatan mo ya ag onbetel so pusom. Saray taga-Europa et ambetel so puso ra. Tan diad Amerika met — diman et nayaran magmaliw kan mayaman ed materyal a bengatla, balet naderal ka ed espiritual."

— Geronda, antoy kaugsan na panseseg na saray maestro! Saray ugugaw et ag-ira onloob ed eskwelaan ed loob na sakey bulan tan manbabayam-bayam labat ed karsada.

— Ibabaga ko ed saray maestro ya ag ira man-strike, maliban labat no kaukolan, singa bilang, pian kontran so plano ya ekalen so Ganggan na Dios, ya ekalen so pikakasi antis na klase,²¹⁸ ya ekalen so krus ed bandera na Greece, odino manggawa na kaparehas na satan. Diad saratan a kaso, nepeg ya manprotesta iray maestro. Balet aliwan diad arum a kaso; ta no andi, antoy ginawa na saray ugugaw pian narapat so naekalan na leksyon?

— Sirin, Geronda, makapangiter kasi na baleg a perwisyo so sistema na edukasyon natan?

— Natan, saray kaluluwa na dakel ya ugugaw so naparalisa na sayan sistema, balet say Maabig a Dios et agto ra husgaan ya istriktong unong ed letra na ganggan. Isipen to no antoy kipapasen da komon no ag ira akalmo ed sayan mauges ya impluwensya, no ag ginawa so sayan panagsakit ed sikara. Balet, nepeg met tayon manpikasi na masimoon para ed sarayan makapasinagan ya ugugaw, pian say Dios et onkiwas tan ontulong ed sikara, pian ag-ira nasakitan ed espiritual, noag ingen magmaliw ya mabiskeg so espiritual ya bunigas da tan makala na saray birtud.

²¹⁸ Diad saray eskwelaan na Griyego, sakey ya dasal na Orthodox so babasaen ya maksil diad saray kuarto-aralan diad gapo tan sampot na saray leksyon. Diad gapo na simba na panag-aral, say pambansan bandera na Griyego so solemneng itatagey diad palaruan na eskwelaan diad arapan na amin ya estudyante, tan diad sampot na simba et ibababa la. — *Tandaan na Managsalin*.

Say Teorya na Ebolusyon

Antoy kabalbaleg ya kabalaw so ibabaga da ed saray ugugaw ed saray eskwelaan natan ya panaon! Say teorya nen Darwin tan arum niran kaparan kabalaw... Saray mangibabangat ed saray ugugaw na sarayan amin a kabalaw et ag met manisia ed saya. Balet, papanoen da so ulo na saray ugugaw na saya pian nainpeksyonan ira na sayan samal tan itonton ira manlapud Simbaan. Aminsan, sakey a singa ontan a 'siyentista' so nansalita ed siak na saray istorya to: 'Ipasen tayo ya say dalin et walaan na nanduruman sangkap tan mikroorganismo, ya inusar na Dios pian gawaen so too...' — 'Kanian,' kuan ko, 'no anggapo ed saratan, ag nayari na Dios so manggawa na too?' Isipen mo pa labat no panon ya kalikot so gagawaen da!" — "Balet isipen mo," intuloy to so panagrason to, "ya inala To so sakey ya bakla tan pinerpekto To?" — "Sige, — inebat ko, — agta nayari ya pinalsa na Dios so perpekton pinalsa To — say too — ya tampol, ya anggapoy bakes? Ta anuro, intarya To so interon agew na panamalsa para ed panamalsa na too! O kaukolan To ni kasin tiponen iray kaukolan a parte? Basaen yo so nipaakar ed panamalsa na too diad propesiya nen Job, ya nadngel tayo ed simbaan diad Matins no Maung a Huebes.²¹⁹ Anggan say siensia natan et ibabaliwala to la irayan amin ya ag-katuaan nipaakar ed saray bakes. Pigaran taon la so linmabas manlapud nan-terak iray totoo ed Bulan? Ha? Balet, ed amin ya taon na 'ebolusyon' da, agni ingen akapan-ice-skating ni ingen na maminsan iray bakes. Agko ni ingen sasalitaen so nipaakar ed sakey a bakes ya nankaimbento na bisikleta tan nan-bisikleta. Anengneng mo la so bakap ya akasakey na skates? Duma la itan no sika, a too, so mangala na bakap, iyakar ed ice rink tan, diad panamegley na panag-ensayo, ibangat mon man-skate." — "On," ag akapansiansian ampetang so kausap kon, "balet no ipasen tayo so onsublay ya suposisyon, a sikato so..." — "Agka man-assume," kuan ko. "Man-elek ka labat. Satan so sankaseguroan."

Sakey ya propesor ed unibersidad so dati ya mangibabangat na satan met ya teorya na ebolusyon. Aminsan inbagak ed sikato: 'No asikasoen mo so sakey ya bukel na sitaw, kalkalna ya magmaliw labat ya mas maong ya sitaw. Say talong, no asikasoen, magmaliw ya mas maong ya talong. Say bakak, no pakanen tan asikasoen mo, magmaliw ya mas maong ya bakak. Ag-itan nayaran magmaliw a too. No say sakey a matuling a too et manayam ed saray ampetang a bansa tan ag-onlabas ed agew, say kolor na baog to et onuman na daiset. Balet ag-itan onekal so ititling to.' Tan no isipen tayo met ya si Kristo et inyanak na sakey a too, na Pinakasanto ya Inan na Dios! Kanian antoy kabaliksan to: unong ed teorya na ebolusyon, kasin say labay ton ibaga et say apu nen Kristo et sakey a bakes? Anian a panagmura! Balet ag-iisipen na saray mananisia ed sayan teorya ya manmumura ira. Manbabato ira, tan agda iisipen no pigaran ulo so nabuyak na satan a bato, insan ira manpasirayew: 'Mas arawi so impanbato ko nen say arum.' Satan so mismon gagawaen da natan—papablien da ray manbabato na mas arawi nen say arum. Balet sarayan totoo et agda iisipen no pigaran ulo so nabuyak ed saramay napuntan na satan.

— Geronda, wala ray manisia ya sarayan teorya et makatulong pian mas onapit iray Marxist ed Simbaan.

— Diad gapo, nayaran onapit iray Marxist ed Simbaan, balet insan 'onung ed disiplina na partido, mila ra ed saray rangko to.' Tan insan ra la so mandesisyon no kapigan so onla ed simbaan tan no kapigan andi, no kapigan so manggawa na sakey a bengatla tan no kapigan na sananey. Kontrolen da la so amin a bengatla, tan diad sampot et ibaga da: 'Siopa so angibaga ed sikayo ya walay Dios? Anggapoy Dios. 'Lilimbuan ka na saray pari.' Diad onian paraan, uusaren na saray Marxist so saray sumusuporta ed teorya na ebolusyon pian nagamoran da so gagala ra. Tan ag-itan natatalosan na sarayan totoo. Saray Marxist ya maong so intension da et onla ra ed Simbaan anggano anggapoy teorya na ebolusyon;

²¹⁹ "O inala mo kasi so pitek ed dalin tan pinorma moy mabilay a pinalsa, tan impasen mo iyan mansasalitan pinalsa ed dalin?" (Job 38:14)

manbabawi ra tan mankokumpisal. Balet saramay aliwan maong so intension da et agda met balot umanen so ugali ra.

Saray ugugaw et iyayarawi ed Simbaan

Nen melag ak ni, baleg so itulong na panag-simba ed siak! Nen walad primary school ak, walay maong min maong a maestro. Tinulongan to kami met, ya imbangat to kami na saray tradisyonal a kansion na Griyego tan saray himno na simbaan. No Simba, kinansion mi so Great Doxology ed simbaan, *'Through the Intercession of the Mother of God...'*, *'Holy God'*, tan say Cherubic Hymn.

— Tan nankanta met kasi ray bibii?

— On, nankansyon iran amin a mankakasakey iray ugugaw. Say simbaan et datin walad abay na eskwelaan, tan datin manggalaw kami ed sular na simbaan. No piesta, ipapa-simbaan kami na saray maestro, anggan legan na klase. Mas labay ni na maestro ya ag mangi-klase pian makapibiang iray ugugaw ed serbisyo. Ontan so paraan na impan-aral, impan-asantos, tan impagmaliw na saray ugugaw bilang 'kordero'. Sakey ed saray managbangat mi et Judio, balet agto kami imbangat na Ganggan na Dios; say sakey nin managbangat so sinmabi pian ibangat kami na Ganggan na Dios. Anggano ontan, anggano sikatoy Judio, sayan managbangat et itdan to kami ed simbaan. Tan insan amin ya ugugaw et manalagey ya maamo tan mareen legan na serbisyo.

Tan natan, saray ugugaw et aagwatan ed Simbaan, tan nanenengneng ko no panon iran nanpasnok. Ta diad Simbaan, magmaliw iran mareen tan mabait ya ugugaw, lapud diad Simbaan et makaawat so sakey ya ugaw na bendisyon na Dios tan nasantosan. Natan, ag la papayagan so saray ugugaw ya onla ed simbaan, pian ag ira 'napailaloan na espirtual,' balet diad parehon panaon et ag ira protektado manlapud amin a klase na kabalawan. Tan aliwa labat ya ag ira protektado, noagta ibabangat met ed sikara so amin a klase na karutakan. Seguradon natatalosan ya no saray ugugaw et talagan napasakop na 'espirtual ya impluwensya', diad kaunoran et itunda da lay panag-ugsaw tan magmaliw iran makabat tan maseseg ya estudyante, imbes ya magmaliw iran alokoy ya pinalsa natan. Tan legan iran ombaleg, saray ugugaw ya kabiangan na Simbaan et magmaliw iran responsablin mamamayan na bansa ra. Ag ira man, makikadua ed mauges a kaiba, odino man-usar na droga, tan ag ira met magmaliw a saray anggapoy silbi. Kasin ag la magenap so amin ya abitla ed tagey pian naseguro ya ombaleg iran magmaliw a marangal a totoo? Kasin talagan nayaran ikunwari na saray mangiiter ed sikara ed paway na Simbaan so anggan saya? Kasin talagan anggapoy pibabalik da?

Balet natan, say gagala ra et say pangitonton ed saray ugugaw ya arawi ed Simbaan. Saray ugugaw et nalalasonan, nainpeksionan na nanduruman teorya, tan say pananisia ra et dadadaelen. Sisipen irad panggawa na maong, pian magmaliw iran anggapoy silbi. Dadaelen ira manlapud kalangweran da. Tan natural labat, saray ugugaw et manbabaliw manlapud melag ya kordero ya magmaliw ya kalakian ya kanding. Insan da la igapoy takutan iray atateng da, saray maestro, tan saramay sengegan na panag-ugali da ed onyan panamegley na saray kalokuan da. Babaliwen na saray ugugaw so amin a bengatla — mandedemonstra ra, sasakopen da ray eskwelaan, tan ag-ira onloob ed klase. Balet diad kaunoran, anggan saramay mangitutulak ed saray ugugaw ed karuksan et makatalos met la — no saray ugugaw ya aderal da so ugali et onabot la ed punto ya gugulaten da la so akol na saray mauges ya maestro da.

Saray ugugaw et napupunoan na sobran

Naiimano ko ya aliwan makapakelaw ya aliwa labat ed saray man-graduate ed secondary school, noag ingen pati saray graduate ed unibersidad, so mansusulat na aliwan kabat ya salita tan makakagawa na lingo ed ispeleng. Nen panaon mi, kayari min man-primary school, ag kami mangagawa na ontan iran lingo. Natan, saray estudyante labat ed saray faculty na philology tan law so medyo marunong manbasa

tan mansulat.²²⁰ Diad arum a faculty, ag da ni ingen amta no panon so mansulat ya anggapoy lingo. Balet nen saman a panaon, say waloy taon ya panag-aral et singa...

— Singa ed unibersidad, Geronda!

— Tua, no saray ugugaw et akala na ontan karakel a kakabatan ed primarya, anto ni so pankaukolan ed samay waloy taon a sistema! Balet natan, saray ugugaw et napnoy-napno tan nalneran na amayamay a basura. Sobra so inpakan ed sikara na saray akademikon asignatura, legan a say sananey a dapag na timbangan—say espirtual a dapag—et atilak a maerel. Diad saray eskwelaan, nepeg ya unonan ibangat ed saray ugugaw so takot ed Dios. Saray ugugaw ya ugaw et manaaral na English, French, German — balet agda aaralen so Ancient Greek. Manaaral ira na musika, tan amin a klase na arum a bengatla, saya tan satan... Balet anto so nepeg dan unaen ya aralen? Diad natan, sulat tan numero labat so aaralen da, legan ya say kaukolan dan naamtaan nipaakar ed bansa ra—say sankaimportantian ya bengatla—et ag ibabangat. Anggan saray makabansan kansion odino antokaman ya singa satan.

Tepetan mo so anggan siopan ugaw natan: 'Diad anton rehiyon so baryo yo? Pigara so totoon manaayam diman?' Agda ka nabatikan. 'Siak,' kanon ed isip da, 'onla ak ed istasyon na bus, onlugaan ak na bus, tan itdan to ak ed baryo mi. No nipaakar ed no iner so baryo mi, seguradon amta na konduktor iman. Ibagak labat ed sikato ya onla ak ed anton-anton a baryo, manbayar ak na tiket, tan say bus so mangitagar ed siak diman.' Nen primarya, kabisado mi so interon mapa na mundo. Say sakey ya estudyante ed primarya et iilaloan ya kabisado to ed puso so ngaran na saray syudad ed balang bansa ya say populasyon to et masukok ya liman lasus a libo. Likud ni ed satan, kailangan mi nin ikabisado no anton ilog ed saraman ya bansa so sankabayagan, no anton ilog so sankalapagan, no anton komadua, say ngaran na saray sankatageyan ya palandey ed mundo, tan dakel ni ray arum. Tan nipaakar ed Greece, ag la mankaukolan ya ibaga ni! Balet ed sarayan agew! Akasabat ak aliwa labat na saray ugugaw noag ingen pati saray matatken – estudyante – ya agda amta so populasyon na syudad ya pan-aaralan da. Tinepetan ko so sakey ya estudyante no anto so sankatageyan ya palandey ed Greece. Agto naebatan. Anto so sankabaleglan ya ilog ed ? Anggapo'y innebat. Anto so sankamelagan? Anggapo'y innebat. Sakey ya estudyante — tan anggapoy amta to nipaakar ed dilin bansa to! Insan, no onsabi iray 'kaaro' tayo, saray 'maabig a kaabay' tayo, tan ibaga da, 'Aliwa yan bansa yo, bansa mi ya,' onebat to, 'On, duga kayo, ontan mismo.' Naiintindihan yo ya? Diretso tayon paonla diman. Balet, no tepetan yo ray ugugaw natan nipaakar ed football o telebisyon, nanengneng yo ya amta da so amin anggad saray angkekelag ya detalye.

Diad sananey a dapag, saray ugugaw ya nanlapud Albania – Northern Epirus – et makabasa tan makasulat. Tepetan mo ra, 'Iner ka la nanaral a manbasa tan mansulat?' – tan say ebat da, 'Diad prisoan.' Sarayai ya mairap-bilay et ginawa dan eskwelaan so prisoan. Balet saray anak tayan Griego et ginawa dan prisoan so saray eskwelaan. Inakop da ray eskwelaan tan sinerado da so sarili da manlapud loob. Saray anak natan, lalo la ray tinedyer, et asabi la ed punto na kaburyongan — lalo la ed saray taon na middle tan upper secondary. Diad unibersidad, mas matatken la so kanonotan na saray kalangweran, tan nitan met, ondengel ira ed saray lektura no kapigan da labay.

Balet imbes ya gawaen da ray kaukolan ya aksyon nipaakar ed sistema na edukasyon, lalo labat ya dadagdagan day panag-eral da ed saya. Tan say espirtual ya aspeto so lalon nadederal. Dengelen yo pa labat iyan pikakasi ya nanlapud primer na primarya: 'O Birhen Maria, say Melag Mon Anak so

²²⁰ Diad modernon Griego, walay duaran istilo na panagsalita: Dimotika (literal ya 'say lenguahe na totoo') tan Katharevousa ('malinis' ya lenguahe). No nipaakar ed balikas tan bokabularyo, say Katharevousa et mas maapit ed Antigo ya Griego, ya nanlapuan na duaran istilo diad awaran. Anggad nen 1974, say panagbangat ed saray unibersidad na Griego et ginawa ed panagsulat a lenguahe – say Katharevousa. Natan, ed karaklan ya institusyon na atagey ya edukasyon ed Gresya, say panagbangat et gagawaen ed Dimotiki, ya datin istilo na pantotongtong. No itipon ed artipisyal ya panagpasimpli na ispeletra (nengnengen so footnote 214), say malaknab ya isesepet na saray dayon salita ed Modernon Griego, tan arum ni, say impangekal na Katharevousa bilang salitan uusaren ed eskwelaan so nansengegan na baleg ya inkababa na estandarte na edukasyon na saray modernon Griego. – *Nota na Managsalin*

sankasantikan ed intiron mundo!' Ay, antoy kipapasen tayo la! Say ibabangat ed saray ugugaw nensaman ed eskwelaan tan say ibabangat ed sikara natan:

*Melag a kanding ko,
Agmo itumbak so ulom, melag a kanding.
Pakanen mo ray angkekelag ya ananak mo,
Sikayo ran angkekelag ya demonyon manyos...
... pian makapangiter ira na gatas
Para ed saray melag ya apom a bibii mo,
Saray angkekelag ya walaan na sungay,
Saray angkekelag ya ananak a demonyo.²²¹*

Naisip ni kasi ya ibangat iray ugugaw na ontan a makapasuklam a karutakan! Balet ginagawa da itan a sinadya — pian nasanay iray ugugaw ed demonyo, pian mas mainomay para ed saray Satanista ya gawaen so kimey da. Komon ta iyunat na Dios so lima To, ta natan et ag-ira naiiteran na tulong iray ugugaw ya kaukolan da pian onaligwas, noagta napepeselen la ra.

Saray ugugaw et makaala na kakabatan ed ontan a paraan ya agda balot naaralan ya usaren so kanonotan da. Kanian agda uusaren so utek da. Balet no say utek et ag-uusaren, onlurem tan magmaliw ya singa maulingew a singaw. Alaen tayoy alimbawa ed saray nampanimbento—in-usar da so utek da. No walay problema ya aarapen da, ninonot da no panon dan solusyonan. Balet natan, say karaklan ed totoo et nengnengen da labat so akasulat ed saray instruksyon. Nansiansia so totoo ed sayan lebel: puro labat pigura tan numero, tan anggapo lay arum ni. 'Saya so turnilyo numero uno, saya so arko numero dos'... Tan no say sakey a turnilyo et ag onkasya ed abot tan ag onandar so makina, tampol dan tawagan so sakey ya inhinyero. Agda amta ya kaukolan da labat kuno so mangala na melag ya file, file-an da na daiset so abot, tan onkasya la so tornilyo. Tan no, diad sananey a dapag, sobra so baleg na abot, kaukolan mo kuno so mangala na daiset ya insulating tape, ibalot ed tornilyo, tan ag la mankaletket. Andi, ed anggan melag ya problema, tampol la: 'Tawagan tayo so engineer.' Antoy nibagam ed satan? Say telebisyon tan arum niran modernon teknikal ya kagawaan so amagmaliw ed saray totoo ya singa andi-isip ya automaton. Anggan saray marunong ya totoo et nagmaliw ya singa cassette tape [i-play back da labat no antoy nirekord ed sikara]. Diad arum a salita, labay kon ipasirayew ya nepeg ya usaren na too so kanonotan to. Satan so interon pundasyon. Ta no agda usaren so kanonotan da, nayaran walay naaralan da natan, balet nabuas et nalibewan da la itan na arum. Kanian, say gagala et say panag-, pian say utek na too et sikatoy mismo so manggawa na saray ideya tan mananap na sarili ton solusyon. Say utek ya anggapoy sarili ton nagagawa et sakey ya ag-akabalkot ya utek.

Say propesyon na maestro et sagrado

— Geronda, no maminsan aliwan saray estudyante noag ingen saray kaiba dan kolehiya so mangiiter na sankabaleg ya irap ed saray maestro ed eskwelaan.

— Diad sayan panaon, say sakey a too a manpipirawat a man-ugali na duga ed limog na saray katrabaho to et mankaukolan na baleg a panag-isip tan liwawa. Baleg a panag-alwar tan liwawa a nanlapud Dios so kaukolan ed balang sakey a kaso. No maminsan et agni ingen kaukolan ya ipanengneng ed arum ya sika et mananisia, noag ingen say maong ya panagbilay mo tan say pangi-

²²¹ Onkerew kami na pasensya ed saray managbasa mi lapud agmi pinalitan so berson in-quote na Ama ed translation – anggano talagan makapasukal. Balet, say espirtual a kabaliksan na isyu et mas makapataktakot ni nen say makapakebbiew ya itsura to. Say kinopyan ya teksto et nanlapud sakey a textbook na inunan salita ya opisyal ya inrekomena na Ministri na Edukasyon na Gresya para ed komaduan taon na primarya; kanyan, malinew ya saray ugugaw na Gresya et aarapen da so parehon puntiryan espirtual a guerra a singa saray kapara dan Ruso. Kanian, saray paraan na espirtual a depensa ya insuhesti nen Bendisyonan Ama Paisios ed sayan kapitulo et nayari met ya iyaplika na saray atateng tan managbangat a Ruso. – *Tandaan na Managsalin*

istoryam ed saray katrabahom nipaakar ed pananisia et aliwan diad panamegley na salita noag ingen diad panamegley na alimbawa na peteg ya Orthodox a panagbilay mo. Diad onyan paraan, makatulong ka ed arum ya totoo ya agmo ra papa-irapan. Lalo la itan ya tua diad lugar na edukasyon: diman, saray arum a problema et singa bukol — no maminsan et aliwan makaperdi, tan no maminsan et makaperdi. No say pan-asikaso tayo ed sakey a problema et base ed lohika, say pansumpalan to et baleg so naderal imbes ya makagawa na maong. No say tumor et malignant, onkalat la iray metastases kayari na operasyon. Kanian, mas maong ya maingat ya paspasan so ontan a tumor.

— Geronda, aliwan lawas mainomay para ed saray managbangat ya labay day manggawa na maong, lapud limitado so saray opsyon da.

— No labay na sakey a too, naynay ton makalmo na paraan pian makagawa na maong. Saray labay da et akalmo na ontan iran pankanawnawa anggano diad silong na saray rehimen ya anggapoy Dios. Kanian akin ya agda makalmo na ontan dia? Sakey a Griego so nambiahe ed Bulgaria (nen saman et walad silong ni na rehimen ya anggapoy Dios) tan ginmapo ya man-iter na krus ed saray ugugaw diad abay na eskwelaan. Balet, anengneng na sakey a Komunista ya akaalagey ed asingger. Say maestro, nen anengneng to ya babantayan ira na sayan Komunista, ginapoan ton inala iray krus ed saray ugugaw, ya babalawen to ra ed impangala ra. Balet nen akaalis la may Komunista, say maestro mismo so angiter lamet na saray krus ed saray ugugaw. Naynengneng yo ta no panon ya aliklikan na maestra so kolkolan ed lalam na ley tan ed Dios? Tan panon balet iray Griegon maestro ed Asia Minor? Panon karakel so inter da ed saray totoo legan na saraman ya mairap iran taon! Tan amin et lapud nan-trabaho ira manlapud puso, maseseg ira ed gagala ra, madi-dios ira, tan nan-sakripisyo ira. Tan panon kabias so impan-gagalaw nen Santo Arsenio na Capadocia diad Faras!²²² Kayari ton inparaan so kuarto para ed eskwelaan, imbes ya mangiyan na saray lamesaan, inyan to ed datal so saray makapal ya katat na kanding tan karnero. Akalukob ed sarayan katat, dinengel na saray ugugaw so leksion. Diad impan-gagalaw to na ontan a kakabatan, ag-inpasibeg nen San Arsenio so suspetsa na saray Turko. Anggan nen adakep da ray ugugaw legan na klase, inisip na saray Turko ya manpipikasi ira. Tan nen labay nen San Arsenio ya iyakar iray estudyante to ed kaumaan pian man-inawa, itonton to ra ed lote to, ya singa hardin, diad rason ya mankimey — tan ibaga to: "No makanengneng kayo na Turko, onggapo kayon mantrabaho, manggawa kayo na bengatla. Manputer kayo na sanga ed saray kiew pian isipen to ya lilinisan yo so hardin." Kanian, ginawa met na saray mairap ya ugugaw so ingganggan to. Ta no naamtaan na saray Turko ya inyakar na santo iray ugugaw ed kaumaan, sikatoy walad seryoson problema. Sakey a peteg a sekreto ya eskwelaan! Tan no tinmaynan la may Turko, man-galaw lamet iray ugugaw. Tan no panaon na tiagew, legan na bakasyon, titiponen met nen Santo Arsenius iray ugugaw diad abung to — pian agda nalingwanan so ugali dan manaral tan agda nalingwanan so imbangat to ed sikara.

— Geronda, akin ya si San Arsenio et nansulat na salitan Turko legan na saray leksion to, balet ginamit to ray letran Griego?

Pian naamtaan met na saray ugugaw so salitan Turko tan makapanbilay ed limog na saray Turko. Tan nilikud ed satan, no nadakep na saray Turko so santo ya manbabangat ed saray ugugaw ya manbasa tan anengneng da ray letran Griego, balet nadngel da met ya manbabasa na salitan Turko, makaseguro la ra. Kanian nanaral iray ugugaw, tan ag nampaga saray Turko. Amin ya angipatnag ed si Santo Arsenius — say agto panagkompromiso ed Ortodoksiya tan say debosyon to — et impasa to ed saray estudyante to.

Kanyan ibagak ya no labay na sakey a too, makagawa na maong parad saray ugugaw — anggan iner man so kawalaan da. Aminsan, akabasa ak na sakey a marakep a libro nipaakar ed Northern Epirus,

²²² Nengnengen si *Elder Paisios na Palandey Athos*. Say Kagalang-galang ya Arsenius na Cappadocia. Holy Trinity St Sergius Lavra, 1997. pp. 30, 33–34.

ya insulat na sakey a maestra ya anbisita ed satan a rehiyon. Sakey labat a maestra a singa sikato et katumbas na liman lasus a lalaki! An-galing na impankibangat to ed saray Albanian ideologues! Talagan tinalo to ra. Maong ya gawa!

Say sakey a tuan managbangat et baleg a bengatla, lalo la ed sarayan panaon. Saray ugugaw et singa blankon cassette tape. Nayaran nirekordan na malastirgas a kanta odino makapakelaw a Byzantine a himno. Say pananawag ed sakey a managbangat et sagrado. Baleg a responsibilidad so walad managbangat, tan no sikara et maasikaso, nayaran makaawat ira na baleg a gungguna manlapud Dios. Karepeangan da so manseet ya ibangat ed saray ugugaw so takot ed Dios. Saray maestro et nepeg dan anapen so paraan pian mangiyawat na kakabatan nipaakar ed Dios tan say Ina-Baley ed saray ugugaw. Iyasem da komon so bini. Agda ta nanenengneng ya ontutubo? Anggan antoy. Anggapoy bengatlan ompapaway ya ag mangiiwan na bakat: onsabi so panaon tan ontubo so bini.

Tan nepeg dan lawas ya tratuen iray ugugaw na maong, maanos, tan maaro. Nepeg dan piliten ya pasnuken so liknaan na panangaro ed saray ugugaw. Say sakey ya ugaw et manaanap na panangaro tan petang na panangaro. Dakerakel ya ugugaw so talagan anggapoy ontan ed abung da. No inaro na saray maestro iray ugugaw, sirin et inaro met ira na saray ugugaw. Tan insan mas magmaliw ya mainomay para ed saray maestro so panggawa na kimey da. Say maestro mi, no mana-galaw kami, nayaran binugbog to kami. Balet inaro to ray ugugaw, tan inaro met na saray ugugaw. Sayan laki et anggapoy dili ton anak, tan sobra so panangaro to ed saray ugugaw.

Kanian, saray atateng ya lapud dakel so ananak da et nagmaliw ya ama tan ina na dakel a pamilya et manepag ya dayewen; balet mas baleg nin dayew so manepag ed saray tuan managbangat ya mamapabulaslas ed dakel a totoon ugugaw tan nagmaliw ya 'ama tan ina na dakel' ed onyan a paraan. Mangitdan ira ed sosyedad na balon henerasyon na saray totoon apabulaslas, tan ed onyan a paraan et nagmaliw ya mas maong a pasen so sosyedad.

Kapitulo 2.

Nipaakar ed Saray Pari tan say Simbaan

— Geronda, akin ya agka nagmaliw a pari?

— Say gagala tayo et say nailiktar. Say pagkapari et aliwan paraan na kiliktar [para ed samay mangala ed satan].

— Agka balot inikdan na pankanawnawa ya magmaliw a pari?

— Maminpiga ak ya pinilit ed saya. Nen nanayam ak ed monasteryo ya pankakasakey, pinilit da ak ya man-orden tan mangawat na baleg ya schema. Balet say gagala et magmaliw ya monghe manlapud loob. Satan so mismon nampaga ed siak — anggapo lay arum ya nanonotan ko. Anggano nen kalangweran ko ni, legan a layperson ak ni, akaeksperiensya ak na pigaran makapakelaw ya agawa, kanian nen linmoob ak ed monasteryo, inkuan ko: 'Sakto la ed siak so simplin manbilay na monastikon bilay.' Mas intuitok ko so isip ko ed saya, tan agko inisip so tepet no kapigan ak natonsura ed Baleg a Schema odino no magmaliw ak a pari. Tan agano ni, walay sakey a laki ya linma ed selda nen Panaguda, no iner ak manaayam, tan mapekpek so panag-insistir to ya dapat ak ya i-ordena. Linma ni ingen ed Ecumenical Patriarchate nipaakar ed sayan bengatla, tan sanen sinmabi so Exarchate manlapud Constantinople ed Banal a Palandey, inasinggeran to ra met ed parehon tepet. Balet inmebat iray obispo ed sikato: "Ibagam ya mismo ed si Padre Paissios so nipaakar ed saya. Agmi labay so situasyon ya mandesisyon kami nipaakar ed ordinasyon to, insan sikatoy ombatik ed sikami." Kanian linma ed siak. Nen nadngel ko ya, inyeyag ko ni ingen sikato. Insan to inkuan ed siak: 'Anggan magmaliw ka labat ya pari, pian nibagam so dasal na panamerdona ed saray totoon onla ed sika. Ta ibabaga da ed sika so aliwa

labat ya nipaakar ed saray kairapan da, noagta pati saray kasalanan da. Aliwa ta nireklamo mo ed siak so nipaakar ed kalibuan ya sengegan na panagsalita na nanduruman espirtual a totoo na nanduruman bengatla nipaakar ed espirtual a problema da? Tan ag ta nagagawa ya ibagam ed sikara ya ibaga da ed confessor o obispo da so sakey a bengatla, balet kapaldua labat na istorya so ibabaga da? Kanian nepeg ya magmaliw ka met a espirtual ya ama: dengelen iray kasalanan da tan basaen ed sikara so dasal na panamerdona, pian napirdona iray kasalanan da tan nasolusyonan met iray espirtual ya problema da." Sikatay, mairap-palad, inkuan to ya amin iya lapud maong ya intensyon, balet say isusuheri to et aliwan para ed siak.

— Sirin, Geronda, antoy nepeg ya gawaen na sakey a laki ya nalilikna ton ag-onkasir so biskeg to para ed pagkapari, balet itutulak de ray arum ya onla ed satan?

— Ibaga to ed sikara so walad puso to. Anggapoy pwedin piliten ya magmaliw ya pari odino manakop ed baleg ya schema. Balet, no awaten na sakey a laki so iyopresi ed sikato lapud panagtulok tan kaabebean, tan no mangiter na daiset a debosyon tan daiset a panangaro ed satan, et ipetek na Dios so amin. Niarum ni, saray totoo mismo et walaan na sakey a ag-napegket a basiyan: nabirbir da iramay nagmaliw a pari lapud panangaro ed Dios tan pian manserbi ed Simbaan To. Ta wala met iramay manipirawat a magmaliw a pari lapud panagkasibaan ed gloria. No sarayan pari et makasagmak na antokaman a kairapan, manirap ira, lapud ag onloob si Kristo a ontulong ed sikara — maliban no manpaabebe ira tan manbabawi. Balet, no say sakey a laki et labay toy magmaliw a pari ya anggapoy aanapen ton antokaman a gunggonay mundo, sirin diad oras na peligro et tulongan nen Kristo. Balet diad pangkabilugan, unong ed [espirtual] a ganggan, nepeg kan tawagan ed panag-pari; nepeg ya labayen na arum, tan nepeg ya labayen na Simbaan. Sirin, protektaan ka nen Kristo, tan no sika et walad mairap a situasyon, ondateng iray arum pian idepensa ka, tan si Kristo a mismo et ontulong met ed sika.

Siempre, mansasakit itan, tan daiset labat so totoon onloob ed pagkapari lapud rason ya aliwan espirtual. Aliwan ontan so tutukoyen kon pibabaga. Say karaklan et onloob ed pagkapari ya walaan na maong ya intensyon. Balet insan onggapo so demonyo ed kimey to, tan nanenengneng mo no panon ya say sakey a pari et onaligwas so panangaro to ed gloria, sakey a maseseg a pilalek ya makalay mas atagey a rangko, tan nalilingwanan to la so amin ya arum. Wala ni ingen so onabante ya anggad pan-usar na totoo, koneksyon tan saray managtongtong pian sikatoy naitalaga a rektor na simbaan, naelektan obispo, odino naikabil ed sakey ya opisina na simbaan...Manumpisa ira para ed Kristo, balet diad sampot et para la ed sakey a balitok a krus... Saray balitok a krus, balitok a mitre, saray pectoral a krus a napno na diamante... Antokaman basta aliwan say talagan kaukolan. Panon to itayon lokwen na demonyo no agtayo man-ingat!...

— Geronda, anto so labay na Dios ed sakey a pari, tan anto met so labay na totoo ed sikato?

— Say labay na Dios et baleg a bengatla; mas maong no agmo la itan pansesengegan. Nipaakar ed say labay na totoo... Nen saman ya panaon, saray pari et nansagpot ed kimey da, matunong tan masanto, tan igagalang ira na totoo. Balet natan, duara so labay na totoo ed sakey a pari: ya sikatoy malinis ed kasakiman tan napno na panangaro. No naromog na totoo irayan duaran kalidad ed sakey a pari, ituring da ya santo tan man-apura iran onla ed simbaan ed sankamapelesan a nayarian da. Tan lapud man-apura iran onla ed simbaan, nasalba ira. Insan, diad panangasi na Dios, isalba to met imay pari. Balet anggano ontan, kaukolan a walaan so sakey a pari na baleg a kalinisan.

Susuboken na demonyo ya pabuyaten so sakey a monghe diad panamegley na ag-pakakontento tan panag-ungol, pian naperdi so gawa to tan pian ekalen so amin ya espirtual a pakayari na dasal to. Pian nagamoran na sakey a monghe so Grasya na Espiritu Santo, nepeg ya sikatoy sakey a tuan monghe. Ditan labat et walay autoridad ya inter na Dios ed sikato tan, diad panamegley na pikakasi to, et epektibon makatulong ed saray totoo. Balet say sakey a pari, anggano ag sikatoy walad atagey ya espirtual a kipapasen, et ontutulong ni met ed saray totoo — diad panamegley na autoridad na pagkapari

ya inter ed sikato. Tutulongan to ra diad panamegley na panagselebra na saray Sakramento, panangidaulo na saray serbisyo na pikakasi tan serbisyo na panag-nonot, tan panumpal na arum nin kimey na pagkapari. Anggano pateyen na sakey a pari so sakey a too, saray Sakramento ya iiter to et balido ni anggad ag sikato ekalen ed serbisyo. Balet, no say sakey a pari et walad atagey ya espirtual a kipapasen, sikatoy tuan pari tan mas dakel so natutulongan to.

No onebat ak ed saray pari ya mantetepet no panon da ya natulongan iray parokyano da, tan ontan met ed saray tongtongan ed siopaman ya walaan na antokaman ya klase na pastoral ya responsibilidad, ipapaganaka ko so ongngendan: nepeg ya pansagpotan na sakey a too so panag-uswag na sarili to. Nepeg ya gawaen so inikdan ya rutina na pikakasi, balet ag nepeg ya ditan labat so pansumpalan; nepeg ya mankimey na espirtual ya 'lampas ed normal' pian lawas walay espirtual ya reserba. Say espirtual ya panagkimey ed sarili et, diad parehon panaon, mareen ya kimey para ed pankaabigan na kapwa tayo, lapud say maong ya alimbawa et mansalita la para ed sarili to. Insan, aligen na totoo so kamaongan ya nanenengneng da tan napatar so dalan da. No ag tayo anipon na espirtual a kayamanan ya kaukolan pian makapanbilay ed 'espirtual a tubo' ed saray pankanawnawa ya kaukolan tayon man-obra para ed arum [espirtual] ya anggapoy bayar, sikatayo so magmaliw ya sankairapan tan sankakapuyan a totoo. Kanian, ag nepeg ya isipen ya say panagpasimbalo ed sarili et sayang labat so oras—anggano antoy porma na sayan gawa: antikey, andukey, odino tuloy-tuloy—ya mansiansia ed interon bilay. Ta sayan mysteryoson gawa et walaan na pakayari ya mangiyawat na mysteryoson proklamasyon na Salita na Dios ed kamarerwa na totoo. Say sakey a too a pinag-grasyaan na Dios et ipapasa to so Banal a Grasya ed arum tan babalewen to ray saramay makarnel. Diad pangiliktar ed sikara manlapud panag-aripen na saray pilalek da, diad ontan et iyasingger to ra ed Dios, tan sikara et nasalba.

Say sakey a pari et walay baleg a responsibilidad to

Ag nepeg ya isara na sakey a pari so puerta na abung to ed arum. Walay baleg a responsibilidad na sakey a pari. Wala ray sinmabi la ed punto na kawalay ilalo, wala ray mansasakit tan mankaukolan na tulong, wala ray walad sapuan la na patey... Saray arum et nepeg ya awaten na pari, saray arum et nepeg ton mismo ya bisitaen. Ag nayaran man-nega so sakey a pari. Nasa peligro so kamarerwa na saray totoo, tan nepeg ton tulongan ira. No agto tulongan irayan kamarerwa tan alaen ira na Dios legan ya ag-ira akaparaan, siopa so mangako ed sayan responsibilidad? Aliwa ta say pari? Bilang sakey a monghe, nayari kon isara so pintoan ko tan onalis ak la. Nayari ak ya onandi ed pakanengneng na totoo tan ontulong ed mundo ya ag napapansin diad panamegley na pikakasi. Lapud aliwan trabahok so panresolbe ed saray magulon problema na totoo. Say trabahok et say mangiyopresi na pikakasi para ed mundo. Agak nagmaliw ya pari o espirtual ya direktor pian ontulong ak ed totoo diad sananey a paraan, diad monastikon paraan.

No siak so sakey a pari ed mundo, agko balot naisara so puerta na abung ko. Kailangan kon naynay ya iter ed amin so kaukolan da, ya anggapoy pandumaan ed balang sakey. Unona, asikasoen ko ray sakop ko, tan antokaman ya sobra [na oras, biskeg, kayamanan] et iter ko ed arum—saray nankerew na tulong ed siak. Manaburido ak aliwa labat para ed saray mananisia, noag ingen pati saray ag mananisia tan saray ateista, anggan saray kalaban na Simbaan. O no sakey ak ya espirtual ya ama tan walay sakey a too ya nankonplenta ed siak nipaakar ed sakey a too, tawagan ko met so samay sakey a too, pian ayusen so relasyon da. Tawagan ko ray totoo pian naamtaan no kumusta la may sakey ya datin akarap ed tukso, odino no panon ya makakayanan na sakey ya akasagmak na irap. Posible kasi ya manbilay ak na mareen tan maamot a bilay ed pegley na saraya ya amin?

Kailangan ya manguna so sakey a pari pian ontumbok ed sikato iray matoor. Singa met labat itan sakey a pulok: say manunaan a kordero so onona, tan ontutumbok so amin a pulok. Say manunaan ya tupa et ituturo to ray sungay to pa-kawanan, tan amin ya tupa et onkiwas pa-kawanan. Amin ya tupa et

ontutumbok ed pangulo na pulok—say lider da. Kanian ag onlilingo iray tupa manlapud pulok—say sakey ya tupa et ontutumbok ed sakey. Say manunaan ya tupa so mangiiter na direksyon; ontutumbok iray tupa ed sikato.

— Geronda, panon to no say sakey a pastol et inaro toy sakey a partikular a kordero—say maong tan matulok—a mas maong nen say sakey, samay sobran mairap; duga kasi itan?

— Nengneng mo: ibaga ta sika so sakey a pastol. Dakerakel so kordero ed kawan mo. Saray arum et malinlinew ya mannganggan na dika tan maliket ya manbabagak, legan a saray arum — saray makapoy odino mansasakit — et mankakalap ed sakey a gilig. Siopa so mas asikasoen mo? Seguradon saray makapuy? Tan no walay mangangaway ya lobo ya onataki ed arum ya kordero tan onggapo iran onkalkal na makapangasi, siopa so unonan itulong mo? Saray maliket tan mareen ya manngagagal tan onkakal, odino saray makapangis ya onkikiyaw, ya manpipikasi ya protektaan ira manlapud mangangaway? Say sakey a pastol et mas masakit so liknaan to para ed sakey a nasugatan a kordero, tan iingatan ton maong anggad onabig lamet. Pareho ran saramay manggagawa na milagro tan saramay asugatan na kalaban—say demonyo—so nepeg a walaan na parehon lugar ed saray puso tayo. Ag tayo nepeg ya luma-umaen ed loob so unor a klase. Para ed saramay datin manbibilay ed kasalanan balet natan et mansasagpot ya ekalen iray pilalek da, mas baleg so panangaro tan ermen ko nen say para ed saramay ag napapansakit na saray pilalek. Naynay kon iisipen imay unaan a klase. No say sakey a too et walaan na panangaro ed loob to, et naamtaan met iya na kapara ton too, ta sayan panangaro et mamapamasamit met ed interon panagkatao to—papapasanting to ra diad panamegley na Grasya na Dios, ya ag nayaran itabon, ta manliliwawa.

Maong no nonoten met na saray pastor, balanglan sikara et pari o obispo, si Moises, tan no panon ya akilaban ed saray mansasalaysay a totoo a bilang da et duaran milyon. Pian no nonoten a maong so amin a saya, saray Kristianon pastor et makala ra na agnanasawaan a panamegley na biskeg tan ag ira balot manreklamo nipaakar ed saray irap da — a anggapoy kakanaan to no ikumpara ed saray sinagmak nen Moises. No tandaan dan maong so amin a saya, saray Kristianon pastor et makala na agnapupot a biskeg tan agda balot reklamoen so sarili dan irap — a anggapoy kuenta no ikumpara ed saray sinagmak nen Moises.

Say Sekularisasyon na Klerigo

— Geronda, nepeg kasi ya say sakey a sexton et lawas ya akasuot na kasok, anggan no tiagew, ed petang? Nababasa ak labat na linget ed kasok ko no petang.

— Ay, ay... Ontan la so monastisismo natan ya panaon!... Antoy nibaga... Say Kagalang-galang ya Athanasius na Palandey Athos, legan ton gagawaen so panagkalkalna to, akasulong na makakapal ya kawes tan ambelbelat, talagan ambelbelat ya krus, tan sikatayo... Anto la so asabi tayo natan! Nen walad Australia ak, anengneng ko so sakey a sexton ya akasulot na shorts ed simbaan. 'Saray totoo et ontan so isusulot da,' kuan ko ed sikato, 'pian onla ed beach tan manlangoy ed dayat.' 'Balet para siak,' inyebat to, 'mas komportable ya onia.'

Manumpisa ra ed saya, kalkalna ya onabante, insan diad sampot et ibaga ra: 'Tanggap tayo la ray kasok tayo pian ag itayo napapaso na agew.' Makasbel kasi so manto? Tanggay mo! Makasbel kasi so panyo odino say apostolikon estola, odino manpapasiray ka la? Tanggay mo met iratan, ay! On, on, ditan so laen tayo. Agik, balet no mapetang, kanian nepeg ya isipen na balang sakey a monghe so para ed sarili to. Pabawasan toy kawes ya isulong ed dalem na kasok to.

— Geronda, nayari kasi ed sakey a monghe ya ekalen toy kasok to tan say mantol la labat so isulong to?

— Tan paekalen tayo met so kasak da ray pari tan mansiansia la labat so pantalon da, duga? Antoy nibagak ed satan... Say manto et kawes na sakey a monghe. Say sakey a monghe ya mangaawat na mas

melag o mas baleg a schema et isusulot iya ed sikato. Legan na tonsura, say ninong na samay paputotan et isusulot iya ed sikato. Kayari ton isulot na say sponsor so kasok ed say balon-gupit a monghe, ekalen to so manto ed sarili to tan isulot to ed sikato. Nen wadia ak ed Alexandria, apansin ko ya arum a bibii diman et akasulot na andeket manlapud ulo anggad sali. Satan so tradisyon da. Tan diad petang ni! Tan nipaakar ed sikatayo—agta tayo nayarian ya itepel so kasok ya inter na saray atateng tayo?

— Geronda, walay arum a totoo ya man-iisip: 'Kasin say kasok so talagan manggagawan pari ed sakey a laki?'

— Bueno, nengneng yo, bilang alimbawa, so duaran kiew na oliba — say sakey et walay bulong to, say sakey balet anggapo. Dinan ed sikaran dua so mas labay yo? Say walay bulong o anggapo? Nen manaayam ak ed skete na Holy Cross, amagkat ak na ukis na kiew na oliba ya ombabaleg ed patyo tan insulat ko: "Inmekal la ray kiew na marakep ya kawes da — nengnengen tayo no panon karakel so ibunga da!", tan diad abay to: "Say sakey a pari ya anggapoy kasok — seguradon sakey ya imoral ya ." Diad saman a panaon, walay mainget a debate nipaakar ed pangkal na panagkasok na saray pari, tan walaray arum a totoo ya sinmabi, ya iilaloan dan makaawat na bendisyon ko para ed saya!

— Geronda, walay sakey a laki ya angitagar na sakey ya Orthodox a pari ya akasulot na pantalon ed monasteryo mi. Nepeg mi kasin kinerew so bendisyon to?

— Anto blessing so tutukoyen mo! Siopaman so angitagar ed sayan pari ed sika, dapat imbagam ed sikato: "Pasensya ka la, balet totontonon mi dia ed monasteryo so mangitarya na kasóko ed saray klerigo. Panon ya makasabi so sakey a pari ya akasulot na pantalon ed monasteryo na bibii? Aliwa itan ed ugali." No anggapoy bain na samay angitagar ed sikato ed sikayo odino say pari mismo, akin et sikayo ni so nababaingan ya mangiter ed sikato na kasok? Aminsang, diad airport, akabat ko so sakey a kalangweran ya archimandrite ya akasulot na ordinaryon kawes ya onlad abroad. "Siak si Padre-tan-tan," so impakabat na archimandrite ed siak. "Bueno, iner so kasok mo?" so intepet ko ed sikato tan, natural labat, agko inawat so bendisyon to.

— Tan arum, Geronda, so mangibabaga ya diad pagmaliw ya mas moderno, say klerigo et mas makapangiter na maong.

'Nen si Patriarch Dmitry, legan ya walad Amerika, et binmisita ed Holy Cross Theological School, pigaran matoor ya estudyanten Amerikano so linma ed sikato tan inkuan da: "Kasantosan, ed panaon tayo, nepeg ya magmaliw ya mas moderno so saray klero!" Tan inmebat so Patriarka ed sikara: 'Imbaga nen Santo Cosmas na Aetolia ya no saray klero et magmaliw ya layko, saray layko et magmaliw ya demonyo!' Maong so inebat to ed sikara, aliwa? Nangiparaan ira na marakep a kuarto para ed sikato, a walaan na magarbon kama tan magarbon gamit, balet nen anengneng to so amin ya saya, inkuan to: 'Iner yo ak ipa-istambay? Diad sayan kuarto? Mas maong no iter yo la labat so natitiklop a kama. No magmaliw a makapamundo, say sakey a klero et magmaliw a kandidato na demonyo.'

— Geronda, nepeg ta kasin mandayat na mas simplin kawes-liturhiya? Ompan saray kawes ya dakel so burda et aliwan maong para ed saray pari?

— Napagalangan ka no ibagam ed saray customer mo: 'Saraya so simplin kasuotan ya gagawaen mi. Sarag mi met so manggawa na mas marakep ya kasuotan ya de-bordado, balet agmi gagawaen, ta manpapanunot kami ya ompan naliliwa mi ray totoo.' Tan nilikud ed satan, anggan saray agmananisia et mangusar met na saratan. Nadngelan mi ya ibabaga na totoo: 'Anggan tinapay et agmi la nasaliw, balet saray pari et wala ni amayamay a kasuotan da.' No manggawa kayo na kasuotan a simpli so burda to, sirin saray marangal a pari so manaliw ed sikayo. Nipaakar ed saray pari ya say panagnonot da et nipaakar ed mundo, no manaliw ira na kasulatan ya adekorasyonan na mararakep ya burda, sikara met so magmaliw ya singa payaso no isulong da, tan sikara so mangipauges ed sika. Balet, saray kasulatan para ed sagradon altar tan saray taklob para ed saray sagradon gamit et nayaran adekorasyonan na mas marakep ya burda. Tan piliten ya ag mangbordar na krus odino imahe na saray santo ed saray leksab a

parte na saray surplice, sticharia tan felon. Mangigana na simplin simbolo ya aliwan sagrado ed sarayan parte na kawes. Ta no andi, saray pari et direktan onyurong ed tapew na saray santo tan krus... Saya et kakulangan na respeto.

"Siopa so manakus ed siak nipaakar ed sayan kasalanan?"

— Geronda, no say sakey a klero et makasalanan na makapatey a kasalanan, nabalang to kasi so Banal a Grasya ya walad sikato?

— Andi, panon ya nabalang? Say Banal a Grasya et ag nabalang, balet nayaran onatras. Say sakey a pari ya insuspinde ed ministryo et ag-inawalan na pagkapari to, balet saray Sakramento ya gagawaen to et ag-balido. Say ontan a pari et anggapo la'y pakayari ton gawaen iratan. Say sankaimportantian et say Grasya. Balet, no naekal so suspensyon, sirin saray Sakramento ya gagawaen to et balido la.

Nakaukolan so maingat a panagsukimat nipaakar ed saray pari ya walaan na kanonikal ya makasbel ed panagpari. Nepeg ya maingat a maong pian naseguro ya say ag-makabat a kinastrikto et ag mangiter na panamek ed saray mananisia; tan pian say pamilya na pari et ag onggapo ya naproblema ed saray makapagonigon a kanonotan. Nepeg ton onatras ed panagselebra na Misa ed matunong a paraan, pian imbes ya manggawa na maong, ag onterter ed saray matoor. Ta amta na Dios tan say pari iray kanonikal ya isbel, tan no biglan itunda to so ministryo to bilang pari, biglan-bigla, sirin parehon say matoor tan say pamilya to et onggapo lan nabelat na saray panduaruwa, tan mas onbaleg so deral.

No maminsan, nanenengneng ko no panon ya papayagan na Dios so arum a pisikal a sakit—singa saray panag-dala ed eleng, sakit ed eges, o arum niran kapara to—ya onsabi ed saray matoor a klero ya walaan na kanonikal ya impedimento. Maliket irayan pari ta ontan so pansumpalan na bengatla ya kaukolan dan itunda so panagselebra na Misa. No maminsan, walay sakey a pari a walaan na kanonikal ya impedimento so onla ed selda ko, tan nanenengneng ko ya say mairap a laki et kaukolan ton taynanan so pagkapari. Balet no maminsan, say obispo to et walaan na sananey ya opinyon nipaakar ed satan. Antoy nayaran ibaga? Say nabibilin la labat et manpikasi ya onkiwas so Dios. Nanonotan ko so sakey a partikular a kaso. Pinasesegan ko so sakey a pari ya taynanan to la so pagkapari tan inparaan ko ed saya. Balet nen imbaga to ya ed espirtual ton ama tan say obispo to, ag ira an-abobon. Kanian intuloy to so pagkapari to, anggano walay kanonikal ya impedimento to. Kayari na antikey a panaon, sikatoy adungpar na kotse. Say kotse et linma ed gilig na karsada diad bangketa ya lalakaren to tan adungpar to, ya amatey ed sikato. *"Makapataktakot a bengatla so napasak ed lima na mabilay a Dios!"*²²³

Say Ortodoksan Simbaan tayo et anggapoy anggan sakey a depekto. Say saksakey a depekto ya mangibabaliwala ed Simbaan et nanlapud sikatayo, no sikatayo—manlapud pangulo na hierarkiya anggad ordinaryon mananisia—et agtayo nirepresenta so Simbaan unong ed nepeg tayo. Nayaran daiset so bilang na saray pinili, balet ag nepeg ya magmaliw iyan sengegan na kapaga. Say Simbaan et Simbaan nen Kristo, tan Sikato so mankokontrol ed saya. Say Simbaan et aliwan templo ya ipapatikey na saray matunong a totoo manlapud bato, buer, tan apog, tan deralen na saray barbaro panamegley na apoy. Say Simbaan et si Kristo a mismo — *'tan siopaman ya onbagsak ed sayan Bato et nabuyak, tan siopaman ya napelag to et napelag.'*²²⁴

Natan, sasalien nen Kristo so nagagawa. Sikatoy mansasalien, tan say Banal a Grasya et mankikimey para ed saray totoo. Lalabasan tayo so bagyo, balet magmaliw a mas malinew so situasyon. Say nagagawa natan et ag manbayag. Natatandaan yo ta so akasulat ed Ebanghelyo: 'Agko palepesen so man-asnuk a pabilo, tan agko met pirdien so apilat a kiew.'²²⁵ Imbaga iya nen Kristo pian diad Agew na Panangukom et anggapoy magmaliw ya rason tayo. Amta yo, no naopot la so larak ed reserwa na

²²³ Heb. 10:31.

²²⁴ Mateo 21:44.

²²⁵ Ikompara ed Isaias 42:3 tan Mateo 12:20.

lampara tan daiset la labat so atilak ed paway, say lampara et magano lan ompek, anggano say apoy to et 'manliliwawa'—no maminsan et masileng ya onliliyab, no maminsan et ngalngali la ag nanenengneng. Say ontan a lampara et singa sakey a too ya akakera la ed kama na ipapatey to, ya nanenengneng ni so unor iran sinag na bilay to. Balet, ag labay nen Kristo ya ipatey iyan lampara, ta no andi, say apatey a lampara et mangibaga: 'Nantuloy ak komon ya anlemek, balet pinasyaw mo ak tan pinatey moy apoy ko!' Tan antoy pasyawen to? Ta diad tua, anggapoy lanaan ed lamparam! Ag met labay nen Kristo so mangasikaso ed apiger ya ikol, ta no ontan, kayari ton nabuyak ya maong, say ikol et onkontra: 'Sika so angasikaso ed siak, tan atan so rason no akin ya abuyak ak!' Balet lapud sika et ngalngali ka la abari, ngalngali la ag makapansiansia tan ngalngali ka la abari ed dilin laman mo, akin et sika ni so man-akusar ed Kristo ya sikatoy nampatok ed sika tan amberi ed sika?

Lapud agtumbok ed Ebanghelyo, sikatayo—saray monghe, tan ontan met saray klero—et mangikakayat na inkamapalsa. Kaukolan na totoo so maong ya ugali tayo, aliwan say mauges. Tan say alimbawa ya iteter na saray monghe ed saray layko et walaan na partikular tan baleg ya importansya. Saray layko et manaanap na rason pian itepel so kasalanan da, kanyan kaukolan so maingat. Nonoten yo ya: agtayo nayaran uliten kayari nen Kristo iray salita, '*Siopa so makapankasumlang ed siak nipaakar ed kasalanan?*'²²⁶ — balet nayari tayon ibaga, '*Siopa so makapankasumlang ed siak nipaakar ed tukso?*' Inbaga nen Kristo irayan salita *nipaakar* ed kasalanan lapud Sikatoy Perpekton Dios tan Perpekton Too. Balet sikatayo et too labat. Wala ray kakapuyan tayo, tan natitid na tayo — ontan labat so kipapasen to. Balet ag tayo nepeg ya magmaliw a senegangan na pankalingo na arum.

Imbaga na sakey a heneral ed siak ya no agto naampon so pananisia to manlapud ina to, naandi komon itan ed sikato legan ya walad Cyprus lapud saray agawa ed saman a panaon.²²⁷ Walay sakey ya bilin ya ibabaga ed sikami ya tratuen mi na maong tan makatao so saray mareen a populasyon na Turko, balet nadngel na sayan heneral ed sarili ton layag so sakey a klero ya onkikiyaw ed telepono: "Pateyen iray Turko!" — ontan labat, anggapoy rason. Tan saray Pharasioi, ya inmalis ed Greece manlapud Asia Minor, et alingo na saray sekta ya ginmapo ya onkalat dia ed saraman ya taon, lapud anengneng da ray obispo tan pari ya anggapoy respeto. Nen anengneng da ray totoo aliwan singa sikara ed Simbaan—saray ag manbibilay na espiritual—saray refugee ya nanlapud Asia Minor et alingo, ta diad bansa ra et amta da so nanduruman klase na klero. Tan tampol, singa walay angibaga, linma iray heretikon 'ebanghelista', ya ibabaga ran i-aaplika da kuno so Ebanghelyo ed bilay da, tan saray makapasin-asin a refugee et alingo ed sektaryanismo.

Balet no say obispo, pari, odino monghe so mankasalanan, si Kristo et aliwan mankasalanan. Balet, ag met masimoon ya iisipen na totoo iray bengatla. "Aliwa ta," kuan da, "sakey a representante nen Kristo?" On, balet say tepet et: mangiteter kasi iyan representante na ligliwa ed Sakey a irerepresenta to? O agda kasi iisipen na totoo no antoy manatalaran ed ontan a representante nen Kristo ed bilay a onsabi? Kanian, say arum, lapud nalingo ira ed arum ya aliwan marakep ya agawa ed bilay na saray klero, et anggad naandi so pananisia da. Ag naisip na sarayan makapasin-asin ya kamarerwa ya no say sakey ya pulis so akasalanan, aliwan kasalanan na saray kabaleyan to, tan no say sakey ya pari so akasalanan, aliwan kasalanan na Simbaan. Balet, saramay naliliwa balet maong so ugali ra et natatalosan da ya no ipaliwawa ed sikara. Saray ontan a totoo et wala met iray makapainawa a rason, lapud nayaran nalinawa ra ed karuksan, tan wala ray arum a bengatla ya talagan agda natalosan.

— Geronda, akin ya anggapoy malet ya mangibabaga na posisyon da nipaakar ed saray amayamay ya tukso ya nagagawa ed loob na Simbaan?

— Nipaakar ed saray nagagawa ed Simbaan, ag nayaran ilarew ya amin so posisyon ed balang isyu. Nayari labat ya itepel so nagagawa, ya man-anos anggad ipanengneng na Dios no antoy kaukolan ya

²²⁶ Nengnengen so Juan 8:46.

²²⁷ Nen Hulyo 20, 1974, sinakop na saray tropan Turko so Cyprus tan inokupa da so amianen a parte to. — *Nota na manag-salin.*

gawaen. Say pan-anos ed nagagawa et sakey a bengatla, balet say pan-apruba ed satan—no ag dapat ya aprubaan—et sananey lan maong a bengatla. No diad saray kaso ya kaukolan ya ibaga so sakey a bengatla, nepeg ya gawaen itan a walaay respeto tan kasil na linawa — ya ag manbubulalas na maoges a salita lapud sanok odino gawaen ya pampubliko so isyu. Nepeg ya ibaga so kaukolan, diad pribado, ed samay too ya kabatangan. Nepeg ya mansalita a walaay ermen, lapud panangaro, pian mas magmaliw iran atensyonado ed arum a bengatla. Aliwan say toon mangibabantak na katuaan ed lupa na sakey a too, odino samay mangipapasiag ed interon mundo, so matua tan prangka, noag ingen samay, lapud panangaro tan panagbilay unong ed katuaan, et mansasalita na makatunongan no antoy kaukolan ya ibaga tan no kapigan kaukolan ya ibaga, diad suston panaon.

Saray mandidiminio ed arum ya anggapoy panag-usisa et walad espiritual a kabilungetan tan, makapaermen, tinitingda ray totoo a singa ra la saray tapew odino troso. Sarayai ya totoon anggapoy kanonotan et anggapoy panangasi dan manngungot ed arum ya manirap tan manpasen-pasen. Balet sarayan nalilingo ya 'ama-ama na Cubism' et naliliketan da ed katuaan ya, manlapud silong na panagkondenar da, et ompaway iray mapino tan diretso ya angulo ya tapew na too. Para labat ed sakey a too ya akayurongan na masiken a demonyo so walay rason ed pampapabantag na totoo ed publiko tan pampapaway na apalabas da, pian nabelbelat iray makapoy a kamarerwa. Siempre, say unor et para labat ed saramay walaan na ontan a kanepegan so demonyo. Malinew ya say i , say maringot ya espiritu, et ipapanengneng to ed publiko aliwan saray birtud na totoo, noag ingen saray kaletyan da. Diad baliklad, saray totoon akapangiliktar ed sarili da manlapud saray pilalek da et anggapoy mauges a linawa ra kanian lalabanan da so mauges panamegley na maong. No makanengneng ira na karutakan ed sakey a lugar ya ag naekal, sasakbongan na sarayan totoo itan na arum a bengatla pian ag makapasukal ed arum. Balet saramay mangukotkot na basura tan karutakan na kasalanan na arum et singa ra manok a mankokotkot ed satan, tan amta yo la no antoy resulta to...

Natan, diad panamegley na saray²²⁸ , baleg so gagawaen na demonyo pian mandungis, man-usil tan maneral na ngaran. Manggagaway sikato na makapakebbiew a kalirongan, balet diad kaunoran et nasumpal met so gawa to. Onlabas iray taon, tan saray matunong et mankirlap. Sikara so magmaliw a kabat, anggano simpli so kabunigan da, lapud diad satan a panaon et man-ari so baleg a petang ed mundo tan saray totoo et onarap ed sikara. Nipaakar ed saramay mangilililingo natan ed arum, no mabilay ira ya makanengneng ed saratan a panaon, nababaingan ira.

Say Duga ya Panag-isip Nipaakar ed Saray Isyu na Simbaan

— Geronda, no walay saray komplikadon problema ya ompaway ed Simbaan, anto so duga ya paraan ya pangarap ed saratan?

— Nepeg ya iwasan so duaran gilid. Saray problema et ag nasolusyonan diad pan-usar na saray duaran gilid. Nen saman ya panaon, say sakey ya groser et mangala na panukad pian sukaten so granulated ya asukal, groats o arum ya kapara to, tan in-inot ton iyarum ed timbangan. Diad onian paraan, nagmaliw ya eksakto, tan nampantay so timbangan. Agto binulalas so dakel ya kantidad ed timbangan o inekal to ya amin ya biglaan tan maples. Saray duaran ekstremo et lawas dan sinubok so Inan Simbaan. Tan saray akakapet ed sarayan ekstremo et manirap met, lapud balang ekstremo et kaslakan ya manpasakit ed matdem ya gilig to. Singa, ed sakey a dapag, sakey a too ya apasukopan—sakey a taon andiay bael ed espiritual ya mandederal ed amin—so akakapet ed ekstrimo to, legan ya ed sananey a dapag sakey a buang, ya say makulangkulang a selos to et akasakey ed makipet a kanonotan, so manpepetet met ed sarili ton ekstrimo. Diad arum a salita, say sakey a taon andiay espiritual a baing et ag balot makikasundo ed sakey a fanatiko ya apupono na makulaw a selos. Saray ania ran totoo et manlames tan manpepetek-petekan, lapud parehon anggapoy Grasya na Dios ed sikara. Tan insan — ag

²²⁸ Impaisalita nen 1974.

komon itulot na Dios! — nayaran say duaran ekstremo et ag la ontunda a manpepetek-petekan, ya anggapoy anggaan. Balet saramay makapangiyurong ed saray gilid na duaran ekstremo paonla ed balang sakey—pian mankakasakey ira—tan sirin makasabi ed pankakasakey na kanonotan tan mankarekconciliado—et koronaan nen Kristo na duaran ag-nalalatew a korona.

Nepeg tayon man-ingat ya ag manggawa na problema ed loob na Simbaan odino pasobraan so angkekelag ya kakapuyan na too, pian ag tayo makapangiter na mas baleg ya deral tan mangiter na rason na liket ed Maruksa. Siopaman ya, no makanengneng na angkekelag ya gulo, nagkaligalig tan, lapud pasnok, biglan onggalaw ya itama itan, et singa sakey ya andi-kakanaan ya sexton ya, sanen nanengneng to ya mantutulo so sakey ya kandila, biglan onggalaw ya itama itan, ya diad proseso et natutulak to ray man-dodoktrina, napapabaliktad to ray kandelerya tan manggagaway sankabaleg ya gulo legan na serbisyo. Makapaermen, ed panaon tayo, say Inan Simbaan et nababalang na dakel: arum—saray atagey so inadalan da—et akakapet ed dogma ed kanonotan da, balet aliwan unong ed espiritu na saray sagradon ama. Saray arum—saray ag-nambasa—et ontan met so impan-kapot da ed dogma, balet diad panamegley na ngipen da. Kanian et ipepekto da iratan no mantotongtong ira nipaakar ed pigaran isyu na simbaan, tan diad onian paraan et mas baleg so perwisyo ya aawiten na Simbaan nen say manlapud saray kalaban na Ortodoksiya tayo. Maong no say ilog et aliwan masyadon maples, ta no andi et awit na danum so kakiewan, bato, tan totoo; tan aliwa met ya masyadon mababa, ta no andi et magmaliw ya atap ya napno na kuto.

Tan wala ray totoo ya aliwan say pankaabigan na amin so papansinen da, noag ingen say pansisibaan ed balang sakey. Say ontan a too et mas mangiiter na atensyon ed arum nen say ed sarili to. Manalagar ya no anto so ibaga o isulat na kalaban to, pian makapangiter na maoges a panag-ataki ed sikato; balet no sikatoy mismo so nepeg a mangibaga o mansulat na parehon bengatla, sinuportaan to met komon so saray argumento to na dakel a panangalig manlapud saray sinulat nen , say Sagradon Kasulatan tan saray sinulat na saray Santo a Ama. Say kaugsan ya gagawaen na ontan a too et baleg lapud, diad sakey a dapag, manggagawa na aliwan hustisya kontra ed kapara ton too, tan diad sananey a dapag, dadagdagan to ed arapan na saray matoor. Niarum ni, say ontan a too et mabetbet ya ililiwa to so kamarerwa na saray makapoy tan sirin et manbubunog na agpanisia ed loob da. Saray arum, pian napetek so mauges a linawa da, et say arum so babalawen da imbes ya sikara mismo, tan, diad aliwan dugan panangawat ed saray salita na Ebanghelyo ya '*say panangidaulo na Simbaan*' (²²⁹), et ipapaway da ed amin a mundo so arum ya isyu ed loob na simbaan, ya ipapasirayew da manlapud amin a pasen iray bengatlan ag komon nepeg ya ibaga. Pigapoan la komon na sarayan totoo so sarili dan melag ya simbaan—diad pamilya da odino komunidad na saray monghe—tan no agawa itan ed sikara, et ituloy da la so mangibain ed Inan Simbaan. Diad kanunotan ko, saray maong ya ananak et agda balot akusaan so ina ra na antokaman.

Kaukolan na Simbaan so amin a klase na totoo. Balang sakey—saray maamo so ugali tan saray istrikto so panag-ugali—et mangiiter na serbisyo da ed Simbaan. Say laman na too et kaukolan to so nanduruman klase na naakan—masamit tan maalsim; anggan saray mapait a bulong na dandelion et kaukolan. Ta balang naakan et wala so bukor ton sustansya tan bitamina. Diad parehon paraan, say Laman na Simbaan et mankaukolan na totoo ya nanduruma so ugali. Say sakey a too et mamapareho ed ugali na sakey. Sikatayon amin et obligadon man-anos aliwa labat ed saray kakatwan ugali na kapara tayo, noag ingen pati ed saray kakapuyan da bilang totoo. Makapaermen balet, wala ray arum a totoo a mangiilalo na aliwan makatunongan ed arum. Labay da ya amin a totoo et kapareho da na espirtual a disposisyon, tan no say sakey a too et naiiba ed sikara—singa bilang, no mas mapablin o mas masungit so ugali to—insan da tampol ya isipen ya sikatoy aliwan espirtual a too.

²²⁹ Mateo 18:17.

Nipaakar ed Atagey ya Puesto tan Kagalangan na Too

Makapakelaw ya say arum et mas iiter da so importansya ed gloria na too nen say ed gloria na Dios, ya manatalaran ed sikatayo no '*onarawi tayo ed gloria na too*'. Anggano nagamoran tayo ni so sankatageyan ya rangko ed intiron mundo, tan anggano say intiron mundo et akaparaan ya mangidayew ed sikatayo, antoy nagawaan na satan ya maong ed sikatayo? Itawen to kasi itayo na papuri na mundo paonlad Paraiso, odino itulak to itayo paonlad araralem na impierno? Tan antoy imbaga nen Kristo? '*Agak mangaawat na gloria manlapud totoo*'.²³⁰ Antoy nagawaan to ed siak no, imbes ya sakey ak ya simplin monghe, magmaliw ak ya hieromonk, obispo, odino patriyarka? Kasin makatulong ed siak so atagey ya rangko pian makaliktar? O kasin magmaliw ya ambelat a pabigat ed makapoy a si Paissius tan itulak to ed saray pasakit na impierno? No anggapoy bilay kayari na saya, sirin say makaloko a pananap na mas atagey a rangko et nayari ni ingen ya ipaliwawa ed arum a paraan. Balet, say sakey a manaanap na kaligtasan na kamarerwa to *et 'anggapoy ipapasen to ed amin a bengatla'* (²³¹) tan ag manpupursigi para ed mas atagey a rangko.

Si Moises et imbaon na Dios pian iliktar so saray totoo na Israel. Balet, anggano ontan, ag sikatoy nibilang a manepag ya onloob ed Promisadon Dalin, lapud nankungot-ngot ed Dios para ed saray totoo to. Nambilay si Moises ed pegley na ag-ontotondan panag-ungot tan panag-ungol da, tan sakey ya agew et sikatoy nankungot-ngot met. "Saray totoon aya," kuan to, "et mankikerew na danum ed siak. Iner ko la koman mangala na danum para ed sikara?"²³² Panon? Ta agano ni labat et tinampaling mo may bato, nampaway na danum tan pinainum mo ra! Mairap kasi itan? Balet si Moises, lapud interon atension to ed nanduruman administratibon bengatla tan problema na saray totoo to, alingwanan to la no panon karakel so danum ya datin pinaway to manlapud bato. Agto aninonot so lingo to tan agto kinerew so dispensa ed Dios. No kinerew to komon so dispensa, pinerdona komon na Dios. Say agto pan-loob ed Promised Land et melag a dusa manlapud Dios, sakey a penitensya para ed panag-ungol to. Siempre, inawit na Dios si Moises ed Paraiso. Pinarangalan to so sikato diad impangibaki to ed sikato, kaiba so propeta Elias, diad Palandey Tabor legan na Pananguman na Katawan . Amin ya sarayan agawa manlapud Banal a Kasulatan so ontutulong ed sikatayo pian natalosan no panon kabaleg ya isabegal diad dalan ya mangitonton ed sakey a Kristiano diad Paraiso so atagey ya posisyon ya inter ed sikato—tan say responsibilidad ya kaiba to.

Tan arum et nepeg dan nalikna so liket labat ed loob da tan ipanengneng da itan ed paway, lapud inayos na Dios pian anggapoy responsibilidad ya awit da. Balet imbes, sarayan totoo, diad baliklad, et manpupursigi para ed responsibilidad tan mas atagey ya opisyo; tan no say ontan ya opisyo et ag-iter ed sikara, sikara et napupunoy irap tan dadederalen da so kamarerwa da, tan kaiba to met so laman da, ya unong ed Apostol Pablo, et templo na Dios.²³³ Legan ya ipeparaan nen Kristo so gloran tawen para ed sikara, labay da balet so onloob ed Paraiso diad panamegley na gloria na too.

Balet, walay nayaran mantepet ed siak: 'Akin et say arum et unonan idadayew na totoo, insan la na Dios?' Balet diad kabaliksan, no say sakey a too et manaanap na dayew na too, ag-idadayew na Dios. Ag nepeg ya anapen na sakey a too so responsibilidad para ed sarili to. Tan no sikatoy pinaliknaan ed responsibilidad, nepeg ya manliket. Ta unong ed saray [espiritual] a totontonen, say responsibilidad ya awit na sakey a too et nepeg ya magmaliw a pabigat ed sikato. No say sakey a too et ag manliket ya pinaliknaan ed responsibilidad, kabaliksan to et walay inkamapangta ya akasalimukok ed loob to. Ag tayo manpilalek ed atagey a rangko, titulo, odino posisyon pian makala na gloria ed onian paraan, ta sarayan pilalek et tanda na graben sakit. Ipapanengneng na saya ya, diad sakit tayo, tutumboken tayo so

²³⁰ Gawa 5:41.

²³¹ Fil. 3:8.

²³² Nengnengen so Bilang 20:10.

²³³ Nengnengen so 1 Cor. 3:16.

dalan ya aliwan singa say dalan na kababaingan ya tinumbok na saray Banal a Ama tan diad panamegley na satan et asabi da so Paraiso.

Wala ray dakel a santo ya inliklikan da so nanduruman klase na responsibilidad: say opisina na abbot, say pagka-pari tan say pagka-obispo. Saray arum ed sikara et pinutot da so dilin lima da, say arum et say ilong da, say arum et say layag da, tan say arum ni et say dila da—pian magmaliw iran pisikal ya akapoy tan pian ag-ira naordinan. Wala ray santo ya inyasagey so atep na saray abong da pian napaordinan ira manlapud tagey; wala ray santo, singa si San Amphilochius, ya inordinan manlapud arawi. Sarayai ran lalaki et edukado; walaan ira na kabanalan. Balet, sanen abidbir da so baleg a dignidad na kamarerwa, tan say agnaparaan a kabegat na responsibilidad a nagmaliw a baleg ya isabegal ed kaligtasan na sakey a too, inliklikan da iyan responsibilidad. Say dalan a nalmo na sarayan totoo so akatulong ed sikara ed espirtual a paraan.

Tan diad Masanton Palandey, say arum et ituring da so pagkapari bilang sakey ya makasbel ed espirtual a bilay. Ta, maliban ed arum nin kimey da, kaukolan na saray hieromonk so onla ed arum a monasteryo pian mitongtong ed obispo; ipapawit ira no agew na pista... Siempre, saraya et espirtual a pista, balet daiset labat so kareenan na linawa ya iter da. Legan kon manaayam ed sakey a komunal a monasteryo, akabat ko so sakey a hierodeacon. Tinmatken tan inatey legan ton awit ni so rangko na hierodeacon. Nen ugaw ni a monghe, anggapoy diakono ed monasteryo, kanian sikatoy inordinan. Kayari na satan, walay mas kalangweran a grupo na saray agagi ya nankimey ed monasteryo. Sikara so inordinan deakono tan pari, legan a say deakono, ya inordinan antis ed sikara, et naynay ya inmuunor ed arum tan nansiansia ed parehon rangko. Nen pinaseseg ya magmaliw a hieromonk, inmebat: "Anggapoy ontan a pankaukolan na monasteryo ed natan. "Salamat ed Dios, wala ray agagi ya mas ugaw nen siak." Insan sikatoy inyan ed sakey a kimey diad opisina na monasteryo. Nen sinmabi iray edukadon nobis ed monasteryo, kinerew ton ekalen la ed saray kimey to ed opisina tan inako toy sananey a kimey. Tan nen nalalampasan na mairap a panaon so monasteryo, say matoor a hierodeacon et ginapoan ton kinerew ed sakey a marakep a hieromonk ya onabobon ya ipili bilang abbot. "Akin et inikkat mo so responsibilidad mo?" so intepet na hieromonk ed sikato. "Desidido ka lan ikarga ed siak so belat? Onia so gawaen tayo: sika so magmaliw a membro na Spiritual Council, insan siak so magmaliw ya abbot." Kanian say sakey et nagmaliw ya abbot, tan say sakey balet et akila ed Spiritual Council. Balet nen nainawa la so amin tan maayos la so panag-andar na monasteryo, tinaynan met na diakon mi so Banal a Sinodo. Sayan diakon et baleg so nitulong to ed siak. Sikatoy walaan na dakel a Grasya na Dios. Kada no walay mairap ya isyu ya pipipitewen ed Banal a Kinot na Banal a Palandey, sikatoy iimbitaan diman pian iter so makabat a opinyon to.

— Geronda, anto sirin so rason no akin ya saray espirtual a totoo, anggano agda inaro so kuarta, et manpipilalek na kabantogan? Singa totoo so imbaga na saray daan a Griego: 'Dakerakel so nankamua ed kayamanan, balet anggapo so nankamua ed kabantogan?'²³⁴

— Say rason et ta masyadon anggapoy laman na ulo ra, singa la ra abot ya nayaran laen na bola. Saya so mismon kabaliksan na andi-kakanaan tan maangin a gloria. Saray salitan 'dakerakel so nankasibeg ed kayamanan...' et ipapanengneng to so pananaw na mundo ed saray bengatla. Anggapoy lugar to ya ed espirtual a bilay. Saraya so salita na saray daan a Griego, ya agda kabat so Tuan Dios. Diad espirtual a bilay, say gloria et nepeg ya naandi. Wala ta'y too ya akasungdo na mas baleg ya kababaingan nen say sinagmak nen Kristo? Saray Ama et inanap da so kababaingan, tan say Dios et ginantimpalaan to ra na dayew. Balet saramay manaanap na dayew para ed sarili da et wala ni ed lawak na mundo — atan, diad istadyum. Mankakansion ira ed football match: 'Gloria ed si Spartak!' Balet ed gloria ya abitla ed Ebanghelyo, wala so panangaro tan kababaan. '*Gloripikaen Mo so Anak Mo,*' kuan

²³⁴ Sakey a kasabian nen Cleobulus – tirano na Lindos ed Rhodes – sakey ed saray pitoran antigo iran makabat (ika-6 a siglo BC). – *Nota na manag-salin.*

nen Kristo, 'tan say Anak Mo et gloripikaen To Ka... Saya so bilay ya andi-anggaan, pian nakabat da Ka, say saksakey a tuan Dios."²³⁵ Diad arum a salita, kinerew nen Kristo ed Dios Ama ya saray totoo et makabat ed Manangiliktar da tan sirin et makaliktar. Balet natan, maslak ed saray totoo et panggugunaetan dan makalay gloria no iner man so nayarian da. Gloria ed kawigi, gloria ed kawatan, insan et mankakapkap ira ed kawatan tan kawigi ran sali a mankasabay. Saya so imbaga nen Kristo: "*Say pan-awat na gloria ed balang sakey,*"²³⁶ "*manloloko tan naloloko.*"²³⁷ Say ontan a gloria et makapasubo ed siak; agko nayarian so manbilay anggan sakey ya agew ed ontan ya kipapasen.

Say responsabilidad ed arum et baleg ya isabegal ed espirtual a bilay. Saray manipirawat ya milimog ed espirtual a gawa et iiwasan da so responsabilidad. Kaslakan, saray manisisikap para ed atagey ya posisyon tan autoridad et makasabi ed mauges a pansumpalan. Onloob so personal a motibo tan inkakasarili, insan saray lider et manumpisa lan mankokontraan tan manbabanggaan ed limog da. Ta diad katuaan, walay inkakasarili ed duaran lider ya aya. Balet, saramay mantratabaho a walaan na panangaro et agda papainawaen so sarili da tan ekalen da so 'sarili' da ed balang gawa; epektibo iran maong a mantutulong ed arum, ta diad ontan labat et nakompiyaan iray kamarerwa a mankaukolan na tulong, tan diad ontan labat et naromog na saray kamarerwa na saramay ontutulong ed arum so panaginawa ed loob ed sayan bilay tan ed bilay a onsabi.

Nen saman a panaon, nampan-retiro iray masanto a ama ed desierto tan, diad panamegley na panagkalkalna ed sarili, inekal da so saray makasarin pilalek da. Anggapoy ginawa dan sarili ran plano o proyekto, inter da so sarili da ed lima na Dios tan inarawi da so atagey ya posisyon tan autoridad — anggan akagamor la ra na sakey a grado na kinasanto. Say eksepsyon et no say Inan Simbaan et mankaukolan. Insan inunor da so linawa na Dios, tan say ngaran na Dios so nidayew diad panamegley na saray masanto a bilay da. Diad arum a salita, unona, diad panayam ed desierto, panagpapakabusog ed maabig a espirtual a naakan tan panayam ed silong na maasikaso tan maul-an a panangasikaso na saray espirtual a ama da, saray Masanto ya Ama so akagamor na mabiskeg ya espirtual a bunigas; tan kayari to labat et sikara met so nagmaliw ya espirtual a manangibangat.

No Panon ya Ipapangulo so Simbaan

Say Simbaan ya Orthodox et lawas ya inorganisa so bilay to diad panamegley na saray Konsilyo. Aya so diwa na Orthodox: diad loob na Simbaan, say Banal ya Sinodo so nepeg ya man-uley, legan a diad saray monasteryo, say konseho na saray maedad so nepeg ya man-uley. Say Primate na Simbaan tan say Sinodo et nepeg ya mankakasakey ya mandesisyon. Say abbot odino abbess na sakey a monasteryo et nepeg a mandesisyon a kaiba so espirtual a konseho na monasteryo. Say Primate na Simbaan et sankanaan ed saray kapara to. Say Patriarka et aliwan papa; sikatoy walay parehon rangko [ed panagpari] a singa saray arum a hierarka. Natan, say Papa—on—sikato et sakey a pigura na sananey a klase. Sikato et a , akayurong ed atagey a trono, legan a say arum et uungupan da so sali to. Balet say Patriarka et aliwan Papa; sikato et akayurong a kaiba iray arum a hierarka tan kokordinaren to ray gawa ra. Tan say abbot odino abbess na sakey a monasteryo, diad relasyon to ed arum a miyembro na espirtual a konseho, et sikato met so unaan ed saray kapara to.

Say Primate na Lokal ya Simbaan odino say abbot na monasteryo et agto nayaran gawaen so amin ya labay to. Say Dios so mangiiter na liwawa ed sakey ya obispo odino miyembro na konseho na saray maedad nipaakar ed sakey ya bengatla, tan ed sananey nipaakar ed sananey ya bengatla. Isipen yo pa, ta say apatiran Ebanghelista et mankokompletoan da so sakey tan sakey. Ontan met no walay isyu ya pipitpiten ed Santo Sinyodo odino ed espirtual a konseho na monasteryo: balang sakey et ipresenta to so

²³⁵ Juan 17:1 tan onsusublay.

²³⁶ Juan 5:44.

²³⁷ 2 Timoteo 3:13.

opinyon to, tan no say opinyon na sakey et naiiba ed saray arum, saya et nirekord ed minutes na konseho. Ta no walay desisyon ya ginawa ya kontra ed saray ganggan na Ebanghelyo tan walay sakey ya ag-onabobon ed satan a desisyon, sirin, no agda ipilit ya isulat so opinyon da ed minutes na konseho, say magmaliw ya impresyon et singa inabobonan da so lingo. No say sakey a miyembro na Banal a Sinodo odino espirtual a konseho et ag-onabobon ed sakey a lingo a opinyon balet pinirmaan to so pangkabilugan a desisyon ya ag-inirekord so opinyon to ed minutes, sikatoy manggagawa na lingo tan walay responsibilidad to. Diad onyan a kaso, sikatoy makasalanan. Balet, no impa-ekspres to so opinyon to, anggano ag-onabobon ed sikato so karaklan, ag-sikato makasalanan ed arapan na Dios. No say Sinodo ed Lokal ya Simbaan odino say espirtual ya konseho ed saray monasteryo et ag duga so pan-andar da, sirin, anggano salitaen tayo so salita na Ortodoksyon ya espiritu, diad gawa et walay papal ya espiritu tayo. Say Ortodoksyon ya espiritu et saya: nepeg ya ipa-dengel tan isulat na balang sakey so opinyon to, imbes ya man-erel lapud takot odino pilalek ya isalba so dangal to—pian mansiansian maong so relasyon ed Primate na Simbaan odino say abbot na monasteryo.

Balet anggano saramay klero ya, diad kalangweran da, et walaan na pigaran posisyon na panangidaulo diad loob na Simbaan, et manpapairap ed sarili da. Aaksayen da so potensyal da—anggano walaan ira na saray kalidad ya kaukolan para ed posisyon da.

Napipigil ira tan naeelmeran ed saray gilingan na administrasyon tan papeles, tan anggapoy naala ran espirtual a benepisyo, anggano wala ed sikara so saray kaukulan a rekisitos para ed satan. No agda inaksaya so sarili da ed anggapoy kakanaan, noag ingen inikdan da so sarili da ed panagpaaligwas na espirtual a bilay da, arum ed sikara et nagmaliw komon a baleg a espirtual a kayamanan na Simbaan. Lapud agda pan-asikaso ed sarili da—diad sankaabigan a kabaliksan na salita, odino, lapud agda panag-obra ed sarili da—say sakey a too et magmaliw a singa sakey a komersyante ya abala ed panaliw tan panaglako, balet agto amta no panon karakel so utang to. Tan diad kaunoran, say ontan a komersyante et niyakar ed prisoan na saray utang.

Makapadismaya ed siak so nadngel ya saray kalangweran a pari so mangokupa ed saray posisyon na autoridad. No labat inantala da ni so pangako ed pabigat na panangidaulo, say tulong da ed arum et baleg so nagawaan ton maong ed arapen. Balet, mabetbet ya aliwan saray eksperiyensyado lan pari, ya makasarag ya manggawa na espirtual ya trabaho ed saray sakop da, so nagmaliw ya pari na parokya, noagta saray kalangweran ya pari. Saya so mangiiter na duaran klase na kaugsan. Say unonan kaugsan et saray kalangweran ya pari, ya agda nin unonan ginawa so espirtual ya trabaho ed sarili da, et aakuen da la ed saray abagatan da so responsibilidad para ed arum. Lapud agda ni naala so espirtual a kayamanan, walad posisyon ira ya manpilit ed sikaran mangiter na sayan espirtual a kayamanan ed arum. Say komaduan kaugsan et saray mas matatken a membro na klero, ya anggapoy posisyon na responsibilidad diad loob na Simbaan, et agda naibagi so mablin eksperiyensya tan espirtual a liwawa da ed arum.

Say Banal a Liturhiya

— Geronda, no iseselebra so Banal a Liturgiya, nepeg kasin naynay ya wala ray mankomuniya?

— On. Lapud say manunan gagala na Banal a Liturhiya et para ed saray Kristiano—anggan saramay daiset ya akaparaan la—pian makaawat na Banal a Komunyon. Amin ya pikakasi na Banal a Liturhiya et nipaakar ed ''—saray matoor ya mangawat na Banal a Komunyon. Kanian, nepeg ya wala man anggano sakey ya mangawat na Komunyon ya wala ed Liturhiya. Siempre, no maminsan et nagagawa ya anggapo ed saray manpipikasi ed Banal a Liturhiya so akaparaan ya mangawat na Komunyon. Sakey itan ya nanduma a pamaakaran, balet maong nin siansia no walay anggano sakey labat ya mangawat na Komunyon — nayaran melag ya ugaw, odino sakey ya bingut. No anggapoy anggano sakey a makokomunyon, say Banal a Liturhiya et gagawaen labat pian say pari so makaawat na Banal a

Komunyon tan pian nonoten so ngaran na saray mananisia. Balet saya et nepeg ya eksepsyon labat imbes ya say regular ya gawaen.

Diad balang Misa, nabibilin lamet iray agawa na Balon Tipan. Say Banal ya Altar et say Bethlehem; say Banal ya Trono et say Sankasantosan ya Sepulcro na Katawan; say Krusipijo ed beneg na Trono et say Banal ya Golgota. Diad panamegley na Misa tan say presensya nen Kristo, nababanal so interon pinalsa. Saray Banal a Liturhiya so mamapansiansia ed mundo! Makapakelaw a maong so inter na Dios ed sikatayo! Agtayo mankanepegan ed saya. Wala ray pari ya nararanasan da iyan makapakelaw a Sakramento ed kada Banal a Liturhiya. Imbaga na sakey a klero ed siak no panon ya say sakey a simpli tan mabait a pari et nankumpisal ed sikato: "Mairap a maong para ed siak so mangawat ed saray Banal a Gasa. Agko napigil iray 'makapabaing' ya lua ko. Diretso iran onbabagsak ed Banal a Kopas, tan grabe so pakadismaya ko ed saya." Tan panon so impan-akis to! "Kerew mo ed Kristo," kuan na akabat to ed sikato, "ya iteran to ka met na pigara ed saraman ya 'makapabaing' a lua."

— Geronda, akin ya ompapaway ka ed stasidia no say pari et manpipikasi ed saray pananggalas a pikakasi?

— Tatalaguan ko so stasis ta, legan ya manpipikasi so pari, say Dios et mangiiter na Banal a Grasya ed sikato pian iliktar to ed saray kakapuyan to tan mangiter na biskeg ed sikato pian isagawa so Banal a Misteryo. Kaabay met na satan, saray matoor et nepeg met ya manpikasi na matoor pian makaawat na Banal a Grasya.

Say Banal a Liturgiya et ongapo ed Proskomedia. Panon ya diad probidensya na Dios et no maminsan et i-aareglo to ray bengatla pian natatalosan tayo met no anto so saray Banal a Misteryo tan nalikna tayo iraya! Nen manseserbi ak ni bilang altar boy, walay sakey a makapakelaw ya agawa ed siak. Aminsang, nen say pari ya mangigagaway Proskomedia et imbelyaw to ray salitan: "*Singa kordero ya iyakar ed panag-ololan*," nadngel ko so inkakigtel na Kordero ed sagradon diskos. Tan nen imbelyaw na pari iray salita: '*Say Kordero et isasakripisyo, say Anak na Dios...*'²³⁸ nadngel ko so panag-ibal na kordero ya nanlapud sagradon altar. Makapataktakot a talaga iman! Kanian ibagak ed saray pari ya say Kordero et ag nepeg ya ekalen tan belwatan antis na Proskomedia, noag ingen insan la ikarga ed sagradon diskos a kaiba iray salitan: '*Say Kordero na Dios et isasakripisyo*' tan '*Singa kordero ya itatagar ed panagkatay*.' Diad mismon panaon ya ibabaga irayan salita—tan aliwan mas malmalet—diman nepeg ya alaen na pari so sagradon pika tan gilingen so prosphora. Diad arum a salita, *no* ibaga la so salitan '*Say Kordero na Dios et isasakripisyo*,' diman la nepeg ya nagawa so 'panag-ebel' na Kordero diad altar.

No, legan na Proskomedia, mantunog so kura na kampana²³⁹ tan sikayo et man-komemorasyon na saray ngaran ya akasulat ed listaan, nepeg ya mila so puso yo ed irap na balang kaluluwan ya kokomemoraen yo, mabilay man o inatey la. Isipen yo so amin ya pankaukolan na too ed pangkabilugan tan, lalo la, saray pankaukolan na samay too ya ipipikasi yo, tan manpikasi kayo: "Tandaan mo, O Katawan... Maria, Nicolas... Sika, Dios ko, amtam iray kairapan ya aarapen da. Tulongan mo ra." Tandaan mo ray ngaran ya inter ed sika para komemorasyon ed nanduruman Banal a Liturgiya — arum ed talo, arum ed lima. Tandaan mo ray nakekeran ngaran bilang komaduan prayoridad. No andi, antoy punto to — komemoran yo ray arum ya naynay, legan a saray arum, ya mankaukolan na tulong ed pikakasi, et ag balot komemoran? Agko natalusan iyan. Saray ngaran na saray Katoliko, Tasi nen Jehova tan arum niran eretiko et ag nepeg ya komemoran legan na Proskomedia. Ag nepeg ya mangala

²³⁸ Unong ed librong liturhikal na Griego. — *Nota na Managsalin*.

²³⁹ Unong ed tradisyon na Palandey na Athos, kayari na pikakasi na Komatlon Oras, say pari ya mangigagaway Proskomedia et mantitiktik na melag ya kampana ya walad altar, tan natetelek so serbisyo. Saray monghe et ompapaway ed saray stasidia da tan tahimik dan kokonduanen iray ngaran na saray mabilay tan saray inmalis la. Diad sayan panaon, alaen na pari iray partikula, ya ibabaga to: 'Tandaan mo, O Katawan.' Insan ituloy so inantunan serbisyo. Nengnengen so The Holy Mountain Rule of Church Order. Holy Trinity St Sergius Lavra, 2002. p. 33. — *Tanda na manag-salin*.

na parte para ed sikara odino manggawa na memorial service. Balet, nayari itayon manpikasi para ed bunigas tan liwawa da, tan anggan kansionen so makapikasi ya canon.

— Geronda, walan arum a pari ya ibabaga da ya agda labay ya mansasalita na Misa ya mabetbet, pian ag ira nasanay.

— Ag nepeg ya ibaga na sakey a pari iray ontan a bengatla. Aliwa itan. Singa to labat ibabaga: 'Agko masyadon bibisitaen iray kakanak pian mas maong so panangawat da ed siak no ombisita ak.' Balet, nepeg ya manparaan para ed Banal a Liturgiya. Say Banal a Komunyon et mamapaabig tan mamapabala ed saramay manisisikap ed pananisia. Balet panon to met ya natulongan iramay ag manisisikap? Antoy nayaran umanen nen Kristo no ag umanen na sakey a too so sarili to? Nen saman, diad Palandey na Athos, diad abot na Kagalang-galang ya Athanasius, walay nanayam ya sakey ya elder a kaiba toy duaran novice, say sakey ed sikara et hieromonk tan say sakey balet et hierodeacon. Sakey ya agew, linma ray novice ed melag a simbaan pian iselebra so Liturgy. Say pari et mainggit a maong ed diyakono, lapud say diyakono et mas makabat tan mas magenap nen sikato ed amin a paraan. Balet, say diyakono met so amaseseg ed sayan inggit diad panamegley na sarili ton inkakasari. Kanian, ed paway, inparaan na pari so sarili ton mangidaulo na Banal a Misa: binasa to ray totontonen para ed Banal a Komunyon tan ginawa to so amin a kaukolan. Balet, makapaermen, agto agawa so sankaimportantian a bengatla — agto inparaan so linawa to para ed Liturhiya. Kabaliksang to, kaukolan ton mankumpisal na mapaabeba pian naekal so panangimimwa tan panangibeg ed puso to. Ta anggano mansulot tayo na malinis a kawes tan manuras tayo na buek, sarayan makapoy a liknaan et agda itayo taynanan. Kanian, say hieromonk et namparaan labat ed paway para ed selebrasyon na Liturgy; linmoob ed sanktuwaryo, no iner isusubok so Santo Sakripisyo, tan ginapoan to so Proskomidia. Balet bigla, walay makapataktakot ya dagun-dagun na karul, tan anengneng to so sagradon diskos ya tinmayak manlapud altar tan naandi.²⁴⁰ Agda la naisagawa so Liturgy. Naisip ko ya no ag inmintervenir so Maong a Katawan ed onyan paraan, tan say pari, lapud aliwan marakep so espirtual a kipapasen to, et intuloy to komon so pansELEBRA na Banal a Liturgiya, sakey a makapataktakot a kalamidad so komon ya sinmabi ed sikato.

— Geronda, no walay ag-iilaloan ya nagawa legan na Banal a Liturhiya, nayari kasin itunda?

— No ginmapo la so Banal a Liturhiya, ag nayaran itunda na pari ed pegley — anggano antoy nagawa. Anggano walay ongapoy guerra, nepeg ton ituloy anggad sampot so Liturhiya. Nepeg ton ituloy anggad sampot so Liturhiya, anggano onasingger iray kalaban ed simbaan. Say sankarakelan ya nagawaan to ed ontan ya kipapasen et say pansagpot ya itapos itan ed sankasikmat ya posible. Balet nepeg ya walaan na pananisia ed Dios tan ag natatakot.

Say sakey a ministro na Sankatageyan a Dios et nepeg a nabirbir ed baleg a panag-asikaso, inkalinis, tan agnapapansalan ya integridad.²⁴¹ Mas atagey iray pari nen say saray anghel. Legan na selebrasyon na Sakramento na Banal a Misa, saray sagradon anghel et tatakloban da ray lupa ra legan a gagawaen na pari iyan Sakramento.

Kapitulo 3.

Nipaakar ed saray piyesta tan agew ya anggapoy trabaho

²⁴⁰ Nengnengen si *Elder Paisios*. The Fathers of Svyatogorsk and the History of Svyatogorsk. Holy Trinity St Sergius Lavra, 2001. pp. 102–104.

²⁴¹ Say salitan 'uncompromising' dia et patalos na Griegon salitan 'ἀκρίβεια' (literal: ka-eksaktuan, ka-istriktoan). Diad teolohiya na Orthodox, say akrivia et ontutukoy ed prinsipyo na saray Ama na Simbaan nipaakar ed istrikton pananaw ed saray Sagradon Canon (tan, diad mas malaknab a paraan, ed Tradisyon na Simbaan), ya say literal tan eksakton aplikasyon da et nabibigbig a kaukulan. — *Nota na Managsalin*.

Sikami, saray matoor, et iselebra tayo iyan espiritual a piesta²⁴²

Diad pangitandoro ed sikatayo ed espiritual a katageyan panamegley na baleg a panangaro tan baleg a liket To, ya ibubuhos To ed saray kamarerwa na saray matoor diad amin a pista To, si Kristo et tuan pampaolyan To itayo tan ipawil To itayo ed bilay. Basta labat sikami met so mibibiang ed sarayan pista tan walaan na espiritual a pananabangan pian magmaliw irayan espiritual a selebrasyon. Sirin, manselebra tayo na espiritual tan nabuek tayo na espiritual ed alak a taga-tawen ya inyakar na saray santo, ya iter da ed sikatayo pian iinumen.

— Geronda, panon ya naeksperiensya na sakey a too so pista ed espiritual a paraan?

— Pian naeksperiensya so pista, nepeg ya ilemlem na sakey a too so kanonotan to ed saray mismon sagradon agew, imbes ya ed saray gawaen ya nepeg tayon gawaen para ed sarayan sagradon agew. Nepeg ya nonoten na sakey a too iray agawa ed balang sakey a sagradon agew—balang no Pasko, Theophany, Paskua na Kinaoli o antokaman ya arum a pista—tan ibalikas so Panalangin nen Jesus, ya idadayew so Dios. Diad onian paraan, selebraan tayo so balang pista ya walaan na baleg a respeto. Saray totoon mundo et aanapen dan natalosan so kabaliksan na Pasko diad panamegley na litson baboy, na Paskua diad panamegley na litson kordero, tan na Shrovetide diad panamegley na confetti. Balet, saray tuan monghe et nararanasan da so saray makapanyarin agawa ya inagew-agew tan lanang iran maliket. Kada simba et mabilay ira a singa satan so Semana Santa. Kada Mierkoles, Huebes, tan Biernes et nararanasan da so Baleg a Mierkoles, Baleg a Huebes, tan Baleg a Biernes — atan et, say Pasion na Kristo. Tan kada Simba et nararanasan da so Paskua na Kinaoli — say Kinaoli nen Kristo. Kailangan ta ni kasi ya alagaren so Semana Santa pian nonoten so Pasion nen Kristo? O, singa saray totoon mundano, kailangan ta ni kasin alagaren so Paskua na Kinaoli a walaan na inasal a kordero pian natalosan no antoy kabaliksan na *'Inmoli si Kristo'*? Antoy imbaga nen Kristo? *'Makaparaan kayo'* (²⁴³), aliwan *'Igapo tayo lay manparaan natan.'* Manlapud saman ya bekta ya imbaga nen Kristo so salitan *'makaparaan kayo'*, balang sakey a too—tan lalo la so sakey a monghe—et nepeg ya akaparaan lawas. Nepeg ton lawas ya usisaen tan nararanasan iray makadios ya agawa. Diad pan-usisa ed saray agawa ed balang piesta, say sakey a too et natural ya onbabalik so kanonotan to tan ondasal ya walaan na reverence. Niarum ni, say kanonotan tayo et nepeg ya malumod ed saray agawan seselebraan, tan nepeg tayon tumboken ya walaan na reverence so stichera tan troparia ya kakansionen. No say kanonotan na sakey a too et mantitilak ed saray makadios a kabaliksan, nararanasan to ray sagradon agawa tan sirin et nababago so inkasikato. No, legan ya walad onyan a kipapasen, mannonot tayo, singa bilang, nipaakar ed sakey a partikular a santo—sakey ya espisyal tayon igagalang odino say memorya to so seselebraen tayo—insan say kanonotan tayo et onabante ni na daiset: onkalab ed Tawen. No nonoten tayo ray santo, nononoten da met tayo tan tutulongan da tayo. Diad onian paraan, say sakey a too et makapangawa na pikakaaro ed saray santo, tan say ontan a pikakaaro et mas mapalkana nen say arum. Insan, legan a manbibilay ya bukor, say sakey a too et nayaran manbilay a kaiba so amin—kaiba ray santo, kaiba ray Anghel, tan kaiba so interon mundo. Manbukor—balet nasasagmak a maong so amin a sayan maaro a pikakadua! Mabilay so presensya na saray santo. Amin a santo et ananak na Dios, tan sikatayo et makasalanan ya ananak na Dios, tan sasaupan da tayo.

Pian naawat iyan tulong, nepeg tayon lawas ya marespeton komemorasyonen iray santo ya angibulos na dala, linget, odino lua da para ed panangaro nen Kristo. Tan nepeg tayon ondengel ed babasaen manlapud Synaxarion: *"Diad sayan agew et nononoten tayo si Santo..."* — nepeg tayon manalagey, singa saray sundalo ya manaalagey ya atensyon no babasaen so ngaran na saray kaiba da ya matpel ya inatey: *"Diad ontan ya agew na bulan, si ontan ya sundalo et matpel ya inatey diad ontan ya prente."*

²⁴² Nengnengen so komanem ya ode na komaduan canon para ed Presentasyon na Sankasantosan a Theotokos (21 Nobyembre).

²⁴³ Nengnengen so Mateo 24:44.

Pian tuan naeksperiensya so makapaliket ya okasyon, ag nepeg ya mantrabaho ed agew na piesta. Alimbawa, no labay na sakey a too ya nalikna tan naeksperiensya so sakey a bengatla ed Biyernes Santo, sirin ed satan ya agew et nepeg ya say saksakey ya gawaen to et manpikasi. Diad mundo na saray sekular, saray makalikas a totoo et okupado ed trabaho tan gawaen da legan na Semana Santa, tan diad Biyernes Santo et ginapoan da lay manpapan-abobon na panangabagey na Paskua na Kinaoli: 'Maulit ya maliket!', 'Man-ingat ka!', 'Komon ta mangiter so Dios na nobya ed sika!...' Aliwa yan duga! No Biernes Santo, isesepsep ko so sarilik ed selda ko. Kayari na panagpagupit ed anghelikon paraan, say balon-gupit a monghe et nepeg ya mansiansia ya man-iimik ed loob na sakey simba. Sarayayan agew na pan-iimik et baleg so itutulong da ed sikato, lapud say Banal a Grasya et papasesegen to so kamarerwa to, tan natatalosan na monghe no antoy agawa ed sikato. Say kareenan et baleg met so benepisyto to legan na saray pista. Diad saray pista, naikdan tayo na maong ya pankanawnawa ya man-inawa na daiset, ya mangalang tan manpikasi. Kanian, nayaran walay maong ya kanonotan ya onloob ed sikatayo; nayaran usisaen tayoy kaaraleman na sarili tayo; nayaran mangiter tayo na panaon ed Pikasi nen Jesus; tan diad panamegley na saraya ya amin, natukoyan tayon maong so sakey a kabiangan na diosnon kabaliksan na pista ya seselebraen.

"Mas maong so daiset para ed saray matunong..."

Makapaermen, natan et uusaren tayo so kawayangan tayo aliwan para ed kamaongan, aliwan para ed pananap na kabanalan, noagta para ed kababalang na mundo. Nen saman, say interon simba et panaon na panagtrabaho, tan say Simba et agew na panag-inawa. Natan, say Sabado et ginawa met ya agew na panag-inawa. Balet, mas espirtual la kasi so panagbilay na totoo natan, odino mas dakel so kasalanan da? No usaren na totoo so oras da para ed saray espirtual a gawa, nanduma komon so amin—mas sentrado komon so bilay da. Balet sikatayo, saray makasalanan a totoo, et labay tayon manakew na parte na espirtual, pian agawen so parte nen Kristo. No kaukolan na saray layko so mantrabaho na ekstran agew, mankakasundo ira ed sarili da ya gawaen itan ed Simba. Mananap ira na bakantin Simba para ed 'trabaho Simba', odino arum a public holiday para ed 'trabaho Sabado', insan say pasnok na Dios et onbagsak ed sikara. Panon sirin ya makatulong ed sikara iray santo? Say Simba o pista et para ed trabaho kasi? Tan no labay na saray totoon mundo so ontulong ed sikami ran monghe ed antokaman a paraan, ag komon diad pan-trabaho ed Simba, noag ingen diad arum a klase na tulong.

Ag tayo papayagan so Dios ya mangiwanwan ed sikatayo. Tan antokaman ya gawaen ya anggapoy pananisia ed Dios et anggapoy koneksion to ed Dios. Kanian, say gagawaen tayo et kulang ed bendisyon na Dios, tan sirin et anggapoy maong ya pansumpalan to. Insan ibaga tayo: 'Kasalanan na demonyo.' Aliwan kasalanan na demonyo; sikatayo met lanlamang so ag papayagan so Dios ya ontulong ed sikatayo. Diad panag-trabaho ed saray agew ya, unong ed saray totontonen na simbaan, agtayo dapat mantrabaho, itdan tayo so demonyo na pakayari ed sikatayo, tan sikatoy man-aabala ed saray gagawaen tayo manlapud gapo ni labat. *'Mas maong so daiset para ed matunong nen say kayamanan na dakel a makasalanan,'*²⁴⁴ — kuan na salmo. Atan so mangiter na bendisyon; amin ya arum et angkekelag labat ya bengatla, kaingal. Balet, nepeg ya walaan na pananisia, aro, tan respeto; nepeg ya iyawat so amin ed Dios ya walaan na talek. Ta no andi, anggan ed saray pista et man-trabaho ka ya kulang so linawa, tan ed arum ya agew et say oras mo et sayansayen mo labat ed anggapoy kakanaan.

Tan nengneng mo labat – ag balot taynanan na Dios iramay matoor ed Sikato. Agak balot nankimey no Simba o public holidays, tan ag ak balot taynanan na Dios; binendisyonan To so kimey ko. Natandaan ko nen sakey a beses ya sinmabi iray combine harvester ed baryo mi pian anien so trigo. Inbagda ed tatay ko ya diad uma mi da onggapo insan ira onalis. Simba itan. 'Antoy gawaen tayo?' so intepet nen tatay ko ed siak. 'Sinmabi la ray combine harvester.' 'Siak,' kuan ko, 'ag ak man-trabaho no Simba. Manalagar

²⁴⁴ Salmo 36:16.

kami la anggad Lunes.' 'Balet no agmi naprovecha iyan pankanawnawa,' kuan lamet nen tatay ko ed siak, 'mairap la so panag-ani tayo ed kabayaw diad saginonor.' 'Agnapaga,' kuan ko, 'man-ani ak anggan anggad Pasko.' Linma ak ed simbaan, singa anggapo met so sinmabi ya combine harvester. Balet tinmaynan ira para man-ani. Natan, aderal ira tampol, legan ya walad dalan ni labat! Insan pinmawil iray operator na combine ed si tatay ko tan inkuan da: 'Pasensya la, aderal iray combine mi. Onla kami natan ed Yanina para ipa-repair, tan no makapawil kami la ed Lunes, igapo mi la tampol ed sikayo.' Kanian in-atras da so panag-ani manlapud Simba anggad Lunes. Dakerakel lay anengneng ko ya ontan a kipapasen ed sarilik a mata. No sikami ran monghe et ag mi gawaen iray pista unong ed nepeg, anto ni kasi so nagawaan na saray layko?

Antoy inkamabulas na espiritu ed saray monasteryo nensaman! Natatandaan ko no panon, ed mundo ya aliwan relihyoso, saray totoo, kayari dan selebraan so Eksaltasyon na Banal a Krus unong ed balon kalendaryo, et mangiiter ira na ubas ed Banal a Palandey. Balet, saray baloto da no maminsan et makasabi ed gilig na Athos ed mismon agew ya seselebraan mi so Eksaltasyon unong ed daan a kalendaryo. No nagawa ya, ag balot onla iray monghe pian ikarga iray ubas diad agew na pista. Ipasubli da ra o itilak da so barge ya kargay ubas diad pantalan. No walay niiter ya larak o kiew diad agew na pista, ontan met so nagawa. Balet mairap iray monasteryo. Pero saray monghe na Banal a Palandey et onia so rason da: "Antoy ibaga na sakey a laiko no makanengneng ira na saray monghe ya mantratabaho ed agew na pista?" Para ed saray monghe, mas maong ni ed sikara a libon beses ya say barcon ag-inibabaan et naderal na bagyo ed sanlabi, pian naperdi so ubas tan kiew, imbes ya ibaba iratan ed agew na pista, a sirin et agda la nasumpal so pista tan, mas lalo ni, et tatemptaen da so kamarerwa na totoo.

Tan natan... Diad bisperas na sakey a pista, narumog ko so sarilik ed sakey a monasteryo. Ibababa na saray monghe so ubas. Kayari to, tinipon da so interon komunidad pian takawan iratan. Wala komon so binalang ed saman a labi, balet in-atras anggad kinabuasan! Balet sakey itan a baleg a pista! 'Lapud pankaukolan,' kuan da, 'anggan say ganggan et nayaran isantabi...' Diad sananey a monasteryo, kayari na pool, saray apoolan a bilding et ipapaalagey da lamet kada Simba. Bueno, ontan la—napool lamet iratan. Balet nanengneng iya na saray ordinaryon totoo tan ibabaga da: 'Anggapoy kakanaan na sarayan amin ya agew na pista.' Kailangan tayon magmaliw ya maingat ya ag man-trabaho ed saray agew na pista. Mas lalon manepag iya ed sikami ran monghe, ta diad pan-trabaho mi ed saray agew na pista, aliwa labat ya makasalanan kami, noagta magmaliw kami met ya tukso ed saray ordinaryon totoo. Diad panaggawa mi na ontan, makasalanan kami na mamidua. Saray ordinaryon totoo et manaanap na rason pian itepel iray sarili dan kasalanan. Sikara met lanlamang et nayaran mantrabaho ya agew tan labi, ya agda iikanaen iray agew na pista. Balet no nanengneng da so sakey a madre odino monghe ya mantratabaho ed agew na pista lapud baleg a pankaukolan. Kayari to man, ibaga na demonyo ed sikara: 'Nengneng yo, anggan saray pari et mantratabaho diman! Kanian akin et akayurong ka labat ya akasaplag iray limam?' No makanengneng iray layko na sakey a madre ya mankakaway na ules to no Simba, ibaga ra: 'No mantratabaho ni ray madre, akin et ag kami met makapantrabaho?' Kanian nepeg tayon magmaliw a maingat ya ag tayo magmaliw a pakadungpar ed arum.

— Geronda, panon to no, diad agew na pista, singa bilang diad Isesebat nen Imaculada Concepcion ed Templo, walay sakey a komersyante ya onla ed monasteryo pian manggawa na trabaho?

— Say Presentasyon na Sankasantosan a Theotokos, tan walay managgawa ya man-trabaho ed monasteryo?! Aliwan marakep itan! Ag komon man-trabaho.

— Geronda, agawa ya ta ag inisip na madre ya manasikaso ed trabaho ya ibaga ed sikato ya ag la unla.

— Sirin, nepeg ya ipataw so kanonikal a dusa ed saman ya madre.

— Geronda, no diad agew na pista, kayari na panagbantay ya sanlabi, ombelat la ray mata lapud bannog, nayari kasi so mandayat legan ya babasaen so Panalangin nen Jesus?

— Siempre, ag nayaran onduko? Pian ag makaugip, mas maong so onduko nen say mandayat.²⁴⁵

— Tan diad Simba? No abasa la so totontonen na monasteryo, agni kasi nayari, singa bilang, so man-gansilyo na rosaryo?

— Akin et lalabaten yo ra? Akin et agyo papasesegen so espirtual a bilay yo ed satan ya agew? Makapaermen, anggan ed saray monasteryo et onlelepes so sakey a mundoanon a espiritu. Naamtaan ko ya ed arum a monasteryo, no Simba tan saray manunan piesta, kayari-yari na ugto et onla la ray monghe pian gawaen so kimey da. Singa labat saray ananak da et narerengel la tan say monasteryo et ilalako la ed subasta! Ontan so grabe ya pankaukolan!.. Say arkhondarichny, say kusinero — sananey la itan a bengatla. Diad arkhondarichny,²⁴⁶ diad kusina, walay nepeg a manggawa na kimey to no Simba tan no agew na pista. Sarayayan lugar et ag nayaran pabayaen ya anggapoy mankikimey.

No maminsan, no walay mangitdan na sira ed kaliva ko, ibagak ed samay angitdan: 'Alaen mo tan laka la.' No onggapo la ray totoo ya mangitdan na sira ed siak—arum ya mabilay, arum ya inatey—antoy pansumpalan to?

Tan no walay isda ya iyakar dia ed monasteryo para ed pista tan kaukolan mo ni ya igalaw ya iluto, antoy liket so naala mo ed satan a pista? Natatandaan mo ni si Padre Mina ya taga-Skete nen Santa Ana? Sakey a kabuasan na Simba, walay sakey a managsigay ya angawit na isda para ed pista na kaliber-liber to tan inkuan to: 'Nia so pigaran balon isda, Geronda.' 'Teka pa,' kuan na elder ya abigla, 'balet ngaran so agew natan et Simba! Kapigan mo yan adakep, ya ontan la kasariwa?' 'Natan ya kabuasan,' inebat na managsigay. 'Ibuntok mo la!' imbangat nen Padre Mina. 'Sakey yan sira ya apakayawalaan! No labay mon nanengneng ed sarilim, ibantak moy sakey ed saray angkekelag a sira ed pusa. Nengneng mo ya agto kanen.' Tan talagan, nen imbantak na managsigay so sakey ed saray sira ed pusa, tinmalimukor so pusa ed satan lapud panngibabaw! Ontan so inkamasimpit na saray atateng tayo!

Balet natan, diad saray manunan agew na piesta ed saray monasteryo, nanenengneng mo ray managkimey tan artesano... Aminsang, diad Piesta na Dormition, sakey ya interon grupo na saray managkimey so manpuputot na kakiewan ya uusaren day chainsaw diad asingger ed monasteryo. Diad gapo, anggapo ni ingen so anggan sakey ya lurem ed tawen, balet biglan walay linma ya sakey a lurem, sinmabi so maksil a daluyon na uran tan karol, tan kinmibit so karol diad mismon abay na saray managputot na kiew. Say kirmat so ampetang ed kakiewan, tan saray trabahador so tinmakas ed sobrang takot ya agda ni ingen inistorya ed siopaman. Sobrang karuksa na apoy kaniyan natatakot ni ingen so bombero ya erelen itan. Bueno, antoy isipen yo: ed sinmublay ya Simba, say kaletket tan kalingog na chainsaw so narengel lamet ed kakiewan! Natan ya beses, duaran grupo na saray manag-putot so sinmabi pian man-putot na saray kiew. Balet lapud man-putot tayo na kiew no Simba tan saray public holiday, sarayan pool so pasnok met na Dios. Tan say problema et agtayo iya naiimano. Nalabasan tayo la so anggaan na pasensya na Dios.

No walay pankaukolan, manpipikasi iray monghe panamegley na rosaryo—sasaelon bukol—tan say Dios et mangiter na liwawa ed sakey a too, ya insan to mangibaki ed saray monghe na san-lasus a libon drachmas. Say tawag ed sakey a monghe et pikakasi. Siopa ni so manisia ed Dios no anggan sikami, saray monghe, et ag met? Saray layko? No say sakey a monghe et iyawat to so bilay to ed Dios, sirin seguradon dengelen na Dios. Diad komunidad na monasteryo ya panayaman ko nen ginmapo ak ed panag-monghe ko, say abbot et walay sakey ya katulongan to ed selda. Kaiba ed saray kimey to so panparaan ed bulwagan para ed saray miting na saray kapara ton monghe. No sikatoy mansasakit o abala ed arum a bengatla, say kimey to et inikana ed siak. Say katulong ed selda et aliwan masimpit a too; nitan

²⁴⁵ Unong ed tradisyon na Mount Athos, ag gagawaen so panag-orok ed patakaran na monastiko diad selda no Dominggo labat tan legan na Bright Week. Diad amin ya arum a piesta, kaiba la ray Labinduan Manunan Piesta, gagawaen so panag-orok diad selda. — *Nota na manag-salin.*

²⁴⁶ Archondariki — sakey a pasen a pan-awat ed saray bisita diad saray monasteryo na Griyego. — *Tandaan na Managsalin.*

ni, pirmi ya akaalagey legan na Banal a Misa anggad sampot, balet nagagawaan to nin siansia so amin a kimey to. Mas maples ak ya ongalaw nen sikato. Pian walay oras kon ihanda so bulwagan antis ya onsabi iray kapara mi, ompapaway ak ya mas mauna ed Banal a Misa, balet nagulo so amin parad siak. No maminsan et natumba so takuri na kape tan nabuyak so kape, insan ontumbok ya natumba met iray tasa, insan saray baso na danum et makiskis ed saray lima ko... Talagan magulo so amin! No nipaakar ed say manag-asikaso na selda, kayari ton nansiansia ed simbaan anggad sampot na Banal a Misa, mankrusiya ya tan manmatalek ya tulongan na Dios. Tan no sikatoy abaritan [lapud agto inuna so gawaen to], inawat to itan a mapan-mapek. Sayan monghe et walaan na kapakumbabaan, tan say benepisyoy ya naala to manlapud satan et duara.

Anggano ontan, diad ag pangapit ed saray bengatlan anggapoy kakanaan ya nayaran ag la gawaen ya anggapoy perwisyo, saray totoo et makala na baleg a benepisyoy tan mangiiter na espesyal a dayew ed saray santo ya seselebraen. Man-ingat itayo anggad nayaran tayo pian naseguro ya anggapoy gawaen tayo ya makaderal ed espirtual a bilay tayo. Pian amin a sagpot tayo et nasantuan, tan pian naawat tayo so bendisyon na Dios—say espirtual so nepeg ya unonaen. Ipaonor tayo so espirtual a bilay, aliwan saray materyal a bengatla. No saray gawa tan kapagaan na sakey a monghe so manuna, legan a say pikakasi et komadua labat, sirin say trabaho so mas mabli para ed sikato nen say espirtual a bilay. Tan diad saya et walay inkasikato tan ag-panrespeto. Say sakey a gawa ya ginawa balet a diad panggagawa ed satan et espirtual a maneral ed samay manggagawa, et ag-nasantuan. No iter tayo so manunan atensyon ed espirtual, isalaysay na Dios so amin. No sikatayon monghe et agtayo itrato na duga iray agew na pista, antoy niterak la para ed saray layko? No agtayo gampanan iray espirtual a betang tayo, agtayo onkerew na tulong ed saray santo, sirin siopa ni so onkerew ed sikara? Kanian, ed sangi tayo et ibabaga tayon manisya tayo ed Dios, balet diad katuaan et anggapoy talek tayo ed Sikato. No sikatayo, saray monghe ya akasulot na kawes tayo, et ag tayo ni ingen igagalang iray sagradon kanon, noagta tatapakan tan babastosen tayo so amin, antoy kabaliksan na bilay tayo?

Saray totoo et mantrabaho no Simba tan piesta, tan saray desgrasya et onbubuhos ed sikara

Unong ed saray totontonen, amin ya trabaho et ontunda antis na Vespers ed bisperas na pista odino no Simba. Mas maong, no posible, so mantrabaho na mas abayag nen say apalabas ya agew pian ag la mantrabaho legan tan kayari na maliket ya Vespers. No, lapud baleg ya pankaukolan, walay manggawa na simplin kimey ya mas asingger la ed labi no Simba odino diad mismon agew na pista, satan et sananey lan istorya. Balet anggan saray ontan a maga-an a kimey et nepeg a gawaen a walaan na manepeg a konsiderasyon. Nen saman a panaon, anggan saray managtalon a mankikimey ed uma, no narengel da so kampana a man-aawag para ed Vespers, et mankukrus ira tan ontotondá la ed panagkimey. Ontan met so gagawaen na saray bibii a nantitipon a walaay gagawaen dan panagdayit ed abay na saray abung da ed komunidad. Manbangon ira manlapud yurongan da, manmarka na krus, tan itabi da so panag-abel da odino arum niran gagawaen da. Tan binindisyonan ira na Dios. Mabiskeg so laman da tan anliketan da so bilay. Balet natan, inekal la na totoo so saray piesta, tinumaliw ira ed Dios tan ed Simbaan, balet diad kaunoran et say amin a kuartan naalmo da et ipupulgas da ed saray doktor tan ospital. Aminsan, walay sakey ya ama ya linma ed kaliva ko tan inkuan to: 'Mabetbet ya mansasakit so anak ko, tan ag-naamtaan na saray doktor no antoy sakit to.' 'Tunda kayon mantrabaho no Simba, tan amin et naayos met la,' so inyebat ko. Tan talagan dinmengel, tan say melag ya anak to et agla nansakit.

Lawas kon papanunoten iray ordinaryon totoo ya ag la man-trabaho no Simba tan saray public holiday pian ag ira napasaran na mauges. Nayaran na siopaman ya i-organisa so trabaho to. Amin et manlalapu ed espirtual a sensitibidad. No walay ontan a sensitibidad so sakey a too, makalmo na paraan ya makapaway ed antokaman a situasyon. Tan no sayan solusyon et mangilaktip na melag a pakaandi, say bendisyon ya naawat na sarayan totoo et mas lalon baleg. Balet, dakel so ag-makatalos ed saya tan

ag-ira ondalo anggan ed Banal a Misa no Simba tan saray public holiday. Say Banal a Misa so manasantos ed sakey a too. No say sakey a Kristiano et ag onla ed simbaan no Simba, panon ya sikatoy nasantos?

Balet, makapaermen, say totoo et kalkalna ya onleletaw ed situasyon ya anggapo lay nateba ed saray pista o ed Tradisyon. Naynengneng yo no panon: pian nalingwanan na totoo iray santo, babalewen da ni ingen iray ngaran ya Kristiyano. Say Vasilika et nagmaliw ya Vika. Say Zoe et nagmaliw ya Zoz, tan say resulta et aliwan saksakey ya ayep, noag ingen duara!²⁴⁷ Inimbento da so Agew na Saray Ina, Mayo 1, Abril 1... Magano et ibaga da la: 'Natan et Agew na Artichoke, nabuas et Agew na Cypress, kinabuas et komemorasyon na angimbento na atomic bomb odino say too ya angimbento na football...' Balet, antoy nagawa, ag itayo pabayaan na Dios.

Kapitulo 4.

Nipaakar ed Ortodoksan Tradisyon

Si Jesu-Cristo et pareho labat kalabian tan natan tan anggad angga.²⁴⁸

— Geronda, mabetbet ya narerengel so tongtong nipaakar ed panag-pabalo na Simbaan. Singa met la say Simbaan et man-uuman tan mankaukolan na panag-pabalo!

— Nambayag? Arawi ed satan! Anggan saramay anggapoy debosyon balet wala ni ingen daiset a kanonotan ed ulo da et ag-ira kontento ed saray balo tan modernon gawa, noagta aanapen da so kadaan. Alimbawa, saray balon pininturaan ya icon et ag-ira apektado — natatalosan da so dignidad na sakey ya daan ya icon. No anggan saramay makatunong labat et onia so gawa ra, anto ni kasi so nibaga ed saramay walaan na tuan debosyon! Manlapud sayan pankumpara, malinew no panon ya aliwa so direksyon na amin ya istoryaan nipaakar ed panag-renew na Simbaan tan saray ontan a bengatla.

No, ed sarayan agew, walay too ya pansasagpotan ton ituloy so Tradisyon ed anggan anton paraan — diad panag-ayuno, agpan-trabaho no agew na piesta, tan pagmaliw ya deboto — ibaga na arum a totoo: "Kasin nanlapud bulan o iner? Ta saraya et amin la so nipaakar ed apalabas! Luma la natan!" Tan no pansasagpotan mon pasimbaloen so kanonotan da, say ebat ya nadngel mo et: "Anto kasin panaon so akakabatan mon panbibilayan mo? Amin la man et bengatla la na apalabas!" In-inay, say Tradisyon na Simbaan et ibabaliwala la bilang pabuya. Balet anto so ibabaga na Sagradon Kasulatan? *'Si Jesu-Kristo et pareho labat kalabian tan natan tan anggad kapiganman.'* No say sakey a too et agto naobserbaan so Tradisyon, sirin, ibaga to man labat: 'Akasalanan ak, O Dios ko!' Sirin, say Dios et maasi ed satan a too. Balet natan, lapud wala ray sarili dan kakapuyan, labay na saray totoo ya piliten so kapara dan too ya mibiang ed satan, ta no say kapara da et anggapoy ontan a kakapuyan, ipapanengneng to so makasalanan. Alaen so sakey a laki ya akay-demonyo tan iyakar ed espirtual a lugar. Nengneng mo— man-ig-iglis ya singa tinuturok na karayom, ag makapainawa. Amin lapud say espirtual a lugar so man-abala ed sikato. Ontan met, saray totoo manbibilay ed kasalanan—say matunong a panagbilay na arum et mangibubunyar tan mangigugulo ed sikara. Pansasagpotan dan pasien so konsensya ra kanian mangibabaga ira na sarayan amin a tila nipaakar ed 'saray relikyas na apalabas'. Ibabaga ra ni ingen ya saray [andi-anggaan] a balor et daan la tan labay dan salatan na karuksan. Walay baleg a korapsyon a nagagawa ed mundo! Say espirtual a karakep et ituring ya karuksan. Kabaliksan to, ed saray totoo na sayan mundo, say espirtual a karakep et ompatnag, unong ed estandarte na mundo, ya aliwan

²⁴⁷ Say Tua et nanggawa na panag-galaw na salita base ed pagkaparehon ngaran na say balon ginawan ngaran ya Ζωζώ (sakey a panagbaluktot na Ζωή – 'bilay' – a katumbas na ngaran a Ruso ya Zoya) tan say salitan 'ζωο' – 'ayep'. – *Nota na Managsalin.*

²⁴⁸ Hebreos 13:8.

makagayaga. Balet alaen mo so anggan siopan monghe tan gupitan mon antikey so buek to! Panon la seguro karuksa to! Balet say totoo na sayan mundo et ipapasen da iyan karuksan bilang karakep.

Tan nengneng yo: natan et lalabanan da so Simbaan, gagala dan deralen itan. Sige, isipen tayo ya ag manisia irayan totoo. Isipen tayo ya ibabangat da ray arum ya magmaliw ya andi-Dios. Balet panon dan ag narekonise so kamaongan ya iteter na Simbaan ed totoo; panon dan nasumpa itan? Wala'y baleg a kaugsan ed saya. Alimbawa, panon dan ag narekonise ya aalagaan na Simbaan iray ugugaw, ya tutulongan to ra ya magmaliw ya maong a totoo imbes ya hooligans? Balet itutulak da ray ugugaw ed karuksan; bibigyan da na malayang gawa iramay mangkokorap ed saray ugugaw. Balet anto so ibabangat na Simbaan ed saray kalangweran? Magmaliw ya makabat ya anak, igalang so arum, alwaran so inkalini, pian makaloob ed sosyedad bilang tuan too. Balet [anggano antoy gagawaen na saray manederal ed Simbaan] amin et ompawil ed dugan ayan to. Diad Russia, anggano diad silong na rehimen ya andiay Dios, walay sakey ya matandang bii ya linmoob ed simbaan, tinmalimukor ed beneg na sakey ya haligi tan nampikasi. Diad parehon panaon, walay sananey a bii—sakey a kalangweran—ya walad simbaan. Anggano kalangweran to ni, sikatoy kabat la ed akademya. Nen anengneng to may matatken a bii ya manpipikasi ya akalukob, inkuan na kalangweran a bii, 'Sarayaya et amin bengatla la na apalabas a panaon.' Insan inmebat so mamasiken a bii: "Diad sayan mismon haligi, no iner ak natan a manpipikasi tan man-aakis, ditan ka met onsabi sakey ya agew pian man-akis. Ta say panagbilay mo, anak ko, et sinmabi tan linmabas la: wadia natan, balet nabuas et napnoy dika la. Balet say Kristianismo—andii, agbalot napnoy dika."

Respeto ed Tradisyon

Dakerakel a sagradon martir, ya agda amta iray dogma na pananisia, so mangibabaga: 'Manisia ak ed impangipaalagey na saray Santo ya Ama.' Diad pangibaga na saya, say sakey a too et nansaksi ed si Kristo tan nagmaliw a martir. Diad sananey a salita, ag makapangiter so sakey a Kristiano na paneknek na katuaan na pananisia a Kristiano pian kombinsien iray managpairap ed sikato, balet walay pananisia to ed saray Banal a Ama. 'Panon kon ag panisiaan iray Banal a Ama?' so kanonotan to. 'Ta mas makabat tan mas marangal ira [nen siak], santo ira. Panon kon unan-abobon ed ontan ya kalokuan tan itolera so panagmura ed saray Santo Obispo?' Kailangan tayon manmatalek ed Tradisyon. Natan, makapaermen, say European 'political correctness' et sinmabi met la dia, tan saray totoo et maples ya ipanengneng so inkasikara ya maong. Diad pilalek dan ipanengneng so 'sankatageyan a kagalangan' da, say pansumpalan da et ondadaplok ira ed demonyon duaray sungay. 'Komon ta saksakey so relihyon,' kuan da, tan pinankasakey da so amin. Pigaran totoo a walaan na ontan a pananaw so sinmabi met ed kaliva ko. 'Sikami—say labay kon ibaga, amin ya mananisia ed si Kristo,' kuan da ed siak, 'nepeg ya mankakasakey ed saksakey a relihyon.' 'Singa itan isusuheri ya tiponen ko so pigaran karat na balitok tan say pigaran karakel na tanso ya inyarum ed satan, pian gawaan lamet na saksakey ya alloy,' so inyeat ko. 'Balet, makatunongan kasi ya isalak lamet so balitok ed saray mabanday a metal? Tepetan so sakey a panday na balitok: "Nayari kasin isalak so basura ed balitok?" Ta anganko, baleg so irap ya ginawa pian linisan so doktrina manlapud basura.' Amta na saray Banal a Ama so gagawaen da. Inbawal da so komunyion ed saray eretiko lapud maong a rason. Balet natan et man-aawag ira na pankakasakey a pikakasi aliwa labat a kaiba ray heretiko, noag ingen pati saray Budista, saray managdayew na apoy, tan saray Satanista. 'Saray Ortodoks a Kristiano,' kuan da, 'et nepeg met ya onatendi ed saray ekumenikal a pankakasakey a pikakasi tan komperensya. 'Sakey iyan testimonya!' Anto ran klase na 'testimonya' itan! Resolbien na sarayan totoo so amin a problema panamegley na lohika; makalmo ira na rason parad saray bengatla ya anggapoy nayaran rason. Manisia so espiritu na Europeo ya anggan saray espiritual a bengatla et nayaran ilako ed saray puesto na Common Market."

Saray arum ed saraman ya Ortodoks a Kristiano ya, lapud inkamapang-gala ra, et labay dan "ipasulong so Ortodoksia," 'mangigapo na saray aktibidad na misyonaryo', mangorganisa na saray pinankakasakey a komperensya kaiba iray aliwan-Ortodoxon Kristiano — pian makapanggawa na anggan anton karaklan a gulo — tan iisipen da ya diad onyan a paraan — diad pankikilaok ed saray eretiko diad sakey a pinagkalot-kalot — et 'ipapasulong da so Ortodoksiya!' Kayari to man, saray 'sobran maseseg' et onggapo la ed trabaho. Sarayaya et onlad kasumlang ya ekstrimo: anggad manblasphemira ra ni ed saray Sakramento na saray Lokal ya Simbaan ya ontutumbok ed Balon Kalendaryo, tan arum ni, kanian baleg so panagtukso da ed saray matoor tan mako-Orthodox ya kamarerwa. Nipaakar met ed saray aliwan-Ortodokso, diad dapag da, mibibiang ira ed amin ya sarayan pinankasakey a komperensya, manpapasen ya managbangat, pipilien da so maong ya espirtual a materyales manlapud nadngel da ed saray Ortodokso, iproproseso da itan diad sarili dan laboratorio, kuloran da pian mitukoy ed panlasa da, ikabit da so sarili dan marka tan ipasa da ya singa sikatoy say orihinal. Tan saray kakatwan moderno a totoo, ya abihag na sarayan kakatwan bengatla, et espirtual ya aderal. Balet, no onsabi lay panaon, ipabangon na Katawan si Mark na Ephesus tan si Gregory Palamas, ya mantitipon ed amin ya agagi tayo ya asugatan na tukso—para ed panagkumpisal na pananisia, para ed panangipatunay na Tradisyon, tan ed baleg a liket na Inan Iglisia tayo.

No manbilay itayo unong ed saray bangat na saray Ama, amin itayo et nawalaan na mabiskeg ya espirtual a bunigas. Tan amin ya wala ed arum a pananisia, ya naiinggit ed sayan bunigas, et taynanan da ray makapoy a panamalingo da tan nasalba la ra ya agla kaukolan so panangibangat. Diad natan, say sagradon tradisyon na saray ama et agto ra napapakiwas, lapud labay dan nanengneng ed sikatayo so saray taga-subli na saray sagradon ama, pian nanengneng da so tuan pika-kamag-anak tayo ed saray santo tayo. Kerew na kada Ortodoks a Kristiano so mangitanem na maong a panagmalasakit ed saray totoon walaan na arum a pananisia, pian natalosan da ya aliwa so papanisiaan da tan agda la pabunlok so sarili da, kanian agda la naala so mayaman a bendisyon na Ortodoksia ed sayan bilay, tan ed bilay ya onsabi—na mas baleg, tan andi-anggaan a bendisyon manlapud Dios. Wala ray arum ya kalangweran a lalakin Katoliko ya ompapasyar ed panag-eremitan ko—maong so intension da tan akaparaan iran manaral nipaakar ed Orthodoxy. 'Labay mi ya walay ibagam ed sikami, pian natulongan kami ed espirtual,' so kuan dan tepet. 'Gawaen yo ya,' so bilin ko ed sikara, 'mangala kayoy libro nipaakar ed historya na simbaan. Nengnengen yo so nansian ya nankakasakey tayo, tan no iner so pansumpalan yo manlapu la nen saman. Saya et baleg so nitulong to ed sikayo. Gawaen yo ya, tan diad ontumbok ya pantitipon tayo et man-istoryaan tayon maong."

Nen saman, papablien na totoo so arum ya gamit ya kien na saray laki ra tan maingat dan isisikato bilang tawir. Wala'y kabat kon maong a laki, sakey a abogado. Say abung to et kabat ed inkasimpli to. Sayan inkasimpli et angiter na biskeg aliwa labat ed sikato noag ingen pati ed saray bisita to.

"Pigaran taon lay apalabas, Ama," kuan na abogado, "say saray kakabat ko et mansasalita ra ed siak lapud saray daan kon gamit ed abung. Balet natan et ompapasyar ira tan hahangaan da la iraya bilang antigon gamit! Malikeliket ak ya mangusar ed sarayan daan a gamit. Maliket ak ed saraya ta ipapanonot da ed siak so ama ko, say ina ko, tan saray laki tan baki ko. Sarayayan nonot so mamapapetang ed kamarerwak. Balet saray kakaarok et mantitipon na amin a klase na daan a basura para ed saray apartment da, ya gagawaen dan singa saray tindaan na second-hand so saray sala da, pian nabalang da so sarili da ed limog na sarayan amin a bengatla tan, anggano diad antikey a panaon labat, et itunda da so pan-isip ed saray problema da ed mundo." Say melag a balitok a sinsilyo, ya naawat manlapud ina odino laki, et dati ya ipapasen a baleg a kayamanan. Balet natan, no walay sakey a too a walay, alimbawa, sakey a balitok a barya a Griego manlapud panaon nen Ari George ya apan-mana to ed laki to, tan sayan barya et mas mababa na sanlasus a drachma so balor to nen say sakey a balitok a barya a Ingles manlapud panaon nen Reyna Victoria, isalat to may unaan parad samay komadua. Say ontan a too et agto

rerespetoen odino iisipen so ina odino say ama to. Sayan ispirito na Europeo et ombabangon, tan mareen to tayon ilalamo ya amin ed sakey a parehon agus.

Natandaan ko nen unonan sinmabi ak ed Banal a Palandey, akabat ko so sakey ya elder manlapud sakey ed saray komunidad na monastiko. Sikatoy matatken la, a kabat ed baleg a debosyon to. Lapud debosyon to, agto labat imbantak so kamelavki,²⁴⁹ ya sinulong na saray 'elder'—saray inmona ed sikato—noag ingen pati saray kiew a molde ya uusaren ed panggawa na sarayan kamelavki. Nanduruman antigo tan mararakep so pagkapabalar a libro tan manuskrito so inasikaso to ed sakey a maingat ya akakandado a libroan. Pinrotektaan to ra manlapud dabok. Agto inusar irayan libro tan tinago to ra ed silong na kandado tan yawi. 'Siak,' kuan to, 'et agni ak manepeg ya manbasa na sarayan libro. Binasa ko la irayan simpli dia — say 'Libro na Ama' tan say 'Ladder'." Insan walay sakey ya kalangweran a monghe ya akianib ed komunidad da (diad sampot, ag-inmantey ed Banal a Palandey) tan ginmapo ton sinibayag so masiken: "Akin et titiponen mo yan amin a basura dia?" Tinipon to ray daan a molde para ed saray kamelavkas tan labay to la komon ya ibantak ed apoy. 'Sarayaya et kien na espirtual kon laki,' kuan na masiken ed sikato, ya man-iyey, 'panon ka ran aburido? Ta dakerakel met so kuarto tayo! Iyan mo labat ed sakey a suyok." Lapud respeto, sayan matatken a monghe et agto labat inipon iray libro, relikyang tan kamelaui, noag ingen pati saray daan a bloke! No walay respeto ed saray angkekelag a bengatla, sirin walay baleg a respeto met ed saray angkakabaleg a bengatla. No anggapoy respeto ed saray angkekelag a bengatla, sirin anggapo met so respeto ed saray angkakabaleg a bengatla. Onia so impangiyopopot na saray Ama ed Tradisyon.

I-preserba tayo ed bilay na panag-monko so saray napatunayan la na eksperiensya

— Geronda, no say sakey a madre et awaten toy balon kimey tan naromog toy sakey ya niletneg ya ayos diman, nayari to kasin umanen so antokaman nipaakar ed satan ya ayos?

— Andi, diad gapo et agto nepeg ya umanen so antokaman, anggano sikatoy bukor ya manggagawa na sayan katungkulan. Saray pananguman ya ibabaga mo et ginawa na saray balon komunidad na monastiko ya sinmabi ed saray daan ya monasteryo. Agda inrespeto so eksperiensya na saray inmona ed sikara. Lapud impan-asikaso da ed kimey da a walaan na ontan ya ugali—say pangiyarum na sarili dan iskedyul para ed saray sagradon serbisyo tan inagew-agew ya gawaen legan dan babalewalaen iray daan ya estatuto na monastiko—atan so, say datin kaayusan ya nansubok tan napatunayan la na eksperiensya tan akatulong ed bilay na saray monastiko—sarayan monghe et kulang ira aliwa labat ed Tradisyon, noag ingen pati respeto ed Tradisyon. Diad kaunoran da labat narealisar so kaabigan na amin ya binaliw da. Saray nampatikey na sakey ya sistema odino totontonen diad bilay na saray monghe et amta da so gagawaen da. Say nansiansia ed monastisismo manlapu la'd apalabas ya panaon et maingat ya pinanisipan tan sinubok na eksperiensya. Isipen yo ya: ta diad antokaman ya arte odino kagawaan, nepeg ya unoren so saray kanon. Dati ak ya anluan tan amta ko ya say katagey na sakey ya standard ya lamesaan et nepeg ya walumplo, tan say kalapar na balitang na balitang et duamplo tan piton sentimetro. Amin ya saya et sinubok la na eksperiensya, ginawan totontonen, tan say aprentis et nepeg to labat ya awaten ya anggapoy duwa-duwa—anggapoy kaukolan ya ipaliwawa ed sikato no akin ya ontan tan aliwan arum. Sarayayan estandarte et nanlapud eksperiensya. Kailangan na say aprentis ya manmatalek ed say maestro tan igalang so eksperiensya to. Siopaman ya ag mangigalang ed saray totontonen na say gawain et ag makapanggawa na maong ya trabaho. Manggawa na lamesaan ya masyadon abeba odino atagey; seguradon walay lingoan to.

Dakerakel lay pinalitan kon kaliva ed bilay ko; nagmaliw ak lan peteg ya 'kavsokalivit'!²⁵⁰ No maminsan, no makasabi ak ed balon lugar, manguman ak — takloban iray ag-kaukolan ya pinto, ekalen

²⁴⁹ Say pangbuntong ya isusulong na saray klero tan monghe. — *Nota na Managsalin.*

iray ekstran pako... Balet insan ko naamtaan ya amin ya ginawa na akauna et walay kabaliksan to. Kanian natan, no makasabi ak ed balon panayaman, agko nin unona babalewen so antokaman ya ginawa na akauna ed siak, anggano makapairap ed siak. Agko mangukwat anggan sakey a pako ed dingding. No, lapud kakulangan na eksperiensya, ukwaten ko ray pako ya impako ed dingding, insan diad saginonor, kayari na saray andi-kakanaan ya panagpako ed arum a pasen—tan aderal ni so palitada ed proseso—mapilitan ak nin siansia ya ipako lamet iratan ed parehon pasen ya kawalaan da nensaman. Ta siopaman so nanayam dia antis ko et impako to iratan, lapud kinaukolan to ed praktikal a rason. No say sakey a pako et nipako la ed dingding, kaukolan itan diman — pian isabit so T-shirt, kasok, o para ed arum nin usar. Diad sakey a selda ya panaayaman ko ed pigaran panaon, walay makapal tan baluktot a bislak ya aka-alagey ed balang suyok. Iiter ko la komon irayan kiew ed saray ombibisita ed siak, balet anengneng ko no para anto ra. Dakerakel so uleg ed satan a selda, tan say toon nanayam diman antis ko et inyan to ray kiew ed saray suyok — pian ag la manbatik-batik a mananap no kapigan kaukolan.

Say sankaimportantian et say panumpal ed saray napatunayan la na eksperiensya. No andi, nabalang so Tradisyon tan panagtaksil labat so mansiansia.²⁵¹ Ikompara so saray salitan 'Tradisyon' tan 'panagtaksil'. An-an-iba ra ed sakey tan sakey! Kasin say panagtaksil ed Tradisyon et nayaran magmaliw a Tradisyon? Natan, arum a monasteryo et gagawaen da so labay da tan papanisiaan dan kabiangan iya na Tradisyon. Kanian, nipaakar ed Tradisyon, sarayan monasteryo et nansalat manlapud manangasikaso ya nagmaliw a traidor. Balet no anggapoy espirtual a sensitibidad, panon ya onalagey so espirtual a panag-usisa? Ta say bilay na monastiko et nepeg ton tumboken so sananey a dalan. Anggan say manmamartsa a kolona na saray sundalo, odino saray bakat na sosyal ya aktibismo, odino say linya na produksyon a singa-pabrika odino kolektibong uma et ag-akabagay ed sikatayo, saray monastiko. Say bilay monastiko et mankaukolan na monastikon dalan, a sinubok tan apaneknekan na eksperiensya, a mangibabalang na tatak na karakter na dalan na saray Banal a Ama. No maminsan et walay sananey a dalan ya tatawagen met ya 'patristic'—say palson dalan na 'theoretical monasticism', ya ontan so ngaran to lapud saray ontutumbok ed saya et dakel so abasa dan sinulat na Saray Banal ya Ama, balet anggapoy koneksyon na puso da ed saray Ama odino ed monasticismo ed pangkabilugan.

Saray arum a balon monasteryo natan et mabilay tan man-oopera bilang saray organisasyon na panagkawanggawa. Siempre, walay rason da met—agda anengneng so lebadura. Balet sarag da komon so nampan-usisa nipaakar ed monastisismo diad saray daan a monasteryo. Nen, kayari na panag-ari na saray Turko, ginmapo ya onbangon lamet iray unonan monasteryo ed Greece, anggapo met so 'lebadura' diman. Labay na saray Bavarian ya administrador²⁵² ya deralen iray monasteryo ya walad man tan sakupen so kayarian da. Lapud inkaganas da ya deralen iray monasteryo, anggad nanggawa ra na ganggan ya mangibibilin ed saray monghe ya man-asawa! Balet, diad sananey a dapag, saray mismon Ortodoksyon a Griego et agda labay so mananap ed daan a tradisyon na monastiko, pian nanengneng da no antoy itsura to, tan pian ompawil ed Tradisyon. Nen anengneng da ya saray monasteryo et walaan na baka tan bisiro, ibabaga na saray Griego: "Kanian, onia so itsura na monastisismo! Wala met so baka tan

²⁵⁰ Say salitan Griego ya 'kavsokalivitis' et mankabaliksan na 'managsilab na kalivas'. Saya so ngaran ya inter ed santo na Athonite nen koma-14 a siglo, si Kagalang-galang Maximus (nononoten no Enero 13), ya nambilay na simpli tan panag-idima, mabetbet ya onliliyas manlapud sakey a lugar paonlad sananey, mangipapaalagey na angkekelag a kalivas—kubol—para ed sarili to, insan to isilab iratan. — *Tandaan na manag-translate*.

²⁵¹ Say Matatken et nanggawa na panag-galaw na salita: παράδοσις – tradisyon; παράβασις – krimen, panaglabas, panag-labas ed ganggan. Diad sayan pankanawnawa, bilang eksepsyon, say unor a salita et in-translate mi bilang 'panagtaksil'. — *Nota na Managsalin*.

²⁵² Nen 1833, say menor de edad ya Prinsipe na Bavaria ya si Otto so apili bilang Ari na niliktar ya Gresya. Kaiba to tan say regency council to, dakel a bilang na saray Aleman so sinmabi ed Gresya, ya angala ed karaklan na saray manunaan a posisyon ed gobyerno, armada, tan ekonomya na Gresya. Kanian nampisa ed Gresya so panaon na tinawag a panag-ari na Bavarian, ya ed dakel a paraan et mas mairap para ed saray Griyego nen say abalaw a panag-ari na Turko. Say dominasyon na Bavarian et asumpal nen Setyembre 3, 1843 diad impangekal na absoluton monarkiya tan impangawat na Konstitusyon na Gresya. Si Ari Otto tan say karaklan ed saray Bavarian et pinaalis ed bansa. — *Nota na Managsalin*.

baka ra!" Balet, amin irayan baka, baka, tan kiew et walad saray monasteryo lapud, diad silong na pananguley na saray Turko, saray makapasinagan a laiko et impanmatalek da so kayarian da, ayayep da, tan arum ni ed saray monasteryo pian protektaan ira manlapud saray Turko. Saray mansasakit tan pinalperper a totoo so unla pian mangan na tinapay na monasteryo. Pinakan na saray monasteryo iray mairap-bilay tan saray manlilimos; amin a mairap-bilay so nantitipon diman. Anggapo ni ray organisasyon a panagkawanggawa ed saraman ya agew, kanian kaukolan na saray monghe so man-alaga na ayayep — pian makatulong ed saray totoo. Balet diad saginonor, sanen agla kaukolan na saray monasteryo so manggawa na ontan a malaknab a gawan panangasi, intuloy da nin siansia so man-alaga na saray baka, kalabir tan kordero, tan intuloy da so amin a panag-alaga na ayayep. Insan, nen anengneng da ya, dakel ya espirtual a lider na satan a panaon so nampisa ya nampunto: 'Nengneng yo pa so klase na monastisismo ya walad sikatayo!' — tan, nen intumbok da so panag-nengneng da ed Sagur, ginapoan dan inalig so istilon-Sagur a monastisismo, a say manunaan ya gawa to et say misyonaryo, bilang aligen da.

Ginapoan dan aligen so amin a taga-Sagur. Ag ira pinmawil ed dili tayon Tradisyon pian, kayari dan anengneng so agawa tan nannonot-nonot ed satan, et nibaga da komon: 'Sige, amin ya sarayan bakas et nanlapud panaon na panag-ari na Turko. Nen saman, saray monasteryo et anggapoy pankanawnawa dan bilayen so bilay-monastiko unong ed nepeg. Sikato ya so sakit a nanlapud apalabas a panaon. Natan et nepeg tayon ompawil lamet ed Tradisyon.' Andi, ag ira pinmawil ed Tradisyon tayo, noag ingen et tinumbok da so kipapasen na saray monghe ed Sagur. Angala ra na aligen manlapud diman, a labay dan iyaplika dia. Ag ira pinmawil ed Tradisyon, tan diman so kamalian da. Ta anggan saray Turko et ginagalangan da so kayarian na Simbaan, lapud sikara met et akanengneng na saray milagro ya ginawa na saray santo tayo ed dakel a pankanawnawa. Tan diad saray monasteryo, aliwan maabig a panangawat so anapen na saray Turko, noag ingen say tulong a manlalapu ed Dios.

Ompawil iray totoo ed saray daan a kagagawa

Lilmasen so panaon, tan narealisar na totoo ya saray Kristiano natan et poprotektaan da so dangal, pananisia, tan kadayewan na Simbaan. Nengneng yo — ompawil iray totoo ed saray daan a gawi. Ta ontan met so agawa ed panagpinta na saray icon. Wala met so panaon ya ag-naawatan so sining na Byzantine. Inusar na totoo so pahilis pian ekalen iray daan a fresco ed saray padir pian napalsitan tan napinturaan lamet ed istilon Renaissance. Natan, kayari na dakel a taon, naawat la so baleg a balor na sining na Byzantine. Anggan dakel ed saramay anggapoy respeto, anggan saramay ag manisias ed Dios, et kalkalna ran ompapawil ed saray daan a gawi tan aekalen da so palitada ya istilon-Western ya anamalkom ed saray daan a fresco ya napno na gasgas na panag-ukit. Diad parehon paraan, kalkalna ya onggapo iray totoo ya anapen iramay mismon bengatlan ibabaliwala da natan bilang ag-kaukulan.

Tan nengneng yo labat no panon ya amin et ompapawil ed dugan lugar to diad kansion na simbaan na Byzantine! Natan, anggan saray angkekelag ya ugugaw et naaralan da lay mankansion ed istilon Byzantine. Dati, mairap so makalmo na siopaman ya makapansiansia na kansion na Byzantine. Balet natan anggan saray ugugaw et amta da la, tan saray matatken, nen anengneng da ya, et iisipen da met la. Tan antoy karakep tan kaamis na saray 'ornamento' na kanton Byzantine! Lalo la ed saray puron komposisyon na Byzantine. Saray arum et singa saray malinak ya trillo na dayaw, say arum et singa say malumanay ya pan-alagey na onasingger ya daluyon, legan a say arum et mangiiter na espisyal ya kadakilaan ed melodiya. Amin na saraya et mangipapabitar tan mangipapabiskeg na saray makadios a kabaliksan. Balet, ag maslak a narerengel irayan mararakep a 'ornamento'. Maslak ed saray kumakanta et kulang so panagkanta da, ya singa pinutot tan pormula labat. Wala ni ray kakulangan tan kakapuyan ed panagkanta. Tan say sankaimportantian, kumakanta ra ya agda iikdan na atensyon so diin. Mankelaw ak: seguradon ag-ira kulang ed saray marka na diin ed saray hymnal da, singa met ed modernon

gramatika? Karaklan ed saray kumakanta et mankakanta na mababaw tan paulit-ulit labat — singa inaruman na road roller so sheet music da tan pina-pantep na so amin. Puro labat 'pa-ni-zo' tan 'pa-ni-zo',²⁵³ balet anggapoy kabaliksan to. Saray arum a kumakanta et ipapabiskeg da ray stressed a pantig, balet anggapoy liknaan tan matdem so bosis da. Wala met iray mangipapabiskeg ed saray pantig na mapilit, balet pare-pareho labat, makapoy — singa ra manmamartilyo na pako. On, tua: mankakansion ira ya anggapoy tonon-tono, odino bibigyan day importansya iray pantig, balet masyadon masangsang. Saray ontan a kumakansion et ag makapainspirasyon, ag ka babalewen. Balet say puron kansion na Byzantine—agaylay samit to! Mangitdan na kareenan tan palemewen toy kamarerwa. Say duga ya kanta na simbaan et sakey ya panangipatnag ed paway na sakey ya espirtual ya kipapasen ed loob. Satan et diad-diad a liket! Kabaliksan to, papaliketen nen Kristo so puso, tan say sakey a too, ed panamegley na manlapud-puson liket, et mitongtong ed Dios. No say sakey a managkanta et talagan akalner ed kantaen to, sirin—ed positibon kabaliksan na salita—pareho ya nababago so sikato tan saray ondengel ed sikato. Nen dakel ya taon lay apalabas, sakey ya maedad lan kantador, ya nanlapud mundo ya sekular paonlad Masanto a Palandey, et abigla. Saray monghe na Masanto a Palandey et nankansion ed daan a estilo. Sikatoy inimbitaan ya mibansag ed sikara, balet nankansion ya anggapoy 'ornamento', lapud agto ra amta. Balet, saray ama na Masanto a Palandey et naaranan da iraya unong ed Tradisyon. Diad saginonor labat, sayan kantador, tan arum ni, so ginmapon kinmurong ya man-isip. Sakey a maong a panamaburido so sinmepet ed sikara; ginmapon nanap, nambasa na saray literatura, tan dinmengel ed saray daan a kantador ya nankansion unong ed Tradisyon. Diad onyan a paraan, sarayan kantador a nanlapud mundo na sekular so ginmapon nankansion met la a walaan na 'ornamentos'.

Ta angan saray Turko et nampautang met na musika da manlapud Byzantium nen sinmabi ra ed Asia Minor. Kanian saray kansion na katutubon Turko et makapantantig ed puso na ondengel. Wala ni ingen kasabian ed saray totoo: 'Mankansion ka na kansion ed Turkish, mansalita ka na French, balet mansulat ka na Greek.' Aliwan amin ya Turko et maong so boses da, andi. Balet anggan saramay Turko ya aliwan maong so boses da et mankakansion na walaan na kaladua, walaan na liknaan. Tan arum ya Griyego, ya agda amta ya saray kansion na katutubo na Turko et nanlapud Byzantium, ibabaga da, kuan da, inala mi so panagkansion na Byzantine manlapud saray Turko! Balet nen sinmabi iray Turko ed Byzantium manlapud kaaraleman na Asya, anggapoy musika odino kansion da! Talagan anggapo so anggan antoy wala ed sikara nen saman. Inala da ray melodiya da manlapud tradisyon na liturhiya na Byzantine.

— Geronda, akin ya mas labay na saray Katoliko so armonya na Europeo?

— Akin? Ibabaga da ya mas mainomay ya natalusan na totoo iman a klase na musika. Natatandaan mo ni kasi iman ya saray madre ed France ya nankansion na 'Christ is Risen' legan dan manpe-perform na modern dance ya kaiba so sakey ya icon? Seselebraan da so Paskua na Kinaoli! Tan say mismon Mother Superior so mangigigeget ed icon! Inuman da so amin, sinukatan da so sakey a bengatla na sananey — tan nengneng yo no iner la so pansumpalan na amin! Aminsan, walay nadngel kon monghe ya mankakansion na doxology. Say tono to et medyo nikadkaduma. 'Anto kasi so kakansionen to?' so inisip ko. "Doxology na siopa so kinansion mo?" so intepet ko ed sikato kayari na satan. "Say doxology nen Pedro na Peloponnese, *²⁵⁴ *," so inyeat to, "balet inuman ko na daiset." "Inuman mo so doxology nen Pedro na Peloponnese?!" "Balet, akin ya andi," kuan to, "aliwa ta walay kanepengan kon gawaen itan?" — "No labay mo, nayaran mansulat ka na dilin himno mo, balet agmo nepeg ya deralen so gawa na arum!" Ontan labat — inuman to so melodiya na himno na arum, tan insan, seguradon, tatawagen to met la komon so dilin gawa to ya 'Svyatogorsk'. Nepeg ya maingat a maong. Ag nepeg ya umanen so

²⁵³ Notasyon na musika na Byzantine.

²⁵⁴ Si Peter na Peloponnese (inmatey nen 1777) — sakey a bantog a kompositor na musika na simbaan na Byzantine ed panaon na kayari na Byzantine. — *Tandaan na manag-salin*.

ginawa la nensaman. No labay na sakey, sarag ton manggawa na dili to tan iteran to na dilin ngaran to. Walay kanepegan na sakey a too ya gawaen itan. Balet so mangala na daan tan umanen itan — satan et kabastusan. Singa met labat no walay sakey a toon anggapoy pakatalos to ed panagpinta na icon a labay ton umanen so sakey a daan ya icon. No atan so labay da, ipinta da komon so sarili dan icon, balet agda nepeg a deralen so kien na arum.

No anggapoy pananisia, ag makapansiansia so mundo.

²⁵⁵Saray autoridad ya andiay Dios et anisia ya say pananisia et makapairap ed sosyedad tan pinanaboy da ya ekalen itan. Natan et kalkalna dan natatalosan ya no say sakey a too et anggapoy pananisia to, anggapoy pibabali to tan say , magmaliw ya ayep; natatalosan da ya say sakey a too et ag makapansiansian matibay no anggapoy ideyal to. Aminsan, tinepetan na sakey a peryodista so sakey a matatken a Komunistan politiko: 'Anto so kaukolan ya ikonsidera na saray politiko natan pian naiwasan so pakapaltot tan magmaliw a matalona?' 'Akapaltot kami lapud sinumpa mi so Simbaan,' so inyebat na matatken a Komunista. Diad sananey a salita, saray komunista ya ag mananisia, ya anggapoy materyal ya interes odino espiritual ya ambisyon, et naimano da ya agda nayaran labanan so Dios. Natan, saray komunista, diad arum a rehiyon na Serbia, et ginmapo la ran manpaalagey na saray simbaan. Naobserbaan na saray autoridad na Yugoslavia ya, no diad istatistika so pibasean, no iner so walay simbaan, mas daiset so totoon walay problema ed mental health, mas daiset so krimen tan arum ni. Sarayayan totoo et ag mananisia ed Dios, balet pian naiwasan so pansulsol na tambal ed saray totoo para ed schizophrenia, mangipapatikey ira na saray simbaan para ed sikara. Anggan si Ceaușescu, anggano sikatoy sakey a 'walang-hiya a korporal'²⁵⁶ ya tinawag toy Kristianismo a 'opium na saray totoo' tan nansalita na arum niran ontan a panagmura ed Dios, diad parehon panaon et imbaga to met ya saray Kristiano et maong iran totoo. Saya et lapud saramay mananisia et walay 'pigil' da tan ag-ira manggagaway gulo. Saray nakebelan, saray ag-mananisia, inderal da so amin. Tan pigaran santo so manliliwawa ed sikatayo manlapud Russia! Nideklara la natan so guerra kontra ed komunismo. Balet wala met iray manaanap na rason ed amin a bengatla. 'Si Lenin tan Marx,' kuan na sarayan totoo, 'akompirma ra ed si Kristo, balet agda ataloson so espiritu To kanian nankomiter ira na krimen.' Ibabaga da ya lapud impangibelyak na boses na saray Kristiano, ya impan-deklara dan labay dan ompawil ed daan dan Tradisyon, ed pananisia da. Kanian, lapud agda la napasakop so totoo ed datin kontrol da, saray komunista met et man-aapela ed sikara: 'Pawil tayo ed datin Tradisyon tayo!' Singa saray komunista et ginawa da so amin ya sarayan karuksan legan tan kayari na rebolusyon lapu labat ed agda pakatalos ed espiritu nen Kristo!

Wala ni panaon ya onsabi ya aliwa labat ya saray mananisia, noag ingen pati saray ag mananisia, et natalosan da ya no anggapoy pananisia, ag makapansiansia so mundo. Diad satan, piliten da ray totoo ya manisia ed sakey a bengatla, pian nasubaybayan ira. Onlabas iray taon, tan wala ni panaon ya onsabi ya no agka nampikasi ed anggan anton agew, ikulong ka ed prisoan. Kailangan ya man-report iray totoo ed datin man-ari no nampikasi ira o andi!... Ontan so paraan pian magmaliw ya duga so amin.

Kailangan tayon mangitlak na maong a Tradisyon

- Geronda, akin et diad arum a rehiyon, baryo tan ayan et maong a totoo so nianak?
- Lapud saray totoon nanayam diman nensaman et maong. Angitlak ira na maong a kapotokan, tan natan et itutuloy so maong a Tradisyon. Kasin inisip mo ya say dalin diman et talagan mabunga para

²⁵⁵ Impa-dengel nen Hunyo 1985.

²⁵⁶ Panggalaw na salita: say apelyido na politiko tan Heneral a Sekretaryo na Romanian Communist Party, si Nicolae Ceaușescu (1918–1989), no isulat ed Griego, et kapareho na kabaliksan na balikas ya 'τσαρούσης του αϊσχούς', a say literal a kabaliksan to et 'say andi-baing a korporal'. – *Tanda na Managsalin*

ed saray maong a totoo? Andi, aliwan nipaakar ed dalin. No walay Tradisyon ed sakey a lugar — maong man o mauges — et itutuloy to. Diad Epirus, asingger ed ketegan na Albania, walay sakey a baryo ya saray manaayam diman et onla ra ed simbaan para ed Vespers tan say Banal a Liturgiya — kapigan man itan iseselebra. Mila ra ni ingen ed Matins. Sarayayan totoo — panon kon ibaga — nanbilay ira ed paraiso legan ya mabilay ni ra ed sayan mundo, tan, no onla la ra ed onsublay a bilay, onla ra met ed Paraiso. Tinulongan da so sarili da tan say onsublay a henerasyon, lapud angiter ira na maong a tawir. No say saray ilalak da et awaten da so maong a Tradisyon, mantultuloy itan a maong a Tradisyon. Diad agano ya kaarawi, walay sananey ya baryo. Amin ya manaayam diman et mantatakew. Sakey labat ya pari so nanlapud satan ya baryo, balet anggan sikatoy tinakew to ray imahen ed simbaan! Say punto et aliwan lapud mairap so dalin ed satan ya baryo, noag ingen say totoo diman so walay mauges ya ugali. Kanian nansian ira na mauges ya ilalak, tan itutuloy iyan mauges ya tradisyon. Baleg ya sagpot so kaukolan pian naitdan na maong ya tradisyon iyan baley na saray matakew. Tan nengneng yo: no walay ag-maong a too ya manaayam ed sakey a lugar, pansasagpotan na arum a manaayam diman ya ipanengneng ya aliwa ya taga-ditan, ya uukiren da ni ingen so lamot na kiew na pamilya to. Balet no nipaakar ed sakey a santo, amin et manpipilitan ya ibagan kapamilya da. Alimbawa, si San Cosmas na Aetolia—angganon nanlapu ya ed sentral na Greece—sikatoy inyarum ed limog na saray santo na Epirus lapud say ama to et tinunton to so panag-anak to ya anggad sakey a baryo ed Epirus. Kanian, basta labat, si San Cosmas et nagmaliw ya taga-Epirus.

Nanonotan ko so sakey a kabat ko, say pangulo na pamilya, ya kinikibit-kibit ton maong so panamegley a gamet to legan ton mansasalita. Insan, ontan met iray ananak to, ya kikibiten da ray angkekelag a gamet da no mangiistorya ra. Ta say katuaan, aaligen na saray ugugaw so amin ya ugali na ama ra; eksakto dan kokopyan iratan. Balet say gagala et say pangala labat ed saray maong a bengatla. No andi, say kaugsan et man-ugat na mabayag. Natandaan ko so sakey ya kalangweran a laki ya linmoob ed komunidad na saray monghe bilang sakey ya nobis, balet agto nagustoan diman. "Alagar ka, anak," kuan na mas matatken ed sikato, "agka omalis; amin et man-uman." "Panon ya man-uman, Geronda?" so inyeat na nobis. "Ta no antoy balet, say novice na si-on-on ya elder et eksakton kopya na maestro to. Say novice nen Padre-on-on et alilingo met ed maestro to. Panon balet ya onuman so antokaman?" No walay aralem ya akamula ya karuksan ed sakey a monasteryo odino komunidad na saray monghe, tan saray novice, lapud agda impanengneng so tuan panangasikaso, et basta labat 'in-copy' da so anengneng da, sirin satan ya negatibon estado et nagmaliw ya permanente. Balet no saray novice et mangipatnag na tuan panangasikaso, sirin say negatibon kipapasen et nayaran magmaliw ya positibo. Diad onyan paraan, say maong tan say mauges et nayaran magmaliw ya anggapoy anggaan.

Ataloson ko so sakey a bengatla: amin ya walad sikatayo—balanglan saray tradisyon na Saray Banal a Ama odino saray insulat ed Patakaran—et singa labat melag a piraso [no ikumpara ed samay dati]. Diad arum a salita, sayan amin et nayaran ikumpara ed saramay daiset a pasung na ubas ya natitilak ed kaubasan kayari na panag-ani. Kanian, nepeg tayon man-ingat a mangalima na daiset a lebadura. Saya so Kristianon katungkulan tayo. Anggapoy kanepengan tayon mangitilak na aliwan makapabiskeg a tawir.

²⁵⁷Pigaran taon lay apalabas, nantitipon ed Geneva so pigaran teologo, propesor ed unibersidad, tan arum niran kabat a totoo para ed sakey a 'pre-council meeting'. Nandesidi iran ekalen so panag-ayuno parad Pasko tan San Pedro, tan paandiken so Kuarem na pigaran simba — lapud anggan ontan et ag met la man-aayuno iray totoo. Akilaok met ed sayan miting iray propesor tayo. Nen pinmawil ira manlapud diman, linma ra ed siak tan inistorya da so amin nipaakar ed satan, aburido ak a maong kanian inyeyag ko ra ni. 'Naiimano yo ta no anto so gagawaen yo?' kuan ko. 'No walay mansasakit, makatunongan ya mangan na karne legan na Kuaresma — ag onaplika ed sikara so pangkabilugan a totontonen. No walay

nangan na saray pagkaing aliwan pang-ayuno legan na Kuarem na baleg so rason to et aliwan lapud sakit noagta lapud kakapuyan [espiritual], sirin nepeg ton ipikasi: 'Pirdonaen mo ak, Dios ko,' nepeg ton paabebean so inkasikato tan ibaga to: 'Akasalanan ak.' Si Kristo et agto kondenaen so ontan a too. Balet, no say sakey a too et maksil so laman to, sirin nepeg ton man-ayuno. Nipaakar ed saramay ag-mampapansin, mangan ira na anggan antoy labay da, tan anggapoy pibabalitaan da. Tuloy-tuloy labat so amin a singa dati la. Diad katuaan, ag-man-aayuno so karaklan, ya anggapoy balidon rason da. Tan sikatayo, ya labay tayon paliketen iyan karaklan, labay tayon ekalen ya amin so panag-ayuno? Balet panon tayon naamtaan no antoy magmaliw ya henerasyon ya ontumbok? Panon to no mas maong ira nen say henerasyon natan, tan natumbok da ray bangat na Simbaan ya anggapoy kompromiso? Diad anton kanepegan, sirin, ya ekalen tayo ya amin iya? Ta diad katuaan, simpli labat ya amin! Diad saray Katoliko, say panag-ayuno antis na Banal a Komunyon et sakey oras labat. Paunlaen tayo kasi ed parehon espiritu? Kasin bendisyonan tayo so sarili tayon kakapuyan tan kakulangan? Balet lapud saray kakapuyan tayo, anggapoy kanepegan tayon umanen so Kristianismo unong ed sarili tayon estandarte. Anggano pigara labat so makatumbok ed niletneg a rito, nepeg ya ipreserba iya para ed saramay pigara. No say sakey a mansasakit et naromog toy sarili to ed limog na saray agto kabat, kanen to komon so karne ed paraan ya agda sikatoy nanengneng na arum tan ag-ira natepel. Manaliw na sour cream para ed sarili to tan kanen to ed kuarto to." — "Kipokunan iman," so inyebat na sakey ed sarayan propesor ed siak. "No ontan, akin et, pian mas magmaliw kan matua, agka ompaway ed plasa tan mankasalanan diman?" — so intepet ko bilang ebat ed sikato. Diad antoy pananaw ya ipapanengneng na demonyo so amin ya saya ed sikara! Manggagawa tayo na sarili tayon 'Ortodoksiya' tan, diad espiritu na sayan 'Ortodoksiya', ipapaliwawa tayo so saray Banal ya Ama tan say Ebanghelyo. Diad panaon tayo, no iner so karakel na saray edukadon Kristiyano, say Ortodoksiya et nepeg ya masnag a maong! Nengneng yo labat si Santo Nicodemus a Hagiorite²⁵⁸ — no panon karakel so agawaan to! Pigan la so salita ya insulat to, pigan la so libro! Tinipon to so Biyay na Amin ya Santo! Kabat na Reverendo so kada librarya anggad kada koma, anggano anggapoy photocopier odino computer to.

Nepeg ya say sakey a too, anggad nayarian to, et magmaliw a tuan Kristiano. Sirin, walaan ira na espiritual a pakalikna; sirin, nalikna da so mas baleg o mas melag a panermen para ed Ortodoksia tan say Bansan-pinanlapuan, tan natalosan da so katungkulan da bilang anak ed sikara. Diad onyan a kipapasen, no naamtaan to so sakey a nagawa, say sakey a Kristiano et mangipatnag na panaburido, manpaga tan manpipikasi. Balet, say sakey a Kristiano a kaukolan a naynay a tulaken – 'Natan et interesan mo ya, insan iman' – et singa kuadrado a gulong a no ompan-abanti et kaukolan met a naynay a tulaken. Say gagala et say panamaseseg et manlapud loob na mismon too. Sirin et tuloy-tuloy tan malinis so panakar da — singa sakey a mabilog a gulong. No say sakey a too et magmaliw a tuan Kristiano, no say panamaseseg et manlapud loob da, sirin et ipanengneng na Dios ed sikara so mas dakel tan mas malaknab nin bengatla nen say ed sakey a too labat a manbabasa [na dyaryo]. Say ontan a too et naaralan to aliwa labat so akasulat, noag ingen pati say mansusulat ni. Naintindihan yo ya? Say ilaw na Dios et onsabi ed sakey a too, tan amin ya gawa to et naliwawan.

Anggapoy kanepegan tayon isayang, ed saray panaon tayo, so baleg a tawir ya intilak nen Kristo ed sikatayo. Man-usap tayo ed Dios. Sikatayo, saray melag a totoon Griego, et anisia ed Mesias; interan tayo na bendisyon a mangipalinawa ed interon mundo. Sakey a lasus a taon antis na isabi nen Kristo ed mundo, say Daan a Tipan et in-translate ed Griego. Tan antoy tinisanan na saray immunan Kristiano?

²⁵⁸ Si Kagalang-galang a Nicodemus na Banal a Palandey et nianak nen 1749. Sikato so sakey ed saray sankamakabat a totoo ed panaon to. Pinankasakey to so nikadkaduman kakabatan ed siensia tan say andi-mantsan kalinisan na Ortodoksan pananisia. Manlapud 1775, nanbilay bilang sakey a monghe ed Banal a Palandey na Athos. Dia so nansulat na dakel a libro, a mamumuo ed balitok a kayamanan na teolohiya tan ascesis na Orthodox. Diad direktan pibibiang nen Kagalang-galang Nicodemus, say *Dobrotolyubie*, *Evergietinos* tan arum niran patristikon gawa so inedit tan inparaan parad publikasyon. Inmaway ed mundo ed Katawan nen Hulyo 1, 1809. Karaklan ed saray gawa nen Kagalang-galang Nicodemus et agni apatalos ed salitan Ruso. — *Tandaan na Manatalos*.

Lawas dan ipepeligro so bilay da. Tan antoy kain-interesan natan! Panon ya ag magmaliw ya interesado so sakey natan, no sarag tayon liwawan iray totoo ya anggapoy sakit, ya anggapoy peligro ed bilay? Amta yo no antoy tinisanan na saray apu tayo para ed mundo ya panaayaman tayo natan? Antam ta no pigaran totoo so nansakripisyo? No agda ginawa itan a sakripisyo, anggapo komoy wala ed sikatayo natan. Kanian, mangikokompara ak: nen saman, anggano ipepeligro da so bilay da, iningetan da so pananisia da — balet natan, ya anggapoy anggan anton pressure, ipapasen na totoo ya pare-pareho so amin! Saray totoon agni akapirdian na kawayangan na bansa da et agda natatalusan no antoy kabaliksan to. 'Ag komon paabuten ya onsabi iray barbaro tan pasagyawen da itayo!' — kuan ko ed sarayan totoo, tan say ebat da et: 'Antoy nabalang ed sikatayo ed satan?' Dengelen yo pa! Kondenado kayo komon, sikayo ran totoon anggapoy kana! Ontan la ray totoo natan. Ikdan mo ra na kuarta tan luganan, tan anggapo lay pibabalik da ed pananisia, dangal, odino kawayangan.

Sikami ran Griego et utang mi so Orthodox a pananisia mi ed si Kristo tan ed saray masanto a martir tan ama na Simbaan mi. Tan say kawayangan mi et utang mi ed saray bayani na Bansan-baley mi ya angibuyagyag na dala ra para ed sikatayo. Nepeg tayon igalang iyan sagradon tawir. Nepeg tayon ingetan iya, aliwan sayangen ed panaon tayo. Baleg a trahedya no saray ontan a totoo et naderal! Tan natan et nanenengneng tayo no panon a tatawagan na Dios so totoo diad panamegley na personal a pananawag, singa saray ontan a pananawag ya ipapawit ed saray konskripto antis ya onggapo so guerra. Gagawaen iya na Dios pian walay napreserba, pian nasalba so pinalsa To. Agto itayo taynanan na Dios; balet, nepeg met ya gawaen tayo so anggaay nayarian tayo ed paraan na too. Tan para ed saray ag nayarin gawaen na too, nepeg tayon manpikasi ya itdan itayo na Dios na tulong To.